

F12.6

 Tilastokeskus
Statistikcentralen
Statistics Finland

Kulttuuri ja viestintä 2009
Kultur och massmedier
Culture and the Media

Kulttuuritilasto 2007

Cultural Statistics 2007

F1 2.6

- 3 -03- 2009

 Tilastokeskus
Statistikcentralen
Statistics Finland

Kulttuuri ja viestintä 2009
Kultur och massmedier
Culture and the Media

Kulttuuritilasto 2007

Cultural Statistics 2007

Helsinki 2009

Tiedustelut – Förfrågningar – Inquiries:

Jukka Ekholm
Puh. (09) 1734 3370
Tel. +358 9 1734 3370
jukka.ekholm@stat.fi

Sari Karttunen
Puh. (09) 1734 2988
Tel. +358 9 1734 2988
sari.karttunen@stat.fi

Osoite:
00022 Tilastokeskus

Adress:
00022 Statistikcentralen

Address:
FI-00022 Statistics Finland

Kannen kuva – Pämbild – Cover design: Ilkka Kärkkäinen

© 2009 Tilastokeskus – Statistikcentralen – Statistics Finland

Tietoja lainattaessa lähteenä on mainittava Tilastokeskus.
Uppgifterna får lånas med uppgivande av Statistikcentralen som källa.
Quoting is encouraged provided Statistics Finland is acknowledged as the source.

ISBN 978–952–467–917–6, print
ISBN 978–952–467–965–7, pdf

Taulukoissa käytetyt symbolit	Explanation of symbols	
Ei yhtään	Magnitude nil.....	–
Suure pienempi kuin puolet käytetyistä yksiköistä	Magnitude less than half of unit employed.....	0 ja – and 0,0
Tieto epälooginen esitettäväksi	Category not applicable.....	.
Tietoa ei ole saatu tai se on liian epävarma esitettäväksi	Data not available or too uncertain for presentation.....	..
Salassapitosäännön alainen tieto	Data subject to secrecy.....	...

Esipuhe

Kulttuuritilasto 2007 on seitsemäs Suomessa julkaistu kulttuurin kokoomatilasto. Kulttuurin tilastointi aloitettiin Tilastokeskuksessa 1970-luvun puolessavälissä, ja ensimmäinen kokoomajulkaisu ilmestyi vuonna 1978. Nykyisin kokoomajulkaisu ilmestyy kahden vuoden välein, minkä lisäksi kulttuuritilastoja julkaistaan jatkuvasti Tilastokeskuksen internetsivuilla (www.tilastokeskus.fi).

Kulttuuritilastossa on tietoja Suomen vanhoista ja uusista vähemmistöistä, kielistä, uskonnoista, kulttuuriperinnöstä, kirjallisuudesta, teatterista, tanssista, musiikista, elokuvasta, kuvataiteesta, käsi- ja taideteollisuudesta, kulttuuritapahtumista ja kulttuurikeskuksista, kulttuurialan koulutuksesta ja työvoimasta sekä kulttuurin taloudesta. Julkaisun loppuun sijoitettua kansainvälisiä vertailutietoja sisältävää osuutta on entisestään laajennettu.

Kulttuuritilastoon on kerätty aineistoa monista eri lähteistä, kuten opetusministeriöstä, Taiteen keskus-toimikunnasta ja Museovirastosta sekä taide- ja kulttuurialan laitoksilta, järjestöiltä ja yrityksiltä. Lisäksi

on hyödynnetty useita Tilastokeskuksen omia aineistoja, kuten työssäkäyntitilastoa, kulutustutkimusta, yritysrekisteriä ja kansantalouden tilinpitoa.

Kulttuuritilaston ohella Tilastokeskus julkaisee kahden vuoden välein tilastokatsausta Joukkoviestimet. Yhdessä nämä kaksi julkaisua kattavat osapuileen sen alueen, mitä kansainvälisesti ymmärretään kulttuuritilastoiksi. Suomalaisia kulttuuri- ja joukkoviestintätalastoja on kehitetty 1970-luvulta lähtien yhteistyössä Unescon kanssa. 1990-luvulta lähtien on ollut aktiivisesti mukana kulttuuritilastoinnin kehittämisessä myös Euroopan unionin piirissä.

Kulttuuritilaston ovat toimittaneet erikoistutkija Sari Karttunen (vastaava) ja suunnittelija Jukka Ekholm. Yhteenvetoartikkelien kirjoittamiseen on osallistunut myös erikoistutkija Rauli Kohvakka. Henriikka Hakkala käänsi yhteenvedon englanniksi ja tarkisti taulukoiden englanninkieliset tekstit. Tove Sällström-Laiho käänsi yhteenvedon ruotsiksi. Julkaisun on taittanut Marita Potila.

Helsingissä, tammikuussa 2009

Riitta Harala
Tilastojohtaja

Förord

Kulturstatistik 2007 är den sjunde samlingspublikationen över kulturen i Finland. Statistikcentralen började statistikföra kulturen i mitten av 1970-talet och den första samlingspublikationen utkom år 1978. Nuförtiden utkommer samlingspublikationen vartannat år och utöver det publiceras kulturstatistik kontinuerligt på Statistikcentralens webbsidor (www.stat.fi).

I kulturstatistiken finns uppgifter om Finlands gamla och nya minoriteter, språk, religioner, kulturarv, litteratur, teater, dans, musik, film, bildkonst, hantverk och konstindustri, kulturevenemang och kulturcentra, utbildning och arbetskraft inom kultursektorn samt om kulturekonomin. Avsnittet med de internationella jämförelseuppgifterna i slutet av publikationen har ytterligare utökats.

Materialet för kulturstatistiken har samlats in från många olika källor, t.ex. från undervisningsministeriet, Centralkommissionen för konst och Museiverket samt från konst- och kulturinrättningar, organisationer och företag. Dessutom har flera av Statistikcentralens egna

material utnyttjats, bl.a. sysselsättningsstatistiken, konsumtionsundersökningen, företagsregistret och nationalräkenskaperna.

Vid sidan av kulturstatistiken publicerar Statistikcentralen vartannat år statistiköversikten Massmedier. Tillsammans täcker dessa två publikationer ungefär det område som man internationellt sett förstår med kulturstatistik. Finländsk kultur- och massmediestatistik har utvecklats fr.o.m. 1970-talet i anslutning till Unesco. Sedan 1990-talet har man aktivt deltagit i utvecklingen av kulturstatistikföringen också inom ramen för Europeiska unionen.

Kulturstatistiken har redigerats av specialforskare Sari Karttunen (ansvarig) och planerare Jukka Ekholm. Dessutom har specialforskare Rauli Kohvakka bidragit till sammanfattningsartiklarna. Henriikka Hakkala har översatt sammandraget till engelska och granskat de engelska texterna i tabellerna. Tove Sällström-Laiho har översatt sammandraget till svenska. Ombrytningen har gjorts av Marita Potila.

Helsingfors, i januari 2009

Riitta Harala
Statistikdirektör

Foreword

Cultural Statistics 2007 is the seventh statistical review on Finland's culture. Statistics Finland started to compile statistics on culture in the mid-1970s and the first compilation publication came out in 1978. Currently the compilation is published at two-year intervals, in addition to which cultural statistics are published regularly on Statistics Finland's website at www.stat.fi.

The Cultural Statistics publication contains information about Finland's old and new minorities, languages, religions, cultural heritage, literature, theatre, dance, music, cinema, visual art, crafts and design, cultural events and cultural centres, cultural education and labour force as well as cultural economy. The section containing international comparative statistics at the end of the publication has been expanded.

The data in this publication have been collected from a variety of sources, such as the Ministry of Education, the Arts Council of Finland, the National Board of Antiquities as well as institutions, associations and enterprises in the fields of art and culture. Statistics Finland's own data files have been used as

well. These include the employment statistics, the Household Budget Survey, the Business Register and the National Accounts.

In addition to Cultural Statistics, Statistics Finland publishes a statistical review titled "Finnish Mass Media" at two-year intervals. Together these two publications roughly cover the field internationally understood as statistics on culture. Finnish statistics on culture and the mass media have been developed since the 1970s under the auspices of UNESCO. Since the 1990s participation has been active also in the development of cultural statistics under the auspices of the European Union.

The Cultural Statistics publication has been edited by Senior Researcher Sari Karttunen (responsible editor) and Planning Officer Jukka Ekholm. Senior Researcher Rauli Kohvakka has contributed to the writing of the summary articles. Henriikka Hakkala translated the summary into English and checked the English language contents in the Tables. Tove Sällström-Laiho translated the summary into Swedish. Marita Potila produced the lay-out of the publication.

Helsinki, January 2009

Riitta Harala
Statistical Director

Sisällys – Contents

Esipuhe	3
Förord	4
Foreword	5
Sisällys	7
<i>Contents</i>	
Tiivistelmä	8
Sammandrag	11
Summary	14
1 Kulttuurinen monimuotoisuus	17
<i>Cultural diversity</i>	
2 Kulttuuriperintö, arkkitehtuuri ja kulttuurimatkailu	37
<i>Cultural heritage, architecture and culture tourism</i>	
3 Kirjat, kirjastot ja kulttuurilehdet	53
<i>Books, libraries and cultural magazines</i>	
4 Teatteri, tanssi ja ooppera	83
<i>Theatre, dance and opera</i>	
5 Musiikki	105
<i>Music</i>	
6 Elokuva	125
<i>Films</i>	
7 Kuvataide	141
<i>Visual art</i>	
8 Käsi- ja taideteollisuus sekä muotoilu	153
<i>Crafts and design</i>	
9 Kulttuuritapahtumat ja kulttuurikeskukset	161
<i>Cultural events and cultural centres</i>	
10 Kulttuurin yksityinen ja julkinen tuki	187
<i>Private and public support of culture</i>	
11 Kulttuurialan koulutus ja työvoima	203
<i>Education and labour force in the field of culture</i>	
12 Kulttuuri kansantaloudessa	229
<i>Culture in the national economy</i>	
13 Kansainvälinen katsaus	257
<i>International comparisons</i>	
Liitteet	285
<i>Appendices</i>	
Osoitteita	291
<i>Addresses</i>	

Tiivistelmä

Kulttuuritilasto 2007 on Tilastokeskuksen seitsemäs kulttuurialan kokoomatilasto. Se sisältää tilastotietoa eri taiteenaloilta sekä kulttuuriperinnöstä, kulttuurin rahoituksesta, koulutuksesta, työvoimasta ja yritystoiminnasta. Mukana on tietoja myös Suomen kulttuurista monimuotoisuudesta: uskonnoista, kielistä ja vähemmistöistä.

Suomen perinteisistä vähemmistöistä suurimmat ovat suomenruotsalaiset, saamelaiset ja romanit. Suomenruotsalaisia oli vuonna 2007 vajaat 290 000 henkeä, mikä oli alle kuusi prosenttia koko väestöstä. Saamelaisia oli lähes 9 000 ja romaneja arviolta 9 000–10 000. Suomen uusista vähemmistöistä suurin ja myös nopeimmin kasvava ryhmä ovat venäläiset. Vuonna 2007 venäjää äidinkielenään puhuvia oli Suomen väestöstä yli 45 000 henkeä. Vironkielisiä oli lähes 20 000.

Suomi on uskonnollisesti yhä melko yhtenäinen maa. Viisi kuudesosaa väestöstä kuului vuonna 2007 Suomen evankelisluterilaiseen kirkkoon (82 %) tai Suomen ortodoksiseen kirkkokuntaan (1 %). Muihin rekisteröityihin uskontokuntiin kuuluvien osuus (1 %) on kasvusuunnassa, mutta vielä suurempaa nousua on osoittanut uskontokuntien ulkopuolisten osuus, joka kaksinkertaistui vuodesta 1980 (8 %) vuoteen 2007 (16 %). Uskonnollisista yhdyskunnista maahanmuuton seurauksena ovat viime vuosina eniten kasvaneet islamilaiset ja roomalaiskatoliset.

Suomessa oli vuonna 2006 kaikkiaan 322 päätoimisesti hoidettua museota. Niiden kokoelmissa oli lähes 4,5 miljoonaa esinettä, 286 000 taideteosta, 19,5 miljoonaa näytettä ja yli 20 miljoonaa kuvaa. Museoiden rahoituksesta 39 prosenttia tuli valtiolta ja 36 prosenttia kunnilta. Päätoimisesti hoidetuissa museoissa rekisteröitiin yli 4,5 miljoonaa käyntiä vuonna 2006. Eniten käyntejä kertyi Nykytaiteen museo Kiasmassa, yli 234 000.

Suomessa julkaistiin kirjallisuutta yli 14 000 nimekettä vuonna 2007. Niistä kotimaisia oli noin 83 prosenttia. Suomeksi käännetystä kirjallisuudesta 61 prosenttia käännettiin englannin kielestä. Suomessa myytiin noin 31,7 miljoonaa kirjaa vuonna 2007. Määrä on pysynyt suunnilleen samalla tasolla viime vuosina. Digitaalisten kirjojen osuus kirjojen kokonaisymyynnistä oli edelleen vain pari prosenttia. Eniten myyty kirja vuonna 2007 oli Ilkka Remeksen Pahan perimä, jota myytiin yli 133 000 kappaletta.

Suomessa oli 895 yleistä kirjastoa vuonna 2007. Määrä on puoliintunut vuodesta 1980 mutta kattaa edelleen koko maan. Yleisissä kirjastoissa oli lähes 36 miljoonaa kirjaa sekä muuta aineistoa runsaat 4,5 miljoonaa kappaletta. Lainoja välitettiin runsaat 100 miljoonaa kappaletta eli noin 19 lainaa asukasta kohden. Määrä on viime vuosina hieman laskenut. Fyysisiä

käyntejä kirjattiin 57,3 miljoonaa (10,9 asukasta kohti) ja verkkokäyntejä 37,7 miljoonaa (7,2 asukasta kohti).

Teatteri- ja orkesterilain piiriin kuului 46 puheteatteria vuonna 2007. Niissä pidettiin yli 11 000 esitystä, joissa rekisteröitiin yli 2,2 miljoonaa yleisökäyntiä. Teattereiden tuloista valtionosuus ja -avustus kattoi 28 prosenttia, kunnanavustus lähes 40 prosenttia ja pääsylipputulot noin 27 prosenttia. Valtion harkinnanvaraista toiminta-avustusta saaneita puheteatteriryhmiä oli 20 vuonna 2007 ja kokonaan ilman valtionavustusta toimivia puheteatteriryhmiä 31.

Rahoituslain piirissä oli 11 tanssiteatteria vuonna 2007. Esityksiä pidettiin lähes 1 400, ja niihin myytiin yli 290 000 lippua. Suomen Kansallisoopperan päänäyttämö peruskorjattiin vuonna 2007, minkä johdosta esitys- ja yleisömäärä jäivät tavallista pienemmiksi: esityksiä pidettiin vajaat 200, ja niihin myytiin runsaat 162 000 lippua. Suomessa oli toiminnassa 13 alueoopperaa vuonna 2007.

Teatteri- ja orkesterilain piiriin kuului 27 orkesteria vuonna 2007. Ne pitivät lähes 1 400 esiintymistä, ja niissä rekisteröitiin yleisökäyntejä noin 545 000. Valtion rahoituksen piiriin kuuluivat lisäksi Suomen Kansallisoopperan orkesteri sekä Radion Sinfoniaorkesteri. Lisäksi 44 muuta orkesteria tai yhtyettä sai harkinnanvaraista valtionapua.

Fyysisten äänitteiden myynti on ollut laskusuunnassa jo usean vuoden ajan. Vuonna 2007 Suomessa myytiin noin 10 miljoonaa fyysistä äänitettä myynnin arvon ollessa noin 95 miljoonaa euroa. Verkkolataus- ja matkapuhelinäänitteitä myytiin noin 2,4 miljoonaa kappaletta vuonna 2007; määrä on yli kaksinkertaistunut parissa vuodessa. Vuonna 2007 myydyin äänite oli Nightwish-yhtyeen Dark Passion Play, jota myytiin lähes 110 000 kappaletta.

Suomessa oli 203 elokuvateatteria vuonna 2007, ja niissä oli 316 salia. Elokuviissa käyntejä kertyi 6,5 miljoonaa, mikä merkitsi noin 1,2 käyntiä asukasta kohden. Esitettyjä elokuvia oli 410. Ensi-iltoja oli 163, niistä kotimaisia 14. Valtakunnallisilla maksuttomilla tv-kanavilla esitettiin noin 1 500 elokuvaa vuonna 2007. Kansallinen audiovisuaalinen arkisto piti 802 elokuvaesitystä teatteri Orionissa Helsingissä. Niissä kirjattiin lähes 41 000 käyntiä. Arkistolla on esitystoimintaa myös kahdeksassa maaseutukaupungissa. Suurin elokuvafestivaali, Helsingissä pidettävä Rakkautta & Anarkiaa, veti 48 400 katsojaa vuonna 2008. Eniten katsottu elokuva elokuvateattereissa vuonna 2007 oli The Simpsons Movie, jonka näki runsaat 411 000 henkeä.

Suomessa toimi 220 taideliikettä tai -galleriaa vuonna 2006. Suurimmat taidehuutokaupat ovat

Bukowski ja Hagelstam. Niissä myytiin vuonna 2007 kotimaista taidetta yli seitsemällä miljoonalla eurolla, kaikkiaan yli 2 100 teosta. Eniten, 630 000 euroa, maksettiin Eero Järnefeltin teoksesta Pyykkiranta. Käsi- ja taideteollisuusliitto Taitoon kuului 125 yhteisö- ja noin 8 000 henkilöjäsentä vuonna 2007. Liittoon kuuluvilla yhdistyksillä oli 210 toimipaikkaa. Liiton järjestämiin koulutus-, työpaja- ym. tilaisuuksiin osallistui noin 118 000 henkeä.

Finland Festivals -organisaatioon kuului 80 kulttuuritapahtumaa vuonna 2007. Niissä kertyi yleisökäyntejä lähes kaksi miljoonaa, eniten Helsingin juhlatiimoilla (307 000), Kotkan Meripäivillä (noin 300 000) ja Pori Jazz Festivalilla (141 000). Opetusministeriö myönsi tukea 147 kulttuuritapahtumalle vuonna 2007 yhteensä noin 3,7 miljoonaa euroa.

Valtiollisesta kulttuurin rahoituksesta Suomessa vastaa pääosin opetusministeriö. Kulttuurimäärärahoja vuodelle 2008 oli valtion talousarviossa varattu noin 426 miljoonaa euroa (vajaa prosentti valtion menoista). Suurin osa opetusministeriön kulttuurimäärärahoista kohdistetaan kansallisille taide- ja kulttuurilaitoksille sekä kunnille lakisääteisinä valtionosuuksina ja avustuksina. Lisäksi julkista kulttuurin rahoitusta saadaan Euroopan unionista sekä pohjoismaisista tukirahastoista ja -ohjelmista.

Kuntien yhteenlasketut nettokustannukset kulttuurialan tehtävissä olivat 615 miljoonaa euroa vuonna 2006. Tästä summasta runsaat kaksi viidesosaa, lähes 258 miljoonaa euroa, käytettiin kirjastoihin. Asukasta kohti kulttuurialan tehtävien hoito kunnissa maksoi 117 euroa vuonna 2006.

Vuonna 2007 Suomessa toimi 249 kulttuuri- ja taidealaa edustavaa säätiötä. Niistä viisi suurinta – Svenska kulturfonden, Suomen Kulttuurirahasto, Jenny ja Antti Wihurin rahasto, Föreningen Konstsamfundet sekä Alfred Kordelinin yleinen edistys- ja sivistysrahasto – jakoivat apurahoina ja avustuksina yhteensä 46,6 miljoonaa euroa vuonna 2007.

Vuonna 2006 kulttuurialan opiskelijoita oli Suomessa noin 40 000. Heistä oli ammatillisessa koulutuksessa noin 13 000, ammattikorkeakoulutuksessa noin 12 000 ja yliopistokoulutuksessa noin 15 000. Kulttuurialan tutkintoja suoritettiin kaikkiaan noin 6 700, joista ammatillisessa koulutuksessa 3 000, ammattikorkeakoulutuksessa vajaat 2 000 ja yliopistokoulutuksessa niin ikään vajaat 2 000. Kulttuuriala muodostaa noin seitsemän prosenttia kaikista opiskelijoista ja tutkinnoista. Suomen neljässä varsinaisessa taideyliopistossa – Kuvataideakatemiassa, Sibelius-Akatemiassa, Taideteollisessa korkeakoulussa ja Teatterikorkeakoulussa – oli yhteensä runsaat 4 000 opiskelijaa vuonna 2007. Tutkintoja niissä suoritettiin lähes 700.

Kulttuurialan koulutuksen saaneet edustivat vuonna 2005 vajaata kolmea prosenttia koko tutkinnon suorittaneesta työvoimasta. Heitä oli yhteensä lähes 56 000, joista liki puolet (47 %) edusti käsi- ja taidete-

ollisuuden alaa. Kulttuurialan koulutettujen työllisyys oli vuonna 2005 jonkin verran heikompi (työttömyysaste 13 %) kuin koko tutkinnon suorittaneen työvoiman (työttömiä 9 %). Heikoimmin työllistyivät kuva- ja taidealan tutkinnon suorittaneet.

Kulttuurin toimialoilla työskenteli vuonna 2005 yli 85 000 henkeä. Määrä oli vajaat neljä prosenttia Suomen koko työllisestä työvoimasta. Euroopan unionin tilastoviraston Eurostatin mukaan kulttuurityövoiman osuus koko työvoimasta oli Suomessa vuonna 2005 EU-maista kolmanneksi suurin Hollannin ja Ruotsin jälkeen.

Suomalaiset kotitaloudet kuluttivat vuonna 2006 kulttuuriin ja joukkoviestintään keskimäärin 1 638 euroa, mikä vastasi 5,4 prosentin osuutta kokonaiskulutusmenoista. Yhteensä Suomen 2,5 miljoonaa kotitaloutta käytti kulttuuri- ja joukkoviestintäsektorin tarjoamiin hyödykkeisiin ja palveluihin hieman yli neljä miljardia euroa. Joukkoviestintämenojen osuus oli miltei kaksi kolmasosaa tästä summasta; kirjat mukaan lukien joukkoviestinnän osuus ylittää 70 prosentin rajan. Kokonaiskulutusmenoista laskettuna joukkoviestinnän osuus oli rajauksesta riippuen 3,4–3,8 prosenttia. Muun kulttuurin ja etenkin varsinaisen taiteen osuudet kokonaiskulutusmenoista olivat varsin pieniä.

Kulttuurin ja joukkoviestinnän toimialoilla oli vuonna 2006 noin 15 350 yritystä. Vuosien 2004 ja 2006 välillä näiden alojen yritysten lukumäärä oli kasvanut lähes kahdeksalla prosentilla ja henkilöstö noin yhdellä prosentilla. Liikevaihdossa oli kasvua vajaat 13 prosenttia käyvistä hinnoista laskettuna. Henkilöstömäärä, liikevaihto ja maksetut palkat olivat kulttuuriyrityksissä keskimääräistä pienempiä. Eniten kulttuuriyrityksiä oli mainonnan (runsaat 2 800) sekä arkkitehtipalvelujen ja taideteollisuuden (vajaat 2 800) toimialaryhmissä. Suurimmat yrityskoot löytyivät sanomalehtien kustantamisesta ja painamisesta, radio- ja televisiotoiminnasta sekä rahapeli- ja vedonlyöntitoiminnasta.

Vuonna 2007 kulttuurin ja joukkoviestinnän alaan kuuluvien hyödykkeiden vienti oli noin 891 miljoonaa euroa ja tuonti noin 1,4 miljardia euroa. Osuus kokonaistuonnista oli noin kaksi prosenttia ja viennistä noin yksi prosentti. Vienti oli suurinta, noin 434 miljoonaa, tavaraluokassa ”TV-vastaanottimet (mukaan lukien videomonitorit ja -projektorit) jne.”. Toisena tulivat sanoma- ja aikakauslehdet (lähes 123 miljoonaa euroa) ja muut painotuotteet (105 miljoonaa euroa). Tuonin puolella suurin ryhmä olivat samaten televisiovastaanottimet yms. (648 miljoonaa euroa), ja toisena tulivat mikrofonit, kaiuttimet yms. (128 miljoonaa euroa). Digisiirtymä näkyi selvästi tallennus- ja toistolaitteiden ja -tarvikkeiden tuonnissa, joka yli kaksinkertaistui vuosien 2005 ja 2007 välillä.

Kulttuurialojen tuottama arvonlisäys oli vuonna 2006 noin 4,6 miljardia euroa, mikä vastasi 3,2 prosentin osuutta bruttokansantuotteesta. Kulttuuri tuot-

ti selvästi suuremman arvonlisäyksen kuin alkutuotannon toimialat, kuten puutavaran ja puutuotteiden valmistus, maa- ja riistatalous tai metsätalous; samoin se ohitti majoitus- ja ravitsemustoiminnan sekä massan ja paperin valmistuksen. Kulttuurin arvonlisäyksestä merkittävä osuus syntyi joukkoviestinnän alueella. Vuonna 2006 sanoma- ja aikakauslehtien kustantaminen ja painaminen, uutistoimistot sekä radio- ja televisiotoimin-

ta kattoivat kolmanneksen (33 %) kulttuurin tuottamasta arvonlisäyksestä. Jos mukaan lasketaan vielä kirjat, elokuvat sekä muu painaminen, joukkoviestinnän osuus nousi yli puoleen (54 %) kulttuurin arvonlisäyksestä. Taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminnan osuudeksi siitä jäi ainoastaan 6,2 prosenttia.

Sammandrag

Kulturstatistik 2007 är Statistikcentralens sjunde samlingspublikation över kultursektorn. Den innehåller statistiska uppgifter om olika konstarter samt om kulturarvet, finansieringen av kulturen, samt utbildningen, arbetskraften och företagsverksamheten inom kultursektorn. I publikationen finns också uppgifter om den kulturella mångfalden i Finland: religioner, språk och minoriteter.

De största grupperna bland de traditionella minoriteterna i Finland är finlandssvenskarna, samerna och romerna. År 2007 fanns det något under 290 000 finlandssvenskar, dvs. mindre än sex procent av hela befolkningen. Antalet samer var nästan 9 000 och antalet romer uppskattningsvis 9 000–10 000. Av de nya minoriteterna i Finland är den ryska minoriteten den största och snabbast växande gruppen. År 2007 fanns det i Finland över 45 000 personer med ryska som modersmål. Antalet personer med estniska som modersmål var nästan 20 000.

Religiöst sett är Finland fortfarande ett rätt så enhetligt land. Fem sjättedelar av befolkningen hörde år 2007 till Finlands evangelisk-lutherska kyrka (82 %) eller till Finlands ortodoxa kyrka (1 %). Andelen personer som hör till andra registrerade trossamfund (1 %) är växande, men ökningen av andelen personer som inte tillhör något trossamfund har visat sig vara ännu större. Den andelen fördubblades från år 1980 (8 %) till år 2007 (16 %). Till de religionssamfund som under de senaste åren vuxit mest på grund av invandringen hör det islamiska och det romersk-katolska samfundet.

År 2006 fanns det i Finland totalt 322 museer som sköttes på heltid. I deras samlingar fanns nästan 4,5 miljoner museiföremål, 286 000 konstverk, 19,5 miljoner prover och mer än 20 miljoner bilder. Av museernas finansiering kom 39 procent från staten och 36 procent från kommunerna. I de museer som sköttes på heltid registrerades mer än 4,5 miljoner besök år 2006. Det mest besökta var Museet för Nutidskonst Kiasma, som hade mer än 234 000 besök.

Mer än 14 000 litteraturtitlar publicerades i Finland år 2007. Av dem var omkring 83 procent inhemska. Av den litteratur som översattes till finska var 61 procent översättningar från engelskan. I Finland såldes omkring 31,7 miljoner böcker år 2007. Under de senaste åren har antalet legat på ungefär samma nivå. De digitala böckernas andel av den totala bokförsäljningen var fortfarande bara två procent. Den mest sålda boken år 2007 var Ilkka Remes bok *Pahan perimä*, som såldes i över 133 000 exemplar.

År 2007 fanns det 895 allmänna bibliotek i Finland. Antalet bibliotek har halverats sedan år 1980, men omfattar fortfarande hela landet. I de allmänna biblioteken fanns det nästan 36 miljoner böcker och

drygt 4,5 miljoner exemplar av annat material. Drygt 100 miljoner lån förmedlades, dvs. omkring 19 lån per invånare. Antalet har sjunkit något under de senaste åren. De fysiska besöken uppgick till 57,3 miljoner (10,9 per invånare) och besöken på nätet till 37,7 miljoner (7,2 besök per invånare).

År 2007 omfattades 46 talteatrar av teater- och orkesterlagen. Drygt 11 000 föreställningar lockade en publik på mer än 2,2 miljoner. Statsandelen och statsbidraget täckte 28 procent av teaternas inkomster, kommunbidraget nästan 40 procent och biljettintäkterna omkring 27 procent. År 2007 fanns det 20 grupper inom talteatern som erhöll enbart statens behovsprövade verksamhetsbidrag och 31 grupper som verkade helt utan statsbidrag.

År 2007 fanns det 11 dansteatrar som omfattades av finansieringslagen. Nästan 1 400 föreställningar anordnades och till dem såldes över 290 000 biljetter. Finlands Nationaloperas huvudscen renoverades år 2007 och på grund av det var antalet föreställningar och publik färre än normalt: något under 200 föreställningar anordnades och till dem såldes drygt 162 000 biljetter. År 2007 verkade 13 regionala operor i Finland.

År 2007 omfattades 27 orkestrar av teater- och orkesterlagen. De hade nästan 1 400 framträdanden och mängden publik var omkring 545 000. Statsfinansieringen omfattade dessutom Finlands Nationaloperas orkester samt Radios symfoniorkester. Dessutom fick 44 andra orkestrar eller musikgrupper behovsprövat statsbidrag.

Försäljningen av ljudinspelningar som fysiska produkter har gått ned redan i flera års tid. År 2007 såldes omkring 10 miljoner ljudinspelningar, vars värde uppgick till omkring 95 miljoner euro. Nerladdningar av inspelningar eller mobilinspelningar såldes i omkring 2,4 miljoner exemplar år 2007; antalet har mer än fördubblats på ett par år. År 2007 var den mest sålda ljudinspelningen *Dark Passion Play* av gruppen *Nightwish*. Den såldes i nästan 110 000 exemplar.

Det fanns 203 biografier i Finland år 2007 och antalet salar var 316. Biografbesöken uppgick till 6,5 miljoner, dvs. omkring 1,2 besök per invånare. Antalet visade filmer var 410 och antalet premiärer 163, av dem var 14 inhemska. På de landsomfattande avgiftsfria tv-kanalerna visades omkring 1 500 filmer år 2007. Nationella audiovisuella arkivet gav 802 filmförevisningar på biografen Orion i Helsingfors, som besöktes av nästan 41 000 personer. Arkivet har visningsverksamhet också i åtta landsortsstäder. Den största filmfestivalen i Finland, *Kärlek och Anarki* i Helsingfors, hade 48 400 besökare år 2008. Den populäraste filmen på biograferna var *The Simpsons Movie*, som sågs av drygt 411 000 besökare.

I Finland fanns det 220 konsthandlar eller -gallerier år 2006. De två största auktionskamrarna, Bukowski och Hagelstam, sålde år 2007 inhemsk konst för mer än sju miljoner euro, totalt över 2 100 konstverk. Det högsta beloppet, 630 000 euro, betalades för Eero Järnefelts målning Vid bykstranden. Till förbundet för hemslöjd och konsthantverk Taito hörde 125 samskapsmedlemmar och omkring 8 000 personmedlemmar år 2007. Föreningarna inom förbundet hade 210 verksamhetsställen. I de utbildningstillfällena, workshoppar o.d. som anordnades av förbundet deltog omkring 118 000 personer.

År 2007 omfattade organisationen Finland Festivals 80 kulturevenemang som lockade en publik på omkring två miljoner. Det största antalet besökare hade Helsingfors festspel (307 000), Kotka Havsdagar (omkring 300 000) och Pori Jazz Festival (141 000). Undervisningsministeriet beviljade 147 kulturevenemang bidrag på totalt omkring 3,7 miljoner euro år 2007.

Undervisningsministeriet svarar huvudsakligen för den statliga finansieringen av kulturen i Finland. I statsbudgeten hade kulturanslag på omkring 426 miljoner euro anvisats för år 2008 (något under en procent av statens utgifter). Största delen av undervisningsministeriets kulturanslag går till konst- och kulturinrättningar samt till kommunerna som lagstadgade statsandelar och bidrag. Dessutom erhålls offentlig kulturfinansiering från Europeiska unionen samt från de nordiska ländernas stödfonder och -program.

Kommunernas totala nettokostnader för uppgifterna inom kulturbranschen uppgick till 615 miljoner euro år 2006. Av denna summa användes drygt två femtedelar, nästan 258 miljoner euro, för biblioteken. År 2006 kostade skötsel av uppgifterna inom kulturbranschen 117 euro per invånare i kommunerna.

År 2007 verkade i Finland 249 stiftelser som representerade kultur- och konstbranschen. Av dem delade de fem största – Svenska kulturfonden, Suomen Kulttuurirahasto, Jenny ja Antti Wihurin rahasto, Föreningen Konstsamfundet samt Alfred Kordelinin yleinen edistys- ja sivistysrahasto – ut totalt 46,6 miljoner euro i stipendier och bidrag år 2007.

År 2006 var antalet studerande i kulturbranschen i Finland omkring 40 000. Av dem studerade omkring 13 000 inom yrkesutbildning, omkring 12 000 inom yrkeshögskoleutbildning och omkring 15 000 inom universitetsutbildning. Totalt avlades omkring 6 700 examina i kulturbranschen, av vilka 3 000 i yrkesutbildning, något under 2 000 i yrkeshögskoleutbildning och likaså något under 2 000 i universitetsutbildning. Kulturbranschen utgör omkring sju procent av alla studerande och examina. I Finlands fyra egentliga konstuniversitet – Bildkonstakademien, Sibelius-Akademien, Konstindustriella högskolan och Teaterhögskolan – fanns det sammanlagt drygt 4 000 studerande år 2007 och nästan 700 examina avlades.

År 2005 representerade de som erhållit utbildning inom kulturbranschen något under tre procent av hela den arbetskraft som avlagt en examen. Deras antal var sammanlagt nästan 56 000 och av dem representerade nästan hälften (47 %) hantverk och konstindustri. År 2005 var sysselsättningen för personer med utbildning inom kulturbranschen något sämre (relativt arbetslöshetsstal 13 %) än för hela den arbetskraft som avlagt examen (arbetslösa 9 %). Sämst var sysselsättningssituationen bland dem som avlagt examen inom bildkonst.

År 2005 arbetade mer än 85 000 personer inom kulturbranscherna. Antalet var något under fyra procent av Finlands hela sysselsatta arbetskraft. Enligt Europeiska unionens statistikbyrå, Eurostat, var kulturarbetskraftens andel av hela arbetskraften i Finland år 2005 den tredje största av EU-länderna, efter Holland och Sverige.

År 2006 konsumerade de finländska hushållen i genomsnitt 1 638 euro på kultur och massmedier, vilket motsvarade 5,4 procent av de totala konsumtionsutgifterna. Totalt använde Finlands 2,5 miljoner hushåll sammanlagt något över fyra miljarder euro på varor och tjänster inom kultur- och mediesektorn. Massmedieutgifterna utgjorde nästan två tredjedelar av denna summa; inklusive böcker är massmediernas andel mer än 70 procent. Av de totala konsumtionsutgifterna var massmediernas andel 3,4–3,8 procent beroende på hur gränsdragningen görs. Den övriga kulturens och särskilt då den egentliga konstens andel av de totala konsumtionsutgifterna var rätt så liten.

Inom kultur och masskommunikation fanns det år 2006 omkring 15 350 företag. Mellan åren 2004 och 2006 hade antalet företag inom dessa branscher ökat med nästan åtta procent och antalet anställda med omkring en procent. Omsättningen ökade med något under 13 procent beräknat till löpande priser. Antalet anställda, omsättningen och de betalda lönerna var lägre än genomsnittet i kulturföretagen. Flest kulturföretag fanns det inom reklam (drygt 2 800), arkitekttjänster och konstindustri (något under 2 800). De största företagen fanns inom utgivning och tryckning av dagstidningar, radio- och televisionsverksamhet samt spel- och vadhållningsverksamhet.

År 2007 uppgick exporten av nyttigheter inom kultur och massmedier till omkring 891 miljoner euro och importen till omkring 1,4 miljarder euro. Detta var en andel på omkring två procent av totalimporten och omkring en procent av exporten. Exporten var störst, omkring 434 miljoner, inom varugruppen TV-mottagare (inkl. videomonitorer och -projektorer) o.d. På andra plats kom tidningar och tidskrifter (nästan 123 miljoner euro) och övriga trycksaker (105 miljoner euro). Den största gruppen på importsidan var likaså televisionsmottagare o.d. (648 miljoner euro), och den näst största mikrofoner, högtalare o.d. (128 miljoner euro). Övergången till digital-tv syntes tydligt i importen av anordningar och utrustningar för inspel-

ning och återgivning, som mer än fördubblades mellan åren 2005 och 2007.

Förädlingsvärdet inom kulturbranscherna var omkring 4,6 miljarder euro år 2006, vilket motsvarade 3,2 procent av bruttonationalprodukten. Kulturen producerade ett klart större förädlingsvärde än näringsgrenarna inom primärproduktionen, t.ex. trävarutillverkning, jordbruk, jakt eller skogsbruk; samtidigt gick kulturen förbi hotell- och restaurangverksamheten samt massa- och papperstillverkningen. En bety-

dande del av kulturens förädlingsvärde uppkom inom mediesektorn. År 2006 omfattade utgivning och tryckning av tidningar och tidskrifter, nyhetsbyråer samt radio- och televisionsverksamhet en tredjedel (33 %) av kulturens förädlingsvärde. Inklusive böcker, filmer samt annan tryckning, ökade massmediernas andel till mer än hälften (54 %) av kulturens förädlingsvärde. Konstnär-, scen- och konsertverksamhetens andel var bara 6,2 procent.

Summary

Cultural Statistics 2007 is the seventh statistical review on Finland's culture produced by Statistics Finland. The publication contains statistical information on different fields of art as well as on cultural heritage, cultural economy, and the education, labour force and business activity in the field of culture. Included are also data on Finland's cultural diversity, i.e. its religions, languages and minorities.

The biggest old minorities in Finland are the Swedish-speaking Finns, the Sámi and the Roma. In 2007 Swedish-speaking Finns numbered nearly 290,000, which was just under six per cent of the entire population. The Sámi numbered nearly 9,000 and the Roma approximately 9,000–10,000. The Russians form the biggest and also the fastest growing group among the new minorities in Finland. In 2007 Finland's population included more than 45,000 persons who have Russian as their mother tongue. Persons with Estonian as their mother tongue numbered nearly 20,000.

In terms of religion, Finland continues to be a rather homogenous country. In 2007 five-sixths of the population belonged to the Evangelical Lutheran Church of Finland (82%) or the Finnish Orthodox Church (1%). The proportion of people belonging to other registered religions (1%) is growing, but an even stronger growth is seen in the proportion of persons not belonging to a registered religion which doubled from 8 per cent in 1980 to 16 per cent in 2007. As a result of immigration, the religious communities of Muslims and Roman Catholics have grown the most in recent years.

In 2006 Finland had a total of 322 professionally run museums. Their collections comprised nearly 4.5 million objects, 286,000 works of art, 19.5 million exhibits and over 20 million pictures. Museums received 39 per cent of their funding from the state and 36 per cent from municipalities. Full-time museums recorded over 4.5 million visits in 2006. The highest number of visits, over 234,000, was recorded by the Museum of Contemporary Art Kiasma.

More than 14,000 titles of literature were published in Finland in 2007. Eighty-three per cent of them were domestic. English was the source language in 61 per cent of the titles translated into Finnish. Some 31.7 million books were sold in Finland in 2007. This number has stayed roughly unchanged over the past few years. The proportion of digital books of total book sales stayed at the level of just a couple of per cent. In 2007 the most sold book was "Pahan perimä" by Ilkka Remes, of which more than 133,000 copies were sold.

There were 895 public libraries in Finland in 2007. Their number has fallen by half since 1980, but the li-

brary network still covers the whole country. Public libraries carried nearly 36 million books and a good 4.5 million titles of some other kind. More than 100 million loans were given out, which is approximately 19 loans per capita. The number of loans has declined slightly over the past few years. The number of physical visits to libraries were recorded at 57.3 million (10.9 per capita) and online visits numbered 37.7 million (7.2 per capita).

In 2007 a total of 46 drama theatres were covered by the Theatres and Orchestras Act. More than 11,000 performances were given, and a total of 2.2 million spectators were recorded. Statutory and discretionary State subsidies accounted for 28 per cent of the theatres' income, municipal subsidies for nearly 40 per cent and ticket sales for some 27 per cent. The number of drama theatre groups receiving solely discretionary state subsidies for their operations was 20 in 2007 and the number of those who operated entirely without State subsidies was 31.

A total of 11 dance theatres were covered by the Financing Act in 2007. Nearly 1,400 performances were given, and over 290,000 tickets were sold to them. The main stage of the Finnish National Opera was renovated in 2007. This resulted in lower than usual numbers of performances and spectators; nearly 200 performances were given, and the number of tickets sold was a good 162,000. There were 13 regional operas in Finland in 2007.

In 2007 a total of 27 orchestras were covered by the Theatres and Orchestras Act. They gave nearly 1,400 performances and recorded some 545,000 visits. State funding was also granted to the orchestra of the Finnish National Opera and the Finnish Radio Symphony Orchestra. In addition, 44 other orchestras or ensembles received discretionary State subsidies.

The sales of physical recordings have been on the decline for several years already. In 2007 some 10 million physical recordings were sold in Finland and the sales had a total value of some EUR 95 million. The number of mobile and download recording titles sold was some 2.4 million in 2007; their number has more than doubled in a couple of years. The most sold recording in 2007 was "Dark Passion Play" by the rock group Nightwish. It sold nearly 110,000 copies.

In 2007 there were 203 cinemas in Finland and they had a total of 316 screens. There were a total of 6.5 million visits to the cinema, which translates to some 1.2 visits per capita. The number of films shown was 410. There were 163 film premieres, of which 14 were domestic productions. National free-TV channels broadcasted about 1,500 films in 2007. The National Audiovisual Archive arranged 802 film show-

ings at the Orion theatre in Helsinki. Nearly 41,000 visits were recorded. The Archive arranges showings also in eight regional cities. The biggest film festival, Love & Anarchy organised in Helsinki, attracted 48,400 spectators in 2008. In 2007 the most seen film in cinemas was *The Simpsons Movie*, which was seen by a good 411,000 spectators.

There were 220 art shops or art galleries in Finland in 2006. The largest art auction houses are Bukowski and Hagelstam. In 2007 their sales of Finnish art amounted to over EUR 7 million and a total of over 2,100 individual works of art. The highest price, EUR 630,000, was fetched by Eero Järnefelt's canvas "Pyykkiranta". The Finnish Crafts Organization (Taito) had 125 corporation members and some 8,000 individual members in 2007. Associations belonging to the Organization had 210 establishments. Some 118,000 persons took part in training, workshop, etc., events organised by the Organization.

In 2007 a total of 80 cultural events belonged to the Finland Festivals organisation. These events attracted about two million visits. The highest numbers of visits were recorded by the Helsinki Festival (307 000), Kotka Maritime Festival (some 300,000), and the Pori Jazz Festival (141,000). The Ministry of Education supported 147 cultural events in 2007 with a total sum of some EUR 3.7 million.

State funding for culture is mostly the responsibility of the Ministry of Education. The allocations to culture in the 2008 State Budget amounted to some EUR 426 million (nearly one per cent of government spending). Most of the allocations to culture in the administrative sector of the Ministry of Education are directed at national art and culture institutions and municipalities as statutory and discretionary State subsidies. In addition, funding for culture is received from the European Union and Nordic funds and programmes.

Municipalities' total net costs in the field of culture amounted to EUR 615 million in 2006. A good two-fifths of this sum, or nearly EUR 258 million, was used on libraries. The costs of performing tasks in the field of culture in municipalities amounted to EUR 117 per capita in 2006.

In 2007 a total of 249 foundations in the field of culture and art operated in Finland. The five largest among these foundations – the Swedish Cultural Fund Finland, the Finnish Cultural Foundation, the Jenny and Antti Wihuri Foundation, the Konstsamfundet association and Alfred Kordelin's General Foundation of Progress and Culture – distributed in 2007 a total of EUR 46.6 million as grants and subsidies.

In 2006 the number of students in the field of culture in Finland was approximately 40,000. Of them some 13,000 attended vocational education, roughly 12,000 polytechnic education and roughly 15,000 university education. The total number of qualifications in the field of culture was roughly 6,700, of

which 3,000 were from vocational institutions, nearly 2,000 from polytechnics and nearly 2,000 from universities. Roughly seven per cent of all students and qualifications are in the field of culture. The four actual art universities in Finland – the Finnish Academy of Fine Arts, the Sibelius Academy, the University of Art and Design Helsinki and the Theatre Academy – had a total of a good 4,000 students in 2007. The number of completed qualifications was nearly 700.

In 2005 persons whose education was in the field of culture represented nearly three per cent of the labour force with completed qualifications. They totalled nearly 56,000, and almost one-half of them (47%) had qualifications in the field of crafts and design. In 2005 the employment situation of persons with an education in the field of culture was somewhat weaker (unemployment rate 13%) than that of the entire labour force with completed qualifications (unemployment rate 9%). Persons with qualifications in the field of visual arts had the most difficulties in finding employment.

Cultural industries employed a total of more than 85,000 persons in 2005. This was nearly four per cent of the entire employed labour force in Finland. According to Eurostat, the Statistical Office of the European Communities, the proportion of labour force in the field of culture of total labour force in 2005 in Finland was the third highest among the EU countries right after the Netherlands and Sweden.

In 2006 Finnish households spent an average of EUR 1,638 on culture and the mass media. This accounted for 5.4 per cent of final consumption expenditure. In all the 2.5 million households in Finland used slightly more than EUR 4 billion on the commodities and services produced by the sector comprising culture and the mass media. Expenditure on the mass media accounted for nearly two-thirds of this sum; when books are included, the proportion of the mass media exceeds 70 per cent. The proportion of the mass media of total consumption expenditure ranged from 3.4 to 3.8 per cent, depending on the delimitation. The proportions of total consumption expenditure of other culture and art proper in particular were rather small.

In 2006 some 15,350 enterprises operated in the industries of culture and the mass media. Between years 2004 and 2006 the number of enterprises in these industries has risen by nearly eight per cent and their personnel has increased by roughly one per cent. Turnover showed a growth of nearly 13 per cent at current prices. Number of personnel, turnover and wages and salaries paid in cultural enterprises were lower than the average. The highest numbers of cultural enterprises operated in the industry groups of advertising (a good 2,800) and architectural activities and industrial design (just under 2,800). The biggest enterprises were found in newspaper publishing and

printing, radio and television activities as well as gambling and betting activities.

In 2007 the exports of commodities belonging to the field of culture and the mass media amounted to some EUR 891 million and the imports to some EUR 1.4 billion. Cultural commodities accounted for some two per cent of total imports and roughly one per cent of total exports. Export volume was highest, at some EUR 434 million, in the goods category "Television receivers (incl. video monitors and video projectors)". The second-highest export volume was recorded in newspapers and magazines (nearly EUR 123 million) and other printed materials (EUR 105 million). As regards imports, the volume was highest in television receivers etc. (EUR 648 million), followed by microphones, loudspeakers etc. (EUR 128 million). The changeover into digital broadcasts was clearly visible in the imports of recording and reproducing apparatus, which more than doubled between the years 2005 and 2007.

The value added generated by culture was roughly EUR 4.6 billion in 2006, which corresponded to a 3.2 per cent share of gross domestic product. The value added generated by culture was clearly bigger than that in primary production industries, such as manufacture of wood and of products of wood, agriculture and hunting or forestry. Similarly, culture overtook hotels and restaurants and the manufacture of pulp and paper. A sizable part of the value added of culture was generated in the field of the mass media. In 2006 the publishing and printing of newspapers and periodicals, news agencies as well as radio and television activities covered nearly one-third (33%) of the value added generated by culture. If we also include books, films and other printing, the share of the mass media rises to over one-half (54%) of the value added generated by culture. The share of artist, stage and concert activities was only 6.2 per cent of the value added of culture.

1 Kulttuurinen monimuotoisuus

Vähemmistöt

Suomen kieli- ja kulttuurivähemmistöihin kuuluvat suomenruotsalaiset, saamelaiset, viittomakieliset, romanit, vanhavenäläiset, juutalaiset ja tataarit sekä eri maahanmuuttajaryhmät. Kulttuuriseen monimuotoisuuteen voidaan laskea myös eri uskontokunnat, erilaiset sukupuoli- ja seksuaaliset identiteetit sekä eri ikä- ja vammaisryhmät (Heiskanen ja Mitchell 2002, 311; Koivunen ja Marsio 2006, 27; Saukkonen 2007a, 12).

Perinteiset kansalliset vähemmistöt alkoivat saada entistä laajempaa huomiota 1990-luvulla, kun Suomi liittyi Euroopan unionin jäseneksi. Niiden asemaan ovat lisäksi vaikuttaneet kansainväliset ihmisoikeussopimukset ja etnisyysskeskustelun elpyminen länsimaissa. Viime vuosina maahanmuutto on nopeasti lisännyt Suomen etnistä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Ulkomaalaistaustaisen väestön osuus on kasvanut Suomessa nopeammin kuin monessa muussa Euroopan maassa. Valtaosa viime aikojen tulijoista on Venäjältä ja muilta lähialueilta. Alhaisesta lähtötasosta johtuen vierasperäisen väestön suhteellinen ja absoluuttinen osuus on Suomessa silti yhä EU-maiden matalimpia.

Suomen perinteiset vähemmistöt

Suomen perinteisiksi vähemmistöiksi on tapana laskea suomenruotsalaiset, saamelaiset, romanit, vanhavenäläiset, tataarit ja juutalaiset. Saamelaiset ovat alueen alkuperäisväestöä, muut ryhmät taas ovat asuneet täällä jo monien sukupolvien ajan.

Vuoden 2007 lopussa Suomessa asui perinteisiin vähemmistöihin kuuluvia henkilöitä osapuilleen seuraavat määrät (osa luvuista on yhteisöjen itsensä antamia arvioita):

- suomenruotsalaisia noin 290 000
- saamelaisia vajaan 9 000
- romaneja 9 000–10 000
- juutalaisia noin 1 300
- tataareja vajaan 900
- vanhavenäläisiä 3 000–5 000.

Suomenruotsalaisten merkittävimmät historialliset juuret ovat keskiaikaisessa muutossa Ruotsin alueelta. Ruotsin asema toisena kansalliskielenä taattiin vuoden 1919 hallitusmuodossa. Ruotsinkielisten kulttuurisen autonomian tukipylväiksi tulivat oma koulutuslaitos ja oma piispanistuin (Suomen evankelisluterilaisen kirkon ruotsinkielinen Porvoon hiippakunta). Samaan aikaan järjestettiin Ahvenanmaan itsehallinto kansainvä-

lisiin sopimuksin. (Svenskt i Finland 2006.) – Suomenruotsalaisia käsitellään tarkemmin kielijaksossa sivuilla 19–20, koska he ovat virallisesti nimenomaan kielivähemmistö.

Saamelaiset ovat Pohjois-Euroopan alkuperäiskansa. Laaja saamelaisalue ulottuu Ruotsin ja Norjan keskiosista pohjoisimman Suomen kautta Kuolan niemimaan itäkärkeen asti. Eri maissa saamelaisia arvioidaan olevan yhteensä yli 75 000, joista Suomessa asuu noin 8 700. Suomen perustuslakiin saamelaisten asema kirjattiin vuonna 1995. Saamelaisilla on alkuperäiskansana oikeus ylläpitää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan sekä siihen kuuluvia perinteisiä elinkeinoja. Heillä on ollut vuodesta 1996 lähtien kotiseutualueellaan kieltään ja kulttuuriaan koskeva perustuslain mukainen itsehallinto. Siihen kuuluvia tehtäviä hoitaa saamelaisten vaaleilla valitsema itsehallintoelin, Saamelaiskäräjät. (Saamelaiset Suomessa 2008.)

Suomessa saamelaisuus on määritelty laissa Saamelaiskäräjistä. Se perustuu itseidentifikaatioon ja kieleen. Saamelainen on henkilö, joka pitää itseään saamelaisena edellyttäen, että hän itse tai ainakin yksi hänen vanhemmistaan tai isovanhemmistaan on oppinut saamen ensimmäisenä kielenä. Saamelaisten kotiseutualue on myös määritelty laissa. Siihen kuuluvat Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnat sekä Sodankylän kunnassa sijaitseva Lapin paliskunnan alue. Saamelaisista vajaan 40 prosenttia asuu kotiseutualueella. (Saamelaiset Suomessa 2008.) Pääkaupunkiseudulla asuu City-Sámit-yhdistyksen arvion mukaan jopa tuhat saamelaista (<http://www.citysमित.net>).

Saamelaisalueella elää vahva suullinen kertomusperinne. Saamelaismusiikin tunnetuin muoto on joiku, mutta saameksi tehdään myös rockia, poppia, etnoa, heviä ja räppiä. Käsityö on olennainen osa alueen kulttuuria ja elinkeinoa. Yhteispohjoismainen tuotemerkki suojaa aitoa saamelaista käsityötä. Saamelaiskulttuuriin sisältyy myös kaunokirjallisia teoksia ja elokuvia. Inarissa järjestetään vuosittain alkuperäiskansojen elokuvafestivaali Skábmagovat sekä musiikkifestivaali Ijahis idja. Inariin perustettiin Alkuperäiskansojen elokuvakeskus vuonna 2003. Inarin vuonna 1998 avatussa Siidassa toimivat Saamelaismuseum ja Ylä-Lapin luontokeskus. Inarin kirkonkylään suunnitellaan rakennettavaksi Saamelaiskulttuurikeskusta, joka avattaisiin vuonna 2012. Sinne sijoittuisivat mm. Saamelaiskäräjät, Saamelaiskirjasto sekä Saamelaisalueen koulutuskeskus.

Opetusministeriöllä on erillinen määräraha saamelaiskulttuurin ja -järjestöjen toiminnan tukemiseen. Sen käytöstä päättää Saamelaiskäräjät. Vuonna 2008 tarkoitukseen oli käytettävissä 205 000 euroa. Määrärahasta myönnetään mm. työskentelyapurahoja taiteilijoille, projektivastuksia saamelaiskulttuurihankkeil-

le sekä toiminta-avustuksia saamelaisjärjestöille. Lisäksi opetusministeriö osoitti Saamelaiskäräjille erillisen 35 000 euron määrärahan kansainväliseen saamelaiskulttuuriyhteistyöhön.

Romaneja on ollut Suomessa 1500-luvun loppupuoliskolta lähtien. Suomen romaneja arvioidaan olevan yhteensä noin 13 000, joista kuitenkin 3 000–4 000 asuu Ruotsissa (Granqvist 2006, 1). Vaikka romaneja asuu koko maassa, suurin osa heistä on sijoittunut Etelä-Suomen kaupunkeihin. Viime vuosina Suomeen on tullut myös pieniä määriä romaneja muun muassa entisen Jugoslavian alueelta, Slovakiasta ja Romaniasta. He poikkeavat kieleltään ja kulttuuriltaan Suomen romaaneista.

Romanien vähemmistöasema kirjattiin perustuslakiin 1990-luvulla ja koululakeihin lisättiin heidän oikeutensa oman kielen ja kulttuurin opetukseen. Rikossa ja syrjintälakeja korjattiin myös suojaamaan romanien oikeuksia. Romani-sanan käyttö alkoi yleistyä 1990-luvulla. (Suomen romaaneista ks. esim. Tervonen 2005, Friman-Korpela ja Ollikainen 2005.)

Romanien perinteisiin elinkeinoihin on kuulunut käsitöiden tekeminen ja myyminen. Romaneja toimii Suomessa myös musiikin, kirjallisuuden sekä kuva- ja näyttämötaiteen parissa. Romanitaiteen keskus ry järjestää vuosittain Porvoossa Kansainvälisen romanimusiikin festivaalin.

Suomen romanijärjestöt perustivat vuonna 2007 kattojärjestön Fintiko Romano Forum (Suomen Romani Foorumi), jonka tavoitteena on edistää ja valvoa Suomen lain mukaisten perusoikeuksien ja yhdenvertaisuuden toteutumista. Romaniasiaan neuvottelukunta (RONK) toimii sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä romanien ja viranomaisten välisenä yhteistyöelimenä. Neuvottelukunnan tarkoituksena on edistää romaniväestön yhteiskunnallisia osallistumismahdollisuuksia sekä taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä elinolosuhteita. RONKin tehtäviin kuuluu myös romanikielen ja -kulttuurin vahvistaminen. Jokaisessa läänissä Ahvenanmaata lukuun ottamatta toimii lisäksi alueellinen romaniasiaan neuvottelukunta.

Venäläisiä muutti ennen toista maailmansotaa Suomeen pääasiassa kolmessa aallossa. Ensimmäisen niistä muodostaa ns. Vanhan Suomen venäläisväestö, joka siirrettiin 1700-luvun alussa Ruotsi-Suomelta vallatuille alueille Karjalankannakselle. Se koostui mm. talonpojista, kauppiaista ja linnoitusten rakentajista. Alueet järjestettiin hallinnollisesti Venäjän yhteyteen Viipurin kuvernementiksi. Vanha Suomi liitettiin vuonna 1812 Suomen suuriruhtinaskuntaan. Toinen aalto muodostui niistä venäläisistä virkamiehistä, sotilaista, ortodoksisen kirkon papeista, taiteilijoista ja kauppiaista, jotka saivat autonomian aikana luvan asettua Suomen suuriruhtinaskuntaan. Kolmas aalto syntyi Venäjän vallankumouksen yhteydessä ja heti sen jälkeen Suomeen tulleista pakolaisista, joita oli eri arvioiden mukaan 6 500–8 000.

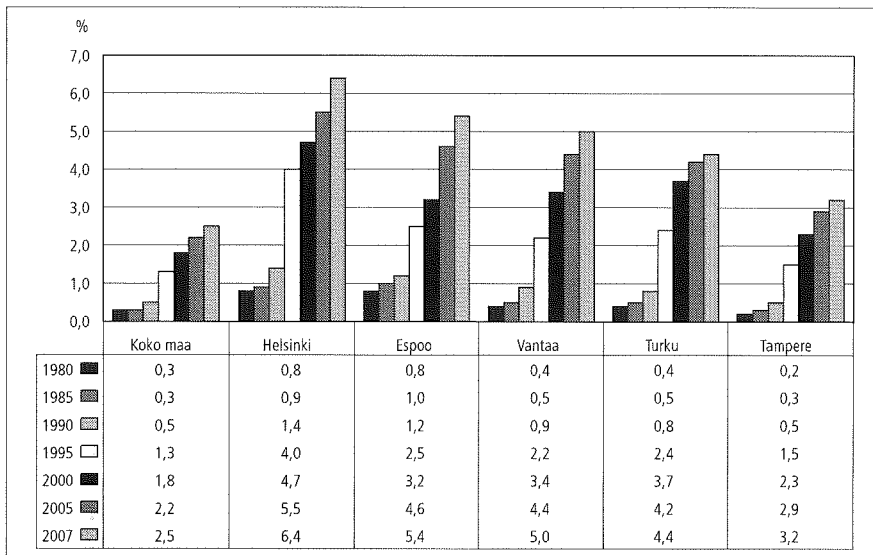
Vanhavenäläisiksi kutsutaan joko kaikissa edellä mainituissa kolmessa aallossa Suomeen muuttaneita venäläisiä ja heidän jälkeläisiään tai ainoastaan viimeisen aallon tulokkaita (vrt. esim. virtual.finland.fi ja Shenshin 2008a). Ryhmästä käytetään toisinaan myös pitempää ilmausta ”Suomen vanhempi venäjänkielinen väestönosa”. Suurin osa heistä on Suomen kansalaisia, ja he ovat pitkälti sulautuneet kantaväestöön, enimmäkseen sen suomenkieliseen osaan mutta osin myös ruotsinkielisiin. Vanhavenäläisten tämänhetkiseksi lukumääräksi on arvioitu 3 000–5 000. He asuvat enimmäkseen pääkaupunkiseudulla. Pieniä yhteisöjä löytyy lisäksi Hämeenlinnasta, Järvenpäästä, Kotkasta, Turusta ja Tampereelta. Useimmat vanhavenäläiset ovat säilyttäneet venäjän kielen suomen tai ruotsin ohella. (Vanhavenäläisistä ks. esim. Suomen venäjänkielisen jne. 2003 ja Shenshin 2008b.)

Yhteisnimitystä tataarit käytetään itäisen Euroopan ja Keski-Aasian turkinsukuisia kieliä puhuvista ryhmistä. Ensimmäiset tataarit saapuivat Suomen suuriruhtinaskuntaan 1800-luvun jälkipuolella Venäjän armeijan varusmiehinä ja kauppiaina, ja muuttoliike jatkui vilkkaana 1920-luvun puoleenväliin saakka. Tataarit ovat kielellinen, kulttuurinen ja uskonnollinen vähemmistö. He tunnustavat sunni-islamia. Suomen Islam-seurakunnan säännöt hyväksyttiin vuonna 1925. Nykyisin Suomessa on arviolta 850 tataaria. (Suomen tataareista ks. esim. Hirvonen 2006, Leitzinger 2006.)

Ensimmäisten juutalaisten sallittiin asettua muutama ruotsalaisiin kaupunkeihin 1700-luvulla, mutta Suomen alueelle he saivat tulla asumaan vasta vuosisadan lopulla. Autonomian aikana Suomeen muutti muun muassa venäjänjuutalaisia kauppiaita, käsityöläisiä ja Venäjän armeijan eläkkeellä olevia upseereita. Juutalaisia on Suomessa nykyisin arviolta 1 300. Juutalaiset pitävät itseään lähinnä uskonto- ja kulttuurivähemmistönä, sillä ryhmä on etnisesti ja kielellisesti hajanainen. (<http://virtual.finland.fi>.)

Maahanmuuttajaryhmät ja uudet etniset vähemmistöt

Maahanmuuttaja on maahan ulkomailta muuttanut henkilö. Hän voi olla paluumuuttaja, turvapaikanhakija tai pakolainen. Muuton syynä voi olla myös esimerkiksi työn saaminen, parisuhteen solmiminen tai perheen yhdistäminen. Tässä julkaisussa käytettyjen väestötaulukoiden lähteenä on Väestörekisterikeskuksen ylläpitämä Väestötietojärjestelmä. Väestöön kuuluvat siinä ne Suomen kansalaiset ja ulkomaalaiset, jotka asuvat vakituisesti Suomessa. Ulkomaalaisella on kotipaikka Suomessa, jos hänen oleskelunsa on tarkoitettu kestämään tai on kestänyt vähintään yhden vuoden. Tässä esitetyistä väestötilastoista siis puuttuvat esimerkiksi ulkomaaiset keikkatyöläiset ja lyhyeen vai-

Kuvio 1.1
Ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä koko Suomessa sekä viidessä suurimmassa kaupungissa 1980–2007

Lähde: Kaupunki- ja seutuindikaattorit, Tilastokeskus.

toon tulleet opiskelijat, samoin ne turvapaikanhakijat, joiden hakemusta ei ole vielä hyväksytty.

Viime aikoina maahanmuuttajan rinnalle on tuotu uusia käsitteitä, kuten maahanmuuttaja- tai ulkomaalaistaustainen tai uussuomalainen. Niitä on suositeltu käytettäväksi silloin, kun henkilö on asunut maassa jo pitkään tai kun on kyse Suomessa syntyneestä henkilöstä, jonka vanhemmat tai isovanhemmat ovat tulleet ulkomailta (ks. esim. Koivunen ja Marsio 2006, 27).

Maahanmuutto alkoi kasvaa Suomessa 1980–1990-lukujen taitteessa. Tuolloin siirtolaisia oli maailmantilanteen vuoksi paljon liikkeellä, ja samaan aikaan Suomen maahanmuuttopolitiikkaa liberalisoitiin. Vuosien 1980 ja 2007 välillä ulkomailla syntyneiden osuus väestöstä nousi 0,8 prosentista 3,8 prosenttiin. Ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä kasvoi samana aikana 0,3 prosentista 2,5 prosenttiin ja vieraskielisten osuus 0,2 prosentista 3,3 prosenttiin. (Väestötilastot, Tilastokeskus.)

Vuonna 2007 ulkomailla syntyneitä oli Suomen väestöstä runsaat 202 500 (taulukko 1.1). Osa heistä on ulkomaisten, osa Suomen kansalaisia. Ulkomailla syntyneistä kaksi kolmasosaa on eurooppalaista alkuperää. Entisessä Neuvostoliitossa ja Venäjällä syntyneitä Suomessa asuu lähes 49 700 ja Ruotsissa syntyneitä 30 200. Kolmanneksi eniten on Virossa syntyneitä, runsaat 16 700.

Ulkomaan kansalaisia asui vuonna 2007 Suomessa noin 132 700 (taulukko 1.2). Euroopasta heistä oli peräisin vajaat kaksi kolmasosaa. Kaikkiaan Suomessa asui yli 170:n eri kansalaisuusryhmän edustajia. Suurin ryhmä olivat Venäjän kansalaiset (runsaat 26 200), ja toiseksi eniten oli Viron kansalaisia (noin 20 000). Seuraavina tulivat Ruotsi (8 350) ja Somalia (4 850).

Vuonna 2007 Suomen kansalaisuus myönnettiin runsaalle 4 800:lle maassa vakinaisesti asuvalle ulkomaan kansalaiselle. Heistä eniten oli Venäjän (1 665), Somalian (464) ja Irakin (443) kansalaisia. Vuosina 1990–2007 Suomen kansalaisuuden sai yli 51 400

henkilöä. Heistä suurin ryhmä, 12 900 henkeä, oli alun perin Venäjän kansalaisia. (Väestötilastot, Tilastokeskus.)

Ulkomaalaisväestö on keskittynyt maan suurimpiin kaupunkeihin ja etenkin pääkaupunkiseudulle. Vuonna 2007 ulkomaan kansalaisista runsas neljäsosa, 27 prosenttia, asui Helsingissä. Viiden suurimman kaupungin – Helsingin, Espoon, Tampereen, Vantaan ja Turun – yhteenlaskettu osuus nousi 55 prosenttiin. Ulkomaalaisväestön osuus näiden kaupunkien asukkaista vaihteli Tampereen 3,2:sta Helsingin 6,4 prosenttiin (kuvio 1.1). Väestöosuksilla mitattuna Helsinki oli kuitenkin Suomen kunnista vasta kuudes Eckerön (10,0 %), Föglön (8,8 %), Maarianhaminan (8,7 %), Oravaisten (7,3 %) ja Vårdön (6,5 %) jälkeen. Ahvenanmaalla ulkomaalaisten osuus ylsi 7,1 prosenttiin; siitä yli puolet oli ruotsalaisia. Oravaisissa puolestaan sijaitsee turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskus, niinpä kunnan ulkomaalaisväestön enemmistö on peräisin Afrikasta. (Kaupunki- ja seutuindikaattorit, Tilastokeskus.)

Kielet

Vuonna 2007 Suomessa puhui äidinkielenään suomea runsaat 4,8 miljoonaa henkeä (91,2 %) ja ruotsia vajaat 290 000 henkeä (5,5 %) (taulukko 1.3). Suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien osuus väestöstä on viime vuosina verkalleen supistunut. Saamen kielten puhujia oli vajaat 1 800 (0,03 %). Muunkielisten määrä on lisääntynyt viime vuosina, ja vuonna 2007 jo runsaat 172 900 henkilöä (3,3 %) puhui äidinkielenään muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea. Suomessa oli kotimaisten kielten ohella jo 24 sellaista kieltä, joiden puhujia oli vähintään 1 000. Venäjä on nykyisin suomen ja ruotsin jälkeen kolmanneksi puhutuin kieli Suomessa. Vuonna 2007 sitä puhui äidinkielenään

runsaat 45 200 henkilöä. Seuraavaksi suurin kieli oli viro (19 800), jonka jälkeen tulivat englanti, somali ja arabia. (Taulukko 1.3.)

Vieraskielinen väestö on jakaantunut Suomessa maantieteellisesti laajemmalle alueelle kuin ulkomaan kansalaiset. Vuonna 2007 vieraskielisistä asui Helsingissä 11 prosenttia ja viiden suurimman kaupungin alueella yhteensä 26 prosenttia. Vieraskielisen väestön osuus on kasvanut näissä kaupungeissa nopeasti sitten vuoden 1990. Vuonna 2007 se vaihteli Tampereen 4,2 prosentista Helsingin 9,0 prosenttiin (kuvio 1.2).

Vuosien 1980–2007 aikasarjaa tarkasteltaessa kannattaa muistaa historiallinen perspektiivi: Helsingin väestöstä oli esimerkiksi vuonna 1870 suomenkielisiä 25,8 prosenttia, ruotsinkielisiä 57,0 prosenttia, venäjänkielisiä 12,1 prosenttia ja saksankielisiä 1,7 prosenttia. Tätä vieraskielisyyden tasoa ei ole vielä uudelleen saavutettu. Viipuri oli tuolloin vielä Helsingiäkin kansainvälisempi kaupunki, sillä sen väestöstä oli muita kuin suomen- tai ruotsinkielisiä peräti 32,4 prosenttia. Venäjänkielisten osuus (24,2 %) ylitti Viipurissa selkeästi ruotsinkielisten osuuden (16,8 %); muita näkyviä ryhmiä olivat saksaa (4,5 %) ja puolaa (1,7 %) puhuvat. (Suomen Virallinen Tilasto 1874.)

Perustuslaissa säädetään oikeudesta omaan kieleen ja kulttuuriin. Sen mukaan suomi ja ruotsi ovat Suomen kansalliskieliä. Jokaisella on oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa omaa kieltään (suomea tai ruotsia). Julkisen vallan on huolehdittava

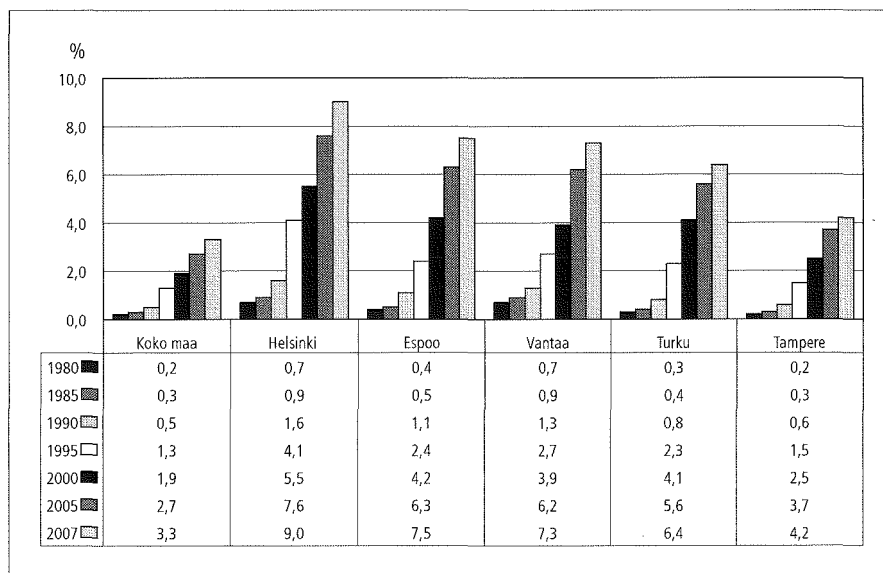
suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan. Perustuslaissa todetaan myös saamelaiden ja romanien sekä muiden ryhmien oikeus ylläpitää ja kehittää kieltään.

Kielilaki (423/2003) turvaa ja tarkentaa perustuslaissa säädettyä oikeutta käyttää tuomioistuimessa ja viranomaisessa omaa kieltä. Kielilaissa mainitaan suomen, ruotsin ja saamen ohella romani- ja viittomakielet. Saamelaiden oikeudesta käyttää saamen kieltä viranomaisessa on säädetty erikseen Saamen kielilaissa (1086/2003).

Ilman virallista statusta olevia vähemmistökieliä ovat Suomessa esimerkiksi venäjä, tataarin kieli, jiddi ja karjala. Monet vähemmistökielistä ovat uhanalaisia, niiden puhujamäärät ovat pieniä tai kielten käyttöalat ovat suhteellisen suppeita. (www.kotus.fi.)

Maan kolmanneksi puhutuimmaksi kieleksi nousseen venäjän asemasta ei ole mainintoja Suomen lainsäädännössä. Venäjänkielistä väestöä asuu hajallaan eri puolilla maata, eikä sillä ole millään alueella kielellistä enemmistöä tai merkittävää vähemmistöasemaa (http://virtu.al.finland.fi).

Ruotsinkielinen väestö asuu pääosin ruotsinkielisissä ja kaksikielisissä kunnissa Suomen etelä- ja länsirannikolla sekä Ahvenanmaalla. Vuoden 2007 lopussa Suomen 415 kunnasta 62 oli kaksi- tai ruotsinkielisiä¹. Kaksikielisiä kuntia oli 43, ja niistä 22:ssa oli ruotsalaisenemmistö. Ruotsinkielisistä 19 kunnasta 16 sijaitsi Ahvenanmaalla, jossa kaikki kunnat ovat kielisuhteista

Kuvio 1.2
Vieraskielisten (äidinkielenään muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea puhuvien) osuus koko Suomessa sekä viidessä suurimmassa kaupungissa 1980–2007

Lähde: Tilastokeskus, Väestötillastot.

1 Valtioneuvosto päättää kuntien kielellisen aseman 10 vuodeksi kerrallaan väestötillastojen perusteella. Nykyinen asetus on voimassa vuoteen 2012 saakka. Kielilainsäädännön mukaan kunta, jossa suomea ja ruotsia puhuu äidinkielenään vähintään 8 prosenttia asukkaista tai 3 000 henkeä, on kaksikielinen. Jos vähemmistökielen osuus laskee alle 6 prosentin, kunta muuttuu yksikieliseksi mutta se voi hakea kaksikielisen kunnan asemaa.

riippumatta yksikielisiä ruotsinkielisiä. Vuonna 2007 siellä oli noin 27 150 asukasta, joista 91 prosenttia puhui äidinkielenään ruotsia. Muut kolme ruotsinkielistä kuntaa olivat Korsnäs, Luoto ja Närpiö. Kaikki Itä-Suomen, Oulun ja Lapin läänin kunnat olivat suomenkielisiä. (www.kunnat.net; Väestötilastot, Tilastokeskus.)

Suomalais-ugrilaiseen kieliryhmään katsotaan nykyisin kuuluvan kymmenen saamen kieltä. Suomessa puhutaan niistä kolmea: inarin-, koltan- ja pohjoissaamea. Niiden puhujat eivät täysin ymmärrä toisiaan. Pohjoissaame on saamelaiden valtakieli, jota puhuu 70–80 prosenttia kaikista saamea puhuvista. (Seurujärvi-Kari 2005.)

Vuodesta 1992 lähtien saamen kielillä on ollut Suomessa virallinen asema saamelaiden kotiseutualueella eli Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa sekä Sodankylän pohjoisosassa. Saamelaisilla on oikeus käyttää kotiseutualueellaan ilman eri vaatimusta saamen kieltä valtion ja kuntien virastoissa, liikelaitoksissa ja toimipisteissä sekä sairaaloissa. Joissakin Utsjoen ja Inarin kouluissa pohjoissaame on pääasiallinen opetuskieli; myös ylioppilaskirjoituksen voi suorittaa saameksi. Utsjoki on Suomen saamenkielisin kunta (osuus 46 % vuonna 2007).

Kotimaisten kielten tutkimuskeskus tutkii ja huoltaa saamen kieliä. Lisäksi Oulun yliopiston Giellagas-instituutilla on opetusministeriön osoittama valtakunnallinen vastuu kehittää järjestää ja kehittää saamen kielen ja saamelaisen kulttuurin yllä opetusta ja tutkimusta Suomessa.

Romanikieli on yksi niistä Intian kielistä, joita maasta kauan sitten lähteneet kiertelivät ryhmät puhuvat eri puolilla maailmaa. Erään arvion mukaan romanikielen puhujia olisi maailmassa 40 miljoonaa. Euroopassa puhuttava romanikieli jakautuu neljään päämurteeseen, joista Suomen romani lukeutuu pohjoisten murteiden luoteiseen ryhmään. (Granqvist 2006, 2.)

Kaikki Suomen romanit eivät hallitse täydellisesti romania, eikä virallisesta tilastosta ole saatavilla tietoa, moniko puhuu sitä äidinkielenään (se ei sisälly käytettyyn kansainväliseen kieliluokitukseen). Romania on vuodesta 1989 lähtien opetettu joissakin peruskouluissa, ja vuodesta 1999 lähtien sitä on lain mukaan voitu opettaa myös lukioissa. Opetushallitukseen perustettiin 1994 romaniväestön koulutusyksikkö. Painettuna romanikielellä on ilmestynyt lähinnä opetukseen ja hengelliseen käyttöön tarkoitettua materiaalia. Romanikielen huolto ja tutkimus ovat kuuluneet virallisesti Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen tehtäviin vuodesta 1996 lähtien. (Granqvist 2006, 4–7.)

Suomen tataarit puhuvat kotikielenään lähes yksinomaan tataarin kieltä, joka kuuluu pohjoisiin turkkilaisiin kieliin. Kotien ohella tataarin kielen ja kulttuurin opetuksesta on vastannut keskeisesti Suomen Islam-seurakunta. Väestötilaston mukaan vuonna 2007 tataaria pu-

hui äidinkielenään 145 ihmistä Suomessa (Tilastokeskus).

Suomalainen viittomakieli on 4 000–5 000 kuurojen äidinkieli. Lisäksi sitä käyttää äidinkielenään, toisena kielenään tai vieraana kielenä noin 10 000 kuuleva suomalaista. Suomalaisia viittomakielisiä on kaksi, suomenkielinen ja ruotsinkielinen. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen tehtäviin kuuluu huolehtia suomalaisten viittomakielten tutkimuksesta ja huollosta. (www.kotus.fi.)

Viittomakieliset eivät miellä itseään vammaisiksi vaan kieli- ja kulttuuriryhmäksi. Kuurojen liiton taide- ja kulttuurituotanto on laajaa ja pyrkii vahvistamaan viittomakielisten kulttuuri-identiteettiä. Liitto järjestää mm. joka toinen vuosi yhteistyössä paikallisten kuurojen yhdistysten kanssa Suomen suurinta viittomakielistä kulttuuritapahtumaa, Kuurojen valtakunnallisia kulttuuripäiviä.

Uskonnot

Vaikka monimuotoisuus on viime vuosina voimistunut Suomessa myös uskonnon alueella, viisi kuudesosaa väestöstä kuului vuonna 2007 yhä Suomen evankelis-luterilaiseen kirkkoon (81,8 %) tai Suomen ortodoksiseen kirkkokuntaan (1,1 %) (kuvio 1.3). Muihin rekisteröityihin uskontokuntiin kuuluvien osuus (1,3 %) on kasvusuunnassa, mutta vielä suurempaa nousua on osoittanut uskontokuntien ulkopuolisten osuus, joka oli kaksinkertaistunut vuodesta 1980 (7,8 %) vuoteen 2007 (15,9 %). (Suomen Tilastollinen vuosikirja, Väestötilasto.)

Kirkon tutkimuskeskuksen vastikään julkaiseman selvityksen mukaan Suomen uskonnollinen kenttä on pirstaloitumassa. Paitsi että maahanmuuttajat tuovat mukanaan uusia uskontoja, myös muu uskonnollinen tarjonta kasvaa. Maahanmuuttajista kolme neljäsosaa on kristittyjä. Uskonnot Suomessa 2008 -selvityksen mukaan nousussa on toisaalta ns. uusi henkisyys (mm. itämaisperäiset, lähinnä buddhalaista ja hindulaista taustaa olevat liikkeet, länsimaiseen esoteeriseen perinteeseen kuuluvat yhteisöt ja new age -opit) ja toisaalta helluntailais-karismaattinen kristillisyys. (Ketola 2008; www.uskonnot.fi.)

Uskonnonvapauslaki (453/2003) määrittelee uskonnollisiksi yhdyskunniksi evankelis-luterilaisen kirkon, ortodoksisen kirkkokunnan sekä säädetyllä tavalla rekisteröidyt uskonnolliset yhdyskunnat. Luterilaisella ja ortodoksisella kirkolla on muista kirkoista ja uskonnollisista yhdyskunnista poikkeava oikeudellinen ja taloudellinen asema. Suomen evankelis-luterilaisesta kirkosta säädetään kirkkolaissa (1054/1993), ja Suomen ortodoksista kirkkoa koskee oma lakinsa (985/2006). Rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan voi perustaa vähintään 20 täysi-ikäistä henkilöä.

Suomen evankelis-luterilaisen ja ortodoksisen kirkon jäsenet maksavat kirkollisveroa seurakunnalleen.

Kirkollisvero peritään tuloverotuksen yhteydessä. Rekisteröidyt uskonnolliset yhdyskunnat voivat periä jäsenmaksua kuten yhdistykset.

Vaikka luterilaisten osuus väestöstä on viime vuosina hieman vähentynyt, Suomi on yhä maailman luterilaisimpia maita. Vuonna 2007 runsaat 4,3 miljoonaa suomalaista eli 82 prosenttia väestöstä oli luterilaisia. Valtaosa heistä kuului Suomen evankelisluterilaiseen kirkkoon. Muiden luterilaisten määrä on viime vuosina supistunut noin tuhanteen. (Taulukko 1.4.)

Ortodokseja oli vuonna 2007 Suomessa noin 60 400, runsas prosentti koko väestöstä. Valtaosa heistä kuului Suomen ortodoksiseen kirkkokuntaan. Muita ortodokseja oli noin 2 000, ja heidän lukumääränsä on viime vuosina kasvanut maahanmuuton seurauksena. (Taulukko 1.5.)

Väestörekisterikeskuksen tietojen mukaan Suomessa oli vuoden 2007 lopussa 58 rekisteröityä uskonnollista yhdyskuntaa. Niihin kuului noin 1,3 prosenttia väestöstä. Monet yhdyskunnista olivat paikallisia ja pieniä. Suurin oli Jehovan todistajat, jonka jäsenmäärä oli vajaat 18 200, ja seuraavaksi tuli 14 000 jäsenen Suomen Vapaakirkko. Roomalaiskatolisella yhdyskunnalla oli 9 200 jäsentä, ja se on viime vuosina selkeästi kasvanut.

Rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien joukossa eniten viime vuosina ovat kasvaneet islamilais-seurakunnat. Eri puolille Suomea on perustettu uusia islamilaisia yhdyskuntia, jotka ovat jäsenmäärältään yleensä varsin pieniä. Suurin vuonna 2007 oli Helsingin Islam-keskus, jolla oli vajaat 1 500 jäsentä. Kaikkiaan rekisteröityihin islamilaisiin yhdyskuntiin kuului vuonna 2007 lähes 5 700 henkeä. Muslimien todellinen lukumäärä Suomessa on kuitenkin arvion mukaan tällä hetkellä jo runsaat 40 000 (Martikainen 2008, 73). Esimerkiksi somaleista, jotka ovat pääasiassa mus-

limeja, valtaosa ei kuulu mihinkään rekisteröityyn uskonnolliseen yhdyskuntaan. Suuri osa helluntailaisista, joita on arvioitu olevan kaikkiaan runsaat 45 000, ei myöskään kuulu rekisteröityihin uskontokuntiin.

Opetusministeriö myöntää harkinnanvaraisia valtionavustuksia sellaisille rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille, joilla on vähintään 200 jäsentä. Vuonna 2008 tätä tarkoitusta varten oli varattu 200 000 euroa ja sitä myönnettiin 14 yhteisölle.

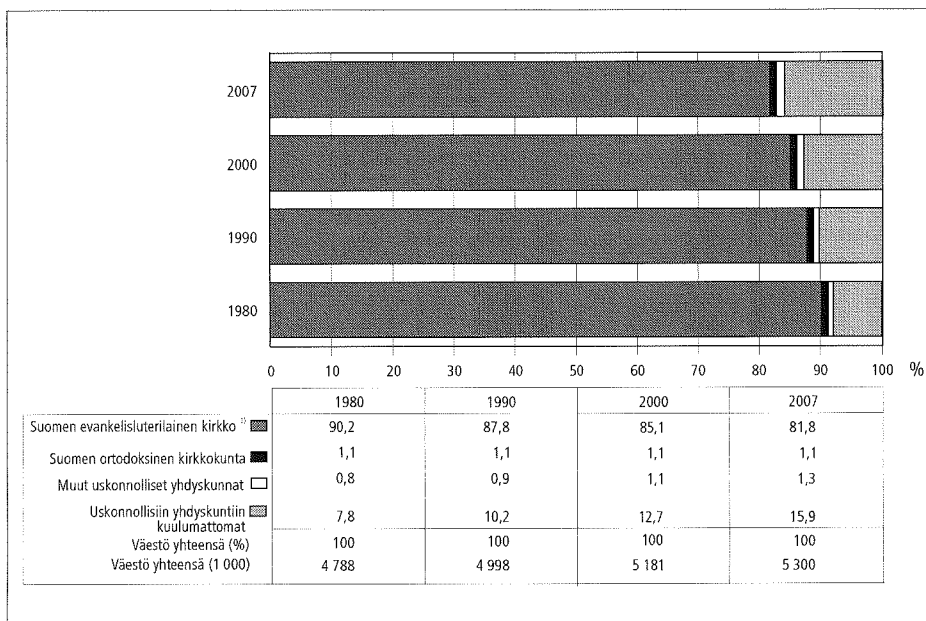
Vähemmistöjen ja maahanmuuttajien taide- ja kulttuuritoiminta

Opetusministeriö laati vuonna 2006 toimenpideohjelman ”Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus” tavoitteena vahvistaa kieli- ja kulttuurivähemmistöjen sekä vammaisvähemmistön kulttuurisia oikeuksia. Ohjelmassa kiinnitetään huomiota yhtäältä kulttuuripalveluiden saavutettavuuteen vähemmistöille ja toisaalta vähemmistöjen mahdollisuuteen itse toimia taiteen ja kulttuurin tekijöinä. Toimenpideohjelma koskee vuosia 2006–2010.

Vierasperäisen tai kieli- ja kulttuurivähemmistöihin kuuluvan väestön julkisia kulttuuripalveluita koskevia tarpeita ja mielipiteitä ei ole Suomessa vielä liiemmin tutkittu (vrt. esim. Arts Council of Englandin raportti vuodelta 2000 ”Arts – What’s in a Word?”). Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämiseksi Cupore on parhaillaan aloittamassa aihepiirin kartoitusta.

Opetusministeriö on vuodesta 1995 rahoittanut Monikielisen kirjaston (aik. Ulkomaalaiskirjaston) toimintaa. Vuonna 2008 tähän kohdistettu määräraha oli 120 000 euroa. Monikielisen kirjaston tehtävänä on

Kuvio 1.3
Uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluminen 1980–2007

1 MI. Rikssvenska Olaus Petri församlingen vuonna 2007.

Lähde:
Suomen tilastollinen vuosikirja, Väestötilatost.

Suomessa asuvan vieraskielisen väestön kirjastopalvelujen tukeminen, yhteyksien solmiminen koti- ja ulkomaisiin yhteistyötahoihin, tiedotus ja neuvonta sekä aineiston hankinta yhteiskäyttöön sellaisilla kielillä, jotka ovat Suomessa harvinaisia ja joiden käyttäjiä on täällä vähän. Monikielisen kirjaston tehtävää hoitaa Helsingin kaupungin kirjasto. Päävastuu vieraskielisen väestön yleisistä kirjastopalveluista on kunnilla.

Opetusministeriö tukee Maailman musiikin keskusta, jonka tehtävänä on hankkia ja levittää tietoa maailman musiikeista tutkimuksen, musiikkitapahtumien, äänitteiden ja muiden julkaisujen avulla. Keskus kokoaa myös tietoja Suomessa asuvista maahanmuuttajamuusikoista ja yhteistä (www.globalmusic.fi), ja se on järjestänyt vuodesta 1988 lähtien Etnosoi!-festivaalia Helsingissä (ks. taulukko 9.1 sivulla 165).

Valtion taidemuseo on pyrkinyt tietoisesti edistämään kulttuurista moninaisuutta ja entistä vahvempaa yleisölähtöisyyttä museoissaan. Sen alaisuudessa toimii kehittämissyksikkö Kehys, jossa aloitettiin vuonna 2005 erityinen kulttuurivähemmistöprojekti. Hanketta vetävän kulttuurivähemmistökoordinaattorin tehtäviin kuuluu kehittää Valtion taidemuseon tarjontaa ja toimintaa moninaisuuden näkökulmasta ja luoda yhteyksiä maahanmuuttajajärjestöihin ja kulttuurivähemmistöjen verkostoihin. Kehys vastaa myös Kulttuuria kaikille -palvelusta, joka tarjoaa tietoa, esimerkkejä ja vihjeitä kulttuurikohteiden saavutettavuuden kehittämiseen. Käsite viittaa paitsi fyysiseen esteettömyyteen ja eri aistein saavutettavuuteen myös tiedollisiin, taloudellisiin, sosiaalisiin ja kulttuurisiin näkököhtiin. Kulttuuria kaikille -palvelun sivuilta löytyy mm. kehitysvammaisten sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen näkökulmista tehtyjä selvityksiä.

Julkisella sektorilla eniten työtä maahanmuuttajien kulttuuripalveluiden kehittämiseksi, kulttuuri-osallistumisen edistämiseksi ja maahanmuuttajataiteilijoiden työskentelyedellytysten parantamiseksi tehtäneiden kuntatasolla (Heiskanen ja Mitchell 2002, 320). Suurissa kaupungeissa on kansainvälisiä kulttuurikeskuksia, joiden tarkoitus on toimia kohtaus-, neuvonta-, koulutus- ja esityspaikkoina. Turkuun perustettiin Kansainvälinen kohtauspaikka jo vuonna 1989 ja Helsinkiin Kansainvälinen kulttuurikeskus Caisa vuonna 1995. Tampereen Unipoint aloitti vuonna 2000. (Ks. taulukko 9.5 sivulla 176.)

Yhdistystoiminta

Opetusministeriö on myöntänyt – edellä mainitun saamelaisien kulttuurimäärärahan ohella – vuodesta 1997 lähtien avustuksia vähemmistökulttuurien tukemiseen ja rasismien vastaiseen työhön. Vuonna 2005 määräraha kasvoi merkittävästi ja vähemmistökulttuurin tilalle omaksuttiin käsite monikulttuurisuus. Projekti- tai toiminta-avustuksia voivat saada yhdistykset ja työryhmät. Vuonna 2008 jaos-

sa ollut summa oli 400 000 euroa, josta monikulttuurisuuden osuus oli 293 000 euroa (61 avustusta) ja rasismien vastaisen työn 107 000 euroa (17 kpl). Vähemmistöryhmistä suurimmat osuudet avustussummasta saivat venäjänkieliset (25 %) ja romanit (14 %).

Suurimpien yksittäisten monikulttuurisuusavustusten saajiin kuuluu Cassandra ry. Tämä monikulttuurinen taidedyhteisö järjestää taidetyöpajoja lapsille, teinityöille ja naisille sekä tuottaa ja välittää esityksiä, koulutuspaketteja ja taideohjelmia kaikille. Avustuksia on saanut vuosittain myös Kulttuuriyhdistys Etnokult, joka pyrkii edistämään etnisten ryhmien välistä yhteistyötä niin Suomessa kuin muissakin maissa. Se on järjestänyt vuodesta 1998 lähtien Karjaalla monikulttuurista Faces-festivaalia, mihin sille on erikseen myönnetty opetusministeriön kulttuuritapahtumatukea. Yhdistyksen toiminta on laajentunut kattamaan muitakin festivaaleja sekä Suomessa että

Tietoruutu 1.1 – Rasistiset rikosepäilyt

Poliisiammattikorkeakoulussa laaditaan vuosittain raportti rikosilmoitukseen johtaneista rasistisista teoista Suomessa. Rasistiseksi katsotaan rikosepäilyt, joissa asianomistaja joutuu uhriksi sen takia, että hän poikkeaa tekijästä ihonväritään, rodultaan tai etniseltä alkuperältään. Tällaisten rikosepäilyjen määrä on kasvanut viime vuosina, minkä arvellaan osin heijastavan ilmoituskynnyksen madaltumista sekä poliisin entistä parempaa kykyä tunnistaa rasistisesti motivoituneita rikoksia ja kirjata niitä. Tavallisin rikosilmoitukseen johtanut rasistinen teko on pahoinpitely. Muita yleisiä rikosnimikkeitä ovat syrjintä, kunnianloukkaus, laiton uhkaus ja vahingonteko. Poliisiammattikorkeakoulun raporteissa rikosepäilyjä tarkastellaan myös teon tapahtumapaikan ja -ajan sekä teosta epäillyn ja teon kohteen kansalaisuuden, syntymämaan, sukupuolen ja iän mukaan. – Rasististen rikosten määrää raporteissa ei tarkastella, koska tietoa siitä, mitä rikosepäilyille tapahtuu syyteharkinnassa ja tuomioistuimissa, ei ole ollut saatavilla.

Tekstitalukko 1.1

Epäillyt rasistiset rikokset rikosluokittain 2003–2007

Rikosnimike	2003	2004	2005	2006	2007
	Lkm				
Pahoinpitely	209	196	289	302	271
Vahingonteko	80	36	90	83	134
Kunnianloukkaus	63	94	94	92	90
Laitos uhkaus	59	62	82	67	68
Syrjintä	49	105	37	118	56
Kotirauhan rikkominen	21	30	24	54	34
Muut	41	35	53	32	45
Yhteensä	522	558	669	748	698

Lähde

Joronen, Mikko (2008). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2007. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 72/2008. Tampere.

ulkomailla. Lisäksi yhdistyksellä on erilaisia kehitysyhteistyöprojekteja. (www.faces.fi)

Maahanmuuttajayhdistyksiä arvioitiin 2000-luvun alkupuolella olleen noin 600, mistä lukumäärä lienee kasvanut. Suurin osa yhdistyksistä toimii pääkaupunkiseudulla. Valtaosa yhdistyksistä on perustettu 1990-luvun puolenvälin jälkeen, eivätkä ne kaikki ole rekisteröityjä. (Saksela 2003.) Huomattava osa maahanmuuttajien yhdistyksistä toimii kulttuurin tai uskonnon alalla (ks. Pyykkönen 2007). Opetusministeriön ohella maahanmuuttajien yhdistystoimintaa tukee mm. Raha-automaattiyhdistys. Kunnat ovat paikallisella tasolla keskeisiä yhdistysten toiminnan tukijoita ja yhteistyökumppaneita.

Etnisten suhteiden neuvottelukunnan (ETNO) tehtävä on edistää hyviä etnisiä suhteita ja etnistä yhdenvertaisuutta sekä eri tahojen vuorovaikutusta ja yhteistyötä Suomessa. ETNO:n kautta järjestöt voivat tuoda esille näkemyksiään maahanmuuttopolitiikan eri osa-alueilla. Neuvottelukuntaan voivat hakea jäseniksi maahanmuuttaja-, monikulttuurisuus- ja etnistä yhdenvertaisuutta edistävää työtä tekevät järjestöt ja yhteisöt. Neuvottelukunta nimitetään kolmi-vuotiskausiksi sekä valtakunnalliselle että alueelliselle tasolle. 2000-luvun puolessavälissä ETNO:n järjestökyselyssä oli mukana runsaat 250 järjestöä, joista osa oli maahanmuuttaja- ja monikulttuurisuusjärjestöjä ja osa ystävyysseuroja, kuten Suomalais-Japanilainen yhdistys (jälkimmäisistä ks. myös Linna 2006). Monet järjestöistä ovat alueellisia tai paikallisia.

Vähemmistötaiteilijat ja -kulttuurityöntekijät

Euroopan unionin tilastoviraston Eurostatin laskelmien mukaan Suomen kulttuurityövoimasta (yhteensä 79 300 henkeä) oli vuonna 2005 ulkomaiden kansalaisia 1,3 prosenttia (osuus oli täsmälleen sama koko työvoimasta), mikä oli EU-maiden alhaisimpia (EU-maissa yhteensä 5,5 %). Selvitys tehtiin EU-tasolla harmonisoidun työvoimatutkimusaineiston pohjalta. (Cultural Statistics 2007, 70.)

Pääkaupunkiseudulla tehdyn kartoituksen perusteella monet kulttuurialan yhteisöt ja laitokset työllistävät maahanmuuttajia mutta lähinnä siivoojina, vahtimestareina tai muissa ei-kulttuurisissa tehtävissä. Työsuhteet ovat lyhyitä, ja usein kyse on työllistämistoimenpiteistä. Ainoastaan orkestereiden palveluksessa on mainittavia määriä ulkomaalaisia muusikoita ja maahanmuuttajia. (Saukkonen ym. 2007, 52.)

Etnisiin ja kielellisiin vähemmistöihin kuuluvien ja maahanmuuttajien osuus taiteilijoiden ammattikunnasta lienee Suomessa muutaman prosentin luokkaa, mutta tarkkoja tilastoja ei ole saatavilla. Taiteen keskusto-

mikunnassa tehdään parhaillaan selvitystä vähemmistö- ja maahanmuuttajataiteilijoista.

Suomen apurahalainsäädännöstä on poistettu Euroopan unionin peruskirjan vastaisia kieltä tai kansalaisuutta koskevia rajoituksia. Esimerkiksi kirjastoapurahoja voivat nykyisin saada kaikki kirjailijat ja kääntäjät, jotka asuvat tai ovat asuneet pysyvästi Suomessa ja joiden kirjallinen työ rikastuttaa Suomen kulttuurielämää.

Valtion taidehallinnon rekisteritietojen pohjalta apurahojen hakijoiden ja saajien joukkoa voidaan tarkastella vähemmistönäkökulmasta ainoastaan kielijakauman perusteella, sillä hakulomakkeessa ei kysytä kansalaisuutta tai syntymäpaikkaa. Lomakkeen kieli-vaihtoehdot ovat suomi, ruotsi ja muu. Vuosina 2000–2004 valtion taidetoimikunnat, taiteen keskustoimikunta sekä sen alaiset apurahalautakunnat jakoi-vat apurahaa tai avustusta 10 823 taiteilijalle tai yhteisölle. Näistä oli suomenkielisiä 89,3 prosenttia, ruotsinkielisiä 9,3 prosenttia ja muita 1,4 prosenttia. Muunkielisten apurahansaajien lukumäärä oli yhteensä 153, ja siitä kuvataidetta edusti 49, säveltaidetta 24 ja kirjallisuutta 22. Vuosina 2005–2007 apurahoja ja avustuksia jaettiin 7 676 taiteilijalle tai yhteisölle. Ruotsinkielisten osuus oli hieman supistunut vuosikymmenen alkupuoliskoon verrattuna (7,5 %), suomenkielisten (90,5 %) ja muunkielisten (2,0 %) osuuk-sissa oli sen sijaan kasvua. Muunkielisten lukumäärä oli kaikkiaan 153, ja kuvataide (32) ja säveltaide (19) oli-vat jälleen taiteenaloista laajimmin edustettuina. (Tai-teen keskustoimikunta; Karhunen 2005, 11 ja 2008, 10.)

Vuosina 2002–2007 toiminut TARU-projekti pyrki edistämään erilaisin keinoin vähemmistötaiteilijoiden työnsaantimahdollisuuksia. Hanketta rahoitti Euroopan sosiaalirahasto. Kohderyhmään kuuluivat ammattimaisesti työhönsä suhtautuvat vammais- ja maahanmuuttajataiteilijat sekä nuoret tai valmistumassa olevat tai juuri valmistuneet taiteilijat.

European Union Migrant Artists Network ry (EU-MAN) perustettiin vuonna 1997 Euroopan Unionin alueella liikkuvien, usein pakolaistaustaisten ammattitaiteilijoiden yhdyssiteeksi. Se julkaisee lehteä nimeltä Universal Colours. Vuoden 2007 lopussa EU-MANIin kuului Suomessa 57 jäsentä. EU-MAN on saanut opetusministeriöltä edellä mainittua monikulttuurisuuden ja rasismien vastaisen työn avustusta. Sen piirissä on tehty myös kartoitus maahanmuuttajataiteilijoista (Khatib s.a.).

Tilastolähteet

Useiden perinteisten vähemmistöjen määriä koskevat tiedot perustuvat yhteisöjen omiin ilmoituksiin. Saamelaisen määräästä antaa keskeisesti tietoa Saamelaiskäräjien ylläpitämä äänioikeutettujen luettelo. Tutkimuksissa etniseen ryhmään kuulumista ei yleensä arka-

luontoisuuden vuoksi kysyttyä, vaikka tiedon kerääminen tutkimus- ja tilastotarkoituksiin olisi Henkilötietolain ja Tilastolain mukaan periaatteessa sallittua.

Suomen-, ruotsin- ja saamenpuhujien sekä maahanmuuttajakielten puhujien määrät saadaan Tilastokeskuksen väestötalustoista. Romani- ja viittomakielistä on saatavilla tietoa Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksesta.

Svenska Finlands Folkting (Suomenruotsalaiset kansankäräjät) julkaisee ruotsinkielistä väestöstä koskevia tilastollisia katsauksia (esim. Finnäs 2007) sekä tutkimuksia ruotsinkielisestä identiteetistä ja kulttuurista (esim. Identitet och framtid 2006).

Kansalaisuusryhmään kuulumista ei pidetä arkaluontoisena tietona, jos se ei paljasta rotua tai etnistä alkupeuraa. Maahanmuuttajaryhmistä on saatavissa vuosittain tarkat tiedot Tilastokeskuksen julkaisussa Ulkomaalaiset ja siirtolaisuus. Isot kaupungit, kuten Helsinki, julkaisevat omissa tilastoissaan hyvinkin yksityiskohtaista tietoa ja ennakkointia maahanmuuttajaryhmistä, esimerkiksi heidän alueellisesta sijoittumisestaan ja ikärakenteestaan (ks. esim. Helsingin ulkomaalaisväestö 2007 ja Maahanmuuttajataustaiset koulutustilastoissa 2008).

Taiteen keskuustoimikunnan tutkimusyksikössä on meneillään vähemmistö- ja monikulttuurisuushanke, josta ensimmäiset tulokset julkaistaan vuoden 2008 aikana. Se koostuu kahdesta erillisestä selvityksestä, joista toinen kohdistuu saamelaisiin ja toinen maahanmuuttajiin. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämiseksi Cupore on samoin selvittämässä monikulttuurisuutta usean osahankkeen voimin. Niissä tarkastellaan mm. pääkaupunkiseudun kuntien maahanmuuttaja- ja monikulttuurisuusstrategioita (Saukkonen ym. 2007) sekä maahanmuuttajien yhdistystoimintaa (Pyykkönen 2007).

Uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulumista koskeva tieto saadaan Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmästä, johon lapsen uskontokunta ilmoitetaan nimenannon yhteydessä. Uskontokunnat rekisteröi Patentti- ja rekisterihallitus. Tieto ei ole kattava rekisteröityjen uskontokuntien ulkopuolella uskoa harjoittavista henkilöistä. Tätä puolta valaisee Kirkon tutkimuskeskuksessa meneillään oleva laaja Uskonnot Suomessa -hanke, jonka yhteydessä on myös laadittu tietokanta Suomen uskonnollisista liikkeistä www.uskonnot.fi (ks. myös Mikkola 2006 ja Ketola 2008).

Uskonnollista osallistumista koskevia tietoja saadaan Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksesta, joka tehdään noin kymmenen vuoden välein (Liikkanen 2005). Tähän mennessä tutkimus on toteutettu vuosina 1981, 1991 ja 2002.

Muut lähteet

Cultural Statistics (2007). Eurostat Pocketbooks. Luxembourg: Eurostat.
Finnäs, Fjalar (2007). Finlandssvenskarna 2005. Helsingfors: Folktinget.

Friman-Korpela, Sarita ja Ollikainen, Marketta (2005). Romanit: 500 vuotta yhteiskunnan reunalla. Helsingin Sanomat 4.8.2005.

Granqvist, Kimmo (2006). Selvitys romanikielen nykytilasta sekä kielentutkimuksen ja -huollon tarpeista. www.kotus.fi, tulostettu 5.7.2008.

Heiskanen, Ilkka ja Mitchell, Ritva (2002). Kulttuuri-vähemmistöt, monikulttuurisuus ja kulttuurioidet. Teoksessa Ilkka Heiskanen ym. (toim.) Taiteen ja kulttuurin kentät. Helsinki: Tietosanoma, 303–326.

Helsingin ulkomaalaisväestö vuonna 2007. Tilastoja 2004/4. Helsingin kaupungin tietokeskus.

Hirvonen, Tuomo (toim.) (2006). Suomen Islam-seurakunnan veteraaniteos. Helsinki: Suomen Islam-seurakunta.

Huttunen, Laura ym. (2005). Suomalainen monikulttuurisuus. Teoksessa Anna Rastas ym. (toim.) Suomalainen vieraskirja. Tampere: Vastapaino.

Häkkinen, Antti ja Tervonen, Miika (2005). Johdanto. Teoksessa Antti Häkkinen ym. (toim.) Vieraat kulijat – tutut talot. Helsinki: SKS.

Identitet och framtid. Folktingets undersökning om finlandssvenskarnas identitet (2006). Helsingfors: Folktinget.

Jaakkola, Magdalena (2005). Suomalaisen suhtautuminen maahanmuuttajiin vuosina 1987–2003. Työpoliittinen tutkimus 286. Helsinki: Työministeriö.

Jermyn, Helen ja Desai, Philly (2000). Arts – what's in a word? Ethnic minorities and the arts. London: The Arts Council of England.

Joronen, Tuula (2003). Helsingin ulkomaalaispolitiikan teoria ja käytäntö. Kansainvälinen kulttuurikeskus Caisa. Tutkimuksia 1/2003. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.

Ketola, Kimmo (toim.) (2008). Uskonnot Suomessa 2008. Helsinki: Kirkon tutkimuskeskus.

Khatib, Amir (s.a.) Mapping migrant artists in Finland. Julkaisematon tutkimuskäsikirjoitus. Helsinki: EU-MAN.

Koivunen, Hannele ja Marsio, Leena (2006). Reilu kulttuuri? Opetusministeriön julkaisuja 2006:50. Helsinki.

Leitzinger, Antero (2006). Suomen tataarit. Helsinki: East-West Books.

Leitzinger, Antero (2008a). Ulkomaalaiset Suomessa 1812–1972. Helsinki: East-West Books.

Leitzinger, Antero (2008b). Ulkomaalaispolitiikka Suomessa 1812–1972. Helsinki: East-West Books.

Liikkanen, Mirja ym. (toim.) (2005). Yksilöllisiä valintoja, kulttuurien pysyvyyttä. Vapaa-ajan muutokset 1981–2002. Helsinki: Tilastokeskus.

Linna, Markku (2006). Opetusministeriön tuki ystävyysseuroille. Selvitysmiehen raportti. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006: 31. Helsinki.

- Maahanmuuttajataustaiset koulutustilastoissa. Tilastoja 2008, 1. Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Martikainen, Tuomas (2007). Kaksi kirjaa tataareista Suomessa. Uskonnontutkija 1/2007. www.uskonnontutkija.fi, luettu 17.6.2008.
- Martikainen, Tuomas (toim.) (2006). Ylirajainen kulttuuri. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Martikainen, Tuomas ym. (toim.) (2008). Islam Suomessa. Tietolipas 223. Helsinki: SKS.
- Mikkola, Teija ym. (2006). Urbaani usko. Nuoret aikuiset ja kirkko. Helsinki: Kirkon tutkimuskeskus.
- Niemi, Raisa ja Kylänpää, Tuomas (toim.) (2007). Tarpeita. Helsinki: TARU-projekti ja Lasipalatsin Mediakeskus Oy.
- Nuolijärvi, Pirkko (2005). Suomen kielet ja kielelliset oikeudet. Teoksessa Marjut Johansson ja Riitta Pyykkö (toim.) Monikielinen Eurooppa. Helsinki: Gaudeamus.
- Pyykkönen, Miikka (2007). Järjestäytyvät diasporat. Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research, 306.
- Saamelaiset Suomessa (2008). Saamelaiskäräjien julkaisuja. Inari.
- Saari, Mirja (2005). Ruotsin kieli Suomessa. Teoksessa: Monikielinen Eurooppa. Kielipolitiikkaa ja käytäntöä. Toim. Marjut Johansson & Riitta Pyykkö. Helsinki: Gaudeamus.
- Saksela, Sanna (2003). Mångkulturella organisationer och invandrarorganisationer i Finland. Teoksessa Indvandrerorganisationer i Norden. Akademiet for Migrationsstudier i Danmark.
- Saukkonen, Pasi (2007a). Maahanmuutto, monikulttuurisuus ja kulttuuripolitiikka: taustatietoja tutkimukselle ja toiminnalle. Cuporen verkkojulkaisuja 1/2007. Helsinki: Cupore.
- Saukkonen, Pasi (2007b). Poliitiikka monikulttuurisessa yhteiskunnassa. Helsinki: WSOY.
- Saukkonen, Pasi ym. (2007). ”Tulossa on jotain juttuja”. Kyselytutkimus pääkaupunkiseudun taide- ja kulttuuritoimijoiden suhteesta maahanmuuttoon ja monikulttuurisuuteen. Cuporen verkkojulkaisuja 2/2007. Helsinki: Cupore ja Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Seurujärvi-Kari, Irja (2005). Saamen kieli ja saamelaisien kielelliset oikeudet 2000-luvulla. Teoksessa Marjut Johansson ja Riitta Pyykkö (toim.) Monikielinen Eurooppa. Helsinki: Gaudeamus.
- Shenshin, Veronica (2008a.) Vanhavanäläisten määrätelmä. Sähköpostitiedonanto 23.6.2008.
- Shenshin, Veronica (2008b). Venäläiset ja venäläinen kulttuuri Suomessa. Helsingin yliopisto, Aleksanteri-instituutti.
- Suomen romanit (2004). Sosiaali- ja terveysministeriö. Esitteitä 2004: 2.
- Suomen venäjänkielisen väestönosan kysymyksiä 2002 (2003). Helsinki: Venäjän ja Itä-Euroopan instituutti.
- Suomen Wirallinen Tilasto 1870 (1874). Wäkiluvun-Tilastoa VI, toinen jakso. Helsinki: Keisarikunnan Senatin kirjapaino.
- Svenskt i Finland (2006). Helsingfors: Folktinget.
- Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus (2006). Helsinki: Opetusministeriö.
- Tervonen, Miika (2005). Elämää veitsen terällä. Teoksessa Antti Häkkinen ym. (toim.) Vieraat kulkijat – tutut talot. Helsinki: SKS.
- Ulkomaalaiset ja siirtolaisuus 2006 (2007). Väestö 2007. Helsinki: Tilastokeskus.
- virtual.finland.fi (Ulkoasiainministeriö)
- www.citysamt.net (Pääkaupunkiseudun saamelaisien yhdistys City-Såmit ry)
- www.cupore.fi (Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämistäitiö Cupore)
- www.folktinget (Svenska Finlands folkting, Suomenruotsalaiset kansankäräjät)
- www.kotus.fi (Kotimaisten kielten tutkimuskeskus)
- www.kulttuuriakaikille.fi (Valtion taidemuseon Kulttuuria kaikille -palvelu)
- www.romani.fi. (Romaniasiaain neuvottelukunta)
- www.sameriggi.fi (Saamelaiskäräjät)
- www.taiteenkeskustoimikunta.fi
- www.uskonnot.fi

Taulukot – Tables

- 1.1 Suomen väestö syntymävaltion mukaan vuosien 1990–2007 lopussa
Population of Finland by country of birth at year-end 1990–2007
- 1.2 Suomen väestö kansalaisuuden mukaan vuosien 1990–2007 lopussa
Population of Finland by citizenship at year-end 1990–2007
- 1.3 Suomen väestö kielen mukaan vuosien 1990–2007 lopussa
Population of Finland by language at year-end 1990–2007
- 1.4 Suomen väestö uskonnollisen yhdyskunnan mukaan vuosien 1990–2007 lopussa
Population of Finland by religious affiliation at year-end 1990–2007

1.1. Suomen väestö syntymävaltion mukaan vuosien 1990–2007 lopussa					
1.1. Population of Finland by country of birth at year-end 1990–2007					
Syntymävaltio – Country of birth	1990	1995	2000	2005	2007
Väestö yhteensä – Total population	4 998 478	5 116 826	5 181 115	5 255 580	5 300 484
Suomi – Finland	4 933 556	5 010 523	5 044 912	5 078 968	5 097 956
Ulkomaat yhteensä – Foreign countries, total	64 922	106 303	136 203	176 612	202 528
– ulkomaat % – foreign countries %	1,3	2,1	2,6	3,4	3,8
Eurooppa (pl. Suomi) – Europe (excl. Finland)	45 578	75 567	96 413	120 376	135 751
EU27 (pl. Suomi) – EU27 (excl. Finland)	33 507	44 074	51 399	62 586	71 350
Ruotsi – Sweden	24 541	26 617	28 040	29 527	30 203
Viro – Estonia	–	5 598	7 810	12 597	16 728
Saksa – Germany	2 177	2 600	3 346	4 555	5 289
Britannia – United Kingdom	1 638	2 133	2 731	3 497	4 020
Puola – Poland	968	1 169	1 173	1 452	2 005
Ranska – France	507	723	1 089	1 417	1 681
Italia – Italy	475	681	958	1 264	1 472
Espanja – Spain	473	636	779	1 022	1 348
Romania	148	425	705	931	1 218
Alankomaat – Netherlands	390	496	731	1 029	1 126
Unkari – Hungary	522	622	873	927	1 121
Tanska – Denmark	527	572	708	809	820
Bulgaria	258	425	501	634	782
Latvia	–	139	278	561	686
Kreikka – Greece	302	408	468	542	596
Itävalta – Austria	238	258	312	398	456
Liettua – Lithuania	–	67	160	331	431
Belgia – Belgium	107	148	206	298	377
Irlanti – Ireland	83	131	200	305	340
Portugali – Portugal	87	118	141	213	272
Kypros – Cyprus	40	63	76	88	103
Tšekki – Czech Republic	–	2	39	65	95
Slovakia	–	–	17	47	73
Luxemburg – Luxembourg	18	26	32	43	64
Muut – Other	8	17	26	34	44
Muu Eurooppa – Rest of Europe	12 071	31 493	45 014	57 790	64 401
Entinen Neuvostoliitto – Former USSR	9 661	24 142	32 883	40 196	43 805
Venäjä – Russian federation	–	668	2 602	4 748	5 872
Entinen Jugoslavia – Former Yugoslavia	136	3 099	4 161	5 030	5 470
Turkki – Turkey	431	1 461	2 150	3 378	4 056
Norja – Norway	852	865	954	1 233	1 387
Entinen Serbia ja Montenegro – Former Serbia and Montenegro	–	–	295	768	832
Sveitsi – Switzerland	409	482	615	716	819
Ukraina – Ukraine	–	49	217	471	621
Bosnia-Hertsegovina	–	63	238	330	436
Entinen Tšekkoslovakia – Former Czechoslovakia	245	264	298	341	382
Valko-Venäjä – Belarus	–	10	38	123	166
Kroatia – Croatia	–	13	124	141	146
Albania	–	12	40	111	136
Islanti – Iceland	74	105	120	107	117
Moldova	–	1	16	46	65

1.1. Jatkuu 1.1 Cont.					
Syntymävaltio – Country of birth	1990	1995	2000	2005	2007
Makedonia – <i>Macedonia</i>	–	2	23	47	60
Entinen Saksan demokraattinen tasavalta – <i>Former GDR</i>	260	253	236	–	–
Muut – <i>Other</i>	3	4	4	4	31
Afriikka – <i>Africa</i>	1 946	7 298	9 521	13 660	16 548
Somalia	51	3 229	4 149	5 060	5 802
Marokko – <i>Morocco</i>	388	847	1 035	1 294	1 429
Etiopia – <i>Ethiopia</i>	191	549	694	908	1 110
Nigeria	89	208	291	515	866
Sudan	15	56	63	747	774
Ghana	70	230	295	461	663
Egypti – <i>Egypt</i>	197	341	407	577	655
Kenia – <i>Kenya</i>	92	139	214	496	653
Kongon demokraattinen tasavalta – <i>Congo, The Democratic Rep.</i>	9	174	329	480	650
Algeria	220	364	448	517	566
Etelä-Afriikka – <i>South Africa</i>	108	143	208	355	458
Tunisia	154	235	300	388	447
Tansania – <i>Tanzania</i>	81	118	172	282	335
Kamerun – <i>Cameroon</i>	6	14	28	139	315
Gambia	21	170	201	241	299
Angola	4	58	112	235	273
Libya	27	57	72	125	134
Sambia	42	57	70	96	112
Uganda	9	17	26	56	92
Liberia	4	33	40	64	91
Norsunluurannikko – <i>Ivory Coast</i>	13	29	49	72	87
Ruanda	2	4	29	72	87
Senegal	14	30	40	70	84
Sierra Leone	20	27	43	68	84
Kongo – <i>Congo</i>	11	14	14	37	71
Namibia	48	37	29	42	61
Muut – <i>Other</i>	60	118	163	263	350
Amerikka – <i>America</i>	4 219	5 232	6 160	7 791	8 908
Yhdysvallat – <i>United States</i>	2 398	2 686	2 903	3 249	3 659
Kanada – <i>Canada</i>	905	1 047	1 181	1 313	1 399
Kolumbia – <i>Colombia</i>	124	257	418	662	741
Brasilia – <i>Brazil</i>	153	228	289	523	715
Meksiko – <i>Mexico</i>	63	105	153	273	365
Peru	83	144	191	296	354
Chile	156	182	218	271	304
Kuuba – <i>Cuba</i>	21	105	149	240	286
Argentiina – <i>Argentina</i>	101	121	157	214	243
Bolivia	23	34	52	108	115
Ecuador	23	36	54	89	102
Venezuela	32	36	56	89	92
Dominikaaninen tasavalta – <i>Dominican Republic</i>	9	23	41	70	88
Nicaragua	5	30	49	57	68
Uruguay	32	47	51	63	64
Jamaika – <i>Jamaica</i>	20	27	35	43	51
Muut – <i>Other</i>	71	124	163	231	262

1.1 Jatkuu 1.1 Cont.					
Syntymävaltio – Country of birth	1990	1995	2000	2005	2007
Aasia – Asia	5 555	11 900	18 600	29 496	36 032
Kiina – <i>China</i>	402	1 471	2 094	4 123	5 269
Irak – <i>Iraq</i>	194	1 351	3 209	4 352	4 794
Thaimaa – <i>Thailand</i>	387	1 045	1 794	3 551	4 761
Vietnam – <i>Viet Nam</i>	1 550	2 414	2 882	3 264	3 680
Iran – <i>Islamic Republic of Iran</i>	526	1 265	2 095	3 189	3 604
Intia – <i>India</i>	517	773	1 172	2 138	2 815
Afganistan – <i>Afghanistan</i>	4	36	338	1 559	1 965
Filippiinit – <i>Philippines</i>	282	563	795	1 051	1 291
Japani – <i>Japan</i>	351	478	640	873	1 028
Pakistan	131	259	397	693	897
Bangladesh	108	335	413	676	858
Israel	330	431	465	599	647
Sri Lanka	150	239	361	464	488
Myanmar	7	9	60	167	484
Nepal	15	39	98	246	458
Libanon – <i>Lebanon</i>	134	250	296	413	455
Syyria – <i>Syrian Arab Republic</i>	46	134	192	288	324
Malesia – <i>Malaysia</i>	134	201	224	284	317
Korean tasavalta – <i>Republic of Korea</i>	49	75	132	202	264
Indonesia	34	78	133	229	263
Saudi-Arabia	16	77	201	212	221
Jordania – <i>Jordan</i>	55	112	140	183	208
Kambodža – <i>Cambodia</i>	58	76	99	162	201
Kazakstan – <i>Kazakhstan</i>	–	18	52	97	122
Singapore	29	49	60	96	112
Kuwait	16	47	73	78	88
Azerbaidžan – <i>Azerbaijan</i>	–	1	10	58	68
Arabiemiirikunnat – <i>United Arab Emirates</i>	13	24	36	42	57
Uzbekistan	–	6	13	32	57
Armenia	–	5	22	42	53
Muut – <i>Other</i>	17	39	104	133	183
Oseania – Oceania	467	560	754	889	997
Australia	426	500	656	746	834
Uusi-Seelanti – <i>New Zealand</i>	34	48	86	123	138
Muut – <i>Other</i>	7	12	12	20	25
Tunteamaton – Unknown	7 157	5 746	4 755	4 400	4 292

Lähde – Source:

Tilastokeskus, väestötillastot – Statistics Finland, Population Statistics

1.2 Suomen väestö kansalaisuuden mukaan vuosien 1990–2007 lopussa					
1.2 Population of Finland by citizenship at year-end 1990–2007					
Kansalaisuus – Citizenship	1990	1995	2000	2005	2007
Väestö yhteensä – Total population	4 998 478	5 116 826	5 181 115	5 255 580	5 300 484
Suomi – Finland	4 972 223	5 048 260	5 090 041	5 141 728	5 167 776
Ulkomaat yhteensä – Foreign countries, total	26 255	68 566	91 074	113 852	132 708
– ulkomaat % – foreign countries %	0,5	1,3	1,8	2,2	2,5
Eurooppa (pl. Suomi) – Europe (excl. Finland)	18 106	46 403	63 011	75 299	86 233
EU27 (pl. Suomi) – EU27 (excl. Finland)	12 524	24 254	30 278	38 884	47 184
Viro – Estonia	–	8 446	10 839	15 459	20 006
Ruotsi – Sweden	6 051	7 014	7 887	8 196	8 349
Saksa – Germany	1 568	1 748	2 201	2 792	3 318
Britannia – United Kingdom	1 365	1 865	2 207	2 762	3 143
Puola – Poland	582	716	694	899	1 446
Ranska – France	327	527	859	1 114	1 376
Italia – Italy	395	532	774	1 103	1 324
Espanja – Spain	279	385	533	752	1 039
Alankomaat – Netherlands	343	423	623	873	977
Romania	83	374	489	628	911
Unkari – Hungary	308	419	654	687	900
Tanska – Denmark	484	482	580	647	631
Latvia	–	98	227	473	593
Liettua – Lithuania	–	83	204	398	527
Bulgaria	159	309	297	342	477
Kreikka – Greece	205	261	312	375	416
Itävalta – Austria	145	157	217	287	354
Irlanti – Ireland	90	136	218	319	352
Tšekki – Czech Republic	–	37	125	201	268
Portugali – Portugal	54	93	118	197	267
Belgia – Belgium	60	95	116	178	234
Slovakia	–	9	51	128	173
Muut – Other	26	45	53	74	103
Muu Eurooppa – Rest of Europe	5 582	22 149	32 733	36 415	39 049
Venäjä ¹⁾ – Russian Federation ¹⁾	–	9 720	20 552	24 621	26 211
Turkki – Turkey	310	1 335	1 784	2 621	3 182
Ent. Serbia ja Montenegro – Former Serbia and Montenegro	–	–	1 204	3 321	2 986
Bosnia ja Hertsegovina – Bosnia and Herzegovina	–	928	1 627	1 584	1 658
Ukraina – Ukraine	–	366	961	1 352	1 618
Norja – Norway	530	539	585	654	691
Serbia	–	–	–	–	515
Entinen Jugoslavia ¹⁾ – Former Yugoslavia ¹⁾	75	2 407	2 371	633	459
Sveitsi – Switzerland	279	305	355	366	401
Valko-Venäjä – Belarus	–	59	167	301	351
Kroatia – Croatia	–	34	260	321	299
Entinen Neuvostoliitto ¹⁾ – Former USSR ¹⁾	4 181	6 163	2 447	200	179
Makedonia – Macedonia	–	33	144	163	155
Albania	–	21	42	91	117
Islanti – Iceland	78	118	126	103	112
Moldova	–	17	58	75	97
Entinen Tšekkoslovakia – Former Czechoslovakia	128	103	49	9	9
Muut – Other	1	1	1	–	9

1.2 Jatkuu 1.2 Cont.					
Kansalaisuus – Citizenship	1990	1995	2000	2005	2007
Afriikka – Africa	1 247	6 970	7 600	10 710	12 777
Somalia	44	4 044	4 190	4 704	4 852
Sudan	9	53	46	922	1 032
Nigeria	80	191	230	421	773
Kongon demokraattinen tasavalta – Congo, The Dem. Republic	5	194	423	612	751
Marokko – Morocco	295	618	537	650	731
Ghana	58	219	237	361	564
Kenia – Kenya	59	94	149	383	534
Etiopia – Ethiopia	75	289	295	336	474
Angola	–	60	140	281	332
Kamerun – Cameroon	2	11	25	146	323
Egypti – Egypt	100	209	200	245	313
Tunisia	102	161	164	223	288
Algeria	154	219	216	240	283
Tansania – Tanzania	45	71	104	192	241
Gambia	18	164	154	160	212
Etelä-Afriikka – South Africa	13	38	80	99	132
Libya	10	43	52	106	109
Liberia	4	38	35	59	89
Eritrea	–	6	17	73	80
Sambia	30	45	49	69	79
Ruanda	1	2	35	73	73
Uganda	4	13	22	47	71
Sierra Leone	17	25	35	52	63
Kongo – Congo	12	10	10	29	59
Senegal	7	17	22	49	58
Namibia	54	42	25	27	28
Muut – Other	49	94	108	151	233
Amerikka – America	2 246	3 072	3 638	4 299	4 984
Yhdysvallat – United States	1 475	1 844	2 010	2 086	2 296
Kanada – Canada	365	477	600	593	608
Brasilia – Brazil	78	133	187	350	511
Meksiko – Mexico	33	68	107	189	267
Peru	46	85	109	180	223
Kuuba – Cuba	10	91	123	155	187
Chile	89	98	108	137	163
Kolumbia – Colombia	23	49	78	104	144
Argentiina – Argentina	30	37	55	90	112
Bolivia	9	22	39	80	85
Ecuador	14	18	32	60	76
Dominikaaninen tasavalta – Dominican Republic	4	12	22	37	50
Muut – Other	70	138	168	238	262
Aasia – Asia	2 676	9 943	14 597	21 665	26 630
Kiina – China	312	1 412	1 668	2 992	3 978
Thaimaa – Thailand	239	763	1 306	2 605	3 470
Irak – Iraq	107	1 341	3 102	3 267	3 036
Iran – Islamic Republic of Iran	336	1 275	1 941	2 562	2 611
Intia – India	270	454	756	1 619	2 333

1.2 Jatkuu 1.2 Cont.					
Kansalaisuus – Citizenship	1990	1995	2000	2005	2007
Afganistan – <i>Afghanistan</i>	3	40	386	1 833	2 197
Vietnam – <i>Viet Nam</i>	292	2 084	1 814	1 657	2 010
Japani – <i>Japan</i>	240	339	507	730	884
Filippiinit – <i>Philippines</i>	207	407	527	612	800
Myanmar	5	6	66	182	761
Bangladesh	93	341	384	555	710
Pakistan	71	173	253	473	662
Nepal	6	24	74	224	445
Israel	145	224	259	311	351
Sri Lanka	85	121	231	287	310
Kazakstan – <i>Kazakhstan</i>	–	116	295	296	299
Korean tasavalta – <i>Republic of Korea</i>	36	61	108	182	246
Malesia – <i>Malaysia</i>	73	127	137	176	207
Indonesia	14	38	88	175	191
Syyria – <i>Syrian Arab Republic</i>	13	79	93	128	151
Jordania – <i>Jordan</i>	53	120	113	128	146
Kambodža – <i>Cambodia</i>	7	69	47	101	129
Uzbekistan	–	52	91	87	129
Azerbaidžan – <i>Azerbaijan</i>	–	22	51	117	127
Libanon – <i>Lebanon</i>	49	120	84	88	105
Armenia	–	21	51	71	72
Singapore	12	24	25	47	57
Georgia	–	50	65	51	54
Muut – <i>Other</i>	8	40	75	109	159
Oseania – <i>Oceania</i>	285	397	551	556	611
Australia	264	365	483	467	514
Uusi-Seelanti – <i>New Zealand</i>	20	31	65	84	90
Muut – <i>Other</i>	1	1	3	5	7
Tuntematon²⁾ – <i>Unknown</i>²⁾	1 695	1 781	1 677	1 323	1 473

1) Ennen Jugoslavian ja Neuvostoliiton hajoamista maahan muuttaneet edelleen ko. maan kansalaisina, jouskossa myös esim. virolaisia. – *Those who immigrated to Finland prior to the dissolution of Yugoslavia and the Soviet Union, including e.g. Estonians, are still classified as citizens of their respective countries.*

2) Ml. henkilöt, joilla ei ollut kansalaisuutta tai joiden kansalaisuutta ei ollut selvitetty. – *Also including persons without nationality or whose nationality was not established.*

Lähde – *Source:*

Tilastokeskus, väestötilastot – *Statistics Finland, Population statistics.*

1.3 Suomen väestö kielen mukaan vuosien 1990–2007 lopussa					
1.3 Population of Finland by language at year-end 1990–2007					
Kieli – Language	1990	1995	2000	2005	2007
Koko väestö – Total population	4 998 478	5 116 826	5 181 115	5 255 580	5 300 484
Suomi – Finnish	4 675 223	4 754 787	4 788 497	4 819 819	4 836 183
Ruotsi – Swedish	296 738	294 664	291 657	289 675	289 596
Saame – Sámi	1 734	1 726	1 734	1 752	1 777
Vieraskieliset – Foreign languages	24 783	65 649	99 227	144 334	172 928
– vieraskieliset % – foreign languages %	0,5	1,3	1,9	2,7	3,3
Venäjä – Russian	3 884	15 872	28 205	39 653	45 224
Viro – Estonian	1 394	8 710	10 176	15 336	19 812
Englanti – English	3 569	5 324	6 919	8 928	10 589
Somali	–	4 057	6 454	8 593	9 810
Arabia – Arabic	1 138	2 901	4 892	7 117	8 119
Kurdi – Kurdish	179	1 381	3 115	5 123	5 893
Albania – Albanian	–	2 019	3 293	5 076	5 791
Kiina – Chinese	790	2 180	2 907	4 613	5 733
Saksa – German	2 427	2 719	3 298	4 114	4 820
Vietnam – Vietnamese	1 643	2 785	3 588	4 202	4 645
Turkki – Turkish	848	1 809	2 435	3 595	4 276
Thai	244	813	1 458	3 033	3 990
Persia – Persian	291	803	1 205	3 165	3 896
Espanja – Spanish	894	1 394	1 946	2 937	3 637
Ranska – French	670	1 062	1 585	2 071	2 509
Puola – Polish	901	1 129	1 157	1 445	2 026
Unkari – Hungarian	573	732	1 089	1 206	1 457
Bosnia – Bosnian	–	–	–	1 186	1 439
Italia – Italian	403	574	833	1 177	1 399
Serbokroatia – Serbo-Croatian	–	1 230	2 166	1 378	1 379
Romania – Romanian	94	368	604	886	1 200
Bengali	93	373	524	920	1 186
Portugali – Portuguese	171	297	433	865	1 167
Hollanti – Dutch	277	408	650	960	1 086
Japani – Japanese	274	386	561	798	958
Tagalog, pilipino	118	375	568	764	945
Hindi	147	239	428	779	939
Ukraina – Ukrainian	11	133	337	611	816
Urdu	79	179	309	594	800
Bulgaria – Bulgarian	230	400	486	629	787
Amhara – Amharic	57	208	312	487	637
Kreikka – Greek	288	387	450	544	597
Pandžabi – Punjabi	–	235	346	513	589
Norja – Norwegian	402	436	471	540	584
Suahili – Swahili	–	75	133	372	564
Tamili – Tamil	35	86	231	419	551
Lingala	–	95	256	427	534
Latvia, lätti – Latvian	20	76	169	391	492
Liettua – Lithuanian	30	94	166	375	488
Nepali	–	31	87	256	476
Tanska – Danish	290	305	397	456	444
Telugu	4	–	52	282	444
Burma – Burmese	–	–	53	149	384
Heprea, ivrit – Hebrew	165	232	263	348	382
Afgaani, pašto – Pashto	–	–	92	290	364
Tšekki – Czech	172	178	240	287	347
Azeri – Azerbaijani	–	72	120	244	277
Korea – Korean	44	70	126	225	274
Igbo	–	–	68	152	264
Muut – Others	1 555	2 269	3 470	5 729	7 756
Tuntematon – Not known	379	148	104	94	152

Lähde – Source:

Tilastokeskus, väestötillastot – Statistics Finland, Population statistics.

1.4 Suomen väestö uskonnollisen yhdyskunnan mukaan vuosien 1990–2007 lopussa					
1.4 Population of Finland by religious affiliation at year-end 1990–2007					
Uskonnollinen yhdyskunta – Religious community	1990	1995	2000	2005	2007
Väestö yhteensä – Population total	4 998 478	5 116 826	5 181 115	5 255 580	5 300 484
Suomen evankelisuterilainen kirkko – <i>Lutheran National Church</i>	4 389 230	4 389 163	4 408 381	4 372 463	¹⁾ 4 334 586
– osuus väestöstä % – <i>share of population %</i>	87,8	85,8	85,1	83,2	81,8
Suomen ortodoksinen kirkkokunta – <i>Greek Orthodox Church in Finland</i>	52 627	53 883	55 692	57 829	58 379
Jehovan todistajat – <i>Jehovah's Witnesses</i>	12 157	17 402	18 492	18 329	18 177
Suomen vapaakirkko – <i>Free Church in Finland</i>	12 189	13 181	13 474	13 667	14 022
Katolinen kirkko Suomessa – <i>Roman catholic church in Finland</i>	4 247	5 916	7 227	8 583	9 184
Islamilaisseurakunnat – <i>Islamic congregations</i>	810	946	1 199	4 239	5 689
Adventtikirkot – <i>Adventist churches</i>	4 805	4 671	4 316	4 015	3 821
Suomen Helluntaikirkko – <i>Pentecostal church in Finland</i>	1 861	3 455
Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkko – <i>Church of Jesus Christ of Latter-day Saints</i>	2 883	3 110	3 307	3 301	3 264
Baptistiyhdyskunnat – <i>Baptist congregations</i>	2 565	2 385	2 395	2 422	2 398
Muut ortodoksit – <i>Other Orthodox churches</i>	800	863	1 088	1 705	2 003
Metodistikirkot – <i>Methodist churches</i>	1 251	1 259	1 260	1 256	1 267
Juutalaisseurakunnat – <i>Jewish congregations</i>	1 006	1 135	1 157	1 184	1 181
Muut luterilaiset – <i>Other Lutheran churches</i>	2 588	2 442	2 228	2 124	1 017
Muut – <i>Other</i>	712	844	920	1 080	1 318
Uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomat – <i>Persons not members of any religious community</i>	510 608	619 600	659 979	761 522	840 723
– osuus väestöstä % – <i>share of population %</i>	10,2	12,1	12,7	14,5	15,9

1) Vuonna 2007 ml. Rikssvenska Olaus Petri församlingen – In 2007 incl. Rikssvenska Olaus Petri församlingen

Lähde – Source:

Suomen tilastollinen vuosikirja, väestötilasto – *Statistical Yearbook of Finland, Population statistics.*

2 Kulttuuriperintö, arkkitehtuuri ja kulttuurimatkailu

Muinaisjäännökset ja muut kulttuuriperintökohteet

Suomessa on lähes 24 000 kiinteää muinaisjäännöstä. Eniten niitä on Ahvenanmaalla ja Varsinais-Suomessa (noin 4 100) sekä Lapissa (noin 3 000). Kiinteisiin esihistoriallisiin muinaisjäännöksiin kuuluvat mm. pronssi- ja rautakautiset hautaröykkiöt, jätelintarhat, linnavuoret, jätinkirkot, seita- ja uhrikivet, pyyntikuopat, kalliomaalaukset sekä kivikautiset asuinpaikat. Historiallisen ajan muinaisjäännöksiä ovat esimerkiksi autoituneet keskiaikaiset kylätontit, kaupunkiarkeologiset kulttuurikerrokset, elinkeino- ja teollisuushistorialliset muinaisjäännökset, kirkonpaikat, tierauniot, käytöstä poistuneet hautausmaat sekä ensimmäisen maailmansodan linnoituslaitteet. Muinaisjäännöksiä löytyy lisää koko ajan, ja niiden määrä on lisääntynyt 10 vuodessa useilla tuhansilla. (Taulukko 2.1.)

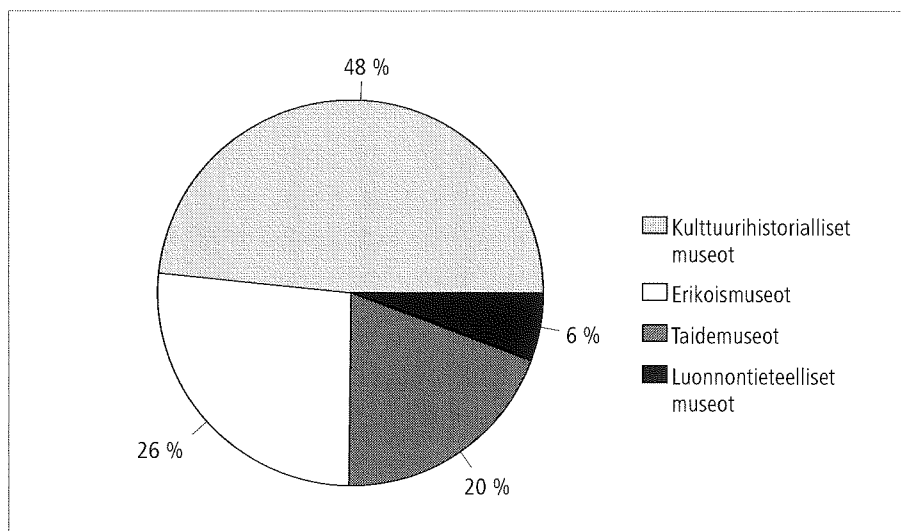
Kulttuuriperinnön kannalta merkittäviä liikennevälineitä ovat esimerkiksi perinnelaiivat ja museorekisterissä olevat ajoneuvot eli museoajoneuvot. Perinnelaiivat ovat Museoviraston perinnelaiwarekisteriin kuuluvia, merenkulun historian kannalta merkittäviä edelleen liikennöintikelpoisia aluksia. Perinnelaivoja oli Suomessa 87 vuonna 2008, eniten Etelä-Savossa (27). (Museovirasto: perinnelaiwarekisteri.)

Museorekisteriin voidaan hyväksyä liikennöitävässä ja alkuperäistä vastaavassa kunnossa olevia vähintään 30 vuotta vanhoja ajoneuvoja. Museoajoneuvoja oli kaikkiaan noin 27 000 vuonna 2008, eniten Uudellamaalla (noin 5 500). Koska ajoneuvokanta on voimak-

kaasti kasvanut viime vuosikymmeninä, myös museoajoneuvojen määrä on lisääntynyt: vuonna 2000 museoajoneuvoja oli noin 14 000, joten määrä on lähes kaksinkertaistunut vuoteen 2008 mennessä. (Ajoneuvolaki.) (Tilastokeskus, Yritysten suhdanteet: liikenne ja matkailu.) (Taulukko 2.1.)

Tiemuseokohteisiin kuuluu museoteitä ja -siltoja. Niitä on melko tasaisesti eri puolilla Suomea, kaikkiaan 59 vuonna 2008. Niistä oli teitä 22 ja siltoja 37. Vuonna 2007 Tiehallinto julkaisi selvityksen tiemuseokohteista. Sen mukaan tiemuseokohteiksi valitut museotiet ajoittuvat keskiajalta 1910-luvulle ja -sillat 1780-luvulta vuoteen 1966. (Liimatainen 2007.) (Taulukko 2.1.)

Unescon maailmanperintösopimus, The World Heritage Convention, tehtiin vuonna 1972 tavoitteena maailman kulttuuri- sekä luonnonperinnön suojele. Nykyisin sopimuksen piiriin kuuluu 185 valtiota. Maailmanperintökohteeksi voidaan hyväksyä sellaisia kulttuuri- ja luontokohteita, joilla on huomattavaa yleismaailmallista suojeluarvoa. Maailmanperintökohteita oli kaikkiaan 878 vuonna 2008, niistä kulttuurikohteita 679. Vuodesta 2002 kohteiden määrä on kasvanut 148:llä. Suomi on ollut mukana Unescon maailmanperintösopimuksessa vuodesta 1987 alkaen. Vuonna 2008 Suomessa oli 7 maailmanperintökohdetta, joista 6 kulttuurikohteita. Eniten käyntejä on kertynyt Suomenlinnassa, vuonna 2007 kaikkiaan 690 000. Sammallahdenmäen kävijämäärän laskenta tarkentui 1.7.2007 alkaen, kun kävijälaskuri otettiin käyttöön. (whc.unesco.org., Maailmanperintö Suomessa 2003.) (Taulukko 2.2.)

Kuvio 2.1
Päätömisesti hoidetut museot
museotyyppittäin 2006

Lähde:
Museotilasto 2006. Helsinki: Museovirasto

Museot

Museoliiton rekisterissä oli 1 072 museota vuonna 2008 (www.museoliitto.fi). Valtaosa Suomen museoista on pieniä paikallista kulttuuria esitteleviä museoita, joista monet ovat auki vain kesällä. Museolain (729/1992) mukaan museo on päätoimisesti ja ammatillisesti hoidettu, kun museota varten on perustettu vähintään yksi päätoiminen virka tai toimi, jonka haltijalta edellytetään ammatillista perehtyneisyyttä museon toimialaan. Museoista 322 oli päätoimisesti hoidettuja vuonna 2006. Määrä on kasvanut 15:lla vuodesta 2000. Päätoimisesti hoidetuista museoista vajaa puolet on kulttuurihistoriallisia museoita, runsas neljännes erikoismuseoita, viidennes taidemuseoita ja loput luonnontieteellisiä museoita (kuvio 2.1). Päätoimisesti hoidetuista museoista 197 oli kuntien omistuksessa vuonna 2006. Yksityisomistuksessa oli 88 museota ja valtion omistuksessa 37 museota. (Taulukko 2.3.) Tilastokeskuksen rakennus- ja asuntokannassa olevista kulttuuritarkoituksiin käytettävistä rakennuksista yli puolet (lähes 1 000 rakennusta) on museoita ja taidegallerioita (taulukko 9.4 sivulla 175).

Päätoimisesti hoidettujen museoiden kokoelmissa oli vuonna 2007 lähes 4,5 miljoonaa esinettä, noin 286 000 taideteosta, 19,5 miljoonaa näytettä ja yli 20 miljoonaa kuvaa. Viime vuosina eniten on kasvanut kuvien määrä, noin neljänneksen vuodesta 2002. Päätoimisesti hoidettujen museoiden kokonaismenot olivat lähes 165 miljoonaa euroa vuonna 2006, siitä 48 prosenttia henkilöstömenoja. Museoiden rahoituksesta 39 prosenttia tuli valtiolta ja 36 prosenttia kunnilta. Museoille alettiin myöntää lakisääteistä valtionosuutta vuonna 1989. Vuonna 2007 sitä sai 133 päätoimista museota (hallintoyksiköittäin laskettuna). Valtionosuuksia maksettiin yhteensä noin 19 miljoonaa euroa. Lakisääteisen valtionosuuden ulkopuolella olevat museot voivat saada harkinnanvaraista valtionavustusta. Vuonna 2007 Museovirasto myönsi sitä yhteensä 600 000 euroa 160 museolle. Museohenkilöstön määrä on lisääntynyt 239 henkilötyövuodella vuodesta 2000 vuoteen 2006, ja vastaavana aikana museoiden kokonaismenot ovat kasvaneet reaalisesti noin 14 prosenttia julkisten menojen hintaindeksillä laskettuna. Kasvu selittyy pääosin museoiden määrän lisääntymisellä: samassa ajassa päätoimisten museoiden hallintoyksiköitä on tullut lisää 8 ja museoyksiköitä 15. Päätoimisesti hoidetuissa museoissa käyntejä kertyi runsaat 4,5 miljoonaa vuonna 2006. Määrä on pysynyt melko samoissa lukemissa 2000-luvulla. (Museovirasto.) (Taulukot 2.3 ja 2.4.)

Käyntimäärän perusteella Suomen suosituimmat museot vuonna 2006 olivat Nykytaiteen museo Kiasma sekä Tampereen museot Vapriikki. Edellisessä rekisteröitiin yli 234 000 käyntiä, jälkimmäisessä runsaat 185 000. Vuonna 2007 Valtion taidemuseossa käyntejä rekisteröitiin yli 355 000, joista Kiasmassa lähes 183 000, Ateneumissa 147 000 ja Sinebrychoffin

taidemuseossa runsaat 25 000. Maksullisia käyntejä koko määrästä oli 52 prosenttia. (Valtion taidemuseo.) (Taulukko 2.5.)

Arkistot

Arkistolaitokseen kuuluvat Kansallisarkisto ja seitsemän maakunta-arkistoa. Lisäksi Ahvenanmaalla toimii Ålands landskapsarkiv maakunnallisena arkistona. Vuonna 2007 valtion arkistolaitoksessa oli asiakirjoja kaikkiaan runsaat 115 000 metriä. Määrä on kasvanut yli 10 000 metrillä vuodesta 2001. Asiakirjoista lähes puolet (42 prosenttia) oli Kansallisarkistossa Helsingissä. Arkistolaitoksen kartoista ja piirustuksista Kansallisarkistossa oli lähes 60 prosenttia. Tallefilmeistä valtaosa on Mikkelin maakunta-arkistossa. Arkistolaitoksen arkistoissa kirjattiin yli 61 000 tutkijakäyntiä vuonna 2007, niistä yli 40 prosenttia Kansallisarkistossa. Asiakirjatilauksia kertyi lähes 70 000, joista noin 45 prosenttia Kansallisarkistossa. Tutkijakäynnit ovat vähentyneet noin neljänneksen vuodesta 2001, asiakirjatilaukset vajeat 9 prosenttia. Samassa ajassa arkistolaitoksen henkilöstön määrä on kasvanut 225:stä 239:ään henkilötyövuoteen. Lähes puolet henkilöstöstä työskentelee Kansallisarkistossa. (Arkistolaitos 2001–2007.) (Taulukko 2.8.)

Valtion arkistolaitoksen ohella Suomessa on useita merkittäviä kulttuuriarkistoja kuten esimerkiksi Alvar Aalto -säätiön arkisto, AV-arkki, Finlands svenska folkmusikinstitutin arkisto, Kansanmusiikki-instituutin kansanmusiikkiarkisto, Kuvataiteen keskusarkisto, Maailman musiikin keskuksen arkisto, Museoviraston arkistot, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkistot, Suomalaisen musiikin tiedotuskeskuksen arkisto, Suomen elokuva-arkisto, Suomen Jazz & Pop Arkisto, Suomen valokuvataiteen museon arkistot, Suomen Äänitearkisto, Svenska litteratursällskapetin arkistot sekä Taidekorkeakoulujen keskusarkisto. Suomenruotsalaisena keskusarkistona toimii Svenska Centralarkivet Helsingissä.

Uudistettu laki yksityisten arkistojen valtionavusta tuli voimaan vuonna 2007. Yksityisarkistoista seuraavat kuuluvat valtionavun piiriin: Ammattiyhdistysarkisto, Suomen Elinkeinoelämän keskusarkisto, Kansan Arkisto, Keskustan ja Maaseudun arkisto, Porvarillisen Työn Arkisto, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkistot, Suomen Urheiluaristo, Svenska Centralarkivet, Svenska litteratursällskapetin arkistot, Toimihenkilöarkisto, Työväen Arkisto sekä Urho Kekkosen Arkisto. Näille arkistoille myönnettiin yhteensä 4 390 000 euroa valtionapua vuonna 2008. Arkistoissa oli aineistoa kaikkiaan yli 39 000 hyllymetriä vuonna 2005, ja henkilöstön määrä oli lähes 100 henkilötyövuotta. Tutkijakäyntejä kertyi noin 9 000. (www.finlex.fi, Kansallisarkisto, Yksityisten arkistojen valtionaputyöryhmän muistio.)

Arkkitehtuuri

Suomen rakennuskanta käsittää noin 1,4 miljoonaa rakennusta. 86 prosenttia rakennuksista on asuinrakennuksia. Rakennuksia on valmistunut eniten 1970- ja 1980-luvulla. (Taulukko 2.9.) Vain pieni osa rakennuskannasta on kulttuuriperinnön kannalta merkittävä. Rakennussuojelulain perusteella Suomessa on suojeltu noin 250 kohdetta. Eniten suojeltuja rakennuksia on Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa. Lisäksi Suomessa on yli 800 asetuksen nojalla suojeltua valtion omistamaa rakennusta, eniten Uudellamaalla, Kanta-Hämeessä, Varsinais-Suomessa ja Lapissa. Sopimuksen perusteella suojelun piirissä on 118 rautateiden asema-alueita, joilla on yhteensä 889 rakennusta (taulukko 2.1). Suomen rakennusperinnöstä merkittävimpiä ovat keskiaikaiset kirkot, joita on kaikkiaan 98 (Hiekkänen 2003).

DOCOMOMO (International Working Party for Documentation and Conservation of Buildings, Sites and Neighbourhoods of the Modern Movement) on 1989 perustettu kansainvälinen modernin arkkitehtuurin tutkimus- ja suojelujärjestö. Suomi on mukana järjestössä. Suomen DOCOMOMO-työryhmä pitää yllä valikoimaa merkittävistä arkkitehtuuri- ja ympäristökohteista. Valikoima käsittää modernismia edustavia arkkitehtonisia mestariteoksia. Tarkoitus on ollut saada mukaan eri käyttötarkoituksiin suunniteltuja rakennuksia huomattavimmilta suomalaisilta arkkitehteilta sekä myös sellaisia kohteita, joiden säilyminen on vaarantunut. Vuonna 2008 valikoimassa oli yli 60 kohdetta. (www.docomomo-fi.com, DOCOMOMO -modernismin merkkiteoksia Suomen arkkitehtuurissa 2002.)

Suomen Arkkitehtiliiton arkkitehtuurikilpailuja on kahdenlaisia: yleiset kilpailut ja kutsukilpailut. Kilpailujen järjestäminen noudattelee talouden nousu- ja laskehdanteita: vilkkainta arkkitehtuurikilpailujen järjestäminen on viime vuosikymmeninä ollut 1980-luvun loppupuolella sekä vuosituhannen vaihteen molemmin puolin. Arkkitehtuurikilpailujen määrä putosi jonkin verran vuosina 2004–2006, mutta on jälleen elpynyt. (Taulukko 2.10.)

Arkkitehtitoimistot ovat keskittyneet pääkaupunkiseudulle: vuonna 2006 Arkkitehtitoimistojen liittoon kuului 200 arkkitehtitoimistoa, joista noin kaksi kolmasosaa oli pääkaupunkiseudulla (taulukko 2.11).

Kulttuurimatkailu

Valtakunnallisen matkailustrategian kulttuurityöryhmä (www.mek.fi) määrittelee kulttuurimatkailun sellaiseksi matkailuksi, jossa ”tuotetaan alueellisia ja paikallisia kulttuurin voimavaroja arvostaen matkailutuotteita ja -palveluja paikallisille ja alueen ulkopuolisille ihmisille liiketoiminnallisista perusteista. Tavoitteena

on luoda elämyksiä ja mahdollisuus tutustua näihin kulttuurisiin voimavaroihin, oppia niistä tai osallistua niihin. Kulttuurimatkailun voimavaroja ovat kaikki ihmisen aikaansaama ja muokkaama; historia, kulttuurimaisemat, rakennettu ympäristö, arkeologiset kohteet, museot, esittävä taide, visuaalinen taide, tapahtumat, käsityö, kieli, maut, perinteet, tavat, arvot, aatteet, elämäntyyli, uskonto, luonteenpiirteet sekä saavutukset tieteessä, taiteessa, teknologiassa ja elinkeinoissa”.

Matkailun edistämiskeskus MEKin vuosittain teettämän matkailukohteiden käyntimääräselvityksen piiriin kuuluu monia kulttuurimatkailukohteita. Selvityksessä mukana olleissa matkailukohteissa käyntejä oli yhteensä 27,5 miljoonaa vuonna 2007. Maksullisista matkailukohteista eniten käyntejä rekisteröitiin Tennispalatsi Finnkinossa Helsingissä, lähes 1,4 miljoonaa. Särkänniemen Elämyspuistossa käyntejä kertyi 600 000. Kauppakeskuksia lukuun ottamatta maksuttomien matkailukohteiden ykkönen oli Linnanmäen huvipuisto noin 1,2 miljoonalla käynnillä. Toiseksi ylsi Suomenlinna lähes 690 000:lla käynnillä. Tempelisaution kirkossa Helsingissä käyntejä oli lähes 560 000 ja Uspenskin katedraalissa Helsingissä lähes 520 000. (Matkailukohteiden kävijämäärät 2007.)

Selvityksessä on tarkasteltu matkailukohteiden käyntimääriä myös kohdetyypeittäin sekä ajallisesti että alueellisesti. Eniten käyntejä on vapaa-aikaan liittyvissä kohteissa, kuten kylpylä- ja vapaa-aikakeskuksissa, kulttuuritapahtumissa ja huvipuistoissa (taulukko 2.12). Näyttely-, perhe- ja harrastuskohteiden käyntimääristä yli neljä viidennestä kertyy kesäkuukausina, kun taas museoissa, vapaa-aikakeskuksissa, suurtaapahtumissa sekä tiede- ja opetuskohteissa käyntien määrä jakautuu tasaisemmin kautta vuoden. Kanta-Hämees-

Tietoruutu 2.1 – Museoiden, kirjastojen ja arkistojen digitaaliset aineistot löytyvät MICHAEL-portaalista

Suomen kulttuuriperintöaineiston digitointiin liittyen avattiin Internetissä keuhällä 2008 ns. MICHAEL-portaali. Se on museoiden, kirjastojen ja arkistojen yhteinen verkkopalvelu, joka sisältää kyseisten organisaatioiden digitaaliset aineistot. MICHAEL-portaalissa on mukana 19 maata, ja palvelu on Suomen osalta kolmi-kielinen: suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Suomen MICHAEL-portaalissa oli vuonna 2008 mukana 7 organisaatiota ja 52 kokoelmaa. Portaali on toteutettu mukana olevien organisaatioiden yhteistyöllä ja se on osa Euroopan komission eTEN-ohjelman rahoittamaa MichaelPlus-projektia. Projektin virallisia suomalaisia yhteistyökumppaneita ovat Museovirasto, Kansallisarkisto ja Kansalliskirjasto. Projektia koordinoi Kansallinen digitointikeskus Kansalliskirjastossa. MICHAEL-portaalissa olevan aineiston käyttö on valtaosin maksutonta. (www.michael-culture.fi.)

sä, Päijät-Hämeessä, Keski-Suomessa ja Lapissa käyntimäärät ovat jakautuneet muita maakuntia tasaisemmin koko vuodelle. Lapin käyntimäärissä erottuu selvästi muista maakunnista poiketen kevättalven hiihtosesongin huippu, kun taas Satakunnassa, Kymenlaaksossa, Etelä-Savossa, Pohjois-Karjalassa, Keski-Pohjanmaalla ja Ahvenanmaalla käyntien keskittyminen kesäkauteen on muita maakuntia voimakkaampaa. Kymenlaakson matkailukohteiden käyntimäärät ovat kesäkauden ulkopuolella lähes nollassa.

Vuonna 2007 käyntimäärät lisääntyivät edellisvuoteen verrattuna eniten kulttuuritapahtumissa (13 prosenttia) sekä hiihto- ja luontokeskuksissa (9–10 prosenttia). Käyntien määrä laski selvimmän ulkomuseoissa (18 prosenttia) ja puuhamaisissa (10 prosenttia). Ulkomaisten matkailijoiden osuus käynneistä oli suurin laivoissa, joissa 92 prosenttia käynneistä oli ulkomaalaisten käyntejä. Kirkkojen käynneistä 28 prosenttia oli ulkomaalaisia. (Taulukko 2.10.)

Tilastolähteet

Muinaisjäännöksiä ja kulttuurihistoriallisia kohteita koskevat tilastotiedot on saatu mm. Museovirastosta, ympäristöministeriöstä, tiehallinnolta, Ajoneuvohallintokeskukselta sekä Ålands landskapsregeringiltä. Monista kulttuuriperintökohteista, esimerkiksi kartanoista ja muistomerkeistä, ei ole saatavissa tilastotietoja. Usein tilastoinnin esteenä on kohteen määrittelyn ongelmallisuus. Unesco pitää yllä maakohtaista luetteloa maailmanperintökohteista. Luettelossa on kohteiden lyhyt kuvaus, sijainti, ohjelmaan liittymisen ajankohta sekä hyväksymiskriteerit.

Päätömisesti hoidettujen museoiden tilastotiedot on koottu Museoviraston vuosittain julkaisemasta Museotilasto-julkaisusta. Suomen museoliitto tekee Museotilastoa täydentäviä erillisselvityksiä mm. museoiden kävijämääristä ja pitää yllä tietokantaa Suomen museoista. Tässä tietokannassa ovat mukana muutkin kuin päätömisesti hoidetut museot. Suurimmat museot tekevät omia yleisötutkimuksiaan.

Kansallisarkisto julkaisee vuosittain Arkistolaitos-kertomuksen, joka sisältää tilastotiedot valtion arkistolaitoksen arkistojen kokoelmista. Kulttuurialan yksityisarkistojen tietoja on niiden vuosikertomuksissa.

Tilastokeskus pitää yllä tilastoja Suomen rakennus- ja asuntokannasta. Suomen arkkitehtiliitto SAFA tilastoi järjestämiensä arkkitehtuurikilpailujen määriä. Arkkitehtitoimistojen liitto ATL tilastoi arkkitehtitoimistojen määriä.

Matkailun edistämiskeskus MEK teettää vuosittain selvityksen matkailukohteiden käyntimääristä. (Matkailukohteiden kävijämäärät 2007. MEK E:57). Selvitys on tehty vuodesta 1985 alkaen. Vuodesta 2008 alkaen selvityksen tekee Taloustutkimus Oy. Aiemmin sen laati Tuomas Santasalo Ky. Digitoidusta kulttuuri-

perintöaineistosta ei ole vielä saatavissa säännöllisiä tilastotietoja.

Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksessa kartoitetaan museoissa ja käymistä noin 10 vuoden välein. Viimeisimmät tulokset koskevat vuotta 2002.

Muut lähteet

Arkistolaitos 2001–2007 (2002–2008). Helsinki: Arkistolaitos.

DOCOMOMO – modernismin merkkiteoksia Suomen arkkitehtuurissa (toim. Kairamo Maija ym.) (2002). Helsinki: Art-Print Oy.

Hiekkanen, Markus (2003). Suomen kivikirkot keskiajalla. Helsinki: Otava.

Liimatainen, Kirsi (2007). Tiehallinnon museotiet ja -sillat. Museokohdeselvitys. Tiehallinnon sisäisiä julkaisuja 11/2007. Helsinki: Tiehallinto.

Maailmanperintö Suomessa 2003 (2003). Opetusministeriön maailmanperintötyöryhmän muistio ja toimenpide-ehdotukset. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2003:15. Helsinki: Opetusministeriö.

Yksityisten arkistojen valtionaputyöryhmän muistio (2006). Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:17. Helsinki: Opetusministeriö.

Ajoneuvolaki

Kansallisarkisto

Museovirasto

Museovirasto: perinnelaivarekisteri

Tilastokeskus, Yritysten suhdanteet: liikenne ja matkailu

www.docomomo-fi.com

www.finlex.fi

www.mek.fi

www.museoliitto.fi

whc.unesco.org

Taulukot – Tables

- 2.1 Kulttuuriympäristöt ja kulttuurikohteet maakunnittain
Man-made environments and sites by region
- 2.2 Käynnit Unescon suomalaisissa maailmanperintökohteissa 2001–2007
Visits at the Finnish UNESCO World Heritage sites 2001–2007
- 2.3 Päätoimisesti hoidetut museot 1999–2006
Professionally-run museums 1999–2006
- 2.4 Päätoimisesti hoidettujen museoiden lakisääteiset valtionosuudet 1999–2008
Statutory State subsidies to professionally-run museums 1999–2008
- 2.5 Suosituimmat museot 2006 (yli 100 000 käyntiä)
The most popular museums 2006 (over 100 000 visits)
- 2.6 Suomen kansallismuseo 2000–2007
National Museum of Finland 2000–2007
- 2.7 Valtion taidemuseo 2000–2007
Finnish National Gallery 2000–2007
- 2.8 Valtion arkistolaitoksen arkistoissa säilytettävä aineisto 1999–2007
Materials in the archives of the National Archives Service 1999–2007
- 2.9 Suomen rakennuskanta käyttötarkoituksen, sijainnin ja rakentamisvuoden mukaan 31.12.2006
Finnish buildings by use, region and year of construction 31.12.2006
- 2.10 Suomen Arkkitehtiliiton arkkitehtuurikilpailut 1972–2008
Architectural competitions arranged by the Finnish Association of Architects 1972–2008
- 2.11 Arkkitehtitoimistojen liittoon (ATL) kuuluvat arkkitehtitoimistot kunnittain 2006
Architects' offices belonging to the Association of Finnish Architects' Offices by municipality 2006
- 2.12 Käyntimäärät eräissä kulttuurimatkailukohteissa kohdetyypeittäin 2007
Visits to certain cultural tourist attractions by type of attraction 2007

2.1 Kulttuuriympäristöt ja kulttuurikohteet maakunnittain				
2.1 Man-made environments and sites by region				
Maakunta – Region	Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt ¹⁾ – Man-made environments of national historical importance ¹⁾	Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ^{2),8)} – Scenic areas of nation-wide importance ^{2),8)}	Rakennussuojelulain nojalla suojellut kohteet ³⁾ – Sites protected under the Act on the Protection of Buildings ³⁾	Asetuksen nojalla suojellut valtion omistamat rakennukset ⁴⁾ – State-owned buildings protected under the Decree on the Protection of Buildings ⁴⁾
Päätös- tai sopimusajankohta – Date of decision or agreement.	31.12.1992	5.1.1995	–	–
Päivitysajankohta – Date of updating.	–	–	1.1.2008	1.1.2008
Yhteensä – Total.	1 772	156	258	809
Uusimaa	222	8	45	167
Itä-Uusimaa	54	2	18	13
Varsinais-Suomi	231	8	48	80
Satakunta	94	5	3	7
Kanta-Häme	84	6	7	97
Pirkanmaa.....	163	8	13	22
Päijät-Häme	54	5	5	15
Kymenlaakso	70	9	3	27
Etelä-Karjala – South Karelia	51	6	2	34
Etelä-Savo	90	14	12	47
Pohjois-Savo.....	90	8	4	41
Pohjois-Karjala – North Karelia.....	60	13	5	19
Keski-Suomi – Central Finland.....	64	8	13	39
Etelä-Pohjanmaa – South Ostrobothnia.....	73	6	16	22
Pohjanmaa – Ostrobothnia.....	68	7	26	14
Keski-Pohjanmaa – Central Ostrobothnia.....	26	1	12	2
Pohjois-Pohjanmaa – North Ostrobothnia.....	125	11	18	43
Kainuu.....	48	7	3	8
Lappi – Lapland.....	105	24	5	112
Ahvenanmaa – Åland.....	–	–	–	–

1) Tiedot perustuvat vuonna 1993 tehtyyn selvitykseen Rakennettu kulttuuriympäristö. Lähde: Museovirasto. – Figures are based on a 1993 survey. Source: National Board of Antiquities.

2) Valtioneuvoston periaatepäätös 5.1.1995. – Decision in principle by the Finnish Government, 5 January 1995.

3) Kohde voi olla rakennus, rakennusryhmä tai rakennettu alue. Lähde: Ympäristöministeriö. – Site may be a building, group of buildings or built-up area. Source: Ministry of the Environment.

4) Mukana Metsähallituksen rakennukset. Lähde: Ympäristöministeriö. – Including buildings owned by the Finnish Forest and Park Service. Source: Ministry of the Environment.

2.1 jatkuu 2.1 cont.	Kiinteät muinais- jäännökset ⁵⁾ – Ancient monuments and sites ⁵⁾	Perinnelaivat ⁶⁾ – Heritage ships ⁶⁾	Tiemuseokohteet ^{7) 8)} – Museum roads ^{7) 8)}	Museorekisterissä olevat ajoneuvot ⁹⁾ – Vehicles in museum register ⁹⁾	Rautatieasemat ¹⁰⁾ – Railway stations ¹⁰⁾	Asema-alueet – Station areas	Niillä olevat rakennukset – Station buildings
Päätös- tai sopimusajankohta – Date of decision or agreement . . .	–	–	–	–	22.9.1998		22.9.1998
Päivitysajankohta – Date of updating	12.2.2008	1.1.2008	1.1.2008	31.12.2007	15.1.2008		15.1.2008
Yhteensä – Total	23 870	87	59	27 135	118		889
Uusimaa	2 102	18	5	5 476	20		122
Itä-Uusimaa	556	3	–	586	3		19
Varsinais-Suomi	2 399	3	3	3 531	8		66
Satakunta	1 126	–	4	1 668	3		32
Kanta-Häme	703	–	3	1 125	6		42
Pirkanmaa	1 179	8	3	2 678	12		75
Päijät-Häme	640	3	1	1 007	1		17
Kymenlaakso	878	2	6	857	2		13
Etelä-Karjala – South Karelia	502	3	1	434	2		21
Etelä-Savo	1 214	27	4	780	11		76
Pohjois-Savo	702	6	3	753	8		66
Pohjois-Karjala – North Karelia	1 071	2	2	560	4		49
Keski-Suomi – Central Finland	965	9	3	1 128	7		65
Etelä-Pohjanmaa – South Ostrobothnia	729	–	2	1 899	7		45
Pohjanmaa – Ostrobothnia	1 360	–	5	2 031	7		46
Keski-Pohjanmaa – Central Ostrobothnia	346	–	–	323	2		2
Pohjois-Pohjanmaa – North Ostrobothnia	1 587	1	5	1 116	3		17
Kainuu	1 071	1	4	210	7		82
Lappi – Lapland	3 002	–	5	602	5		34
Ahvenanmaa – Åland	1 738	1	–	270	–		–

5) Arvio, sisältää rekisteröidyt esihistorialliset, historialliset ja vedenalaiset muinaisjäännökset. Lähteet: Museovirasto, Ålands landskapsregering. – Estimate. Includes registered prehistoric, historical and underwater sites. Sources: National Board of Antiquities, The Government of Åland.

6) Sisältää vain perinnelaivarekisteriin hyväksytyt alukset. Kaikkiaan Suomessa arvioidaan olevan noin 200 kulttuurihistoriallisesti arvokasta alusta. Lähde: Museovirasto. – Includes only vessels entered in the register of heritage ships. There are an estimated total of 200 vessels of cultural historical value in Finland. Source: National Board of Antiquities.

7) Lähde: Tiehallinto. – Source: Finnish Road Administration (Finra).

8) Mikäli alue sijaitsee useamman kuin yhden maakunnan alueella, se on laskettu mukaan vain yhteen maakuntaan. – If the site extends over several regions, it has been included here in one region only.

9) Lisäksi 6 ajoneuvoa, joiden kotimaakunta tuntematon sekä 95 ajoneuvoa ulkomailla. Museorekisteriin voidaan hyväksyä vähintään 30 vuotta vanhoja ajoneuvoja. Tiedot ovat peräisin Ajoneuvohallintokeskuksen ajoneuvorekisteristä, jossa on joitakin puutteellisia ja virheellisiä tietoja. Lähteet: Tilastokeskus, Yritysten suhdanteet: liikenne ja matkailu. Ålands landskapsregering, motorfordonsbyrå. – Moreover, there are 6 vehicles, the home region of which is unknown and 95 vehicles abroad. Vehicles at least 30 years of age can be accepted in the museum register. The statistics are taken from the motor vehicle register of the Vehicle Administration. However, the register contains some incomplete and incorrect information. Sources: Statistics Finland: Business Trends: Transport and Tourism. Government of Åland.

10) Lähde: Sopimus menettelytavoista valtakunnallisesti merkittävien rautatieasema-alueiden säilyttämiseksi ja suojelemiseksi 22.9.1998. Ympäristöministeriö ym. – Source: Agreement on preservation and protection of railway station areas of national importance 22 September 1998. Ministry of the Environment, etc.

2.2 Käynnit Unescon suomalaisissa maailmanperintökohteissa 2001–2007*
 2.2 Visits at the Finnish UNESCO World Heritage sites 2001–2007*

Kohde – Site	Maailmanperintöluetteloon hyväksymisvuosi – Year of inscription	Käyntejä – Visits						
		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Suomenlinna – <i>Fortress of Suomenlinna</i> (Helsinki)	1991	646 369	681 942	616 784	625 882	632 000	678 000	690 000
Vanha Rauma – <i>Old Rauma</i>	1991
Petäjäveden vanha kirkko – <i>Petäjävesi Old Church</i> (Petäjävesi)	1994	17 700	19 100	20 250	17 000	14 450	16 000	17 500
Verlan puuhiomo ja pähvitehdas – <i>Verla Groundwood and Board Mill</i> (Jaala)	1996	18 626	20 307	20 508	21 766	19 569	20 552	17 782
Sammallahdenmäen pronssikautiset hautaröykkiöt ¹⁾ – <i>The Bronze Age Burial Site of Sammallahdenmäki ¹⁾</i> (Rauma)	1999	2 309	3 435	3 948	3 764	6 864
Struven kolmiomittausketju – <i>Struve Geodetic Arc</i>	2005
Merenkurkun saaristo – <i>Kvarken Archipelago</i>	2006

* Suomessa on 7 maailmanperintökohdetta, joista Vanhan Rauman, Struven kolmiomittausketjun ja Merenkurkun saariston käyntimääriä ei lasketa. Vuoden 2008 lopussa Unescon maailmanperintökohteita oli yhteensä 878 kpl, joista kulttuurikohteita 679. – *In Finland there are seven World Heritage sites, of which visits to Old Rauma, the Struve Geodetic Arc and the Kvarken Archipelago are not counted. By the end of 2007, there were a total of 878 UNESCO World Heritage sites, 679 of which were cultural sites.*

1) Käyntien laskenta aloitettu 2003. 2003–2006-luvuissa mukana ainoastaan vieraskirjaan merkityt. 1.7.2007 otettu käyttöön kävijälaskuri. – *Counting of visits began in 2003. Figures of 2003–2006 include only visitors who signed the guest book. On July 1st, 2007 a visitor counting machine was introduced.*

Lähteet – Sources:

Kohteitten omat ilmoitukset – *Reports of the sites*

2.3 Päätoimisesti hoidetut museot 1999–2006*													
2.3 Professionally-run museums 1999–2006*													
Vuosi – Year	Museoita – Museums		Museotyyppi – Type of museum				Omistaja – Owner			Kokoelmat – Collections			
	Hallinto- yksiköitä ¹⁾ – Administrative units ¹⁾	Museo- yksiköitä – Museum units	Kulttuuri- histori- allinen – Cultural- historical	Erikois- Special- ised	Taide – Art	Luonnon- tieteellinen – Natural history	Kunta – Municipality	Valtio – State	Yksityinen – Private	Esineitä – Items	Teoksia – Works	Näytteitä – Exhibits	Kuvia – Images
	Lkm – No.	Lkm – No.	Museoyksiköiden lkm – No. of museum units				Museoyksiköiden lkm – No. of museum units			1 000	1 000	1 000	1 000
1999	152	294	145	73	59	17	184	37	73	..	236	17 848	14 362
2000	155	307	151	77	61	18	191	37	79	4 214	257	18 993	14 415
2001	157	305	149	77	61	18	187	37	81	4 207	270	19 919	14 971
2002	162	317	156	80	63	18	194	39	84	4 316	266	20 077	15 590
2003	163	323	161	81	63	18	199	38	86	4 403	275	20 711	17 877
2004	163	321	158	82	63	18	199	37	85	4 475	287	19 405	19 465
2005	165	328	160	85	65	18	202	37	89	4 535	296	19 896	19 896
2006	163	322	156	85	63	18	197	37	88	4 460	286	19 528	20 238

Päätoimisesti hoidetut museot 1999–2006: osa 2*															
Professionally-run museums 1999–2006: part 2*															
Vuosi – Year	Henkilökunta – Staff			Menot – Expenditure						Rahoitus – Funding					
	Yhteensä – Total	Vaki- nainen – Permanent	Museo- amma- tillinen – Opening Museum hours profes- sionals	Aukiolo- tunnit – Admis- sions	Käynnit – Admis- sions	Näyttelyt – Exhibitions	Yhteensä – Total	Henki- löstö – Staff	Kiinteistö – Premises	Kokoelmat – Acquisitions	Muut – Other	Valtio – State	Kunnat – Municipalities	Oma- toiminen – Self- financed	Muu – Other
	Htv – Person years	Lkm – No.	Lkm – No.	1 000	1 000	Lkm – No.	1 000 € – EUR 1 000	%	%	%	%	%	%	%	%
1999 . . .	1 904	1 474	790	371	4 304	1 189	109 060	47	27	2	24	43	34	13	10
2000 . . .	1 999	1 534	840	389	4 881	1 289	122 996	45	30	2	24	46	34	15	6
2001 . . .	2 102	1 590	856	395	4 714	1 192	130 477	45	29	3	23	43	37	15	4
2002 . . .	2 139	1 655	861	393	4 775	1 175	133 920	46	29	2	23	39	37	15	9
2003 . . .	2 186	1 636	881	401	4 476	1 275	139 508	47	30	2	21	37	39	15	9
2004 . . .	2 204	1 686	893	399	4 783	1 216	146 936	47	30	2	21	38	37	16	8
2005 . . .	2 223	1 717	927	398	4 340	1 182	159 709	50	29	2	19	39	37	14	10
2006 . . .	2 238	1 707	921	388	4 528	1 279	164 749	48	29	2	21	39	36	16	10

* Pi. Ahvenanmaa – Excluding Åland.

1) Hallinnollinen kokonaisuus, jolla voi olla hoidettavanaan useampia eri museokohteita eli museoyksiköitä. – An entire administrative structure which may be responsible for several museum sites, i.e. museum units.

Lähde – Source:

Museotilastot – Finnish Museum Statistics. Helsinki: Museovirasto – National Board of Antiquities

2.4 Päätoimisesti hoidettujen museoiden lakisääteiset valtionosuudet 1999–2008					
2.4 Statutory State subsidies to professionally-run museums 1999–2008					
Vuosi – Year	Päätoimista museoita ¹⁾ – Professionally-run museums ¹⁾	Joista valtionosuuden piirissä – Of which receiving statutory state subsidy	Valtionosuuden perusteena käytetty yksikköhinta ²⁾ – Unit price used in reckoning statutory State subsidy ²⁾	Valtion talousarviossa vahvistetut henkilö- työvuodet – Person years determined in state budget	Valtionosuudet – Statutory State subsidies
	Lkm – No.	Lkm – No.	€/h/v – EUR/person year	Lkm – No.	1 000 € – EUR 1 000
1999.....	152	123	31 751	1 026	14 393
2000.....	155	129	32 735	1 026	14 807
2001.....	157	129	33 671	1 026	15 240
2002.....	162	130	34 075	1 028	15 448
2003.....	163	132	34 552	1 028	15 658
2004.....	163	132	35 174	1 072	16 670
2005.....	165	136	35 983	1 128	17 821
2006.....	163	135	36 847	1 158	18 720
2007 ³⁾	165	133	37 584	1 158	19 100
2008 ³⁾	165	134	47 985	1 158	24 700

1) Hallintoyksiköiden lukumäärä. – Number of administrative units.

2) Museon ylläpitäjälle maksettiin 37 prosenttia henkilötyövuosien määrittämästä rahamäärästä. Valtakunnallisilla erikoismuseoilla, maakuntamuseoilla ja aluetaidemuseoilla osuus oli 47 prosenttia. – Museum administration receives 37 per cent of the sum determined by person years. National specialised museums, provincial museums and regional art museums receive 47 per cent.

3) Ennakkotiedot – Preliminary data.

Lähteet – Sources:

Museotilastot – Finnish Museum Statistics. Helsinki: Museovirasto – National Board of Antiquities

2007–2008: Opetusministeriö – Ministry of education

2.5 Suosituimmat museot 2006 (yli 100 000 käyntiä)*				
2.5 The most popular museums 2006 (over 100 000 visits)*				
Museo – Museum	Sijaintipaikka – Location	Käynnit – Visits	Joista ilmaiskäynnit – Of which free visits	Museotyyppi – Type of museum
1. Nykytaiteen museo Kiasma – Museum of Contemporary Art Kiasma	Helsinki	234 213	91 141	Taide – Art
2. Tampereen museot / Vapriikki – Museum Centre Vapriikki	Tampere	185 533	19 493	Kulttuurihistoriallinen – Cultural history
3. Suomen taiteen museo Ateneum – Ateneum Art Museum	Helsinki	142 382	58 838	Taide – Art
4. Turun linna – Turku Castle	Turku	133 401	16 105	Kulttuurihistoriallinen – Cultural history
5. Helsingin kaupungin taidemuseo – Helsinki City Art Museum	Helsinki	102 850	56 982	Taide – Art
6. Hämeen linna – Häme Castle	Hämeenlinna	101 163	14 018	Kulttuurihistoriallinen – Cultural history

Lähteet – Sources:

Museotilasto 2006. – Finnish Museum Statistics 2006. Helsinki: Museovirasto – National Board of Antiquities

2.6 Suomen kansallismuseo 2000–2007*							
2.6 National Museum of Finland 2000–2007*							
Vuosi – Year	Henkilökunta – Staff	Menot – Expenses	Omat tulot ¹⁾ – Own income ¹⁾	Esineitä kokoelmassa ²⁾ – Exhibits in collections ²⁾	Kuvia kokoelmassa ²⁾ – Pictures in collections ²⁾	Käyntejä – Visits	Näyttelyitä – Exhibitions
	Htv – Person years	Milj. € – EUR million	Milj. € – EUR million				
2000	162	7,7	1,3	500 000	2 454 458	532 494	34
2001	164	7,8	1,5	502 600	2 611 327	565 046	53
2002	162	8,5	2,0	510 363	2 656 656	569 698	32
2003	160	8,6	3,0	512 026	2 722 158	531 446	38
2004	150	9,1	2,2	513 854	3 040 310	522 688	37
2005	161	9,2	2,2	516 213	3 093 133	478 887	30
2006	161	9,4	1,8	517 876	3 137 549	500 683	28
2007	148	9,8	2,1	520 284	3 187 888	485 698	22

* Sisältää Suomen kansallismuseon Helsingissä sekä siihen kuuluvat muut museoyksiköt (18 kpl). – Includes the National Museum of Finland in Helsinki and 18 other museum units annexed to the National Museum.

1) Pääsymaksut, myyntitulot, palvelu- ym. tulot, sponsorituki. – Entrance fees, sales income, income from services, etc., company support.

2) Ainoastaan Suomen kansallismuseo Helsingissä. – Includes only the National Museum of Finland in Helsinki.

Lähteet – Sources:

Museotilastot – Finnish Museum Statistics. Helsinki: Museovirasto – National Board of Antiquities.

Suomen kansallismuseo – The National Museum of Finland

2.7 Valtion taidemuseo 2000–2007*							
2.7 Finnish National Gallery 2000–2007*							
Vuosi – Year	Henkilökunta – Staff	Menot – Expenses	Omat tulot ¹⁾ – Own income ¹⁾	Teoksia kokoelmassa – Works in collections	Kuvia kokoelmassa – Pictures in collections	Käyntejä – Visits	Näyttelyitä – Exhibitions
	Htv – Person years	Milj. € – EUR million	Milj. € – EUR million				
2000	234	20,4	3,7	27 459	342 000	542 012	53
2001	228	19,8	3,4	28 696	400 000	358 810	37
2002	227	19,8	2,8	29 584	442 000	453 829	26
2003	239	20,8	2,8	30 451	425 000	424 419	29
2004	242	21,6	4,1	30 778	466 000	522 993	23
2005	243	21,1	2,7	30 989	475 000	406 905	22
2006	246	21,5	3,0	31 197	545 000	402 787	17
2007	241	21,7	2,8	31 544	591 000	355 800	16

* Ateneum – Suomen taiteen museo, Nykytaiteen museo Kiasma sekä Sinebryhoffin taidemuseo. – Ateneum Art Museum, Museum of Contemporary Art Kiasma and Sinebryhoff Art Museum.

1) Pääsymaksut, myyntitulot, palvelu- ym. tulot, sponsorituki. – Entrance fees, sales income, income from services, etc., company support.

Lähteet – Sources:

Museotilastot – Finnish Museum Statistics. Helsinki: Museovirasto – National Board of Antiquities.

Valtion taidemuseo – Finnish National Gallery

2.8 Valtion arkistolaitoksen arkistoissa säilytettävä aineisto 1999–2007									
2.8 Materials in the archives of the National Archives Service 1999–2007									
Vuosi – Year	Asiakirja-aineisto – <i>Shelvable archives</i>			Kartat ja piirustukset – <i>Maps and drawings</i>	Tallefilmit – <i>Archival films</i>		Käyttöfilmit – <i>Reading copies</i>		Kirjastot – <i>Libraries</i>
	Virka-arkistot – <i>Official archives</i>	Yksityiset arkistot – <i>Private archives</i>	Yhteensä – <i>Total</i>		Rullia – <i>Reels</i>	Kortteja – <i>Fiches</i>	Rullia – <i>Reels</i>	Kortteja – <i>Fiches</i>	
Arkisto – <i>Archive</i>	m	m	m	Kpl – <i>Items</i>					
2007									
Yhteensä – Total	98 529	16 620	115 149	1 667 484	27 347	1 180 294	65 761	1 130 957	319 758
Kansallisarkisto – <i>National Archives</i>	41 539	6 321	47 860	978 163	4	404	26 267	224 712	85 781
Turun maakunta-arkisto – <i>Provincial Archives of Turku</i> ..	13 044	2 131	15 175	295 510	364	968	8 116	122 400	44 372
Hämeenlinnan maakunta-arkisto – <i>Provincial Archives of Hämeenlinna</i>	8 614	871	9 485	17 194	–	–	2 777	96 080	30 985
Mikkelin maakunta-arkisto – <i>Provincial Archives of Mikkel</i> ..	10 355	436	10 791	182 035	26 586	1 171 897	4 241	182 219	33 456
Joensuun maakunta-arkisto – <i>Provincial Archives of Joensuu</i>	7 449	977	8 426	15 205	–	10	4 696	136 558	15 676
Vaasan maakunta-arkisto – <i>Provincial Archives of Vaasa</i> ..	6 319	1 247	7 566	36 798	33	8	2 782	106 649	55 647
Jyväskylän maakunta-arkisto – <i>Provincial Archives of Jyväskylä</i>	3 376	2 190	5 566	50 089	357	6 644	13 310	154 089	25 038
Oulun maakunta-arkisto – <i>Provincial Archives of Oulu</i> ..	7 833	2 447	10 280	92 490	3	363	3 572	108 250	28 803
1999	87 659	12 765	100 424	893 723	24 346	965 663	52 734	775 635	296 836
2000	89 752	13 234	102 986	1 601 204	24 377	969 017	60 002	817 679	302 126
2001	91 171	13 549	104 720	1 631 698	24 500	1 000 066	61 209	875 188	305 525
2002	90 819	14 279	105 098	1 639 045	25 048	1 014 800	62 341	975 477	308 042
2003	93 214	14 814	108 028	1 666 422	25 161	1 092 073	63 311	1 015 951	310 552
2004	94 158	15 009	109 167	1 672 010	25 374	1 098 613	64 734	1 035 505	313 004
2005	95 550	15 472	111 022	1 699 407	25 585	1 119 867	65 243	1 097 632	315 980
2006	96 191	16 044	112 235	1 660 097	26 941	1 167 624	65 534	1 111 038	317 722

Lähde – Source:
Kansallisarkisto – National Archives

2.9 Suomen rakennuskanta käyttötarkoituksen, sijainnin ja rakentamisvuoden mukaan 31.12.2006
2.9 Finnish buildings by use, region and year of construction 31.12.2006

	Rakennuksia – Buildings	%	Kerrosala – Floor area	%
			m ²	
Rakennuksia yhteensä – Buildings total	1 392 531	100	409 288 601	100
Käyttötarkoitus – Use				
Asuinrakennukset – Residential buildings	1 193 846	86	260 521 338	64
Erilliset pientalot – Detached houses	1 065 442	77	142 751 933	35
Rivi- ja ketjutalot – Attached houses	73 299	5	31 278 512	8
Asuinkerrostalot – Apartment buildings	55 105	4	86 490 893	21
Muut rakennukset – Other buildings	198 685	14	148 767 263	36
Liikerakennukset – Commercial buildings	38 772	3	22 795 649	6
Toimistorakennukset – Office buildings	10 695	1	17 842 167	4
Liikenteen rakennukset – Transport buildings	51 863	4	11 015 169	3
Hoitoalan rakennukset – Buildings for institutional care	7 654	1	9 900 089	2
Kokoon-tumisrakennukset – Assembly buildings	13 351	1	8 467 151	2
Opetusrakennukset – Educational buildings	8 968	1	17 040 536	4
Teollisuusrakennukset – Industrial buildings	38 498	3	44 141 873	11
Varastorakennukset – Warehouses	23 452	2	15 802 278	4
Muut rakennukset – Other buildings	5 432	0	1 762 351	0
Alue – Region				
Uusimaa	200 491	14	100 830 796	25
– Pääkaupunkiseutu ¹⁾ – Capital area ¹⁾	98 615	7	73 868 764	18
– Muu Uusimaa – Rest of Uusimaa	101 876	7	26 962 032	7
Itä-Uusimaa	32 901	2	6 913 287	2
Varsinais-Suomi	119 391	9	35 982 522	9
Satakunta	80 245	6	20 996 362	5
Kanta-Häme	50 703	4	13 508 094	3
Pirkanmaa	115 658	8	35 924 004	9
Päijät-Häme	50 227	4	16 324 631	4
Kymenlaakso	55 677	4	15 301 892	4
Etelä-Karjala – South Karelia	41 895	3	10 654 599	3
Etelä-Savo	54 979	4	12 323 188	3
Pohjois-Savo	73 509	5	18 860 098	5
Pohjois-Karjala – North Karelia	58 386	4	12 958 806	3
Keski-Suomi – Central Finland	78 091	6	20 471 220	5
Etelä-Pohjanmaa – South Ostrobothnia	72 911	5	15 930 782	4
Pohjanmaa – Ostrobothnia	58 900	4	14 438 544	4
Keski-Pohjanmaa – Central Ostrobothnia	23 766	2	5 629 736	1
Pohjois-Pohjanmaa – North Ostrobothnia	112 351	8	27 939 485	7
Kainuu	29 610	2	6 824 338	2
Lappi – Lapland	70 777	5	15 281 409	4
Ahvenanmaa – Åland	12 063	1	2 194 808	1
Rakennusvuosi – Year of construction				
–1920	76 503	5	17 220 416	4
1921–1929	28 850	2	7 634 129	2
1930–1939	49 222	4	11 236 781	3
1940–1949	91 425	7	14 129 828	3
1950–1959	176 603	13	36 906 573	9
1960–1969	142 059	10	50 339 267	12
1970–1979	206 022	15	82 135 140	20
1980–1989	279 779	20	87 183 537	21
1990–1999	182 816	13	56 340 584	14
2000–	120 967	9	38 676 949	9
Tuntematon – Unknown	38 285	3	7 485 397	2

1) Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen.

Lähde – Source:

Tilastokeskus, Henkilötalostat: rakennus- ja asutuskanta – Statistics Finland, Population Statistics: Buildings and Dwellings

2.10 Suomen Arkkitehtiliiton arkkitehtuurikilpailut 1972–2008
2.10 Architectural competitions arranged by the Finnish Association of Architects 1972–2008

Vuosi – Year	Yleiset kilpailut – Open competitions Lkm – No.	Kutsukilpailut – Invitation competitions
1972	6	2
1973	11	3
1974	5	3
1975	5	2
1976	6	2
1977	4	8
1978	5	16
1979	7	13
1972–1979	49	49
1980	11	16
1981	10	19
1982	10	11
1983	6	18
1984	9	19
1985	11	22
1986	11	33
1987	8	24
1988	8	29
1989	12	24
1980–1989	96	215
1990	16	24
1991	15	12
1992	7	5
1993	6	6
1994	8	3
1995	4	12
1996	9	20
1997	9	29
1998	7	28
1999	7	23
1990–1999	88	162
2000	7	29
2001	7	21
2002	4	21
2003	6	23
2004	7	14
2005	5	17
2006	3	14
2007	5	20
2008	13	22
1972–2008	290	607

Lähde – Source:
 Suomen Arkkitehtiliitto – Finnish Association of Architects

2.11 Arkkitehtitoimistojen liittoon (ATL) kuuluvat arkkitehtitoimistot kunnittain 2006
2.11 Architects' offices belonging to the Association of Finnish Architects' Offices by municipality 2006

Kunta – Municipality	Toimistoja – Offices	%
Yhteensä – Total	200	100,0
Helsinki	115	57,5
Espoo	17	8,5
Tampere	13	6,5
Oulu	11	5,5
Turku	7	3,5
Jyväskylä	5	2,5
Vaasa	4	2,0
Lahti	4	2,0
Lappeenranta	3	1,5
Pori	3	1,5
Joensuu	3	1,5
Porvoo	2	1,0
Kotka	2	1,0
Kuopio	2	1,0
Vantaa	2	1,0
Yhteensä – Total	193	96,5
Muut kunnat (7 kpl) – Other municipalities (7 in all)	7	3,5
Pääkaupunkiseutu ¹⁾ – Helsinki Metropolitan Area ¹⁾	134	67,0
Muu Suomi – Rest of Finland	66	33,0

1) Helsinki, Espoo, Vantaa.

Lähde – Source:

Arkkitehtitoimistojen liitto ATL – Association of Finnish Architects' Offices

2.12 Käyntimäärät eräissä kulttuurimatkailukohteissa kohdetyypeittäin 2007
2.12 Visits to certain cultural tourist attractions by type of attraction 2007

Kohdetyyppi – Type of attraction	Kohteita – Attractions	Käyntejä – Visits	Käyntejä/ kohde – Visits/ attraction	Ulkomaalaisia – Foreign visits	%
Kylpylät ja vapaa-aikakeskukset – Spas and leisure centres	21	3 287 868	156 565	17	
Festivaalit ja kulttuuritapahtumat – Festivals and cultural events	68	2 150 568	31 626	6	
Huvipuistot – Amusement parks	4	2 107 357	526 839	6	
Kirkot ja muut kirkolliset kohteet – Churches and other religious attractions	7	1 580 805	225 829	28	
Elokuvakeskukset – Cinema complexes	1	1 390 533	1 390 533	10	
Kulttuurihistorialliset museot – Cultural history museums	61	1 364 974	22 377	14	
Erikoismuseot – Specialised museums	57	1 102 390	19 340	17	
Linnat ja linnoitukset – Castles and fortresses	5	1 007 916	201 583	21	
Taidemuseot – Art museums	35	1 006 938	28 770	8	
Tiede- ja opetuskohteet – Science and educational attractions	10	722 015	72 202	14	

Lähde – Source:

Matkailukohteiden kävijämäärät 2007 (2008). MEK E:57. Taloustutkimus Oy.

3 Kirjat, kirjastot ja kulttuurilehdet

Kirjojen kustantaminen

Suomessa julkaistaan yhä enemmän kirjoja. Vuonna 2007 niitä ilmestyi kaikkiaan 14 154 nimekettä, joka oli 20 prosenttia enemmän kuin vuosikymmenen alussa. Julkaisemisen kasvu on jatkunut jo pitkään. Erityisen nopeaa se oli 1980-luvulla, jonka aikana vuosittaisen nimekkeiden määrä kasvoi kaikkiaan 56 prosenttia. Tiedot perustuvat Kansalliskirjaston tilastoihin, jotka sisältävät varsinaisten kirjojen (yli 48 sivua) lisäksi pienpainatteet (5–48 sivua). Pienpainatteiden osuus kaikista nimekkeistä on melko alhainen, vain noin 15 prosenttia. (Taulukko 3.1.)

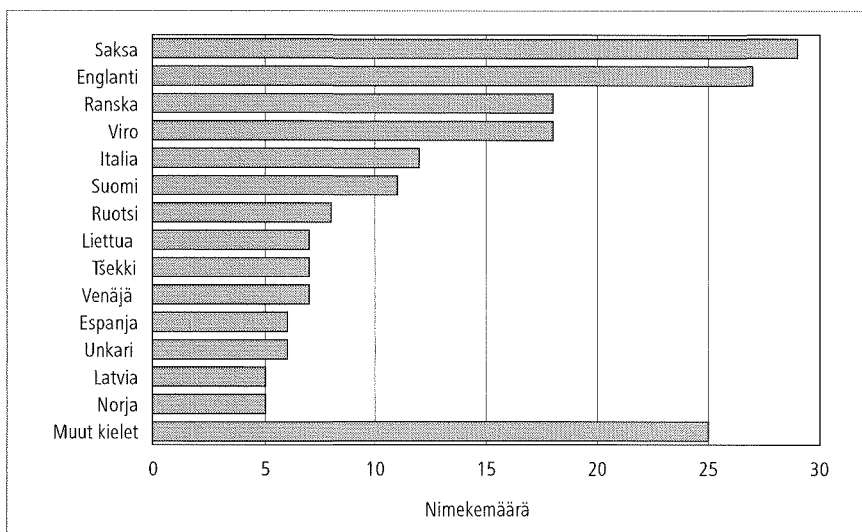
Kustannusyriyten lisäksi kirjoja julkaisevat lukuisat eri tahot kuten järjestöt, yliopistot ja valtion virastot. Toisin kuin kustannusyriyksille, valtaosalle niistä julkaiseminen ei ole päätoimintaa vaan sitä palvelevaa toimintaa, esimerkiksi viestintää. Suomen ISBN-keskuksen kustantajarekisterissä oli vuoden 2008 syyskuussa lähes 5 000 kustantajaa (Kirjakaupaliitto). Tästä joukosta kustannusyriykset muodostavat vain pienen osan. Kirjankustantajien toimialajärjestössä Suomen Kustannusyhdistyksessä on noin sata jäsentä. Kustannusyriyten osuus julkaistuista kirjoista on suuri. Kustannusyhdistyksen jäsenet julkaisivat lähes kaksi kolmannesta kaikesta Suomessa ilmestyvästä kirjallisuudesta vuonna 2006. Kansalliskirjaston tilastot sisältävät kaikkien julkaisijoiden kirjat.

Eri kirjallisuuslajien nimekemäärien kasvu on ollut melko samankaltaista, minkä seurauksena Suomessa julkaistun kirjallisuuden sisällöllisessä rakenteessa on viime aikoina tapahtunut vain hyvin pieniä muutoksia. Valtaosa julkaistusta kirjallisuudesta on tietokirjallisuutta. Sen osuus nimekkeistä oli 82 prosenttia ja kaunokirjallisuuden osuus vastaavasti 18 prosenttia vuonna

2007. Kaunokirjallisuuden nimekkeiden määrä (+31 %) on tällä vuosikymmenellä kasvanut nopeammin kuin tietokirjallisuuden (+18 %). Lastenkirjallisuuden nimekemäärä on tällä vuosikymmenellä kasvanut hieman hitaammin kuin julkaiseminen kokonaisuudessaan. Vuonna 2007 ilmestyi 1 073 lastenkirjaa, joka oli kahdeksan prosenttia enemmän kuin vuonna 2000. Yhdeksän prosenttia Suomessa julkaistuista kirjoista oli lastenkirjoja vuonna 2007. (Taulukko 3.5.)

Suomessa julkaistaan valtaosin kotimaista kirjallisuutta. Sen osuus kaikista nimekkeistä oli 83 prosenttia vuonna 2007. Kotimaisen kirjallisuuden nimekemäärät ovat tällä vuosikymmenellä kasvaneet hieman nopeammin kuin käännöskirjallisuuden. Kotimaista kirjallisuutta julkaistaan kotimaisten kielten lisäksi paljon myös muilla kielillä. Vuonna 2007 kotimaisesta kirjallisuudesta 21 prosenttia ilmestyi muilla kuin kotimaisilla kielillä. 74 prosenttia julkaistiin suomeksi ja viisi prosenttia ruotsiksi. Vierailta kielillä julkaiseminen yleistyi nopeasti 1980- ja 1990-luvuilla. Julkaiseminen enenevässä määrin ulkomaiselle lukijakunnalle oli osa eri alojen kuten tutkimuksen ja hallinnon kansainvälistymistä. Tällä vuosikymmenellä kotimaisesta kirjallisuudesta on kasvanut suhteellisesti nopeimmin ruotsinkielisen kirjallisuuden nimekkeiden määrä. (Kuvio 3.1, taulukko 3.1.)

Suomessa julkaistu käännöskirjallisuus on lähes yksinomaan suomennoksia. Ruotsinnoksia ilmestyi vuonna 2007 vain 113 kappaletta eli neljä prosenttia käännöksistä (taulukko 3.1). Ruotsinkielisen käännöskirjallisuuden tarjontaa parantaa kuitenkin se, että suomalaiset kustantajat ottavat useista Ruotsissa käännettyistä ja julkaistuista ruotsinnoksista osapainoksen Suomen markkinoita varten.

Kuvio 3.1
Suomalaisen kirjallisuuden käännökset
muihin kieliin 2006
(yhteensä 191 käännöstä)

Lähde: Suomalaisen kirjallisuuden tiedotuskeskus FILI.

Englanninkielisen kirjallisuuden asema on säilynyt vahvana Suomessa julkaistussa käännöskirjallisuudessa. Peräti 61 prosenttia vuonna 2007 ilmestyneistä suomennoksista oli käännetty englannista. Huomattavasti vähemmälle jäivät seuraavaksi yleisimmät alkukielet ruotsi, saksa ja ranska, joiden yhteenlaskettu osuus oli vain 24 prosenttia. Englannista käännettyjen kirjojen osuus on tosin laskenut tällä vuosikymmenellä seitsemän prosenttiyksikköä. Venäjältä käännetään vain hieman yli prosentti suomennoksista. Lähes kaikki ruotsinnokset tehdään suomenkielisestä alkuperäisteoksesta. (Taulukko 3.6.)

Suomalaista kirjallisuutta käännetään melko paljon muille kielille ja julkaistaan ulkomailla. Suomalaisen kirjallisuuden tiedotuskeskuksen mukaan vuosittain käännetään noin 200 suomalaista kirjaa. Niistä lähes puolet on proosaa (91 kirjaa 2006). Yleisimmin suomalaisia kirjoja käännetään saksaksi ja englanniksi. (Taulukko 3.6 ja kuvio 3.1.)

Uuden tietotekniikan kehittymisen myötä kirja on saanut myös uusia julkaisumuotoja. Kirjankaltaisia sisältöjä julkaistaan multimediataallenteina ja Internetissä sekä online-tuotteina että ladattavina tekstimuotoisina julkaisuina. Digitaalisten kirjojen julkaiseminen on kuitenkin vielä huomattavan vähäistä perinteisten kirjojen julkaisemiseen verrattuna. Vuonna 2007 Kustannusyhdistyksen jäsenet julkaisivat yhteensä 150 nimekettä digitaalisina tallenteina, 121 online-tuotteina ja 50 verkosta ladattavaa tekstimuotoista kirjaa. Digitaaliset kirjat ovat lähes yksinomaan tietokirjallisuutta ja oppimateriaalia. Vaikka digitaalisia kirjoja on ollut markkinoilla jo useita vuosia, ei niiden myynti ole kasvanut vielä kovin suureksi. Vuonna 2007 Kustannusyhdistyksen jäsenten erilaisten digitaalisten julkaisutuotteiden myynti oli hieman yli kymmenen miljoonaa euroa. (Taulukot 3.8 ja 3.9.)

Äänikirjoja on julkaistu jo pitkään, aluksi c-kasetteina ja nykyään cd-rom- tai dvd-tallenteina. Uusia äänikirjoja julkaistiin tallenteina yhteensä 180 nimekettä vuonna 2007. Aivan viime aikoina äänikirjoja on alettu julkaista myös Internetistä ladattavina tiedostoina. Ne ladataan tietokoneelle ja kuunnellaan esimerkiksi mp3-soittimella. Äänikirjoja myytiin vuonna 2007 yhteensä 1,6 miljoonalla eurolla. (Taulukko 3.10.)

Kirjojen myynti

Kirjamyynnin arvo kasvaa Suomessa. Vuonna 2007 kirjoja myytiin yhteensä 559 miljoonalla eurolla, joka on 25 prosenttia enemmän kuin vuonna 2000. Luku sisältää kaiken kirjamyynnin eli kuluttajien ostamien kirjojen lisäksi muun muassa yritysten ja oppilaitosten kirjahankinnat. (Taulukko 3.14.)

Kappalemääräisesti Suomessa myytiin 33,6 miljoonaa kirjaa vuonna 2006 (Kirjakauppaliitto). Niistä 85 prosenttia eli 28,6 miljoonaa kappaletta oli Suomen Kustannusyhdistyksen jäsenten julkaisemia. Kirjankus-

tantajien kappalemääräinen kirjamyynti on pysynyt suurin piirtein ennallaan vuoteen 2006. Vuoden 2007 tiedot kappalemääräisestä myynnistä eivät ole tätä kirjoittaessa käytettävissä. Kirjamyynnin rakenteessa on tapahtunut vain vähän muutoksia tällä vuosikymmenellä. Suurin muutos on suurteosten eli lähinnä tietokirjasarjojen myynnin puolittuminen 224 000 kirjaan. Yleistynyt tiedon hakeminen Internetistä on todennäköisesti vähentänyt tietosanakirjojen kysyntää. Toinen merkillepantava kehityspiirre on lasten- ja nuortenkirjojen myynnin kasvaminen 13 prosentilla vuosina 2000–2006. Vuonna 2006 myytiin yhteensä 9,2 miljoonaa lasten- ja nuortenkirjaa. Kaunokirjallisuutta myytiin 4,7 miljoonaa kirjaa. Myöskään euromääräisen myynnin rakenteessa ei ole tapahtunut kovin suuria muutoksia. (Taulukot 3.11 ja 3.12.)

Historialliset romaanit, huumori ja kansankuvaukset ovat perinteisesti olleet suomalaisten lukijoiden suosikkeja. Myös uskonnollisen lukemisen suosio on ollut samalla tavalla pysyvää. (Mäntynen 2003.) Nykyisin myös kotimaiset jännityskirjat myyvät hyvin. Kotimaisen kaunokirjallisuuden kovakantisten teosten kärjessä oli vuonna 2007 Ilkka Remeksen Pahan perimä, jota myytiin 133 000 kappaletta. Seuraavilla sijoilla olivat Laila Hirvisaaren, Reijo Mäen, Arto Paasilinnan ja Hannu Väisäsen teokset. Käännöskirjallisuuden ykkönen oli Dan Brownin Murtumaton linnake 71 500 myydyllä kirjalla. (Taulukko 3.13.)

Suomessa taskukirjat ovat vallanneet yhä enemmän alaa. Taskukirjoina julkaistaan jo aikaisemmin julkaituja teoksia, mutta nykyisin kirja julkaistaan yhä useammin jo alun perin taskukirjana. Pokkareiden myyntiä ovat edistäneet vuonna 2000 perustetut Loisto- ja Seven -kirjasarjat. Taskukirja on tarjolla muualakin kuin tavanomaisissa kirjanmyyntipaikoissa. Tyypillisiä pokkareiden myyntipaikkoja ovat marketit ja kioskit. Kustannusyhdistyksen tilastojen mukaan Michael Cunningham ylsi taskukirjasarjan kärkeen teokseksi Tunnit, jota myytiin noin 20 200 kappaletta. (Taulukko 3.13.)

Keskimäärin suomalainen kotitalous käytti kirjoihin rahaa 117 euroa vuonna 2006 Tilastokeskuksen kulutustutkimuksen mukaan. Summa on kasvanut 35 prosenttia vuodesta 2001 (reaalisesti 31 %). Vaikka kirjoihin käytetään yhä enemmän rahaa, on kirjojen osuus kaikista kulttuurimenoista laskenut. Kotitaloustyypien välillä on suuria eroja kirjojen ostamiseen käytetyn rahan määrässä. Eniten kirjoihin käyttävät rahaa ylempät toimihenkilöt ja vähiten eläkeläiset.

Kirjoilla on useita myyntikanavia, joista myynnin arvolla mitattuna kirjakaupat ovat suurin. Kirjakauppojen osuus kokonaisymyynnistä oli 37 prosenttia vuonna 2007 (taulukko 3.14). Kirjakauppojen kirjamyynti on kasvanut tällä vuosikymmenellä paitsi vuonna 2007, jolloin se supistui kolmella prosentilla. Samana vuonna muiden kanavien myynti kasvoi. Suomessa toimii 295 yleiskirjakauppaa ja 134 erikoiskirjakauppaa (taulukko 3.17).

Toiseksi suurimman myyntikanavan muodostavat kirja-kerhot, posti- ja suoramyynti, joiden yhteenlaskettu osuus myynnistä oli 23 prosenttia. Suomessa toimii viitisentoista kirjakerhoa erikoiskerhot mukaan lukien. Suurimmat kerhot ovat isojen kirjankustantajien omistamia. Kirjakerhoista suurin on Suuri Suomalainen Kirjakerho, jolla on 300 000 jäsentä (taulukko 3.15).

Kirjat ovat vakiinnuttaneet paikkansa myös tavaratalojen ja supermarkettien tuotevalikoimissa. Lähes 200 tavaratalossa ja marketissa on joko kirjakauppa tai suppeamman valikoiman kirjaosasto. Tavaratalot ja supermarketit (+ 70 %) ovat kasvattaneet tällä vuosikymmenellä myyntiään suhteellisesti eniten kaikista kanavista. (Taulukot 3.14 ja 3.17.)

Kirjoja voi ostaa yleisesti myös Internetissä. Monet kirja-alan toimijat kuten kustantajat, kirjakaupat ja kirja-kerhot ovat ottaneet verkkokaupan osaksi toimintaansa. Edellä esitetyt tiedot eri kanavien myynnin arvosta sisältävät myös niiden verkkokaupan. Pelkästään verkossa kirjoja myyvät kirjakaupat ovat Suomessa olleet harvinaisia. Vuoden 2008 syyskuussa niitä oli vain yksi. Siitä huolimatta, että kirjat ovat verkkokaupan suosituimpia myyntiartikkeleita, on verkkokaupan taloudellinen merkitys pieni. Verkosta ostettujen kirjojen osuudeksi koko kirjamyynnistä arvioitiin neljä prosenttia vuonna 2007 (Kirjakauppaliitto). Tilastokeskuksen tietotekniikan käyttö -tutkimuksen mukaan noin kolmannes verkkokaupasta jotain viimeisen vuoden aikana ostaneista on ostanut kirjoja tai lehtiä (Tilastokeskus 2008).

Kirjat ovat myös keräilykohde. Kirjahuutokaupat ovat keräilijöiden ja kirjanharrastajien suosimia ostopaikkoja. Bibliofiilien Seura järjestää yleensä kaksi kirjahuutokauppaa vuosittain. Kussakin kirjahuutokaupassa on viime vuosina myyty noin 150–200 antikvaarista kohdetta, joista kalleimpien hinnat ovat nousseet pariin tuhanteen euroon. Varsinaisten kirjahuutokauppojen lisäksi antikvaarisia arvosteoksia myydään muun muassa Bukowskin ja Hagelstamin antiikkihuutokaupoissa. (Taulukko 3.18 ja 3.19.)

Suomessa jaetaan lukuisia kirjallisuuspalkintoja. Ne lisäävät kirjojen näkyvyyttä julkisuudessa ja useissa tapauksissa myös myyntiä. Kirjallisuuspalkintojen määrä kasvoi voimakkaasti erityisesti 1990-luvulla. Osa palkinnoista (esim. Koskenkorva-palkinto) on kunnia-palkintoja, kun taas osa on rahallisesti niin suuria, että niillä on voittajille myös taloudellinen merkitys. Kaunokirjallisuuden (mukana vain romaanit) palkinnoista tunnetuin on Finlandia-palkinto, jonka voittanutta kirjaa myydään yleensä runsaasti. Tietokirjallisuuden Tieto-Finlandia-palkinto perustettiin 1989. Myös sen jakaminen ja kilvan voittaja ovat saaneet melko runsaasti julkisuutta, mutta Tieto-Finlandian saaminen ei ole aina merkinnyt runsasta myyntiä (Linko 2001, Linko 2004). Kaikki Finlandia-palkinnot (Finlandia, Tieto-Finlandia ja Finlandia Junior) ovat suuruudeltaan 30 000 euroa. Taulukkoon 3.20 on koottu ne kirjallisuuspalkinnot, joiden palkintosumma on vähintään 10 000 euroa.

Kirjastot

Yleiset kirjastot

Yleiset kirjastot ovat tärkeä kirjojen jakelukanava. Niiden merkitystä kuvaa hyvin se, että yleisistä kirjastoista vuonna 2006 otettujen kirjalainojen määrä oli yli kaksinkertainen samana vuonna myytyjen kirjojen määrään verrattuna (75 miljoonaa kirjalainaa vs. 34 miljoonaa myytyä kirjaa).

Suomalainen kirjastoverkko on edelleen hyvin laaja, vaikka se onkin supistunut jo jonkin aikaa. Nopeimmin tällä vuosikymmenellä ovat vähentyneet laitoskirjastot, yhteensä 30 prosentilla. Vuonna 2007 Suomessa toimi kaikkiaan 58 laitoskirjastoa. Pääkirjastoja oli toiminnassa 386 kappaletta, joka oli 11 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2000. Myös sivukirjastojen lukumäärä on laskenut hieman viime vuosina. Syrjäseutujen kirjastopalveluja on heikentänyt myös kirjastoautojen määrän väheneminen 17 prosentilla tällä vuosikymmenellä. (Taulukko 3.22.)

Kirjastopalvelujen laatuun vaikuttaa kirjastoverkon tiheyden lisäksi kirjastojen kokoelmien määrä ja sisältö. Yleisten kirjastojen kokoelmassa oli 35,9 miljoonaa kirjaa vuonna 2007. Muuta aineistoa eli lähinnä lehtiä, videoita ja äänitteitä oli yhteensä 4,6 miljoonaa kappaletta. Lukumääräisesti muu aineisto on tällä vuosikymmenellä kasvanut 18 prosentilla. Kirjakoolemat ovat sen sijaan kooltaan supistuneet kolmella prosentilla eli yli miljoonalla kirjalla. Kirjastojen palvelujen monipuolistumisen myötä myös niiden kokoelmien rakenne on muuttunut. Muun aineiston kuin kirjojen osuus on kasvanut vuosikymmenen alusta yhdeksästä kahteentoista prosenttiin. Nimellisesti kirjastojen kirjahankintamenot ovat kasvaneet hieman tällä vuosikymmenellä, mutta reaalisesti ne ovat kuitenkin laskeneet. Yleisten kirjastojen menot olivat yhteensä 52 euroa asukasta kohden vuonna 2007. (Taulukot 3.24 ja 3.25.)

Suomalaiset käyttävät kirjastojaan yleisesti ja aktiivisesti. 2,2 miljoonaa suomalaista eli 41,5 prosenttia väestöstä lainasi kirjastosta jotain vuonna 2007. Kirjastojen käytön yleisyys on kuitenkin parin viime vuoden aikana hieman laskenut. Vuosina 2000–2007 lainaajien määrä laski yhdeksän prosenttia ja lainaajien osuus väestöstä viisi prosenttiyksikköä. Kirjastojen asiakkaat hankkivat niistä luettavaa, kuunneltavaa ja katseltavaa ahkerasti. Keskimäärin lainaajat ottivat 46 lainaa vuodessa. Lainajien aktiivisuus on pysynyt viime vuosina samalla tasolla. (Taulukko 3.23.)

Valtion tuki yleisille kirjastoille oli yhteensä 120 miljoonaa euroa vuonna 2007. Veikkauksen ja rahapajaisten voittovarojen osuus tuesta on viimeisen kymmenen vuoden aikana vaihdellut runsaasta kymmenestä lähes sataan prosenttiin. Voittovarojen osuus oli 35 prosenttia vuonna 2007. (Taulukko 3.26.)

Tieteelliset kirjastot ja kulttuurialan erikoiskirjastot

Tieteellisten kirjastojen hallinnossa on meneillään rakenteellinen muutos. Kirjastojen lukumäärä on laskeutunut pääasiassa yliopistojen laitoskirjastojen yhdistämisen takia. Vuonna 2006 tieteellisten kirjastojen verkko koostui 108 hallinnollisesta yksiköstä. Kirjastojen toimipisteitä oli tätä enemmän. Tieteellisten kirjastojen kokoelmien määrä oli yhteensä yli 66 miljoonaa. Tieteellisten kirjastojen kokoelmat karttuivat yli 5,1 miljoonalla julkaisulla vuonna 2006. Lainamäärä oli noin 20,3 miljoonaa vuonna 2006. Kansalliskirjasto on Suomen suurin ja merkittävin tieteellinen kirjasto. Kansalliskirjastosta otettiin reilusti yli puoli miljoonaa lainaa vuonna 2007. (Taulukot 3.27 ja 3.28.)

Suomessa toimii kymmenittäin erilaisia kulttuurialan erikoiskirjastoja, jotka eivät sisälly yleisten eivätkä tieteellisten kirjastojen tilastoihin. Tärkeimmät kulttuurialan erikoiskirjastot on esitetty taulukossa 3.29. Kokoelmiltaan suurimpia ovat Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjasto, Museoviraston kirjasto ja Sibelius-Akatemian kirjasto. Kulttuurialan erikoiskirjastojen joukossa on myös muutamia suppea-alaisia kirjastoja kuten esimerkiksi ulkomaiden edustustojen yhteydessä toimivat kirjastot. Monilla museoilla on suuret kirjastot, mutta ne toimivat yleensä museohenkilökunnan käsikirjastoina. (Tietoja kulttuurialan erikoiskirjastoista on myös Kulttuuritilasto 2001:ssä.)

Kulttuurilehdet

Suomessa julkaistaan lukuisa joukko kulttuurilehtiä. Kulttuurilehtien painos- ja tilaajamäärät vaihtelevat paljon. Pienimmillä lehdillä painos on muutama sata ja suurimmilla useita tuhansia. Taulukkoon 3.21 on koottu tiedot noin sadasta kulttuurilehdestä, jotka kuuluvat Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liitto Kultti ry:hyn. Kulttuurilehtien joukossa on paljon mitä erilaisimpia erityisiä taiteen ja kulttuurin osa-alueita käsitteleviä lehtiä, esimerkiksi Aakusti (savon kieli) tai Tähtivaeltaja (tieteiskirjallisuus). Toisaalta on myös yleiskulttuurilehtiä, joiden aihepiiri tai näkökulma on laaja kuten Hiidenkivi (suomalainen kulttuuri). Jarkko S. Tuusvuori käy suomalaisten kulttuurilehtien historiaa läpi kirjassa Kulttuurilehti 1771–2007.

Kulttuurilehtien julkaisijat ovat suureksi osaksi yhdistyksiä. Suomessa onkin yleistä, että samasta asiasta, harrastuksesta tai yhteiskunnallisesta keskustelusta kiinnostuneet ihmiset perustavat rekisteröidyn yhdistyksen ja alkavat julkaisemaan lehteä. Nykyään yhdistysten toimintaan kuuluu myös kotisivut. Osa kulttuurilehdistäkin ilmestyy joko paperin lisäksi tai sen sijaan Internetissä. Kulttuurilehtiä julkaisevat myös muut tahot kuin järjestöt, esimerkiksi yritykset ja laitokset. Valtio tukee kulttuurilehtien tekemistä. Kulttuurileh-

titukea jaettiin vuonna 2007 yhteensä 800 000 euroa. Yksittäisten lehtien saamat tukisummat vaihtelivat tuhannesta 26 000 euroon.

Tilastolähteet

Kirjanimekkeet ja kirjojen myynti

Suomessa julkaistujen kirjojen nimekkeiden määriä koskevat tiedot perustuvat Kansalliskirjaston tietoihin. Kansalliskirjastolla on lain mukaan oikeus saada vapaa-kappaleet kaikista Suomessa julkaistuista kirjoista ja lehdistä. Siten ne sisältävät kaiken Suomessa julkaistun kirjallisuuden, siis varsinaisten kirjankustantajien julkaisemien kirjojen ohella muiden tahojen kuten järjestöjen, yliopistojen ja julkisen hallinnon julkaisut. Kansalliskirjaston tilastot sisältävät sekä varsinaiset kirjat (yli 48 sivua) että pienempipainatut (5–48 sivua).

Varsinaisten kirjankustantajien julkaisemien kirjojen määrää ja myyntiä koskevat tiedot perustuvat Suomen Kustannusyhdistyksen tilastoihin. Kustannusyhdistys uudisti tilastointiaan vuonna 2008, minkä seurauksena tilastoinnin tietosisältö muuttui. Tilastoinnin piiriin tuotiin uusia asioita, mutta samalla myös eräitä aiemmin kerättyjä tietoja jätettiin pois. Tiedot kirjojen myynnistä myyntikanavittain perustuvat Kirjakauppaliiton Tilastokeskukselta tilaamaan selvitykseen.

Tiedot kirjakerhoista perustuvat kerhojen omaan ilmoitukseen. Tiedot antikvaaristen kirjojen myynnistä on saatu Bibliofiilien seurasta (www.bibliofiilien-seura.fi). Tiedot kirjallisuuspalkinnoista on saatu palkintojen jakajilta.

Kirjastot

Yleisten kirjastojen tilastoinnista vastaa opetusministeriön viestintäkulttuuriyksikkö ja tieteellisten kirjastojen tilastoinnista Helsingin yliopiston kirjasto.

Muuta tietoa

Tilastotietoja kirjallisuudesta on saatavissa myös mm. Tilastokeskuksen joukkoviestintätilastoista, teollisuustilastoista, tukku- ja vähittäiskaupan myyntitilastoista sekä yritystilastoista.

Muut lähteet

Kirja-ala Suomessa. Kirjakauppaliitto 2007. www.kirjakauppaliitto.fi.

Tilastokeskus. Internetin käyttäjiä enemmän kuin vuosi sitten. http://tilastokeskus.fi/til/sutivi/2008/sutivi_2008_2008-08-25_tie_001.html

Tuusvuori, Jarkko S. (2007) Kulttuurilehti 1771–2007. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Taulukot – Tables

- 3.1 Julkaistu kotimainen kirjallisuus ja käänöskirjallisuus 1980–2007
Finnish and translated books published 1980–2007
- 3.2 Kirjojen nimeketuotanto kirjallisuuslajeittain 1985–2006
Titles produced in Finland 1985–2006 by type of literature
- 3.3 Uutuuskirjojen nimeketuotanto kirjallisuuslajeittain 2003–2007
Production of first edition titles by type of literature 2003–2007
- 3.4 Suomessa julkaistu kirjallisuus aihepiireittäin 1980–2007
Total number of books published in Finland 1980–2007 by subject category
- 3.5 Tieto- ja kaunokirjallisuuden sekä koulu- ja lastenkirjojen kokonaisnimeketuotanto 1980–2007
Non-fiction, fiction, schoolbooks and children's books: total number of titles produced 1980–2007
- 3.6 Suomessa julkaistu käänöskirjallisuus alkukielen mukaan 1980–2007
Translated books published in Finland 1980–2007 by source language
- 3.7 Suomalaisen kirjallisuuden käänökset 2001–2006
Translations of Finnish literature 2001–2006
- 3.8 Kirjaksi luokiteltavien digitaalisten julkaisujen uudet nimekkeet ja myynti 2007
Digital publications classified as books: new titles and sales 2007
- 3.9 Kirjaksi luokiteltavien digitaalisten julkaisujen nimekemäärä ja myynti 1995–2006
Digital publications classified as books: number and sales of titles 1995–2006
- 3.10 Äänikirjojen julkaiseminen ja myynti 2007
Publishing and sales of audio books 2007
- 3.11 Kirjojen myynti kirjallisuuslajeittain 1980–2006
Book sales by type of literature 1980–2006
- 3.12 Kirjojen euromääräinen myynti kirjallisuuslajeittain 1980–2007
Value of book sales by type of literature 1980–2007
- 3.13 Myydyimmät kirjat 2007
Best-selling books in Finland 2007
- 3.14 Kirjallisuuden myynti kanavittain 1997–2007
Marketing channels of books 1997–2007
- 3.15 Suurimmat kirjakerhot 2007
Biggest book clubs 2007
- 3.16 Antikvariaatit 1980–2006
Second-hand bookshops 1980–2006
- 3.17 Kirjakaupat ja kirjaosastot 2003–2007
Bookstores and book departments 2003–2007
- 3.18 Vuoden kallein Bibliofiilien Seuran kirjahuutokaupoissa myyty kirja 1995–2008
The most expensive book of the year sold at the book auctions of Bibliofiilien Seura 1995–2008
- 3.19 Bibliofiilien Seuran kirjahuutokaupoissa myydyt kalleimmat antikvaariset kohteet 2007
Highest-priced antiquarian lots sold at Bibliofiilien Seura book auctions 2007
- 3.20 Kotimaisia kirjallisuuspalkintoja (vähintään 10 000 euroa)
Finnish literary awards (at least EUR 10,000)
- 3.21 Suomalaisia taide- ja kulttuurilehtiä 2008
Finnish art and cultural magazines 2008
- 3.22 Yleisten kirjastojen pää-, sivu- ja laitoskirjastot sekä niiden henkilöstö 1980–2007
Main public libraries, branch libraries and institutional libraries, and library staff 1980–2007
- 3.23 Yleisten kirjastojen asiakkaat ja lainat 1987–2007
Customers and loans from public libraries 1987–2007
- 3.24 Yleisten kirjastojen aineistot ja aineistohankinnat 1988–2007
Public library collections and acquisition 1988–2007

- 3.25 Yleisten kirjastojen menot 1995–2007
Public library expenses 1995–2007
- 3.26 Valtion tuki yleisille kirjastoille 1995–2007
State subsidies to public libraries 1995–2007
- 3.27 Tieteellisten kirjastojen henkilöstö, talous ja toiminta 1993–2006
Research libraries 1993–2006: staff, finances and functions
- 3.28 Kansalliskirjasto 2000–2007
The National Library 2000–2007
- 3.29 Kulttuurialan erikoiskirjastoja Suomessa
Special libraries in Finland in the field of culture

3.1 Julkaistu kotimainen kirjallisuus ja käännöskirjallisuus 1980–2007*
3.1 Finnish and translated books published 1980–2007*

Vuosi – Year	Kotimainen kirjallisuus – Finnish books					Käännöskirjallisuus – Translated books					Yhteensä – Total		Näistä ensipal- noksia – Of which first edi- tions
	Suomen- kielinen ¹⁾ – Finnish language ¹⁾	Ruotsin- kielinen – Swedish language	Suomen- ja ruotsin- kieliset yhteensä – Finnish and Swedish language total	Muunkieli- nen – Other languages	Yhteensä – Total	Osuus kaikista – Share of all titles	Suomen- noksia – Into Finnish	Ruotsin- noksia – Into Swedish	Yhteensä – Total	Osuus kaikista – Share of all titles	Nimekkeitä – Titles	%	
1980.	4 387	342	4 729	767	5 496	84,4	959	56	1 015	15,6	6 511	100	6 294
1985.	6 181	474	6 655	1 280	7 935	88,9	906	89	995	11,1	8 930	100	8 358
1990.	6 512	598	7 110	1 370	8 480	83,5	1 562	111	1 673	16,5	10 153	100	9 482
1995.	8 669	605	9 274	2 254	11 528	85,4	1 857	109	1 966	14,6	13 494	100	12 723
2000.	7 097	385	7 482	2 088	9 570	81,3	2 106	88	2 194	18,7	11 764	100	11 066
2001.	7 497	372	7 869	2 281	10 150	84,0	1 862	78	1 940	16,0	12 090	100	11 219
2002.	7 375	406	7 781	2 271	10 052	83,3	1 928	89	2 017	16,7	12 069	100	11 088
2003.	7 650	460	8 110	2 232	10 342	84,0	1 887	80	1 967	16,0	12 309	100	11 440
2004.	7 939	513	8 452	2 417	10 869	83,8	2 007	101	2 108	16,2	12 977	100	12 104
2005.	8 482	555	9 037	2 281	11 318	82,8	2 235	114	2 349	17,2	13 667	100	12 658
2006.	8 288	525	8 813	2 372	11 185	81,9	2 363	109	2 472	18,1	13 657	100	12 722
2007.	8 712	559	9 271	2 430	11 701	82,7	2 341	113	2 454	17,3	14 154	100	13 099
Kirjat – Books.	7 562	478	8 040	2 130	10 170	83,9	1 849	100	1 949	16,1	12 118	100	11 128
Pien- painatteet – Small publi- cations ...	1 150	81	1 231	300	1 531	75,2	492	13	505	24,8	2 036	100	1 971

* Tilastointi perustuu kansallisiin bibliografian Suomen kirjallisuusalan mukaisen osaston aineistoon. Tilastoinnissa on noudatettu Unescon suositusta (ks. Unescon tilastollinen vuosikirja). Pienpainatteet (5–48 sivua) sisältyvät lukuihin. – Based on data from the national bibliography as classified by subject under Finnish literature. Statistics compiled according to Unesco recommendations (see Unesco Statistical Yearbook). Small publications (5–48 pages) are included in the figures.

1) Sisältää myös kaksi- ja useampikieliset kirjat. – Also includes books in two or more languages.

Lähde – Source:

Kansalliskirjasto – The National Library of Finland

3.2 Kirjojen nimeketuotanto kirjallisuuslajeittain 1985–2006*												
3.2 Titles produced in Finland 1985–2006 by type of literature*												
Kirjallisuuslaji – Type of literature	1985		1990		1995		2000		2005		2006	
	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%
Yhteensä – Total	5 947	100	7 210	100	7 581	100	7 581	100	8 351	100	8 706	100
Uutuusien osuus nimeketuotannosta (%) – Proportion of new titles of total production (%)	53,2		51,6		53,6		57,3		54,0		58,4	
Kotimainen kaunokirjallisuus – Finnish fiction	616	10,4	647	9,0	663	8,7	743	9,8	1 025	12,3	1 062	12,2
Proosa – Prose	392	6,6	365	5,1	415	5,5	471	6,2	602	7,2	631	7,2
Lasten kirjat – Children's books	141	2,4	164	2,3	139	1,8	166	2,2	315	3,8	325	3,7
Nuorten kirjat – Books for young adults	83	1,4	118	1,6	109	1,4	106	1,4	108	1,3	106	1,2
Käännetty kaunokirjallisuus – Translated fiction	958	16,1	1 176	16,3	1 237	16,3	1 761	23,3	1 807	21,6	1 837	21,1
Proosa – Prose	471	7,9	621	8,6	520	6,9	608	8,0	678	8,1	646	7,4
Lasten kirjat – Children's books	362	6,1	415	5,8	595	7,8	981	12,9	859	10,3	810	9,3
Nuorten kirjat – Books for young adults	125	2,1	140	1,9	122	1,6	172	2,3	270	3,2	381	4,4
Runous, näytelmät – Poetry, plays	95	1,6	148	2,1	157	2,1	147	1,9	196	2,3	158	1,8
Tietokirjat – Non-fiction	1 371	23,1	1 832	25,4	1 960	25,9	2 588	34,1	2 863	34,3	3 070	35,3
Suurteokset – Encyclopaedias, reference works, etc.	52	0,9	138	1,9	143	1,9	45	0,6	37	0,4	32	0,4
Peruskoulukirjat – Schoolbooks for comprehensive school	1 063	17,9	1 049	14,5	1 014	13,4	1 017	13,4	1 169	14,0	1 229	14,1
Muut koulukirjat – Other schoolbooks	834	14,0	1 044	14,5	1 170	15,4	1 280	16,9	1 254	15,0	1 318	15,1

* Suomen Kustannusyhdistyksen jäsenkustantajien ilmoittama tuotanto. Luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia, koska tietoja antaneet Suomen kustannusyhdistyksen jäsenkustantajat eivät ole eri vuosina täysin samoja. Suomen Kustannusyhdistyksen tilastointiuudistuksen seurauksena kirjojen kokonaisnimeketuotannosta ei ole tietoja vuodelta 2007. Julkaistuista uutuuksimekkeistä on tiedot taulukossa 3.3. – Production reported by members of the Finnish Book Publishers' Association. The figures for different years are not fully comparable as the number of respondents has varied from year to year. Due to the revision of statistical methods of the Finnish Book Publishers' Association the 2007 data of titles produced are not available. Data of produced new titles are presented in the table 3.3.

1) Näistä ensipainoksia 5 088 ja uusia painoksia 3 618. – Of which 5,088 titles were first editions and 3,618 were reprints.

Lähde – Source:

Suomen Kustannusyhdistys – The Finnish Book Publishers' Association

3.3 Uutuuskirjojen nimeketuotanto kirjallisuuslajeittain 2003–2007*					
3.3 Production of first edition titles by type of literature 2003–2007*					
Kirjallisuudenlaji – Type of literature	Kpl – No.				
	2003	2004	2005	2006	2007
Yhteensä – Total	3 954	4 366	4 511	5 062	4 646
Kaunokirjallisuus – Fiction	699	717	730	893	866
Lasten ja nuorten kirjat – Books for children and young adults	896	1 032	1 072	1 118	890
Sarjakuvakirjat ¹⁾ – Comics books ¹⁾	178
Tietokirjat – Non-fiction	1 694	1 856	1 830	2 032	1 948
Peruskoulukirjat – Schoolbooks for comprehensive school	290	313	334	420	287
Muut koulu- ja kurssikirjat – Other schoolbooks and textbooks	375	448	545	599	473
Koulu- ja kurssikirjat yhteensä – Schoolbooks and textbooks total	665	761	879	1 019	764
Prosentteina – Percentages					
Yhteensä – Total	100	100	100	100	100
Kaunokirjallisuus – Fiction	17,7	16,4	16,2	17,6	18,6
Lasten ja nuorten kirjat – Books for children and young adults	22,7	23,6	23,8	22,1	19,2
Sarjakuvakirjat ¹⁾ – Comics books ¹⁾	3,8
Tietokirjat – Non-fiction	42,8	42,5	40,6	40,1	41,9
Peruskoulukirjat – Schoolbooks for comprehensive school	7,3	7,2	7,4	8,3	6,2
Muut koulu- ja kurssikirjat – Other schoolbooks and textbooks	9,5	10,3	12,1	11,8	10,2
Koulu- ja kurssikirjat yhteensä – Schoolbooks and textbooks total	16,8	17,4	19,5	20,1	16,4

* Suomen Kustannusyhdistyksen jäsenkustantajien ilmoittama tuotanto. Luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia, koska tietoja antaneet Suomen kustannusyhdistyksen jäsenkustantajat eivät ole eri vuosina täysin samoja. – Production reported by members of the Finnish Book Publishers' Association. The figures for different years are not fully comparable as the number of respondents has varied from year to year.

1) Vuoteen 2006 saakka pääosin lasten ja nuorten kirjoissa, osaksi kaunokirjallisuudessa. – Until 2006 mainly among books for children and young adults, partly also among fiction.

Lähde – Source:

Suomen Kustannusyhdistys – The Finnish Book Publishers' Association

3.4 Suomessa julkaistu kirjallisuus aihepiireittäin 1980–2007*													
3.4 Total number of books published in Finland 1980–2007 by subject category*													
Aihepiiri – Category	Nimekkeitä – Titles								Josta – Of which		Josta – Of which		
	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2006	2007	1.1.	1.2.	2.1.	2.2.	2.3.
									Pien- painatteen – Small publications (5–48 sivua – pages)	Kirjat – Books (yli 48 s. – over 48 pp.)	Suomen- kielisiä – Finnish language	Ruotsin- kielisiä – Swedish language	Muun- kielisiä – Other language
Yhteensä – Total	6 511	8 930	10 153	13 494	11 764	13 667	13 656	14 154	2 036	12 118	11 052	672	2 430
Yleisteokset – General interest . . .	297	329	307	315	224	469	431	484	73	411	324	26	134
Filosofia, psykologia – Philosophy, psychology	165	191	165	266	255	284	259	274	9	265	220	16	38
Uskonto – Religion	365	360	286	390	290	439	411	453	58	395	403	26	24
Sosiologia, tilasto – Sociology, statistics	212	233	176	234	174	238	228	236	15	221	172	15	49
Politiikka, kansantalous – Politics, national economy	564	795	776	1 026	679	767	784	756	135	621	574	30	152
Oikeus, julkinen hallinto – Law, public administration	447	625	735	952	716	1 003	987	1 048	229	819	913	60	75
Sotataito ja -tiede – Warfare, military science	69	61	68	108	81	125	144	166	10	156	151	7	8
Kasvatus – Education	381	533	539	975	557	707	702	779	166	613	645	53	81
Kansatiede, kansanrunous – Ethnology, folklore	76	98	65	90	86	95	93	98	6	92	88	3	7
Kielitiede – Linguistics	264	347	219	438	362	412	397	438	14	424	214	56	168
Matematiikka – Mathematics	180	257	840	239	152	264	261	275	77	198	159	14	102
Luonnontieteet – Natural sciences	507	683	422	973	667	963	893	993	127	866	461	27	505
Lääketiede – Medicine	351	415	1 041	669	577	761	682	703	89	614	411	19	273
Insinööritieteet, tekniikka, teollisuus – Engineering, technology, industry	614	1 053	297	1 477	825	714	692	790	114	676	508	8	274
Maa- ja metsätalous – Agriculture and forestry	204	433	117	460	337	314	433	462	67	395	390	14	58
Kotitalous – Household management	83	121	453	137	135	201	205	212	3	209	191	10	11
Liiketalous, liikenne – Business economics, transport	217	403	544	794	519	702	669	747	113	634	557	18	172
Arkkitehtuuri, taide – Architecture, art	198	330	115	719	549	819	877	993	148	845	868	36	89
Pelit, urheilu – Games, sport	54	98	368	151	116	163	191	179	18	161	162	7	10
Kirjallisuuden historia – History of literature	35	46	59	65	61	80	84	91	2	89	64	12	15
Kaunokirjallisuus – Literature	921	1 083	1 648	1 882	1 973	2 419	2 371	2 592	490	2 102	2 457	113	22
Maantiede, matkailu – Geography, travel	79	111	87	91	102	183	191	193	14	179	163	14	16
Historia, elämäkerrat – History, biographies	228	325	472	1 043	2 327	1 545	1 671	1 192	59	1 133	957	88	147
Luokittelematta ¹⁾ – Unclassified ¹⁾	–	–	354	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

* Sisältää myös pienpainatteen. – Includes small publications.

1) Vuodesta 1990 tiedot tuotettu Fennica CD-ROM levyllä. Vuoden 1990 levyllä 354 nimekettä, joiden luokitus puuttuu. – As of 1990 these data have been available on CD-ROM. The disk for 1990 contains 354 titles for which no classification data are given.

Lähde – Source:

Kansalliskirjasto – The National Library of Finland

3.5 Tieto- ja kaunokirjallisuuden sekä koulu- ja lastenkirjojen kokonaisnimeketuotanto 1980–2007*
3.5 Non-fiction, fiction, schoolbooks and children's books: total number of titles produced 1980–2007*

Vuosi – Year	Tietokirjallisuus – Non-fiction		Kaunokirjallisuus ¹⁾ – Fiction ¹⁾		Yhteensä – Total		Josta koulukirjoja – Of which schoolbooks		Josta lastenkirjoja – Of which children's books	
	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%
Kirjat (yli 48 sivua) – Books (more than 48 pages)										
1980	4 144	84	801	16	4 945	100	456	9	113	2
1985	5 796	86	946	14	6 742	100	635	9	182	3
1990 ²⁾	5 910	82	1 334	18	7 494	100	558	7	280	4
1995	8 529	85	1 482	15	10 011	100	508	5	381	4
2000	7 957	84	1 570	17	9 527	100	350	4	430	5
2005	9 560	83	1 963	17	11 523	100	649	6	560	5
2006	9 631	83	1 942	17	11 573	100	539	5	557	5
2007	10 016	83	2 102	17	12 118	100	518	4	644	5
Pienpainatteet (5–48 sivua) – Small publications (5–48 pages)										
1980	1 446	92	120	8	1 566	100	75	5	115	7
1985	2 051	94	137	6	2 188	100	57	3	108	5
1990 ²⁾	2 241	88	314	12	2 659	100	57	2	379	14
1995	3 083	89	400	12	3 483	100	44	1	456	13
2000	1 834	82	403	18	2 237	100	56	3	563	25
2005	1 688	79	456	21	2 144	100	42	2	569	27
2006	1 654	79	429	21	2 083	100	27	1	516	25
2007	1 546	76	490	24	2 036	100	42	2	600	30
Yhteensä – Total										
1980	5 590	86	921	14	6 511	100	531	8	228	4
1985	7 847	88	1 083	12	8 930	100	692	8	290	3
1990 ²⁾	8 505	84	1 648	16	10 153	100	615	6	659	7
1995	11 612	86	1 884	14	13 496	100	552	4	837	6
2000	9 791	83	1 973	17	11 764	100	406	4	993	8
2005	11 248	82	2 419	18	13 667	100	691	5	1 129	8
2006	11 285	83	2 371	17	13 656	100	566	4	1 073	8
2007	11 562	82	2 592	18	14 154	100	560	4	1 244	9

* Tilastointi perustuu kansalliskirjaston Suomen kirjallisuusalanmukaisen osaston aineistoon. Tilastoinnissa on noudatettu Unescon suositusta (ks. Unescon tilastollinen vuosikirja). – Based on national bibliography data as classified by subject under Finnish literature. Statistics comply with Unesco recommendations (see Unesco Statistical Yearbook).

1) Kaunokirjallisuus sisältää proosan, lasten- ja nuortenkirjallisuuden sekä runouden. – Fiction includes prose, children's books, books for young adults and poetry.
 2) Vuonna 1990 tieto kirjallisuuslajista puuttuu 250 kirjalta ja 104 pienpainatteelta. Nämä luvut sisältyvät kuitenkin kirjojen ja pienpainatteiden kokonaismääriin. Prosenttiosuus on laskettu kirjoista ja pienpainatteista, joiden kirjallisuuslaji tiedetään. – 250 books and 104 small publications had no data on type of literature in 1990. These figures are included, however, in the overall totals of books and small publications. The percentages have been calculated on the basis of books and small publications for which the type of literature is known.

Lähde – Source:
 Kansalliskirjasto – The National Library of Finland

3.6 Suomessa julkaistu käännöskirjallisuus alkukielen mukaan 1980–2007
 3.6 Translated books published in Finland 1980–2007 by source language

Alkuperäiskieli – Source language	1980	1985	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	
	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	Kpl – No.	%	
Käännökset suomen kielelle – Translations into Finnish													
Yhteensä – Total	959	100	906	100	2 106	100	1 928	100	1 887	100	2 235	100	2 341
Englanti – English	447	46,6	520	57,4	1 433	68,0	1 301	67,5	1 182	62,6	1 331	59,6	1 460
Ruotsi – Swedish	167	17,4	124	13,7	186	8,8	201	10,4	233	12,4	267	12,0	246
Saksa – German	84	8,8	96	10,6	128	6,1	111	5,8	90	4,8	122	5,5	149
Ranska – French	48	5,0	43	4,7	92	4,4	109	5,6	110	5,8	148	6,6	140
Tanska – Danish	21	2,2	10	1,1	29	1,4	14	0,7	8	0,4	42	1,9	29
Venäjä – Russian	47	4,9	26	2,9	20	1,1	18	0,9	26	1,4	28	1,3	16
Norja – Norwegian	26	2,7	22	2,4	18	0,9	21	1,1	54	2,9	54	2,4	46
Italia – Italian	16	1,7	11	1,2	28	1,4	17	0,9	33	1,8	44	2,0	35
Espanja – Spanish	3	0,3	6	0,7	25	1,2	19	1,0	19	1,0	23	1,2	19
Muut ¹⁾ – Others ¹⁾	100	10,4	48	5,3	126	6,0	117	6,1	132	7,0	176	7,9	223
Käännökset ruotsin kielelle – Translations into Swedish													
Yhteensä – Total	56	100	89	100	109	100	88	100	80	100	114	100	113
Suomi – Finnish	51	91,1	86	96,6	105	96,3	84	94,4	78	97,5	109	95,6	102
Englanti – English	1	1,8	2	2,2	3	3,4	1	1,1	1	1,3	1	0,9	4
Muut ¹⁾ – Others ¹⁾	4	7,1	1	1,1	3	2,8	4	4,5	1	1,3	4	3,5	3

1) Sisältää myös käännökset useasta eri kielestä. – Includes translations from several languages.

Lähde – Source:

Kansalliskirjasto – The National Library of Finland

3.7 Suomalaisen kirjallisuuden käännökset 2001–2006												
3.7 Translations of Finnish literature 2001–2006												
Käännöskieli – Language of translation	Kirjallisuustaji 2006 – Field of literature 2006											
	2002	2003	2004	2005	2006	Proosa – Prose	Lyrilka ja kansanrunous – Lyric poetry and folklore	Näytelmät ja kuunnelmat – Drama and radio play	Lasten ja nuorten kirjallisuus – Literature for children and teenagers	Antologiat ja kirjallisuus- lehdet – Anthologies and litera- ture journals	Tieto- kirjallisuus – Non- fiction	Sarakuva – Comics
Yhteensä – Total	177	190	186	217	191	91	18	17	29	16	18	2
Saksa – German	34	31	30	33	29	16	–	3	3	3	4	–
Englanti – English	20	24	11	28	27	4	2	12	3	4	2	–
Ruotsi – Swedish	18	12	21	22	8	3	–	1	2	1	–	1
Venäjä – Russian	18	13	10	7	7	5	–	–	–	1	1	–
Viro – Estonian	12	17	13	18	18	8	1	–	6	–	3	–
Ranska – French	10	13	11	10	18	9	5	–	–	1	2	1
Unkari – Hungarian	20	4	7	3	6	3	–	–	1	2	–	–
Suomi – Finnish	2	3	16	13	11	7	1	–	1	–	2	–
Italia – Italian	2	11	5	5	12	3	5	–	2	1	1	–
Tšekki – Czech	5	9	5	3	7	5	–	1	–	1	–	–
Hollanti – Dutch	4	6	5	8	3	3	–	–	–	–	–	–
Espanja – Spanish	2	5	4	4	6	1	1	–	3	–	1	–
Latvia – Latvian	4	1	4	5	5	4	–	–	1	–	–	–
Norja – Norwegian	1	2	5	4	5	4	1	–	–	–	–	–
Tanska – Danish	6	1	2	6	2	1	–	–	1	–	–	–
Puola – Polish	2	4	3	7	3	1	–	–	–	1	1	–
Bulgaria – Bulgarian	1	4	2	1	–	–	–	–	–	–	–	–
Heprea – Hebrew	1	3	2	2	2	1	1	–	–	–	–	–
Liettua – Lithuanian	1	4	6	7	7	1	–	–	4	1	1	–
Japani – Japanese	4	2	1	2	1	–	–	–	1	–	–	–
Ukraina – Ukrainian	1	3	4	6	–	–	–	–	–	–	–	–
Slovakki – Slovakian	1	–	1	2	1	–	1	–	–	–	–	–
Sloveeni – Slovenian	1	4	1	2	2	2	–	–	–	–	–	–
Kiina – Chinese	2	1	1	2	–	–	–	–	–	–	–	–
Kreikka – Greek	1	1	2	–	2	2	–	–	–	–	–	–
Portugali – Portuguese	1	1	3	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Romania – Rumanian	1	3	1	3	1	–	–	–	1	–	–	–
Mari	–	2	2	1	3	3	–	–	–	–	–	–
Serbia – Serbian	–	1	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–
Arabia – Arabic	–	–	2	2	–	–	–	–	–	–	–	–
Islanti – Icelandic	–	1	1	2	–	–	–	–	–	–	–	–
Katalaani – Catalan	–	–	2	1	–	–	–	–	–	–	–	–
Turkki – Turkish	–	1	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Valkovenäjä – Belorussian	1	–	1	1	1	1	–	–	–	–	–	–
Vepsä – Vepsian	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Latina – Latin	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Orija – Oriya	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Persia – Persian	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Saame – Lappish	–	–	1	3	–	–	–	–	–	–	–	–
Sorbi – Sorbian	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Thai – Thai	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Udmurtti – Udmurt	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Albania – Albanian	–	–	–	–	1	1	–	–	–	–	–	–
Korea – Korean	–	–	–	–	2	2	–	–	–	–	–	–
Galego – Galego	–	–	–	–	1	1	–	–	–	–	–	–
Iiri – Irish	–	–	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–
Kurdi – Kurdish	–	–	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–
Khmer – Khmer	–	–	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–

Lähde – Source:

Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskus FILI – Finnish Literature Information Centre FILI

3.8 Kirjaksi luokiteltavien digitaalisten julkaisujen uudet nimekkeet ja myynti 2007*
3.8 Digital publications classified as books: new titles and sales 2007*

Julkaisutyyppi – Type of publication	Uudet nimekkeet – New titles		Myynti – Sales	
	Kpl – No.	%	€ 1 000 – EUR 1,000	%
Yhteensä – Total	322	100	10 246	100
Digitaaliset tallenteet – Digital recordings	151	47	2 949	29
Ladattavat tekstimuotoiset kirjat – Download books consisting of text	50	16	1	0
Online -julkaisut – On-line publications	121	38	7 296	71
Myyntin arvo kirjallisuuslajeittain – Value of sales by type of literature	%			
Yhteensä – Total	100			
Kaunokirjallisuus – Fiction	–			
Lasten ja nuorten kirjat – Books for children and young adults	0			
Tietokirjat – Non-fiction	73			
Oppimateriaali – Schoolbooks and textbooks	27			

* Suomen Kustannusyhdistyksen jäsenkustantajien ilmoittamat tiedot. Suomen Kustannusyhdistyksen tilastointiuidistuksen seurauksena tiedot eivät ole vertailukelpoisia aiempien vuosien tietojen kanssa (taulukko 3.9). – Production and sales reported by members of the Finnish Book Publishers' Association. Due to the revision of statistical methods of the Finnish Book Publishers' Association the data are not comparable to the data of earlier years (table 3.9).

Lähde – Source:

Suomen Kustannusyhdistys – The Finnish Book Publishers' Association

3.9 Kirjaksi luokiteltavien digitaalisten julkaisujen nimekemäärä ja myynti 1995–2006*
3.9 Digital publications classified as books: number and sales of titles 1995–2006*

Nimekkeet – Titles	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
	Kpl – No.											
Offline-tuotteet – Off-line multimedia products	59	69	130	170	184	207	538	353	394	507	620	573
Oppimateriaali – Education	11	19	70	42	43	63	15	10	38	213	367	295
Muu asiatieto – Other non-fiction	10	39	52	92	83	78	244	262	302	271	227	264
Fiktio, viihde – Fiction, entertainment	38	11	8	36	58	66	279	81	54	23	26	14
Online-tuotteet – On-line products	2	4	11	127	101	65	65	134	127	186	176	210
Myynti – Sales	Milj. € – EUR million											
Offline-tuotteet – Off-line multimedia products	1,0	2,7	5,2	5,5	5,5	6,4	8,3	3,9	3,8	2,5	2,5	3,2
Oppimateriaali – Education	0,1	0,6	1,1	0,2	0,3	0,4	0,2	0,0	0,1	0,1	0,3	0,6
Muu asiatieto – Other non-fiction	0,9	1,9	3,8	4,0	3,9	4,6	4,7	3,5	3,4	2,3	2,1	2,5
Fiktio, viihde – Fiction, entertainment	0,4	0,2	0,2	1,3	1,3	1,4	3,4	0,4	0,4	0,0	0,1	0,0
Online-tuotteet – On-line products	0,2	0,1	0,4	0,5	0,4	0,6	1,2	1,8	3,6	8,4	5,4	8,8

* Suomen Kustannusyhdistyksen jäsenyritysten tuotanto ja tukkuhintaan myynti. Suomen Kustannusyhdistyksen tilastointiuidistuksen seurauksena tietoja ei ole vuodelta 2007. – Production and sales by members of the Finnish Book Publishers Association. Sales at distributor level. Due to the revision of statistical methods of the Finnish Book Publishers' Association the 2007 data are not available.

Lähde – Source:

Suomen Kustannusyhdistys – The Finnish Book Publishers Association

3.10 Äänikirjojen julkaiseminen ja myynti 2007 3.10 Publishing and sales of audio books 2007		
	Julkaistut uudet nimekkeet – New titles published	Myynti – Sales
	Kpl – No.	1 000 € – EUR 1,000
Äänikirjat tallenteina – Audio book recordings		
Kaunokirjallisuus – Fiction	60	942
Lasten ja nuorten kirjat – Books for children and young adults	30	392
Tietokirjat – Non-fiction	89	193
Oppikirjat – Schoolbooks and textbooks	1	18
Yhteensä – Total	180	1 545
Ladattavat äänikirjat – Download audio books		
Kaunokirjallisuus – Fiction	1	1
Lasten ja nuorten kirjat – Books for children and young adults	1	0
Tietokirjat – Non-fiction	1	30
Oppikirjat – Schoolbooks and textbooks	10	–
Yhteensä – Total	13	32
Äänikirjat yhteensä – Audio books total	192	1 576

Lähde – Source:

Suomen Kustannusyhdistys – The Finnish Book Publishers' Association

3.11 Kirjojen myynti kirjallisuuslajeittain 1980–2006* 3.11 Book sales by type of literature 1980–2006*						
Kirjallisuudentaji – Type of literature	1980	1990	1995	2000	2005	2006
Yhteensä – Total	23 193	24 980	23 866	28 229	28 151	28 599
Kaunokirjallisuus – Fiction	3 039	4 247	3 987	4 997	4 968	4 734
Lasten ja nuorten kirjat ¹⁾ – Books for children and young adults ¹⁾	3 630	3 430	6 571	8 124	8 052	9 197
Tietokirjat yhteensä – Non-fiction total	3 718	5 077	6 278	7 899	7 954	7 536
Suurteokset – Encyclopaedias, reference works, etc.	3 718	865	670	402	337	224
Tietokirjat – Non-fiction		4 212	5 608	7 497	7 617	7 312
Koulu- ja kurssikirjat yhteensä – Schoolbooks and textbooks total	11 597	9 429	7 030	7 209	7 133	7 132
Peruskoulukirjat – Schoolbooks for comprehensive school	9 193	7 006	4 287	4 308	4 573	4 462
Muut koulu- ja kurssikirjat – Other schoolbooks and textbooks	2 404	2 423	2 743	2 901	2 560	2 668
Muut – Other	1 209	2 796	–	..	44	–
Prosentteina – Percentages						
Yhteensä – Total	100	100	100	100	100	100
Kaunokirjallisuus – Fiction	13	17	17	18	18	17
Lasten ja nuorten kirjat ¹⁾ – Books for children and young adults ¹⁾	16	14	28	29	29	32
Tietokirjat yhteensä – Non-fiction total	16	20	26	28	28	26
Suurteokset – Encyclopaedias, reference works, etc.	16	3	3	1	1	1
Tietokirjat – Non-fiction		17	23	27	27	26
Koulu- ja kurssikirjat yhteensä – Schoolbooks and textbooks total	50	38	29	26	25	25
Peruskoulukirjat – Schoolbooks for comprehensive school	40	28	18	15	16	16
Muut koulu- ja kurssikirjat – Other schoolbooks and textbooks	10	10	11	10	9	9
Muut – Other	5	11	–	..	0	–

* Suomen Kustannusyhdistyksen jäsenkustantajien ilmoittama myynti. Luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia, koska tietoja antaneet Suomen kustannusyhdistyksen jäsenkustantajat eivät ole eri vuosina täysin samoja. Suomen Kustannusyhdistyksen tilastointiudistuksen seurauksena kappalemyyntistä ei ole tietoja vuodelta 2007. – Sales reported by members of the Finnish Book Publishers' Association. The figures for different years are not fully comparable as the number of respondents has varied from year to year. Due to the revision of statistical methods of the Finnish Book Publishers' Association the number of titles sold in 2007 is not available.

1) Sisältää suurimman osan sarjakuvakirjoista vuoteen 2006 saakka. – Including most comics books until 2006.

Lähde – Source:

Suomen Kustannusyhdistys – The Finnish Book Publishers' Association

3.12 Kirjojen euromääräinen myynti kirjallisuuslajeittain 1980–2007*

3.12 Value of book sales by type of literature 1980–2007¹

Kirjallisuudenlaji – Type of literature	1980	1990	1995	2000	2005	2006	2007
	Milj. € – EUR million						
Yhteensä – Total	85	202	228	253	287	282	274
Kaunokirjallisuus – Fiction	12	33	37	36	40	39	40
Lasten ja nuorten kirjat ¹⁾ – Books for children and young adults ¹⁾	6	13	28	36	43	46	29
Sarjakuvakirjat ²⁾ – Comics books ²⁾	12
Tietokirjat yhteensä – Non-fiction total	31	78	100	103	114	107	104
Suurteokset – Encyclopaedias, reference works, etc.	31	29	25	16	20	13	..
Tietokirjat – Non-fiction	..	49	75	87	94	94	..
Koulu- ja kurssikirjat yhteensä – Schoolbooks and textbooks total	27	58	63	76	90	89	89
Peruskoulukirjat – Schoolbooks for comprehensive school	20	39	33	40	52	51	50
Muut koulu- ja kurssikirjat – Other schoolbooks and textbooks	7	19	30	36	38	38	39
Muut – Other	9	20	–	1	0	–	–
	Prosentteina – Percentages						
Yhteensä – Total	100	100	100	100	100	100	100
Kaunokirjallisuus – Fiction	14	16	16	14	14	14	15
Lasten ja nuorten kirjat ¹⁾ – Books for children and young adults ¹⁾	7	6	12	14	15	16	11
Sarjakuvakirjat ²⁾ – Comics books ²⁾	4
Tietokirjat yhteensä – Non-fiction total	36	39	44	41	40	38	38
Suurteokset – Encyclopaedias, reference works, etc.	36	15	11	6	7	5	..
Tietokirjat – Non-fiction	..	24	33	35	33	33	..
Koulu- ja kurssikirjat yhteensä – Schoolbooks and textbooks total	32	29	28	30	31	32	32
Peruskoulukirjat – Schoolbooks for comprehensive school	24	19	14	16	18	18	18
Muut koulu- ja kurssikirjat – Other schoolbooks and textbooks	8	9	13	14	13	14	14
Muut – Other	11	10	–	0	0	–	–

* Suomen Kustannusyhdistyksen jäsenkustantajien ilmoittama myynti. Luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia, koska tietoja antaneet Suomen kustannusyhdistyksen jäsenkustantajat eivät ole eri vuosina täysin samoja. – Sales reported by members of the Finnish Book Publishers' Association. The figures for different years are not fully comparable as the number of respondents has varied from year to year.

1) Sisältää suurimman osan sarjakuvakirjoista vuoteen 2006 saakka. – Including most comics books until 2006.

2) Vuoteen 2006 saakka pääosin lasten ja nuorten kirjoissa, osaksi kaunokirjallisuudessa. – Until 2006 mainly among books for children and young adults, partly also among fiction.

Lähde – Source:

Suomen Kustannusyhdistys – The Finnish Book Publishers' Association

3.13 Myydyimmät kirjat 2007*			
3.13 Best-selling books in Finland 2007 ¹⁾			
Tekijä – Author	Teos – Title	Kustantaja – Publisher	Myynti – Sales Kpl – No.
Kotimaiset kaunokirjat¹⁾ – Finnish fiction¹⁾			
1. Ilkka Remes	Pahan perimä	WSOY	133 100
2. Laila Hirvisaari	Grand Hotel	Otava	118 500
3. Reijo Mäki	Uhkapelimerkit	Otava	63 400
4. Arto Paasilinna	Rietas rukousmylly	WSOY	58 500
5. Hannu Väisänen	Toiset kengät	Otava	52 300
Käännetyt kaunokirjat¹⁾ – Translated foreign fiction¹⁾			
1. Dan Brown	Murtamaton linnake	WSOY	71 500
2. Henning Mankell	Italialaiset kengät	Otava	45 600
3. Liza Marklund	Elinkautinen	Otava	42 300
4. Diane Setterfield	Kolmastoista kertomus	Tammi	38 100
5. Kajsa Ingemarsson	Keltaisten sitruunoiden ravintola	Tammi	36 100
Lasten- ja nuortenkirjat, sarjakuvat (kotimaiset ja käännetyt) – Literature for children and adolescents, comics books (Finnish and translated)			
1. Aino Havukainen & Sami Toivonen	Tatun ja Patun Suomi	Otava	112 900
2. Walt Disney	Aku Ankan taskukirja 329: Roope-sedän rahanippu	Sanoma Magazines	107 100
3. Walt Disney	Aku Ankan taskukirja 333: Kolmoset	Sanoma Magazines	86 000
4. Walt Disney	Aku Ankan taskukirja Teema 13: Nimeni on Anikka, Aku Anikka	Sanoma Magazines	84 500
5. Walt Disney	Aku Ankan taskukirja 330: Kesä kaikilla	Sanoma Magazines	82 100
Tietokirjat¹⁾ – Non-fiction¹⁾			
1.	Sääpäiväkirja 2008	Otava	110 900
2.	Guinness World Records	Sanoma Magazines	58 800
3. Torey Hayden	Aavetyttö	Otava	51 400
4.	Mitä Missä Milloin 2008	Otava	49 100
5. Juha Berglund & Antti Rinta-Huomo	Viinistä viiniin 2008	Otava	42 300
Taskukirjat – Paperbacks			
1. Michael Cunningham	Tunnit	Gummerus / Loisto	20 200
2. Matti Rönkä	Mies rajan takaa	Gummerus / Loisto	19 700
3. Dan Brown	Meteoriiitti	WSOY / Loisto	18 800
4. Juha Vuorinen	Juoppohullun päiväkirja	Diktaattori	18 100
5. Juba Tuomola	Viivi ja Wagner. Parisuhteellisuusteoria	Arktinen Banaani	17 400
Äänikirjat – Recorded books			
1.	Iloa liikkeelle 2	Otava	16 100
2. Jaakko Liukkonen	Suomen kansan eläinsatuja	Tammi	15 400
3. Heli Laaksonen	Ratio sulavoi	Otava	12 800
4. Kari Hotakainen	Finnhits	WSOY	5 100
5. R. L. Stine	Goosebumps. Elävien nukkejen yö	Sanoma Magazines	5 000

* Sisältää sekä kauppaa- että kirjakerhomyyntiin sekä kustantajien myyntiin suoraan loppukäyttäjille. Ei sisällä oppikirjoja, Raamattuja eikä virsikirjoja. – Includes both bookshop and club sales as well as sales by publishers to end users. Excludes sales of school and text books, Bibles and hymnals.

1) Ei sisällä taskukirjoja. – Excludes paperbacks.

Lähde – Source:

Suomen Kustannusyhdistys – The Finnish Book Publishers' Association

3.14 Kirjallisuuden myynti kanavittain 1997–2007*

3.14 Marketing channels of books 1997–2007*

Myyntikanava – Marketing channel	1997	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	€ milj. – EUR million						
Yhteensä – Total	388	474	479	496	527	530	559
Kirjakaupat – Bookshops	143	178	183	194	200	216	209
Posti-, suora- ja kirjakerhomyynti – Direct and postal sale book clubs	131	139	136	140	137	125	127
Erikoistuneet jälleenmyyjät – Specialized distributors	36	58	55	52	59	66	85
Tavaratalot ja supermarketit – Department stores and supermarkets	40	41	43	48	62	67	73
Muut jakelutiet – Other distribution channels	38	58	63	62	69	56	65
	Prosentteina – Percentages						
Yhteensä – Total	100	100	100	100	100	100	100
Kirjakaupat – Bookshops	37	37	38	39	38	41	37
Posti-, suora- ja kirjakerhomyynti – Direct and postal sale book clubs	34	29	28	28	26	24	23
Erikoistuneet jälleenmyyjät – Specialized distributors	9	12	12	10	11	12	15
Tavaratalot ja supermarketit – Department stores and supermarkets	10	9	9	10	12	13	13
Muut jakelutiet – Other distribution channels	10	12	13	13	13	11	12

* Kirjojen arvonlisäverollinen vähittäismyynti. – Sales at consumer level including VAT.

Lähteet – Sources:

Tilastokeskus – Statistics Finland

Kirjakauppaliitto – The Booksellers' Association of Finland

3.15 Suurimmat kirjakerhot 2007

3.15 Biggest book clubs 2007

Omistaja – Owner	Kerho – Book club	Perustettu – Established	Jäseniä yhteensä – Members total
Otava – Kuvalehdet			300 000
	Suuri Suomalainen Kirjakerho – The Great Finnish Book Club	1969	
	Koululaisen Kirjklubi	1995	
	Metsästys ja Kalastus Kirjklubi	1995	
	Book Avenue	1998	
	Suuri Suomalainen Lastenkerho	2000	
	Erä Kirjakerho	2005	
	Mauri Kunnas Kirjakerho	2005	
	Dekkarikerho	2006	
	Kotimaiset klassikot -kirjakerho	2007	
WSOY			195 000
	Johanna	1971	
	Uudet Kirjat	1980	
	Ekonomia	1994	
	Uppo-Nalle	2001	
	Tyyli ja Koti	2005	
Sanoma Magazines Finland			100 000
	Lasten Oma Kirjakerho	1975	
	Merkurius	1995	
	Sisters Club	1999	
Tammi			45 000
	Lasten Parhaat Kirjat	1987	

Lähteet – Sources:

Yritysten omat ilmoitukset – Reports of enterprises

3.16 Antikvariaatit 1980–2006*
3.16 Second-hand bookshops 1980–2006*

Vuosi – Year	Antikvariaatteja – Second-hand bookshops
1980	161
1982	153
1984	165
1986	189
1988	215
1989	210
1990	229
1991	218
1992	220
1993	200
1994	192
1995	189
1996	195
1997	208
1998	197
1999	183
2000	178
2001	185
2002	176
2003	178
2004	177
2005	180
2006	176

* Sisältää toimipaikat Tilastokeskuksen toimialaluokituksen TOL 2002 luokassa 52502 (antikvariaattikauppa). Tilastokeskuksen yritysrekisteri sisältää yritykset, jotka ovat toimineet tilastointivuotena vähintään puoli vuotta ja joiden henkilöstön määrä yli 0,5 henkilötyövuotta tai liikevaihto vähintään 9 187 euroa. – Includes establishments in class 52502 (second-hand bookshops) of the Standard Industrial Classification TOL 2002 by Statistics Finland. The Statistics Finland Business Register includes enterprises, which have been active more than half a year during the year for which statistics have been collected with staff at least 0.5 person years or turnover at least EUR 9,187.

Lähde – Source:

Tilastokeskus, Yritysrekisteri – Statistic Finland, Business Register

3.17 Kirjakaupat ja kirjaosastot 2003–2007
3.17 Bookstores and book departments 2003–2007

	2003	2004	2005	2006	2007
Yhteensä – Total	430	444	446	444	429
Yleiskirjakaupat – General bookstores	309	315	316	312	295
Joista – Of which					
Yrittäjäomisteiset – Privately owned	208	212	213	208	190
Suuret kirjakauppaketjut ¹⁾ – Bookstore chains ¹⁾	101	103	103	104	105
Erikoiskirjakaupat – Special bookstores	121	129	130	132	134
Kirjaosastot marketeissa – Book departments in supermarkets	132	139	141	144	156

1) Suomalainen Kirjakauppa, Akateeminen Kirjakauppa, S-ryhmän kirjakaupat. – Suomalainen Kirjakauppa, Academic Bookstore, bookstores of the S chain.

Lähde – Source:

Kirjakauppaliitto – Booksellers' Association of Finland

3.18 Vuoden kallein Bibliofiilien Seuran kirjahuutokaupoissa myyty kirja 1995–2008*

3.18 The most expensive book of the year sold at the book auctions of Bibliofiilien Seura 1995–2008*

Vuosi – Year	Tekijä – Author	Teos – Work	Julkaisupaikka ja -vuosi – Place and year of publication	Myyntihinta (€) – Hammer price (€)
1995	Carl Axel Gottlund	Otava I–III	I–II: Tukholma 1831–1832; III: Helsinki 1929	2 708
1999	..	Suomen kansan vanhat runot I–XV	Helsinki – Jyväskylä 1908–1997	875
	Mika Waltari	Yö yli Euroopan	Helsinki 1937	875
2000	Elias Lönnrot	Kalewala taikka Wanhoja Karjalan Runoja Suomen kansan muinosista ajoista I–II	Helsinki 1835	1 631
2001	Anatole de Demidoff	Voyage dans la Russie Méridionale & la Crimée, par la Hongrie, la Valachie & la Moldavie exécuté en 1837	Pariisi 1848	1 177
2002	Christfrid Canander	Mythologia Fennica	Turku 1789	800
2003	Jutikkala Eino & Nikander Gabriel (toim. – ed.)	Suomen kartanot ja suurtilat I–III	Helsinki 1939–1945	520
2005	J. E. Aro	Suomen perhoset. Parhaiden lähteiden mukaan.	Helsinki 1900	360
2006	..	Suomi, Tidskrift i fosterländska ämnen. 1–10, vuodet – years 1841–1850.	..	240
2007	Erkki Jauri	Erämaan valo	Porvoo 1925	226
2008	Blomstedt Yrjö & Sucksdorff Victor	Karjalaisia rakennuksia ja koristemuotoja keskisestä Venäjän Karjalasta	Helsinki 1901	440

* Vuosina 1996–1998 ja 2004 ei pidetty Bibliofiilien Seuran kirjahuutokauppoja. – No book auctions were held by the Bibliofiilien Seura in 1996–1998 and 2004.

Lähde – Source:
Bibliofiilien Seura ry.
www.bibliofiilenseura.fi

3.19 Bibliofiilien Seuran kirjahuutokaupoissa myydyt kalleimmat antikvaariset kohteet 2007

3.19 Highest-priced antiquarian lots sold at Bibliofiilien Seura book auctions 2007

Tekijä – Author	Kohde – Lot	Julkaisupaikka ja -vuosi – Place and year of publication	Myyntihinta (€) – Hammer price (EUR)
Erkki Jauri	Erämaan valo	Porvoo 1925	226
J. A. Friis	En Sommer i Finmarken, Russisk Lapland og Nordkarelen. Skildringer af Land og Folk	Christiania 1871	160
..	Suomi. Kirjoituksia isänmaallisista aiheista 3: 1–20	Helsinki	120

Lähde – Source:
Bibliofiilien Seura ry.
www.bibliofiilenseura.fi

3.20 Kotimaisia kirjallisuuspalkintoja (vähintään 10 000 euroa)			
3.20 Finnish literary awards (at least EUR 10,000)			
Palkinto – Award	Jakaja – Awarding authority	Taajuus – Frequency	Palkinto (€) – Value of prize (€)
Aleksis Kivi -palkinto – Aleksis Kivi prize	Suomalaisen Kirjallisuuden Seura SKS – Finnish Literature Society	Joka 3. vuosi – Every 3 years	14 700
Finlandia-palkinto – Finlandia Prize	Suomen Kirjasäätiö – Finnish Book Foundation	Vuosittain – Annually	30 000
Finlandia Junior – Finlandia Junior Prize	Suomen Kirjasäätiö – Finnish Book Foundation	Vuosittain – Annually	30 000
Helsingin Sanomien kirjallisuuspalkinto – Prize for literature of the Helsingin Sanomat newspaper	Helsingin Sanomat	Vuosittain – Annually	12 500
Kalevi Jäntin palkinto – Kalevi Jäntti prize	Kalevi Jäntin rahasto – Kalevi Jäntti fund	Vuosittain – Annually	15 000
Kirjallisuuden valtionpalkinto ¹⁾ – State Prize for Literature ¹⁾	Valtion kirjallisuustoimikunta – National Council for Literature	Vuosittain – Annually	15 000
Kääntäjien valtionpalkinto – State prize for translators	Valtion kirjallisuustoimikunta – National Council for Literature	Vuosittain – Annually	15 000
Lauri Jäntin palkinto – Lauri Jäntti prize	Lauri Jäntin säätiö – Lauri Jäntti foundation	Vuosittain – Annually	14 000
Olvi-säätiön kirjallisuuspalkinto – Prize for literature of the Olvi foundation	Olvi-säätiö – Olvi foundation	Vuosittain – Annually	12 600
Pro Oeconomia	Suomen Ekonomiliitto – SEFE – The Finnish Association of Graduates in Economics and Business Administration	Joka 2. vuosi – Every 2 years	20 000
Rudolf Koivu -kuvituspalkinto – Rudolf Koivu illustration prize	Grafia ry.	Joka 2. vuosi – Every 2 years	10 000
Runeberg-palkinto – Runeberg prize	Sanomalehti Uusimaa, Suomen Kirjailijaliitto, Suomen Arvostelijain Liitto, Porvoon kaupunki ja Finlands Svenska Författareförening – The Uusimaa newspaper, the Union of Finnish Writers, the Union of Finnish Critics, the City of Porvoo and the Society of Swedish Authors in Finland	Vuosittain – Annually	10 000
Savonia-palkinto – Savonia prize	Kuopion kaupunki – City of Kuopio	Vuosittain – Annually	10 000
Tieto-Finlandia -palkinto – A prize for the best non-fiction book of the year	Suomen Kirjasäätiö – Finnish Book Foundation	Vuosittain – Annually	26 000
Tollanderin palkinto – Tollander prize	Svenska litteratursällskapet	Vuosittain – Annually	23 000
Tove Jansson -palkinto – Tove Jansson prize	Moomin Characters, Schildts Förlags Ab, Svenska folkskolans vänner	Joka 3. vuosi – Every 3 years	10 000
Valtion ulkomainen kääntäjäpalkinto – A State prize for foreign translators	Opetusministeriö – Ministry of Education	Vuosittain – Annually	10 000
Vuoden tiedekirja – Non-fiction book of the year	Tieteellisten seuran valtuuskunta – Federation of Finnish Learned Societies, Suomen tiedekustantajien liitto	Vuosittain – Annually	10 000
Väinö Linnan palkinto – Väinö Linna prize	Väinö Linnan rahasto – Väinö Linna fund	Muutaman vuoden välein – Every few years	10 000
Warelius-palkinto – Warelius prize	Suomen tietokirjailijat ry. – The Finnish Association of Non-Fiction Writers	Vuosittain – Annually	10 000
WSOY:n kirjallisuussäätiön palkinto – Prize for literature of the literature society of the WSOY publishing company	WSOY	Vuosittain – Annually	Vaihteleva rahasumma ²⁾ – Varying cash award ²⁾

1) Vanhin suomalainen kirjallisuuspalkinto: jaettu vuodesta 1865 alkaen, jaettu vuosittain 1898 alkaen. – The oldest literary prize in Finland, awarded since 1865, annually since 1898.

2) 9 x 10 000 euroa vuonna 2007. – EUR 9 x 10,000 in 2007.

Lähteet – Sources:

www.akateeminenkirjakauppa.fi

Palkintojen jakajien omat ilmoitukset – Reports of awarding authorities

3.21 Suomalaisia taide- ja kulttuurilehtiä 2008*						
3.21 Finnish art and cultural magazines 2008*						
Lehti – Magazine	Numeroita/ vuosi – Issues / year	Painos keskimäärin – Average print run	Tilaaaja – Subscribers	Julkaisija tai kustantaja – Publisher	Valtion tuki (€) ¹⁾ – State support (EUR) ¹⁾	
Yleiskulttuurilehdet – General cultural magazines						
Aakusti	4	330	270	Savon kielen seura ry. – Savo Language Association	2 000	
Ananda	4	1 300	504	Trax Oy	3 000	
Artemix	.	.	.	Itä-Suomen audiovisuaalisen kulttuurin koulutus- ja kehittämissyhdystys ISAK ry. – ISAK, the education and promoting centre for audiovisual culture in Eastern Finland	–	
Bohemia	4	300	n.–ca. 200	Bohemia-seura – Bohemia society	1 500	
Elämäntarina	4	1 000	n.–ca. 400	Suomen Elämäntarinayhdistys ry.	2 000	
Ensimmäiset kansat	4	450 – 650	n.–ca. 400	Etnia ry.	3 500	
Etsijä	4	350	225	Suomen Kristillinen Ylioppilasiitto ry. – Christian student union in Finland	4 500	
Fin-Nippon Pro Japania	4	600	..	Pro Japania Group Ltd.	1 500	
Hiidenkivi	6	8 500	n.–ca. 8 000	Stellatum Oy	–	
Image	10	31 500	..	Image Kustannus Oy – Image Publishing Ltd.	–	
inner/WORLD/AUDIO	.	.	.	Melomane	–	
Jänkä	2	600	250 – 300	Jänkä ry.	–	
Kaltio	6	1 500	1 050	Kaltio ry.	21 000	
Katsaus	4	300	150	Kriittinen korkeakoulu – Critical Academy	2 500	
Koor	2	1 000	31	Suomi-Somalia seura ry. – Finland Somalia society	–	
Kritiikin Uutiset	4	1 200	1 027	Suomen arvostelijain liitto SARV ry. – Finnish Critics' Association	10 000	
Kulttuurivihkot	6	1 500	..	Domirola Oy	14 000	
Laiva	4	1 200	n.–ca. 850	Suomen Laivahistoriallinen Yhdistys SLHY ry. – The Ship Historical Society of Finland	–	
Logos	6	395	130	Ortodoksinen Opiskelijaliitto ry. – The Orthodox Student Association of Finland	–	
Läs	7	Roope Mokka / Holy Mountain Oy	–	
Mondo	10	30 000	16 000	Image Kustannus Oy – Image Publishing Ltd.	–	
Ortodoksinen kulttuuri	5	900 – 1 500	n.–ca. 900	Ortokirja ry.	–	
Pirta	4	5 000	4 086	Kalevalaisten Naisten Liitto ry. – The Kalevala Women's Association	–	
Reuna	.	.	.	Reuna ry.	–	
Sukuviesti	6	4 000	2 800	Sukuseurojen keskusliitto ry. – Central union of family societies	2 500	
Takoja	4	900	750	Suomen antroposofinen liitto ry. – Anthroposofic association of Finland	3 000	
Tulva	4	n.–ca. 3 000	n.–ca. 2 700	Unioni Naisasialiitto Suomessa ry. – The Feminist Association Unioni	8 000	
Unikankare	.	.	.	Osuuskunta Kulttuuriteko Turku – The Kulttuuriteko Turku cooperative	–	
Voltti	6	4 000	..	Akilles kustannus Oy – Achilles publishing ltd.	18 000	
Arkkitehtuuri-, taide- ja muotoilulehdet – Architectural, art and design magazines						
ark – Arkkitehti	6	5 300 – 5 700	n.–ca. 4 700	Suomen Arkkitehtiliitto – Finnish Association of Architects	–	
Arttu!	4	5 000	2 500	Taideteollinen korkeakoulu – University of Art and Design Helsinki	–	
Kuvittaja	4	800	n.–ca. 350	Kuvittajat ry.	5 000	
Raw	4	5 000	550	Soul Creations Oy	–	
Stylus	2	1 300	1 095	Kuvataideopettajaliitto ry. – Association for Art Teachers in Finland	–	
Taide	6	4 100	n.–ca. 3 800	Kustannus Oy Taide Art Publishers	26 000	
Taito	6	10 000	5 000	Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry. – The Finnish Arts and Crafts Organization	–	
Tanssi- ja teatterilehdet – Dance and theatre magazines						
Tanssi	5	1 400	n.–ca. 1 000	Tanssin Tiedotuskeskus ry. – Information Centre for Dance in Finland	16 000	
Teatteri	8	3 000	n.–ca. 2 500	Kustannus Oy Teatteri	28 000	
Teatterikorkea	2	3 500	–	Teatterikorkeakoulu – Theatre Academy of Finland	–	

3.21 Jatkuu 3.21 Cont.						
Lehti – Magazine	Numeroita/ vuosi – Issues / year	Painos keskimäärin – Average print run	Tilaaaja – Subscribers	Julkaisija tai kustantaja – Publisher	Valtion tuki (€) ¹⁾ – State support (EUR) ¹⁾	
Elokuva-, media-, sarjakuva- ja scifi-lehdet – Film, media, comics and science fiction magazines						
Filmihullu	6	1 750	n.–ca. 1 500	Filmihullu ry.	30 000	
Film-O-Holic	52	.	.	Filmiverkko ry.	8 000	
Finnzine	4	200	..	Tieteiskulttuuriyhdistys	–	
Kosmoskynä	4	300	150–200	Suomen Tieteiskirjoittajat ry. – <i>The Finnish Science Fiction Writers Association FSFWA</i>	500	
Legolas	4	200	n.–ca. 100	Suomen Tolkien-seura – <i>The Finnish Tolkien Society</i>	–	
Portti	4	1 600	1 200	Tampereen Science Fiction Seura ry. – <i>The Science Fiction Society of Tampere</i>	15 000	
Sarjainfo	4	1 100	750	Suomen sarjakuvaseura ry. – <i>The Finnish Comics Society</i>	12 000	
Spin	4	250	..	Turun Science Fiction Seura ry. – <i>The science fiction society in Turku</i>	3 000	
Tähtivaeltaja	4	1 600	1 250	Helsingin science fiction seura ry. – <i>Helsinki Science Fiction Association</i>	16 000	
Kirjallisuus- ja kritiikkilehdet – Literature and critical magazines						
Avain	4	300	n.–ca. 200	Kirjallisuudentutkijain Seura – <i>Finnish Literary Research Society</i>	–	
Elias	2	200	81	Uudenmaan Kirjoittajat ry. – <i>The writers' union in Uusimaa</i>	–	
Kerberos	4	250	n.–ca. 150	Savukeidas Kustannus Ville Hytönen – <i>Savukeidas publishing Ville Hytönen</i>	1 800	
Kielikello	4	15 000	14 700	Stellatum Oy	–	
Kiiltomato.net	.	.	.	Lukukeskus – Läscentrum ry. – <i>The Finnish Reading Centre</i>	18 000	
KirjalN	4	12 000 – 15 000	n.–ca. 800	Cube Libri Oy	–	
Kirjallisuusterapia	2	400	n.–ca. 300	Kirjallisuusterapiayhdistys ry. – <i>The literature therapy association</i>	–	
Kirjasto	6	5 000	3 200	Suomen kirjastoseura ry. – <i>Finnish Library Association</i>	20 000	
Kirjo	4	500 – 600	n.–ca. 380	Kirjallisuus- ja kulttuuriseura Kirjo – <i>The literature and culture society Kirjo</i>	3 200	
Lumooja	4	400	n.–ca. 170	Kapustarinta ry.	3 000	
Mauri Sariolan seurassa	1	1 000	400	Mauri Sariola -seura ry. – <i>Mauri Sariola society</i>	–	
Nuori Voima	6	900	600	Nuoren Voiman Liitto – <i>Nuori Voima union</i>	16 000	
Runuslehti Taite	1–4	Kustannusliike TAI-teos – <i>Publishing company TAI-teos</i>	–	
Rutjanlinna	4	750 – 1 200	n.–ca. 50	Arto Paasilinnan Seura ry. – <i>Arto Paasilinna society</i>	500	
Ruumiin kulttuuri	4	n.–ca. 1 500	n.–ca. 1 250	Suomen dekkariseura ry. – <i>The Finnish Whodunnit Society</i>	12 000	
Sieppari	1	200	–	Elävien Runoilijoiden Seura ERS ry. – <i>Society of living poets</i>	–	
Särö	4	800 – 1 300	n.–ca. 250	Kirjallisuus- ja kulttuuriyhdistys Särö – <i>Literature and culture association Särö</i>	3 500	
Tuli & Savu	4	1 000	670	Runoyhdistys Nihil Interit ry. – <i>Poetry Association Nihil Interit</i>	6 500	
Lasten ja nuorten kulttuurilehdet – Cultural magazines for kids and teens						
LUKUfiilis	4	n.–ca. 1 500	n.–ca. 1 300	Lukukeskus – Läscentrum ry. – <i>The Finnish Reading Centre</i>	10 000	
Onnimanni	4	1 100	830	Suomen Nuorisokirjallisuuden Instituutti – <i>The Finnish Institute for Children's Literature</i>	10 000	
Sieppo	6	n.–ca. 2 500	n.–ca. 2 400	Luonto-Liitto ry. – <i>The Finnish youth association for nature conservation</i>	–	
Työryyry Tyllerö	4–5	750	648	Cultura Oy	12 000	
Vinski	4	n.–ca. 2 000	1 750	Lukukeskus – Läscentrum ry. – <i>The Finnish Reading Centre</i>	5 500	
Virikkeitä	4	350 – 500	250	IBBY Finland	1 500	
Musiikkilehdet – Music magazines						
Basso	6	10 000	2 500	Oy Basso Media Ltd.	–	
Blues News	6	1 300	n.–ca. 850	Finnish Blues Society ry.	5 000	

3.21 Jatkuu 3.21 Cont.						
Lehti – Magazine	Numeroita/ vuosi – Issues / year	Painos keskimäärin – Average print run	Tilaaaja – Subscribers	Julkaisija tai kustantaja – Publisher	Valtion tuki (€) ¹⁾ – State support (EUR) ¹⁾	
Grane	2	Richard Wagner -kulttuuriyhdistys ry. – Richard Wagner cultural association	–	
Jazzrytmit	6	2 500 – 3 000	n.–ca. 1 100	Jazzaimaa ry.	3 000	
Kantele	4	1 600 – 1 800	n.–ca. 1 100	Kanteleliitto ry. – The Kantele Association	3 000	
RONDO-Classica	12	9 000	7 500	Musiikkikustannus RONDO Oy – Music publishing company RONDO	14 000	
Sibis	4	4 000	1 070	Sibelius-Akatemia – Sibelius Academy	–	
Sue	12	60 000	400	Kustannusosakeyhtiö Kärki – Publishing company Kärki	–	
Sulasol	5	11 200	11 000	Suomen Laulajain ja Soittajain Liitto Sulasol ry. – Finnish Amateur Musicians' Association	2 000	
Suomijazz	.	.	.	Pentti Ronkanen	–	
Synkooppi	4	330	91	Helsingin yliopiston musiikkitieteen opiskelijoiden ainejärjestö Synkooppi ry. – Synkooppi, organisation of the students of musicology at the University of Helsinki	1 500	
Teostory	4	25 000	..	Säveltäjän Tekijänoikeustoimisto Teosto ry. – Finnish Composers' Copyright Society Teosto	–	
Tiedelehdet – Scientific magazines						
Kulttuurintutkimus	4	760	584	Jyväskylän yliopisto / Nykyculttuurin tutkimus- keskus – University of Jyväskylä / Research Unit for Contemporary Culture	2 500	
Lähikuva	4	450	..	Lähikuva-yhdistys ry. – Lähikuva association	12 000	
Musiikin suunta	4	430	150	Suomen etnomusikologinen seura ry. – Finnish Society for Ethnomusicology	4 000	
Synteesi	4	500	375	Suomen Semiotiikan Seura ry. – Finnish semiotics society	–	
Tiedotustutkimus	5	850	n.–ca. 650	Tiedotusopillinen yhdistys TOY ry. & Nordicom – Finnish Association for Mass Communication Research & Nordicom	–	
Ruotsinkieliset lehdet – Magazines in Swedish						
Ad Lucem	4	500	220	Håkan Näsman, Finlands Kristliga Studentförbund rf. – Håkan Näsman, Christian student union in Finland	3 500	
Astra Nova	6	1 500	n.–ca. 850	Karmela Bélinki	–	
Filmjournalen	4	500 – 700	n.–ca. 250	Finlandssvenskt filmcentrum rf. – FS Film Center	14 000	
Laboratorium för folk och kultur	4	300	115	Brages sektion för folklivsforskning – Ethnological Section of the Brage Society	–	
Ny Tid	52	2 000 – 3 000	1 831	Tigertext Ab	20 000	
Språkbruk	4	n.–ca. 4 000	3 750	Svenska språkbyrån vid Forskningscentralen för de inhemska språken – Swedish office at the Research Institute for the Languages of Finland	–	
Englanninkieliset lehdet – Magazines in English						
Books from Finland	4	2 300 – 2 500	–	Suomalaisen Kirjallisuuden Seura – Finnish Literature Society	–	
Finnish Music Quarterly	4	1 800	n.–ca. 200	Gramex, Sibelius-Akatemia, Teosto ry. – Gramex copyright society, Sibelius Academy, Finnish Composers' Copyright Society Teosto	–	
Lifelong Learning in Europe – LLinE	4	1 200	n.–ca. 900	Kansanvalistusseura – KVS Foundation	–	
ptah	2	Alvar Aalto Akatemia & Alvar Aalto -museo – Alvar Aalto Academy & Alvar Aalto Museum	–	
SixDegrees	10	45 000	–	Dream Catcher Productions	–	

* Sisältää Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liitto Kultti ry:n jäsenistön kulttuurilehdet. Kaikkiaan Kulttiin kuuluu 172 lehteä. – Includes cultural magazines and journals which are members in Kultti, The Association for Cultural, Scientific and Advocacy Magazines. Kultti has a total of 172 member magazines.

1) Opetusministeriö jakoi vuonna 2008 kulttuurilehtitukea yhteensä 800 000 euroa. Lisäksi valtion elokuvataidetoimikunta myönsi elokuvalehtien tukemiseen 87 000 euroa. – In 2008 the Ministry of Education support to cultural magazines accounted for a total of EUR 800,000. In addition, the National Council for Cinema support to film magazines accounted for a total of EUR 87,000.

Lähteet – Sources:

Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liitto Kultti ry – Kultti, The Association for Cultural, Scientific and Advocacy Magazines: www.kultti.net

Opetusministeriö – Ministry of Education

Lehtien omat ilmoitukset – Reports of the magazines

3.22 Yleisten kirjastojen pää-, sivu- ja laitospirjastot sekä niiden henkilöstö 1980–2007
3.22 Main public libraries, branch libraries and institutional libraries, and library staff 1980–2007

Vuosi – Year	Kirjastot – Libraries					Henkilöstö ¹⁾ – Staff ¹⁾	
	Pääkirjastoja – Main libraries	Sivukirjastoja – Branch libraries	Laitospirjastoja – Institutional libraries	Yhteensä – Total	Kirjastoautoja / -veneitä – Mobile libraries	Kirjastovaroilla palkattu – Paid by library funds	Muilla varoilla palkattu – Paid by non-library funds
Henkilötyövuosia – Person years							
1980	464	1 608	219
1985	461	1 544	234
1990 ¹⁾	444	510	197	1 151	232	4 596	..
1995	985	215	4 240	..
2000	436	401	99	936	202	4 174	591
2001	432	463	94	989	200	4 205	582
2002	431	463	92	986	198	4 217	601
2003	429	458	81	968	192	4 230	627
2004	426	456	75	957	188	4 255	618
2005	412	456	71	939	183	4 210	605
2006	409	449	69	927	173	4 202	579
2007	386	451	58	895	168	4 187	585

¹⁾ Vuodesta 1990 lähtien Ahvenanmaa ei mukana tilastossa. Henkilötyövuodet kaikilta vuosilta ilman Ahvenanmaata. – Excluding the province of Åland from 1990 onwards. Person years exclude Åland in all years.

Lähteet – Sources:

Opetusministeriö: Kirjastot. – Ministry of Education: Statistics on libraries.

Kirjastot (Libraries). Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy.

<http://tilastot.kirjastot.fi>

3.23 Yleisten kirjastojen asiakkaat ja lainat 1987–2007*
3.23 Customers and loans from public libraries 1987–2007*

Vuosi – Year	Käyntejä – Visits	Lainajia – Borrowers		Paikallislainoja – Local loans			Yhteensä – Total	Asukasta kohti – Per resident	Lainajaa kohti – Per borrower
		1 000	% väestöstä – % of population	Josta kirjallainoja – Of which book loans	Muuta aineistoa – Other materials	Saadut kaukolainat ¹⁾ – Interlibrary loans received ¹⁾			
1987	49 610	2 162	43,8	80 389	6 598	96	87 082	17,7	40,3
1990	49 264	2 199	44,1	75 085	10 630	131	85 845	17,2	39,0
1995	63 677	2 507	49,1	81 634	20 264	166	102 064	20,0	40,7
2000	63 978	2 417	46,6	77 281	24 690	226	102 197	19,9	42,3
2001	64 558	2 417	46,5	76 352	26 793	258	103 403	20,1	42,8
2002	65 973	2 430	46,7	78 411	28 197	259	106 867	20,5	44,0
2003	65 906	2 430	46,6	79 152	28 999	254	108 406	20,8	44,6
2004	66 706	2 382	45,9	79 544	29 897	312	109 754	21,1	46,1
2005	62 441	2 333	44,4	77 318	29 229	354	105 570	20,1	45,3
2006	59 526	2 266	42,9	74 848	28 646	407	102 579	19,4	45,3
2007	57 335	2 191	41,5	73 811	26 599	453	100 863	19,1	46,0

* Vuodesta 1990 Ahvenanmaa ei mukana luvuissa. – Province of Åland excluded after 1990.

¹⁾ Sisältää kaukolainatut kirjat ja muun aineiston. – Includes interlibrary loans of books and other materials.

Lähteet – Sources:

Opetusministeriö: Kirjastot, eri vuosina. – Ministry of Education: Statistics on libraries in various years.

Kirjastot (Libraries). Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy.

<http://tilastot.kirjastot.fi>

3.24 Yleisten kirjastojen aineistot ja aineistohankinnat 1988–2007*						
3.24 Public library collections and acquisition 1988–2007*						
Vuosi – Year	Aineisto ¹⁾ – Collections ¹⁾			Hankinnat – Acquisition		
	Kirjat – Books	Muu aineisto – Other materials	Yhteensä – Total	Kirjat – Books	Muu aineisto – Other material	Yhteensä – Total
	1 000 kpl – 1 000 copies					
1988.....	34 106	1 322	35 428	2 383	186	2 569
1990.....	35 502	1 677	37 179	2 318	238	2 556
1995.....	36 882	3 119	40 001	1 584	256	1 840
2000.....	37 013	3 884	40 897	1 607	310	1 917
2001.....	36 435	4 060	40 495	1 643	297	1 940
2002.....	36 677	4 097	40 774	1 638	297	1 934
2003.....	36 779	4 193	40 973	1 595	295	1 890
2004.....	36 779	4 245	41 025	1 599	306	1 906
2005.....	36 526	4 354	40 880	1 577	299	1 876
2006.....	36 185	4 468	40 653	1 581	324	1 905
2007.....	35 901	4 577	40 478	1 628	334	1 963

* Vuodesta 1990 Ahvenanmaa ei mukana luvuissa. – Province of Åland excluded after 1990.

1) Vuoden lopussa. – At end of year.

Lähteet – Sources:

Opetusministeriö: Kirjastot. – Ministry of Education: Statistics on libraries.

Kirjastot (Libraries). Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy.

<http://tilastot.kirjastot.fi>

3.25 Yleisten kirjastojen menot 1995–2007					
3.25 Public library expenses 1995–2007					
Vuosi – Year	Käyttötalouden kokonaismenot – Operating costs, total	Henkilöstömenot – Staff costs	Aineistomenot yhteensä – Library materials costs total	Kirjojen hankinta – Book acquisition	Menot yhteensä / asukas – Total expenditure / inhabitant
	1 000 €				€
1995.....	180 337	22 633	35
2000.....	208 125	117 102	34 873	23 248	40
2001.....	222 922	123 147	36 208	23 560	43
2002.....	224 115	127 721	35 276	23 168	43
2003.....	233 745	133 092	35 853	23 216	45
2004.....	240 869	137 622	35 596	23 084	46
2005.....	248 790	142 604	35 944	23 170	47
2006.....	254 692	145 570	36 664	23 521	48
2007.....	274 281	150 370	37 457	23 930	52

Lähteet – Sources:

Opetusministeriö: Kirjastot. – Ministry of Education: Statistics on libraries.

Kirjastot (Libraries). Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy.

<http://tilastot.kirjastot.fi>

3.26 Valtion tuki yleisille kirjastoille 1995–2007													
3.26 State subsidies to public libraries 1995–2007													
Määräraha – Subsidy	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	milj. € – EUR million												
Tuki käyttö- ja perustamiskustannuksiin yhteensä – Total subsidies for operating and investment costs	99,9	90,4	86,6	84,7	82,8	86,1	88,5	89,4	96,6	96,1	99,4	100,8	119,8
Valtionosuudet ja lakiin perustuvat harkinnanvaraiset avustukset yleisille kirjastoille (käyttökustannuksiin) ¹⁾ – Statutory subsidies to libraries (for operating costs) ¹⁾	95,0	83,8	80,2	77,6	76,7	80,0	82,5	83,3	90,6	90,1	93,4	93,8	113,7
– Josta veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat (milj. €) ²⁾ – Of which profits from the national lottery and football pools (EUR million) ²⁾	11,5	26,2	26,1	59,2	76,2	73,7	67,0	38,8	61,8	61,4	51,8	42,6	39,3
– Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat (%) – Profits from the national lottery and football pools (%)	12	31	33	76	99	92	81	47	68	68	56	45	35
Valtionosuus kirjastojen perustamiskustannuksiin – Statutory subsidies for investment costs	4,9	6,6	6,5	7,1	6,1	6,1	6,1	6,1	6,0	6,0	6,0	7,0	6,1

1) Ei sisällä avustusta kirjastoalan järjestöille. – Excluding subsidies to library associations.

2) Veikkauvoittovaroja alettiin käyttää lakisääteisen kirjastotoiminnan rahoittamiseen vuonna 1995. – Financing of statutory library costs from the lottery and football pools proceeds began in 1995.

Lähteet – Sources:

Valtion tilinpäätökset ja tilijaoittelut – State budgets and final accounts

Opetusministeriö – Ministry of Education

3.27 Tieteellisten kirjastojen henkilöstö, talous ja toiminta 1993–2006*										
3.27 Research libraries 1993–2006: staff, finances and functions*										
Vuosi – Year	Kirjastoja – Libraries	Henkilöstö- menot – Staff costs	Aineiston- hankinta – Materials procurement	Menot yh- teensä – Total expenditure	Henkilöstö – Staff	Kokoelmat yhteensä ¹⁾ – Collections total ¹⁾	Kokoelmat (kirjat ja kau- sijulkaisut) – Collections (books and periodicals)	Kartunta ²⁾ yhteensä – Acquired total ²⁾	Kartunta (kirjat ja kau- sijulkaisut) – Acquisitions (books and periodicals)	Lainat yhteensä – Loans total
	Lkm – No.	Milj. € – EUR million			Htv – Person years	Säilytys- yksikköä / Physical units	Säilytys- yksikköä / Physical units	Säilytys- yksikköä / Physical units	Säilytys- yksikköä / Physical units	1 000 kpl / thousands
1993	514	34,3	16,0	56,5	1 575	46 194 209	18 178 883	892 105	644 691	4 435
1994	³⁾ 370	33,9	14,9	56,2	1 556	47 311 241	17 683 469	1 011 148	552 293	5 709
1995	327	34,8	13,8	57,4	1 542	48 164 464	19 120 765	1 119 744	623 962	6 505
1996	370	37,8	16,1	64,6	1 604	49 162 739	19 541 447	1 678 926	690 236	7 346
1997	341	37,7	17,5	65,4	1 562	43 116 290	19 794 015	1 221 516	756 252	8 635
1998	331	41,1	18,5	72,9	1 641	44 005 464	20 170 378	1 231 515	721 083	10 251
1999	275	44,9	22,4	79,3	1 761	45 190 699	20 825 277	1 342 506	799 762	11 584
2000	249	49,1	26,3	90,1	1 840	46 270 187	21 467 933	1 244 418	815 859	14 333
2001	220	53,2	28,7	96,8	1 867	46 526 360	21 353 926	1 151 467	788 565	14 816
2002 ⁴⁾	99	55,8	27,8	117,7	1 870	54 324 805	20 544 335	1 356 950	929 502	14 018
2003	101	58,7	31,0	123,9	1 946	55 391 658	21 161 195	1 569 805	1 081 324	17 907
2004	97	61,7	29,8	128,5	1 959	54 857 785	21 840 764	⁵⁾ 2 105 936	1 204 438	18 553
2005	93	64,5	32,8	132,6	1 951	61 468 208	22 299 329	⁶⁾ 7 138 018	1 000 193	19 362
2006	108	66,2	34,2	137,5	1 945	66 256 036	22 859 955	5 163 144	911 080	20 305

* Tilastossa mukana olevat kirjastot vaihtelevat vuosittain, joten luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia. Ammattikorkeakoulukirjastot mukana vuodesta 2002 alkaen. – The libraries included in the statistics differ from year to year. Therefore, the figures are not fully comparable. Polytechnics libraries included since 2002.

1) Luvut sisältävät käsikirjoitusten määrän vuodesta 1994 alkaen. – Manuscripts included since 1994.

2) Ei sisällä poistoja. – Excluding withdrawals.

3) Lukumäärän supistumisen tärkeimmät syyt ovat Helsingin yliopiston kirjaston pienten yksiköiden yhdistäminen ja henkilökuntaa vailla olevien kokoelmien jättäminen tilastoinnin ulkopuolelle. – This fall was mainly due to the merger of several small units of the Helsinki University Library and the omission of unstaffed special collections from the Helsinki University Library statistics.

4) Kirjastojen lukumäärässä tilastointitavan muutos: hallinnollisten yksiköiden määrä. – Change in statistical methodology used for number of libraries: number of administrative units.

5) Kartunta Patentti- ja rekisterihallituksen digitaaliseen muotoon siirrettyjen patenttien kanssa 20 211 037. – Acquisitions total 20,211,037 if the digital patents of the National Board of Patents and Registration of Finland are included.

6) Kokoelmien suuri kasvu johtuu pienpainatteen (2,9 milj sy) saamisesta luetteloiduksi tietokantaan mukaan tilastointiin. – The large increase in collections is due to inclusion of the catalogue of small printed publications (2.9 million physical units) in databases and in the statistics.

Lähde – Source:

Kansalliskirjasto – National Library

3.28 Kansalliskirjasto 2000–2007*
3.28 The National Library 2000–2007*

Vuosi – Year	Henkilöstö – Staff	Tulot – Income			Menot – Expenses			Kokoelmat – Collections		Kartunta ²⁾ – Acquisitions ²⁾		Lainat yhteensä ³⁾ – Loans total ³⁾
		Budjetti- rahoitus – Funding from State budget	Muu rahoitus ¹⁾ – Other funding ¹⁾	Yhteensä – Total	Henkilöstö – Staff	Aineiston- hankinta – Materials procure- ment	Yhteensä – Total	Kirjat ja kausi- julkaisut – Books and pe- riodicals	Yhteensä – Total	Kirjat ja kausi- julkaisut – Books and pe- riodicals	Yhteensä – Total	
	Htv – Person years	Milj. € – EUR million			Milj. € – EUR million			Säilytys- yksikköä – Physical units		Säilytys- yksikköä – Physical units		Lkm. – No.
2000	220	7,6	3,7	11,3	6,2	2,7	11,3	2 180 000	3 014 300	38 743	61 530	525 094
2001	220	8,7	4,5	13,2	6,5	4,4	13,2	2 208 340	3 062 047	37 952	53 333	513 686
2002	227	10,3	3,2	14,3	6,9	2,7	15,8	2 395 287	3 464 659	68 932	90 694	436 888
2003	233	14,3	3,4	17,8	7,6	3,6	17,8	2 479 678	3 580 438	85 721	107 584	508 345
2004	246	15,3	3,6	18,9	8,2	3,1	18,4	2 567 261	3 693 398	89 291	118 144	518 700
2005	253	3,7	12	⁴⁾ 15,7	8,9	⁴⁾ 0,7	16,6	2 665 824	⁵⁾ 6 748 807	99 440	⁵⁾ 3 066 121	544 097
2006	262	4,2	12,8	17,1	9,5	0,8	17,6	2 707 497	6 874 150	41 775	122 520	558 837
2007	265	3,7	17,8	⁶⁾ 21,5	10,1	⁶⁾ 3,7	21,1	2 749 851	7 000 834	42 458	126 772	542 248

* Ei sisällä laitospöytäkirjastoja. – Excludes faculty and institutional libraries.

1) Maksullisen palvelun tuotot ym. – Service income, etc.

2) Ei sisällä poistoja. – Excluding withdrawals.

3) Sisältää myös annetut kaukolainat. – Inter-library loans included.

4) Opetusministeriön keskitetty tuki elektronisten aineistojen hankintaan on 2005 lukien siirretty pois Kansalliskirjaston tilastoista ja merkitty korkeakoulukirjastojen tilastoon epäsuorana rahoituksena. – Starting from 2005 the centralised subsidies from the Ministry of Education for the acquisition of electronic materials are excluded from National Library statistics and included in university library statistics as indirect funding.

5) Kokoelmien suuri kasvu johtuu pienpainateaineiston (2,9 milj. säilytysyksikköä) saamisesta luetteloiduksi tietokantaan ja mukaan tilastointiin. – The large increase in collections is due to inclusion of the catalogue of small printed publications (2.9 million physical units) in databases and in the statistics.

6) Opetusministeriön keskitetty tuki elektronisten aineistojen hankintaan on 2007 lukien siirretty takaisin Kansalliskirjaston tilastoon. – Starting from 2007 the centralised subsidies from the Ministry of Education for the acquisition of electronic materials are again included in the National Library statistics.

Lähteet – Sources:

Kirjastot – Libraries 2000–2001. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu

Kansalliskirjasto – National Library

3.29 Kulttuurialan erikoiskirjastoja Suomessa*
3.29 Special libraries in Finland in the field of culture*

	Toimiala – Branch	Paikkakunta – Location
Taiteenalat – Specific art forms		
Alvar Aalto -museon kirjasto – Alvar Aalto Museum / library	Alvar Aallon arkkitehtuuri ja taideellisuus – Architecture and design of Alvar Aalto	Jyväskylä
Amos Andersonin taidemuseon kirjasto – Amos Anderson Art Museum / Library	Kuvataiteet – Visual arts	Helsinki
Dekkarikirjasto – Whodunit Library – Finnish Mystery & Crime Literature Library	Jännityskirjallisuus ja sen tutkimus – Mystery and crime literature and its research	Helsinki
Designmuseon kirjasto – Design Museum Library	Taideellisuus – Industrial art and design	Helsinki
Finlands Svenska Folkmusikinstitut / kirjasto – Institute of Finland-Swedish Traditional Music / library	Kansanmusiikki – Folk music	Vaasa
Kansanmusiikki-instituutin kirjasto – Folk Music Institute / library	Kansanmusiikki – Folk music	Kaustinen
Kiasman tutkijakirjasto – Kiasma Research Library	Nykytaide – Contemporary art	Helsinki
Kuvataideakatemian kirjasto – The Academy of Fine Arts / Library	Kuvataiteet – Visual arts	Helsinki
Maailman Musiikin Keskuksen kirjasto – Global Music Centre / library	Populaarimusiikki, maailmanmusiikki – Popular music, world music	Helsinki
Näytelmäkulma / Näytelmäkirjasto – Drama Corner / Drama library	Näytelmät – Drama	Helsinki
Oulun elokuvakeskus / kirjasto – Oulu Film Centre / Library	Elokuva – Film, cinema	Oulu
Pop & Jazz Konservatorion kirjasto – Pop & Jazz Conservatory / library	Pop- ja jazzmusiikki – Pop and jazz music	Helsinki
Rakennustietokeskus – Building Information Centre	Rakennusala – Building	Helsinki
Riddarhusets bibliotek – Library of the House of Nobility	Genealogia ja heraldiikka – Genealogy and heraldry	Helsinki
Rytmi-instituutti / kirjasto – Institute of Rhythm Music	Populaarimusiikki – Popular music	Seinäjäki
Sibelius-Akatemian kirjasto – Sibelius Academy Library	Musiikki, musiikin historia ja -teoria – Music, history of music, theory of music	Helsinki
Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjasto – Finnish Literature Society Library	Suomalainen kirjallisuus ja sen historia – Finnish literature and history of Finnish literature	Helsinki
Suomalaisen musiikin tiedotuskeskuksen musiikkikirjasto – Finnish Music Information Centre / Music Library	Suomalainen musiikki – Finnish music	Helsinki
Suomen elokuva-arkiston kirjasto – Finnish Film Archive / library	Elokuva – Film, cinema	Helsinki
Suomen harmonikkainstituutti / kirjasto – Finnish Accordeon Institute / library	Harmonikkamusiikki – Accordeon music	Ikaalinen
Suomen Lasimuseo / kirjasto – Finnish Glass Museum / library	Taidelasi, lasiteollisuus – Design glass, glass industry	Riihimäki
Suomen Nuorisokirjallisuuden Instituutin kirjasto – The Finnish Institute for Children's Literature / library	Lasten ja nuorten kirjallisuus – Literature for children and young people	Tampere
Suomen Näytelmäkirjalliliiton kirjasto – Finnish Dramatists' Union / library	Teatteri, näytelmät – Theatre, plays	Helsinki
Suomen rakennustaiteen museon kirjasto – Museum of Finnish Architecture / library	Arkkitehtuuri – Architecture	Helsinki
Suomen sarjakuvaseura ry / kirjasto – Finnish Comics Society / library	Sarjakuva, animaatioelokuva, pilapiirroukset, populaarikulttuuri – Comics, animations, cartoons, popular culture	Kemi
Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n nuottikirjasto – Association of Finnish Symphony Orchestras / library for written music	Klassisen musiikin nuotit – Written classical music	Helsinki
Suomen valokuvataiteen museon kirjasto – The Finnish Museum of Photography / library	Valokuvaus, valokuvataide – Photography, photographic art	Helsinki
Svenska litteratursällskapet i Finland / kirjasto – Society of Swedish Literature in Finland / library	Suomenruotsalainen kirjallisuus ja kulttuuri – Swedish literature and culture in Finland	Helsinki, Vaasa
Svenska Teatern i Helsingfors arkiv och bibliotek – Archives and Library of the Swedish Theatre in Helsinki	Teatteri – Theatre	Helsinki
Taideteollisen korkeakoulun kirjasto – University of Art and Design Helsinki Library	Taideellisuus, taidekasvatus, kuvallinen viestintä – Industrial design, art education, visual communication	Helsinki
Tampereen taidemuseon kirjasto – Tampere Art Museum / library	Kuvataiteet – Visual arts	Tampere
Teatteri- ja tanssialan keskus kirjasto, Teatterikorkeakoulu – Theatre Academy / Central Library of Theatre and Dance	Teatteri, tanssi – Theatre, dance	Helsinki
Teatterimuseo / arkisto ja tietopalvelu – Theatre Museum / archives and information service	Teatteri – Theatre	Helsinki
Valtion taidemuseon kirjasto – Finnish National Gallery / library	Kuvataiteet – Visual arts	Helsinki

3.29 Jatkuu
3.29 Cont.

	Toimiala – Branch	Paikkakunta – Location
Eri maiden tai alueiden kulttuurit – Cultures of various countries or regions		
Arktinen keskus / kirjasto – Arctic Centre / Library	Arktisten alueiden luonto ja kulttuuri – Nature and culture of Arctic areas	Rovaniemi
Baltia-kirjasto – Baltic library	Baltian maiden kirjallisuus, historia, kulttuuri ja yhteiskunta – Literature, history, culture and society of the Baltic States	Helsinki
British Collection (Helsingin kaupunginkirjasto / Rikhardinkatu – British Collection (Helsinki City Library / Rikhardinkatu)	Brittiläinen kirjallisuus, kulttuuri ja yhteiskunta – British literature, culture and society	Helsinki
Goethe-Instituutin Infokeskus – Goethe-Institut Helsinki / Bibliothek (library)	Saksan kieli, kirjallisuus, kulttuuri, maantiede, historia ja yhteiskunta – German language, literature, culture, geography, history and society	Helsinki
Hanasaari – ruotsalais-suomalainen kulttuurikeskus / kirjasto – The Swedish-Finnish Cultural Centre / library	Ruotsin, Suomen ja muiden Pohjoismaiden kauno- ja tietokirjallisuus sekä kulttuuri – Fiction, nonfiction and culture of Sweden, Finland and other Nordic countries	Espoo
Indonesian suurlähetystön kirjasto – Embassy of Indonesia Library	Indonesian kulttuuri, matkailu, yhteiskunta ja talous – Indonesian culture, tourism, society and economy	Helsinki
Italian Kulttuuri-instituutin kirjasto – Italian Culture Institute / Library	Italian kieli, kirjallisuus, historia, yhteiskunta ja kulttuuri – Italian language, literature, history, society and culture	Helsinki
Japanin suurlähetystön kirjasto – Embassy of Japan / library	Japanin kulttuuri, historia, kieli ja kirjallisuus – Japanese culture, history, language and literature	Helsinki
Karjalan Liiton kirjasto – The Finnish Karelian League / library	Karjalainen kulttuuri – Karelian culture	Helsinki
Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen kirjasto – Finnish Research Centre for Domestic Languages / Library	Uralilais-altailaisen kielialueen kielitiede, kirjallisuus, kansatiede, taide ja historia – Linguistics, literature, ethnology, art and history of the Uralic-Altai language area	Helsinki
Pohjoismaiden Suomen Instituutin kirjasto – Nordic Institute in Finland NIFIN / library	Pohjoismainen kirjallisuus, kulttuuri ja yhteiskunta – Nordic literature, culture and society	Helsinki
Ranskan Kulttuurikeskuksen kirjasto (Centre Culturel Français) – French cultural centre Helsinki / library	Ranskan kieli, kulttuuri ja yhteiskunta – French language, culture and society	Helsinki
Saksalainen Kirjasto (Deutsche Bibliothek Helsinki) – German library Helsinki	Saksan kieli, kirjallisuus ja kulttuuri – German language, literature and culture	Helsinki
Suomi-Kiina- Seuran kirjasto – Finland-China Society / library	Kiinan taide, historia ja kieli – Chinese art, history and language	Helsinki
Unkarin Kulttuuri- ja tiedekeskuksen kirjasto – Hungarian Cultural and Scientific Centre / library	Unkarin kulttuuri, tiede ja yhteiskunta – Hungarian culture, science and society	Helsinki
Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin kirjasto – Institute for Russian and East European Studies / Library	Venäjän ja Itä-Euroopan kulttuuri ja yhteiskunta – Russian and East European culture and society	Helsinki
Venäjän tiede- ja kulttuurikeskuksen kirjasto – Russian science and culture centre / library	Venäjän tiede ja kulttuuri – Science and culture in Russia	Helsinki
Museoala, arkeologia, kulttuurihistoria, -politiikka ym. – Museums, archeology, cultural history, cultural politics, etc.		
Donnerska institutet / Steinerbiblioteket – The Donner Institute / Steiner Memorial Library	Uskonto, kansatiede, antroposofia, kulttuurihistoria – Religion, ethnology, antroposofy, cultural history	Turku
Helsingin kaupungin kaupunkisuunnitteluvirasto / kirjasto – Helsinki City Planning Department / Library	Kaupunkisuunnittelu, -arkkitehtuuri ja -sosologia – City planning, architecture and sociology	Helsinki
Matkailun edistämiskeskus MEK / kirjasto – The Finnish Tourist Board MEK / library	Matkailu, kulttuuri- ym. matkailukohteet – Tourism, cultural and other tourist destinations	Helsinki
Museoviraston kirjasto – National Board of Antiquities / library	Museot, rakennushistoria, arkeologia, kulttuuriperintö – Museums, building history, archeology, cultural heritage	Helsinki
Opetusministeriön kirjasto – Library of the Ministry of Education	Koulutus- ja kulttuuripolitiikka – Education and culture policy	Helsinki
Suomen Museoliiton kirjasto – The Finnish Museums Association / library	Museot – Museums	Helsinki
Taiteen keskustoimikunta / Kulttuuripolitiikan kirjasto – Arts Council of Finland / Library of Cultural Policy	Kulttuuripolitiikka – Cultural policy	Helsinki
Tekijänoikeuden tietokeskus – Copyright Library and Information Service	Tekijänoikeus – Copyright	Helsinki
Yleisradion kirjasto – Finnish Broadcasting Company / library	Joukkoviestintä, radio, televisio – Mass media, radio, television	Helsinki

* Ei sisällä yliopistojen ja korkeakoulujen kulttuuri- ja taideaineiden laitoskirjastoja, ammattikorkeakoulujen kulttuurialan kirjastoja eikä maakunta- ja paikallismuseoiden kirjastoja. –Libraries of university art and culture subject departments, cultural libraries of polytechnics and libraries of regional and local museums excluded.

Lähteet – Sources:

Suomen tieteellisten kirjastojen opas. Helsinki: Suomen tieteellinen kirjastoseura ry. – Finnish Research Library Association. <http://pro.tsv.fi/stks/>
Kirjastojen omat ilmoitukset – Reports of the libraries

4 Teatteri, tanssi ja ooppera

Puheteatterit

Teatteri- ja orkesterilain piiriin kuului 46 puheteatteria (ns. vos-teatterit) vuonna 2007 Suomen Kansallis-teatteri mukaan lukien. Niissä pidettiin yli 11 000 esitystä, joissa rekisteröitiin kaikkiaan yli 2,2 miljoonaa yleisökäyntiä. Määrissä ei ole tapahtunut suuria muutoksia viime vuosina. Eniten esityksiä ja käyntejä oli Helsingin Kaupunginteatterissa, edellisiä runsas 1 000, jälkimmäisiä yli 340 000. Vos-teattereissa päätoimista henkilökuntaa oli lähes 2 800 henkilötyövuoden verran. (Taulukot 4.1 ja 4.2.)

Vos-teattereissa esitetyistä näytelmistä noin puolet oli puhenäytelmiä näytäntökaudella 2006/2007. Lasten- ja nuortennäytelmien osuus oli viidennes ja musiikinäytelmien osuus 15 prosenttia. Vos-teattereiden henkilöstöstä yli 70 prosenttia oli vakinaisia vuonna 2007. Suurimmassa henkilöstöryhmässä eli taiteellisessa henkilöstössä vakinaisten osuus oli kuitenkin vain runsas puolet. Vakinaisesta taiteellisesta henkilöstöstä yli kolme neljännessä oli näyttelijöitä. (Taulukot 4.3, 4.4., 4.5 ja 4.6.)

Vos-teattereiden tulot olivat kaikkiaan yli 146 miljoonaa euroa vuonna 2007. Tuloista valtionosuus ja -avustus kattoi 28 prosenttia, kunnanavustus lähes 40 prosenttia ja pääsylipputulot 27 prosenttia. 1990-luvun alkuun verrattuna pääsylipputulojen osuus tuloista on kasvanut, kun taas kunnanavustuksen osuus on selkeästi pienentynyt. Vos-teattereiden menot olivat lähes 145 miljoonaa euroa vuonna 2007. Menoista noin kaksi kolmannesta muodostui henkilöstömenoista niin kuin myös 1990-luvun alussa. (Kuvio 4.1, taulukko 4.7.)

Valtion toiminta-avustusta saaneita puheteatteriryhmiä oli 20 vuonna 2007. Niissä pidettiin vajaat 1 700 esitystä, joihin myytiin lähes 185 000 lippua. Toiminta-avustusta saaneiden teattereiden määrä on pudonnut neljällä edellisvuodesta, esitysten ja myytyjen lippujen määrä noin kolmanneksen. (Taulukko 4.9.)

Ilman valtion toiminta-avustusta toimivia puheteatteriryhmiä oli 31 vuonna 2007. Niissä pidettiin lähes 2 000 esitystä, joissa kävi lähes 240 000 katsojaa. Teatteriryhmiä oli kaksi enemmän kuin edellisvuonna, mutta esitysten määrä oli jopa neljänneksen suurempi kuin edellisvuonna, katsojamäärä lähes viidenneksen suurempi. (Taulukko 4.10.)

Sirkukset

Sirkukset ovat sisältyneet vuodesta 2006 alkaen Teatterin tiedotuskeskuksen tilastoihin, joihin niitä koskevat tiedot toimittaa Sirkuksen Tiedotuskeskus. Tämän vuonna 2006 perustetun keskuksen tehtävänä on sir-

kuksen taiteellisen kehityksen sekä kulttuurillisen ja yhteiskunnallisen aseman edistäminen Suomessa sekä alan kansainvälisten kontaktien hoito. Keskus myös koordinoi opetusministeriön ja ulkoasiainministeriön tukemaa suomalaisen sirkuksen vientihanketta. (www.sirkusinfo.fi.) Suomalaisen nykysirkuksen yleisöstä merkittävä osa on maan rajojen ulkopuolella, esimerkiksi vuonna 2007 ulkomaiden osuus käynneistä oli kaksi kolmannesta (40 600 käyntiä ulkomailla, 19 000 käyntiä Suomessa) (Teatteritilastot 2007, 99).

Suomen ensimmäinen nuorisosirkus perustettiin Haminaan vuonna 1972. Nuorisosirkuksia ja -kerhoja on eri puolilla maata yhteensä 35, ja niissä annetaan opetusta yli 2 100 eri-ikäiselle harrastajalle. Sirkusalan opetusta annetaan myös taiteen perusopetuksen piirissä. Esimerkiksi Tampereella sijaitseva lapsiin ja nuoriin erikoistunut Sorin Sirkus on antanut taiteen perusopetusta jo vuodesta 1993 lähtien. Alan koordinaattorina toimii Suomen Nuorisosirkusliitto. (www.sirkusinfo.fi.)

Sirkusalan koulutus ja tutkimus on voimistunut Suomessa viime vuosina. Turun ammattikorkeakoulun sirkuslinja perustettiin vuonna 1994, ja Salpauksen koulutuskeskuksessa Hollolassa on ollut vuodesta 2002 lähtien mahdollista suorittaa sirkusalan ammatillinen perustutkinto. Teatterikorkeakoulu olisi halukas aloittamaan sirkustaiteilijan maisterikoulutuksen jo parin vuoden sisällä, mutta opetusministeriö ei ole vielä tehnyt asiassa päätöstä (Teatterikorkeakoulun toiminta- ja taloussuunnitelma 2007–2010).

Sirkuksen Tiedotuskeskus keräsi vuonna 2007 tietoja yhdeksästä sirkusryhmästä, joista kahdeksan edusti nykysirkusta ja yksi perinteistä sirkusta. Sirkusryhmistä kaksi oli valtionavun piirissä, ja ne molemmat edustivat nykysirkusta: Circo Aereo ja Cirko – Uuden sirkuksen keskus. Ne järjestivät yhteensä lähes 240 esitystä (omia 199 ja vierailuesityksiä 38), joissa oli 33 500 yleisökäyntiä. Muiden kahdeksan tilastoinnin piirissä olevan sirkusryhmän esityksiä oli noin 450, ja niissä käyntejä kertyi lähes 250 000. Niistä 220 000 oli perinteistä sirkusta edustavan Sirkus Finlandian yleisöä. (Taulukko 4.14.)

Tanssituotannot ja -teatterit

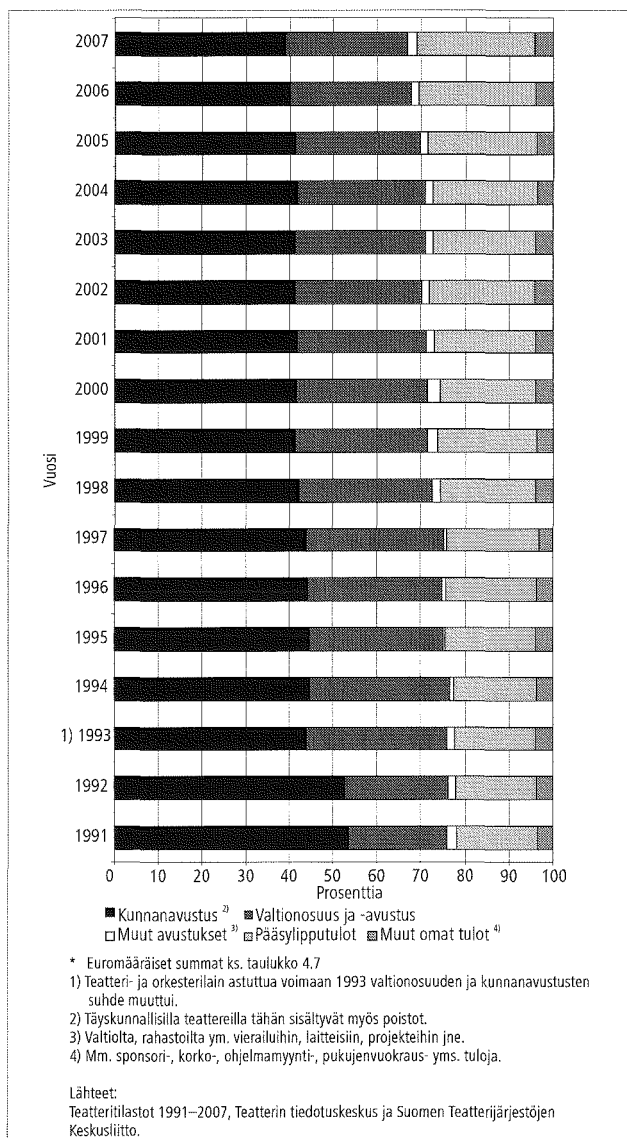
Tanssiteosten tuotanto on lisääntynyt Suomessa voimakkaasti 1990-luvulta lähtien. Niitä syntyy suurissa teattereissa (Kansallisbaletti ja Helsingin Kaupunginteatterin tanssiryhmä), valtionosuuden piirissä olevissa tanssiteattereissa, vapaissa ryhmissä sekä yksittäisten tanssitaiteilijoiden produktioina. Kaikkiaan nämä eri tahot järjestivät Suomessa kaudella

2006/2007 runsaat 3 000 tanssiesitystä. (Karhunen 2008, 10–11.)

Tanssin kantaesitysten määrä on kaksinkertaistunut 10 vuodessa: vuonna 1997 kantaesityksiä oli 106, vuonna 2006 jo 220 (Karhunen 2008, 12). Valtion tuki tanssille on reaalisesti lähes kolminkertaistunut runsaassa 15 vuodessa: 1991 tukea myönnettiin 1,6 miljoonaa euroa, vuonna 2007 yli 4,5 miljoonaa euroa (mts. 23). Tanssin produktiotuen määrä on kasvanut vieläkin nopeammin: vuonna 1991 produktiotukea myönnettiin reaalisesti laskettuna vajaat 36 000 euroa, vuonna 2007 jo 200 000 euroa (mts. 27.) Tanssin produktiotukea hakeneet pitävät tukimuotoa tärkeänä, mutta suurin osa kokee tuen liian pieneksi (mts. 44–45).

Vuonna 2007 rahoituslain piiriin kuului 11 tanssiteatteria (ns. vos-tanssiteatterit). Niissä pidettiin lähes 1 400 esitystä, joihin myytiin yli 290 000 lippua. Teat-

Kuvio 4.1
Vos-puheteattereiden tulot 1991–2007*

tereita on tullut kolme lisää 1990-luvun alun jälkeen. Esitysten määrä on samassa ajassa lähes kaksinkertaistunut, myytyjen lippujen määrä 2½-kertaistunut. Vos-tanssiteattereissa oli henkilöstöä 140 henkilötyövuoden edestä. Määrä on hieman laskenut parin viime vuoden aikana lähes kaksinkertaistuttuaan sitä ennen 1990-luvulta vuoteen 2005. Kuten puheteattereissaakin, vakinaisten osuus oli pienin (alle puolet) tanssiteatterien taiteellisessa henkilöstössä. (Taulukot 4.15 ja 4.16.)

Vos-tanssiteattereiden tulot olivat noin 5,7 miljoonaa euroa vuonna 2007. Valtionosuus muodosti runsaan kolmanneksen tuloista, kunnanavustus noin 15 prosenttia ja pääsylipputulot neljänneksen. Valtionosuuden osuus on laskenut 1990-luvun alusta, jolloin se oli noin puolet tuloista, kun taas pääsylipputulosten osuus on noussut. Vos-tanssiteattereiden menot olivat 5,6 miljoonaa euroa vuonna 2007. Lähes kaksi kolmannesta menoista oli henkilöstömenoja. Osuus on pysynyt samoissa lukemissa 1990-luvun alusta lähtien. (Taulukko 4.17.)

Tanssin aluekeskukset (5 kpl) aloittivat toimintansa vuosina vuonna 2004 ja 2005. Opetusministeriö on sitoutunut rahoittamaan aluekeskusverkostoa vuoteen 2009, jolloin käynnistämävaiheen toimintaa arvioidaan sekä määrällisesti että laadullisesti. Aluekeskukset pyrkivät parantamaan tanssitaiteen toimintaedellytyksiä, lisäämään tanssitaiteilijoiden työtilaisuuksia sekä laajentamaan tanssiesitysten ja -kurssien tarjontaa valtakunnallisesti. Aluekeskusten rahoitus koostuu valtionavustuksesta, alueellisesta ja paikallisesta rahasta sekä oman toiminnan tuotoista. Tanssin aluekeskuksen toiminta on sisällytetty vuodesta 2005 lähtien Teatterin tiedotuskeskuksen julkaisuun Teatteritilastot. Vuonna 2007 tanssin aluekeskuksissa pidettiin yli 500 esitystä ja käyntejä niissä kertyi lähes 75 000, mikä oli kolminkertainen määrä vuoteen 2005 verrattuna. (Taulukko 4.18.)

Oopperat

Suomen Kansallisoopperan omien esitysten määrä jäi vuonna 2007 alle 200:n ensimmäisen kerran lähes 20 vuoteen. Myytyjen lippujen määrä putosi runsaaseen 162 000:een eli lähes 60 000:lla edellisvuodesta. Päänäyttämön peruskorjaus toukokuun alusta syyskuun loppuun selittää osaltaan tunnuslukujen laskua. Henkilöstö on vähentynyt viidessä vuodessa yli 100 henkeä. Taiteellinen henkilöstö muodosti 56 prosenttia Kansallisoopperan koko henkilöstöstä vuonna 2007. Myös menot ja lipputulot ovat pienentyneet. Oopperan saamaa valtionavustusta ei silti ole vähennetty, ja vuonna 2007 se kattoi lähes 70 prosenttia tuloista. Oopperan menot jäivät vuonna 2007 yli 7 miljoonaa euroa tuloja pienemmiksi: suurin vähennys oli henkilöstömenoissa. (Taulukot 4.19, 4.21 ja 4.22.)

Tietoruutu 4.1 – Teatteripoliittinen ohjelma

Valtion näyttämötaidoimikunta julkisti teatteripoliittisen ohjelman ja sen pohjaksi tehdyn teatteriselvityksen vuoden 2006 lopussa. Ohjelmassa korostetaan Suomen teatterikenttää kokonaisuutena, jossa eri osien toimintakyky ja uusiutuminen vaikuttavat toisiinsa. Suomessa on selvityksen mukaan korkeasti koulutettuja ja ammattitaitoisia teatteritaiteilijoita enemmän kuin koskaan aikaisemmin, mutta taloudelliset ongelmat vaivaavat teatteriverkostoa, erityisesti niin sanotun vapaan kentän (rahoituslain ja osin kokonaan valtion tuen ulkopuolella toimivien) teattereiden ja ryhmien toimintaa. Ohjelmassa esitetäänkin teattereiden tukijärjestelmän uudistamista. Etenkin musiikkiteattereiden kehittämistä pidetään tulevaisuudessa tärkeänä, samoin korostetaan soveltavan teatterin käyttömahdollisuuksia mm. maahanmuuttajien kotouttamistyössä ja alueiden kehittämisessä. (Valtion näyttämötaidoimikunnan teatteripoliittinen ohjelma 2006.)

Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäitiö Cuporen laatimassa selvityksessä kartoitettiin kyselytutkimuksen avulla suomalaisen teatterin nykytilaa, toimintaolosuhteita ja tulevaisuudennäkymiä (Kanerva ja Ruusuvirta 2006). Selvityksen piiriin kuuluvat sekä puhe- että tanssiteatterit. Tulosten mukaan valtionosuutta saavat teatterit kokevat olevansa yhtäältä arvostetussa asemassa, mutta toisaalta niiden vaikutusmahdollisuudet kunnissa ovat vähäiset. Suurimpana tulevaisuuden uhkana teattereissa nähtiin rahoituspohjan mureneminen, lähinnä julkisen tuen supistuminen ja entistä suurempi riippuvuus lippituloista (mts. 42). Vapaan kentän teattereilla ja ryhmillä resurssipula on selvityksen mukaan jo sitä luokkaa, että merkittävä osa työstä tehdään alipalkattuna tai kokonaan palkatta (mts. 72).

Lähteet

Kanerva, Anna ja Ruusuvirta, Minna (2006). Suomalaisen teatterin tulevaisuus teatterintekijöiden ja kuntien silmin. Yhteenveto teatteriselvityksestä. Cuporen julkaisuja 14/2006. Helsinki: Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäitiö Cupore.

Valtion näyttämötaidoimikunnan teatteripoliittinen ohjelma (2006). Helsinki: Taiteen keskus-toimikunta.

Vuonna 2007 toiminnassa oli 18 alueoopperaa. Ne pitivät kaikkiaan yli 140 esitystä, joissa käyntejä kertyi vajaat 65 000. Eniten käyntejä (14 000) oli Tampereen Oopperassa, eniten esityksiä (32) Ooppera Versossa Helsingissä. (Taulukko 4.23.)

Tilastolähteet

Teatterin tiedotuskeskus julkaisee vuosittain Teatteritilastot-julkaisun. Se sisältää puheteatterien lisäksi tilastotietoja tanssiteattereista, sirkuksesta ja oopperasta. Taiteen keskustoimikunta laatii aihepiiriin liittyviä tutkimuksia ja selvityksiä, ei kuitenkaan mitään säännöllisesti toistuvaa julkaisua. Työväen Näyttämöiden Liitto TNL on julkaissut vuonna 1999 valtakunnallisen harrastajateatteritilaston. Tilastokeskuksen Vapaa-aikatutkimuksessa kartoitetaan teatterin ja tanssin harrastamista noin 10 vuoden välein. Viimeisimmät tiedot koskevat vuotta 2002.

Muut lähteet

Karhunen, Paula (2008). Tanssiproduktioiden tuki ja tuotantoehdot. Valtion produktiotuen kehitys ja merkitys 1991–2008. Tilastotietoa taiteesta. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.

Teatterikorkeakoulun toiminta- ja taloussuunnitelma 2007–2010. www.teak.fi, luettu 21.9.2008

Turun ammattikorkeakoulu

www.salpaus.fi

www.sirkusinfo.fi

Taulukot – Tables

- 4.1 Rahoituslain piiriin kuuluvat teatterit (vos-teatterit) sekä Suomen Kansallisteatteri ja Suomen Kansallisooppera 2005–2007
Theatres subject to the financing act, Finnish National Theatre and Finnish National Opera 2005–2007
- 4.2 Vos-puheteatterit 1991–2007
Drama theatres 1991–2007
- 4.3 Vos-puheteattereiden esityskerrat ja myydyt liput näytelmälajin mukaan näytäntökausina 1999/2000–2006/2007
Performances and tickets sold at drama theatres by type of play 1999/2000–2006/2007
- 4.4 Suosituimmat näytelmät katsojamäärän mukaan näytäntökaudella 2006/2007
Most popular plays by total audience in the 2006/2007 season
- 4.5 Vos-puheteattereiden henkilöstö ammattiryhmittäin 1997–2007
Staff of drama theatres by occupational group 1997–2007
- 4.6 Vos-puheteattereiden vakinainen taiteellinen henkilöstö ammattiryhmittäin 1997–2007
Permanent artistic staff of drama theatres by occupational group 1997–2007
- 4.7 Vos-puheteattereiden tulot ja menot 1991–2007
Income and expenditure of drama theatres 1991–2007
- 4.8 Suomen Kansallisteatteri 2000–2007
Finnish National Theatre 2000–2007
- 4.9 Valtion toiminta-avustusta 2005–2007 saaneet puheteatteriryhmät
Drama theatre groups subsidised in 2005–2007 by ministerial decision
- 4.10 Ilman valtion toiminta-avustusta 2005–2007 toimivat puheteatteriryhmät
Drama theatre groups without State subsidy 2005–2007
- 4.11 Kesäteatteriesitykset 2007
Summer theatre performances 2007
- 4.12 Vos-teattereiden vierailut ulkomailla ja ulkomaisten teatterien vierailut Suomen ammattiteattereissa 1988–2007
Finnish theatre visits abroad and foreign theatres' guest performances in Finnish theatres 1988–2007
- 4.13 Vos-teattereiden ulkomaan vierailujen esityskerrat ja myydyt liput maittain 2007
Finnish theatre visits abroad: performances and tickets sold by country 2007
- 4.14 Sirkusryhmien esitykset ja käynnit 2007
Performances and visits of circus companies 2007
- 4.15 Vos-tanssiteatterit 1991–2007
Dance theatres 1991–2007
- 4.16 Vos-tanssiteattereiden henkilöstö ammattiryhmittäin 1997–2007
Staff of dance theatres by occupational group 1997–2007
- 4.17 Vos-tanssiteattereiden tulot ja menot 1991–2007
Income and expenditure of dance theatres 1991–2007
- 4.18 Tanssin aluekeskukset 2005–2007
Regional dance centres 2005–2007
- 4.19 Suomen Kansallisooppera 1990–2007
The Finnish National Opera 1990–2007
- 4.20 Suomen Kansallisoopperan omat esitykset ja myydyt liput esityslajeittain näytäntökausina 1990/91–2006/07
Performances by the Finnish National Opera and ticket sales: seasons 1990/91–2006/07
- 4.21 Suomen Kansallisoopperan henkilöstö ammattiryhmittäin 1991–2007
Finnish National Opera staff by occupational group 1991–2007
- 4.22 Suomen Kansallisoopperan tulot ja menot 1990–2007
Income and expenditure of the Finnish National Opera 1990–2007
- 4.23 Alueoopperoiden esitykset ja käynnit 2007
Performances and visits at regional operas 2007

4.1 Rahoituslain piiriin kuuluvat teatterit (vos-teatterit) sekä Suomen Kansallisteatteri ja Suomen Kansallisooppera 2005–2007*						
4.1 Theatres subject to the financing act, Finnish National Theatre and Finnish National Opera 2005–2007*						
Teatteri – Theatre	Esityskerrat – Number of performances			Myytyt liput – Tickets sold		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Kaikki yhteensä – Total	12 980	12 848	12 956	2 585 808	2 676 400	2 675 651
Suomen Kansallisooppera – Finnish National Opera	298	286	¹⁾ 198	194 783	221 235	¹⁾ 162 555
Suuret ja keskisuuret teatterit – Big and medium-size theatres						
Suomen Kansallisteatteri – Finnish National Theatre	739	808	744	175 066	159 553	157 759
Helsingin Kaupunginteatteri – Helsinki City Theatre	935	1 068	1 027	332 104	375 749	340 190
Tampereen Työväen Teatteri – The TTT-Theatre	332	396	395	131 872	155 592	144 384
Lahden Kaupunginteatteri – Lahti city theatre	296	253	266	65 859	64 885	84 498
Tampereen Teatteri – Tampere Theatre	389	339	353	107 900	104 221	102 905
Turun Kaupunginteatteri – The Municipal Theatre of Turku	354	393	337	59 954	80 899	63 335
Svenska Teatern – Swedish theatre in Helsinki	406	402	399	83 535	66 396	81 843
Oulun Kaupunginteatteri – Oulu city theatre	256	338	351	49 304	70 152	66 725
Kuopion Kaupunginteatteri – Kuopio city theatre	285	238	322	56 917	55 399	49 871
Jyväskylän Kaupunginteatteri – Jyväskylä city theatre	263	233	233	42 377	44 403	49 562
Joensuun Kaupunginteatteri – Joensuu city theatre	228	203	280	31 137	24 809	30 986
Porin Teatteri – Pori theatre	236	212	282	46 165	45 388	48 450
Rovaniemen Teatteri – Rovaniemi theatre	280	278	221	30 171	31 938	26 238
Seinäjoen Kaupunginteatteri – Seinäjoki city theatre	308	311	278	68 312	75 138	72 540
Vaasan Kaupunginteatteri – Vaasa city theatre	207	211	207	35 381	33 943	38 967
Kouvolan Teatteri – Kouvola theatre	189	159	222	32 986	34 412	44 095
Kotkan Kaupunginteatteri – Kotka city theatre	190	173	196	28 603	32 307	31 043
Lappeenrannan Kaupunginteatteri – Lappeenranta city theatre	193	166	136	32 889	24 769	15 020
Kajaanin Kaupunginteatteri – Kajaani city theatre	215	234	243	22 334	18 226	26 175
Åbo Svenska Teater ²⁾ – Swedish theatre in Turku ²⁾	311	228	300	42 156	31 200	32 482
Hämeenlinnan Kaupunginteatteri – Hämeenlinna city theatre	272	209	211	24 892	41 816	32 672
Kemin Kaupunginteatteri – Kemi city theatre	198	175	154	16 066	15 968	16 928
Wasa Teater – Swedish theatre in Vaasa	259	197	276	37 330	29 983	36 261
Mikkelin Teatteri – Mikkelin theatre	184	187	173	37 722	42 500	42 054
Lilla Teatern ³⁾	72	–	–	9 833	–	–
Kokkolan Kaupunginteatteri – Kokkola city theatre	199	217	211	19 617	17 501	20 532
Varkauden Teatteri – Varkaus theatre	147	152	150	26 230	23 558	23 909
Unga Teatern	260	286	159	22 913	22 264	16 891
Riihimäen Teatteri – Riihimäki theatre	190	132	155	18 378	16 143	25 606
Teatteri Imatra – Imatra theatre	116	117	88	20 625	14 167	20 608
Savonlinnan Kaupunginteatteri – Savonlinna city theatre	134	151	155	12 363	15 212	14 298
Espoon Kaupunginteatteri – Espoo city theatre	84	88	87	12 578	15 311	11 355
Rauman Kaupunginteatteri – Rauma city theatre	156	207	213	18 782	27 835	29 660
Komediateatteri Arena – Comedy Theatre Arena	152	184	122	46 607	38 642	38 180
Ryhmät ja pienteatterit – Groups and small theatres						
Ryhmäteatteri	91	111	174	27 303	30 527	60 935
Q-teatteri	145	93	86	23 313	7 792	8 820
KOM-teatteri – KOM Theatre	133	133	102	42 451	48 794	24 728
Teatteri 2000	192	142	154	16 018	11 578	13 875
Viirus	105	167	145	9 110	10 891	7 590
Teatteri Eurooppa Neljä	191	185	210	48 085	58 300	60 689

4.1 Jatkuu 4.1 Cont.						
Teatteri – Theatre	Esityskerrat – Number of performances			Myytyt liput – Tickets sold		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Teatteri Hevosenkentä	246	284	270	28 268	30 420	29 198
AHAA Teatteri – AHAA Theatre	150	128	225	25 839	19 177	32 428
Teatteri Jurkka – Theatre Jurkka	152	152	104	9 055	9 671	8 428
Teatteri Mukamas – Theatre Mukamas	231	215	265	29 390	26 337	31 743
Nukketeatteri Sampo – Puppet Theatre Sampo	238	252	229	27 657	27 281	25 287
Linnateatteri / Turun Uusi Teatteri	350	321	354	59 024	70 746	70 635
Teatteri Kehä III	109	–	–	9 504	–	–
Teatteri Vantaa	–	94	121	–	8 613	11 822
Tanssi – Dance						
Aurinkobaletti – The AB Dance Company	93	97	96	16 074	10 967	12 248
Tanssiteatteri Raatikko – Dance Theatre Raatikko	328	302	282	37 546	34 401	35 940
Tanssiteatteri Hurjaruuth – Dance Theatre Hurjaruuth	125	154	127	40 230	40 237	33 172
Tanssiteatteri Mobita/Dansco – Dance Theatre Mobita/Dansco	96	98	115	9 023	9 626	8 169
Zodiak	133	139	156	8 838	10 927	9 766
Tanssiteatteri Eri – Dance Theatre Eri	137	139	115	23 214	23 006	23 190
Tanssiteatteri Minimi – Dance Theatre Minimi	111	117	148	17 116	17 270	23 608
JoJo – Oulun tanssin keskus – JoJo – Oulu Dance Centre	58	32	64	6 054	1 625	5 176
Tanssiteatteri Rollo – Dance Theatre Rollo	76	72	100	9 713	11 032	10 851
Rimpparemmi – Rimpparemmi – The Folk Ensemble	128	152	136	54 227	66 117	108 714
Tero Saarinen Company	29	38	34	15 015	19 551	20 062

* Taulukossa ovat mukana vain teattereiden omat esitykset – Theatres' own productions only, co-productions with other theatres not included.

- 1) Kansallisoopperan päänäyttämö suljettuna peruskorjauksen takia 1.5.–30.9. – The main stage of the Finnish National Opera was closed 1 May to 30 September due to renovation.
- 2) Åbo Svenska Teaterin suuri näyttämö suljettuna peruskorjauksen vuoksi huhtikuusta 2004. – The large stage of the Swedish theatre in Turku was closed from April 2004 due to renovation.
- 3) Yhdistyi Helsingin Kaupunginteatteriin 2005. – Merged with Helsinki City Theatre in 2005.

Lähteet – Sources:

Teatteritilastot 2005–2007 – Finnish Theatre Statistics 2005–2007. Helsinki: Teatterin tiedotuskeskus – Finnish Theatre Information Centre.

4.2 Vos-puheteatterit 1991–2007*										
4.2 Drama theatres 1991–2007*										
Vuosi – Year	Suuret ja keskisuuret teatterit – Large and medium-sized theatres			Ryhmät ja pienteatterit – Groups and small theatres			Puheteatterit yhteensä – Drama theatres total			
	Lukumäärä – Number	Omat esitykset – Own productions		Lukumäärä – Number	Omat esitykset – Own productions		Lukumäärä – Number	Omat esitykset – Own productions		
		Esityskertoja – Performances	Myytyjä lippuja – Tickets sold		Esityskertoja – Performances	Myytyjä lippuja – Tickets sold		Esityskertoja – Performances	Myytyjä lippuja – Tickets sold	Päätöiminen henkilökunta – Regular staff
			1 000			1 000			1 000	Htv – Person yrs
1991.....	37	9 706	2 014	17	2 165	276	54	11 871	2 290	2 667
1992.....	37	9 661	1 922	17	2 194	269	54	11 855	2 190	2 554
1993.....	37	9 578	1 833	16	2 487	315	53	12 065	2 148	2 483
1994.....	33	8 807	1 822	20	3 285	481	53	12 092	2 304	2 477
1995.....	33	8 949	1 885	20	3 210	402	53	11 879	2 287	2 509
1996.....	33	8 777	1 846	19	3 266	421	52	11 758	2 267	2 563
1997.....	34	8 615	1 833	14	2 855	342	48	11 470	2 175	2 586
1998.....	35	9 087	1 845	14	2 884	362	49	11 971	2 207	2 652
1999.....	35	8 970	1 791	14	2 765	373	49	11 735	2 164	2 682
2000.....	35	9 102	1 773	14	3 031	433	49	12 133	2 206	2 675
2001.....	35	8 883	1 838	14	2 880	398	49	11 763	2 236	2 660
2002.....	34	9 009	1 815	14	2 661	368	48	11 670	2 184	2 758
2003.....	34	9 159	1 781	14	2 432	344	48	11 591	2 125	2 700
2004.....	34	9 103	1 708	14	2 508	341	48	11 611	2 049	2 681
2005.....	34	9 035	1 799	13	2 333	355	47	11 368	2 154	2 757
2006.....	33	8 945	1 850	13	2 277	360	46	11 222	2 210	2 736
2007.....	33	8 946	1 836	13	2 439	386	46	11 385	2 222	2 793

* Suomen Kansallisteatteri ja vos-teatterit (= valtionosuutta saavat teatterit). – Includes the Finnish National Theatre and theatres receiving statutory State subsidy.

Lähteet – Sources:

Teatterin tiedotuskeskus – Finnish Theatre Information Centre

Suomen Teatterijärjestöjen Keskusliitto – Central Union of the Finnish Theatre Organizations

4.3 Vos-puheteattereiden esityskerrat ja myytyt liput näytelmäjin mukaan näytäntökausia 1999/2000–2006/2007*
4.3 Performances and tickets sold at drama theatres by type of play 1999/2000–2006/2007*

Näytelmäaji – Type of play	1999/00				2000/01				2001/02				2002/03			
	Esitys- kerrat – Performances	%	Myydyt liput – Tickets sold	%	Esitys- kerrat – Performances	%	Myydyt liput – Tickets sold	%	Esitys- kerrat – Performances	%	Myydyt liput – Tickets sold	%	Esitys- kerrat – Performances	%	Myydyt liput – Tickets sold	%
Yhteensä – Total	11 880	100	2 094 639	100	11 840	100	2 279 978	100	11 844	100	2 196 393	100	11 562	100	2 200 073	100
Puhenäytelmät – Dramatic works	5 784	49	1 012 149	48	5 246	44	1 107 414	49	5 669	48	1 067 672	49	5 351	46	1 045 165	48
Musiikkinäytelmät – Musicals	1 383	12	435 396	21	1 342	11	418 197	18	1 408	12	449 953	20	1 402	12	486 822	22
Tanssinäytelmät – Dance plays	67	1	8 369	0	45	0	7 234	0	39	0	4 493	0	100	1	14 128	1
Lasten- ja nuortennäytelmät – Plays for children and young adults	2 584	22	372 700	18	2 696	23	401 927	18	2 463	21	399 711	18	2 566	22	377 051	17
Nukkenäytelmät – Puppet theatre	1 152	10	118 430	6	1 231	10	131 421	6	1 319	11	135 419	6	991	9	108 701	5
Muut esitykset – Other performances	910	8	147 595	7	1 280	11	213 785	9	946	8	139 145	6	1 152	10	168 206	8

4.3 Jatkuu
4.3 Cont.

Näytelmäaji – Type of play	2003/04				2004/05				2005/06				2006/07			
	Esitys- kerrat – Performances	%	Myydyt liput – Tickets sold	%	Esitys- kerrat – Performances	%	Myydyt liput – Tickets sold	%	Esitys- kerrat – Performances	%	Myydyt liput – Tickets sold	%	Esitys- kerrat – Performances	%	Myydyt liput – Tickets sold	%
Yhteensä – Total	11 583	100	2 036 530	100	11 373	100	2 065 595	100	11 573	100	2 241 361	100	11 277	100	2 235 955	100
Puhenäytelmät – Dramatic works	5 880	51	1 048 045	51	5 718	50	1 043 618	51	5 716	49	1 115 178	50	5 640	50	1 093 320	49
Musiikkinäytelmät – Musicals	1 236	11	397 667	20	1 006	9	332 165	16	1 555	13	545 242	24	1 709	15	597 089	27
Tanssinäytelmät – Dance plays	54	0	7 135	0	47	0	7 626	0	43	0	7 732	0	48	0	9 452	0
Lasten- ja nuortennäytelmät – Plays for children and young adults	2 482	21	341 171	17	2 638	23	359 573	17	2 494	22	323 080	14	2 343	21	325 354	15
Nukkenäytelmät – Puppet theatre	897	8	102 424	5	810	7	92 650	4	815	7	89 429	4	728	6	82 724	4
Muut esitykset – Other performances	1 034	9	140 088	7	1 154	10	229 963	11	950	8	160 700	7	809	7	128 016	6

* Suomen Kansallisteatteri ja vos-teatterit (= valtionosuutta saavat teatterit). – Includes the Finnish National Theatre and theatres receiving statutory State subsidy.

Lähde – Source:

Teatteritilastot 2000–2007. Helsinki: Teatterin tiedotuskeskus – Finnish Theatre Statistics 2000–2007. Helsinki: Finnish Theatre Information Centre

4.4 Suosituimmat näytelmät katsojamäärän mukaan näytäntökaudella 2006/2007			
4.4 Most popular plays by total audience in the 2006/2007 season			
Näytelmä – Play	Esittäviä teattereita – Performing theatre companies	Esityskertoja – Performances	Myytyjä lippuja – Tickets sold
Riku Suokas & Heikki Syrjä: Vuonna 85	1	93	69 856
Alan Menken, Howard Ashman, Tim Rice & Linda Woolverton: Kaunotar ja Hirviö – <i>Beauty and the Beast</i>	1	52	47 847
David Pownall: Mestari luokka – <i>Master Class</i>	1	51	44 018
Peter Quilter: Suurenmoista – <i>Glorious</i>	1	55	34 981
Frederick Loewe & Alan Jay Lerner: My Fair Lady	1	79	34 061
Richard Rodgers: The Sound of Music	3	113	33 504
Eppu Nuotio & Tiina Brännare: Marilyn	3	93	31 861
Petri Lairikko: Muukalaisia yössä	1	77	31 802
Jule Styne & Peter Stone: Piukat paikat – <i>Sugar</i>	1	63	30 984
Sinikka & Tiina Nopola: Risto Räppääjä ja Pakastaja-Elvi	4	119	30 725

Lähde – Source:

Teatteritilastot 2007. Helsinki: Teatterin tiedotuskeskus. – *Finnish Theatre Statistics 2007*. Helsinki: Finnish Theatre Information Centre.

4.5 Vos-puheteattereiden henkilöstö ammattiryhmittäin 1997–2007*					
4.5 Staff of drama theatres by occupational group 1997–2007*					
Ammattiryhmä – Occupational group	Vakinaiset – Permanent	Tilapäiset – Temporary	Yhteensä – Total	%	Vakinaisia % – Permanent %
Henkilötyövuodet – Person years					
2007					
Yhteensä – Total	1 970	823	2 793	100	71
Johtajat – <i>Directors</i>	88	–	88	3	100
Taiteellinen henkilöstö – <i>Artistic staff</i>	696	590	1 286	46	54
Tekninen henkilöstö – <i>Technical staff</i>	908	178	1 086	39	84
Hallintohenkilöstö – <i>Administrative staff</i>	278	55	333	12	83
1997	1 929	657	2 586		75
1998	1 932	720	2 652		73
1999	1 900	781	2 681		71
2000	1 893	782	2 675		71
2001	1 895	765	2 660		71
2002	1 932	826	2 758		70
2003	1 917	783	2 700		71
2004	1 926	755	2 681		72
2005	1 965	792	2 757		71
2006	1 956	780	2 736		71

* Suomen Kansallisteatteri ja vos-teatterit (= valtionosuutta saavat teatterit). – Includes the Finnish National Theatre and theatres receiving statutory State subsidy.

Lähde – Source:

Teatteritilastot 1997–2007. Helsinki: Teatterin tiedotuskeskus – *Finnish Theatre Statistics 1997–2007*. Helsinki: Finnish Theatre Information Centre

4.6 Vos-puheteattereiden vakinainen taiteellinen henkilöstö ammattiryhmittäin 1997–2007*		
4.6 Permanent artistic staff of drama theatres by occupational group 1997–2007*		
Ammattiryhmä – Occupational group	Henkilötyövuodet – Person years	%
2007		
Yhteensä – Total	696	100,0
Ohjaajat – Directors	26	3,7
Dramaturgit – Dramatists	14	2,0
Näyttelijät – Actors	528	75,9
Lavastajat – Set designers	35	5,0
Pukusuunnittelijat – Costume designers	27	3,9
Tanssijat, koreografit – Dancers, choreographers	10	1,4
Muusikot, kapellimestarit – Musicians, conductors	28	4,0
Valo- ja äänisuunnittelijat – Light and sound designers	28	4,0
1997	723	
1998	708	
1999	689	
2000	684	
2001	688	
2002	697	
2003	679	
2004	683	
2005	701	
2006	704	

* Suomen Kansallisteatteri ja vos-teatterit (= valtionosuutta saavat teatterit). – Includes the Finnish National Theatre and theatres receiving statutory State subsidy.

Lähde – Source:

Teatteritilastot 1997–2007. Helsinki: Teatterin tiedotuskeskus – Finnish Theatre Statistics 1997–2007. Helsinki: Finnish Theatre Information Centre

4.7 Vos-puheteattereiden tulot ja menot 1991–2007*							
4.7 Income and expenditure of drama theatres 1991–2007*							
Tulot – Income							
Vuosi – Year	Teattereita – Theatres	Pääsylipputulot – Ticket revenues	Muut tulot ¹⁾ – Other income ¹⁾	Valtionosuus ja -avustus – State subsidies	Kunnanavustus ²⁾ – Municipal subsidies ²⁾	Muut avustukset ³⁾ – Other support ³⁾	Yhteensä – Total
Milj. € (käypään hintaan) – EUR million (current prices)							
1991	54	18,6	3,7	22,7	54,2	2,2	101,4
1992	53	18,4	3,8	23,6	53,1	1,8	100,6
1993 ⁴⁾	53	18,4	3,9	31,8	43,8	1,8	99,8
1994	53	18,5	3,7	31,3	43,9	0,7	98,2
1995	52	20,7	4,0	30,4	45,0	0,4	100,6
1996	52	21,1	3,8	31,2	45,1	0,8	102,1
1997	48	21,4	3,2	31,9	44,9	0,8	102,2
1998	49	23,5	4,4	33,0	45,8	1,8	108,5
1999	49	25,3	4,2	33,7	46,3	2,6	112,2
2000	49	25,0	4,6	34,5	48,2	3,3	115,6
2001	49	27,6	4,8	35,5	50,4	2,1	120,4
2002	48	30,5	5,3	36,8	52,5	2,1	127,3
2003	48	29,3	5,0	37,3	52,2	2,3	126,2
2004	48	31,0	4,5	37,6	54,8	2,4	130,3
2005	47	33,8	5,0	38,7	56,1	2,3	136,0
2006	46	37,9	5,7	39,6	57,1	2,6	143,0
2007	46	39,0	6,3	40,6	57,3	3,1	146,3

Menot – Expenditure				
Vuosi – Year	Henkilöstömenot – Staff costs	Kiinteistömenot ²⁾ – Building costs ²⁾	Toimintamenot – Other costs	Yhteensä – Total
Milj. € (käypään hintaan) – EUR million (current prices)				
1991	67,4	13,4	16,4	97,2
1992	64,8	13,9	15,8	94,6
1993	62,5	17,7	16,5	96,7
1994	63,3	17,4	16,8	97,5
1995	65,6	16,9	16,8	99,4
1996	68,1	15,9	17,3	101,2
1997	68,7	15,5	16,8	100,9
1998	71,5	15,9	20,1	107,6
1999	73,8	15,9	20,6	110,3
2000	74,7	16,4	22,1	113,2
2001	78,7	17,3	21,5	117,6
2002	83,0	17,6	23,3	123,9
2003	83,6	17,6	22,5	123,6
2004	85,8	18,8	22,8	127,3
2005	89,9	19,6	25,2	134,6
2006	93,3	21,0	25,9	140,1
2007	95,5	20,9	28,3	144,7

* Suomen Kansallisteatteri ja vos-teatterit (= valtionosuutta saavat teatterit). – Includes the Finnish National Theatre and theatres receiving statutory State subsidy.

1) Mm. sponsori-, korko-, ohjelmamyynti-, pukujenvuokraus- yms. tuloja. – Including sponsorship, interest, programme sales, dress hire and other income.

2) Täyskunnallisilla teattereilla tähän sisältyvät myös poistot. – In fully municipal theatres this also includes depreciation.

3) Valtiolta, rahastoilta ym. vierailuihin, laitteisiin, projekteihin ym. – Paid by the State, foundations etc. for visits, equipment, projects etc.

4) Teatteri- ja orkesterilain astuttua voimaan 1993 valtionosuuden ja kunnanavustusten suhde muuttui. – The relative proportions of State and municipal subsidies changed following the entry into force of the Theatres and Orchestras Act in 1993.

Lähteet – Sources:

Teatterin tiedotuskeskus – Finnish Theatre Information Centre

Suomen Teatterijärjestöjen Keskusliitto ry. – Central Union of the Finnish Theatre Organizations

4.8 Suomen Kansallisteatteri 2000–2007														
4.8 Finnish National Theatre 2000–2007														
Vuosi – Year	Henkilö- kunta – Staff	Tulot – Income					Yhteensä – Total	Menot – Expenses				Yhteensä – Total	Esitys- kertoja – Performances	Myytyjä- lippuja – Tickets sold
		Pääsy- lipputulot – Ticket revenues	Muut tulot – Other income	Valtion- osuus ja -avustus – State subsidies	Kunnan- avustus – Municipal subsidies	Muut avus- tukset – Other support		Henkilöstö- menot – Staff costs	Kiinteistö- menot – Building costs	Toiminta- menot – Other costs				
	Htv – Person years	Milj. € – EUR million						Milj. € – EUR million					Lkm. – No.	
		Käypään hintaan – Current prices												
2000	216	1,7	0,6	6,7	0,2	0,2	9,4	6,7	0,5	1,6	8,8	683	164 666	
2001	222	1,6	0,7	7,1	0,2	–	9,7	7,1	0,7	1,7	9,5	681	137 110	
2002	231	1,8	0,9	7,9	0,2	0,0	10,7	7,3	0,6	1,8	9,7	648	137 003	
2003	224	2,0	0,5	8,2	0,2	0,0	10,9	7,7	0,9	2,0	10,6	642	141 957	
2004	230	2,3	0,5	8,4	0,2	–	11,4	8,0	1,1	2,1	11,1	763	169 109	
2005	240	2,6	0,5	8,6	0,2	–	11,8	8,4	1,0	2,4	11,8	739	175 066	
2006	237	2,3	0,7	8,8	0,2	0,0	11,9	8,6	1,0	2,2	11,8	808	159 553	
2007	248	2,5	0,5	9,1	0,2	–	12,3	8,7	1,0	2,3	12,0	744	157 759	

Lähde – Source:

Teatteritilastot – Finnish Theatre Statistics 2000–2007. Helsinki: Teatterin tiedotuskeskus – Finnish Theatre Information Centre.

4.9 Valtion toiminta-avustusta 2005–2007 saaneet puheteatteriryhmät*						
4.9 Drama theatre groups subsidised in 2005–2007 by ministerial decision*						
Teatteri – Theatre	Esityskerrat – Performances			Myydyt liput – Tickets sold		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Yhteensä¹⁾ – Total¹⁾	2 320	2 310	1 659	243 839	283 232	184 732
Circo Aereo	–	98	–	–	11 854	–
Circus Maximus	42	30	41	1 218	722	843
Improteatern Stjärnfall	–	18	19	–	420	332
Improvisaatioteatteri Stella Polaris	72	77	93	17 280	12 130	18 542
Kapsäkki	76	122	105	10 927	16 465	17 549
Keski-Uudenmaan Teatteri KUT	152	129	112	24 125	21 353	14 342
Klockriketeatern	57	41	69	3 187	2 307	3 967
Koko Teatteri	84	67	55	3 539	2 494	2 288
Lähiöteatteri	98	77	–	9 434	12 723	–
Nukketeatteri Akseli Klonk	403	337	–	31 904	34 173	–
PerformanceSirkus	104	67	96	16 314	8 209	16 178
Rakastajat-teatteri	101	119	122	6 545	7 290	8 933
Sorin Sirkus	–	150	–	–	28 365	–
Tampereen Komediateatteri ²⁾	271	297	292	70 358	73 928	60 771
Teatteri Avoimet Ovet	82	86	43	6 613	7 229	3 746
Teatteri Geist	96	111	58	8 140	13 091	5 077
Teatteri Takomo	68	56	65	2 214	2 226	2 800
Teatteri Telakka	103	50	69	5 964	3 944	2 014
Teatteri Vanha Juko	93	84	80	5 404	5 749	6 435
Tehdas Teatteri	107	67	74	3 688	1 989	3 569
Todellisuuden tutkimuskeskus	100	47	77	2 995	1 307	1 383
Totem-teatteri	63	71	69	8 690	11 581	12 686
Universum ³⁾	113	76	73	4 026	3 050	2 712
Valtimoteatteri	35	33	47	1 274	633	565

* Taulukossa ovat mukana vain teattereiden omat esitykset. – Theatres' own productions only, co-productions with other theatres not included.

1) Keskinäiset vierailut vähennetty. – Reciprocal visits are deducted.

2) Tampereen Komediateatteri sai valtion toiminta-avustuksen vuosina 2001, 2002 ja 2004. – Tampereen Komediateatteri was subsidised by the State in 2001, 2002 and 2004.

3) Universum sisältää Aurinkoteatterin, Teatteri Marsin, Teatteri Siriuksen ja Teatteri Venuksen tiedot. – Figures of Aurinkoteatteri, Teatteri Mars, Teatteri Sirius and Teatteri Venus are included in the figure of Universum.

Lähde – Source:

Teatterin tiedotuskeskus – Finnish Theatre Information Centre

4.10 Ilman valtion toiminta-avustusta 2005–2007 toimivat puheteatteriryhmät*
 4.10 Drama theatre groups without State subsidy 2005–2007*

	Esityskerrat – Performances			Käynnit – Visits		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Teatteri – Theatre						
Yhteensä¹⁾ – Total¹⁾	1 216	1 538	1 928	186 635	201 280	238 960
Akseli Ensemble	–	33	36	–	5 087	1 958
Circo Aereo	77	–	–	9 892	–	–
Cirko – Uuden Sirkuksen Keskus – Cirko – Centre for New Circus	17	28	–	924	5 870	–
Ilmestysteatteri	–	17	16	–	2 450	2 350
Improteatern Stjärnfall	24	–	–	331	–	–
Improvisaatioteatteri Häpeämättömät	–	33	40	–	4 417	3 120
Improvisaatioteatteri Snorkkeli	–	51	64	–	4 436	6 260
Kuriton Company	–	10	7	–	395	366
Lähiöteatteri	–	–	100	–	–	13 646
Marionettiteatteri Mundo	195	206	97	13 007	13 303	5 983
Matkalaukkuteatteri	15	15	20	644	761	1 094
Musiikkiteatteri eriPARla	51	86	79	7 442	12 660	12 078
Myllyteatteri	7	9	9	126	398	176
Nukketeatteri Akseli Klonk	–	–	357	–	–	26 760
Nukketeatterikeskus Poiju	–	–	152	–	–	22 800
Nukketeatteri Rooma	114	79	93	9 976	7 684	8 364
Nukketeatteri Sytkyt	245	288	254	17 427	20 584	16 478
Nälkäteatteri	–	79	63	–	4 662	4 212
Näyttämö Pegasos	21	24	20	395	492	290
Oblivia	–	24	17	–	1 240	647
Ooppera Skaala	9	14	6	988	580	457
Sorin Sirkus	114	–	–	34 496	–	–
Teater Josefina	16	21	2	816	1 003	59
Teatteri Capelle	60	71	55	2 854	5 722	5 065
Teatteri Feeniks	–	16	–	–	800	–
Teatteri Ilmiö	–	88	48	–	2 994	4 215
Teatteri Metamorfoosi	–	–	11	–	–	759
Teatteri Naamio ja Höyhen	–	–	47	–	–	4 811
Teatteri Pensas	–	46	39	–	3 846	4 708
Teatteri Pesä	15	–	–	943	–	–
Teatteri Siperia	–	16	39	–	1 415	2 968
Teatteri Taiga-Matto	71	128	38	4 889	8 201	2 790
Teatteri Taimine	–	–	92	–	–	13 150
Teatteri Taula-Matit	–	6	1	–	136	370
Teatteriporukka	42	3	10	2 583	120	63
Teatteriryhmä Ispinä	6	16	6	243	738	245
Teatteriryhmä Ravistus	11	–	–	651	–	–
Uusi Iloinen Teatteri (UIT)	106	118	110	78 008	90 978	72 718
Valon Teatteri	–	13	–	–	308	–

* Taulukossa ovat mukana vain teattereiden omat esitykset – Theatres' own productions only, co-productions with other theatres not included.

1) Keskinäiset vierailut vähennetty. – Reciprocal visits are deducted.

Lähde – Source:

Teatterin tiedotuskeskus – Finnish Theatre Information Centre

4.11 Kesäteatteriesitykset 2007			
4.11 Summer theatre performances 2007			
Teatteri – Theatre	Esitys – Play	Esityskerrat – Performances	Käynnit – Visits
Yhteensä – Total		821	351 743
Heinolan Kesäteatteri – Heinola summer theatre	Herman: Lainahöyhenissä	40	20 000
Hämeenlinnan Kesäteatteri – Hämeenlinna summer theatre	Pesä & Sahlman: Mimosan hipiä	29	15 302
Keski-Uudenmaan Teatteri ¹⁾ – Keski-Uusimaa theatre ¹⁾ (Tuusula)	Agapetus: Aatamin puvussa ja vähän Eevankin	40	10 824
Ryhmäteatteri, Suomenlinna ¹⁾	Linna: Tuntematon sotilas	48	25 477
Linnateatteri ¹⁾ (Turku)	Parkkinen, Eirtovaara & Kaukonen: Klassikkokaraoke	35	4 900
Mikkelin Kesäteatteri, Naisvuoren Kesäteatteri ¹⁾ – Mikkeli summer theatre, Naisvuori summer theatre ¹⁾	Pantzar: Kävelen kotiin	31	10 413
Pyynikin Kesäteatteri – Pyynikki summer theatre (Tampere)	Luoma: Mooseksen perintö	60	50 320
Rauman kaupunginteatterin kesäteatteri ¹⁾ – Rauma summer theatre ¹⁾	Suuronen: Mooses Viinaseen elämä	27	7 328
	Pakkala: Tukkijoella	23	2 975
Sampalinnan Kesäteatteri – Sampalinnassa summer theatre (Turku)	Sondheim, Shevelove & Gelbart: Forum eli Sattuipa hassusti	61	35 909
Tampereen Komediateatteri ¹⁾ – Tampere comedy theatre ¹⁾	Grimmin veljekset & Paterson: Hannu ja Kerttu	61	6 624
	Paasilinna & Raipia: Jäniksen vuosi	62	18 801
Teatteri Eurooppa Neljä, Laajavuoren kesäteatteri ¹⁾ – Theatre Eurooppa Neljä, Laajavuori summer theatre ¹⁾ (Jyväskylä)	Kuikkaniemi: Mistä rakkaus alkaa	49	20 345
Teatteri Eurooppa Neljä, Martin Kievari ¹⁾ – Theatre Eurooppa Neljä, Martin Kievari ¹⁾ (Äänekoski)	Agapetus & Teittinen: Kas niin mimmi eli kyllä maalla on mukavaa	38	6 493
Teatteri Helsinki, Tervasaari – Helsinki summer theatre	Molière & Kaukolampi: 7 seinähullua kuolemansyntiä	30	1 973
Teatteri Pensas ¹⁾ – Theatre Pensas ¹⁾	Nieminen: Petollinen renki ja illamat	24	2 837
Teatteri Imatra, Valtionhotellin puisto ¹⁾ – Theatre Imatra, Valtionhotelli park ¹⁾	Hirvisaari & Anttonen: Kruununpuisto	29	14 854
Turun Kesäteatteri, Vartiovuori – Turku summer theatre, Vartiovuori	Barrie: Peter Pan	59	35 200
Uusi Iloinen Teatteri, Peacock ¹⁾ (Helsinki)	Työryhmä – Working group: Da Lintsi -koodi	75	61 168

1) Kesäteatteriesitykset sisältyvät myös muihin esitystilastoihin. – Summer theatre performances are also included in other performance statistics.

Lähde – Source:

Teatteritilastot – Finnish Theatre Statistics 2007. Helsinki: Teatterin tiedotuskeskus – Finnish Theatre Information Centre.

4.12 Vos-teattereiden vierailut ulkomailla ja ulkomaisten teatterien vierailut Suomen ammattiteattereissa 1988–2007*
 4.12 Finnish theatre visits abroad and foreign theatres' guest performances in Finnish theatres 1988–2007*

Vuosi – Year	Vierailut ulkomailla – Visits abroad		Ulkomaisten teattereiden vierailut Suomessa – Foreign theatres' guest performances in Finnish theatres	
	Esityskerrat – Performances	Myydyt liput – Tickets sold	Esityskerrat – Performances	Myydyt liput – Tickets sold
1988	289	113 940	72	16 424
1989	196	47 287	100	20 412
1990	223	56 480	71	26 635
1991	149	35 574	57	14 563
1992	196	73 976	51	14 212
1993	176	48 853	49	10 109
1994	156	40 422	77	21 466
1995	118	27 365	61	17 823
1996	110	23 735	64	13 954
1997	123	43 193	66	13 399
1998	154	33 578	128	17 309
1999	77	16 290	141	12 760
2000	151	39 908	96	17 094
2001	82	40 840	68	10 174
2002	134	24 411	50	8 668
2003	116	45 596	41	5 020
2004	111	29 036	62	12 620
2005	95	76 500	84	16 860
2006	181	78 649	90	13 944
2007	165	117 446	102	23 937

* Suomen Kansallisteatteri ja vos-teatterit (= valtionosuutta saavat teatterit). – Includes the Finnish National Theatre and theatres receiving statutory State subsidy.

Lähde – Source:

Teatterin tiedotuskeskus – Finnish Theatre Information Centre

4.13 Vos-teattereiden ulkomaan vierailujen esityskerrat ja myydyt liput maittain 2007*
4.13 Finnish theatre visits abroad: performances and tickets sold by country 2007*

Maa – Country	Esityskerrat – Performances	Myydyt liput – Tickets sold
Yhteensä – Total	165	117 446
Alankomaat – <i>Netherlands</i>	1	180
Arabiemiirikunnat – <i>United Arab Emirates</i>	5	1 500
Belgia – <i>Belgium</i>	1	70
Britannia – <i>United Kingdom</i>	9	981
Espanja – <i>Spain</i>	17	¹⁾ 78 275
Italia – <i>Italy</i>	4	1 095
Japani – <i>Japan</i>	15	1 532
Kroatia – <i>Croatia</i>	1	120
Meksiko – <i>Mexico</i>	2	2 600
Nicaragua	1	230
Norja – <i>Norway</i>	17	1 394
Ranska – <i>France</i>	4	1 348
Ruotsi – <i>Sweden</i>	32	4 122
Saksa – <i>Germany</i>	15	5 616
Tanska – <i>Denmark</i>	5	1 250
Tšekki – <i>Czech Republic</i>	3	750
Turkki – <i>Turkey</i>	5	1 450
Venäjä – <i>Russia</i>	15	4 493
Viro – <i>Estonia</i>	6	1 315
Yhdysvallat – <i>USA</i>	7	9 125

* Suomen Kansallisteatteri ja vos-teatterit (= valtionosuulta saavat teatterit). – Includes the Finnish National Theatre and theatres receiving statutory State subsidy.

1) Näistä 53 000 Rimpparemmin kolmessa katuteatteriesityksessä. – Of these 53,000 at three street performances of Rimpparemmin.

Lähde – Source:

Teatterin tiedotuskeskus – Finnish Theatre Information Centre

4.14 Sirkusryhmien esitykset ja käynnit 2007
4.14 Performances and visits of circus companies 2007

Sirkusryhmä – Circus company	Esitykset – Performances	Käynnit – Visits
Yhteensä – Total	¹⁾ 653	²⁾ 279 544
Valtionavun piirissä olevat ryhmät – Companies subsidized by State	237	33 555
Circo Aereo, Helsinki	188	29 485
Circo – Uuden Sirkuksen Keskus – <i>Circo – Centre for New Circus</i> , Helsinki	49	4 070
Muut ryhmät – Other companies	449	249 691
Agit-Cirk, Turku	14	602
Association WHS, Helsinki	29	10 370
Circus Ruska, Tampere	98	9 562
Circus Uusi Maailma, Jyväskylä	12	718
MedAndraOrd, Tukholma – <i>Stockholm</i>	11	1 257
MusiMusi ry., Helsinki	3	227
Taikateatteri 13, Helsinki	25	6 955
Sirkus Finlandia, Pohja	257	220 000

1) Vähennys keskinäisistä vierailuista 33. – Reciprocal visits (33) deducted.

2) Vähennys keskinäisistä vierailuista 3 702 käyntiä. – Reciprocal visits (3 702) deducted.

Lähde – Source:

Teatteritilastot – Finnish Theatre Statistics 2007.

4.15 Vos-tanssiteatterit 1991–2007*			
4.15 Dance theatres 1991–2007*			
Vuosi – Year	Tanssiteattereita – Dance theatres	Esityskertoja – Performances	Myytyjä lippuja – Tickets sold 1 000
1991	8	714	113
1992	9	763	117
1993	9	846	127
1994	9	824	103
1995	9	778	118
1996	9	877	122
1997	7	985	160
1998	7	956	145
1999	9	1 157	180
2000	10	1 357	216
2001	10	1 377	210
2002	10	1 350	201
2003	10	1 363	206
2004	11	1 355	219
2005	11	1 314	237
2006	11	1 340	245
2007	11	1 373	291

* Sisältää valtionosuutta saavat tanssiteatterit. – Includes dance theatres receiving statutory State subsidy.

Lähteet – Sources:

Suomen Teatterijärjestöjen Keskusliitto. – Central Union of Finnish Theatre Organizations.

Teatterin tiedotuskeskus. – Finnish Theatre Information Centre.

4.16 Vos-tanssiteattereiden henkilöstö ammattiryhmittäin 1997–2007*					
4.16 Staff of dance theatres by occupational group 1997–2007*					
Ammattiryhmä – Occupational group	Vakinaiset – Permanent	Tilapäiset – Temporary	Yhteensä – Total	%	Vakinaisia % – Permanent %
Henkilötyövuodet – Person years					
2007					
Yhteensä – Total	79	61	140	100,0	56
Johtajat – Directors	9	–	9	6	100
Taiteellinen henkilöstö – Artistic staff	39	44	83	59	47
Tekninen henkilöstö – Technical staff	11	8	19	14	58
Hallintohenkilöstö – Administrative staff	20	9	29	21	69
1997	52	30	82		63
1998	54	29	83		65
1999	64	35	99		65
2000	70	53	123		57
2001	69	44	113		61
2002	72	43	115		63
2003	77	49	126		61
2004	76	63	139		55
2005	80	69	149		54
2006	76	72	148		51

* Sisältää valtionosuuslainsäädännön piirissä olevat tanssiteatterit (11 vuonna 2007). – Includes dance theatres (11 in 2007) receiving statutory State subsidies.

Lähde – Source:

Teatteritilastot 1997–2007. Helsinki: Teatterin tiedotuskeskus. – Finnish Theatre Statistics 1997–2006. Helsinki: Finnish Theatre Information Centre.

4.17 Vos-tanssiteattereiden tulot ja menot 1991–2007*
 4.17 Income and expenditure of dance theatres 1991–2007*

Tulot – Income

Vuosi – Year	Teattereita – Theatres	Pääsylipputulot – Ticket revenues	Muut tulot ¹⁾ – Other income ¹⁾	Valtionosuus ja -avustus – State subsidies	Kunnanavustus – Municipal subsidies	Muut avustukset ²⁾ – Other subsidies ²⁾	Yhteensä – Total
	Lkm – No.	Milj. € – EUR million					
1991	8	0,3	0,1	0,7	0,3	0,1	1,5
1992	9	0,4	0,0	0,7	0,3	0,1	1,5
1993	9	0,4	0,0	0,7	0,3	0,1	1,6
1994	9	0,3	0,1	0,7	0,3	0,1	1,5
1995	9	0,4	0,0	0,7	0,3	0,1	1,6
1996	9	0,5	0,0	0,8	0,4	0,1	1,7
1997	7	0,6	0,1	0,9	0,4	0,2	2,3
1998	7	0,5	0,1	1,0	0,4	0,1	2,2
1999	9	0,7	0,1	1,2	0,5	0,2	2,7
2000	10	1,0	0,2	1,3	0,6	0,4	3,5
2001	10	0,9	0,2	1,4	0,6	0,3	3,4
2002	10	1,0	0,2	1,6	0,7	0,2	3,8
2003	10	1,1	0,2	1,6	0,8	0,3	4,1
2004	11	1,2	0,4	1,8	0,8	0,5	4,7
2005	11	1,6	0,3	1,9	0,8	0,7	5,4
2006	11	1,7	0,3	2,0	0,8	0,8	5,7
2007	11	1,4	0,4	2,1	0,9	0,9	5,7

Menot – Expenditure

Vuosi – Year	Henkilöstömenot – Staff costs	Kiinteistömenot – Building costs	Toimintamenot – Operating costs	Menot yhteensä – Total costs
	Milj. € – EUR million			
1991	1,0	0,2	0,4	1,5
1992	0,9	0,2	0,4	1,5
1993	0,9	0,2	0,4	1,5
1994	0,9	0,2	0,5	1,6
1995	0,9	0,2	0,4	1,5
1996	1,0	0,2	0,4	1,6
1997	1,4	0,2	0,6	2,2
1998	1,5	0,3	0,4	2,2
1999	1,7	0,3	0,6	2,7
2000	2,3	0,3	0,9	3,5
2001	2,1	0,3	0,8	3,3
2002	2,3	0,4	0,9	3,6
2003	2,5	0,5	1,1	4,1
2004	3,0	0,5	1,2	4,8
2005	3,4	0,6	1,4	5,4
2006	3,6	0,6	1,6	5,8
2007	3,6	0,6	1,3	5,6

* Sisältää valtionosuutta saavat tanssiteatterit. – Includes dance theatres receiving statutory State subsidy.

1) Mm. sponsoritulot, korkotulot, ohjelmamyynnistä saadut tulot sekä pukujen vuokrauksesta saadut tulot. – Sponsorship, interest, programme sales, dress hire, etc.

2) Valtiolta, rahastoilta ym. vierailuihin, laitteisiin, projekteihin ym. – For visits, equipment, projects etc. from the State, foundations etc.

Lähteet – Sources:

Suomen Teatterijärjestöjen Keskusliitto. – Central Union of Finnish Theatre Organizations.

Teatterin tiedotuskeskus. – Finnish Theatre Information Centre.

4.18 Tanssin aluekeskukset 2005–2007
4.18 Regional dance centres 2005–2007

Aluekeskus – Regional centre	Kantaesitykset – First premieres	Esityskerrat – Performances	Myydyt liput – Tickets sold	Käynnit yhteensä – Visits total
2007				
Yhteensä – Total	66	522	50 631	74 386
Itäinen tanssin aluekeskus – Regional Dance Center of Eastern Finland	12	55	1 731	6 547
Läntinen tanssin aluekeskus – Regional Dance Center of Western Finland	13	161	13 943	15 148
Pohjoinen tanssin aluekeskus – Regional Dance Center in Northern Finland	13	91	16 134	28 887
Sisä-Suomen tanssin aluekeskus – Central Finland Regional Dance Center	14	133	13 144	17 327
Tanssin aluekeskus Helsinki – Zodiak – Center for New Dance in Helsinki	14	98	6 082	7 444
2005	31	230	16 468	24 279
2006	61	444	36 299	45 392

Lähteet – Sources:

Tanssin Tiedotuskeskus ry. Helsinki. – Dance Info Finland. Helsinki.
www.tanssinaluekeskukset.fi

4.19 Suomen Kansallisooppera 1990–2007
4.19 The Finnish National Opera 1990–2007

Vuosi – Year	Omia esityksiä – Own performances	Myydyt liput – Tickets sold	Salien täyttöaste – Proportion of auditorium capacity	Henkilöstö – Staff	Varsinaisen toiminnan menot ²⁾ – Actual operating costs ²⁾	Toiminta-avustus valtiolta ³⁾ – State operating subsidies ³⁾	Lipputulot – Ticket revenues
	Lkm – No.		%	Htv – Person years	1 000 € – EUR 1 000		
1990	245	101 659	78,0	485	18 778	15 478	1 693
1991	243	116 644	82,4	447	20 538	18 739	1 695
1992	244	103 817	73,5	450	21 604	19 190	1 771
1993 ¹⁾	223	121 960	81,0	460	22 327	20 603	2 798
1994	249	247 041	90,1	619	28 645	21 814	6 505
1995	261	253 625	87,9	724	33 241	20 553	7 249
1996	237	228 526	80,3	700	32 195	20 805	6 510
1997	235	237 659	82,4	704	34 366	21 309	6 870
1998	270	238 632	80,6	727	33 154	21 864	7 029
1999	334	234 362	76,9	734	34 522	22 705	6 319
2000	347	224 863	75,4	720	37 256	22 705	6 963
2001	320	232 363	71,7	741	39 590	23 378	6 719
2002	345	229 928	75,4	735	40 229	25 565	6 951
2003	285	215 435	71,5	715	40 185	26 368	7 027
2004	277	206 600	75,7	724	43 043	29 225	7 661
2005	298	194 783	65,0	719	44 022	29 675	6 421
2006	286	221 235	72,9	714	45 178	30 500	7 874
2007 ⁴⁾	198	162 555	87,0	629	38 074	31 280	5 664

1) Suomen Kansallisooppera muutti uuteen oopperataloon. – The Finnish National Opera moved to the new Opera House.

2) Henkilöstö-, kiinteistö- ja toimintamenot. Kiinteistömenoihin ei sisälly valtion kiinteistöyksikölle maksettu vuokra, johon on saatu valtiolta erillinen avustus (11,6 milj. € vuonna 2007). – Incl. staff, maintenance and operating costs. Real estate costs exclude the rent paid to the State real estate unit, for which separate aid is received from the State (EUR 11,6 million in 2007).

3) Ei sisällä uuden oopperatalon rakentamiskustannuksia eikä valtion kiinteistöhallinnon uudistuksesta johtuvaa vuokra-avustusta v. 2000 lähtien. – Excluding costs of constructing the new Opera House and rent subsidy since 2000 following reform of the State real estate administration.

4) Kansallisoopperan päänäyttämö suljettuna peruskorjauksen takia 1.5.–30.9. – The main stage of the Finnish National Opera was closed 1 May to 30 September due to renovation.

Lähde – Source:

Teatterin tiedotuskeskus – Finnish Theatre Information Centre

4.20 Suomen Kansallisoopperan omat esitykset ja myydyt liput esityslajeittain näytäntökausina 1990/91–2006/07												
4.20 Performances by the Finnish National Opera and ticket sales: seasons 1990/91–2006/07												
Kausi – Season	Esitykset – Performances				Myydyt liput – Ticket sales				Liput / esityskerta – Tickets / performance			
	Oopperat – Opera	Baletit – Ballet	Muut – Other	Yhteensä – Total	Oopperat – Opera	Baletit – Ballet	Muut – Other	Yhteensä – Total	Oopperat – Opera	Baletit – Ballet	Muut – Other	Yhteensä – Total
	Lkm – No.											
1990/91.....	135	95	20	250	59 552	44 731	7 083	111 366	441	471	354	445
1991/92.....	131	93	11	235	63 457	42 739	4 064	110 260	484	460	369	469
1992/93.....	127	99	34	260	53 693	34 493	16 679	104 865	423	348	491	403
1993/94.....	109	77	45	231	112 499	72 702	20 520	205 721	1 032	944	456	891
1994/95.....	125	74	34	233	142 222	78 723	19 552	240 497	1 138	1 064	575	1 032
1995/96.....	154	87	27	268	151 429	82 956	14 958	249 343	983	954	554	930
1996/97.....	125	81	28	234	137 154	78 904	19 105	235 163	1 097	974	682	1 005
1997/98.....	130	76	32	238	146 439	79 098	11 102	236 639	1 126	1 041	347	994
1998/99.....	153	88	91	332	142 986	77 836	14 564	235 386	935	885	160	709
1999/00.....	139	76	109	324	140 497	71 703	14 286	226 486	1 011	943	131	699
2000/01.....	145	97	77	319	135 946	81 814	10 372	228 132	938	843	135	715
2001/02.....	170	97	58	325	128 592	89 213	14 927	232 732	756	920	257	716
2002/03.....	179	82	51	312	130 890	73 862	10 081	214 833	731	901	198	689
2003/04.....	144	69	52	265	130 799	63 980	12 675	207 454	908	927	244	783
2004/05.....	159	85	60	304	119 999	78 937	11 696	210 632	755	929	195	693
2005/06.....	131	101	53	285	119 056	66 955	11 609	197 620	909	663	219	693
2006/07.....	105	70	60	235	103 166	70 843	16 588	190 597	983	1 012	276	811

Lähde – Source:

Teatteritilastot. Helsinki: Teatterin tiedotuskeskus. – Finnish Theatre Statistics. Helsinki: Finnish Theatre Information Centre.

4.21 Suomen Kansallisoopperan henkilöstö ammattiryhmittäin 1991–2007																	
4.21 Finnish National Opera staff by occupational group 1991–2007																	
Ammattiryhmä – Occupational group	Henkilötyövuosia – Person years																
	1991	1992	1993 ¹⁾	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Koko henkilökunta – All staff	447	450	460	619	724	700	704	727	734	720	741	735	715	724	719	714	629
– josta taiteelliset – of whom artistic (%)	66,4	65,1	64,3	58,3	52,6	57,9	57,1	57,9	58,0	58,1	58,6	59,2	60,0	60,4	59,8	59,2	56,1
Johtajat – Directors.....	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5	6
Taiteellinen henkilöstö – Artistic staff.....	297	293	296	361	381	405	402	421	426	418	434	435	429	437	430	423	353
Tekninen henkilöstö – Technical staff.....	107	113	119	154	205	193	195	198	199	195	181	182	182	182	183	174	174
Hallinto henkilöstö – Administrative staff.....	38	39	40	99	133	97	102	103	104	103	107	114	100	99	102	103	96
Vakinainen henkilökunta – Permanent staff	371	381	381	490	550	539	561	572	569	563	576	587	579	576	578	577	550
– osuus koko henkilökunnasta – share of total staff (%)	83,0	84,7	82,8	79,2	76,0	77,0	79,7	78,7	77,5	78,2	77,7	79,9	81,0	79,6	80,4	80,8	87,4
Johtajat – Directors.....	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5	6
Taiteellinen henkilöstö – Artistic staff.....	232	234	232	254	286	273	285	289	284	286	293	306	306	303	306	301	286
Tekninen henkilöstö – Technical staff.....	98	105	111	135	161	170	173	180	181	176	179	170	172	175	172	174	168
Hallinto henkilöstö – Administrative staff.....	36	37	34	96	98	91	98	98	99	97	99	106	96	93	95	97	90

1) Suomen Kansallisooppera muutti uuteen oopperataloon. – The Finnish National Opera moved to the new Opera House.

Lähde – Source:

Teatteritilastot. – Finnish Theatre Statistics.

4.22 Suomen Kansallisoopperan tulot ja menot 1990–2007
4.22 Income and expenditure of the Finnish National Opera 1990–2007

Varsinaisen toiminnan tulot ja julkinen tuki – Earnings from principal operations and public subsidies

Vuosi – Year	Valtion avustukset – State subsidies	Kuntien avustukset – Municipal subsidies	Muut avustukset ¹⁾ – Other support ¹⁾	Lipputulot – Ticket revenues	Muut tulot – Other income	Yhteensä – Total
1 000 €, käypään hintaan – EUR 1 000, current prices						
1990	15 478	734	34	1 693	684	18 622
1991	18 739	645	–	1 695	620	21 700
1992	19 190	645	–	1 771	836	22 442
1993	20 603	1 892	–	2 798	1 090	26 384
1994	21 814	3 085	–	6 505	1 622	33 026
1995	20 553	3 195	–	7 249	2 565	33 562
1996	20 805	3 344	1 716	6 510	1 248	33 622
1997	21 309	3 403	1 728	6 870	1 425	34 736
1998	21 864	3 513	77	7 029	1 453	33 937
1999	22 705	3 597	637	6 319	2 757	36 015
2000	22 705	4 037	1 367	6 963	1 315	36 388
2001	23 378	3 864	2 011	6 719	2 204	38 176
2002	25 565	3 973	590	6 951	1 824	38 903
2003	26 368	4 108	577	7 027	1 824	39 903
2004	29 225	4 175	838	7 661	1 674	43 573
2005	29 675	4 316	820	6 421	1 468	42 700
2006	30 500	4 409	1 176	7 874	1 797	45 755
2007	31 280	4 530	1 055	5 664	2 744	45 273

Varsinaisen toiminnan menot – Expenditure on principal operations

	Henkilöstö – Staff	Kiinteistö ²⁾ – Buildings ²⁾	Toimintamenot – Activity costs	Yhteensä – Total
1 000 €, käypään hintaan – EUR 1 000, current prices				
1990	14 947	816	3 014	18 778
1991	16 583	657	3 298	20 538
1992	17 056	702	3 846	21 604
1993	17 163	1 357	3 806	22 327
1994	21 599	1 651	5 396	28 645
1995	26 015	1 741	5 484	33 241
1996	24 817	2 143	5 235	32 195
1997	26 825	2 143	5 399	34 366
1998	25 842	2 280	5 032	33 154
1999	27 364	2 019	5 139	34 522
2000	32 138	808	4 309	37 256
2001	33 491	555	5 545	39 590
2002	33 652	1 409	5 168	40 229
2003	33 928	1 480	4 777	40 185
2004	36 062	1 487	5 494	43 043
2005	36 591	1 547	5 884	44 022
2006	37 734	1 493	5 951	45 178
2007	31 575	1 588	4 911	38 074

1) Valtiolta, rahastolta ym. vierailuihin, laitteisiin jne. – From the State, foundations, etc., for visits, equipment, etc.

2) Suomen Kansallisooppera maksaa vuokran valtion kiinteistöyksikölle ja saa siihen erillisavustuksen. Vuokra-avustus ei sisälly julkisiin avustuksiin ja vuokran osuus on vähennetty kiinteistömenoista. Vuonna 2007 vuokra-avustus oli 11,6 milj. euroa. – The Finnish National Opera pays rent to the State real estate unit, for which it receives a special grant. This rent aid is not included in public subsidies and the share of rent is deducted from the real estate costs. The rent aid was EUR 11,6 million in 2007.

Lähde – Source:

Teatteritilastot – Finnish Theatre Statistics

4.23 Alueoopperoiden esitykset ja käynnit 2007			
4.23 Performances and visits at regional operas 2007			
Teatteri – Theatre	Esitys – Play	Esityskerrat – Performances	Käynnit ¹⁾ – Visits ¹⁾
Yhteensä – Total		144	64 793
Yhteisesityksiä kaupungin teattereiden kanssa – Performances in cooperation with drama theatres		36	16 869
Joensuun Ooppera – Joensuu opera	Haimelin, Koskelo, Raivio & Yari: Miinus kolme astetta	4	226
Keski-Suomen Alueooppera – Central Finland regional opera (Jyväskylä)	Tshaikovski: Jevgeni Onegin	8	3 873
Kokkolan Oopperayhdistys – Kokkola opera society	Strauss: Lepakko	9	3 465
	Mozart: Figaron häät	6	2 300
Lahden Ooppera – Lahti opera	Puccini: La Bohème	10	6 265
Mikkelin Ooppera – Mikkelin opera	Tshaikovski: Jevgeni Onegin (Keski-Suomen alueoopperan vierailu – Visit of the Central Finland regional opera)	3	1 120
Oopperasäätiö Cava – Opera foundation Cava	Kokkonen: Viimeiset kiusaukset	3	4 000
Ooppera Verso – Verso Opera (Helsinki)	Bock & Stein: Viulunsoittaja katolla	32	6 952
Oulun Ooppera – Oulu opera	Offenbach: Hoffmannin kertomukset	12	5 549
Porin Ooppera – Pori opera	Madetoja: Pohjalaisia	8	3 032
Suomalainen Kamariooppera – Finnish chamber opera (Helsinki)	Kuusisto: Vapauden vanki	10	3 504
	Kuusisto: Pekka Töpöhätä	5	1 669
	Haydn: L'Isola disabitata	5	1 555
	Kuusisto: Nainen kuin jäätynyt samppanja	1	200
	Gough: Finnish Prisoner	7	2 345
Tampereen Ooppera – Tampere opera	Verdi: Aida	8	14 000
Turun Oopperakuoroyhdistys – Turku opera choir society	Sihvo: Jääkäriin morsian	2	803
Vaasan Ooppera – Vaasa opera	Strauss: Mustalaisparoni	14	5 055

1) Sisältää ilmaiskäynnit – Free admissions included.

Lähde – Source:

Teatteritilastot – Finnish Theatre Statistics. Helsinki: Teatterin tiedotuskeskus – Finnish Theatre Information Centre.

5 Musiikki

Orkesterit ja yhtyeet

Valtion rahoituksen piirissä oli vuonna 2007 kaikkiaan 73 orkesteria ja yhtyettä. Tähän lukuun sisältyvät Suomen Kansallisoopperan orkesteri ja Radion Sinfoniaorkesteri, 27 teatteri- ja orkesterilain eli lakisääteisen valtiosuuden piiriin kuuluvaa orkesteria sekä 44 toimintaansa harkinnanvaraista valtionavustusta saanutta orkesteria tai yhtyettä. Lisäksi eri puolilla maata toimii valtion rahoituksen ulkopuolella koko joukko orkestereita ja yhtyeitä niin klassisen kuin rytmimusiikin osa-alueilla, mutta niiden tarkkaa lukumäärää ei ole saatavilla mistään lähteestä. Harkinnanvaraista toiminta-avustusta valtiolta on vuosina 2005–2008 hakenut 75–100 orkesteria ja yhtyettä, joista 30–60:lle sitä on myönnetty (Taiteen keskustoimikunta). Kaikki orkesterit ja yhtyeet eivät koskaan hae valtion tukea. Orkesterit ja yhtyeet eroavat toisistaan toimintansa vakinaisuuden ja ammattimaisuuden suhteen. Harrastajaorkesterit, -yhtyeet ja -bändit mukaan lukien kokonaislukumäärä nousee Suomessa useisiin satoihin.

Rahoituslain piiriin kuuluvista 27 orkesterista 24 esitti pääasiassa klassista musiikkia eli länsimaista taidemusiikkia (taulukko 5.2). Rytmimusiikkiin keskittyviä orkestereita oli neljä: Vantaan viihdeorkesteri, UMO Jazz Orchestra, kansanmusiikkiyhtye Tallari sekä lastenmusiikkiorkesteri Loiskis (termistä ks. Rytmimusiikki 2010 -visio). Rahoituslain piirissä olevien orkestereiden päätoimisista henkilöistä kertyi yhteensä yli tuhat henkilötyövuotta vuonna 2007. Esiintymisiä pidettiin lähes 1 400, ja yleisökäyntejä kirjattiin noin 545 000. Kokonaismenot olivat vajaat 56 miljoonaa euroa, josta valtiosuus kattoi noin 12,5 miljoonaa euroa eli runsaat 22 prosenttia. Esiintymisten määrässä ja yleisömäärässä ei ole tapahtunut suuria muutoksia 2000-luvun aikana. Lakisääteisen valtiosuuden lisäksi 15:lle lain piiriin kuuluvalla orkesterilla myönnettiin harkinnanvaraista valtionavustusta yhteensä 293 000 euroa. (Taulukot 5.1 ja 5.2.) (Suomen Sinfoniaorkesterit ry., Toimintakertomus 2007, opetusministeriö.)

Tallaria ja Loiskista lukuun ottamatta kaikki lakisääteisen valtiosuuden piiriin vuonna 2007 kuuluneet orkesterit (yhteensä 27 kpl) olivat Suomen Sinfoniaorkesterit (SUOSIO) ry:n jäseniä. Kaikkiaan SUOSIOlla oli 29 jäsentä vuonna 2007 (taulukko 5.4). Jäsenorkestereista 14 oli ammattisinfoniaorkestereita, yksi oopperaorkesteri, kahdeksan kamari- ja runko-orkesteria sekä kuusi muuta orkesteria. Runko-orkesterissa on vakinaisten soittajien ohella tilapäisiä soittajia tarpeen mukaan. Muu-ryhmään kuuluvilla kuudella orkesterilla ei ollut lainkaan vakinaisia muusikoita. (Taulukko 5.6.)

Suurin SUOSION jäsenorkestereista on Suomen Kansallisoopperan orkesteri, jossa oli 114 vakinaista muusikkoa vuonna 2007. Radion Sinfoniaorkesterissa vakinaisia muusikoita oli 99, Helsingin kaupunginorkesterissa 98 ja Tampere Filharmoniaassa 97. Kaikkiaan SUOSION 29 jäsenorkesterissa oli 975 vakinaista muusikkoa vuonna 2007. Määrä on kasvanut 60:llä vuodesta 2000. Vakinaisista muusikoista noin kolmannes oli naisia, ja soittajien keski-ikä oli 44 vuotta. (Taulukko 5.6.)

Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenorkesterien menot olivat yhteensä lähes 63 miljoonaa euroa vuonna 2007 (taulukko 5.3). Henkilöstömenojen osuus oli 77 prosenttia kaikista menoista. Jäsenorkesterit saivat julkisia avustuksia runsaat 54 miljoonaa euroa eli 87 prosenttia niiden tuloista. (Tässä laskelmassa ei ole mukana Suomen Kansallisoopperan orkesteria, koska sen osuus ei ole erotettavissa Kansallisoopperan kokonaisuudessaan saamista avustuksista. Radion Sinfoniaorkesterin julkiseen tukeen sisältyy Yleisradion rahoitusosuus.)

SUOSION jäsenorkestereilla oli vuonna 2007 kotimaassa yli 1 500 esiintymistä ja yleisökäyntien määräksi niissä arvioitiin 836 000, mihin sisältyvät avoimessa tilassa tapahtuneet ilmaiskonsertit. Kansallisoopperan orkesterin 153 esiintymisestä ja 166 400 yleisökäynnistä valtaosa oli ooppera-, teatteri- ja balettiesitysten säestyksiä. Orkesterien esiintymisten ja käyntien määrässä ei ole tapahtunut suuria muutoksia viime vuosina. Vuonna 2007 esiintymisistä noin 30 prosenttia oli sinfoniakonsertteja tai vastaavia. Ulkomailla konsertteja pidettiin 57, ja niissä yleisökäyntejä kertyi vajaat 70 000. (Taulukot 5.4 ja 5.5.)

Kuorot

Suomessa oli kaikkiaan runsaat 1 200 kuoroa vuonna 2007. Suomen Laulajain ja Soittajain Liitto SULASOLin piiriin kuuluu neljä kuoroliittoa: Suomen Mieskuoroliitto, Suomen Naiskuoroliitto, Sekakuoroliitto ja Nuorten Kuoroliitto. Niissä oli yhteensä 352 kuoroa vuonna 2007. Kuoroissa oli kaikkiaan yli 11 000 henkilöjäsentä. Suomenruotsalaiseen Finlands Svenska Sång- och Musikförbundiin kuului 215 kuoroa vuonna 2007. Niissä oli henkilöjäseniä yhteensä yli 15 000, ja esiintymisiä kertyi runsaat 1 000. Muita kuorolaulua edustavia liittoja ovat Suomen Kirkkomusiikkiliitto, Finlands Svenska Kyrkosångsförbund, Suomen Työväen Musiikkiliitto sekä Viihdekuoroliitto. Kuoroliitoissa oli henkilöjäseniä kaikkiaan yli 45 000 vuonna 2007. Kuoroliitoista vanhin on Suomen Työväen Musiikkiliitto, joka perustettiin vuonna 1920 (Kilpiö 1992). Usin tulo-

kas, Viihdekuoroliitto, perustettiin vuonna 1994. Siihen kuului 34 kuoroa vuonna 2007. (Taulukko 5.7.)

Kirkkomusiikki, sotilassoittokunnat ja Konserttikeskus

Suomen evankelisluterilaisella kirkolla oli yli 15 000 musiikkitalaisuutta vuonna 2007. Niissä oli yli 2 miljoonaa osanottajaa. Kirkon piirissä toimi kaikkiaan noin 2 800 kuoroa ja soitinyhtyettä, ja niillä oli esiintymisiä lähes 20 000. Määrät ovat pysytelleet samoissa lukemissa viime vuosina. (Taulukko 5.8.)

Puolustusvoimissa toimi 14 sotilassoittokuntaa vuonna 2007. Niihin kuului 231 soittajaa ja 17 kapellimestaria. Soittokunnilla oli yhteensä yli 1 800 esiintymistä. Esiintymisten määrä on jonkin verran laskenut viime vuosina. (Taulukko 5.9.)

Vuonna 1963 perustettu Konserttikeskus järjestää konsertteja kouluissa ja päiväkodeissa sekä myös koulutus- ym. tilaisuuksia. Keskukseen järjestämässä konserteissa on mahdollista kuulla kaikenlaista taidemusiikkia klassisesta musiikista jazziin ja lastenmusiikkiin. Vuonna 2007 Konserttikeskus järjesti runsaat 800 konserttia ja muuta tapahtumaa. (Taulukko 5.10.)

Musiikkikilpailut ja -palkinnot

Suomessa järjestetään kymmenittäin musiikkikilpailuja vuosittain. Taulukkoon 5.11 on koottu ne kilpailut ja palkinnot, joiden palkintosumma on vähintään 10 000 euroa. Näitä oli 21 vuonna 2008. Kilpailuista ja palkinnoista enemmistö on klassisen musiikin alalla. Kilpailuista palkintosummaltaan suurim-

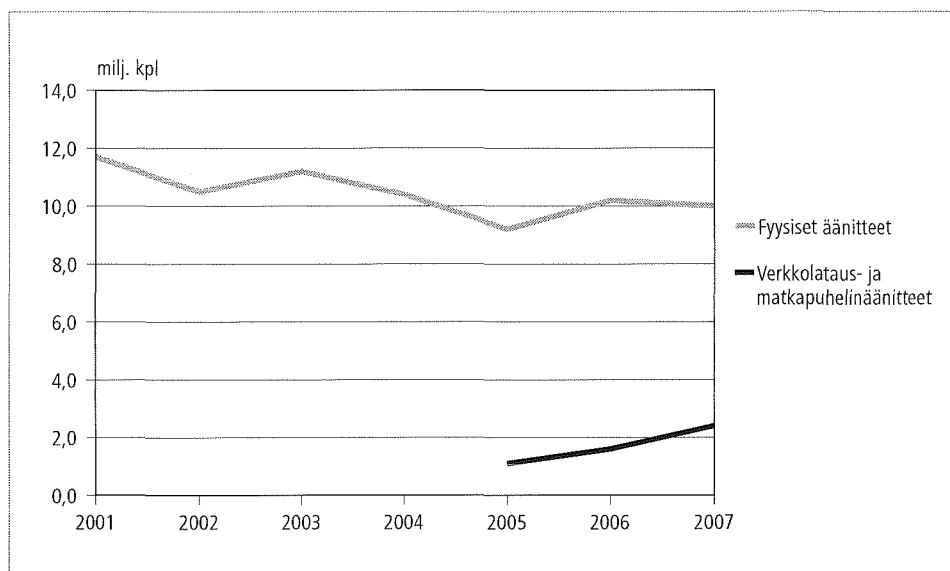
mat ovat Mirjam Helin -laulukilpailu (palkintosumma 2 x 70 000 euroa) sekä Maj Lind -pianokilpailu (yhteensä 60 900 euroa).

Yksittäisistä palkinnoista suurin on 100 000 euron suuruinen Wihurin Sibelius-palkinto, joka jaetaan noin 3 vuoden välein. Vuosittain jaettavia musiikkipalkintoja ovat Iskelmä-Finlandia (10 000 euroa), Karita Mattila -palkinto (13 000 euroa), säveltaiteen valtionpalkinto (15 000 euroa) sekä Teosto-palkinto (yhteensä 40 000 euroa).

Musiikkikilpailuissa ja -palkinnoissa on myös sellaisia, joissa ei jaeta rahapalkintoja: tunnetuimpia ovat esimerkiksi Suomen Ääni- ja kuvatalennetuottajat ÄKT ry:n vuodesta 1983 alkaen jakamat Emma-palkinnot sekä ÄKT:n myöntämät kultta- ja platinalevyt. MTV3:n järjestämässä Idols-poplaulukilpailussa parhaiten menestyneet saavat palkinnoksi levytys sopimuksen. Levytys sopimuksella palkitaan rahapalkinnon ohella myös Kansainvälinen kulttuurikeskus Caisan vuosittain järjestämän, Suomen ulkomaalaistaustaisille ei-ammattilaisille tarkoitetun Ourvision-laulukilpailun voittaja. Kilpailussa jaetaan myös raha- ja tuotepalkintoja. Tunnetuimpiin bändikilpailuihin kuuluu vuodesta 1996 alkaen vuosittain järjestetty bändikatselmus Ääni & Vimma. Siihen osallistui noin 200 bändiä vuonna 2008. (MTV3, www.ourvision.fi, Ääni & Vimma.)

Äänitteet

Suomessa tuotettiin runsaat 2 300 musiikkiäänitenimekettä vuonna 2007. Niistä 98,5 prosenttia oli cd-levyjä. Tuotettujen äänitenimekkeiden määrä on vaihdellut vuosittain melko paljon viime vuosina: vuonna 2001 tuotettiin vain noin 1 800 äänitenimekettä, kun taas

Kuvio 5.1
Äänitteiden kappalemyynti
2001–2007

Lähde: Suomen Ääni- ja kuvatalennetuottajat ÄKT ry.

vuonna 2006 tuotettuja nimekkeitä kertyi 3 200. Pelkästään tiedostomuodossa julkaistujen äänitteiden määrät eivät vielä ole mukana tilastoissa. (Taulukko 5.12.)

Fyysisessä muodossa julkaistujen äänitteiden myynti on laskenut jo usean vuoden ajan. Vuonna 2007 Suomessa myytiin noin 10 miljoonaa fyysistä äänitettä, lähes kaikki cd-levyjä, vähittäismyynnin arvon ollessa 95 miljoonaa euroa. Kappalemääräinen myynti on pudonnut noin 15 prosenttia, euromääräinen myynti reaalisesti noin 30 prosenttia vuodesta 2001. (Taulukko 5.13, Kuvio 5.1.)

Tiedostomuotoisten äänitteiden myynti on sen sijaan kasvanut voimakkaasti: tiedostomuotoisia äänitteitä, ts. verkkolataus- ja matkapuhelinäänitteitä, myytiin pelkästään Suomen Ääni- ja kuvatallennetuottajat ÄKT ry:n jäsenyhtiöistä noin 2,4 miljoonaa vuonna 2007, joten kappalemääräinen myynti on yli kaksinkertaistunut parissa vuodessa. Euromääräisen myynnin kasvu on ollut vieläkin nopeampaa, sillä kalliimpien tiedostoäänitteiden, kuten albumien, osuus tiedostoäänitemarkkinoilla on kasvanut. Tiedostomuotoiset äänitteet ovat silti hinnaltaan fyysisiä äänitteitä halvempia. Matkapuhelinten soittoäänien osuus tiedostoäänitteiden kappalemyyntistä oli noin 37 prosenttia vuonna 2007. (www.ifpi.fi.) (Taulukko 5.13, Kuvio 5.1.)

Suomessa myydään verraten paljon kotimaisia äänitteitä: ÄKT:n jäsenyhtiöiden äänitemyyntistä yli 60 prosenttia oli kotimaisia vuonna 2007. Kautta aikojen eniten myydyistä äänitteistä 16 ensimmäistä on kotimaisia, ja vuoden 2007 myydyimpien äänitteiden listalta ensimmäinen ulkomainen löytyy vasta sijalta 20. Myydyimmistä äänitteistä suurin osa kuuluu populaarimusiikin eri tyylilajeihin, mutta silloin tällöin muidenkin musiikkilajien edustajia nousee kärkijoukkoon: esimerkiksi Samuli Edelmannin albumi Virsiä oli vuoden 2007 neljänneksi eniten myyty albumi. Myydyin oli Nightwish-yhtyeen Dark Passion Play, jota myytiin lähes 110 000 kappaletta. (Taulukot 5.14 ja 5.15.) Suomen radiokanavilla ulkomaisia menestyssävelmiä soitetaan usein enemmän kuin kotimaisia: vuonna 2007 kaupallisilla radiokanavilla soitetuina oli englantilaisen Robbie Williamsin esittämä She's Madonna, joka soi runsaat 3 800 kertaa. Myös toiseksi ja kolmanneksi soitetuimmat sävelmät olivat ulkomaisia. Soitetuin artisti oli Madonna, jonka esittämiä kappaleita soitettiin yhteensä lähes 20 000 kertaa. (www.ifpi.fi, Suomen tietotoimisto.)

Suomen musiikkivienti

Suomalainen klassinen musiikki on jo vuosikymmeniä ollut tunnettua myös ulkomailla. 2000-luvun kuluessa myös suomalainen populaarimusiikki on saanut jalansijaa ulkomailla. Vuonna 2002 kevyen musiikin vientiä edistämään perustetun Music Export Finlandin

(Musex) musiikkivientitutkimuksen mukaan suomalaisen musiikin viennin arvo oli lähes 20 miljoonaa euroa vuonna 2007. Viennin arvo kuvastaa Suomeen tuloutuvien rahamäärien kokonaissummaa, joka koostuu ulkomailta tulevista hyödykkeiden ja palveluiden myyntituloista sekä tekijänoikeuskorvauksista. Viennin arvo kolminkertaistui vuodesta 2000 vuoteen 2005. Ulkomailta tuloutuvien tekijänoikeuskorvausten kasvu jatkui vielä vuonna 2006. Teoston keräämät esityskorvaukset ulkomailta nousivat vuonna 2007 ensimmäisen kerran yli 3 miljoonan euron, minkä osasyynä pidetään Suomen euroviisuvoittoa vuonna 2006. Opetusministeriön musiikkiviennin edistämiseen tarkoitettua julkaisukiertuetukea myönnettiin yhteensä 120 000 euroa vuonna 2008. Tätä tukea sai 12 yhtyettä. (Suomen musiikkiviennin markkina-arvo ja rakenne 2007, Music Export Finland, Teosto, opetusministeriö.) (Taulukot 5.16 ja 5.17.)

Toistaiseksi suomalaisista yhtyeistä kaupallisesti parhaiten ovat ulkomailla menestyneet HIM, jonka albumeita oli keväeseen 2008 mennessä myyty maailmanlaajuisesti noin 5,5 miljoonaa kappaletta, sekä Nightwish, jonka albumimyynti ylitti 3 miljoonan kappaleen rajan vuonna 2007. Luvut sisältävät pelkästään fyysisten albumien myynnin. (HMC Helsinki Music Company, Spinefarm Records.)

Tilastolähteet

Suomen Sinfoniaorkesterit ry. tilastoi jäsenorkesteriensä toimintaa ja taloutta. Tilastot julkaistaan vuosittain toimintakertomuksessa sekä järjestön internet-sivuilla. Opetusministeriö kokoaa tilastoja teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvista orkestereista. Muista orkestereista ja yhtyeistä ei ole saatavilla koottua tilastotietoa. Kuorot tilastoivat toimintaansa. Kirkkohallitus koostaa vuosittain tilastot evankelisluterilaisen kirkon musiikkitoiminnasta. Muiden kirkkokuntien musiikkitoiminnasta ei ole saatavissa tilastoja. Puolustusvoimat pitää yllä tilastoja sotilassoittokunnista.

Kansalliskirjasto kokoaa tilastoja Suomessa tuotettujen äänitenimekkeiden määristä äänitetyypeittäin. Suomen Ääni- ja kuvatallennetuottajat ÄKT ry. kokoaa tilastoja äänitteiden myynnistä Suomessa ja julkaisee ne vuosittain nettisivuillaan (www.ifpi.fi). ÄKT ja Yleisradio julkaisevat viikoittain Suomen Virallista Albumilistaa myydyimmistä albumiäänitteistä (<http://ohjelma-opas.yle.fi/sisaltooppaat/pop/lista>). Lista perustuu noin 615 "listaliikkeen" (2008) ilmoittamiin tukkuhinnaltaan vähintään 8,5 euron hintaisten albumiäänitteiden myyntimääriin (Yleisradio/YleX). Lisäksi Yleisradio julkaisee listaliikkeiden myynnin perusteella singlelistaa, kokoelma-albumilistaa, midprice-albumilistaa sekä musiikki-dvd-listaa. Singlelista on verkkolatausmyynnin sekä fyysisten singlelevyjen myynnin yhdistelmä. Vuodes-

ta 2007 alkaen ÄKT julkaisee viikoittain Suomen Viralista Latauslistaa verkko- ja mobiilikauppojen musiikki-myynnin perusteella (www.latauslista.fi). Vuonna 2008 Latauslistan koonnissa oli mukana 24 tiedostomuotoisia äänitteitä myyvää liikettä.

Rumba-lehti julkaisi vuosina 1992–2007 musiikkikappaleiden äänitemyyntiin sekä radio- ym. soittoon perustuvaa ”50 hittiä” -listaa suosituimmista menestys-sävelmistä. Koosteet listoista vuoteen 2005 saakka on julkaistu Timo Pennasen (2006) teoksessa Sisältää hitin – Levyt ja esittäjät Suomen musiikkilistoilla vuodesta 1972. Teos sisältää myös muilla suomalaisilla äänitelistoilla olleet äänitteet ja esittäjät musiikkilajista riippumatta vuoteen 2006 saakka. Vuoden 2008 alusta lähtien Rumba-lehti on koonnut yli 30 äänitealan erikoisliikkeen myyntiin perustuvaa albumilistaa. Se julkaistaan joka toinen viikko Rumbassa sekä Internetissä (www.rumba.fi/lista).

Äänitealan kansainvälisen järjestön (International Federation of the Phonographic Industry IFPI) hyväksymä Nielsen Music Control tilastoi radiossa ja televisiossa esitettyjen musiikkikappaleiden soittomääriä 18 maassa. Suomi on mukana tilastoinnissa vuodesta 1997 alkaen (Pennanen 2006). Soittotilastoja julkaistaan netissä (www.nielsenmusiccontrol.com, www.radioandrecords.com/formats/charts/euro/Finland.asp) sekä Markkinointi & Mainonta -lehdessä. Discopress Oy julkaisee listoja sekä radioasemien että tanssipaikkojen suosituimmista hittisävelmistä (www.hitit.fi). Dee Jay Promotions tuottaa tanssipaikkojen suosikkisävelmien listaa Finnish Dance Chart, joka perustuu noin 90 suomalaisen tiskijukan palautteeseen (www.deejaypromo.com). Findance.com tuottaa yleisöäänestykseen perustuvaa listaa suosituimmista hittisävelmistä (www.findance.com).

Säveltäjän Tekijänoikeustoimisto Teosto ry. laatii vuosittain listan Suomessa ja ulkomailla eniten esitetyistä suomalaissävelmistä. Opetusministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön sekä ulkoasiainministeriön rahoittama Music Export Finland (Musex) tuottaa yhdessä Media Clever Oy:n kanssa vuosittain tutkimuksen Suomen musiikkiviennin arvosta (Suomen musiikkiviennin markkina-arvo ja rakenne). Tutkimus jul-

kaistiin ensimmäisen kerran vuonna 2003, jolloin se koski vuosia 1999–2001. Tutkimus julkaistaan Musexin nettisivuilla (www.musexfinland.fi).

Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksessa kartoitetaan musiikin harrastamista noin 10 vuoden välein. Viimeisimmät tulokset koskevat vuotta 2002.

Muut lähteet

Kilpiö, Markku (1992). Kuoro on kasvun paikka. Johdatus kuorolaulun historiaan ja nykyisyyteen Suomessa. Sulasol 3. (www.sulasol.fi/kuorosuomi/historia.htm.)

Musiikin alueellinen tarjonta (2005). Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2005: 34. Helsinki.

Pennanen, Timo (2006). Sisältää hitin - Levyt ja esittäjät Suomen musiikkilistoilla vuodesta 1972. Helsinki: Otava.

Rytmimusiikki 2010 -visio (2005). (www.rytmimusiikki2010.fi, luettu 20.10.2008)

Suomen musiikkiviennin markkina-arvo ja rakenne 2006 (2007). Helsinki: Music Export Finland (Musex) & Media Clever Oy.

Suomen Sinfoniaorkesterit ry. (2008). Toimintakertomus 2007. Helsinki: Suomen Sinfoniaorkesterit ry.

HMC Helsinki Music Company

MTV3

Music Export Finland (Musex)

Opetusministeriö

Spinefarm Records

Suomen Tietotoimisto

Suomen Ääni- ja kuvatallennetuottajat ÄKT ry. (www.ifpi.fi)

Säveltäjän Tekijänoikeustoimisto Teosto ry.

Taiteen keskustoimikunta

Yleisradio / YleX

Ääni & Vimma

www.ourvision.fi

www.sinfoniaorkesterit.fi (Suomen Sinfoniaorkesterit ry)

Taulukot – Tables

- 5.1 Orkesterit 1985–2007
Orchestras 1985–2007
- 5.2 Teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvat orkesterit 2007
Orchestras subject to the Theatres and Orchestras Act 2007
- 5.3 Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenorkesterien tulot ja menot 2007
Incomes and expenditure of the member orchestras of the Association of Finnish Symphony Orchestras 2007
- 5.4 Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenten esiintymiset ja kuulijat 2007
Performances and audiences of the members of the Association of Finnish Symphony Orchestras 2007
- 5.5 Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenorkesterien konsertit ulkomailla 2007
Concerts abroad of members of the Association of Finnish Symphony Orchestras 2007
- 5.6 Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenorkestereiden vakinaiset muusikot sukupuolen ja keski-ään mukaan 2007
Permanent musicians of the member orchestras of the Association of Finnish Symphony Orchestras by gender and average age 2007
- 5.7 Suomalaisia kuoroliittoja ja -yhdistyksiä 2007
Finnish choral unions and associations 2007
- 5.8 Suomen evankelisluterilaisen kirkon seurakuntien musiikkitoiminta 1995–2007
Musical activities of parishes of the Evangelical Lutheran Church of Finland 1995–2007
- 5.9 Puolustusvoimien sotilassoittokunnat 2007
Military bands of the Finnish Defence Forces 2007
- 5.10 Konserttikeskuksen järjestämät konsertit ja muut tapahtumat 1980–2007
Concerts and other events organised by the Concert Centre 1980–2007
- 5.11 Kotimaisia musiikkikilpailuja ja -palkintoja
Finnish musical competitions and awards
- 5.12 Musiikkiäänitteiden nimeketuotanto Suomessa 2000–2007
Production of music recording titles in Finland 2000–2007
- 5.13 Äänitteiden myynti 1980–2007
Recording sales 1980–2007
- 5.14 Kautta aikojen myydyimmät kotimaiset ja ulkomaiset albumiäänitteet Suomessa
All time best-selling domestic and imported album recordings in Finland
- 5.15 Myydyimmät albumiäänitteet Suomessa 2007
Best-selling albums in Finland 2007
- 5.16 Suomen musiikkiviennin tunnuslukuja 1999–2007
Key figures on Finnish music exports 1999–2007
- 5.17 Esitettyimmät sävelmät 2006
Most frequently played melodies 2006

5.1 Orkesterit 1985–2007*						
5.1 Orchestras 1985–2007*						
Vuosi – Year	Orkestereita – Orchestras	Konsertit – Concerts		Päätöiminen henkilökunta – Full-time staff	Kokonaismenot – Total expenditure	Valtionapu – State subsidies
		Lkm – No.	Lkm – No.			
				Lkm – No.	1 000 € – EUR 1 000	1 000 € – EUR 1 000
1985	31	1 545	661 957	689	17 380	789
1990	32	1 775	740 418	905	31 786	1 122
1995 ¹⁾	30	1 966	991 478	1 002	40 503	8 876
1996	31	1 982	1 176 683	1 020	43 288	9 803
1997	31	1 949	1 068 806	1 022	44 317	9 974
1998	31	1 845	971 425	1 024	45 024	10 677
1999	29	1 833	944 666	1 022	46 052	10 537
2000	29	1 788	993 837	1 038	48 833	10 865
2001	30	1 647	965 109	1 054	51 067	10 880
2002	30	1 717	1 002 742	1 074	54 232	11 223
2003	31	1 880	²⁾ 904 968	1 093	55 202	11 293
2004	31	1 907	³⁾ 932 628	1 100	56 210	11 751
2005	31	1 931	992 595	1 103	59 618	12 012
2006	31	1 847	892 161	1 107	60 945	12 403
2007	31	1 799	874 944	1 113	62 946	12 774

* Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenorkesterit, kansanmusiikkiyhtye Tallari sekä lastenmusiikkiorkesteri Loiskis. Vuodesta 1993 lähtien myös Kansallisooppera (konsertit ja käynnit) sekä kamariorkesteri Avantii! (kokonaismenot ja valtionapu). Valtionapuun sisältyvät myös harkinnanvaraiset avustukset. – *The members of the Association of Finnish Symphony Orchestras, the Tallari folk music ensemble and the Loiskis children's music orchestra. Since 1993 also the National Opera (concerts and visits) and the Avantii! Chamber Orchestra (total expenditure and State subsidies). State subsidies also include discretionary subsidies.*

1) Pi. Avantii! – *Excluding Avantii!*

2) Ei sisällä Loiskis-orkesterin yleisöä. – *Excluding the audience of the Loiskis orchestra.*

3) Sisältää Loiskis-orkesterilta ainoastaan 47 konsertin yleisön 121 pidetystä konsertista. – *The Loiskis orchestra: includes only the audience of 47 concerts of a total of 121.*

Lähteet – *Sources:*

Suomen Sinfoniaorkesterit ry. – *Association of Finnish Symphony Orchestras*

Opetusministeriö – *Ministry of Education*

Tallari – *Tallari folk music ensemble*

Lastenmusiikkiorkesteri Loiskis – *Loiskis children's music orchestra*

5.2 Teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvat orkesterit 2007
5.2 Orchestras subject to the Theatres and Orchestras Act 2007

Orkesteri – Orchestra	Henkilö- työvuosia ¹⁾ – Person years ¹⁾	Valtionosuus ²⁾ – Statutory State subsidy ²⁾	Menot yhteensä – Total expenditure	VOS:in osuus menoista – Statutory State subsidy of total expenditure	Esiintymiset – Performances	Käynnit – Visits
		1 000 € – EUR 1 000	1 000 € – EUR 1 000	%		
Yhteensä – Total	1 033	12 502	55 960	22	1 379	545 084
Helsingin kaupunginorkesteri – <i>Helsinki Philharmonic Orchestra</i>	135	1 634	8 972	18	70	78 717
Tapiola Sinfonietta, Espoo	54	654	3 281	20	51	21 559
UMO Jazz Orchestra, Helsinki	30	363	1 300	28	28	16 019
Vantaan orkesteri, Vantaan viihdeorkesteri – <i>Vantaa Orchestra, Vantaa Pops Orchestra</i>	9	109	517	21	14	11 115
Kuudennen kerroksen orkesteri – <i>The Sixth Floor Orchestra, Helsinki</i>	3	36	145	25	4	2 395
Hyvinkään orkesteri – <i>Hyvinkää orchestra</i>	3	36	186	20	10	2 120
Lohjan kaupunginorkesteri – <i>Lohja City Orchestra</i>	22	266	906	29	77	15 082
Avanti! Kamariorkesteri – <i>Avanti! Chamber Orchestra, Helsinki</i>	22	266	753	35	26	10 885
Turun filharmoninen orkesteri – <i>Turku Philharmonic Orchestra</i>	102	1 235	4 658	27	76	40 165
Pori Sinfonietta – <i>Pori City Orchestra</i>	36	436	1 790	24	35	11 862
Tampere Filharmonia – <i>Tampere Philharmonic Orchestra</i>	107	1 295	6 761	19	54	43 002
Lahden kaupunginorkesteri – <i>Lahti Symphony Orchestra</i>	84	1 017	5 456	19	92	50 687
Kymi Sinfonietta, Kotka & Kouvola	38	460	2 100	22	65	14 303
Lappeenrannan kaupunginorkesteri – <i>Lappeenranta City Orchestra</i>	28	339	1 263	27	40	10 483
Mikkelin kaupunginorkesteri – <i>St. Michel Strings</i>	17	206	639	32	49	11 014
Savonlinnan orkesteri – <i>Savonlinna Orchestra</i>	6	73	196	37	23	6 141
Kuopion kaupunginorkesteri – <i>Kuopio Symphony Orchestra</i>	58	702	3 010	23	76	28 885
Joensuun kaupunginorkesteri – <i>Joensuu City Orchestra</i>	41	496	2 006	25	45	16 864
Jyväskylän Sinfonia – <i>Jyväskylä City Orchestra</i>	48	581	2 466	24	33	14 254
Lastenmusiikkiorkesteri Loiskis – <i>Loiskis children's music orchestra, Jyväskylä</i>	4	48	215	22	134	19 947
Seinäjoen kaupunginorkesteri – <i>Seinäjoki City Orchestra</i>	15	182	658	28	34	18 898
Vaasan kaupunginorkesteri – <i>Vaasa City Orchestra</i>	37	448	1 777	25	34	14 770
Keski-Pohjanmaan kamariorkesteri – <i>Ostrobothnian Chamber Orchestra, Kokkola</i>	29	351	1 479	24	55	15 354
Kansanmusiikkiyhtye Tallari – <i>Tallari folk music ensemble, Kaustinen</i>	6	73	171	42	99	18 615
Oulu Sinfonia – <i>Oulu Symphony Orchestra</i>	70	847	3 768	22	51	30 558
Kemin kaupunginorkesteri – <i>Kemi City Orchestra</i>	10	121	387	31	39	5 711
Lapin Kamariorkesteri – <i>Chamber Orchestra of Lapland, Rovaniemi</i>	19	230	1 101	21	65	15 679

1) Henkilötyövuoden yksikköhinta oli 32 711 €. Orkesterien ylläpitäjille maksettiin 37 % henkilötyövuosien määrittämästä euromäärästä. – *The unit price of a person year was EUR 32,711. The orchestra company received 37 % of the cost of person years.*

2) Lisäksi 8 orkesteria on saanut harkinnanvaraisia valtionavustuksia yht. 174 000 € ja 7 orkesteria on saanut kehittämisavustuksia yht. 119 000 € – *Moreover, 8 orchestras have received discretionary state subsidies a total of EUR 174,000, and 7 orchestras have received development subsidies a total of EUR 119,000.*

Lähde – *Source:*

Suomen Sinfoniaorkesterit ry., Toimintakertomus 2007 – *Association of Finnish Symphony Orchestras, annual report 2007*

5.3 Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenorkesterien tulot ja menot 2007*
5.3 Incomes and expenditure of the member orchestras of the Association of Finnish Symphony Orchestras 2007*

Tulot – Incomes	1 000 € – EUR 1 000	%
Yhteensä – Total	62 328	100
Kuntien avustukset – <i>Municipal subsidies</i>	34 427	55
Valtionosuudet – <i>Statutory state subsidies</i>	12 653	20
Muut julkiset avustukset ¹⁾ – <i>Other public support</i> ¹⁾	7 108	11
Omat tulot – <i>Earnings</i>	8 140	13
Konserttitulot – <i>Concert revenues</i>	3 429	6
Tilauseesiintymistulot – <i>Commissioned performances</i>	1 512	2
Ooppera- ja teatteritulot – <i>Opera and theatre revenues</i>	168	0
Muut toimintatulot ²⁾ – <i>Other activities</i> ²⁾	2 075	3
Muut tulot ³⁾ – <i>Other income</i> ³⁾	957	2
Menot – Expenditure	1 000 € – EUR 1 000	%
Yhteensä – Total	62 560	100
Henkilöstömenot – <i>Staff costs</i>	48 158	77
Palkkaus, päätoimiset – <i>Salaries, full-time staff</i>	29 942	48
Palkkaus, tilapäiset – <i>Salaries, temporary staff</i>	7 913	13
Sosiaalikulustannukset – <i>Social contributions</i>	10 303	16
Kiinteistökustannukset – <i>Building costs</i>	4 202	7
Muut käyttökustannukset – <i>Other operating costs</i>	10 138	16

* Ei sisällä Suomen Kansallisoopperan orkesteria. – *Excluding Finnish National Opera orchestra.*

1) Sisältää Radion Sinfoniaorkesterin Ylen rahoitusosuuden 6 356 139 euroa. – *Including the Finnish Broadcasting Company YLE financing of Finnish Radio Symphony Orchestra (EUR 6,356,139).*

2) TV- ja radiointikorvaukset, sponsoritulot. – *TV and radio broadcasting fees, sponsorship.*

3) Sosiaali-, opetus- ja vuokratulot, royaltit, jäsenmaksut. – *Social, teaching and rental income, royalties, membership subscriptions.*

Lähde – *Source:*

Suomen Sinfoniaorkesterit ry., Toimintakertomus 2007 – *Association of Finnish Symphony Orchestras, annual report 2007*

5.4 Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenten esiintymiset ja kuullijat 2007								
5.4 Performances and audiences of the members of the Association of Finnish Symphony Orchestras 2007								
Orkesteri – Orchestra	Esiintymiset – Performances				Käynnit – Visits			
	Kotimaassa – In Finland	Joista sinfonia- konsertteja tai vastaavia – Of which symphony concerts, etc.	Ulkomailla – Abroad	Yhteensä – Total	Kotimaassa – In Finland	Joista sinfonia- konsertteja tai vastaavia – Of which symphony concerts, etc.	Ulkomailla – Abroad	Yhteensä – Total
Yhteensä¹⁾ – Total¹⁾	1 566	467	57	1 641	836 382	286 135	69 464	905 846
Ammattisinfoniaorkesterit – Professional symphony orchestras (15)	1 056	372	45	1 101	674 941	252 327	61 292	736 233
Helsingin kaupunginorkesteri – <i>Helsinki Philharmonic Orchestra</i>	71	46	16	87	80 417	58 803	19 705	100 122
Joensuun kaupunginorkesteri – <i>Joensuu City Orchestra</i>	51	12	–	51	19 514	4 404	–	19 514
Jyväskylän Sinfonia – <i>Jyväskylä City Orchestra</i>	49	26	2	51	22 598	11 473	1 600	24 198
Suomen Kansallisoopperan orkesteri – <i>Orchestra of the Finnish National Opera, Helsinki</i>	153	4	–	153	166 387	4 914	–	166 387
Kuopion kaupunginorkesteri – <i>Kuopio Symphony Orchestra</i>	82	22	3	85	35 435	13 341	4 200	39 635
Kymi Sinfonietta, Kotka & Kouvolan <i>Sinfonietta, Kotka & Kouvolan</i>	68	39	1	69	15 023	8 868	220	15 243
Lahden kaupunginorkesteri – <i>Lahti Symphony Orchestra</i>	104	33	5	109	56 951	26 645	10 155	67 106
Lappeenrannan kaupunginorkesteri – <i>Lappeenranta City Orchestra</i>	43	22	–	43	11 833	5 159	–	11 833
Oulu Sinfonia – <i>Oulu Symphony Orchestra</i>	67	21	–	67	38 237	13 577	–	38 237
Pori Sinfonietta – <i>Pori City Orchestra</i>	46	17	–	46	15 474	4 170	–	15 474
Radion Sinfoniaorkesteri – <i>Finnish Radio Symphony Orchestra, Helsinki</i>	53	34	13	66	47 864	40 000	21 900	69 764
Tampere Filharmonia – <i>Tampere Philharmonic Orchestra</i>	75	20	5	80	67 657	22 274	3 512	71 169
Tapiola Sinfonietta, Espoo	56	28	–	56	30 359	12 734	–	30 359
Turun filharmoninen orkesteri – <i>Turku Philharmonic Orchestra</i>	77	36	–	77	40 965	23 016	–	40 965
Vaasan kaupunginorkesteri – <i>Vaasa City Orchestra</i>	61	12	–	61	26 227	2 949	–	26 227
Kamari- ja runko-orkesterit – Chamber and semi-professional orchestras (8)	432	75	10	442	128 046	27 668	7 672	135 718
Kemin kaupunginorkesteri – <i>Kemi City Orchestra</i>	43	5	1	44	6 051	1 177	22	6 073
Keski-Pohjanmaan kamariorkesteri – <i>Ostrobothnian Chamber Orchestra, Kokkola</i>	69	20	–	69	20 127	10 293	–	20 127
Lapin Kamariorkesteri – <i>Chamber Orchestra of Lapland, Rovaniemi</i>	70	1	–	70	16 316	907	–	16 316
Lohjan kaupunginorkesteri – <i>Lohja City Orchestra</i>	97	9	–	97	27 604	1 663	–	27 604
Mikkelin kaupunginorkesteri – <i>St. Michel Strings</i>	56	11	–	56	13 494	2 086	–	13 494
Savonlinnan orkesteri – <i>Savonlinna Orchestra</i>	31	2	–	31	7 161	857	–	7 161
Seinäjoen kaupunginorkesteri – <i>Seinäjoki City Orchestra</i>	38	5	3	41	21 274	1 396	5 500	26 774
UMO Jazz Orchestra, Helsinki	28	22	6	34	16 019	9 289	2 150	18 169
Muut orkesterit – Other orchestras (6)	96	20	2	98	39 332	6 140	500	39 832
Avanti! kamariorkesteri – <i>Avanti! Chamber Orchestra</i>	29	5	2	31	11 485	2 190	500	11 985
Hyvinkään orkesteri – <i>Hyvinkää Orchestra</i>	10	4	–	10	2 120	895	–	2 120
Hämeenlinnan kaupunginorkesteri – <i>Hämeenlinna City Orchestra</i>	7	4	–	7	1 865	1 125	–	1 865
Kuudennen kerroksen orkesteri – <i>The Sixth Floor Orchestra, Helsinki</i>	7	2	–	7	3 382	855	–	3 382
Vantaan Viihdeorkesteri – <i>Vantaa Orchestra, Vantaa Pops Orchestra</i>	37	–	–	37	18 825	–	–	18 825
Vivo Sinfoniaorkesteri – <i>Vivo Symphony Orchestra, Riihimäki</i>	6	5	–	6	1 655	1 075	–	1 655

1) Yhteiskonserteista tehty vähennykset. – After deductions due to joint concerts.

Lähde – Source:

Suomen Sinfoniaorkesterit ry., Toimintakertomus 2007 – Association of Finnish Symphony Orchestras, Annual Report 2007

5.5 Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenorkesterien konsertit ulkomailla 2007			
5.5 Concerts abroad of members of the Association of Finnish Symphony Orchestras 2007			
Orkesteri – Orchestra	Konsertteja – Concerts	Käyntejä – Visits	Maat – Countries
Yhteensä – Total	57	69 464	
Helsingin kaupunginorkesteri – <i>Helsinki Philharmonic Orchestra</i>	16	19 705	Espanja, Saksa, Itävalta, Hollanti, Venäjä – <i>Spain, Germany, Austria, Netherlands, Russia</i>
Radion Sinfoniaorkesteri – <i>Finnish Radio Symphony Orchestra, Helsinki</i>	13	21 900	Japani, Tšekki, Ruotsi – <i>Japan, Czech Republic, Sweden</i>
Tampere Filharmonia – <i>Tampere Philharmonic Orchestra</i>	5	3 512	Saksa, Britannia, Alankomaat – <i>Germany, United Kingdom, Netherlands</i>
Lahden kaupunginorkesteri – <i>Sinfonia Lahti</i>	5	10 155	Britannia, Itävalta, Saksa – <i>United Kingdom, Austria, Germany</i>
Kuopion kaupunginorkesteri – <i>Kuopio Symphony Orchestra</i>	3	4 200	Kiina – <i>China</i>
Jyväskylän Sinfonia – <i>Jyväskylä City Orchestra</i>	2	1 600	Norja – <i>Norway</i>
Kymi Sinfonietta, Kotka & Kouvola	1	220	Alankomaat – <i>Netherlands</i>
UMO Jazz Orchestra, Helsinki	6	2 150	Kanada, Ranska – <i>Canada, France</i>
Seinäjoen kaupunginorkesteri – <i>Seinäjoki City Orchestra</i>	3	5 500	Chile, Espanja – <i>Chile, Spain</i>
Kemin kaupunginorkesteri – <i>Kemi City Orchestra</i>	1	22	Ruotsi – <i>Sweden</i>
Avanti! Kamariorkesteri – <i>Avanti! Chamber Orchestra, Helsinki</i>	2	500	Saksa, Britannia – <i>Germany, United Kingdom</i>

Lähde – Source:

Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n toimintakertomus 2007 – *Association of Finnish Symphony Orchestras, annual report 2007*

5.6 Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenorkestereiden vakinaiset muusikot sukupuolen ja keski-ikäen mukaan 2007*
 5.6 Permanent musicians of the member orchestras of the Association of Finnish Symphony Orchestras by gender and average age 2007*

	Muusikoita – Musicians	Naisia % – Women %	Keski-ikä – Average age
Yhteensä – Total	975	34	44
Sinfoniaorkesterit – Symphony orchestras	881	34	44
Suomen Kansallisoopperan orkesteri – Orchestra of the Finnish National Opera, Helsinki	114	33	41
Radion Sinfoniaorkesteri – Finnish Radio Symphony Orchestra, Helsinki	99	34	42
Helsingin kaupunginorkesteri – Helsinki Philharmonic Orchestra	98	31	45
Tampere Filharmonia – Tampere Philharmonic Orchestra	97	35	44
Turun filharmoninen orkesteri – Turku Philharmonic Orchestra	74	39	43
Lahten kaupunginorkesteri – Lahti Symphony Orchestra	67	36	45
Oulu Sinfonia – Oulu Symphony Orchestra	60	37	42
Kuopion kaupunginorkesteri – Kuopio Symphony Orchestra	46	17	48
Tapiola Sinfonietta, Espoo	41	49	40
Jyväskylän Sinfonia – Jyväskylä City Orchestra	38	37	43
Joensuun kaupunginorkesteri – Joensuu City Orchestra	35	37	44
Vaasan kaupunginorkesteri – Vaasa City Orchestra	31	23	44
Kymi Sinfonietta, Kotka & Kouvola	30	37	43
Pori Sinfonietta – Pori City Orchestra	30	30	46
Lappeenrannan kaupunginorkesteri – Lappeenranta City Orchestra	21	43	44
Kamari- ja runko-orkesterit – Chamber and semi-professional orchestras	94	31	45
Keski-Pohjanmaan kamariorkesteri – Ostrobothnian Chamber Orchestra, Kokkola	20	35	43
Lapin Kamariorkesteri – Chamber Orchestra of Lapland, Rovaniemi	16	44	40
UMO Jazz Orchestra, Helsinki	16	–	42
Lohjan kaupunginorkesteri – Lohja City Orchestra	12	25	45
Mikkelin kaupunginorkesteri – St. Michel Strings	12	50	43
Seinäjoen kaupunginorkesteri – Seinäjoki City Orchestra	10	20	44
Kemin kaupunginorkesteri – Kemi City Orchestra	4	50	45
Savonlinnan Orkesteri – Savonlinna Orchestra	4	50	57

* Lisäksi 6 orkesteria, joissa ei ole vakinaisia muusikoita. – Moreover, there are 6 orchestras which don't employ permanent musicians.

Lähde – Source:

Suomen Sinfoniaorkesterit ry., Toimintakertomus 2007 – Association of Finnish Symphony Orchestras, annual report 2007

5.7 Suomalaisia kuoroliittoja ja -yhdistyksiä 2007			
5.7 Finnish choral unions and associations 2007			
Liitto tai yhdistys – Union or association	Jäsenkuoroja – Member choirs	Henkilöjäseniä – Members	Esintymisiä – Performances
SULASOL Suomen Laulajain ja Soittajain Liitto ry. – Finnish Amateur Musicians' Association	352	11 420	..
Suomen Mieskuoroliitto – Male Choir Union	126	4 428	..
Suomen Naiskuoroliitto – Association of Finnish Female Choirs.	74	1 738	160
Sekakuoroliitto – Association of Finnish Mixed Choirs.	85	2 659	..
Nuorten Kuoroliitto – Association of Finnish Youth Choirs.	67	2 595	..
Finlands Svenska Sång- och Musikförbund – Finnish-Swedish Choir and Music Association	¹⁾ 215	¹⁾ 15 261	¹⁾ 1 075
Finlands Svenska Damkörstörbund – Union of Swedish Female Voice Choirs in Finland	n.–ca. 30	750	..
Finlands Svenska Körförbund – Finland's Swedish choir association.	46	1 126	..
Finlands Svenska Manssångarförbund – Union of Swedish Male Voice Choirs in Finland	30	n.–ca. 1 000	..
Suomen Kirkkomusiikkiliitto SKML ry. – Finnish Association for Church Music	437	11 781	7 524
Finlands Svenska Kyrkosångsförbund – Finland's Swedish church music association	74	1 445	..
Suomen Työväen Musiikkiliitto – STM-music.	101	4 500	..
Viihdekuoroliitto ry. – The Finnish Association of Entertainment Singers	34	858	..

1) Sisältää myös liiton De Ungas Musikförbund i Svenskfinland DUNK r.f.. – Includes also the association De Ungas Musikförbund i Svenskfinland DUNK.

Lähteet – Sources:

Liittojen omat ilmoitukset – Reports of the unions

5.8 Suomen evankelisuterilaisen kirkon seurakuntien musiikkitoiminta 1995–2007
5.8 Musical activities of parishes of the Evangelical Lutheran Church of Finland 1995–2007

Hiippakunta – <i>Diocese</i>	Säännöllisesti kokoontuvat musiikkiryhmät – <i>Regular musical groups</i>					Yleiset musiikkitilaisuudet – <i>General musical events</i>	
	Kuoroja – <i>Choirs</i>	Soitinyhtyeitä – <i>Bands</i>	Ryhmiä yhteensä – <i>Groups total</i>	Jäseniä – <i>Members</i>	Esiintymisiä – <i>Performances</i>	Tilaisuuksia – <i>Events</i>	Osanottajia – <i>Participants</i>
2007							
Yhteensä – Total	2 086	857	2 943	43 671	19 786	15 012	2 010 833
Turku	254	92	346	5 264	2 578	1 644	229 232
Tampere	262	215	477	7 164	2 828	1 954	272 907
Oulu	273	64	337	5 127	2 603	2 178	268 191
Mikkeli	199	36	235	3 673	2 080	1 572	192 995
Porvoo	249	72	321	4 406	1 970	1 223	139 947
Kuopio	232	46	278	4 071	2 270	1 660	209 074
Lapua	278	138	416	5 885	2 729	1 506	215 900
Helsinki	181	62	243	3 942	1 643	2 361	357 320
Espoo	158	132	290	4 139	1 085	914	125 267
Kaupunkiseurakunnat – <i>Urban parishes</i>	1 148	673	1 821	28 208	11 210	9 476	1 411 538
Maaseurakunnat – <i>Rural parishes</i>	938	184	1 122	15 463	8 576	5 536	599 295
1995	2 066	535	2 601	43 329	22 550	11 242	1 785 576
1996	2 095	510	2 605	42 474	22 146	11 559	1 809 557
1997	2 056	552	2 608	42 655	21 644	11 726	1 809 038
1998	2 091	531	2 622	42 215	21 480	11 310	1 701 155
1999	2 123	531	2 654	42 290	21 650	12 011	1 697 799
2000	2 114	442	2 556	41 320	21 289	12 798	1 813 048
2001	2 193	464	2 657	41 620	20 499	12 563	1 760 795
2002	2 246	499	2 745	42 458	20 669	13 129	1 849 142
2003	2 296	485	2 781	44 311	20 431	13 571	1 898 385
2004	2 237	588	2 825	44 435	20 813	13 924	1 984 608
2005	2 212	596	2 808	43 528	19 807	14 678	1 960 680
2006	2 225	596	2 821	42 410	19 854	14 445	1 895 464

Lähde – *Source:*
 Kirkkohallitus – *Church Council*

5.9 Puolustusvoimien sotilassoittokunnat 2007					
5.9 Military bands of the Finnish Defence Forces 2007					
Soittokunta – Band	Henkilöstö – Personnel		Esiintymiset – Performances		Yhteensä – Total
	Soittajat – Players	Kapellimestareita – Conductors	Puolustusvoimien tilaisuuksia – Defence Forces events	Puolustusvoimien uikopuolisia tilaisuuksia – Other performances	
Yhteensä – Total	231	17	1 032	817	1 849
Ilmavoimien Soittokunta – Air Force Band	19	1	66	60	126
Kaartin Soittokunta – Guards Band	39	2	174	80	254
Kainuun Sotilassoittokunta – Kainuu Military Band	15	1	70	38	108
Karjalan Sotilassoittokunta – Karelia Military Band	15	1	66	71	137
Laivaston Soittokunta – Navy Band	20	1	77	73	150
Lapin Sotilassoittokunta – Lapland Military Band	14	1	68	57	125
Panssarisoittokunta – Armour Band	19	1	88	73	161
Pohjan Sotilassoittokunta – Pohja Military Band	20	1	49	72	121
Pohjanmaan Sotilassoittokunta – Pohjanmaa (Ostrobothnia) Military Band	12	1	67	57	124
Rakuunasoittokunta – Dragoon Band	14	1	89	64	153
Satakunnan Sotilassoittokunta – Satakunta Military Band	14	1	77	58	135
Savon Sotilassoittokunta – Savo Military Band	18	1	89	61	150
Sotilasmusiikkikoulu – Military Music School	12	3	52	53	105
Pääesikunta Viestintäosasto – Defence Staff communications department	–	1	–	–	–

Lähde – Source:
Puolustusvoimat, Pääesikunta – Finnish Defence Forces, Defence Staff

5.10 Konserttikeskuksen järjestämät konsertit ja muut tapahtumat 1980–2007				
5.10 Concerts and other events organised by the Concert Centre 1980–2007				
Vuosi – Year	Koulukonsertteja – School concerts	Julkisia konsertteja – Public concerts	Muita tapahtumia (oppitunteja) ¹⁾ – Other events (lessons) ¹⁾	Yhteensä – Total
1980	297	58	–	355
1987	517	63	–	580
1988	399	46	–	445
1989	637	53	–	690
1990	399	36	–	435
1991	439	30	–	469
1992	435	36	–	471
1993	392	21	–	413
1994	442	24	–	466
1995	433	34	31	498
1996	623	37	59	719
1997	555	49	104	708
1998	465	48	49	562
1999	448	27	81	556
2000	480	31	167	678
2001	480	24	240	744
2002	467	23	181	671
2003	538	33	145	716
2004	453	61	212	726
2005	512	37	53	602
2006	659	40	280	979
2007	²⁾ 553	48	216	817

1) Workshop-tunnit sekä luentotunnit. 45 minuuttia vastaa yhtä tapahtumaa. – Workshop lessons and lectures. 45 minutes counts as one event.
2) Päiväkodit 127, ala-asteet 306, yläasteet ja lukiot 94, muut oppilaitokset 26. – 127 day nurseries, 306 lower levels of comprehensive school, 94 upper levels of comprehensive school and upper secondary schools, 26 other educational institutes.

Lähde – Source:
Konserttikeskus – Concert Centre

5.11 Kotimaisia musiikkikilpailuja ja -palkintoja (vähintään 10 000 euroa)			
5.11 Finnish musical competitions and awards (at least EUR 10,000)			
Palkinto tai kilpailu – Award or competition	Järjestäjä tai jakaja – Organiser or awarding authority	Taajuus – Frequency	Palkintosumma – Value of prizes
A. Kilpailut – Competitions:			
Jean Sibelius-kapellimestarikilpailu – The International Jean Sibelius Conductors' Competition	Yleisradio, opetusministeriö, Helsingin kaupunki ym. – Finnish Broadcasting Company, Ministry of Education, City of Helsinki, etc.	5 vuoden välein – Every 5 years	Yht. noin 37 000 € – A total of around EUR 37,000
Jean Sibelius -viulukilpailu – The International Jean Sibelius Violin Competition	Sibelius-seura – Sibelius Society	5 vuoden välein – Every 5 years	Yht. 55 000 € + erikoispalkintoja – A total of EUR 55,000 and special prizes
Jorma Panula -kapellimestarikilpailu – The Jorma Panula Conducting Competition	Vaasan kaupunki, Viljo ja Maire Vuorion säätiö – Town of Vaasa, Viljo and Maire Vuorio foundation	4 vuoden välein – Every 4 years	Yht. 21 000 € – A total of EUR 21,000
Jyväskylän kamarimusiikkikilpailu – The Jyväskylä Chamber Music Competition	Keski-Suomen Konservatorion Säätiö, Kauko Sorjosen säätiö, Jyväskylän ammattikorkeakoulu – Foundation of the Conservatory of Central Finland, Kauko Sorjonen Foundation, Jyväskylä Polytechnic	3 vuoden välein – Every 3 years	Yht. 14 000 € – A total of EUR 14,000
Jyväskylän kitarakilpailu – The Jyväskylä guitar competition	Keski-Suomen Konservatorio, Jyväskylän kaupunkiseurakunta – Conservatory of Central Finland, Jyväskylä city parish	3 vuoden välein – Every 3 years	Yht. 26 000 € – A total of EUR 26,000
Jyväskylän pianokilpailu – The Jyväskylä Piano Competition	Keski-Suomen Konservatorion Säätiö, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Jyväskylä Sinfonia – Foundation of the Conservatory of Central Finland, Jyväskylä Polytechnic, Jyväskylä Sinfonia	3 vuoden välein – Every 3 years	Yht. 18 000 € – A total of EUR 18,000
Jyväskylän tenorikilpailu – The Jyväskylä Voice Competition for Tenors	Keski-Suomen Konservatorion Säätiö, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Jyväskylä Sinfonia – Foundation of the Conservatory of Central Finland, Jyväskylä City Orchestra	3 vuoden välein – Every 3 years	Yht. 15 500 € – A total of EUR 15,500
Kansainvälinen Maj Lind -pianokilpailu – The Helsinki International Maj Lind Piano Competition	Sibelius-Akatemia – Sibelius Academy	5 vuoden välein – Every 5 years	Yht. 60 900 € – A total of EUR 60,900
Kansainvälinen Mirjam Helin -laulukilpailu – The Mirjam Helin International Singing Competition	Suomen Kulttuurirahasto – Finnish Cultural Foundation	5 vuoden välein – Every 5 years	Yht. 2 x 70 000 € – A total of EUR 2 x 70,000
Kansainvälinen Paulon sellokilpailu – International Paulo Cello Competition	Kansainvälinen sellotapahtuma ry., Yleisradio – International Cello Festival, Finnish Broadcasting Company YLE	Muutaman vuoden välein – Every few years	Yht. 44 000 € – A total of EUR 44,000
Kotkan kansainvälinen urkukilpailu – The Kotka International Organ Competition	Kotkan kaupunki, Kotkan seurakunta, Sibelius-Akatemia – Town of Kotka, Kotka parish, Sibelius Academy	3 vuoden välein – Every 3 years	Yht. 17 500 € – A total of EUR 17,500
Kuopion valtakunnallinen viulukilpailu – The Kuopio national violin competition	Kuopion Musiikinystävien Yhdistys ry.	5 vuoden välein – Every 5 years	Yht. 14 900 € + erikoispalkintoja – A total of EUR 14,900 + special prizes
Lappeenrannan valtakunnalliset laulukilpailut – The Lappeenranta national singing competition	Lappeenrannan kaupunki – Town of Lappeenranta	3 vuoden välein – Every 3 years	Yht. 2 x 17 500 € – A total of EUR 2 x 17 500
Sibelius-laulukilpailu – The International Sibelius Singing Competition	Järvenpään kaupunki, Järvenpään Sibelius-Viikot ry., Sibelius-Akatemia – Town of Järvenpää, Järvenpää Sibelius Festival association, Sibelius Academy	..	Yht. 17 500 € – A total of EUR 17,500
Timo Mustakallio -laulukilpailu – The Timo Mustakallio singing competition	Timo Mustakallio -säätiö – Timo Mustakallio foundation	2-3 vuoden välein – Every 2-3 years	Yht. 13 500 € – A total of EUR 13,500
B. Palkinnot – Awards:			
Gramex-palkinto – Gramex prize	Gramex ry.	Muutaman vuoden välein – Every few years	Yht. 40 000 € (2008) – A total of EUR 40,000 (2008)
Iskelmä-Finlandia	Nokian kaupunki / Tapsan Tahdit – Town of Nokia / Tapsan Tahdit festival	Vuosittain – Annually	10 000 € – EUR 10,000
Karita Mattila -palkinto – Karita Mattila prize	Senaatti-kiinteistöt – Senate Properties	Vuosittain – Annually	13 000 € – EUR 13 000
Säveltaiteen valtionpalkinto – The State Prize for Music	Valtion säveltaiteitoimikunta – National Council for Music	Vuosittain – Annually	15 000 € – EUR 15,000
Teosto-palkinto – The Teosto Prize	Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teosto ry. – Finnish Composers' Copyright Society Teosto	Vuosittain – Annually	Yht. 40 000 € – A total of EUR 40,000
Wihurin Sibeliuspalkinto – The Wihuri Sibelius prize	Jenny ja Antti Wihurin rahasto – Jenny and Antti Wihuri Foundation	N. 3 vuoden välein – About every 3 years	100 000 € – EUR 100,000

Lähteet – Sources:

Palkintojen jakajien omat ilmoitukset – Reports of the awarding authorities

5.12 Musiikkiäänitteiden nimeketuotanto Suomessa 2000–2007*						
5.12 Production of music recording titles in Finland 2000–2007*						
Vuosi – Year	Singlet (vinyyli) – Singles (vinyl) Kpl – No.	LP-levyt – LPs	CD-levyt – CDs	Minidisc-äänitteet – Minidisc recordings	Kasetit – Cassettes	Yhteensä – Total
2000	–	1	2 010	5	273	2 289
2001	–	7	1 720	2	91	1 820
2002	2	3	2 011	–	78	2 094
2003	8	7	2 161	–	63	2 239
2004	7	7	1 939	–	74	2 027
2005	15	20	2 558	–	46	2 639
2006	7	57	3 113	–	29	3 206
2007	14	19	2 303	–	3	2 339
Prosenttia – Percentages						
2000	–	0,0	87,8	0,2	11,9	100
2001	–	0,4	94,5	0,1	5,0	100
2002	0,1	0,1	96,0	–	3,7	100
2003	0,4	0,3	96,5	–	2,8	100
2004	0,3	0,3	95,7	–	3,7	100
2005	0,6	0,8	96,9	–	1,7	100
2006	0,2	1,8	97,1	–	0,9	100
2007	0,6	0,8	98,5	–	0,1	100

* EP-levyt on sijoitettu eri luokkiin koon mukaan: Singlen kokoiset EP-levyt singlelevyihin, LP:n kokoiset LP-levyihin. Maxi-singlet on sijoitettu LP-levyihin. CD-levyihin sisältyvät myös CD-singlet. Luvut sisältävät vuosittain vapaakappaleina saatujen äänitteiden määrät; käytännössä vuosittaisissa lukumäärissä on mukana myös edellisten vuosien myöhässä tulleita julkaisuja. – Records are classified by size. Single-size EPs are classed as singles, LP-size EPs and maxi singles are classed as LPs. CD singles are included in CDs. Figures include the numbers of legal deposit copies obtained by the copyright library annually; there are, in practice, delayed publications from previous years included in the numbers of each individual year.

Lähteet – Sources:

Jyväskylän yliopiston kirjasto. Kansalliskirjasto. – Jyväskylä University Library. National Library.

5.13 Äänitteiden myynti 1980–2007							
5.13 Recording sales 1980–2007							
Vuosi – Year	Fyysiset äänitteet ¹⁾ – Physical recordings ¹⁾				Yhteensä – Total	Verkkolataus- ja matkapuhelinäänitteet ²⁾ – Download and mobile recordings ²⁾	
	Vinyylilevyt – Vinyl records Milj. kpl – Million copies	Musiikkikasetit – Music cassettes	CD-levyt ja minidisc-äänitteet – CDs and minidisc recordings	Vähittäismyynnin arvo yhteensä – Total retail sales Milj. € – EUR million		Yhteensä – Total Milj. kpl – Million copies	Vähittäismyynnin arvo yhteensä – Total retail sales Milj. € – EUR million
1980	6,1	4,3	–	10,4	51	–	–
1985	6,6	5,5	0,1	12,2	82	–	–
1990	5,5	6,8	3,4	15,7	112	–	–
1991	4,5	5,7	4,4	14,6	109	–	–
1992	3,0	4,6	5,7	13,3	94	–	–
1993	0,8	4,0	5,2	10,0	89	–	–
1994	0,1	3,9	6,0	10,0	98	–	–
1995	0,2	3,3	6,9	10,4	105	–	–
1996	0,1	3,0	8,3	11,4	114	–	–
1997	0,0	2,1	9,9	12,0	122	–	–
1998	0,0	1,3	11,0	12,3	126	–	–
1999	0,0	0,8	10,7	11,5	120	–	–
2000	0,0	0,3	11,5	11,8	125	–	–
2001	0,0	0,1	11,6	11,7	127	–	–
2002	0,0	0,1	10,4	10,5	118	–	–
2003	0,0	0,1	11,1	11,2	120	–	–
2004	0,0	0,0	10,4	10,4	110
2005	0,0	0,0	9,2	9,2	98	1,1	0,8
2006	0,0	0,0	10,2	10,2	99	1,6	1,5
2007	0,0	0,0	n. – ca. 10	n. – ca. 10	n. – ca. 95	2,4	4,9

1) Luvut ovat arvioita. Singlet on sijoitettu vinyyli-, kasetti- tai CD-luokkiin äänitetyypin mukaan. – Figures are estimates. Singles are included in the vinyl, MC or CD category according to type of recording.

2) Vain ÄKT:n jäsenyhtiöiden myynti. Matkapuhelinäänitteisiin sisältyvät soittoaänet. – Only sales of Finnish IFPI members. Mobile recordings include ringtones.

Lähde – Source:

Suomen Ääni- ja kuvataitellennetuottajat ÄKT ry. – Finnish National Group of IFPI (International Federation of the Phonographic Industry)

5.14 Kautta aikojen myydyimmät kotimaiset ja ulkomaiset albumiäänitteet Suomessa*

5.14 All time best-selling domestic and imported album recordings in Finland*

Esittäjä – Performer	Äänitteen nimi – Name of album	Musiikkilaji ¹⁾ – Musical genre ¹⁾	Julkaisuvuosi – Year of release	Levy-yhtiö – Record company	Myynti vuoden 2007 loppuun mennessä – Sales as of end 2007 Kpl – Copies
Kotimaiset – Domestic					
1. Jari Sillanpää	Jari Sillanpää	Suomalainen iskelmä – Finnish easy listening	1996	Mediamusiikki / Edel	272 291
2. Eppu Normaali	Repullinen hittejä	Suomirock – Finnish rock	1996	Poko	244 031
3. Kirka	Surun pyyhkit silmistäni	Suomalainen iskelmä – Finnish easy listening	1989	BMG (Flamingo)	214 196
4. Dingo	Kerjäläisten valtakunta	Suomirock ja pop – Finnish rock and pop	1985	Finnlevy	190 894
5. Joel Hallikainen	Joel Hallikainen	Suomalainen iskelmä – Finnish easy listening	1992	Finnlevy	178 654
6. Kaija Koo	Tuulten viemää	Suomalainen iskelmä – Finnish easy listening	1993	WEA	175 144
7. Hurriganes	Roadrunner	Suomirock – Finnish rock	1975	Love	171 224
8. Smurffit	Tanssihitit Vol. 1	Tanssipop – Dance-pop	1996	EMI	170 224
9. Jari Sillanpää	Auringonnousu	Suomalainen iskelmä – Finnish easy listening	1997	Mediamusiikki / Edel	160 295
10. Topi Sorsakoski & Agents	Besame Mucho	Suomalainen iskelmä – Finnish easy listening	1987	EMI	157 199
Ulkomaiset – Imported					
1. Queen	Greatest Hits 2	Rock	1991	EMI	138 171
2. Abba	Gold – Greatest Hits	Pop / rock	1992	Universal	132 540
3. Bon Jovi	Cross Road – The Best Of	Rock	1994	Universal	123 354
4. Dire Straits	Brothers In Arms	Rock	1985	Universal	116 784
5. Baccara	Baccara	Tanssipop – Dance-pop	1977	Discophon	115 000
6. Bruce Springsteen	Born In The USA	Rock	1984	Sony	108 913
7. Roxette	Joyride	Pop / rock	1991	EMI	100 599
8. Céline Dion	Let's Talk About Love	Pop / rock, iskelmä – Pop / rock, easy listening	1997	Sony	97 744
9. Madonna	Something To Remember	Poprock, tanssipop – Pop-rock, dance-pop	1995	Warner	93 043
10. Madonna	Immaculate Collection	Poprock, tanssipop – Pop-rock, dance-pop	1990	Warner	92 500

* Sisältää Suomen Ääni- ja kuvatalennetuottajat ÄKT ry:n jäsenyhtiöiden ilmoittamat myyntimäärät. Luvut ovat levy-yhtiöiden ilmoittamia äänitteiden tukkumyntimääriä, joihin sisältyvät LP-levyt, CD-levyt ja kasetit. – Includes sales notified by members of the Finnish National Group of IFPI (International Federation of the Phonographic Industry). The figures are based on wholesale sales of recordings reported by record companies and include LPs, CDs and cassettes.

1) Lähteet – Sources: AMG All Music Guide (www.allmusic.com) ja artistien nettisivut. – AMG All Music Guide (www.allmusic.com) and websites of the artists.

Lähde – Source:

Suomen Ääni- ja kuvatalennetuottajat ÄKT ry. – Finnish National Group of IFPI (International Federation of the Phonographic Industry)

5.15 Myydyimmät albumiäänitteet Suomessa 2007*
5.15 Best-selling albums in Finland 2007*

Esittäjä – Performer	Albumin nimi – Name of album	Musiikkilaji ¹⁾ – Musical genre ¹⁾	Levy-yhtiö – Record company	Myynti (kp) – Sales (copies)	Listaviikot ²⁾ – Chart weeks ²⁾	Korkein listasijoitus ²⁾ – Highest chart position ²⁾
Kotimaiset – Domestic						
1. Nightwish	Dark Passion Play	Sinfoninen hevirock – Symphonic heavy metal	Spinefarm	109 602	13	1
2. Lauri Tähkä & Elonkerjuu	Tuhannen riemua	Folkrock pohjalaisin kansanmusiikkivaikuttein – Folk-rock with influences of Ostrobothnian folk music	Universal	78 010	14	1
3. Ari Koivunen	Fuel for the Fire	Hevirock – Heavy metal	SONY BMG	69 149	27	1
4. Samuli Edelmann	Virsiä	Hengellinen musiikki – Religious music	SONY BMG	63 288	10	1
5. Anna Abreu	Anna Abreu	Suomalainen pop latino- vaikuttein – Finnish pop with Latin influences	SONY BMG	59 782	18	1
6. Apulanta	Eikä Vielä Ole Edes Ilta	Suomirock – Finnish rock	Levy-yhtiö	46 460	17	1
7. Vesa-Matti Loiri	Inari	Suomalainen iskelmä – Finnish easy listening	Warner Music	44 604	8	1
8. Eppu Normaali	Syvään päähän	Suomirock – Finnish rock	Akun tehdas- tuotanto / Poko	41 527	16	1
9. Yö	Valtakunta	Suomirock ja iskelmä – Finnish rock and easy listening	Poko	35 247	–	–
10. Lauri Tähkä & Elonkerjuu	Maailma on renki	Folkrock pohjalaisin kan- sanmusiikkivaikuttein – Folk-rock with influences of Ostrobothnian folk music	Universal	34 543	2	26
Ulkomaiset – Foreign						
1. Amy Winehouse	Back To Black	Rhythm & Blues	Universal	21 362	31	2
2. Led Zeppelin	Mothership	Hevirock – Heavy metal	Warner	18 716	6	10
3. Eagles	Long Road Out Of Eden	Softrock	Universal	15 983	8	6
4. Linkin Park	Minutes To Midnight	Post grunge rock	Warner	15 893	19	1
5. Bruce Springsteen	Magic	Rock	SONY BMG	14 622	6	4

* Sisältää Suomen Ääni- ja kuvatallennetuottajat ÄKT ry:n jäsenyhtiöiden ilmoittamat fyysisten äänitteiden myyntimäärät. Luvut ovat levy-yhtiöiden ilmoittamia äänitteiden tukkumyymintääriä, joihin sisältyvät LP-levyt, CD-levyt, minidisc-äänitteet ja kasetit. – Includes sales of physical recordings notified by the members of the Finnish National Group of IFPI (International Federation of the Phonographic Industry). The figures are based on wholesale sales of recordings reported by record companies and include LPs, CDs and minidisc recordings as well as cassettes.

1) Lähteet – Sources: AMG All Music Guide (www.allmusic.com) ja artistien nettisivut. – AMG All Music Guide (www.allmusic.com) and websites of the artists.

2) Suomen virallisella albumilistalla. – On the Official Finnish Album Chart.

Lähteet – Sources:

Suomen Ääni- ja kuvatallennetuottajat ÄKT ry. – Finnish National Group of IFPI (International Federation of the Phonographic Industry)

5.16 Suomen musiikkiviennin tunnuslukuja 1999–2007*
5.16 Key figures on Finnish music exports 1999–2007*

Vuosi – Year	Hyödykkeiden myynti ¹⁾ – Sales of goods ¹⁾	Palveluiden myynti ²⁾ – Sales of services ²⁾	Tekijänoikeuskorvaukset ³⁾ – Copyright royalties ³⁾	Viennin arvo yhteensä – Exports total
1 000 € – EUR 1,000				
1999.....	1 917	3 801
2000.....	6 065	..	3 345	9 410
2001.....	7 179	3 508	4 731	15 417
2002.....	5 194	6 739	5 924	17 858
2003.....	5 353	9 487	5 200	20 040
2004.....	9 428	5 998	6 267	21 693
2005.....	12 072	10 292	6 530	28 893
2006.....	12 188	6 976	7 063	26 227
2007.....	8 755	4 926	6 136	19 817

* Lukuihin eivät sisälly myyntiportaan vienti, sähköinen kauppa (soittoäänet yms.), musiikinopetus, musiikkijournalismi, radion ja TV:n ohjelmamyyni, soitinvalmistus, ulkomaisissa levy-yhtiöissä olevien suomalaisartistien rojaltiltulot. – Figures exclude export activities of sales divisions, e-commerce (ringtones etc.), music teaching, music journalism, programme sales of radio and tv productions, manufacturing of musical instruments, royalties of Finnish artistes in foreign record companies.

- 1) Tulot myytävistä hyödykkeistä (cd-levyt, videokasetit, painotuotteet ym.), rojalteista, lisenssituloista sekä kustannussopimuksista. – Income from goods for sale (CDs, video cassettes, printed matter, etc.), royalties, licensing income and publishing contracts.
- 2) Tulot myytävistä palveluista kuten live-esiintymiset, äänitysstudioiden palvelut, manageritoiminnan ja markkinoinnin palvelut, lainopilliset palvelut ja musiikkivideoiden tuotannon palvelut. – Income from sold services, such as live concert performances, recording studio services, manager and marketing services, legal services and video production.
- 3) Teosto, Gramex, NCB sekä musiikkikustantajat. – Finnish Composers' Copyright Society Teosto, Gramex, Nordisk Copyright Bureau NCB and music publishers.

Lähteet – Sources:

Suomalaisen musiikkiviennin markkina-arvo ja rakenne vuonna 2001–2007 – Total market value and structure of Finnish music exports in 2001–2007. Helsinki: Music Export Finland & Media Clever Oy.

5.17 Esitetyimmät sävelmät 2006*

5.17 Most frequently played melodies 2006*

Sävelmä – Melody	Säveltäjä – Composer	Kustantaja – Label
Valtakunnallisissa radiolähetyksissä, televisiossa, konserteissa, tanssipaikeilla, laivoilla ym. – In nation-wide radio broadcasts, on TV, at concerts, in restaurants, at dance venues and on ships		
1. Paratiisi	Rauli Somerjoki	Warner / Chappell Music Finland Oy
2. Keinu kanssani	Pablo Beltran-Ruiz	Peer International
3. Jätkän humppa	Paavo Melander	Warner / Chappell Music Finland Oy
4. Satumaa	Unto Mononen	Warner / Chappell Music Finland Oy
5. Ikkunaprinsessa	Ray Stanley	Campbell Connelly
6. Hopeinen kuu	G. Malgoni	Southern Music / Peermusic Ab
7. Ilta skanssissa	Georg Malmstén	Elvis ry.
8. Hard Rock Hallelujah	Mr. Lordi	HMC – Helsinki Music Company Oy
9. Valot	Rauli Somerjoki	Warner / Chappell Music Finland Oy
10. Myrskyn jälkeen	Veikko Samuli	Samusiikki–Samusic Oy
Kaupallisilla radiokanavilla – In commercial radio broadcasts		
1. Hips Don't Lie	Jerry Duplessis, Latavia Parker, Wyclef Jean, Mebarak Shakira, Omar Alfanno, Alejandro Diaz	BMG, Bonnier, EMI, Sony
2. Sorry	Madonna, David Price	Warner / Chappell Music Scandinavia Ab
3. La Camisa Negra	Esteban Aristizabal Juan	Peermusic Ab
4. Because of You	Ben Moody, Kelly Clarkson, David Hodges	Universal / Polygram Music Publ., EMI Music Publ. Scandinavia
5. Wise Man	James Blunt, James Hogarth, Sacha Skarbek	Platz Music David - Scandinavia, EMI Music Publ. Scandinavia, BMG Music Publ. Scandinavia Ab
6. Hung Up	David Price, Madonna, Benny Andersson, Björn Ulvaeus	Warner / Chappell Music Scandinavia Ab
7. Carnival of Rust	Olli Tukiainen, Markus Kaarlonen	..
8. Advertising Space	Robbie Williams, Stephen Duffy	BMG Music Publ. Scandinavia
9. One	Adam Clayton, Larry Mullen, David Evans, Paul Hewson	Universal / Polygram Music Publ.
10. Samantekevää	Andreas Hemmeth	EMI Music Publ. Scandinavia
Esitetyimmät suomalaissävelmät ulkomailla – Most frequently played Finnish melodies abroad		
1. Viulukonsertto – <i>Violin Concert</i>	Jean Sibelius	Robert Lienau
2. The King of Rock'n Roll	Mikko Lindström	..
3. Toinen sinfonia – <i>Symphony no. 2</i>	Jean Sibelius	Breitkopf & Härtel
4. In the Shadows	Lauri Ylönen, Eero Heinonen, Aki-Markus Hakala & Pauli Rantasalmi	Boneless-Skeletor Oy, Grotto Entertainment
5. Ensimmäinen sinfonia – <i>Symphony no. 1</i>	Jean Sibelius	Breitkopf & Härtel
6. Finlandia	Jean Sibelius	Breitkopf & Härtel
7. Lemminkäinen-sarja – <i>Lemminkäinen series</i>	Jean Sibelius	Breitkopf & Härtel
8. Sail Away	Lauri Ylönen, Eero Heinonen, Aki-Markus Hakala & Pauli Rantasalmi	Boneless-Skeletor Oy, Grotto Entertainment
9. Viides sinfonia – <i>Symphony no. 5</i>	Jean Sibelius	Edition Wilhelm Hansen
10. Rip out the Wings of a Butterfly	Ville Valo	Heartagram

* Kustakin esityskerrasta sävelmä saa yhden pisteen. Teosto ry. ei julkaise pistemääriä. – One point is gained for each presentation. The Finnish Composers' Copyright Society Teosto does not publish the scores.

Lähde – Source:

Säveltäjän Tekijänoikeustoimisto Teosto ry. – Finnish Composers' Copyright Society Teosto

6 Elokuva

Elokuva teatterissa

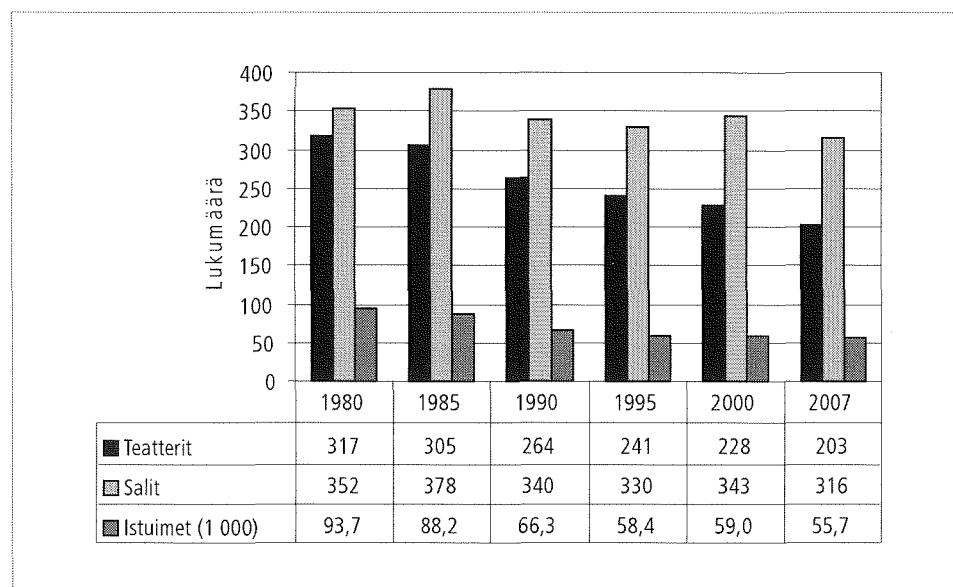
Suomalaiset käyvät tällä hetkellä elokuvissa selvästi useammin kuin viime vuosikymmenellä. Vuonna 2007 elokuvateattereihin myytiin yhteensä 6,5 miljoonaa lippua ja vuosina 2002–2003 jopa 7,7 miljoonaa lippua. Elokuvissa käymisen suosion aallonpohjassa 1990-luvun puolivälissä käyntejä kertyi hieman yli viisi miljoonaa vuodessa. Myös kotimaisten elokuvien suosio on tällä vuosikymmenellä kasvanut. Vuonna 2007 joka viides lippu myytiin suomalaiseen elokuvaan, kun 1990-luvulla kotimaisten elokuvien katsojaosuus jäi useana vuonna alle kymmenen prosentin. Vuonna 2007 kymmenen katsotuimman elokuvan joukossa oli kolme kotimaista elokuvaa, joista suurimman yleisön keräsi Joulutarinoita (235 000 katsojaa). Kaikkein katsotuin elokuva oli kuitenkin yhdysvaltalainen Simpsons The Movie (411 000 katsojaa). (Taulukot 6.1 ja 6.2.)

Elokuvateatterit ovat Suomessa vähentyneet jo pitkään. Vuosina 2000–2007 niiden lukumäärä laski yhteensä kymmenellä prosentilla 203:een teatteriin. Vuosina 1980–2000 teatterit harventuivat kaikkiaan 28 prosentilla eli lähes sadalla teatterilla. Kahdeksan- ja yhdeksänkymmentäluvuilla elokuvasalien määrä ei juurikaan laskenut eikä teatteriverkko siinä mielessä supistunut vaan pikemminkin teattereiden luonne muuttui. Usean salin teatterit korvasivat vanhoja yhden ja kahden salin teattereita. Sen sijaan viime vuosina myös elokuvasalien määrä on laskenut, yhteensä kahdeksalla prosentilla vuosina 2000–2007. Suomeen on rakennettu uusia elokuvateattereita. Vuosituhannen taitteessa aloitti toimintansa neljä uudentyypistä niin sanottua multiplex-teatteria ja senkin jälkeen on avattu muutamia hieman pienempiä teattereita. Muis-

sa maissa multiplex-teatterikonaisuuksia, joissa on vähintään kahdeksan salia sekä runsaat ravintola-, kahvila- ja kioskipalvelut, oli rakennettu jo aiemmin. Paikkakunnilla, joille uusia teattereita on avattu, on vastaavasti suljettu vanhoja teattereita siinä määrin, että salien ja teattereiden määrä on laskenut. (Taulukko 6.1, kuvio 6.1.)

Elokuvissa käyminen ja elokuvateatterit ovat keskittyneet entistä vahvemmin suuriin kaupunkeihin. Kymmenen elokuvissa kävijöiden määrältä suurimman kaupungin osuus koko maan elokuvissakäynneistä oli 73 prosenttia vuonna 2007. Vastaavasti 37 prosenttia kaikista elokuvasaleista sijaitsi kyseisissä kaupungeissa. Helsinki on maan suurin elokuvakaupunki. Sen osuus elokuvissakäynneistä oli yli kolmannes ja siellä sijaitsi 12 prosenttia kaikista elokuvasaleista. Helsingissä on suljettu viime aikoina useita elokuvateattereita, minkä seurauksena salien määrä on laskenut 53:sta 37:ään. (Taulukko 6.3.)

Suomalaisia teattereita kiertää vuosittain noin 400 elokuvaa. Määrältään teattereiden tarjonta on pysynyt ennallaan viime vuosina. Uusia elokuvia ohjelmistoon tuli 163 kappaletta vuonna 2007. Ensi-iltaelokuvien osuus koko ohjelmistosta oli 40 prosenttia. Teattereiden tarjonta on nykyään uutuusvoittoisempaa kuin edellisillä vuosikymmenillä. Vuonna 1995 ensi-iltaelokuvia oli 31 prosenttia koko ohjelmistosta ja vuonna 1985 vain 15 prosenttia. Muutos on seurausta siitä, että teatterit ovat supistaneet ohjelmistoaan mutta ensi-iltojen määrä on pidetty suurin piirtein ennallaan. Vuonna 1985 teattereita kiersi yhteensä peräti tuhat elokuvaa enemmän kuin nykyään. Teatterit esittävät pienempää ohjelmistoaan aiempaa aktiivisemmin mutta lyhyemmän aikaa. Kehityksessä on kyse elokuvien

Kuvio 6.1
Elokuvateatterit, -salit ja
-istuimet 1980–2007

Lähde: Suomen elokuvasäätiö.

koko esitysjärjestelmän muutoksesta. Nykyään elokuvat siirtyvät teattereista aiempaa nopeammin muihin esityskanaviin kuten myynti- ja vuokravideoiksi sekä televisioon. (Taulukko 6.1.)

Yhdysvaltalaiset elokuvat muodostavat suurimman osan elokuvateattereiden tarjonnasta. Niiden osuus ensi-illoista oli 58 prosenttia vuonna 2007. Kotimaisia elokuvia ohjelmistoon tuli 14 kappaletta eli vajaa kymmenesosa kaikista ensi-illoista. Muiden EU-maiden elokuvien osuus ohjelmistosta on muutamana viime vuonna kasvanut hieman. Vuonna 2007 se oli 28 prosenttia. (Taulukko 6.4.)

Elokuva televisiossa ja videolla

Television elokuvatarjonta kasvoi voimakkaasti vuosittain vaihteen molemmin puolin. Kun valtakunnalliset vapaasti katsottavat kanavat esittivät vuonna 1994 yhteensä 651 elokuvaa, kymmenen vuotta myöhemmin ohjelmistossa oli noin 1 500 elokuvaa (taulukko 6.7). Aivan viime vuosina tarjonta ei kuitenkaan ole enää kasvanut. Television elokuvatarjonnan kasvu oli suurimmaksi osaksi seurausta uusista kanavista. Esimerkiksi Yleisradio lisäsi nopeasti vuonna 2001 toimintansa aloittaneiden digitaalisten Teema ja FST-D -kanavien elokuvaohjelmistoa. Samalla kun televisiosta on tullut entistä keskeisempi elokuvien esityskanava, on elokuvista tullut entistä keskeisempi osa television ohjelmistoa. Eräillä kanavilla elokuvien osuus koko ohjelmistosta on jo melko korkea (2005 Nelonen 16 %, YLE Teema 15 %, MTV3 12 %) (Joukkoviestimet 2006).

Kodin elokuvatarjontaa voi kasvattaa maksullisilla elokuvakanavilla. Suomessa on tarjolla useita maksullisia kanavia ja kanavapaketteja, jotka joko esittävät pelkästään elokuvia tai joiden ohjelmistosta ne muodostavat suuren osan. Digitaaliseen lähetystekniikkaan siirtymisen myötä elokuvakanavia on perustettu lisää (esim. SubtvLeffa, Kino). Digitaaliseen tekniikkaan siirtymisen myötä myös maksutv-kanavien tilaaminen on alkanut yleistyä. Aikaisemmin se on ollut Suomessa melko vähäistä. Maksullisten kanavien tilaamisen kynnyksestä on laskenut se, että koteihin hankituissa digisovittimissa on useimmiten niiden katsomiseen tarvittava maksukorttipaikka. Analogiatekniikan aikana maksutv-kanavan tilaajan piti hankkia erikseen kotipääte, jota ei muuten tarvittu television katsomiseen.

Videotallenteet ovat katsojamääriltään tärkeä elokuvien jakelukanava. Elokuvia katsotaan videolta selvästi enemmän kuin elokuvateattereissa. Suomessa myytiin yhteensä 12 miljoonaa videotallennetta vuonna 2007 ja sellainen vuokrattiin 7,4 miljoonaa kertaa (taulukko 6.11). Vuokravideot ovat lähes pelkästään elokuvia. Myyntivideoina on elokuvien lisäksi tarjolla harrasteohjelmia ja televisio-ohjelmia. Vuonna 2007 elokuvateattereihin myytiin 6,5 miljoonaa lippua.

Elokvafestivaalit, -keskukset ja -kerhot

Kodin ulkopuolinen elokuvatarjonta muodostuu kaupallisen teatteriverkon ohjelmiston lisäksi elokuvafestivaaleista, -keskuksista ja -kerhoista. Niissä esitetään usein elokuvia, jotka eivät lainkaan tule elokuvateattereiden ohjelmistoihin.

Elokuvakerhoilla on pitkä historia Suomessa. Ne ovat edistäneet elokuvakulttuuria aina 1950-luvulta saakka. Elokuvakerhot ovat olleet monipuolisia elokuvakasvattajia, ja ne ovat pyrkineet lisäämään jäsentensä kiinnostusta elokuvaa kohtaan. Elokuvakerhoharrastus on nykyään kuitenkin paljon vähäisempää kuin aiempina vuosikymmeninä. Suurimmillaan elokuvakerhojen määrä oli 1980-luvulla, jolloin niitä oli yli kaksisataa. Vielä vuonna 1991 kerhoja oli toiminnassa 110 kappaletta, mutta vuonna 2007 enää 36. (Taulukko 6.12.)

Elokvafestivaalit ja -tapahtumat ovat täyttäneet elokuvakerhojen vähenemisen jättämää aukkoa elokuvien harrastamisessa. Suomeen on perustettu useita elokuvafestivaaleja, ja myös monissa yleiskulttuuritapahtumissa esitetään elokuvia. Keskeisimmät festivaalit keräävät suuria yleisöitä. Esimerkiksi Helsingin Rakkautta ja anarkiaa -festivaaleilla oli 48 400 katsojaa ja Tampereen kansainvälisillä lyhytelokuvajuhlilla 30 000 katsojaa vuonna 2008 (taulukko 6.13).

Alueellisten elokuvakeskusten tehtävänä on ylläpitää vaihtoehtoista elokuvatarjontaa ja järjestää koulutusta elokuvan harrastajille. Suomessa toimii nykyisin 12 alueellista elokuvakeskusta. Keskuksilla on myös kaupallista esitystoimintaa, mutta senkin ohjelmistoa valittaessa kiinnitetään erityistä huomiota laatuun ja monipuolisuuteen. Keskukset saavat rahoitusta muun muassa valtiolta ja kunnilta. Neljällä elokuvakeskuksella on oma teatteri. (Taulukko 6.14.)

Kansallinen audiovisuaalinen arkisto (vuoteen 2007 saakka Suomen elokuva-arkisto) on opetusministeriön alainen laitos, jonka tehtäviin kuuluu elokuvien ja niihin liittyvän aineiston hankkiminen, entistäminen ja säilytys, elokuvatutkimuksen ja elokuvataiteen tuntemuksen edistäminen sekä taiteellisesti, historiallisesti tai muulla tavalla merkittävien elokuvien esittäminen. Audiovisuaalisella arkistolla on esitystoimintaa yhdeksällä paikkakunnalla: Helsingissä, Oulussa, Tampereella, Turussa, Jyväskylässä, Joensuussa, Lahdessa, Vaasassa ja Rovaniemellä. Valtaosa esityksistä järjestetään kuitenkin arkiston omassa teatterissa Helsingissä. Arkistolla oli vuonna 2007 yhteensä 996 esitystä, joissa kävi kaikkiaan 47 777 katsojaa. (Kaikki katsojat eivät ole luvussa mukana, sillä viidellä paikkakunnalla – Joensuu, Kuopio, Lahti, Rovaniemi ja Vaasa – näytöksiin ei myydä lainkaan erillisiä lippuja.) (Taulukko 6.15.)

Suomen elokuvakontakti on elokuvantekijöiden perustama levitysjärjestö, joka vuokraa elokuvia filmi- ja videotallenteina. Suomen elokuvakontaktin esityksissä oli noin 123 957 katsojaa vuonna 2007. Valtaosa (79 %) esityksistä oli lastenelokuvia. Elokuvakontakti järjestää joka syyskuu Kettupäivät, joiden aikana esitellään uudet kotimaiset elokuvat. (Taulukko 6.16.)

Tilastolähteet

Suomen elokuvasäätiö kerää vuosittain tiedot elokuvateattereiden toiminnasta. Tiedot kattavat muun muassa esitetyt elokuvat, kävijämäärät, lipputulot ja ensiesitykset. Elokuväsäätiö julkaisee tiedot Tilastoja-julkaisussa, joka on saatavissa myös säätiön kotisivuilla (www.ses.fi).

Elokuvisissa käymisestä on saatavissa tietoja myös Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksesta. Viimeisin vapaa-aikatutkimus tehtiin vuonna 2002.

Televisiossa esitettäviä elokuvia ja niiden katsojamääriä koskevat tiedot on saatu suoraan televisioyhtiöiltä.

European Audiovisual Observatory on toimittanut tiedot ulkomailla esitetyistä suomalaisista elokuvista.

Videotallennemarkkinoita sekä myydyimpiä ja vuokratuimpia elokuvia koskevat tiedot on saatu Suomen elokuvatoimistojen liitosta.

Kansallista audiovisuaalista arkistoa, alueellisia elokuvakeskuksia, Suomen elokuvakontaktia ja elokuva-kerhoja koskevat tiedot on saatu niiltä itseltään.

Muut lähteet

Joukkoviestimet 2006. Helsinki: Tilastokeskus.

Kohvakka, Rauli (2005a). Elokuva. Teoksessa Joukkoviestimet 2006, 229–232. Helsinki: Tilastokeskus.

Kohvakka, Rauli (2005b). Elokuvien katsomisen muutokset 1980- ja 1990-luvuilla. Teoksessa Mirja Liikkanen, Riitta Hanifi & Ulla Hannula (toim.) Yksilöllisiä valintoja, kulttuurien pysyvyyttä. Vapaa-ajan muutokset 1981–2002, 49–64. Helsinki: Tilastokeskus.

Kohvakka, Rauli (2005c). Video. Teoksessa Joukkoviestimet 2006, 217–221. Helsinki: Tilastokeskus.

Kohvakka, Rauli (2007). Elokuvien katsomisen muutokset. Teoksessa Joukkoviestimet 2006, 89–99. Helsinki: Tilastokeskus.

Kotimaisen elokuvan yleisöt (2008). Helsinki: Suomen elokuvasäätiö.

Taulukot – Tables

- 6.1 Elokuvateatterit 1980–2007
Cinemas in Finland 1980–2007
- 6.2 Vuoden 2007 suosituimmat elokuvat
Top ten films 2007
- 6.3 Suurimmat elokuvateatteripaikkakunnat 2007
Biggest cinema towns in Finland 2007
- 6.4 Pitkien elokuvien ensi-illat alkuperämaittain 1985–2007
New feature film premieres by country of origin 1985–2007
- 6.5 Suomessa tuotetut dokumentti-, fiktio-, animaatio- ja lastenelokuvat 2001–2007
Documentary, fiction, animation and children's films produced in Finland 2001–2007
- 6.6 Suosituimmat suomalaiset elokuvat ulkomailla 1996–2006
Most popular Finnish films shown abroad 1996–2006
- 6.7 Televisiossa esitetyt pitkät elokuvat 1994–2007
Feature films shown on television 1994–2007
- 6.8 Suomen televisiokanavien eniten katsotut elokuvat 2007
Top ten films shown on Finnish television channels 2007
- 6.9 Suosituimmat vuokratut ja myydyt kuvataallenteet 2007
Top ten rental and sell-through DVD releases 2007
- 6.10 Videotallenteiden vuokrauksen ja myynnin arvo 1980–2007
Sales and rentals of video recordings 1980–2007
- 6.11 Myydyt ja vuokratut videotallenteet 1990–2007
Videos sold and rented 1990–2007
- 6.12 Elokuvakerhot 1965–2007
Cinema clubs 1965–2007
- 6.13 Tärkeimmät elokuvajuhlat Suomessa 2008
Major film festivals in Finland 2008
- 6.14 Alueelliset elokuvakeskukset 2007
Regional film centres 2007
- 6.15 Kansallisen audiovisuaalisen arkiston esitykset ja kävijät 1993–2007
Screenings and audiences at the National Audiovisual Archive 1993–2007
- 6.16 Suomen elokuvakontaktin esitykset elokuvaalajeittain 1995–2007
Finnish Film Contact showings by genre 1995–2007
- 6.17 Suomen elokuvasäätiön tukitoiminta 2003–2007
Grants and subsidies from the Finnish Film Foundation 2003–2007

6.1 Elokuvateatterit 1980–2007		1980	1985	1990	1995	2000	2004	2005	2006	2007
6.1 Cinemas in Finland 1980–2007										
	Yksikkö – Unit									
Teattereita – Cinemas	Lkm. – No.	317	305	264	241	228	219	..	208	203
Saleja – Auditoria	Lkm. – No.	352	378	340	330	343	336	332	330	316
Istuimia – Seats	1000	93,7	88,2	66,3	58,4	59,0	57,2	57,0	55,7	55,7
Elokuvateatterikuntia – Municipalities with cinema	Lkm. – No.	177	184	188	180	172
Elokuvateatterikuntia – Municipalities with cinema	%	38,1	39,9	40,9	39,6	38,1
Elokuvasaleista kaupungeissa – Auditoria in urban areas	%	70,7	69,0	70,6	74,2	77,8
Esitetyjä elokuvia – Films shown	Lkm. – No.	1 608	1 433	762	479	409	396	409	401	410
Ensi-iltoja – Premieres	Lkm. – No.	236	224	172	147	170	189	184	181	163
Kotimaisia pitkiä elokuvia ensi-illassa – Finnish feature films released	Lkm. – No.	10	13	14	8	9	13	15	16	14
Esityskerrat – Showings	1 000 – 1,000	163,8	164,6	148,5	143,1	..	190,4
Esityksiä elokuvaa kohti – Showings per film	Lkm. – No.	102	115	195	299
Elokuviskäyntejä – Cinema admissions	milj. – millions	9,9	6,7	6,2	5,3	7,1	6,9	6,1	6,7	6,5
Käyntejä asukasta kohti – Admissions per inhabitant	Lkm. – No.	2,1	1,4	1,3	1,0	1,4	1,3	1,2	1,3	1,2
Katsojia esitystä kohti – Viewers per showing	Lkm. – No.	60,6	40,7	41,7	37,1
Kotimaisten katsojaosuus – Proportion of viewers at Finnish films	%	15	22	14	11	15	17	16	24	20
Pääsylipputuotot – Box office receipts	milj. € – EUR million	22,4	27,8	30,6	32,6	46,6	51,8	44,9	50,3	50,8
Lipun keskihinta – Average ticket price	€ – EUR	2,3	4,1	4,9	6,1	6,6	7,3	7,4	7,5	7,8

Lähteet – Sources:

Suomen elokuvasäätiö – Finnish Film Foundation

Suomen Filmikamari – The Finnish Chamber of Films

6.2 Vuoden 2007 suosituimmat elokuvat			
6.2 Top ten films 2007			
Elokuva – Film	Ensi-ilta – Premiere	Katsoja – Viewers	Lipputuotot – Box office receipts milj. € – EUR million
Kotimaiset elokuvat – Finnish films		1 124 393	8,7
Osuus kokonaiskatsojamäärästä ja pääsylipputuotoista % – Share of viewers and Box office receipts (per cent)		17 %	17 %
Joulutarina – <i>Christmas Story</i>	2007	235 302	1,8
V2 Jäätynyt enkeli – <i>V2 Dead Angel</i>	2007	193 589	1,5
Ganes	2007	170 236	1,4
Tali-lhantala 1944	2007	125 474	1,0
Musta jää – <i>Black Ice</i>	2007	96 322	0,8
Suden arvoitus – <i>Mystery of the Wolf</i>	2006	67 891	0,4
Röllin sydän – <i>Quest for a Heart</i>	2007	64 548	0,5
Suden vuosi – <i>Year of the Wolf</i>	2007	58 009	0,4
Lieksa! – <i>The Matriarch</i>	2007	56 949	0,5
Colorado Avenue	2007	56 073	0,4
Ulkomaiset elokuvat – Foreign films		2 463 695	
Osuus kokonaiskatsojamäärästä ja pääsylipputuotoista (%) – Share of viewers and Box office receipts (per cent)		38 %	38 %
The Simpsons Movie	2007	411 459	3,3
Harry Potter ja Feeniksin kilta – <i>Harry Potter and the Order of the Phoenix</i>	2007	362 306	2,9
Pirates of the Caribbean: Maailman laidalla – <i>Pirates of the Caribbean: At World's End</i>	2007	358 225	3,0
Mr. Bean lomailee – <i>Mr. Bean's Holiday</i>	2007	308 977	2,4
Rottatuille – <i>Ratatouille</i>	2007	263 556	1,9
Shrek kolmas – <i>Shrek the Third</i>	2007	239 898	1,8
Casino Royale	2006	132 625	1,1
Die Hard 4.0	2007	131 996	1,1
Night at the Museum – Yö museossa – <i>Night at the Museum</i>	2007	128 364	1,0
Spider Man 3	2007	126 289	1,0

Lähde – Source:
Suomen elokuvasäätiö – Finnish Film Foundation

6.3 Suurimmat elokuvateatteripaikkakunnat 2007				
6.3 Biggest cinema towns in Finland 2007				
Paikkakunta – Town	Elokuvasaleja – Cinema auditoria	Elokuviissa käyntejä – Visits	Osuus kaikista elokuviissa käynneistä – Proportion of all visits	Käyntejä asukasta kohti – Visits per inhabitant
		1 000	%	
Koko maa – Whole country	316	6 500	100	1,2
10 suurinta yhteensä – Top ten total	120	4 726	72,7	2,7
Helsinki	37	2 188	33,7	3,8
Tampere	17	667	10,3	3,2
Turku	17	542	8,3	3,1
Oulu	13	330	5,1	2,5
Jyväskylä	8	237	3,6	2,8
Lahti	7	174	2,7	1,8
Espoo	5	170	2,6	0,7
Pori	6	169	2,6	2,2
Kuopio	6	124	1,9	1,4
Joensuu	4	124	1,9	2,1

Lähde – Source:

Suomen elokuvasaatiö – Finnish Film Foundation

6.4 Pitkien elokuvien ensi-illat alkuperämaittain 1985–2007											
6.4 New feature film premieres by country of origin 1985–2007											
Alkuperämaa – Country of origin	1985	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Elokuvia – Films											
Yhteensä – Total	222	172	139	170	165	192	180	189	184	181	163
Kotimaiset – Finnish	13	14	8	9	12	10	13	18	15	16	14
Muut EU-maat ¹⁾ – Other EU countries ¹⁾	39	31	25	33	34	..	37	42	56	47	46
Muu Eurooppa – Other European countries	16	9	–	–	5	..	5	2	3	3	1
Eurooppalaiset yhteistuotannot ²⁾ – European co-productions ²⁾	14	2	4	8	6	..	5
Eurooppa yhteensä – Europe total	82	56	37	50	57	..	60	62	74	66	61
Josta muut Pohjoismaat – Of which other Nordic countries	5	9	5	4	15	..	18	9	16	8	8
Yhdysvallat – USA	125	110	86	105	94	..	100	115	99	103	94
Muut maat – Other countries	10	4	11	8	9	..	12	12	12	12	11
Muut yhteistuotannot ²⁾³⁾ – Other co-productions ²⁾³⁾	5	2	5	7	5	..	8
Prosenttia – Percentages											
Yhteensä – Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Kotimaiset – Finnish	6,0	8,1	5,8	5,3	7,3	5,2	7,2	9,5	8,2	8,8	8,6
Muut EU-maat ¹⁾ – Other EU countries ¹⁾	17,4	18,0	18,0	19,4	20,6	..	20,6	22,2	30,4	26,0	28,2
Muu Eurooppa – Other European countries	6,0	5,2	–	–	3,0	..	2,8	1,1	1,6	1,7	0,6
Eurooppalaiset yhteistuotannot ²⁾ – European co-productions ²⁾	6,4	1,2	2,9	4,7	3,6	..	2,8
Eurooppa yhteensä – Europe total	35,8	32,6	26,6	29,4	34,5	..	33,3	32,8	40,2	36,5	37,4
Josta muut Pohjoismaat – Of which other Nordic countries	2,3	5,2	3,6	2,4	9,1	..	10,0	4,8	8,7	4,4	4,9
Yhdysvallat – USA	57,3	64,0	61,9	61,8	57,0	..	55,6	60,8	53,8	56,9	57,7
Muut maat – Other countries	4,6	2,3	7,9	4,7	5,5	..	6,7	6,3	6,5	6,6	6,7
Muut yhteistuotannot ²⁾³⁾ – Other co-productions ²⁾³⁾	2,3	1,2	3,6	4,1	3,0	..	4,4

1) Nykyiset Euroopan unionin jäsenmaat. – Current member states of the European Union.

2) Vuodesta 2004 yhteistuotannot tilastoitu päätuottajan kotimaan mukaan. – From 2004 onwards co-productions are counted according to the country of origin of main producer.

3) Sisältää myös osittain eurooppalaiset yhteistuotannot. – Includes also partly European co-productions.

Lähteet – Sources:

Suomen elokuvasektori, Suomen Filmikamari – Finnish Film Foundation, Finnish Chamber of Films

6.5 Suomessa tuotetut dokumentti-, fiktio-, animaatio- ja lastenelokuvat 2001–2007*							
6.5 Documentary, fiction, animation and children's films produced in Finland 2001–2007*							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Pitkät dokumenttielokuvat – Long documentary films	1	2	1	3	3	2	1
Lyhyet dokumenttielokuvat – Short documentary films	10	10	15	22	14	25	22
Lyhyet fiktiot – Short fiction films	3	4	4	5	8	5	5
Lyhyet animaatioelokuvat – Short animation films	1	2	3	4	2	5	5
Lastenelokuvat – Children's films	2	2	1	1	1	4	2

* Sisältää ainoastaan Suomen elokuvasäätiön tuella tuotetut elokuvat. – Includes only films produced with support of the Finnish Film Foundation.

Lähde – Source:

Suomen elokuvasäätiö – Finnish Film Foundation

6.6 Suosituimmat suomalaiset elokuvat ulkomailla 1996–2006					
6.6 Most popular Finnish films shown abroad 1996–2006					
Ohjaaja – Director	Elokuva – Film title	Ensi-ilta (vuosi) – Premiere (year)	Kokonaiskatsojamäärä Euroopassa ¹⁾ – Admissions total in Europe ¹⁾	Katsojamäärä Suomessa – Admissions in Finland	Katsojamäärä muissa Euroopan maissa ¹⁾ – Admissions in other European countries ¹⁾
1. Aki Kaurismäki	Mies vailla menneisyyttä – The Man Without A Past	2002	2 199 568	176 232	2 023 336
2. Aki Kaurismäki	Kauas pilvet karkaavat – Drifting Clouds	1996	509 378	55 015	454 363
3. Klaus Härö	Äideistä parhain – Mother of Mine	2005	358 931	213 230	145 701
4. Aki Kaurismäki	Juha	1999	114 133	10 174	103 959
5. Aki Kaurismäki	Laitakaupungin valot	2006	136 656	38 174	98 482
6. Mika Kaurismäki	L.A. Without A Map	1998	110 921	18 110	92 811
7. Mika Kaurismäki	Moro no Brasil	2002	85 167	3 000	82 167
8. Åke Lindman	Framom främsta linjen	2004	110 341	94 089	16 252

1) Sisältää Euroopan audiovisuaalisen observatorion jäsenmaat (36 kpl). – Includes the member states (36) of the European Audiovisual Observatory.

Lähde – Source:

Euroopan audiovisuaalinen observatorio – European Audiovisual Observatory

6.7 Televisiossa esitetyt pitkät elokuvat 1994–2007														
6.7 Feature films shown on television 1994–2007														
Kanava – Channel	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Kaikki yhteensä – All total	651	817	931	1 179	1 345	1 377	1 351	1 215	1 406	1 475	1 555	1 584	1 518	1 499
YLE TV1	221	319	334	323	300	263	280	302	275	249	211	202	194	120
YLE TV2	174	259	267	313	322	328	360	205	193	261	296	251	198	251
YLE Teema	–	–	–	–	–	–	–	39	106	130	163	244	229	290
YLE FST–D	–	–	–	–	–	–	–	12	64	52	95	93	99	65
Yleisradio yhteensä – YLE total	395	578	601	636	622	591	640	558	638	692	765	790	720	726
MTV3	256	239	330	392	411	431	385	337	301	261	297	332	341	325
MTV3+	–	–	–	–	–	–	–	–	–	26	6	–	–	–
Nelonen – Channel Four Finland	–	–	–	151	312	355	326	320	367	396	383	376	369	357
Subtv	–	–	–	–	–	–	–	–	100	100	104	86	88	90
JIM ¹⁾	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1

1) Aloitti toimintansa 26.2.2007. – Launched 26 February, 2007.

Lähteet – Sources:

Yleisradio Oy, MTV Oy, Nelonen – Finnish Broadcasting Company YLE, MTV Oy, Channel Four Finland

6.8 Suomen televisiokanavien eniten katsotut elokuvat 2007 6.8 Top ten films shown on Finnish television channels 2007					
Elokuva – Film	Maa – Country	Kanava – Channel	Päivämäärä – Date	Yleisö 1 000 henkeä – Audience 1 000	Peitto % ¹⁾ – Rating % ¹⁾
Uuno Turhapuro armeijan leivissä – <i>Numbskull Emptybrook in the Army</i>	Suomi – Finland	MTV3	1.1.	1 078	57
007 ja kultainen silmä – <i>Golden Eye</i>	Yhdysvallat, Britannia – USA, United Kingdom	MTV3	8.1.	890	55
Vares	Suomi – Finland	MTV3	19.3.	808	55
Huominen ei koskaan kuole – <i>Tomorrow Never Dies</i>	Yhdysvallat, Britannia – USA, United Kingdom	MTV3	5.2.	789	52
Kun maailma ei riitä – <i>The World Is Not Enough</i>	Yhdysvallat, Britannia – USA, United Kingdom	MTV3	5.3.	755	56
Rukajärven tie – <i>Ambush</i>	Suomi – Finland	TV1	27.8.	748	45
Mies vailla menneisyyttä – <i>The Man Without a Past</i>	Suomi – Finland	TV1	9.4.	740	41
Äideistä parhain – <i>Mother of Mine</i>	Suomi, Ruotsi – Finland, Sweden	TV1	17.12.	734	40
Salainen agentti 007 ja Tohtori No – <i>Dr. No</i>	Britannia – United Kingdom	MTV3	13.1.	720	45
Eiät vain kahdesti – <i>You Only Live Twice</i>	Britannia – United Kingdom	MTV3	24.2.	713	52

1) Osuudet 10 vuotta täyttäneistä televisiota katselleista. – Shares of persons aged 10 years or over watching television.

Lähde – Source:
Finnpanel Oy

6.9 Suosituimmat vuokratut ja myydyt kuvataallenteet 2007

6.9 Top ten rental and sell-through DVD releases 2007

Vuokra-DVD:t – Rental DVDs

Nimeke – Name	Maa – Country	Vuokraamoille myytyjen tallenteiden arvo – Value of copies sold to rental outlets € – EUR
Ghost Rider – Aaveajaja – <i>Ghost Rider</i>	Yhdysvallat – USA	132 766
Casino Royale	Tšekki, Yhdysvallat, Britannia – Czech Republic, USA, United Kingdom	119 826
Onnen potkuja – <i>The Pursuit of Happiness</i>	Yhdysvallat – USA	113 983
Pirates of the Caribbean: Maailman laidalla – <i>Pirates of the Caribbean: At World's End</i>	Yhdysvallat – USA	113 460
Borat	Yhdysvallat – USA	112 240
V2 – Jäätynyt enkeli – <i>V2 Dead Angel</i>	Suomi – Finland	106 040
Night at the Museum – Yö museossa – <i>Night at the Museum</i>	Yhdysvallat – USA	104 270
The Sentinel – Salaliitto – <i>The Sentinel</i>	Yhdysvallat – USA	101 560
Paholainen pukeutuu Pradaan – <i>The Devil Wears Prada</i>	Yhdysvallat – USA	99 340
Mr. Bean lomailee – <i>Mr. Bean's Holiday</i>	Britannia – United Kingdom	97 895

Myynti-DVD:t – Self-through DVDs

Nimeke – Name	Maa – Country	Tukkumyynti – Sales at wholesale level Kpl – No.
The Simpsons Movie	Yhdysvallat – USA	145 712
Pirates of the Caribbean: Maailman laidalla – <i>Pirates of the Caribbean: At World's End</i>	Yhdysvallat – USA	125 648
Harry Potter ja Feeniksin kilta – <i>Harry Potter and the Order of the Phoenix</i>	Britannia, Yhdysvallat – United Kingdom, USA	115 032
Casino Royale	Tšekki, Yhdysvallat, Britannia – Czech Republic, USA, United Kingdom	113 347
FC Venus	Saksa – Germany	85 375
Shrek kolmas – <i>Shrek the Third</i>	Yhdysvallat – USA	78 966
Suden arvoitus – <i>Mystery of the Wolf</i>	Ruotsi, Britannia, Suomi – Sweden, United Kingdom, Finland	68 523
Mr. Bean lomailee – <i>Mr. Bean's Holiday</i>	Britannia – United Kingdom	61 801
Yli aidan – <i>Over the Hedge</i>	Yhdysvallat – USA	53 553
Viidakkokirja – <i>The Junglebook</i> (1967)	Britannia – United Kingdom	53 337

Lähde – Source:

Suomen Elokuva toimijain Liitto – Finnish Film Distributors' Association

6.10 Videotallenteiden vuokrauksen ja myynnin arvo 1980–2007*							
6.10 Sales and rentals of video recordings 1980–2007*							
	Videokasetit – Video cassettes			DVD			Yhteensä – Total
	Vuokra – Rental	Myynti – Self-through	Yhteensä – Total	Vuokra – Rental	Myynti – Self-through	Yhteensä – Total	
	€ milj. – EUR million						
1990	40	12	51	–	–	–	51
1995	18	35	53	–	–	–	53
2000	25	45	70	1	10	12	82
2001	24	42	66	5	25	30	95
2002	23	42	65	9,5	43	53	118
2003	20,5	29,5	50	17,3	64	81	131
2004	10	22	32	23	86	109	141
2005	5	8	13	25	105	130	143
2006	2	2	4	25	120	145	149
2007	24	126	150	150

* Arvioita. – Estimates.

Lähde – Source:

Suomen Elokuvaatoimistojen Liitto – Finnish Film Distributors' Association

6.11 Myytyt ja vuokratut videotallenteet 1990–2007*				
6.11 Videos sold and rented 1990–2007*				
	Videokasetit – Video cassettes		DVD	
	Vuokrauskerrat – Rental transactions	Myydyt tallenteet – Videos sold	Vuokrauskerrat – Rental transactions	Myydyt tallenteet – Videos sold
	Milj. – Million			
1990	13	0,7	–	–
1995	6	1,9	–	–
2000	9	3,6	0,3	0,5
2001	9	3,3	1	1,2
2002	8	3,5	2	2,1
2003	6,5	3,3	3,5	4,3
2004	3	2,8	7	6,4
2005	1,5	1,4	7,7	8,7
2006	0,6	0,4	7,7	10,6
2007	7,4	12,0

* Arvioita. – Estimates.

Lähde – Source:

Suomen Elokuvaatoimistojen Liitto – Finnish Film Distributors' Association

6.12 Elokvakerhot 1965–2007
6.12 Cinema clubs 1965–2007

Vuosi – Year	Toimivia kerhoja – Active clubs	Henkilöjäseniä ¹⁾ – Individual members ¹⁾
1965	28	..
1970	53	6 900
1975	163	17 000
1980	228	18 300
1985	210	25 000
1990
1991	110	..
1992	92	..
1993	53	..
1994	51	..
1995	27	..
1996	32	..
1997	36	..
1998	38	..
1999	36	..
2000	36	..
2001	35	..
2002	35	..
2003	37	..
2004	34	..
2005	36	..
2006	38	..
2007	39	..

1) Arvioita – Estimates.

Lähteet – Sources:

1963–1989 Joukkoviestintätalastot – Finnish Mass Media statistics. Helsinki: Tilastokeskus – Statistics Finland

1991–1995 Suomen elokuvakerhojen liitto SEKL:n toimintakertomus 1995 – 1995 Annual Report of the Finnish association of cinema clubs "Suomen elokuvakerhojen liitto SEKL"

1996–2007 Elokvakerhopalvelu / Varsinais-Suomen elokuvakeskus – Cinema club service / Film Centre of Southwestern Finland

6.13 Tärkeimmät elokuvajuhlat Suomessa 2008
6.13 Major film festivals in Finland 2008

Elokvajuhla – Film festival	Järjestäjä – Organiser	Perustettu – Founded	Kesto – Duration	Käyntejä – Visits	Opetusministeriön tuki ¹⁾ – Subsidy from the Ministry of Education ¹⁾
			Päivää – Days		1 000 € – EUR 1 000
Doc Point dokumenttielokuvafestivaali – Doc Point Helsinki Documentary Film Festival (Helsinki)	DocPoint Helsingin dokumenttielokuvafestivaaliyhdistys ry. – DocPoint association for the film documentary festival in Helsinki	2002	5	22 000	56 800
Espoo Ciné International Film Festival	Espoon elokuvajuhlat ry. – Espoo film festival association	1990	6	23 083	41 000
Kettupäivät (Helsinki)	Suomen elokuvakontakti ry. – The Finnish Film Contact	1984	4	1 785	7 500
Rakkautta & Anarkiaa – Love & Anarchy (Helsinki)	Helsinki International Film Festival ry.	1988	11	48 400	56 800
Tampereen elokuvajuhlat – Tampere Film Festival	Tampereen elokuvajuhlat ry. – Tampere Film Festival association	1969	5	30 000	127 800
Oulun kansainvälinen lastenelokuvien festivaali – Oulu International Children's Film Festival	Oulun Elokvakeskus ry. – Film Centre of Oulu	1982	7	14 500	62 800
Sodankylän kansainväliset elokuvajuhlat – Midnight Sun Film Festival	Sodankylän Elokvajuhlat ry. – Midnight Sun Film Festival association	1986	5	23 878	94 800
Animatricks animaatiofestivaali – Animatricks Animated Film Festival	Palikka ry.	2000	–	–	–

1) Jaetaan Suomen elokuvasäätiön ja valtion elokuvataidoitokunnan kautta. – Delivered through the Finnish Film Foundation and the National Council for Cinema.

Lähteet – Sources:

Tapahtumien järjestäjien ilmoitukset – Reports of organisers of events

Suomen elokuvasäätiö – Finnish Film Foundation

6.14 Alueelliset elokuvakeskukset 2007 6.14 Regional film centres 2007						
Elokuvakeskus, toimipaikka – Film centre, location	Sijaintipaikkakunta – Location	Perustettu – Established	Tilat – Premises m ²	Esitettäviä elokuvia – Films screened	Elokuvaesityksiä – Film showings	Myydyt liput – Tickets sold
Oulun elokuvakeskus – Film Centre of Oulu	Oulu	1973	n.–ca. 300	n.–ca. 300	n.–ca. 700	5 300
Pirkanmaan elokuvakeskus – Pirkanmaa Film Centre	Tampere	1982	350	n.–ca. 300	n.–ca. 1 700	n.–ca. 30 000
Varsinais-Suomen elokuvakeskus – Film Centre of Southwest Finland	Turku	1984	76	350	400	16 000
Finlandssvenskt Filmcentrum – Finnish-Swedish Film Centre	Turku, Vaasa, Helsinki	1989
Päijät-Hämeen elokuvakeskus – Päijät-Häme Film Centre	Lahti	1989	268	233	792	9 229
Satakunnan Elävän Kuvan Keskus – Film Centre of Satakunta	Pori	1993	157	55	77	670
Itä-Suomen audiovisuaalisen kulttuurin koulutus- ja kehittämiskeskus ISAK – Eastern Finland education and development centre for audiovisual culture ISAK	Kuopio	1994	20
Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus – LEO	Rovaniemi	1999
Keski-Suomen elokuvakeskus – Film Centre of Central Finland	Jyväskylä	2000	20	196	167	9 519
Alkuperäiskansojen elokuvakeskus – SKABMA The Indigenous Film Centre	Inari	2003	–	57	35	2 874
Pohjois-Karjalan alueellinen elokuvayhdistys – North Karelian Regional Film Association	Joensuu	2003	16	116	117	4 440
Elokuvakeskus Botnia – Filmcentrum Botnia	Vaasa	2007	25	–	–	–

Lähteet – Sources:
<http://www.sci.fi/iirisnet/elokesk.html>
 Elokuvakeskukset – Film centres

6.15 Kansallisen audiovisuaalisen arkiston esitykset ja kävijät 1993–2007* 6.15 Screenings and audiences at the National Audiovisual Archive 1993–2007*							
Vuosi – Year	Teatteri Orion, Helsinki – Theatre Orion, Helsinki		Maakuntasarjat ¹⁾ – Regional series ¹⁾		Kansallinen audiovisuaalinen arkisto yhteensä – National Audiovisual Archive total		
	Esityksiä – Screenings	Katsojia – Audience	Esityksiä – Screenings	Katsojia ²⁾ – Audience ²⁾	Esityksiä – Screenings	Eri nimekkäitä – Titles	Katsojia – Audience
1993	820	53 216	151	6 205	971	452	59 421
1994	844	49 202	158	7 176	1 002	462	56 378
1995	849	52 528	161	6 443	1 010	528	58 971
1996	854	49 257	158	5 468	1 012	581	54 725
1997	856	46 863	161	5 158	993	492	52 021
1998	856	53 067	163	4 858	1 019	..	57 925
1999	844	41 296	163	3 837	1 007	..	45 133
2000	867	43 193	151	4 353	1 018	³⁾ 474	47 546
2001 ⁴⁾	576	35 439	158	4 312	734	³⁾ 329	39 751
2002	826	48 186	169	4 690	995	³⁾ 479	52 876
2003	857	49 345	158	4 752	1 015	³⁾ 509	54 097
2004	860	51 669	180	5 874	1 040	³⁾ 518	57 543
2005	860	49 517	182	5 731	1 042	³⁾ 486	55 248
2006	802	40 702	185	6 208	987	³⁾ 458	46 910
2007	802	40 851	194	6 926	996	³⁾ 475	47 777

* Vuoteen 2007 saakka Suomen elokuva-arkisto. – Until 2007 Finnish Film Archive.

1) Joensuu, Jyväskylä, Kuopio (lopettanut 1999 – closed in 1999), Lahti, Oulu, Rovaniemi, Tampere, Turku ja Vaasa (aloittanut 2000 – begun in 2000).

2) Ei sisällä Joensuun, Kuopion, Lahden, Rovaniemen eikä Vaasan katsojamääriä, koska näillä paikkakunnilla kantakortti oikeuttaa kaikkiin näytöksiin eikä näytöskohtaisia pääsylippuja myydä – Excluding Joensuu, Kuopio, Lahti, Rovaniemi and Vaasa, as membership card authorises admission to all screenings and no separate tickets are sold.

3) Ainoastaan Orion. – Excluding regional series.

4) Elokuvateatteri Orion oli remontin takia suljettuna 30.4.–27.8.2001. – The Orion cinema was closed for renovations from 30 April to 27 August 2001.

Lähde – Source:

Kansallinen audiovisuaalinen arkisto – National Audiovisual Archive

6.16 Suomen elokuvakontaktin esitykset elokuvalajeittain 1995–2007*
6.16 Finnish Film Contact showings by genre 1995–2007*

Elokuvalaji – Genre	Esityksiä – Showings	%	Katsojia – Viewers	%
2007				
Yhteensä – Total	2 030	100	123 957	100
Animaatio – Animation	162	8	6 524	5
Dokumentti – Documentary	192	9	3 070	2
Musiikki ja näytelmä – Feature and music	66	3	2 377	2
Lasten – Children's	1 610	79	111 986	90
1995	3 081		195 300	
1996	2 393		139 089	
1997	2 410		170 734	
1998	2 484		159 040	
1999	2 079		128 526	
2000	1 749		125 572	
2001	1 873		127 588	
2002	2 086		133 561	
2003	2 132		129 769	
2004	2 335		157 660	
2005	1 973		123 679	
2006	2 002		127 261	

* Suomen elokuvakontakti ry on maamme keskeinen pääasiassa kotimaisen lyhyt- ja dokumenttielokuvan levitysjärjestö, joka vuokraa elokuvia 16:n ja 35:n mm:n filmikopiona sekä DVD ja VHS -kopiona. – The Finnish Film Contact is the principal agency in Finland for short film and documentary film hire, both on 16 and 35 mm film and on DVD and videotape.

Lähde – Source:

Suomen elokuvakontakti ry. – The Finnish Film Contact

6.17 Suomen elokuväsäätiön tukitoiminta 2003–2007
6.17 Grants and subsidies from the Finnish Film Foundation 2003–2007

	2003		2004		2005		2006		2007	
	€ 1 000	%	€ 1 000	%	€ 1 000	%	€ 1 000	%	€ 1 000	%
Yhteensä – Total	11 340	100	12 794	100	13 254	100	14 255	100	13 772	100
Tuotantotuki – Production subsidies	9 856	87	11 165	87	11 378	86	12 506	88	11 874	86
Kansainvälisen toiminnan tuki – Cultural export	251	2	251	2	338	3	345	2	351	3
Kunnostus- ja laitehankintatuki – Cinema modernisation & equipment	239	2	296	2	314	2	318	2	436	3
Toimintatuki – Operational support for cinemas	202	2	215	2	224	2	199	1	221	2
Lisäkopiotuki – Additional release prints	147	1	170	1	133	1	109	1	177	1
Maahantuontituki – Film import	181	2	170	1	165	1	151	1	127	1
Videon ja DVD:n levitystuki – Video & DVD distribution	115	1	166	1	175	1	208	1	139	1
Digitaalisten elokuvakopioiden tuki – Digital prints	–	–	–	–	–	–	–	–	28	0
Muun elokuvakulttuurin tuki – Film culture	350	3	360	3	400	3	420	3	420	3

Lähteet – Sources:

Suomen elokuväsäätiön toimintakertomukset – Finnish Film Foundation annual reports

7 Kuvataide

Taidemuseot ja taidenäyttelyt

Helsingissä sijaitseva Valtion taidemuseo on Suomen suurin taidemuseo. Siihen kuuluvat Ateneumin taidemuseo, Sinebrychoffin taidemuseo sekä Nykytaiteen museo Kiasma. Valtion taidemuseossa rekisteröitiin lähes 356 000 käyntiä vuonna 2007. Käyntien määrä on vaihdellut vuosittain melko paljon lähinnä sen takia, millaisia erikoisnäyttelyitä on ollut tarjolla. Valtion taidemuseon kokoelmissa oli noin 31 500 teosta vuonna 2007 ja henkilötövuosia kertyi 241. Teosmäärä on kasvanut yli 4 000:lla vuodesta 2000. (Taulukko 2.7 sivulla 47.) (Valtion taidemuseo.)

Suomessa järjestetään vuosittain satoja taidenäyttelyitä taidemuseoissa, gallerioissa ja muissa näyttelyiloissa. Kesänäyttelyistä suurin ja suosituin on yleensä ollut Retretti Punkaharjulla. Vuonna 2007 Retretissä nähtiin mm. Eero Järnefeltin taidetta sekä Timo Sarpenevan ja Kalevala Korun näyttelyt. Retretin näyttelyihin kävi tutustumassa noin 85 000 henkeä. (Taulukko 9.1.) (Retretti Oy Ltd, www.retretti.fi.)

Valtion taidekokoelma

Valtion taideteostoimikunta hankkii taidetta valtion julkisiin rakennuksiin, ja teokset muodostavat valtion taidekokoelman. Kokoelmassa oli noin 12 600 teosta vuonna 2007. Määrä on kasvanut noin 4 700:lla vuodesta 2000. Suurin yksittäinen lisäys tänä aikana tuli vuonna 2002, kun Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankin (SKOP) taidekokoelma siirtyi opetusministeriön hallintaan. (Taulukko 7.1.) Hankintoihin oli vuonna 2008 varattu valtion budjetissa 704 000 euron määräraha.

Valokuvat

Valokuvan arvostus taidemuotona on kasvanut viime vuosikymmeninä. Suomen valokuvataiteen museo Helsingissä toimii alan valtakunnallisena erikoismuseona. Sen valokuvataidekokoelma käsittää yli 10 000 valokuvateosta. Lisäksi museossa on valokuva-arkisto, kirjasto, leikearkisto, asiakirja- ja dokumenttiarkisto sekä esinekokoelma. (www.fmp.fi.)

Lehtitaloilla, kustantamoilla ja kuvatoimistoilla on merkittäviä valokuva-arkistoja. Suurimmat manuaaliset kuva-arkistot (aineistoa 6–10 milj. kpl) ovat Savon Sanomilla, Sanoma Oy:llä, Karjalaisella ja Aamulehdellä. Suurin sähköinen kuva-arkisto on Sanoma Oy:llä. (Kukkonen 2002.) Iltalehti lahjoitti vuonna 2004 Suomen valokuvataiteen museolle Uuden Suomen ja Ilt-

lehden yli kahden miljoonan kuvan negatiiviarkiston (www.fmp.fi).

Myös yksityisillä valokuvaajilla on merkittäviä kuva-arkistoja. Yksityisistä kokoelmista esimerkiksi Signe Branderin, Eric Sundströmin ja Volker von Boninin kuva-arkistot ovat Helsingin kaupunginmuseon hallinnassa. Museoviraston kuva-arkistossa on noin 3 miljoonaa kuvaa, joista yli 2 miljoonaa valokuvia. Kokoelmassa on esimerkiksi seuraavien kuvaajien teoksia: I. K. Inha, Daniel Nyblin, Pietinen Oy, Rafael Roos, A. Tuhka, Matti Poutvaara, Pekka Kyytinen, István Rácz, Sakari Pälsi, Salme Simanainen, Samuli Paulaharju, Ahti Rytönen, Artturi Kannisto. (www.hel.fi/kau-museo, www.nba.fi, Museovirasto.)

Suomessa toimi 11 valokuvakeskusta vuonna 2008. Uusimmat niistä ovat Helsingin valokuvakeskus (aloitti 2007), Kotkan valokuvakeskus (2005) sekä Kaakkois-Suomen valokuvakeskus Lappeenrannassa (2005). Fotocentrum Raseborg Valokuvakeskus Karjaalla on kaksikielinen. Kaikilla valokuvakeskuksilla on käytössään oma näyttelytila ja useimmilla myös kirjasto. Valokuvakeskusten toiminnan suurimmat rahoittajat ovat valtio ja kunnat, mutta jotkut niistä saavat myös huomattavasti säätiörahoitusta. (Taulukko 7.2.)

Taidekauppa

Taidelainaamotoiminta alkoi Yhdysvalloissa jo 1920-luvulla, ja Euroopan ensimmäiset taidelainaamot aloittivat toimintansa 1940-luvulla. Suomen ensimmäinen taidelainaamo perustettiin Joensuuhun vuonna 1971. (Kulttuuritilasto 2005.)

Taidelainaamotoiminta Suomessa vilkastui 1990-luvun alun lamakauden jälkeen, ja nykyisin taidelainaamota on jo nelisenkymmentä. Taidelainaamot ovat sijoittuneet varsin tasaisesti eri puolille Suomea. Taidelainaamoa ylläpitää yleensä paikallinen taide- tai taiteilijayhdistys yhteistyössä kunnan kanssa, ja monet taidelainaamot toimivat kunnallisen kirjaston yhteydessä. Lainaamisen lisäksi taidelainaamot myyvät taiteilijoiden teoksia. Laina- ja myyntituloista suurin osa tilitetään taiteilijoille, ja lainaamolle jää yleensä 10–30 prosenttia tuotosta.

Tilastokeskuksen yritysrekisterin mukaan Suomessa toimi yhteensä 220 taideliikettä tai -galleriaa vuonna 2006. Taideliikkeiden määrä putosi selvästi 1990-luvulla laman seurauksena, ja vuonna 1996 niitä oli vain 156. Sittemmin määrä on jälleen kasvanut ylitäten 200 toimipaikkaa vuonna 2001. Taideliikkeiden henkilöstö ja liikevaihto ovat 1990-luvun lamavuosien jälkeen kasvaneet yli kaksinkertaisiksi. Taideliikkeet ovat keskittyneet suurimpiin kaupunkeihin, ja joka

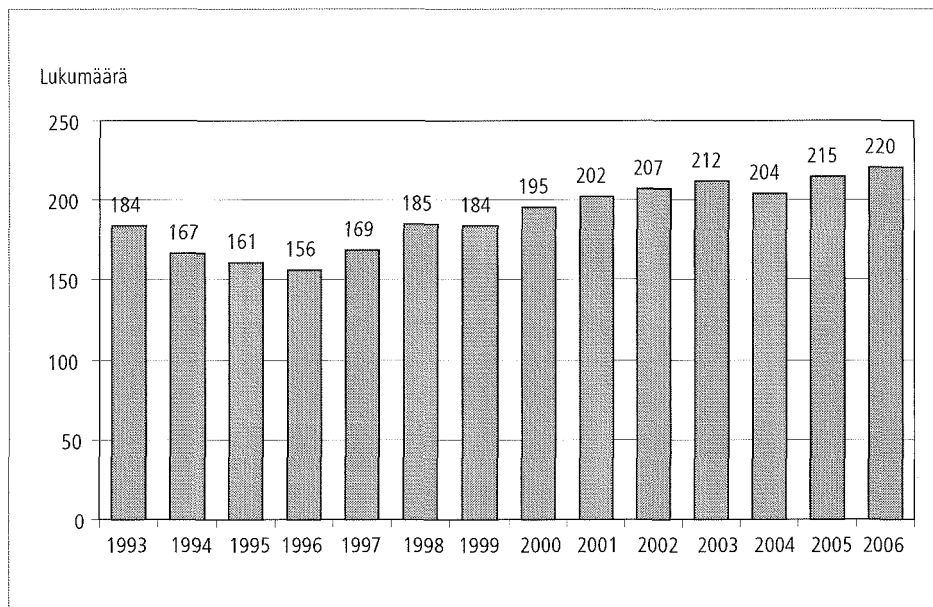
kolmas niistä on Helsingin seudulla. (Tilastokeskus, yritys- ja toimipaikkarekisteri.) (Kuvio 7.1.)

Myös Suomen suurimmat taidehuutokauppakamarit, Bukowski ja Hagelstam, ovat Helsingissä. Vuonna 2007 Bukowskilla ja Hagelstamilla myytiin kotimaista taidetta yhteensä yli 7 miljoonalla eurolla. Kaikkiaan myytiin yli 2 100 teosta. (Kuvio 7.2 ja taulukko 7.3.)

Vuonna 2007 kallein kotimainen teos oli Hagelstamilla myyty Eero Järnefeltin Pyykkiranta, josta maksettiin 630 000 euroa. Teos on kolmanneksi kallein suomalaisessa huutokaupassa myyty kotimainen teos kautta aikojen. (Taulukot 7.4 ja 7.5). Viimeisten parin kymmenen vuoden aikana Christie'sin ja Sotheby'sin huutokaupoissa on myyty 40 suomalaista maalausta tai vesiväriä, joiden hinta on kohonnut vähintään 100 000

puntaan. Näistä 27 on Helene Schjerfbeckin töitä. Schjerfbeck on pitkään ollut arvostetuin suomalainen taidemaalari ulkomailla, ja keväällä 2008 Schjerfbeckin vuonna 1882 maalaama Tanssiiskengät myytiinkin Sotheby'sillä Lontoossa 2,7 miljoonan punnan (noin 3,4 milj. euron) ennätyshintaan. Hinta on korkein koskaan suomalaisteoksesta huutokaupassa maksettu. Huomionarvoista on myös, että vuonna 2007 Sotheby'sillä New Yorkissa maksettiin Albert Edelfeltin teoksesta Chez l'artiste (Les gravures) 480 000 puntaa. Teos on näin ollen kolmanneksi kallein Sotheby'sillä myyty suomalaistaulu kautta aikojen. (Taulukko 7.6.)

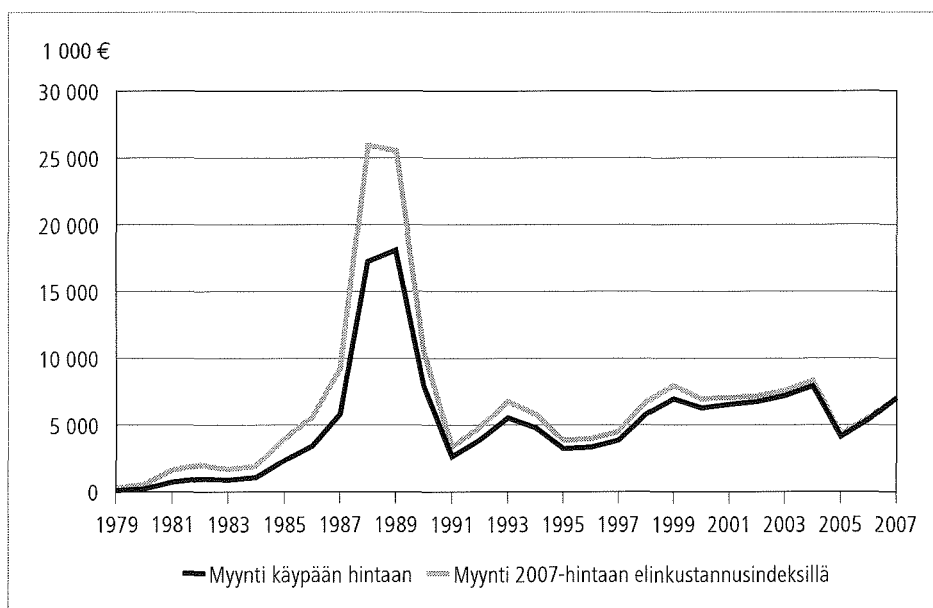
Suomen taidemarkkinoilla liikkuu myös merkittäviä ulkomaisia, varsinkin venäläisiä teoksia: keväällä 2008 Bukowskilla myytiin Ivan Shishkinin vuonna

Kuvio 7.1
Taideliikkeitä 1993–2006*

* Toimipaikat Tilastokeskuksen toimialaluokituksen TOL 2002 luokassa 52484 (taideliikkeit)

Lähde:
Tilastokeskus, yritys- ja toimipaikkarekisteri

Kuvio 7.2
Huutokaupatun kotimaisen arvotaiteen liikevaihto 1979–2007

Lähteet:
Taidepörssit 1990, 1992, 1995 ja 1999.
Huutokauppojen omat ilmoitukset.

Tietoruutu 7.1 – Helsingin taidegalleriat 2008

Helsingin galleriakenttä vaikuttaa viime aikoina sekä laajentuneen että muuttaneen hieman muotoaan. Viimeisten viiden vuoden aikana on perustettu lukuisia uusia gallerioita tai gallerianomaisia taiteen esittely- ja myyntitiloja. Osa vanhemmista gallerioista puolestaan on lopettanut toimintansa. (Vrt. Askelo 2004.) Tällainen käymistila on sinänsä luonteenomaista galleriakentän dynamiikalle (vrt. Sakari 1991). Uusia gallerioita syntyy varsinkin taloudellisen nousukauden tai sen odotuksen aikana, ja lamakautena gallerioita puolestaan kuolee. Vaihtoehtogallerioita perustetaan kapinaksi vakiintuneelle taide-elämälle ja etenkin -kaupalle. Ajan myötä muutamat niistä etabloituvat mutta enimmät kuihtuvat pois.

Uusista helsinkiläisistä "vaihtoehtogallerioista" etenkin taiteilijoiden osuuskuntien ylläpitämät, kuten Myymälä2 ja kaksi Huuto-galleriaa, ovat saaneet paljon huomiota julkisuudessa, samoin taiteilijoiden työhuoneiden tai suunnittelutoimistojen kylkeen perustetut näyttelytilat, kuten 00130gallery. Yritysmuodossa toimivia manageri- tai "eliittigallerioita" näyttää myös mahtuvan pääkaupunkiin lisää, mistä esimerkkinä voidaan mainita vuoden 2008 alussa toimintansa aloittanut Gallery Kalhama & Piippo Contemporary.

Näyttelyn järjestämisen taloudellinen riski jakaantuu erityyppisissä gallerioissa eri tavoin taiteilijan ja galleristin kesken. Taiteilijavetoiset vaihtoehtogalleriat perivät näyttelyn pitäjältä vuokraa mutta eivät ota lainkaan provisiota teosmyynnistä. Kansainväliseen tyyliin toimivat eliittigalleriat, joita Suomessa on vain muutama, eivät peri vuokraa mutta provisio on 50 prosenttia. Gallerioiden enemmistö jää näiden ääripäiden väliin yhdistäen tilavuokran ja 20–35 prosentin provision. Gallerioiden panostus taiteilijoidensa uran edistämiseen vaihtelee myös merkittävästi, mikä osaltaan selittää kustannusten jakoa.

Kaiken kaikkiaan Helsingissä arvioitiin tammi-kesäkuussa 2008 toimineen noin 90 taidegalleriaa, joista noin puolet oli juridiselta muodoltaan yksityisiä yrityksiä. Kyseessä on ennakkotieto, joka perustuu Helsingin kaupungin tietokeskuksen ja Tilastokeskuksen yhteistyönä tekeillä olevaan kartoitukseen. Siinä tarkastellaan Helsingin gallerioiden lukumäärän, tyyppin ja sijainnin kehitystä viimeisten 20 vuoden aikana.

Helsingiläisistä gallerioista 24 kuului vuonna 1993 perustettuun valtakunnalliseen Galleristit-yhdistykseen.

Tekstitaulukko 7.1

Helsingin taidegalleriat ylläpitäjän mukaan tammi-kesäkuussa 2008

Gallerian ylläpitäjä/juridinen muoto	Lkm	%
Yksityinen yritys (ei taiteilijavetoinen)	41	46
Yksittäinen taiteilija tai taiteilijoiden muodostama yhteisö tai osuuskunta	18	20
Helsingin kaupunki tai muu julkisyhteisö	11	12
Ammattitaiteilijoiden valtakunnallinen tai paikallinen järjestö	9	10
Taideoppilaitos	4	4
Muu (taidesäätiö, -yhdistys, muun alan yhdistys tms.)	7	8
Yhteensä	90	100

Lähde: Helsingin kaupungin tietokeskuksen ja Tilastokeskuksen julkaisemat aineisto 15.8.2008; ennakkotieto.

Yhdistyksessä oli yhteensä 33 jäsentä vuonna 2008. Koko maan gallerioista pääkaupungissa sijaitsee karkeasti arvioiden runsaat puolet (tuoretta selvitystä koko maan tilanteesta ei ole saatavilla).

Maantieteellisesti Helsingin galleriat ovat keskittyneet muun "symbolisen talouden" lailla pitkälti Punavuoreen, Kamppiin ja Kaartinkaupunkiin (vrt. Alanen 2007). Tämän pienen alueen sisällä on näkyvissä siirtymää Punavuoresta kohti Kaartinkaupunkia.

Galleria on selvityksessä määritelty käyttäen seuraavia kriteereitä:

- galleria järjestää 2–4 viikon välein vaihtuvia näyttelyitä, joissa esitellään yleisölle uutta taidetta
- yksityisnäyttely on gallerian ensisijainen "väline" esitellä taidetta
- galleria myy teoksia sekä näyttelyistä että mahdollisesta myyntivarastosta ja kyseessä on yleensä ensimmäinen (teokset taiteilijan omistuksessa)
- gallerialla on pysyvät tilat, joihin yleisöllä on vapaa pääsy, ja galleria toimii yleensä ympärivuotisesti
- galleriaa hoidetaan ammattimaisesti ja päätoimisesti
- galleria esittelee pääasiassa ammattitaiteilijoiden töitä ja valikoi esittelykohteensa taiteellisen laadun ja kiinnostavuuden perusteella
- galleria edistää taiteilijoidensa uraa myös näyttelyiden välillä

Kriteerit ovat melko vaativia, eivätkä aivan kaikki niistä täyty jokaisen selvityksessä galleriaksi lasketun yksikön tapauksessa. Kriteerien avulla on pyritty erottamaan galleriat yhtäältä muista näyttelytiloista ja toisaalta taidekaupoista. Viime aikoina yleistyneet verkkogalleriat mullistavat gallerian määrittelyä monella ulottuvuudella. Usea niistä kuitenkin järjestää vaihtuvia näyttelyitä ja esittelee taiteilijoitaan monin keinoin netissä. Samoin verkkogalleriat kytkeytyvät usein fyysisesti olemassa oleviin gallerioihin tai johtavat sellaisen perustamiseen. Laskelmaan ei sisälly puhtaita verkkogallerioita.

Lähteinä selvityksessä on käytetty valikoivasti Helsingin Taiteilijaseuran toimittamaa Galleriaopasta, Helsingin Sanomien Nyt-liitettä sekä Menokonetta, Kulttuuri.net-palvelun alta löytyvää www.galleriat.net-sivustoa, Helsingin kaupungin matkailutoimiston tiedotteita (painettu Taide-Art-Konst-tiedote sekä nettisivut), toiminimi Brundefullin julkaisemaa Galleri-ilmajakelulehteä, Tilastokeskuksen Yritysrekisteriä, Fonecta-puhelinluetteloa sekä Uudenmaan läänin taidetoimikunnan julkaisemaa näyttelytilaopasta (www.taiteenkeskustoimikunta.fi). Lisäksi on haastateltu galleristeja ja havainnoitu gallerioita.

Lähteet

- Alanen, Aku (2007). Kulttuuristen tavaroiden kaupan arvo on symbolisesti suuri. *Tieto&trendit* 6/2007, 17–22.
- Askelo, Sini (2004). Taidegalleriat ja näyttelytilat. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2004: 26, 51–55.
- Sakari, Marja (1991). Helsinki kuvataidekaupunkina. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1991:4.

1860 Valamosta Kukko-nimiseltä paikalta maalaama maisema 850 000 euron hintaan, joka on siihen asti korkein venäläisestä taulusta Suomessa maksettu hinta. Huutomaksuineen hinta ylitti miljoona euroa. (www.bukowski.fi.)

Kuvataiteen vienti

Opetusministeriön, kauppaja- ja teollisuusministeriön (nykyinen työ- ja elinkeinoministeriö) ja ulkoasiainministeriön kulttuurivientihankkeen pohjalta käynnistettyyn kulttuuriviennin kehittämisohjelmaan 2007–2011 liittyen Näyttelyvaihtokeskus FRAME käynnisti selvitystyön kansainvälisen vuorovaikutustyön kehittämismahdollisuuksista kuvataiteen alalla. Selvitys julkaistiin 2007. Sen mukaan suomalaisella kuvataiteella on seuraavat kolme edellytystä kansainväliselle menestymiselle: taidekoulutuksen korkea taso ja tavoitettavuus, valtion suora taiteilijatuki sekä kulttuurivaihdon hyvin toimiva ja organisoinut verkosto. Selvityksessä esitetäänkin useita mahdollisuuksia suomalaisen kuvataiteen viennin ja kansainvälisen tunnettuuden edistämiseksi. (Karo 2007.)

Vuonna 1992 perustettu Näyttelyvaihtokeskus FRAME on elin, jonka tarkoituksena on edistää suomalaisen kuvataiteen kansainvälistä näkyvyyttä ja kuvataiteen kulttuurivientiä. Keskuksen toiminta ja sitä myöten kuvataiteen vienti onkin laajentunut: vuonna 1993 FRAME tuki tai oli mukana 16 hankkeessa seitsemässä maassa, vuonna 2007 toteutuneita tai tuettuja hankkeita oli 172 yhteensä 36 maassa. Tuettujen kansainvälisten suurnäyttelyiden määrä on 2000-luvulla noussut viidestä (vuonna 2001) 12:een (2007). Keskuksen henkilöstön määrä on samassa ajassa kaksinkertaistunut kolmesta kuuteen. Keskuksen kautta rahoitetaan myös suomalaisten taiteilijoiden työskentelyä ulkomailla sekä kuraattorien vaihtoa: vuonna 2007 taiteilijaresidenssejä oli 17 ja kuraattoriresidenssejä viisi. (Näyttelyvaihtokeskuksen toimintakertomus vuodelta 2007.)

Taiteilijavierastaloja ja -ohjelmia eli residenssejä on 1990-luvulta lähtien perustettu nopeaan tahtiin lisää eri puolille maailmaa. Kuvataiteilijoille niitä on laskettu olevan tällä hetkellä tarjolla jo noin 900. Vuosittain arviolta jopa 150 suomalaista kuvataiteilijaa työskentelee residenssissä ulkomailla. (Kokko-Viika 2008; Suomen Taiteilijaseuran Ateljeesäätio.)

Useat suomalaiset taidegalleriat harjoittavat kuvataiteen vientiä ja vaihtoa esimerkiksi osallistumalla alan kansainvälisille messuille sekä vaihtamalla näyttelyitä ulkomaisten galleristien kanssa. Kansainvälistymisen avulla gallerioiden on mahdollista laajentaa markkinoitaan ja tehdä tunnetuksi suomalaista taidetta ulkomailla. Helsingin kauppakorkeakoulussa vuonna 2007 valmistuneessa pro gradu -työssä (Anhava 2007) on kartoitettu neljän suomalaisen taidegallerian kansainvälistymiskehitystä. Tulosten mukaan kansainvälisen myynnin osuus niiden

liikevaihdosta vaihtelee galleriasta riippuen alle 10 prosentista jopa 95 prosenttiin.

Tilastolähteet

Valtion taidemuseon sekä aluetaidemuseoiden talous- ja toimintatilastot julkaistaan vuosittain Museoviraston Museotilasto-julkaisussa. Valtion taidemuseon kolmesta yksiköstä Ateneumin taidemuseo ja Sinebrychhoffin taidemuseo tilastoivat näyttelyidensä kävijämäärät, mutta Nykytaiteen museo Kiasma ei erottele näyttelyvieraita muista kävijöistä.

Valtion taideteostoimikunta julkaisee vuosittain toimintakertomuksen (Valtion taidekokoelma – toimintakertomus), johon on kirjattu valtion taidekokoelmaan hankitut teokset. Toimintakertomus ilmestyy Taiteen keskustoimikunnan [www-sivuilla](http://www.sivuilla) (www.taiteenkeskustoimikunta.fi).

Valokuvakeskukset tilastoivat toimintaansa, ja niiden tiedot on saatu kyselylomakkeella suoraan valokuvakeskuksista. Suomen valokuvataiteen museo ja Museovirasto pitävät yllä tilastoja kokoelmistaan ja toiminnastaan.

Tilastokeskuksen yritysrekisterissä on tietoja taide-liikkeiden ja -gallerioiden määrästä eri aluetasoilla (toimialakoodi 52484). Taidehuutokaupoista on kattavat hintatilastot huutokauppojen (Bukowski ja Hagelstam) [www-sivuilla](http://www.sivuilla) (www.bukowski.fi ja www.hagelstam.fi). Huutokaupatusta kotimaisesta taiteesta julkaistiin vuoden 2003 saakka kokoomateosta Taidepörssi, joka sisälsi tiedot Bukowskin ja Hagelstamin taidehuutokaupoissa sekä eräissä aikaisemmin toimineissa taidehuutokaupoissa myydyistä teoksista.

Christie'sin ja Sotheby'sin taidehuutokaupoissa myytyjen suomalaisteosten hintatiedot on saatu suoraan huutokauppakamareilta. Hintatiedot löytyvät myös huutokauppojen omilta [www-sivuilta](http://www.sivuilla) (www.christies.com ja www.sothebys.com) sekä julkaisusta *Annuaire des Cotes – Artprice Annual*. Vastaavia tietoja on myös *Artpricen* [www-sivuilla](http://www.sivuilla) (www.artprice.com) sekä taidemarkkinoiden uutistoimiston *ArtMarketInsight*'in [www-sivuilla](http://www.sivuilla) (www.artmarketinsight.com).

Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksessa kartoitetaan kuvataiteen harrastamista noin 10 vuoden välein. Viimeisimmät tulokset koskevat vuotta 2002.

Muut lähteet

Anhava, Eero (2007). *Internationalization of Finnish art galleries*. Master's Thesis. Helsinki: Helsinki School of Economics, Faculty of International Business.

Karo, Marko (2007). *Koordinaatteja tilassa ja ajassa. Kuvataide ja kulttuurivaihto 2008–2012*. Julkaistu

- Näyttelyvaihtokeskus FRAME:n nettisivuilla www.frame-fund.fi.
- Kokko-Viika, Irmeli (2008). Taiteilijaresidenssitoiminnan rooli nykytaiteen tuotannossa. Julkaisematon taidekasvatuksen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, Taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos.
- Kukkonen, Jukka (2002). Valokuvat kellareissa. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston julkaisuja 3. Helsinki: Opetusministeriö.
- Kulttuuritilasto 2005 (2006). Helsinki: Tilastokeskus.
- Näyttelyvaihtokeskuksen toimintakertomus vuodelta 2007. Helsinki: Näyttelyvaihtokeskus FRAME.
- Helsingin kaupunginkirjasto (www.lib.hel.fi)
- Museovirasto
- Retretti Oy Ltd (www.retretti.fi)
- Suomen Taiteilijaseuran Ateljeesäätiö
- Tilastokeskus, yritys- ja toimipaikkarekisteri
- Valtion taidemuseo
- www.bukowski.fi
- www.fmp.fi
- www.hagelstam.fi
- www.hel.fi/kaumuseo
- www.nba.fi

Taulukot – Tables

- 7.1 Valtion taideteostoimikunnan hankinnat valtion taidekokoelmaan 1989–2007
Purchases by the Committee for the Purchase of Works of Art for the State Art Collection 1989–2007
- 7.2 Valokuvakeskukset 2007
Photographic centres in Finland 2007
- 7.3 Huutokaupatun arvotaiteen liikevaihto 1979–2007
Turnover of Finnish art auctions 1979–2007
- 7.4 Suomalaisissa taidehuutokaupoissa myydyt kalleimmat suomalaiset taulut
The most expensive Finnish paintings sold at Finnish art auctions
- 7.5 Vuoden kallein suomalaisessa taidehuutokaupassa myyty suomalainen maalaus 1994–2008
The most expensive Finnish painting of the year sold at Finnish art auctions 1994–2008
- 7.6 Christie'sin ja Sotheby'sin taidehuutokaupoissa myydyt kalleimmat suomalaiset maalaukset 1987–2008
The most expensive Finnish paintings and watercolours sold at Christie's and Sotheby's art auctions 1987–2008

7.1 Valtion taideteostoimikunnan hankinnat valtion taidekokoelmaan 1989–2007
 7.1 Purchases by the Committee for the Purchase of Works of Art for the State Art Collection 1989–2007

Vuosi – Year	Määrä- rahat – Expen- diture	Josta – Of which		Sijoitus- kohteita – Placements	Hankinnat – Purchases	Joista – Of which							Teoksia kokoel- massa – Works in collection
		Tilau- työt – Commis- sioned works	Ostot – Purchases			Maalauksia ja piirustuksia – Paintings and drawings	Veistoksia – Sculptures	Grafiikkaa – Graphic works	Valo- kuvia – Photo- graphs	Tekstilejä – Textiles	Keramiik- kaa ja lasia – Ceramics and glass	Muita – Other	
1 000 € – EUR 1 000		Lukumäärä – Number											
1989.....	426	269	107	35	141	53	8	66	3	6	4	1	5 500
1990.....	471	216	202	27	243	58	17	118	41	6	3	–	5 500
1991.....	538	211	203	29	279	58	16	134	58	10	3	–	5 900
1992.....	875	270	157	33	278	45	19	128	79	1	6	–	6 200
1993.....	420	116	188	23	296	42	22	83	97	52	6 500
1994.....	377	108	204	32	214	40	23	82	58	12	3	–	6 700
1995.....	370	125	129	28	191	41	19	67	55	6	3	–	7 000
1996.....	387	205	100	21	141	20	14	52	46	4	5	–	7 000
1997.....	429	125	227	23	257	26	17	119	76	7	12	–	7 500
1998.....	362	172	176	27	201	39	18	64	67	8	11	9	7 700
1999.....	496	245	155	31	184	53	29	64	23	7	7	1	7 740
2000.....	521	262	178	33	161	33	26	58	22	13	7	2	7 924
2001.....	521	242	178	31	217	48	20	89	45	6	9	–	8 085
2002.....	521	241	181	32	163	35	16	51	29	12	15	5 ¹⁾	11 800
2003.....	336	172	164	32	128	34	13	40	31	5	6	3	12 000
2004.....	690	253	188	31	142	42	10	22	42	9	12	5	12 100
2005.....	690	201	208	33	121	29	18	43	14	4	4	9	12 200
2006.....	704	186	296	51	155	34	26	33	23	11	5	23	12 400
2007.....	704	128	345	50	237	84	25	58	25	20	8	17	12 600

1) SKOP:n (Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki) taidekokoelma siirtyi opetusministeriön hallintaan 20.12.2001. Kokoelmassa on noin 2 100 teosta ja 2 395 grafiikan vedosta. –
 The collection of the SKOP bank was ceded to the Ministry of Education on 20 December 2001. The collection includes 2,100 works and 2,395 graphics.

Lähde – Source:

Valtion taideteostoimikunnan vuosikertomukset – Annual reports of the Committee for the Purchase of Works of Art for the State Art Collection

7.2 Valokuvakeskukset 2007										
7.2 Photographic centres in Finland 2007										
Valokuvakeskus – Photographic centre	Perustettu – Established	Jäseniä – Members	Työntekijät – Staff			Tilat, kokoelmat ja kävijät – Premises, collections and visitors				
			Palkattuja – Salaried	Osa- aikaisia – Part-time	Työllistämistä tuella palkatut – Hired with employment subsidy measures	Tilat – Premises	Josta näyttelytila – Of which exhibition space	Näyttelyitä – Exhibitions	Myytyjä lippuja – Tickets sold	Käyntejä yhteensä – Visits total
			Htv – Person years	Lkm – No.	Lkm – No.	m ² – sq. m		Lkm – No.		
Victor Barsokevitsch -valokuvakeskus – Victor Barsokevitsch Photographic Centre (Kuopio)	1982	158	3	8	3	240	120	8	7 000	15 619
Valokuvakeskus Nykyäika – Photographic Centre Nykyäika (Tampere)	1982	35	2	4	1	500	450	9	10 000	15 000
Pohjoinen valokuvakeskus – Northern Photographic Centre (Oulu)	1987	190	1	0,5	–	200	120	17	–	30 000
Luovan Valokuvauksen Keskus – Centre for Creative Photography (Jyväskylä)	1989	104	0,5	–	–	80	70	5	–	2 726
Mikkelin valokuvakeskus – Mikkeli Photographic Centre (Mikkeli)	1989	25	2	1	1	90	65	5	1 300	4 500
Valokuvakeskus Peri – Peri Centre of Photography (Turku)	1989	108	1	0,5	1	100	75	11	–	4 000
Fotocentrum Raseborg Valokuvakeskus – Photographic centre Raseborg (Karjaa)	1992	44	1,5	1	1	300	150	32	–	1) ..
Pohjanmaan valokuvakeskus Lakeus – Ostrobothnia photographic centre Lakeus (Lapua)	1997	65	..	1–3	–	40	40	10	–	39 500
Kaakkois-Suomen valokuvakeskus – Photographic Centre in Southeastern Finland (Lappeenranta)	2005	19	0,5	–	2	73	68	33	–	1 250
Kotkan valokuvakeskus – Kotka Photographic Center (Kotka)	2005	82	2)	2)	–	180	160	10	3 288	6 548
Helsingin valokuvakeskus ³⁾ – Helsinki Center of Photography ³⁾ (Helsinki)	2007	9	–	–	–	–	–	1	–	500

1) Näyttelyitä ollut esillä mm. Helsingin ja Lappeenrannan rautatieasemalla, pääkaupunkiseudun lähijunissa sekä Lohjan tavaratalogalleriassa. – Exhibitions e.g. at railway stations in Helsinki and Lappeenranta, on local trains in the capital area as well as in a shopping mall gallery in Lohja.

2) Hoidetaan ostopalveluina. – Run by outsourcing.

3) Aloitti toiminnan 15.11.2007. – Launched 15 November, 2007.

Lähde – Source:

Valokuvakeskukset – Photography centres

7.3 Huutokaupatun arvotaiteen liikevaihto 1979–2007*				
7.3 Turnover of Finnish art auctions 1979–2007*				
Vuosi – Year	Myytyjä teoksia – Works sold Lkm – No.	Myynti – Sales		Keskiahinta – Average price €/teos – EUR/work
		1 000 € – EUR 1 000 Käypään hintaan – At current prices	2007-hintaan ¹⁾ – At 2007 prices ¹⁾	
1979	85	101	288	1 191
1980	149	208	531	1 402
1981	340	707	1 612	2 082
1982	436	960	2 002	2 204
1983	540	876	1 683	1 623
1984	456	1 073	1 928	2 353
1985	962	2 341	3 970	2 434
1986	1 044	3 428	5 613	3 284
1987	1 214	5 823	9 199	4 797
1988	1 946	17 229	25 937	8 854
1989	2 951	18 081	25 532	6 127
1990	1 322	7 913	10 538	5 986
1991	704	2 639	3 374	3 749
1992	1 276	3 896	4 858	3 053
1993	2 375	5 542	6 768	2 334
1994	2 456	4 794	5 790	1 952
1995	2 228	3 229	3 861	1 449
1996	2 164	3 338	3 968	1 543
1997	2 222	3 846	4 517	1 731
1998	2 303	5 798	6 715	2 518
1999	2 377	6 949	7 954	2 924
2000	2 561	6 267	6 939	2 447
2001	2 337	6 532	7 054	2 795
2002	2 572	6 745	7 172	2 622
2003	2 372	7 181	7 568	3 027
2004	2 151	7 907	8 317	3 676
2005	1 933	4 131	4 307	2 137
2006	1 770	5 414	5 548	3 059
2007	2 132	7 019	7 019	3 292

* Ilman huutokauppamaksuja. Luvuissa mukana kotimainen maalaus- ja kuvanveistotaide. – Excluding auction costs. Figures include Finnish paintings and sculpture.

Tilastot perustuvat seuraavien taidehuutokauppojen myyntiin: – Statistics are based on sales at the following auction houses: Oy W. Hagelstamin huutokaupat, Bukowski Oy Ab (vuoteen 1995 saakka – up to 1995: Bukowski Oy Ab ja Oy Arvohuutokaupat Hörhammer Värdeauktioner Ab), Bulevardin huutokaupat, Nordia Art Oy, Eiran huutokaupat.

1) Elinkustannusindeksillä. – By cost-of-living index.

Lähteet – Sources:

Taidepörssi 1990 & 1992. Helsinki: Helsinki Media Company Oy. Taidepörssi 1995 & 1999. Helsinki: Helsinki Media Company. Helsinki: Blue Book.

Taidehuutokauppojen omat ilmoitukset – Reports of auction houses

<http://www.bluebook.fi>

7.4 Suomalaisissa taidehuutokaupoissa myydyt kalleimmat suomalaiset taulut*							
7.4 The most expensive Finnish paintings sold at Finnish art auctions*							
Taiteilija – Painter	Taulu – Painting	Ajoitus – Period	Huutokauppa – Auction house	Myyntiaika – Date of sale	Myyntihinta (käypään hintaan) – Hammer price (at current prices)	Myyntihinta 2008-hintaan ¹⁾ – Hammer price (at 2008 prices) ¹⁾	
		Vuosi – Year		kk/v – mm/yy	1 000 € – EUR 1 000		
1.	Schjerfbeck Helene	Äitini	1909	Bukowski	12/01	874,6	983,1
2.	Schjerfbeck Helene	Omakuva, valoa ja varjoa	1945	Bukowski	05/03	690,0	756,9
3.	Järnefelt Eero	Pyykkiranta	1889	Hagelstam	12/07	630,0	655,8
4.	Schjerfbeck Helene	Hjördis	1934	Bukowski	12/02	500,0	553,4
5.	Thesleff Ellen	Kaiku	1891	Hagelstam	05/03	500,0	548,5
6.	Edelfelt Albert	Leikkiviä poikia	1884	Bukowski	05/07	500,0	520,5
7.	Schjerfbeck Helene	Nainen lilanvärissä puvussa	n. – ca. 1920	Bukowski	11/03	485,0	532,1
8.	Edelfelt Albert	Ompelijattaret	1887	Bukowski	12/99	437,3	521,0
9.	Schjerfbeck Helene	Katkennut kieli	..	Bukowski	05/00	437,3	504,0
10.	Edelfelt Albert	Mansikoita	1890	Hagelstam	04/98	428,9	517,1
11.	Schjerfbeck Helene	Punaisia omenoita	1915	Bukowski	12/08	400,0	400,0
12.	Schjerfbeck Helene	Suru	..	Bukowski	11/88	370,0	579,8
13.	Edelfelt Albert	Mansikoita	1890	Bukowski	12/04	360,0	394,2
14.	Schjerfbeck Helene	Suopursuja (Ledum)	n. – ca. 1903	Bukowski	12/08	340,0	340,0
15.	Wright Ferdinand von	Metso soitimella	1864	Hörhammer	02/88	319,6	500,8
16.	Schjerfbeck Helene	Tammisaaren kaunotar	1926	Bukowski	04/02	310,0	343,1
17.	Gallén-Kallela Akseli	Pettuleivän virttä laulava tyttö	1890	Bukowski	12/06	310,0	330,6
18.	Edelfelt Albert	Leikkiviä poikia	..	Bulevardin huutokaupat	03/88	302,7	474,3
19.	Edelfelt Albert	Kesäilta Haikon selällä	1899	Hörhammer	11/88	302,7	474,3
20.	Edelfelt Albert	Tyttö ja soitilas	1879	Hörhammer	11/90	285,9	396,3
21.	Gallén-Kallela Akseli	Iso hauki	1908	Bukowski	11/98	285,9	344,7
22.	Holmberg Werner	Lähestyvä rajuilma	1856	Bukowski	12/01	269,1	302,5
23.	Edelfelt Albert	Ensi lumi	1890-luku – 1890s	Bukowski	12/04	265,0	290,2
24.	Munsterhjelm Hjalmar	Ensilumi	..	Bukowski	05/08	264,0	264,0
25.	Edelfelt Albert	Canotière	..	Bukowski	11/89	252,3	370,8
26.	Holmberg Werner	Lähestyvä rajuilma	1856	Bukowski	12/04	240,0	262,8
27.	Schjerfbeck Helene	Leijonankitoja	1909	Hörhammer	11/89	235,5	346,1
28.	Danielson-Gambogi Elin	Sisarukset	1891	Bukowski	12/00	235,5	271,4
29.	Schjerfbeck Helene	Valkovuokkoja	..	Hagelstam	05/07	235,0	244,6
30.	Edelfelt Albert	Laivanrakentajat	1886	Bulevardin huutokaupat	11/92	227,1	294,7
31.	Edelfelt Albert	Elokuu	1886	Bukowski	12/04	225,0	246,4
32.	Gallén-Kallela Akseli	Tyttö ja kukko	1886	Bukowski	12/04	220,0	240,9
33.	Edelfelt Albert	Terassilla	1892	Bukowski	12/99	210,2	250,4
34.	Soldan-Brofeldt Venny	Lepääviä poikia	1885	Hagelstam	05/00	210,2	242,3
35.	Schjerfbeck Helene	Katkennut kieli	..	Bulevardin huutokaupat	04/88	201,8	316,2
36.	Holmberg Werner	Poppelikuja	1857	Hörhammer	12/94	201,8	253,7

* 31.12.2008 mennessä. Mukana teokset, joista on maksettu vähintään 200 000 euroa. – By 31 December, 2008. Includes works with a hammer price of at least EUR 200,000. Tilastot perustuvat seuraavien taidehuutokauppojen myyntiin: – Figures are based on sales at the following auction houses: Oy W. Hagelstamin huutokaupat, Bukowski Oy Ab (vuoteen 1995 saakka – until 1995 Bukowski Oy Ab ja Oy Arvohuutokaupat Hörhammer Vårdeauktioner Ab), Bulevardin huutokaupat, Nordia Art Oy, Eiran huutokaupat.

1) 2008-hintaan elinkustannusindeksillä. – At 2008 prices by cost-of-living index.

Lähteet – Sources:

Taidepörssi 2003 – suomalaisen arvotaiteen hakuteos (a catalogue of Finnish works of art) (2003). Helsinki: Blue Book / TDC Hakemistot Oy.
Taidehuutokauppojen omat ilmoitukset – Reports of the auction houses

7.5 Vuoden kallein suomalaisessa taidehuutokaupassa myyty suomalainen maalaus 1994–2008
7.5 The most expensive Finnish painting of the year sold at Finnish art auctions 1994–2008

Vuosi – Year	Taitelija – Artist	Teos – Painting	Myyntihinta – Hammer price		Huutokauppa – Auction house
			Käypään hintaan – At current prices	Vuoden 2008 hintaan ¹⁾ – At 2008 prices ¹⁾	
			€ – EUR	€ – EUR	
1994	Werner Holmberg	Poppelikuja	201 826	253 749	Hörhammer
1995	Akseli Gallén-Kallela	Palokärki	168 188	209 328	Bukowski
1996	Albert Edelfelt	Ranskalaisen tytön muotokuva	112 686	139 447	Bukowski
1997	Hugo Simberg	Vinnarin sisarukset	94 185	115 152	Hagelstam
1998	Albert Edelfelt	Mansikoita	428 879	517 046	Hagelstam
1999	Albert Edelfelt	Ompelijattaret	437 289	521 012	Bukowski
2000	Helene Schjerfbeck	Katkennut kieli	437 289	504 004	Bukowski
2001	Helene Schjerfbeck	Äitini	874 577	983 118	Bukowski
2002	Helene Schjerfbeck	Hjördis	500 000	553 423	Bukowski
2003	Helene Schjerfbeck	Omakuva, valoa ja varjoa	690 000	756 944	Bukowski
2004	Albert Edelfelt	Mansikoita	360 000	394 177	Bukowski
2005	Thesleff Ellen	Kaiku	124 000	134 580	Bukowski
2006	Akseli Gallén-Kallela	Pettuleivän virttä laulava tyttö	310 000	330 641	Bukowski
2007	Eero Järnefelt	Pyykkiranta	630 000	655 776	Hagelstam
2008	Helene Schjerfbeck	Punaisia omenoita	400 000	400 000	Bukowski

1) Elinkustannusindeksillä. – *By cost-of-living index.*

Lähteet – *Sources:*

Taidepörssit 1995 ja 2003 – *Taidepörssi catalogues of Finnish works of art 1995 and 2003.* Helsinki: Helsinki Media Oy, Blue Book / TDC Hakemistot Oy
 Huutokauppojen omat ilmoitukset – *Reports of the auction houses*

7.6 Christie'sin ja Sotheby'sin taidehuutokaupoissa myydyt kalleimmat suomalaiset maalaukset 1987–2008*
 7.6 The most expensive Finnish paintings and watercolours sold at Christie's and Sotheby's art auctions 1987–2008*

Taiteilija – Painter	Teos – Title	Tekniikka – Medium	Myyntipäivä – Date of sale	Myyntihinta (€) ¹⁾ – Hammer price (GBP) ²⁾
Christie's:				
Helene Schjerfbeck	Sininauhainen tyttö – <i>Girl with blue ribbon</i>	sekatekniikka – <i>mixed media</i>	15.5.2008	650 000
Helene Schjerfbeck	Hälytys – <i>The Alarm</i>	öljy – <i>oil</i>	4.2.2003	600 000
Helene Schjerfbeck	Ryöväri paratiisin portilla – <i>Robber at the Gate of Paradise</i>	öljy – <i>oil</i>	31.10.2006	550 000
Helene Schjerfbeck	Varjo muurilla – <i>Shadow on the Wall</i>	öljy – <i>oil</i>	3.2.2004	280 000
Helene Schjerfbeck	Portinvartijan tytär – <i>The gatekeeper's daughter</i>	öljy – <i>oil</i>	7.2.2001	280 000
Helene Schjerfbeck	Toipilas – <i>The convalescent</i>	sekatekniikka – <i>mixed media</i>	16.3.1989	280 000
Helene Schjerfbeck	Kuvakirja – <i>Picture Book</i>	sekatekniikka – <i>mixed media</i>	15.5.2008	250 000
Helene Schjerfbeck	Sisarukset – <i>Sisters</i>	sekatekniikka – <i>mixed media</i>	24.6.1998	220 000
Helene Schjerfbeck	Tanssikengät – <i>The dancing shoes</i>	öljy – <i>oil</i>	24.3.1988	190 000
Helene Schjerfbeck	Itsepäinen tyttö – <i>The Stubborn Girl</i>	öljy – <i>oil</i>	4.2.2003	190 000
Helene Schjerfbeck	Hortensia	öljy – <i>oil</i>	26.6.2007	190 000
Helene Schjerfbeck	Karin	öljy – <i>oil</i>	6.2003	180 000
Helene Schjerfbeck	Sininauhainen tyttö – <i>Girl with blue ribbon</i>	sekatekniikka – <i>mixed media</i>	24.6.1998	180 000
Helene Schjerfbeck	Omakuva – <i>Self-portrait</i>	öljy – <i>oil</i>	24.3.1988	180 000
Albert Edelfelt	Sykyinen rantamaisema Haikosta – <i>View from Haiko</i>	öljy – <i>oil</i>	31.10.2006	160 000
Helene Schjerfbeck	Lukeva tyttö – <i>The reading girl</i>	vesiväri – <i>watercolour</i>	26.6.2001	120 000
Albert Edelfelt	Kesäilta, Porvoon satama – <i>Summer evening, Borgå harbour</i>	öljy – <i>oil</i>	16.3.1989	110 000
Helene Schjerfbeck	Tytön profiili – <i>Profile of a girl</i>	öljy – <i>oil</i>	8.2.2005	100 000
Albert Edelfelt	Nuoren naisen muotokuva – <i>Portrait of a young woman</i>	..	26.6.2007	100 000
Sotheby's:				
Helene Schjerfbeck	Tanssiaisengät – <i>Dancing shoes (1882)</i>	öljy – <i>oil</i>	30.5.2008	2 700 000
Helene Schjerfbeck	Tanssiaisengät – <i>Ballet shoes (1939)</i>	öljy – <i>oil</i>	27.3.1990	1 000 000
Albert Edelfelt	Chez l'artiste (Les gravures)	öljy – <i>oil</i>	23.10.2007	480 000
Albert Edelfelt	Idylli – <i>Under the birches</i>	öljy – <i>oil</i>	25.3.1987	350 000
Albert Edelfelt	Vanhasta hedelmätarhasta – <i>From the old fruit garden</i>	öljy – <i>oil</i>	6.6.2001	320 000
Helene Schjerfbeck	Tanssiaisengät – <i>Dancing shoes</i>	öljy – <i>oil</i>	3.6.2003	²⁾ 250 000
Helene Schjerfbeck	Sininauhainen tyttö – <i>Girl with a Blue Ribbon</i>	vesiväri – <i>watercolour</i>	3.6.2003	240 000
Albert Edelfelt	Ristiäismatka saaristossa – <i>Going to the christening</i>	öljy – <i>oil</i>	1.11.1995	234 000
Akseli Gallén-Kallela	Keitele	öljy – <i>oil</i>	28.6.1999	220 000
Helene Schjerfbeck	Keltaiset ruusut – <i>Yellow roses</i>	öljy – <i>oil</i>	14.–15.3.1989	220 000
Akseli Gallén-Kallela	Jäiden lähtö. Ruovesi – <i>Ice breaking-up on lake Ruovesi</i>	öljy – <i>oil</i>	27.6.2007	210 000
Akseli Gallén-Kallela	Valkoisia ruusuja Konginkangas – <i>White roses, Konginkangas</i>	öljy – <i>oil</i>	7.4.2000	200 000
Helene Schjerfbeck	Toipilas – <i>The convalescent</i>	vesiväri – <i>watercolour</i>	14.6.2005	180 000
Albert Edelfelt	Chez l'artiste (Les gravures)	öljy – <i>oil</i>	28.6.1999	160 000
Albert Edelfelt	A woman and a child in a sunlit interior	öljy – <i>oil</i>	27.3.1990	155 000
Helene Schjerfbeck	Sairaanhoidtaja – <i>Nurse: Kaija Lahtinen</i>	vesiväri ja hiili – <i>watercolour and charcoal</i>	6.6.2001	145 000
Helene Schjerfbeck	Tyttö aidalla – <i>The girl at the fence</i>	vesiväri – <i>watercolour</i>	14.–15.3.1989	145 000
Albert Edelfelt	Kesäilta Haikon selällä – <i>Summer evening over Haiko fjord</i>	öljy – <i>oil</i>	6.6.2001	140 000
Helene Schjerfbeck	Floxia	öljy – <i>oil</i>	14.6.2006	110 000
Helene Schjerfbeck	Tammisaaren kaunotar – <i>The Tammisaari Beauty</i>	öljy – <i>oil</i>	28.6.1999	125 000
Helene Schjerfbeck	Kaipuun sininen kukka – <i>Picking bluebells</i>	öljy – <i>oil</i>	28.6.1999	102 000

 * 31.5.2008 mennessä. – *By 31 May, 2008.*

 1) Käypään hintaan ilman huutomaksua. – *At current prices excluding buyer's premium.*

 2) Myyty huutokaupan jälkeen. – *Sold after the auction (so called private sale).*

 Lähteet – *Sources:*

 Huutokauppojen omat ilmoitukset – *Reports of the auction houses*

8 Käsi- ja taideteollisuus sekä muotoilu

Uniikkiesineistä konseptointiin

Tiina Veräjänkorva (2006) on tarkastellut taiteen, muotoilun ja käsityön käsitteiden eroja julkaisussaan *Diagnoosi taidekäsityössä*. Julkaisuun on koottu mm. alan käsitteiden määrittelyjä ja tarkasteltu niiden merkityseroja useiden lähteiden pohjalta. Julkaisun mukaan muotoiluun kuuluu esteettisen tuotesuunnittelun lisäksi myös yrityksen tai yhteisön viestinnän ja identiteetin suunnittelu. Käsityö on taidekäsityötä silloin kun pyrki- myksenä on luoda uusia ainutkertaisia teoksia. Taideteollisuutta taas on taide-esineiden valmistaminen teollisin menetelmin. Lindströmin, Nybergin ja Ylä-Anttilan (2006) mukaan muotoilun käytön avulla yrityksen on mahdollista erottautua muista ja muotoilun käyttö tuo tuotteille lisäarvoa ja kilpailuetua. (Ks. myös *Muotoilu 2005!*.)

Käsi- ja taideteollisuusyhdistykset

Käsi- ja taideteollisuusyhdistykset harjoittavat elinkeino-, kulttuuri- ja koulutustoimintaa, johon sisältyy mm. näyttelyiden ja erilaisten tapahtumien kuten messujen järjestämistä. Suomen alueellisten käsi- ja taideteollisuusyhdistysten kattojärjestönä toimii Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry. Siihen kuului 125 yhteisöjäsentä ja noin 8 000 henkilöjäsentä vuonna 2007. Henkilöjäseniä oli vielä lähes 15 000 vuonna 1996, joten määrä on laskenut lähes puolella runsaassa kymmenessä vuodessa. Jäsenmäärän laskun arvellaan johtuvan paitsi väestön ikärakenteen muutoksesta, myös yleisesti järjestöihin sitoutumishalukkuuden vähene- misestä. Yhdistyksillä oli kaikkiaan 210 toimipaikkaa vuonna 2007. Yhdistyksissä työskenteli vajaat 300 henkeä. Myös henkilöstön määrä on supistunut voimakkaasti viime vuosina, ja esimerkiksi kurssiopettajia oli vuonna 2007 enää vajaa kymmenesosa 1990-luvun lopun määrästä. Opettajaresursseja onkin siirretty enemmän työpajatoiminnasta varsinaiseen kurssitoimintaan, jolloin ulkopuolisten opettajien tarve on laskenut. (Taulukko 8.1.) (Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry.)

Vuonna 2007 koulutukseen ja työpajoihin yms. tilaisuuksiin osallistui noin 118 000 henkeä. Kävijämäärä näyttelyissä ja messuilla on yli kaksinkertaistunut vuodesta 1999 ollen 1,4 miljoonaa vuonna 2007. Tapahtumien määrää onkin viime vuosina lisätty voimakkaasti. Jäsenmäärän laskusta huolimatta käsityö siis kiinnostaa ihmisiä edelleen laajalti. (Taulukko 8.1.) (Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry.)

Suomen Taideteollisuusyhdistyksen ylläpitämä Design Forum Finland järjestää näyttelyitä Suomessa

ja ulkomailla. Design Forumilla on Helsingissä oma näyttelytila. Design Forum järjestää myös kilpailuja ja jakaa palkintoja sekä tarjoaa muotoiluneuvontaa. Sen tiedotuskanavana toimii aiemmin Form Function Finland -lehti, sittemmin Image Kustannus Oy:n kustantama, neljä kertaa vuodessa ilmestyvä lehti PÄP Magazine vuoteen 2006 saakka. (Design Forum Finland.)

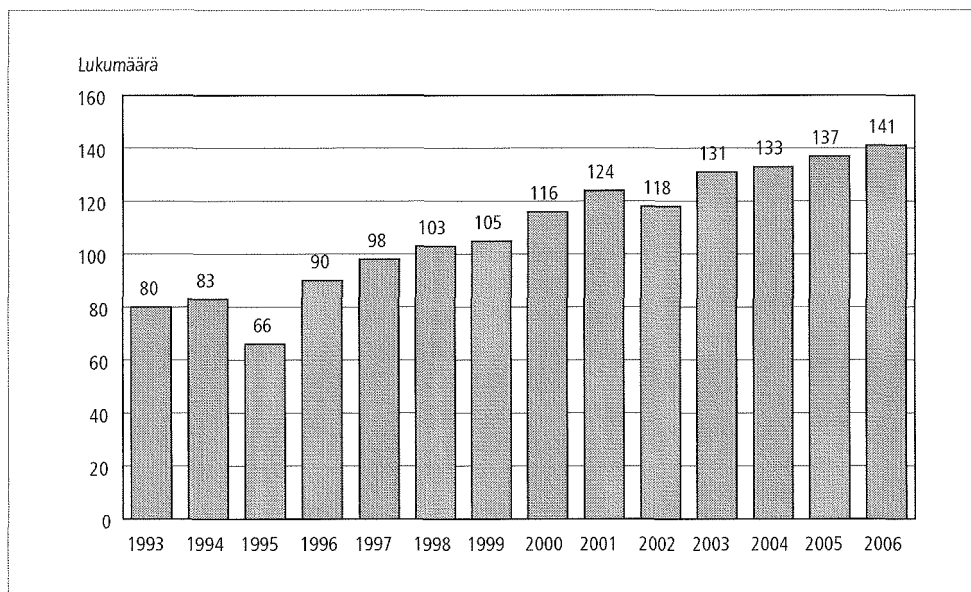
Käsityöyritykset

Käsityöelinkeinojen osuus tuotannosta ja työllisyydestä Suomessa on laskenut viime vuosikymmeninä etenkin sarjatuotantopohjaisen halpatuonnin kasvun takia. Silti eräät käsityöalat, kuten esimerkiksi soitinten, ke- raamisten tuotteiden ja veneiden valmistus, ovat onnistuneet kasvattamaan tuotantoaan. Uusissa tutkimuksissa painotetaan mm. yritysten verkostoitumisen ja markkinoinnin merkitystä käsityöyritysten kehittä- misessä. Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin mukaan eniten käsityöyrityksiä on huonekalujen valmistuksessa, puusepän ja muiden puutuotteiden valmistuksessa, vaatteiden valmistuksessa sekä metal- lin takomisessa ja metallituotteiden valmistuksessa. Kullakin näistä toimialoista oli yli 1 000 yritystä vuon- na 2004. Mukaan on tässä laskettu sellaiset käsityö- tyyppisiä tuotteita valmistavat tai niiden korjauspalve- luita tuottavat yritykset, jotka työllistävät alle 10 hen- kilöä. (Käsityö – yrittäjyys – hyvinvointi 2005, Lith 2005.)

Antiikki- ja designesineiden kauppa

Suomen taidemarkkinoilla liikkuu merkittäviä koti- maisia sekä ulkomaisia antiikki- ja designesineitä. Vuonna 2007 kallein huutokaupattu kotimainen de- signesine oli Birger Kaipiaisen koristereliefi Elämän- puu, josta maksettiin 38 000 euroa Hagelstamin huu- tokaupassa. Hagelstamilla myytiin myös Suomen tiet- tävästi toistaiseksi kallein lasitavara, Gunnel Nymanin suunnittelema lasimaljakko, josta maksettiin 33 000 euroa. Ulkomaisista antiikkiesineistä etenkin venäläi- sistä on maksettu korkeita hintoja suomalaisissa huu- tokaupoissa: vuonna 2006 Bukowskilla myytiin kaksi 1800-luvulta Pietarista peräisin olevaa posliinilautasta, toinen 72 000 eurolla ja toinen 70 000 eurolla. Kevääl- lä 2008 Bukowskilla myytiin Fabergén suurikokoinen hopeauurna 151 000 euron hintaan, mikä teki siitä kalleimman Bukowskilla koskaan siihen asti myydyistä hopeaesineistä. (www.bukowski.fi.) (Taulukko 8.2.)

Antiikkiesineiden kauppa on Suomessa voimak- kaasti keskittynyt Helsingin seudulle. Tilastokeskuksen

Kuvio 8.1
Antiikkiliikkeet 1993–2006 *

* Toimipaikat Tilastokeskuksen toimialaluokituksen TOL 2002 luokassa 52501 (antiikkiliikkeet)

Lähde:
Tilastokeskus, yritys- ja toimipaikkarekisteri.

yritysrekisterin mukaan antiikkiliikkeistä yli 40 prosenttia on pääkaupunkiseudulla, ja niiden liikevaihdosta kertyy siellä lähes kaksi kolmasosaa. Antiikkiliikkeitä oli Suomessa vuonna 2006 kaikkiaan 141, niiden henkilöstömäärä oli 97 ja liikevaihto runsaat 18 miljoonaa euroa. Liikkeiden toimipaikkojen lukumäärä on yli kaksinkertaistunut sitten 1990-luvun lamavuosien, henkilöstön määrä lähes kaksinkertaistunut ja liikevaihto yli kolminkertaistunut. (Tilastokeskus, yritys- ja toimipaikkarekisteri.) (Kuvio 8.1.)

Antiikki- ja taide-esineiden kauppa on voimakkaasti keskittynyt myös Helsingin sisällä. Aku Alanen (2007) on tutkinut antiikki- ja taidekaupan sijoittumista Helsingissä: tulosten mukaan Helsingin antiikkiliikkeistä lähes 40 prosenttia sijaitsee etelä-Helsingissä keskustan, Punavuoren, Kaivopuiston, Eiran ja Kruununhaan alueella. Myös liikevaihdosta lähes 40 prosenttia kertyy tällä alueella.

Designmuseum, Suomen käsityön museo ja Suomen lasimuseo

Muotoilualan valtakunnallinen erikoismuseo, Designmuseum, perustettiin jo vuonna 1873 taideteollisuuden opetuskokouksena. Nykyisessä talossaan Helsingissä se on toiminut vuodesta 1978. Vuonna 2006 museossa oli henkilökuntaa 33 henkilötyövuoden edestä, ja kokoelmat käsittivät lähes 35 000 esinettä ja 96 000 kuvaa. Museossa rekisteröitiin vajaat 72 000 käyntiä. Vuonna 2007 käyntejä oli ennakkotietojen mukaan noin 105 000. Käyntien määrä on vaihdellut melko paljon vuosittain riippuen museossa järjestettävien näyttelyiden saamasta huomiosta: viime vuosien suosituin näyttely, vuosina 2004 ja 2005 järjestetty Gianni Versacen taide, veti lähes 68 000 hengen yleisön. Museon rahoituksesta vastaa pääosin valtio.

(www.designmuseum.fi, Museotilasto 2006.) (Taulukot 8.3 ja 8.4.)

Vuonna 1888 perustettu ja vuodesta 1982 Jyväskylässä toimiva Suomen käsityön museo on käsityön ja käsitteellisuuden valtakunnallinen erikoismuseo, jonka yhteydessä on myös Suomen kansallispuukeskus sekä Konservointikeskus. Vuonna 2007 museossa kertyi henkilötyövuosia 13, ts. viisi vähemmän kuin vielä vuonna 2004. Vähennyksen syynä ovat Jyväskylän kaupungin säästötoimet. Kokoelmassa oli 23 500 esinettä ja lähes 27 000 kuvaa. Kuvien määrän laskun syynä on tilastointitavan muutos: aiemmin tilastoihin merkittiin arvio kuvien kokonaismäärästä, kun nykyisin luvuissa ovat mukana vain luetteloihin merkityt kuvat. Museokäyntien lukumäärä oli runsaat 33 000. Museon toiminnan suurimmat rahoittajat ovat valtio ja Jyväskylän kaupunki. (Suomen käsityön museo, www.craftmuseum.fi.) (Taulukko 8.5.)

Riihimäellä toimiva Suomen lasimuseo toimii alan valtakunnallisena erikoismuseona. Henkilötyövuosia kertyi 12 vuonna 2006, ja kokoelmassa oli lähes 28 000 esinettä sekä yli 46 000 kuvaa. Esinemäärä on kasvanut viidessä vuodessa lähes 2 000:lla, kuvamäärä lähes 16 000:lla. Museoon kävi tutustumassa lähes 20 000 henkeä vuonna 2006. Museon toiminnan rahoitus tulee suurimmaksi osaksi kunnalta ja valtiolta. (Museotilasto 2006.)

Käsi- ja taideteollisuuspalkinnot ja -apurahat

Suomessa jaetaan vuosittain useita merkittäviä palkintoja ja -apurahoja ansioituneille käsi- ja taideteollisuuden edustajille. Osa niistä on tunnustuksia, joihin ei kuulu rahapalkintoa, osassa palkintona on rahasumma. Rahasummaltaan suurimmat ovat Design Forum Fin-

landin ja Fennian jakama Fennia Prize (yleensä 3 palkintoa yhteensä 35 000 euroa) sekä Askon Säätiön Antti Nurmesniemi -apuraha (2 kpl yhteensä 34 000 euroa). (Taulukko 8.6.)

Tilastolähteet

Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry. laatii vuosittain tilastot käsi- ja taideteollisuusyhdistysten toiminnasta ja taloudesta. Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterissä on tiedot käsityöyritysten sekä antiikki-kaupan yritysten ja toimipaikkojen määristä kuten myös työntekijöiden määristä sekä liikevaihdosta. Taide- ja antiikkihuutokaupat, kuten Bukowski ja Hagelstam, julkaisevat myymiensä esineiden hintatiedot verkkosivuillaan. Designmuseum, Suomen käsityön museo ja Suomen lasimuseo tilastoivat toimintaansa, ja tilastot julkaistaan vuosittain Museoviraston julkaisussa Museotilasto. Käsi- ja taideteollisuuspalkintojen ja -apurahojen jakajat pitävät yllä tilastoja palkinnoistaan ja apurahoistaan.

Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksessa kartoitetaan käsityön harrastamista noin 10 vuoden välein. Viimeisimmät tulokset koskevat vuotta 2002.

Muut lähteet

- Alanen, Aku (2007). Kulttuuristen tavaroiden kaupan arvo on symbolisesti suuri. Tieto & trendit 6. Helsinki: Tilastokeskus.
- Käsityö – yritys – hyvinvointi. Uusia liiketoimintapolkuja (2005). Toim. Mirja Kälviäinen. KTM Julkaisuja 9/2005. Helsinki: Kauppa- ja teollisuusministeriö.
- Lindström, Maarit, Nyberg, Martti & Ylä-Anttila, Pekka (2006). Ei vain muodon vuoksi. Muotoilu on kilpailuetu. Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA Sarja B 220. Helsinki: Taloustieto Oy.
- Lith, Pekka (2005). Käsityöyritys Suomessa 2000-luvulla. Yritykset ja alan keskeiset kehityslinjat. KTM Julkaisuja 10/2005. Helsinki: Kauppa- ja teollisuusministeriö.
- Muotoilu 2005! Valtioneuvoston periaatepäätös muotoilupolitiikasta 15.06 2000. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta ja opetusministeriö.
- Museotilasto 2006 (2007). Helsinki: Museovirasto.
- Veräjänkorva, Tiina (2006). Diagnoosi taidekäsityössä. Tarkastelussa taiteen, muotoilun ja käsityön rajapinta. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta & Valtion muotoilutoimikunta.
- Design Forum Finland (www.designforum.fi)
- Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry.
- Suomen käsityön museo
- www.bukowski.fi
- www.craftsmuseum.fi
- www.designmuseum.fi
- www.hagelstam.fi

Taulukot – Tables

- 8.1 Käsi- ja taideteollisuusyhdistykset 2007
Crafts associations 2007
- 8.2 Kalleimmat suomalaisissa taidehuutokaupoissa myydyt antiikki- ja arvoesineet 2006–2008
The most expensive antiques and objects of vertu sold at Finnish art auctions 2006–2008
- 8.3 Designmuseo 2002–2006
Design Museum 2002–2006
- 8.4 Designmuseon suurimmat näyttelyt 2002–2007
Major exhibitions at the Design Museum 2002–2007
- 8.5 Suomen käsityön museo 2002–2007
The Craft Museum of Finland 2002–2007
- 8.6 Merkittävimmät suomalaiset käsi- ja taideteollisuuspalkinnot ja -apurahat
Most significant Finnish arts and crafts awards and grants

8.1 Käsi- ja taideteollisuusyhdistykset 2007	
8.1 Crafts associations 2007	
Toimipaikat / yhdistystoiminta – Operating points / association activities	
Käsi- ja taideteollisuusyhdistykset – Regional crafts associations	21
Käsityö-/taitokeskukset – Local crafts centres	120
Sivupisteet (käsityöneuvonta) – Ancillary points (crafts supervising)	20
Toimipaikat / liiketoiminta – Operating points / business activities	
Myyvälät – Shops	40
Tuotantotilat – Production premises	3
Muut tilat – Other premises	6
Jäsenet – Members	
Yhteisöjäsenet – Association members	125
Henkilöjäsenet – Individual members	8 022
Jäsenet yhteensä – Members total	8 147
Henkilöstö – Staff (htv – person years)	
Yhdistystoiminnan henkilöstö – Staff in association activities	221
Työllistämisvaroin palkatut – Staff employed with employment subsidy	34
Kurssiopettajat – Course teachers	15
Työssäoppijat ja harjoittelijat – Apprentices and trainees	17
Yhteensä – Total	287
Neuvonta- ja kehittämisspalvelut – Guidance and developing services	
Osallistujat koulutukseen, työpajoihin, yms. – Participants in education, workshops, etc.	118 226
Neuvonnan työpajojen asiakastyöpäivät – Customer work days in guidance workshops	95 633
Koulutuksen asiakastyöpäivät – Customer work days in education	88 048
Osallistujat projekteihin – Participants in projects	2 980
Kävijät näyttelyissä ja messuilla – Visitors in exhibitions and fairs	1 429 834

Lähde – Source:

Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry. – Finnish Crafts Organization

8.2 Kalleimmat suomalaisissa taidehuutokaupoissa myydyt antiikki- ja arvoesineet 2006–2008*						
8.2 The most expensive antiques and objects of vertu sold at Finnish art auctions 2006–2008*						
Esine – Item	Materiaali – Material	Valmistusaika – Date of manufacture	Alkuperäalue – Place of origin	Suunnittelija – Designer	Huuto- kauppa – Auction house	Myyntihinta – Hammer price 1 000 €
2006						
Lautanen – Plate	Posliini – Porcelain	1800-l. – 1800s	Pietari – St Petersburg ..		Bukowski	72,0
Lautanen – Plate	Posliini – Porcelain	1800-l. – 1800s	Pietari – St Petersburg ..		Bukowski	70,0
Savukekotelot – Cigarette case	Kullattu hopea, emali, timantti, ruusukiviä – Gilt silver, enamel, diamond, rosetones	1908–1917	Pietari – St Petersburg	Fabergé / A. F. Holmling	Hagelstam	58,0
Samovaari (venäläinen) – Russian samovar	Metalli, norsunluu – Metal, ivory	1850	Pietari – St Petersburg	Carl Gustav Savary	Bukowski	37,0
Pöytälamppu – Table lamp	Kerroslassi – Cameo glass	1900-luvun alku – Early 1900s	Ranska – France	Émile Gallé	Hagelstam	28,0
Sohvaryhmä – Six piece sofa group	Puu – Wood	N. 1911 – Ca. 1911	Suomi (Viipuri) – Finland (Vyborg)	Armas Lindgren & Onni Tarjanne	Hagelstam	25,0
2007						
Koristereliefi Elämänpuu – Faience decorative relief of a Tree of Life	Fajanssi, lasite, keramiikkahelmiä – Iridescent glaze, ceramic pearls	..	Suomi – Finland	Birger Kaipiainen	Hagelstam	38,0
Lasimaljakko – Glass vase	Lasi – Glass	1946–1960	Suomi – Finland	Gunnel Nyman	Hagelstam	33,0
Koristevasi – Decorative vase	Posliini – Porcelain	1897	Venäjä – Russia	..	Hagelstam	28,0
Venäjän ortodoksisen kirkon ansiomerkki – Badge of the Russian Orthodox Church	Kullattu hopea, emali – Gilt silver, enamel	..	Venäjä – Russia	BA	Hagelstam	27,0
Lautanen – Plate	Posliini – Porcelain	1855–1881	Pietari – St. Petersburg	N. Krasovski	Bukowski	27,0
Taidelasi Kierre – Glass sculpture Kierre	Kristallilasi – Crystal glass	..	Suomi – Finland	Tapio Wirkkala	Bukowski	25,0
2008						
Hopeauurna – Silver vase	Hopea – Silver	Fabergé	Bukowski	151,0
Hajuvesipullo – Scent flask	Kulta, emali, timantit – Gold, enamel, diamonds	1899–1907	Pietari – St Petersburg	Fabergé / Mihail Perhin	Bukowski	102,0
Pyhän Yrjön meriupseerin tikari – St. George's naval officer's dirk	Kullattu messinki – Gilt brass	Bukowski	48,0
Taidelasimalja – Design glass bowl	Lasi – Glass	1955	Suomi – Finland	Tapio Wirkkala	Hagelstam	44,0
Lipasto – Commode	Jakaranda-, ruusupuuh-, puksipuuh-, vaahtera- ja amarantti-intarsia – Jacaranda, rosewood, buxbon, maplewood and amaranth marquetry	1771–1804	Tukholma – Stockholm	Gustaf Foltjern	Hagelstam	42,0
Pieni nefriittimalja – Miniature nephrite bowl	Nefriitti, kulta – Nephrite, gold	1899–1908	Pietari – St Petersburg	Fabergé / Henrik Wigström	Bukowski	40,0
Valokuvakehys – Photograph frame	Kulta – Gold	N. – Ca. 1890	Pietari – St Petersburg	Fabergé / Viktor Aarne	Bukowski	38,0
Suolakko – Salt cellar	Hopea – Silver	1876	Moskova – Moscow	Pavel Ovchinnikov	Hagelstam	34,0
Matkikonni – Travelling icon	Hopea – Silver	1870–1897	Moskova – Moscow	..	Hagelstam	26,0

* 31.12.2008 mennessä. Sisältää muut antiikki- ja arvoesineet kuin maalaukset ja veistokset (ts. huonekalut, itämaiset matot, design, hopea, korut ja arvoesineet, lasi ja posliini sekä muu antiikki ilman kirjoja), joista on maksettu vähintään 25 000 €. – By 31 December, 2008. Figures include antiques and objects of vertu other than paintings and sculpture (i.e. furniture, oriental carpets, design, silver, jewellery and objects of vertu, glass and ceramics and miscellaneous items excluding books) of hammer price no less than EUR 25,000.

Lähteet – Sources:

Bukowskin ja Hagelstamin huutokauppojen luettelot ja loppuhinnastot 2006 – 2008. – 2006 – 2008 catalogues and lists of hammer prices of the Bukowski and Hagelstam auction houses.

8.3 Designmuseo 2002–2006							
8.3 Design Museum 2002–2006							
Vuosi – Year	Henkilökunta – Staff	Menot – Expenses	Omat tulot ¹⁾ – Own income ¹⁾	Esineitä kokoelmissa – Exhibits in collections	Kuvia kokoelmissa – Pictures in collections	Käyntejä – Visits	Näyttelyitä – Exhibitions
	Htv – Person years	Milj. € – EUR million	Milj. € – EUR million				
2002.....	26	2,6	0,5	33 832	91 000	53 160	16
2003.....	25	2,7	0,5	33 954	92 000	69 474	13
2004.....	28	2,8	0,7	34 118	93 700	112 233	8
2005.....	32	3,5	1,0	34 184	95 000	121 305	21
2006.....	33	3,0	0,8	34 566	96 000	71 643	28

1) Pääsymaksut, myyntitulot, palvelu- ym. tulot, sponsorituki. – Entrance fees, sales income, income from services, etc., company support.

Lähde – Source:

Museotilastot – Finnish Museum Statistics. Helsinki: Museovirasto – National Board of Antiquities.

8.4 Designmuseon suurimmat näyttelyt 2002–2007		
8.4 Major exhibitions at the Design Museum 2002–2007		
Näyttely – Exhibition	Aika – Period	Käyntejä – Visits
Gianni Versacen Taide – The art of Gianni Versace	15.10.2004 – 16.1.2005	67 719
Maija Isola – Life, Art, Marimekko	25.5.2005 – 4.9.2005	43 053
Art Deco	4.2. – 8.5.2005	36 200
Vuokko (Vuokko Nurmesniemi)	14.5.2007 – 30.9.2007	31 930
Alvar Aalto – suomalaisen funktionalismin mestari – Alvar Aalto – master of Finnish functionalism	10.6. – 26.9.2004	31 120
Lasihelmet – litala 125 – Glass pearls – litala 125	19.5.2006 – 10.9.2006	30 740
Ikat – aarteita silkkiteiden varrelta – Ikat – treasures from the Silk Road	23.1. – 18.4.2004	24 374
Formula 1 – The Great Design Race	2.2.207 – 22.4.2007	22 784
Pöytä koreaksi – kattauksen historia – Pöytä koreaksi – a history of setting	4.11.2005 – 5.2.2006	20 304
Meksikon kahdet kasvat – The two faces of Mexico	29.9. – 14.1.2007	17 843
Maire Gullichsen – pour l'art moderne	25.1. – 21.4.2002	16 914
A. W. Finch – suomalaisen keramiikan vuosisata – A. W. Finch – a century of Finnish ceramics	17.1. – 16.3.2003	15 080
Design in Italy	18.1.2006 – 19.3.2006	13 395
Kirjottu paratiisi – tekstiiliaarteita Keski-Aasiasta – The embroidered paradise – textile treasures from Central Asia	12.10.2007 – 6.1.2008	13 043

Lähde – Source:

Designmuseo – Design Museum

8.5 Suomen käsityön museo 2002–2007							
8.5 The Craft Museum of Finland 2002–2007							
Vuosi – Year	Henkilökunta – Staff	Menot – Expenses	Omat tulot ¹⁾ – Own income ¹⁾	Esineitä kokoelmissa – Exhibits in collections	Kuvia kokoelmissa ²⁾ – Pictures in collections ²⁾	Käyntejä – Visits	Näyttelyitä – Exhibitions
	Htv – Person years	1 000 € – EUR 1 000	1 000 € – EUR 1 000				
2002.....	18	933	63	18 000	44 920	32 581	34
2003.....	17	937	76	19 000	33 819	41 357	31
2004.....	18	996	92	20 018	35 753	37 812	23
2005.....	12	1 057	73	23 000	22 500	30 251	25
2006.....	13	1 008	66	23 200	24 221	31 272	32
2007.....	13	1 144	100	23 500	26 582	33 488	28

1) Pääsymaksut, myyntitulot, palvelu- ym. tulot, sponsorituki. – Entrance fees, sales income, income from services, etc., company support.

2) Tilastointitapa muuttunut: aikaisemmin arvio kuvien kokonaismäärästä, nykyisin mukana luetteloihin merkityt. – Statistical methodology has changed: previously an estimate of the total number of pictures, currently also the pictures listed in catalogues are included.

Lähteet – Sources:

Museutilastot – Finnish Museum Statistics. Helsinki: Museovirasto – National Board of Antiquities.

Suomen käsityön museo – The Craft Museum of Finland

8.6 Merkittävimmät suomalaiset käsi- ja taideteollisuuspalkinnot ja -apurahat		
8.6 Most significant Finnish arts and crafts awards and grants		
Palkinto tai apuraha – Award or grant	Jakaja – Awarding authority	Palkintosumma – Award
		€ – EUR
Fennia Prize	Design Forum Finland & Fennia	¹⁾ 20 000 & 2 x 7 500
Antti Nurmesniemi -apuraha – Antti Nurmesniemi grant	Askon Säätiö – Asko Foundation	2 x 17 000
AdProfit -palkinto – AdProfit advertising prize	Aikakauslehtien Liitto – Finnish Periodical Publishers' Association FPPA, Mainostajien Liitto – Association of Finnish Advertisers, Markkinointiviestinnän Toimistojen Liitto MTL – MTL Finnish Association of Marketing Communication Agencies, Outdoor Finland – Suomen Ulkomainosliitto, Sanomalehtien Liitto – Finnish Newspapers Association, Suomen Radioiden Liitto – Association of Finnish Broadcasters, Suomen Asiakkuusmarkkinointiliitto – Finnish Direct Marketing Association, Suomen Televisioiden Liitto	2 x 16 800
Muotoilun valtionpalkinto ²⁾ – State Prize in crafts and design ²⁾	Valtion muotoilutoimikunta – National Council for Crafts and Design	15 000
Ornamo Design Award	Teollisuustaitteen Liitto Ornamo – Finnish Association of Designers Ornamo	15 000
Kaj Franck -muotoilupalkinto – Kaj Franck Design Prize	Design Forum Finland	10 000
Rudolf Koivu -palkinto – Rudolf Koivu prize	Grafia ry. – The Association of Finnish Graphic Design	6 000
Vuoden nuori suunnittelija – Young fashion designer of the year	Suomen Messusäätiö – Finnish fair foundation	5 000
Vuoden nuori muotoilija – Industrial designer of the year	Design Forum Finland	5 000
Estlander-palkinto – Estlander prize	Suomen Taideteollisuusyhdistys / Design Forum Finland	5 000

1) Palkinnon summa ja jaettujen palkintojen määrä vaihtelee vuosittain. – Sum of the prize and the number of prizes varies from year to year.

2) Lisäksi opetusministeriö jakaa vuosittain Suomi-palkinnon eri taiteenalojen edustajille. Palkinto voidaan jakaa myös käsi- ja taideteollisuuden harjoittajalle. Palkinnon suuruus oli 30 533 euroa vuonna 2007. – In addition, the so called Finland Prize is awarded annually by the Ministry of Education to representatives of various fields of art. The prize can be awarded to a representative of arts and crafts. In 2007 the award sum was EUR 30,533.

Lähteet – Sources:

Palkintojen jakajien ilmoitukset. – Reports of awarding authorities.

9 Kulttuuritapahtumat ja kulttuurikeskukset

Kulttuuritapahtumat

Suomessa järjestetään vuosittain tuhansia kulttuuritapahtumia. Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksen 2002 mukaan kulttuuritapahtumissa käyminen on hie­man lisääntynyt viimeisten parin kymmenen vuoden aikana: vuonna 1981 niissä oli käynyt 23 prosenttia 10 vuotta täyttäneestä väestöstä, vuonna 2002 osuus oli noussut 28 prosenttiin. Finland Festivalin 80 jäsentapahtumassa käyntejä oli lähes 2 miljoonaa vuonna 2007. Jäsentapahtumien määrä on kasvanut 20:llä kymmenessä vuodessa. Käyntien määrä on kasvanut 13 prosenttia vuodesta 2006. On muistettava, että kokonaiskäyntimäärä on karkea arvio ja sama kävijä voi sisältyä siihen useamman kerran. Myytyjen lippujen määrä on tarkempi luku. Finland Festivalin tapahtumiin myytiin noin 672 000 lippua vuonna 2007, saman verran kuin edellisvuonnakin. (Liikkanen 2005, Finland Festivals.) (Taulukko 9.1.)

Eniten yleisöä oli vuonna 2008 Helsingin juhlaviikoilla (263 000), Kotkan Meripäivillä (200 000) ja Pori Jazz Festivalilla (163 000). Myytyjen lippujen määrässä ykkösenä oli Helsingin juhlaviikot (noin 70 000 lippua), kakkosena Pori Jazz (66 000) ja kolmosena Savonlinnan Oopperajuhlat (noin 61 000). Ilmaistilaisuudet houkuttelevat kulttuuritapahtumiin runsaasti yleisöä, jolloin kokonaiskävijämäärä voi paisua moninkertaiseksi myytyjen lippujen määrään verrattuna. Esimerkiksi vuonna 2008 Helsingissä järjestetyssä, valtaosin ilmaistapahtumista koostuvassa Maailma kylässä -festivaalissa kävi noin 80 000 henkeä, mutta myytyjen lippujen määrä oli ainoastaan muutamia satoja. Tall Ships' Races veti Kotkan Meripäiville ennätysyleisön vuonna 2007, mutta lippuja myytiin vain noin 20 000. (Finland Festivals.) (Taulukot 9.1 ja 9.2.)

Myös Finland Festivaliin kuulumattomissa kulttuuritapahtumissa on useita suuria ja merkittäviä yleisön suosikkeja. Esimerkiksi Suomen suurimmassa juhannustapahtumassa RMJ-festivaalissa (entinen Raumanmeren Juhannus) oli yleisöä noin 79 000 henkeä vuonna 2007. Vuodesta 2008 alkaen RMJ on järjestetty Porissa. Turun Ruisrockissa ja Helsingin kirjamesuilla käyntejä oli kummassakin noin 69 000 vuonna 2008. (RMJ, www.ruisrock.fi, Helsingin kirjamesut.)

Kulttuuritapahtumia koskevassa taulukossa 9.1 ovat mukana kaikki opetusministeriön tukea saaneet tapahtumat. Vuonna 2007 tukea myönnettiin 147 tapahtumalle kaikkiaan noin 3,7 miljoonaa euroa. Eniten tukea saivat Savonlinnan Oopperajuhlat (660 000 euroa), Tampereen Teatterikesä (217 000) ja Kuhmon Kamarimusiikki (172 000). Vuonna 2008 tukea myönnettiin 150 tapahtumalle kaikkiaan 3 773 000 euroa. (Opetusministeriö.) Valtion kulttuuritapahtu-

mille myöntämän tuen nimellismäärä on noussut noin 40 prosenttia vuodesta 1998. Myös kunnat ovat merkittäviä kulttuuritapahtumien tukijoita, ja esimerkiksi Helsingin kaupunki rahoitti kulttuuritapahtumia noin 1,3 miljoonalla eurolla vuonna 2006 (Helsingin kaupungin kulttuuriasiainkeskuksen toimintakertomus 2006). Helsingin kaupunki on myös laatinut tapahtumastrategian, jossa on kartoitettu kaupunkia erilaisten tapahtumien näyttämönä.

Festivaaleista on tehty useita tutkimuksia. Mm. Helsingin kaupunki tekee tutkimuksia erilaisten kulttuuritapahtumien vaikutuksista ja yleisöistä, kuten vuoden 2007 euroviisukilpailuista (ks. tietoruutu 9.1). Helsingin kaupungin julkaisussa Festivaalien Helsinki on esitetty tuloksia sekä pääkaupunkiseudun että muun Suomen festivaalikävijöistä. Innokkaimpia festivaalikävijöitä ovat nuoret ja nuoret aikuiset: 15–25-vuotiaista noin 55 prosenttia oli osallistunut jollekin festivaalille viimeisten 12 kuukauden aikana. Korkeasti koulutetut ovat aktiivisempia festarikävijöitä kuin vähän koulutetut, vaikkakin festivaaleille osallistuminen on melko tavallista kaikissa sosioekonomisissa ryhmissä. Suosituimmista festivaaleista puolet järjestetään pääkaupunkiseudulla, mutta pääkaupunkiseudun asukkaita käy runsaasti myös useilla muun Suomen festivaaleilla, etenkin Kuhmon Kamarimusiikissa, Savonlinnan Oopperajuhlilla ja Pori Jazzissa. Erityisen aktiivisia festivaalikävijöitä ovat Helsingin kantakaupungin asukkaat. Festivaaleilla käymisen tärkeimpänä syynä on hyvä ohjelmisto. (Linko & Silvanto 2007, Cantell 2007.)

Suurhalleissa ja Olympiastadionilla vierailee vuosittain lukuisa joukko sekä kotimaisia että ulkomaisia tähtiartistejä. Olympiastadionin 3 konsertissa vuonna 2007 oli yleisöä kaikkiaan 117 000 henkeä. Stadionilla konsertoivat silloin Genesis, Metallica ja Rolling Stones. Hartwall Areenan konserttiyleisön määrä kohosi lähes 330 000:een, mikä on Areenan 11-vuotisen historian ennätys. Myös Helsingin jäähallissa konsertteja ja konserttiyleisöä oli selvästi tavanomaista enemmän. Viime vuosina konserttipaikoiksi sopivia monitoimihalleja on valmistunut myös pääkaupunkiseudun ulkopuolelle, esimerkiksi Lahteen, Joensuuhun ja Rovaniemelle. (Taulukko 9.3.)

Kulttuurikeskukset ja kulttuuritalot

Tilastokeskuksen rakennus- ja asuntokannan tietojen mukaan Suomessa oli 1 934 kulttuuritarkoituksiin käytettävää rakennusta vuoden 2006 lopussa. Yli puolet niistä, lähes 1 000 rakennusta, oli museoita ja taide-

gallerioita; kirjasto- ja arkistorakennuksia oli runsaat 600. Kulttuurirakennuksia on rakennettu eniten 1980-luvulla sekä ennen 1920-lukua: lähes puolet niistä on peräisin näiltä aikakausilta. Jäljempänä mainitut seurantalot eivät sisälly taulukossa 9.4 oleviin kulttuurirakennuksiin.

Suomessa on toista sataa kulttuurikeskusta tai -taloa. Kulttuurikeskuksiksi tai -taloiksi on taulukossa 9.5 laskettu sellaiset kiinteistöt ja huoneistot, jotka ovat monitoimitaloluonteisia ja joissa järjestetään monenlaisia kulttuuritilaisuuksia pois luettuina monitoimihallit ja seurantalot. Taulukkoon on sisällytetty myös sellaisia tiloja, joilla ei ole omaa kulttuurituotantoa. Vanhimmat edelleen alkuperäisessä käytössä olevat kulttuuritalot rakennettiin jo 1800-luvulla (esimerkiksi Vanha Ylioppilastalo Helsingissä vuonna 1870). Suurin osa kulttuuritaloista ja -keskuksista on kuntien ylläpitämiä. Kolme suomalaista kulttuurikeskusta, Kaapelitehdas ja Korjaamo Helsingissä sekä Verkatehdas Hämeenlinnassa, kuuluu eurooppalaiseen kulttuurikeskusten verkostoon Trans Europe Halles (ks. myös taulukko 13.15).

Kulttuurikeskuksista yli 90 prosenttia sijaitsee kaupungeissa, kun taas seurantalot ovat pääasiassa maaseudulla. Seurantalaja on Suomessa yli 2 000, ja ne toimivat paikallisten kulttuuritapahtumien pitopaikkoina. Suomen Kotiseutuliitto myöntää opetusministeriön toimeksiannosta valtionavustuksia seurantalajen kunnossapitoon ja korjaamiseen. Vuonna 2007 avustuksia myönnettiin lähes 1,5 miljoonaa euroa 190:lle seurantalaja ylläpitävälle yhdistykselle. (Suomen Kotiseutuliitto.)

Lastenkulttuurikeskusten tehtävänä on sekä tarjota kulttuuria lapsille että edistää lasten oman kulttuurin tuottamista. Lastenkulttuurikeskukset toimivat erillisinä hankkeina usein muun kulttuuritoimen kanssa samoissa tiloissa. Lastenkulttuurikeskusten Taikalamppu-verkosto aloitti toimintansa vuonna 2003. Verkostoon kuului 10 lastenkulttuurikeskusta toimikaudella 2006–2008. Lastenkulttuurikeskusten rahoitus tulee suurimmaksi osaksi valtiolta ja kunnilta. Taulukkoon 9.5 sisältyy tietoja lastenkulttuurikeskuksista. (Taikalamppu – lastenkulttuurikeskusten verkosto 2002, www.taikalamppu.fi.)

Ulkomailla toimii 16 suomalaista kulttuuri- ja tiedeinstituuttia. Vanhin niistä, Suomen Rooman-instituutti, on perustettu vuonna 1954 ja uusin, FinnAgora Budapestissa, vuonna 2003. Instituuttien päätehtävänä on toimia Suomen taiteen ja tieteen esittelypaikkoina sekä kehittää eri alojen yhteistyötä kohdemaan ja Suomen välillä. Instituuttien rahoitus tulee pääasiassa opetusministeriöltä. Instituuteissa oli henkilöstöä noin 76 henkilötyövuoden edestä vuonna 2006. (Taulukko 9.6.)

**Tietoruutu 9.1 – Eurovision laulukilpailu 2007
Helsingissä: yleisö tyytyväinen, Yle nollatulokseen,
Helsingin palveluille jättipotti**

Suomessa ensi kertaa vuonna 2007 järjestetty Eurovision laulukilpailu oli yhteistyökumppaneiden sekä yleisön palautteen mukaan onnistunut. Helsingin euroviisuihin osallistui 42 maata, ja kilpailukappaleille annettiin kaikkiaan lähes 8,8 miljoonaa ääntä. Äänestämässä SMS-viestien osuus kohosi ensimmäisen kerran viisuhistoriassa yli puoleen kaikista äänistä ollen noin 58 prosenttia. 42 prosenttia äänistä annettiin puheluna.

Viisukonserttien lipputulot, 3,7 miljoonaa euroa, riittivät nostamaan Yleisradion kilpailubudjetin nollatulokseen. Hartwall Arenalla järjestettyihin 8 viisukonserttiin myytiin noin 70 000 lippua, ja kaikkiaan konserttiyleisöä oli noin 80 000 henkeä. Lipuista noin 20 000 oli myynnissä ulkomailla. Viisujen oheistapahtumia järjestettiin jopa 350 mm. Helsingin kaupungin toimesta, niistä 140 oli musiikkitapahtumia. Kaikkiaan viisutapahtumat toivat Helsingin seudulle noin 12,6 miljoonan euron arvonlisäyksen tuloina ja kasvattivat työllisyyttä 210 henkilötyövuotta.

Helsingin euroviisuissa musiikkityylien kirjo oli monipuolisempi kuin Euroviisuissa koskaan aikaisemmin: kilpailukappaleissa erottuu yli 20 musiikkityyliä. Laulukilpailujen yleisö koostui pääasiassa nuorista, hyvin koulutetuista aikuisista. Noin puolet yleisöstä tuli pääkaupunkiseudulta, yli 40 prosenttia muualta Suomesta ja vajaat 10 prosenttia ulkomailta. Ulkomaisen yleisön osuus oli suurimmillaan semifinaalissa ja finaalissa. Ulkomaalaisen yleisön osuus kilpailujen talousvaikutuksista oli selvästi suurempi kuin heidän osuutensa yleisöstä: viidennes ulkomaalaisista käytti yli 300 euroa päivässä. Euroviisukisojen merkittävimpiä talousvaikutuksena pidetään tapahtuman merkitystä pitkällä ajalla, koska se järjestelyiltään onnistuneena paransi mahdollisuuksia saada Helsingin seudulle uusia suurtapahtumia.

Lähteet

- Kilpeläinen, Päivi & Laakso, Seppo (2008). Eurovision Song Contest Helsinki 2007. Laulukilpailut yleisön, yritysten ja yhteistyökumppanien näkökulmasta. Tutkimuskatsauksia 4. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Täydet pisteet – Eurovision laulukilpailut Helsingissä 2007 – *Twelve Points – Eurovision Song Contest Helsinki 2007* (toim. – ed. Keskinen, Vesa) (2008). Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus – *City of Helsinki Urban Facts*.
- The Official Website of the Eurovision Song Contest (www.eurovision.tv/page/statistics).

Tilastolähteet

Finland Festivals tilastoi jäsentapahtumiensa kävijämääriä ja taloutta. Opetusministeriö seuraa avustamiensa kulttuuritapahtumien rahoitusta ja toimintaa. Festivaalien järjestäjät tilastoivat omien festivaaliensa toimintaa ja kävijämääriä. Olympiastadionin ja suurhallien konserttien tiedot on saatu tilaisuuksien järjestäjiltä. Taiteen keskustoimikunta tekee kulttuuritapahtumien toimintaa ja taloutta koskevia selvityksiä.

Kulttuurirakennusten määriä, pinta-aloja ja rakennusvuosia tilastoi Tilastokeskus osana rakennus- ja asuntokantaa. Kulttuuritaloja ja -keskuksia koskevia tietoja on saatu myös suoraan niiltä itseltään. Suomen Kotiseutuliitto tilastoi seurantaloiden määriä ja korjausavustuksia. Ulkomailla toimivat kulttuuri- ja tie-deinstituutit tilastoivat itse toimintaansa ja talouttaan, ja tiedot kokoaa opetusministeriö. Lisäksi kunnat (esim. Helsingin kaupungin tietokeskus ja kulttuuriasiainkeskus) sekä tutkimuslaitokset tekevät kulttuuritaloja ja kulttuuritapahtumia koskevia selvityksiä, joissa on myös tilastotietoja.

Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksessa kartoitetaan kulttuuritapahtumissa käymistä noin 10 vuoden välein. Viimeisimmät tulokset koskevat vuotta 2002.

Muut lähteet

Cantell, Timo (2007). Uusiutuva ja sitoutunut yleisö. Tarkastelussa Helsingin juhla viikkojen kävijät. Teoksessa: Festivaalien Helsinki. Toim. Satu Silvano. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus & Helsingin kaupungin kulttuuriasiainkeskus.

Helsingin kaupungin kulttuuriasiainkeskuksen toimintakertomus 2006. Helsinki: Helsingin kaupunki.

Liikkanen, Mirja (2005). Yleisönä – kodin ulkopuolella ja kotona. Teoksessa Mirja Liikkanen, Riitta Hanifi & Ulla Hannula (toim.) Yksilöllisiä valintoja, kulttuurien pysyvyyttä. Vapaa-ajan muutokset 1981–2002. Helsinki: Tilastokeskus.

Linko, Maaria & Silvano, Satu (2007). ”Ilman festivaaleja stadi ei olisi stadi.” Festivaalit pääkaupunkiseudun asukkaiden silmin. Teoksessa Satu Silvano (toim.) Festivaalien Helsinki. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus & Helsingin kaupungin kulttuuriasiainkeskus.

Taikalamppu – lastenkulttuurikeskusten verkosto (2002). Opetusministeriön työryhmien muistioita 12/2002. Helsinki: Opetusministeriö.

Finland Festivals
Helsingin kirjamesut
Opetusministeriö
RMJ
www.ruisrock.fi
Suomen Kotiseutuliitto

Taulukot – Tables

- 9.1 Valtakunnallisia kulttuuritapahtumia 2007
National cultural events 2007
- 9.2 Finland Festivalsin kokonaiskäyntimääriltään suurimmat tapahtumat
(yli 50 000 kävijää) 2005–2008
Finland Festivals: Events with over 50 000 visits 2005–2008
- 9.3 Konsertit Hartwall Areenassa, Helsingin jäähallissa, Olympiastadionilla, Turkuhallissa,
Lahti Hallissa, Joensuu Areenassa sekä Lappi Areenassa 1997–2008
*Concerts at Hartwall Arena, the Helsinki Ice Stadium, the Olympic Stadium, Turkuhalli,
Lahti Hall, Joensuu Arena and Lappi Arena 1997–2008*
- 9.4 Kulttuurirakennukset käyttötarkoituksen, maakunnan ja rakentamisvuoden mukaan 31.12.2006
Cultural buildings by use, region and year of construction 31.12.2006
- 9.5 Suomen kulttuuritaloja ja kulttuurikeskuksia maakunnittain 2008
Cultural houses and centres in Finland by region 2008
- 9.6 Suomen ulkomailla toimivat kulttuuri- ja tiedeinstituutit 2006
Finnish cultural and scientific institutes abroad 2006

9.1 Valtakunnallisia kulttuuritapahtumia 2007 ¹⁾				
9.1 National cultural events 2007 ¹⁾				
Tapaus ja maakunta ¹⁾ – Event and region ¹⁾	Järjestäjä – Organiser	Kesto – Duration	Käyntejä ja/tai osallistujia ²⁾ – Visits and/or participants ²⁾	Opetusministeriön tuki ³⁾ – Subsidy from the Ministry of Education ³⁾
		Päiviä – Days		1 000 € – EUR 1 000
Uusimaa				515,0
Aasia Helsingissä -festivaali – Asia in Helsinki festival	Aasia Helsingissä -yhdistys – Asia in Helsinki society	3	..	11,0
Animatrix -festivaali (film) (Helsinki)	Palikka ry.	5	..	10,0
April Jazz Espoo (F)	Espoo Big Band ry. EBB – Espoo Big Band association	7	20 000	15,0
Avanto Helsinki Media Art Festival	Mediataideyhdistys Avanto ry. – Media art association Avanto	3	3 000	14,0
CIRKO – Helsingin nyky sirkusfestivaali – CIRKO new circus festival in Helsinki	Cirko – Uuden Sirkuksen Keskus ry. – Cirko – Centre for New Circus	1	3 800	12,0
Doc Point dokumenttielokuvafestivaali – Doc Point film documentary festival (Helsinki)	DocPoint Helsingin dokumenttielokuva- festivaaliyhdistys ry. – DocPoint association for the film documentary festival in Helsinki	5	20 500	50,0
Espoo Ciné International Film Festival	Espoon elokuvajuhlat ry. – Espoo film festival association	6	24 000	34,0
Espoon kansainvälinen pianoviikko – Espoo International Piano Festival (F)	Espoon Musiikkifestivaaliyhdistys ry. – Music festival association in Espoo	10	2 250	–
Etno-Espa – Ethnic Esplanade (Helsinki)	Suomen Kansanmusiikkiliitto ry. – The Finnish Folk Music Association	19	..	4,0
Etnosoi! (music) (Helsinki)	Maailman Musiikin Keskus ry. – Global Music Centre	5	2 665	10,0
Faces Etnofestival (Karjaa) (F)	Kulturföreningen Etnokult Kulttuuriyhdistys ry. – Cultural association Etnokult	3	12 000	5,0
Fiskarsin kesänäyttelyt – Summer exhibitions at Fiskars (Pohja)	Fiskarsin käsityöläisten, muotoilijoiden ja taiteilijoiden osuuskunta Onoma – Cooperative Onoma in Fiskars	21,0
Flow05 – Nuspirit Helsinki Festival	Osuuskunta Nuspirit Cooperative	3	12 000	4,0
Funky Elephant -festivaali – Funky Elephant festival (music) (Helsinki)	Funky Amigos ry. – Funky Amigos association	3	2 300	2,0
Hangö Teaterträff	Hangö Teaterträff rf. – Hangö Teaterträff association	4	2 248	9,0
Helsingin juhlaviikot – Helsinki Festival (F)	Helsinki-viikon säätiö / Helsingin juhlaviikot – Helsinki Festival foundation	17	307 357	100,0
Helsingin Sarjakuvafestivaalit – Helsinki Comics Festival	Suomen sarjakuvaseura ry. – The Finnish Comics Society	3	6 000	19,0
Itämeren kuvanveistopäivät – Baltic sculpting event (Tuusula)	Itämerikeskussäätiö – Baltic Sea Center foundation	10	200	5,0
Järvenpään Sibelius-Viikot – Järvenpää Sibelius Festival (F)	Järvenpään Sibelius-Viikot ry. – Järvenpää Sibelius Festival association	6	1 976	–
Kaktus-nykytanssifestivaali (contemporary dance) (Helsinki)	Gruppen Fyra	7	550	2,0
Kerava Jazz	Kerava Jazz ry. – Kerava Jazz Society	4	900	7,0
Kivi-juhlat – Kivi Festival (F) (Nurmijärvi)	Nurmijärven Kivi-juhlat ry. – Kivi Festival association in Nurmijärvi	10	6 225	5,0
Liikkeellä marraskuussa – Moving in November (dance) (Helsinki)	Tanssiareena ry. – Tanssiareena association	9	1 225	20,0
Lohjan Tenoripäivät – Lohja Tenor Festival (F)	Lohjan Kesä ry. – Lohja Summer Festival Association	17	6 217	–
Maailma kylässä -festivaali – World Village Festival (F) (Helsinki)	Kehitysyhteistyön palvelukeskus ry. – Service Centre for Development Cooperation	2	70 000	5,0
Musica Nova Helsinki (F)	Helsinki-viikon säätiö / Musica Nova – Helsinki festival foundation	8	10 500	10,0
Musik vid havet / Meri ja musiikki – Music by the Sea (F) (Inkoo)	Musik vid Havet rf. Meri ja musiikki ry. – Meri ja musiikki association	3	1 695	2,0
Pixeliähy -festivaali – Pixelache festival (Helsinki)	Piknik Frequency ry.	4	3 033	8,0
Puistoblues – Lakeside Blues Festival (F) (Järvenpää)	Järvenpään Blues-Jazz Diggerit (JBJD) ry. – JBJD association	5	130 000	10,0

9.1 Jatkuu				
9.1 Cont.				
Tapahtuma ja maakunta ¹⁾ – Event and region ¹⁾	Järjestäjä – Organiser	Kesto – Duration	Käyntejä ja/tai osallistujia ²⁾ – Visits and/or participants ²⁾	Opetusministeriön tuki ³⁾ – Subsidy from the Ministry of Education ³⁾
		Päiviä – Days		1 000 € – EUR 1 000
Rakkautta & Anarkiaa – Love & Anarchy (Helsinki)	Helsinki International Film Festival ry.	11	45 500	50,0
Ruutial -tanssifestivaali – Ruutial dance festival (Helsinki)	Tanssiteatteri Hurjaruuthin Kannatus ry. – Support association for the dance theatre Hurjaruuth	4	886	10,0
Seurasaaren juhannusvalkeat – Seurasaari Midsummer Bonfires (F) (Helsinki)	Seurasaarisäätiö – Seurasaari Foundation	2	11 000	–
Sivuaskel / Side Step Festival (dance) (Helsinki)	Zodiak Presents ry. / Zodiak, Uuden tanssin keskus – Zodiak Presents association / Zodiak – The Centre for New Dance	11	923	6,0
Tammisaaren Kesäkonsertit – Ekenäs Summer Concerts (F)	Suomalainen Kamariorkesteri, Tammisaaren kaupunki – Finnish Chamber Orchestra, town of Ekenäs	4	3 025	
Tuusulanjärven Kamarimusiikki – Chamber Music by Lake Tuusula (F) (Järvenpää)	Järvenpään Sibelius-Seura ry. – Sibelius society in Järvenpää	6	2 684	6,0
Urkuyö ja Aaria – Organ Night and Aria (F) (Espoo)	Urkuyö ja Aaria ry. – Organ Night and Aria association	13	4 011	10,0
Uuden Jongleerauksen Festivaali (juggling) (Helsinki)	Uuden Jongleerauksen Yhdistys ry. – Association for modern juggling	2	..	8,0
Valon Voimat – Forces of Light (Helsinki)	Helsingin kulttuuriyhdistys Valon Voimat ry. – Cultural association Valon Voimat in Helsinki	16	..	9,0
Vantaan Barokki – Vantaa Baroque (F)	Vantaan Barokki ry. – Vantaa Baroque association	7	2 761	10,0
Viapori Jazz (Helsinki)	Viapori Jazz ry.	4	3 000	6,0
VIEW07 – suomalaisen mediataiteen festivaali (media art) (Helsinki)	AV-arkki – AV-arkki – The Distribution Centre for Finnish Media Art	5	1 200	6,0
Itä-Uusimaa				35,0
Avantiin Suvisoitto – Avanti! Summer Sounds (F) (Porvoo)	Kamariorkesteri Avanti!n kannattajayhdistys ry. – Avanti! Chamber Orchestra supporters' association	5	6 800	30,0
Kansainvälinen Romanimusiikin Festivaali – International Roma Music Festival (Porvoo)	Romanitaiteen keskus ry. – Centre for gypsy art	3	1 100	5,0
Loviisan Sibeliuspäivät – Loviisa Sibelius Festival (F)	Loviisan Sibeliuspäivät – Loviisa Sibelius Festival	3	731	–
Varsinais-Suomi				211,0
Baltic Jazz (Kemiö) (F)	Intresseföreningen för jazzmusik i Dalsbruk rf. – Jazz association in Dalsbruk	3	6 521	5,0
Crusell-viikko – Crusell Week (Uusikaupunki)	Crusell-seura ry. – Crusell society	8	9 762	25,0
Kemiön Musiikkijuhlat ja musiikkileiri Arkipelag – Kimito Island Music Festival (F)	Kemiönsaaren Musiikkikilta ry. – Music guild association in Kemiönsaari	6	1 747	2,0
Naantalin Musiikkijuhlat – Naantali Music Festival (F)	Naantalin musiikkijuhlasäätiö – Music festival foundation in Naantali	13	18 300	65,0
Salon kansainvälinen Lasten Laulukaupunki -festivaali (song festival for children in Salo) (F)	Salo – Lasten Laulukaupunki ry.	3	4 847	5,0
Seikkisrock – Seikkisrock – The Rock Festival for Kids (Turku)	Lasten- ja nuortenkulttuuriyhdistys Vilperi – Vilperi association for youth and children's culture	2	2 600	3,0
Tehdasfestivaali Manifesti – Factory festival Manifesti (Turku)	Pro Manillasäätiö, Aurinkobaletti – Pro Manilla foundation, Aurinkobaletti	11	653	18,0
Turku Biennaali – Turku Biennale	Matti Koivurinnan säätiö – Matti Koivurinta foundation	106	17 500	10,0
Turku Jazz (F)	Turku Jazz ry. – Turku Jazz association	4	4 581	7,0
Turun musiikkijuhlat – Turku Music Festival (F)	Turun musiikkijuhlasäätiö – Turku Music Festival Foundation	10	14 754	63,0
Valtakunnalliset aforismipäivät (literature) (Paimio)	Varsinais-Suomen Aikuiskoulutussäätiö & Varsinais-Suomen Kansanopisto – Adult education foundation in Southwest Finland, Varsinais-Suomi institute	3	150	3,0
Volter Kilpi -kirjallisuusviikko – Volter Kilpi literature week (Kustavi)	Kustavin kirjallisuusyhdistys ry. – Literature association at Kustavi	6	4 700	5,0

9.1 Jatkuu				
9.1 Cont.				
Tapahtuma ja maakunta ¹⁾ – Event and region ¹⁾	Järjestäjä – Organiser	Kesto – Duration	Käyntejä ja/tai osallistujia ²⁾ – Visits and/or participants ²⁾	Opetusministeriön tuki ³⁾ – Subsidy from the Ministry of Education ³⁾
		Päiviä – Days		1 000 € – EUR 1 000
Satakunta				144,0
Pori Jazz Festival (F)	Pori Jazz 66 ry. – Pori Jazz 66 association	9	141 000	110,0
Rauman Festivo-musiikkipäivät – Rauma Festivo Music Festival (F)	Rauma Festivo-musiikkipäivät – Rauma Festivo Music Festival	6	1 650	–
Vapaiden ammattiryhmien teatterifestivaali Lainsuojattomat – The International Theatre Festival Lainsuojattomat (Outlaws) (Pori)	Rakastajat-teatteriryhmän kannatus ry. – Support association for the dance group Rakastajat	5	5 000	29,0
Vasket Vallassa -puhallinmusiikkiviikko (brass music) (Harjavalta)	Sydän-Satakunnan Puhallinmusiikkiperinne ry. – Association for traditional brass music in the heart of Satakunta	3	..	5,0
Kanta-Häme				52,0
Hämeenlinnan lasten ja nuorten taidefesti- vaali Hippalot – Häme Castle Children's Festival Hippalot (F) (Hämeenlinna)	kaupunki – town	4	12 472	42,0
Musiikkia Linnassa – Music under the Wing of the Castle (Hämeenlinna)	Musiikkia Linnassa ry. – Music under the Wing of the Castle association	3	1 400	4,0
Riihimäen Kesäkonsertit – Riihimäki Summer Concerts (F)	Riihimäen Kesäkonsertit -yhdistys ry. – Riihimäki Summer Concerts association	7	2 620	6,0
Tomaatteja!Tomaatteja! -festivaali – Tomatoes!Tomatoes! Comedy Festival (F) (Hämeenlinna)	Fullhouse Oy.	4	6 500	–
Pirkanmaa				597,0
Folklandia / Tanssimania (F) (Tampere)	Suomen Nuorisoseurojen Liitto SNL ry. – Finnish Youth Association	2+5	24 800	24,0
Lasten ja nuorten kirjapäivät (children's literature) (Vammala)	kaupunki, Suomen Kirjainstituutti – town, Finnish literature institute	4	3 000	4,0
Mäntän kuvataideviikot – Mänttä Art Festival (F)	Mäntän kuvataiteen ystävät ry. – Mänttä Art Festival association	64	6 651	43,0
Mäntän Musiikkijuhlat – Mänttä Music Festival (F)	Mäntän Musiikkijuhlien Tuki ry. MMJ – Mänttä Music Festival association	5	2 280	10,0
Oriveden Suvi – Orivesi Summer Festivals (F)	Oriveden Opisto – Orivesi institute	112	29 639	–
Pentinkulman päivät – Pentinkulma Days (Urjala)	Väinö Linnan seura ry. – Väinö Linna society	12	6 000	7,0
Purnu (Orivesi)	Aimo Tukiaisen Purnun säätiö – Aimo Tukiaisen's Purnu foundation	59	6 823	10,0
Sata-Häme Soi – Sata-Häme Accordion Festival (F) (Ikaalinen)	Sata-Häme Soi ry. – Sata-Häme Accordion Festival association	6	30 146	56,0
Tampere Jazz Happening (F)	kaupunki – town	4	8 937	20,0
Tampereen Flamencoviikko – Tampere Flamenco Week	Tampereen Flamencoviikko ry. – Tampere Flamenco Week association	6	..	5,0
Tampereen kansainväliset lyhytelokuvajuhlat – Tampere International Short Film Festival	Tampereen elokuvajuhlat ry. – Tampere Film Festival association	5	30 000	123,0
Tampereen Sävel – Tampere Vocal Music Festival (F)	Tampereen Musiikkijuhlat – Tampere Music Festivals	5	23 071	11,0
Tampereen Teatterikesä – Tampere International Theatre Festival (F)	Tampereen Teatterikesä ry. – Tampere International Theatre Festival association	7	76 000	217,0
Tanssivirtaa Tampereella (modern dance) (Tampere)	Tanssiteatteri Mobita/Danscon kannatusyhdistys ry. – Support association for the dance theatre Mobita/Dansco	10	1 063	10,0
Työväen Musiikitapahtuma – Festival of Workers' Music (F) (Valkeakoski)	Työväen Musiikitapahtuma ry. – Festival of Workers' Music association	5	33 000	30,0
Uuden Kirjan Päivät (literature) (Orivesi)	Kansanvalistusseuran säätiö, KVS-Instituutti, Oriveden Opisto – KVS Foundation, KVS institute, Orivesi institute	3	81	8,0
Vanhan kirjallisuuden päivät – Days of Old Literature (Vammala)	Suomen vanhan kirjallisuuden päivät ry. – Days of Old Literature association	2	19 000	19,0

9.1 Jatkuu				
9.1 Cont.				
Tapahtuma ja maakunta ¹⁾ – Event and region ¹⁾	Järjestäjä – Organiser	Kesto – Duration	Käyntejä ja/tai osallistujia ²⁾ – Visits and/or participants ²⁾	Opetusministeriön tuki ³⁾ – Subsidy from the Ministry of Education ³⁾
		Päiviä – Days		1 000 € – EUR 1 000
Päijät-Häme				141,0
Lahden Julistebiennale – Lahti Poster Biennial	Lahden kaupunki / Julistemuseo / Grafia ry. – Town of Lahti / Poster Museum / Grafia association	108	3 825	10,0
Lahden kansainvälinen kirjailijajakokus – Lahti International Writers' Reunion	Lahden kansainvälinen kirjailijajakokus ry. – Lahti International Writers' Reunion association	3	1 800	65,0
Lahden Kansainvälinen Urkuviikko – Lahti Organ Festival (F)	Lahden Kansainvälinen Urkuviikko ry. – Lahti Organ Festival	7	3 800	43,0
Lahden Runoviikko – Lahti Poetry Marathon Event (Lahti)	Lahden Runomaraton ry. – Lahti Poetry Marathon Association	6	1 000	8,0
Miniprint Finland (Lahti)	Lahden Taidegraafikot ry. – The Graphic Artist Association of Lahti	80	..	10,0
Sinfonia Lahden Sibelius-festivaali – Sibelius Festival, Lahti (F)	Sinfonia Lahti – Lahti Symphony Orchestra	4	4 549	–
Sysmän Suvisoitto – Sysmä Summer Sounds (F)	Sysmän Suvisoiton Tuki ry. – Sysmä Summer Sounds association	9	3 885	5,0
Kymenlaakso				27,0
Iitin Musiikkijuhlat – Iitti Music Festival (music) (F)	Iitin Musiikkijuhlayhdistys ry. – Music festival association in Iitti	4	3 300	5,0
Kansainvälinen Lasten Teatteritapahtuma – The International Children's Theatre Festival (Kuusankoski)	Työväen Näyttämöiden Liitto ry. – The TNL Theatre Organisation	6	5 750	12,0
Kotkan Meripäivät – Kotka Maritime Festival (F)	Kotkan Meripäivät Oy – Kotka Maritime Festival Ltd.	5	300 000	–
Kymijoen Lohisoitto (Kotka)	Kymijoen Lohisoitto ry.	5	3 500	3,0
Lasten Meripäivät – Children's Maritime Festival (F) (Kotka)	kaupunki, Kotkan Meripäivät Oy – town, Kotka Maritime Festival Ltd.	7,0
Miehikkälän Pelimannipäivät – Kymenlaakso Folk Art and Music Festival (F) (Miehikkälä)	Miehikkälän Pelimannipäivät ry. – Miehikkälän Pelimannipäivät association	3	4 070	–
Etelä-Karjala – South Karelia				24,0
Imatra Big Band Festival (F)	Imatra Big Band Festival ry. – Imatra Big Band Festival Association	9	52 000	20,0
Mustan ja Valkoisen festivaali – The Theatre of Black and White festival (Imatra)	Mustan ja Valkoisen Teatteri-Yhdistys ry. – The Theatre of Black and White association	4	2 000	4,0
Etelä-Savo				777,0
Joroisten Musiikkipäivät – Joroinen Music Days (F)	Joroisten Musiikkiyhdistys ry. – Music Association in Joroinen	6	3 200	7,0
Kangasniemen Musiikkiviikot – Kangasniemi Music Festival (F)	Kangasniemen Musiikinystävät ry. – Kangasniemi Music Festival	11	2 000	12,0
Mikkelin Musiikkijuhlat – Mikkeli Music Festival (F)	Mikkelin Musiikkijuhlien Kannatusyhdistys ry. – Mikkeli Music Festival association	8	4 860	15,0
Savonlinnan Oopperajuhlat – Savonlinna Opera Festival (F)	Savonlinnan Oopperajuhlien kannatusyhdistys ry. – Savonlinna Opera Festival Association	30	68 753	660,0
Taidekeskus Retretti – Retretti Art Centre (Punkaharju)	Retretti Oy Ltd.	88	85 000	30,0
Taidekeskus Salmela – Salmela Art Centre (F) (Mäntyharju)	Taidekeskus Salmela Oy – Salmela Arts Centre Ltd.	65	27 000	33,0
Työväen Näyttämöpäivät – International Amateur Theatre Festival (Mikkeli)	Työväen Näyttämöpäivien Kannatusyhdistys ry. – Support association for the International Amateur Theatre Festival	3	4 272	20,0

9.1 Jatkuu				
9.1 Cont.				
Tapahtuma ja maakunta ¹⁾ – Event and region ¹⁾	Järjestäjä – Organiser	Kesto – Duration	Käyntejä ja/tai osallistujia ²⁾ – Visits and/or participants ²⁾	Opetusministeriön tuki ³⁾ – Subsidy from the Ministry of Education ³⁾
		Päiviä – Days		1 000 € – EUR 1 000
Pohjois-Savo				178,0
ANTI – Contemporary Art Festival (Kuopio)	ANTI – Contemporary Art Festival ry.	4	4 000	12,0
Kuopio Tanssii ja Soi – Kuopio Dance Festival (F)	Kuopio Tanssii ja Soi – Kuopio Dance and Music festival ry.	7	40 000	151,0
Opera Cava (Nilsinä)	Oopperasäätiö Cava – Cava Foundation	5	5 300	10,0
Vekara-Varkaus Lasten kesätapahtuma – Vekara-Varkaus Children's Summer Festival (Varkaus) (F)	kaupunki – town	7	19 691	5,0
Pohjois-Karjala – North Karelia				98,0
Iloaarirock (Joensuu)	Joensuun Popmuusikot ry.	3	33 784	9,0
Joensuun gospelfestivaalit (gospel music)	Suomen Gospel ry. – Finnish gospel association	6	13 000	5,0
Kihaus Folk Music Festival (F) (Rääkkylä)	Rääkkylän kansanmusiikkiyhdistys ry. – Folk music association in Rääkkylä	4	..	35,0
Lieksan Vaskiviikko – Lieksa Brass Week (F)	Lieksan Vaskiviikon kannatusyhdistys ry. – Lieksa Brass Week association	10	19 883	37,0
Maiseman kanssa kasvokkain – Suomen Kivikeskuksen näyttely – The Finnish Stone Center exhibition (Juuka)	Juuan Kivimuseo- ja kivikyläsäätiö – Mineral museum and mineral village foundation in Juuka	223	..	10,0
Yksin sateessa? – uuden tanssin ja improvisaation festivaali – Lonely in the Rain? Festival for new dance and improvisation (Joensuu)	Pohjois-Karjalan tanssitaiteen tuki ry. – Support association of dance art in North Karelia	3	471	2,0
Keski-Suomi – Central Finland				241,0
Animecon V (Jyväskylä)	Anime- ja Mangaseura Tsukiai ry. – Anime and manga society Tsukiai	2	7 000	5,0
5th International Alvar Aalto Design Seminar (Jyväskylä)	Alvar Aalto Säätiö, Alvar Aalto Akatemia – Alvar Aalto Foundation, Alvar Aalto Academy	2	350	20,0
Jyväskylän Kesä – Jyväskylä Festival (F)	Jyväskylän festivaaliyhdistys ry. – Jyväskylä Festivals association	6	35 407	75,0
Jyväskylä Summer Jazz	Jyzz ry. – Jyzz association	4	..	9,0
Keitele Jazz (F) (Äänekoski)	Äänekoski Jazz ry. – Äänekoski Jazz Association	4	8 000	4,0
Kihveli Soikoon – Kihveli Soikoon Skiffle Music Festival (F) (Hankasalmi)	Kihveli Soikoon ry. – Skiffle Music Festival association	3	6 900	4,0
Kirmot (Saarijärvi)	Art Lumperoinen ry.	7	4 500	3,0
LUMO -triennale (Jyväskylä)	kaupunki, Jyväskylän taidemuseo – town, Jyväskylä Art Museum	18	11 560	26,0
Musiikin Aika – Time of Music (F) (Viitasaari)	Viitasaaren kesäakatemia ry. – Viitasaari summer academy association	7	4 200	90,0
Saarijärven teatteripäivät (theatre)	Suomen Harrastajateatteriliitto ry. – The Amateur Theatre Association of Finland	3	1 500	5,0
Etelä-Pohjanmaa – South Ostrobothnia				126,0
Eteläpohjalaiset Spelit (folk music) (F) (Ähtäri)	Eteläpohjalaiset Spelit Kansanmusiikkiyhdistys ry. – Eteläpohjalaiset Spelit folk music association	7	28 280	5,0
Harrastajateatterikesä – Amateur Dramatics Festival (F) (Seinäjoki)	Sivistysliitto Kansalaisfoorumi SKAF ry.	3	1 969	19,0
Ilmajoen Musiikkijuhlat – Ilmajoki Music Festival (F)	Ilmajoen Musiikkijuhlat ry. – Ilmajoki Music Festival Association	11	9 840	75,0
Provinssirock (F) (Seinäjoki)	Seinäjoen elävän musiikin yhdistys Selmu ry. – The Seinäjoki Live Music Association (Selmu ry.)	3	55 000	17,0
Tangomarkkinat – Tango Festival (Seinäjoki)	Tango- ja viihdemusiikin Edistämisyhdistys ry.	6	104 390	10,0

9.1 Jatkuu				
9.1 Cont.				
Tapahtuma ja maakunta ¹⁾ – Event and region ¹⁾	Järjestäjä – Organiser	Kesto – Duration	Käyntejä ja/tai osallistujia ²⁾ – Visits and/or participants ²⁾	Opetusministeriön tuki ³⁾ – Subsidy from the Ministry of Education ³⁾
		Päiviä – Days		1 000 € – EUR 1 000
Pohjanmaa – Ostrobothnia				84,0
Korsholman Musiikkijuhlat – Korsholm Music Festival (F)	Understödsföreningen för Musikfestspelen i Korsholm rf. – Korsholm Music Festival association	8	3 659	71,0
Spelmansstämman i Närpes	Finlands svenska spelmansförbund rf.	3	631	6,0
Vaasan Kuorofestivaali – Vaasa Choir Festival (F)	kaupunki – town	5	36 450	7,0
Keski-Pohjanmaa – Central Ostrobothnia				164,0
Kaustinen Folk Music Festival (F)	Kansanmusiikkisäätiö – Folk music foundation	9	121 000	150,0
Kaustisen Kamarimusiikkiviikko – Kaustinen Chamber Music Week	Kaustisen Kamarimusiikkijyhdistys ry. – Kaustinen chamber music association	8	3 000	5,0
Kokkolan Talviharmonikka – Kokkola Winter Accordion	Kokkolan Talviharmonikka ry. – Kokkola Winter Accordion association	8	3 000	3,0
Kokkolan Talvitanssit – Winter dance festival in Kokkola	Kokkolan Talvitanssit	3	..	2,0
Lohtajan Kirkkomusiikkijuhlat (church music)	Lohtajan Kirkkomusiikkijuhlat ry. – Church music association in Lohtaja	8	4 500	4,0
Pohjois-Pohjanmaa – North Ostrobothnia				248,0
Arktiset Askeleet – Arctic Steps (Oulu)	Oulun läänin tanssialan tuki ry., Oulun seudun ammattikorkeakoulu – Support association for dance in the province of Oulu, Oulu Polytechnic	3	600	12,0
Elojazz & Blues (Oulu)	Jazz 20 ry. – Jazz 20 association	3	3 400	5,0
Elämäntarinafestivaalit – The Finnish Life Story Festival (Kärsämäki)	Suomen Elämäntarinayhdistys ry.	3	300	3,0
Haapavesi Folk Music Festival (F)	Haapaveden Folk-musiikin yhdistys ry. – Folk music association in Haapavesi	4	10 250	23,0
Haukiputaan Operettiviikko – Operetta week in Haukipudas	Kiiminkijoen Opisto Oy. – Kiiminkijoki institute	7	1 400	7,0
Kuusamo Nature Photo	kaupunki – town	3	2 550	20,0
Lasten ja nuorten teatteripäivät – Oulu Children's Theatre Festival (F)	kaupunki – town	5	5 597	22,0
Oulaisten Musiikkiviikot – Oulainen Music Week (F)	Oulaisten Musiikkiviikot – Oulainen Music Week	14	3 600	–
Oulun kansainvälinen lastenelokuvien festivaali – Oulu International Children's Film Festival	Oulun Elokuvakeskus ry. – Film Centre of Oulu	7	12 000	64,0
Oulun Musiikkijuhlat – Oulu Music Festival (F)	Oulun musiikkijuhlasäätiö – Music festival foundation in Oulu	8	6 214	12,0
Oulunsalo Soi – Oulunsalo Music Festival (F)	kunta – municipality	8	3 502	4,0
Pääataloviikko – Pääatalo week (literature) (Taivalkoski)	Kalle Pääatalo -seura ry. – Kalle Pääatalo society	7	5 155	13,0
Raahen Rantajatsit – Jazz on the Beach (F)	Rajatsi ry. – Rajatsi association	3	3 400	4,0
Tanssia Tyrkyllä – Dance Abundance Festival (Oulu)	JoJo – Oulun Tanssin Keskus ry. – JoJo – Oulu Dance Centre	5	543	8,0
Täydenkuun Tanssit – Full Moon Dance Festival (F) (Pyhäjärvi)	Pyhäjärven Tanssi ry. / Täydenkuun tanssit -työryhmä – Pyhäjärvi Full Moon Dance Festival association and working group	5	3 213	51,0

9.1 Jatkuu				
9.1 Cont.				
Tapahtuma ja maakunta ¹⁾ – Event and region ¹⁾	Järjestäjä – Organiser	Kesto – Duration	Käyntejä ja/tai osallistujia ²⁾ – Visits and/or participants ²⁾	Opetusministeriön tuki ³⁾ – Subsidy from the Ministry of Education ³⁾
		Päiviä – Days		1 000 € – EUR 1 000
Kainuu				238,0
Kajaanin Runoviikko Sana ja Sävel – Words and Music in Kajaani (F)	kaupunki – town	5	7 355	60,0
Kajaani Tanssii & Uudet tanssit – Kajaani Dance & New Dances	kaupunki – town	5	2 076	6,0
Kuhmon Kamarimusiikki – Kuhmo Chamber Music Festival (F)	Kuhmon Musiikkijyhdistys ry. – Kuhmo Chamber Music Festival	14	37 056	172,0
Suomussalmen Musiikkijuhlat – Suomussalmi Music Festival (F)	Suomussalmen musiikkiopiston tuki ry. – Support association for the music institute in Suomussalmi	4	1 400	–
Lappi – Lapland				188,0
Hetan Musiikkipäivät – Hetta Music Event (Enontekiö)	Hetan Musiikkipäivät ry. – Hetta Music Event association	9	2 400	8,0
Jutajaiset Folklorefestivaali, kansainvälinen folklorefestivaali – Midnight Sun Jutajaiset (F) (folklore) (Rovaniemi)	Lapin Nuorison Liitto ry. – Lapland youth society	10	16 000	25,0
Kalottijazz & Blues Festival (F) (Tornio)	kaupunki – town	4	4 900	7,0
Kemijärven Kuvanveistoviikot – The International Woodsculpting Symposium (Kemijärvi)	Kemijärven Kuvanveistoviikot ry. – Kemijärvi Woodsculpting Association	7	4 500	15,0
Kemin kansainväliset sarjakuvapäivät – The Arctic Comics Festival (Kemi)	Kemin Sarjakuvakeskus ry. – The Arctic Comics Center	3	1 700	14,0
LuostoClassic (music) (Sodankylä)	LuostoClassic ry.	3	1 750	5,0
Ruskaswing (Kemijärvi, Pelkosenniemi)	RuskaSwing ry.	2	1 500 – 2 000	5,0
Samuelin Poloneesi (Rovaniemi)	Suomen Kansanmusiikkiliitto ry. – The Finnish Folk Music Association	4	3 387	4,0
Sodankylän kansainväliset elokuvajuhlat – Midnight Sun Film Festival	Sodankylän Elokuvafestivaalit ry. – Midnight Sun Film Festival association	5	20 000	89,0
Särestön kamarikonsertit – The International Särestö Chamber Concerts (Kittilä)	Särestön kamarikonsertit -yhdistys ry. – Särestö Chamber Concerts Association	..	242	7,0
Ylläs Jazz Blues (Kolari)	Ylläs Soikoon ry. – Ylläs Soikoon association	4	4 460	4,0
Ylläs Soikoon! (music) (Kolari)	Ylläs Soikoon ry. – Ylläs Soikoon association	4	5 120	5,0
Ahvenanmaa – Åland				–
Katrina-konsertit – Katrina Chamber Music Festival (Finström, Sund, Kökar, Maarianhamina–Mariehamn) (F)	Kulturföreningen Katrina – Katrina cultural association	5	1 000	–
Useilla seuduilla – Various districts				5,0
Irish Festival in Finland (Turku, Rauma, Tammisaari, Helsinki, Joensuu, Pieksämäki, Kerava, Hämeenlinna, Haapavesi, Lapua, Vantaa)	Finnish-Irish Society ry.	10	6 000	5,0

* Mukana opetusministeriön tukemat kulttuuritapahtumat, Suomen elokuvasäätiön kautta tuetut elokuvafestivaalit sekä Finland Festivalin jäsentapahtumat. – Includes cultural events supported by the Ministry of Education, film festivals supported via the Finnish Film Foundation and members of Finland Festivals.

1) F:llä merkityt tapahtumat ovat Finland Festivalin jäseniä. – Events marked with an F are members of Finland Festivals.

2) Laskentatapa vaihtelee festivaaleittain. – Calculation methods differ by festival.

3) Sisältää myös Suomen elokuvasäätiön kautta kanavoidun tuen. – Also includes support granted by the Finnish Film Foundation.

4) Sisältyy Kotkan Meripäivien kävijämäärään. – Included in the figure of the Kotka Maritime Festival.

Lähteet – Sources:

Finland Festivals

Tapahtumien järjestäjien ilmoitukset – Reports of organisers of events

Opetusministeriö – Ministry of Education

Suomen elokuvasäätiö – Finnish Film Foundation

9.2 Finland Festivalsin kokonaiskäyntimääriltään suurimmat tapahtumat (yli 50 000 käyntiä) 2005–2008*
9.2 Finland Festivals: Events with over 50 000 visits 2005–2008*

Vuosi ja tapahtuma – Year and festival	Käyntejä – Visits
2005	
Helsingin Juhlaviikot – <i>Helsinki Festival</i>	254 454
Kotkan Meripäivät – <i>Kotka Maritime Festival</i>	150 000
Pori Jazz Festival	120 000
Puistoblues, Järvenpää – <i>Lakeside Blues Festival</i> (Järvenpää)	114 200
Kaustinen Folk Music Festival	101 000
Tampereen Teatterikesä – <i>Tampere International Theatre Festival</i>	92 000
Taidekeskus Retretti – <i>Retretti Art Centre</i> (Punkaharju)	89 700
Savonlinnan Oopperajuhlat – <i>Savonlinna Opera Festival</i>	68 254
Provinssirock (Seinäjoki)	61 957
Imatra Big Band Festival	53 500
2006	
Helsingin Juhlaviikot – <i>Helsinki Festival</i>	246 810
Pori Jazz Festival	156 000
Kotkan Meripäivät – <i>Kotka Maritime Festival</i>	150 000
Tampereen Teatterikesä – <i>Tampere International Theatre Festival</i>	100 000
Kaustinen Folk Music Festival	85 000
Savonlinnan Oopperajuhlat – <i>Savonlinna Opera Festival</i>	70 485
Puistoblues, Järvenpää – <i>Lakeside Blues Festival</i> (Järvenpää)	70 000
Provinssirock (Seinäjoki)	62 500
Pispalan Sottiisi / Folklandia – <i>Pispala Schottische / Folklandia</i> (Tampere)	61 000
Maailma kylässä -festivaali – <i>World Village Festival</i> (Helsinki)	60 000
Imatra Big Band Festival	53 000
2007	
Helsingin Juhlaviikot – <i>Helsinki Festival</i>	307 000
Kotkan Meripäivät – <i>Kotka Maritime Festival</i>	300 000
Pori Jazz Festival	141 000
Puistoblues, Järvenpää – <i>Lakeside Blues Festival</i> (Järvenpää)	130 000
Kaustinen Folk Music Festival	121 000
Tampereen Teatterikesä – <i>Tampere International Theatre Festival</i>	76 000
Maailma kylässä -festivaali – <i>World Village Festival</i> (Helsinki)	70 000
Savonlinnan Oopperajuhlat – <i>Savonlinna Opera Festival</i>	69 000
Provinssirock (Seinäjoki)	55 000
Imatra Big Band Festival	52 000
2008	
Helsingin Juhlaviikot – <i>Helsinki Festival</i>	262 646
Kotkan Meripäivät – <i>Kotka Maritime Festival</i>	200 000
Pori Jazz Festival	141 000
Puistoblues, Järvenpää – <i>Lakeside Blues Festival</i> (Järvenpää)	130 000
Kaustinen Folk Music Festival	117 000
Tampereen Teatterikesä – <i>Tampere International Theatre Festival</i>	84 471
Provinssirock (Seinäjoki)	80 585
Maailma kylässä -festivaali – <i>World Village Festival</i> (Helsinki)	80 000
Savonlinnan Oopperajuhlat – <i>Savonlinna Opera Festival</i>	71 497
Pispalan Sottiisi / Folklandia – <i>Pispala Schottische / Folklandia</i> (Tampere)	60 000

* Finland Festivalsin jäsentapahtumiltaan keräämiä kävijämääräarvioita. – Audience estimates gathered by Finland Festivals from its members.

Lähde – Source:
Finland Festivals

9.3 Konsertit Hartwall Areenassa, Helsingin jäähallissa, Olympiastadionilla, Turkuhallissa, Lahti Hallissa, Joensuu Areenassa sekä Lappi Areenassa 1997–2008			
9.3 Concerts at Hartwall Arena, the Helsinki Ice Hall, the Olympic Stadium, Turkuhalli, Lahti Hall, Joensuu Arena and Lappi Arena 1997–2008			
Vuosi – Year	Paikkoja – Seats	Konsertteja – Concerts	Käyntejä – Visits
Hartwall Areena ¹⁾ – Hartwall Arena ¹⁾ (Helsinki)			
	12 000		
1997		22	180 237
1998		27	224 458
1999		24	203 520
2000		32	227 901
2001		23	178 918
2002		26	122 510
2003		16	143 981
2004		11	84 739
2005		26	246 940
2006		18	179 744
2007		52	328 338
Helsingin jäähalli ²⁾ – Helsinki Ice Hall ²⁾			
	8 009		
1997		4	16 974
1998		5	24 475
1999		10	47 627
2000		4	20 480
2001		8	48 725
2002		6	41 963
2003		6	26 240
2004		12	60 825
2005		12	54 954
2006		12	59 453
2007		25	110 588
Olympiastadion ³⁾ – Olympic Stadium ³⁾ (Helsinki)			
	4 39 752		
1997		4	194 000
1998		3	120 300
1999		2	68 900
2000		3	75 000
2001		2	63 000
2002		2	40 400
2003		4	163 522
2004		2	78 150
2005 ⁵⁾		–	–
2006		–	–
2007		3	117 000
2008		3	131 551

9.3 Jatkuu			
Cont.			
Vuosi – Year	Paikkoja – Seats	Konsertteja – Concerts	Käyntejä – Visits
Turkuhalli⁶⁾			
	12 100		
1997		17	79 170
1998		8	32 772
1999		11	52 432
2000		10	53 924
2001		7	36 041
2002		6	21 918
2003		7	33 500
2004		10	33 900
2005		9	41 600
2006		3	18 600
2007		10	42 218
Lahti Halli⁷⁾ – Lahti Hall⁷⁾			
	3 100		
2006		–	–
2007		7	14 700
Joensuu Areena⁸⁾ – Joensuu Arena⁹⁾			
	7 000		
2004		8	22 000
2005		4	14 500
2006		6	6 000
2007		4	15 989
Lappi Areena¹⁰⁾ – Lappi Arena⁹⁾ (Rovaniemi)			
	10) 3 500		
2003
2004
2005		3	3 100
2006		2	4 500
2007		3	6 500

1) Avattiin huhtikuussa 1997. – Opened in April 1997.

2) Avattiin 1966. – Opened in 1966.

3) Avattiin 1938. – Opened in 1938.

4) Lisäksi kenttäpaikkoja 20 000; maksimipaikkamäärä konserteissa yhteensä yli 50 000. – In addition, standing room in the sports field for 20,000 persons; total room for over 50,000 persons in concerts.

5) Ei konsertteja yleisurheilun maailmanmestaruuskisojen takia. – No concerts due to the world championships of athletics.

6) Avattiin 1990. – Opened in 1990.

7) Avattiin 2006. – Opened in 2006.

8) Avattiin helmikuussa 2004. – Opened in February 2004.

9) Avattiin 2003. – Opened in 2003.

10) Lisäksi permantopaikkoja 1 700. – In addition there are 1,700 seats on the floor.

Lähteet – Sources:

Konserttipaikkojen omat ilmoitukset. – Reports of the concert venues.

9.4 Kulttuurirakennukset käyttötarkoituksen, maakunnan ja rakentamisvuoden mukaan 31.12.2006						
9.4 Cultural buildings by use, region and year of construction 31.12.2006						
Maakunta – Region	Teatteri-, ooppera-, konsertti- ja kon- gressitalot – Theatre, opera, concert and assembly halls	Elokuvateatterit – Cinemas	Kirjastot ja arkistot – Libraries and archives	Museot ja taide- galleriat – Museums and art galleries	Näyttelyhallit – Exhibition halls	Yhteensä – Total
Yhteensä – Total	119	49	615	992	159	1 934
Maakunta – Region						
Uusimaa	17	9	81	117	27	251
– Pääkaupunkiseutu ¹⁾ – Capital area ¹⁾	9	5	47	59	14	134
– Muu Uusimaa – Rest of Uusimaa	8	4	34	58	13	117
Itä-Uusimaa	1	–	12	14	4	31
Varsinais-Suomi	15	3	73	139	23	253
Satakunta	8	3	30	47	7	95
Kanta-Häme	4	2	24	49	5	84
Pirkanmaa	9	3	42	85	7	146
Päijät-Häme	9	1	37	18	7	72
Kymenlaakso	3	2	23	32	4	64
Etelä-Karjala – South Karelia	3	3	14	25	5	50
Etelä-Savo	4	–	21	32	13	70
Pohjois-Savo	6	2	33	47	4	92
Pohjois-Karjala – North Karelia	2	4	28	49	9	92
Keski-Suomi – Central Finland	6	1	41	26	8	82
Etelä-Pohjanmaa – South Ostrobothnia	9	6	37	36	7	95
Pohjanmaa – Ostrobothnia	6	1	28	101	8	144
Keski-Pohjanmaa – Central Ostrobothnia	2	–	12	26	1	41
Pohjois-Pohjanmaa – North Ostrobothnia	7	5	41	70	6	129
Kainuu	4	2	12	34	3	55
Lappi – Lapland	3	2	21	37	10	73
Ahvenanmaa – Åland	1	–	5	8	1	15
Rakennusvuosi – Year of construction						
–1920	22	5	146	308	21	502
1921–1939	16	8	41	49	12	126
1940–1949	3	5	20	11	5	44
1950–1959	15	11	38	22	2	88
1960–1969	6	7	57	23	3	96
1970–1979	11	3	75	49	5	143
1980–1989	22	4	136	156	34	352
1990–1999	17	–	56	157	23	253
2000–	5	2	24	57	30	118
Tuntematon – Unknown	2	4	22	160	24	212

1) Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen.

Lähde – Source:

Tilastokeskus, henkilötilastot: rakennus- ja asuntokanta – Statistics Finland, Population Statistics: Buildings and Dwellings

9.5 Suomen kulttuuritaloja ja kulttuurikeskuksia maakunnittain 2008						
9.5 Cultural houses and centres in Finland by region 2008						
Maakunta ja talo – Region and house	Ylläpitäjä – Maintained by	Avaamisvuosi – Opening year	Palkkoja ¹⁾ – Seats ¹⁾	Näyttelytilat – Exhibition area m ²	Tapahtumat ja toiminta	Events and functions
Uusimaa						
Aleksanterin teatteri, Helsinki – The Alexander Theatre, Helsinki*	Senaatti-kiinteistöt – Senate Properties	1993	473	–	Teatteri-, tanssi- ja oopperaesityksiä, balettioppilaitos, harjoitustiloja	Theatre, dance and opera performances, ballet school, rehearsal facilities
Annantalon taidekeskus, Helsinki – Annantalo Arts Centre, Helsinki	kunta – municipality	1987	150	..	Taideopetusta, tanssia, teatteriesityksiä, näyttelyitä, kulttuuritapahtumia	Art education, dance, theatre, exhibitions, cultural events
Espoon kulttuurikeskus – Espoo cultural centre*	kunta – municipality	1989	1 080	160	Espoo Ciné -elokuvafestivaali, April Jazz Espoo, Tapiola Sinfonieta, kirjasto, työväenopisto, musiikkiopisto, konsertteja, elokuvaesityksiä, teatteriesityksiä, näyttelyitä, koulutustilaisuuksia, kahvila	Espoo Ciné international film festival, April Jazz Espoo, Tapiola Sinfonieta, library, adult education institute, music institute, concerts, film presentations, theatre, exhibitions, training events, cafeteria
Finlandia-talo, Helsinki – Finlandia Hall, Helsinki*	kunta – municipality	1971/1975	2 040	1 500	Kongresseja, konsertteja, näyttelyitä, ravintola, palvelukeskus myymälöineen	Congresses, concerts, exhibitions, restaurant, service centre, shops
Hanasaari – ruotsalais-suomalai- nen kulttuurikeskus, Espoo – The Swedish-Finnish Cultural Centre, Espoo*	valtio – state	1975	390	–	Kokouksia, kongresseja, seminaareja, ravintola	Meetings, congresses, seminars, restaurant
Hyvinkääsali – Hyvinkää hall*	kunta – municipality	1987	450	750	Konsertteja, lasten tapahtumia, teatterivierailuja, tanssia, kokouksia	Concerts, children's events, visiting theatre groups, dance, meetings
Itämerikeskus, Tuusula – Baltic Centre, Tuusula	Suomen Rauhanliitto – YK-yhdistys ry. – Peace Union in Finland	1928, 1991	n. – ca. 200	..	Seminaareja, kokouksia, juhlia, musiikkiesityksiä, teatteriesityksiä, ravintola	Seminars, meetings, parties, music performances, theatre performances, restaurant
Juhannusmäki, Espoo	kunta – municipality	1975	130	n.–ca. 75	Teatteria, näyttelyitä, kahvio, työpajoja, kursseja	Theatre, exhibitions, workshops, courses, café
Järvenpää-talo – Järvenpää hall*	kunta – municipality	1987	820	400	Sibelius-viikot, Tuusulanjärven kamarimusiikkijuhlat, konsertteja, kokouksia, teatteriesityksiä, näyttelyitä, työväenopisto, musiikkiopisto	Sibelius festival, Tuusulanjärvi chamber music festival, concerts, meetings, theatre, exhibitions, adult education institute, music institute
Kaapelitehdas, Helsinki – Cable Factory, Helsinki*	Kiinteistö Oy Kaapeli- talo – Real Estate Company Cable House	1991	3 600	4 300	Näyttelyitä, museotoimintaa, taide-esityksiä, juhlia, messuja, teatteri- ja tanssiesityksiä, yrityksiä, taitelijaita, työväenopisto, ravintola	Exhibitions, museum activities, artistic performances, parties, fairs, theatre and dance performances, companies, artists, adult education institute, restaurant
Kanneltalo, Helsinki – Cultural centre of western Helsinki*	kunta – municipality	1992	370	140	Kulttuuriasiainkeskus, kirjasto, työväenopisto, galleria, nuorisotiloja, konsertteja, seminaareja, koulutustilaisuuksia	Cultural centre, library, adult education institute, gallery, youth club, concerts, seminars, training events
Kannusali, Espoo	kunta – municipality	..	240	–	Teatteriesityksiä, elokuvaesityksiä, kulttuuritilaisuuksia, kahvila	Theatre performances, film showings, cultural events, café
Kansainvälinen kulttuurikes- kus Caisa, Helsinki – International Cultural Centre Caisa, Helsinki*	kunta – municipality	1995	150	90	Koordinointi, ohjaus, neuvonta, tiedotus, taidenäyttelyitä, konsertteja, koulutusta, tanssia ja liikuntaa, kahvila	Guidance, counselling, information, art exhibitions, concerts, education, dance and sports activities, café

9.5 Jatkuu 9.5 Cont.						
Maakunta ja talo – Region and house	Ylläpitäjä – Maintained by	Avaamisvuosi – Opening year	Paikkoja ¹⁾ – Seats ²⁾	Näyttelytilat – Exhibition area m ²	Tapahtumat ja toiminta	Events and functions
Karakallion monitoimitalo, Espoo – Karakallio community centre, Espoo	kunta – municipality	1985	145	–	Työväenopisto, musiikkiopisto, kuvataidekoulu, teatteri- ja balettiesityksiä, elokuvaesityksiä, konsertteja, kulttuuritilaisuuksia	Adult education institute, music institute, art school, theatre and ballet performances, film showings, concerts, cultural events
Karjalatalo, Helsinki – Karelia House, Helsinki	Karjalan Liitto ry. ja Heimotalo Oy. – The Finnish Karelian League and Heimotalo Oy.	1974	850	50	Kokouksia, seminaareja, koulutustilaisuuksia, järjestö- ja yhdistystoimintaa, näyttelyitä, konsertteja, kulttuuritilaisuuksia, ravintola, publi, käsityö museo	Meetings, seminars, educational functions, exhibitions, concerts, cultural events, restaurant, pub, handicraft museum
Korson kulttuurikeskus Lumo, Vantaa – Cultural centre Lumo, Vantaa*	kunta – municipality	2003	1 070	–	Koulu, kirjasto, auditorio ja teatteri, kokoustiloja, tanssisali, painisali, bänditila, liikuntaa, kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi, yhteis palvelupiste, netti- ja lehtikahvio, ravintola	School, library, auditorium with theatre, meeting rooms, dance hall, wrestling hall, rehearsal room for bands, exercise, cultural and leisure functions, municipal service point, Internet and newspaper café, restaurant
Kulttuuriareena Gloria, Helsin- ki – Gloria Cultural Arena, Helsinki	kunta – municipality	1999	600	200	Musiikkiesityksiä, kuvataide- ja valokuvanäyttelyitä, teatteria, tanssia, kokouksia, koulutustilaisuuksia, seminaareja, juhlia, ravintola	Musical performances, visual art and photograph exhibitions, theatre, dance, meetings, training events, seminars, parties, restaurant
Kulttuuritalo, Helsinki – House of Culture, Helsinki*	valtio, Kapiteeli Oy – state, Kapiteeli company	1958	1 400	900	Konsertteja, kongresseja, näyttelyitä, juhlia, Museoviraston toimipaikka, ravintola	Concerts, congresses, exhibitions, parties, National Board of Antiquities premises, restaurant
Kulttuuritalo G18, Helsinki – Cultural house G18, Helsinki	Svenska Folkskolans Vänner	2005	220	..	Konsertteja, juhlia, seminaareja, koulutusta, näyttelyitä, tv-studio, dramatiikkakeskus, kirjakustantamo, ravintola	Concerts, parties, seminars, education, exhibitions, television studio, dramatics centre, book publishing company, restaurant
Kulttuuritalo Sandels, Helsinki – Sandels Cultural Centre, Helsinki	kunta – municipality	2007	245	..	Konsertteja, tanssia, näyttelyitä, mediapaja, koulutusta, musiikkikoulu, nuorisokeskus, kahvila	Concerts, dance, exhibitions, media workshop, education, music institute, youth centre, café
Kulttuuritehdas Korjaamo, Helsinki – Korjaamo Culture Factory, Helsinki	Kulttuuritehdas Korjaamo Oy	2004	350	75	Konsertteja, näyttelyitä, teatteriesityksiä, kokouksia, seminaareja, klubeja, yksityistilaisuuksia, kahvila	Concerts, exhibitions, theatre performances, meetings, seminars, clubs, private happenings, café
Lasten ja nuorten kulttuurikes- kus Villa Arttu, Hyvinkää – Villa Arttu art centre for children and young people, Hyvinkää	säätiö (opetusministe- riö, kaupunki) – a foundation (Ministry of Education, town)	2005	48	170	Taidekeskus, kuvataidekoulu, käsityökoulu, näyttelyitä, kulttuuritapahtumia, työpajoja	Art centre, art school, crafts school, exhibitions, cultural events, workshops
Lasten ja nuorten kulttuuritalo Vernissa, Vantaa – Vernissa cultural house for children and young people, Vantaa*	kunta – municipality	1990	150–300	..	Konsertteja, teatteria, kulttuuritapahtumia, kulttuuriharrastustoimintaa, juhlia, kokouksia, koulutusta, kahvila	Concerts, theatre, cultural events, cultural activities, parties, meetings, education, café
Lasten taidetalo Pessi, Vantaa – Pessi Children's Art Centre, Vantaa	kunta – municipality	1986	100	–	Konsertteja, teatteriesityksiä, koulutusta, kuvataidekoulu, musiikkiopisto, kulttuuriharrastustoimintaa	Concerts, theatre performances, education, art school, music institute, cultural activities
Laurentius-sali, Lohja – Laurentius hall, Lohja*	kunta – municipality	1982	450	460	Päivisin koulun, iltaisin musiikkiopiston, työväenopiston ja Lohjan orkesterin käytössä, konsertteja, teatteriesityksiä, kokouksia	Daily use by school, evenings by music institute, adult education institute and for Lohja orchestra concerts, theatre, meetings

9.5 Jatkuu 9.5 Cont.								
Maakunta ja talo – Region and house	Ylläpitäjä – Maintained by	Avaamisvuosi – Opening year	Pakkoja ¹⁾ – Seats	Näyttelytilat – Exhibition area m ²	Tapahtumat ja toiminta	Events and functions		
Luckan & Verandan, Helsinki	Föreningen Luckan r.f. & kunta – municipality	1992, 2004	130	24	Kulttuuritapahtumia, teatteria, musiikkia, kerhoiltoja, teemapäiviä, näyttelyitä, kulttuuriedotusta, kauppa	Cultural events, theatre, music, club nights, theme days, exhibitions, cultural information, shop		
Malmitalo, Helsinki – <i>Malmi House, Helsinki*</i>	kunta – municipality	1994	330	100	Kulttuuriasiainkeskus, kirjasto, työväenopisto, musiikkiopisto, nuorisotiloja, lastentapahtumia, näyttelyitä, kongresseja, ravintola	Cultural centre, library, adult education institute, music institute, youth club, children's events, exhibitions, congresses, restaurant		
Mediakeskus Lume, Helsinki – <i>Media Centre Lume, Helsinki</i>	Taideteollinen korkeaa- koulu – University of Art and Design Helsinki	1999	n.–ca. 700	1 200	Teatteriesityksiä, elokuvaesityksiä, konferensseja, seminaareja, koulutusta, näyttelyitä, messuja, elokuva- ja tv-tuotantoja	Theatre performances, film showings, conferences, seminars, education, exhibitions, fairs, film and tv productions		
Myymäkitalo, Vantaa – <i>Myymäki hall, Vantaa*</i>	kunta – municipality	1993	188	780	Näyttelyitä, musiikkiesityksiä, koulutus- ja kokoustiloja, kirjasto	Exhibitions, musical performances, training and conference facilities, library		
Nosturi, Helsinki	Elävän Musiikin Yhdis- tys ELMU ry. – <i>The Live Music Association ELMU</i>	1999	750 + 120	..	Konsertteja, messuja, seminaareja, juhlia, discoja, muotinäyttöksiä, kirjputoreja, ravintola	Concerts, fairs, seminars, parties, discos, fashion shows, flea markets, restaurant		
Näyttelykeskus WeeGee, Espoo – <i>WeeGee Exhibition Centre, Espoo</i>	kunta – kommun – municipality	1997–2006	..	17 500	5 museota, taidegalleria, tietotekniikkakeskus, kuvataidekoulu, musiikkileikkikoulu, lukio, kahvila, ravintola, myymälä	5 museums, art gallery, computer arts centre, art school, highschool, café, restaurant, shop		
Ortodoksinen Kulttuurikeskus Sofia, Helsinki – <i>Orthodox cultural centre Sofia, Helsinki</i>	Suomen Ortodoksisen Kulttuurikeskuksen Säätiö – <i>Orthodox cultural centre foundation</i>	2004	220	useita eri kokoisia – several with differing areas	Seminaareja, luentoja, taidenäyttelyitä, konsertteja	Seminars, lectures, art exhibitions, concerts		
Savoy-teatteri, Helsinki – <i>Savoy theatre, Helsinki*</i>	kunta – municipality	1987	700	180	Teatteriesityksiä, konsertteja	Theatre, concerts		
Sellosali, Espoo – <i>Sello hall, Espoo*</i>	kunta – municipality	2003	397	–	Musiikkiopisto, musiikkisali, elokuvaesityksiä, konsertteja, teatteriesityksiä, tanssiesityksiä, lastentapahtumia, konferensseja, seminaareja, juhlia, kahvio	Music institute, concert hall, films, concerts, theatre, dance, events for children, conferences, seminars, parties, cafeteria		
Stoa Itä-Helsingin kulttuurikes- kus – <i>Stoa, Cultural centre of eastern Helsinki*</i>	kunta – municipality	1984	850	150	Kulttuuriasiainkeskus, kirjasto, työväenopisto, nuorisotiloja, tanssia, teatteriesityksiä, musiikkia, elokuvia, näyttelyitä, ravintola	Cultural centre, library, adult education institute, youth club, dance, theatre, music, cinema, exhibitions, restaurant		
Taidetalo Toteemi, Vantaa – <i>Toteemi Children's Art Centre, Vantaa</i>	kunta – municipality	1988	100	–	Konsertteja, teatteriesityksiä, elokuvaesityksiä, kulttuuriharrastustoimintaa	Concerts, theatre performances, film showings, cultural activities		
Valkoinen sali, Helsinki – <i>The White Hall, Helsinki*</i>	kunta – municipality	1988	400	410	Näyttelyitä, konsertteja, kokouksia, tanssia, ravintola	Exhibitions, concerts, meetings, dance, restaurant		
Vallmogård, Kauniainen – <i>Grankulla</i>	kunta – municipality	1982	80	..	Konsertteja, seminaareja, kulttuuritilaisuuksia, musiikkiopisto	Concerts, seminars, cultural events, music education institute		
Vanha Ylioppilastalo, Helsinki – <i>The Old Student House, Helsinki</i>	Helsingin yliopiston ylioppilaskunta – <i>Helsinki University Student Union</i>	1870	600	165	Konsertteja, näyttelyitä, kokouksia, juhlia, tanssiaisia, ravintola	Concerts, exhibitions, meetings, parties, dance, restaurant		
Vantaan konserttitalo Martinus – <i>Concert hall Martinus in Vantaa*</i>	kunta – municipality	1987	410	–	Konsertteja, kokouksia, seminaareja, juhlia	Concerts, meetings, seminars, parties		

9.5 Jatkuu						
9.5 Cont.						
Maakunta ja talo – Region and house	Ylläpitäjä – Maintained by	Avaamisvuosi – Opening year	Paikkoja ¹⁾ – Seats ¹⁾	Näyttelytilat – Exhibition area m ²	Tapahtumat ja toiminta	Events and functions
Vuotalo, Helsinki – Vuosaari House, Helsinki*	kunta – municipality	2001	455	145	Kirjasto, työväenopisto, kulttuuriasiainkeskus, musiikkiopisto, opetusvirasto, kahvila, teatteriesityksiä, juhlia, tansseja, näyttelyitä, konserteja	Library, adult education institute, cultural centre, music institute, educational office, café, theatrical performances, celebrations, dances, exhibitions, concerts
Itä-Uusimaa						
Högvalla, Porvoo	Folkhälsan	..	70	..	Kokouksia, konferensseja, koulutustilaisuuksia, majoitustilaa 50 hengelle	Meetings, conferences, education activities, café, accommodation facilities for 50 persons
Kulttuuritalo Grand, Porvoo – Cultural house Grand, Porvoo	Kulttuuriyhdistys Grand – Cultural association Grand	1999	411	80	Teatteriesityksiä, konserteja, juhlia, Luckan i Borgå (suomenruotsalainen kulttuurikeskus), näyttelyitä, liikkeitä, ravintola	Theatrical performances, concerts, parties, Luckan i Borgå (a Finnish-Swedish cultural centre), exhibitions, shops, restaurant
Varsinais-Suomi						
Kristoffer-sali, Naantali – Kristoffer hall, Naantali	kunta – municipality	1989	238	200	Naantalin musiikkijuhlien pianokurssit, näyttelyitä, päivisin yläasteen ja iltaisin musiikki- ja työväenopiston käytössä	Naantali Music Festival piano courses, exhibitions, used daily by secondary school and in the evenings by music and adult education institutes
Kulttuurikeskus Cruselli, Uusikaupunki – Cultural centre Cruselli, Uusikaupunki*	kunta – municipality	1988	260	320	Crusell-viikko, Uudenkaupungin teatterin näytännöt, musiikkiesityksiä, näyttelyitä	Crusell Week, Uusikaupunki theatre productions, musical performances, exhibitions
Kulttuuritalo KIVA, Salo – Cultural house KIVA, Salo	kunta – municipality	2005	371	–	Konserteja, teatteri- ja tanssiesityksiä, koulutustilaisuuksia, seminaareja	Concerts, theatre and dance performances, education activities, seminars
Raision museo- ja kulttuuri- keskus Harkko – Raisio museum and cultural centre	kunta – municipality	2000	100	400	Taidemuseo, teatteri, arkeologinen näyttely, hypermedia, käsityöpaja, kahvio, museokauppa	Art museum, theatre, archaeological exhibition, hypermedia, crafts workshop, café, museum shop
Saaristokeskus Korpoström, Korppoo – Korpoström Archipelago Centre, Korppoo	kunta, Metsähallitus – municipality, Finnish Forest and Park Service	2004	217	..	Taide- ym. näyttelyitä, konserteja, konferensseja, kahvila, ravintola	Art and other exhibitions, concerts, conferences, café, restaurant
Turun konserttitalo – Turku Concert Hall*	kunta – municipality	1952	1 000	1 500	Turun filharmonisen orkesterin konsertit, viihdekonserteja, kilpailuja, juhlia, kahvila	Turku Philharmonic Orchestra concerts, light music concerts, competitions, parties, cafeteria
Turun kulttuurikeskus – Turku Cultural Centre*	kunta – municipality	1985	150	490	Lasten kulttuurikeskus, taidelainaamo, 4 taidegalleriaa, käsi- työläispajoja, kansainvälinen kohtauspaikka, valokuvakeskus, paikallisradio, kirjakahvila, joulu rauhan julistus, taiteiden yö, Keskiajan Turku -tapahtuma, lasten kulttuuriviikot, konserteja	Children's cultural centre, art library, 4 art galleries, craft workshop, international meeting point, photography centre, local radio, book café, Christmas peace event, Night of the Arts, Mediaeval Turku event, children's culture week, concerts
Turun musiikki- ja kongressi- talo ²⁾ – Turku music and congress hall ²⁾	..	2010-luku – 2010s	1 500	..	Konserteja, kongresseja, hotelli	Concerts, congresses, hotel
Satakunta						
Emil Cedercreutzin museo- ja kulttuurikeskus, Harjavalta – Emil Cedercreutz museum and cultural centre, Harjavalta	kunta – municipality	2000	yli – over 200	1 750	Kulttuuritapahtumia, konserteja, kokouksia, juhlia, museo	Cultural events, concerts, meetings, parties, museum

9.5 Jatkuu 9.5 Cont.						
Maakunta ja talo – Region and house	Ylläpitäjä – Maintained by	Avaamisvuosi – Opening year	Paikkoja ¹⁾ – Seats ¹⁾	Näyttelytilat – Exhibition area m ²	Tapahtumat ja toiminta	Events and functions
Kulttuurikeskus Wanha Pappila, Huittinen – Cultural centre Wanha Pappila, Huittinen	Markku Piri	2001	75	126	Taidenäyttelyitä, konsertteja, teatteri- ja tanssiesityksiä, juhlia, kursseja, koulutustilaisuuksia, kahvila	Art exhibitions, concerts, theatre and dance performances, parties, courses, education activities, café
Kulttuuritalo Annis (Annankatu 6), Pori – Cultural house Annis (Annankatu 6), Pori	kunta – municipality	1980	n. – ca. 300	70	Konsertteja, teatteriesityksiä, koulutustilaisuuksia, näyttelyitä, kahvila	Concerts, theatre performances, education activities, exhibitions, café
Kulttuuritalo Poselli, Rauma – Poselli house of culture, Rauma	kunta – municipality	1987	260	90	Konsertteja, kokouksia, näyttelyitä, juhlia	Concerts, meetings, exhibitions, parties
Kuninkaisten koulutus- ja kulttuurikeskus, Huittinen – Educational and cultural centre "Kuninkainen", Huittinen*	kunta – municipality	1993	420	–	Konsertteja, kokouksia, ravintola, ammatti- ja yrittäjäopisto, ammattikorkeakoulu, kansalaisopisto, liikuntasali	Concerts, meetings, restaurant, vocational and business institute, vocational college, adult education institute, sports hall
Promenadikeskus, Pori – The Promenade Hall, Pori*	kunta – municipality	1999	1 350	–	Konsertteja, kokouksia ja konferensseja, elokuvaesityksiä, kahvila	Concerts, meetings and conferences, cinema, café
Rauma-sali – Rauma hall	kunta – municipality	1984	435	..	Kokouksia, konsertteja, koulutustilaisuuksia, kahvila	Meetings, concerts, education activities, café
Kanta-Häme						
Kulttuuri- ja kongressikeskus Verkatehdas Oy, Hämeenlinna – Cultural and congress centre Verkatehdas Arts & Congress Centre, Hämeenlinna*	Kulttuuri- ja kongressikeskus Verkatehdas Oy – Verkatehdas Arts & Congress Centre	2007	n. – ca. 2 100	500	Konsertit, konferenssit, teatteriesitykset, elokuvaesitykset, Musiikkia Sibeliuksen syntymäkaupungissa -sarja, Hämeen Linnan lastentapahtuma, näyttelyitä, kuvataidekoulu, ravintola	Concerts, conferences, theatre, film, Music in Sibelius' birthplace, Hippalot Arts Festival for Children, exhibitions, visual art school, restaurant
Lasten ja nuorten kulttuurikeskus ARX, Hämeenlinna – ARX Arts Centre for Children and Young People, Hämeenlinna	kunta – municipality	2004	150	241,5	Festivaaleja, teatteria, sirkustaidetta, näyttelyitä, käsityökeskus, kuvataide- ja käsityökoulu, galleria	Festivals, drama, circus art, exhibitions, crafts centre, art and crafts school, gallery
Pirkanmaa						
Kulttuurikeskus Unipoint, Tampere – Cultural centre Unipoint, Tampere	kunta – municipality	2000	100	200	Neuvontaa, kulttuuritapahtumia, kursseja, kokouksia, tiedotusta	Information, cultural events, courses, meetings
Kulttuuritalo Telakka, Tampere – Cultural house Telakka, Tampere	kannatusyhdistys – supporters' association	1996	80	150	Teatteri, galleria, ravintola, kokouksia, seminaareja	Theatre, gallery, restaurant, meetings, seminars
Lastenkulttuurikeskus Rulla, Tampere – Children's cultural centre Rulla, Tampere	kunta – municipality	2005	180	479	Näyttelyitä, teatteria, työpajoja ym.	Exhibitions, theatre, workshops etc.
Tampere-talo – Tampere hall*	kunta – municipality	1990	2 500	3 500	Kongresseja, kaupunginorkesterin konsertteja, oopperaa, näyttelyitä, juhlia, kahvila, ravintola	Congresses, city orchestra concerts, opera, exhibitions, parties, cafeteria, restaurant
Tullikamarin kulttuurikeskus, Tampere – Cultural Centre of the Old Customs House, Tampere*	kunta – municipality	1988	610	900	Tampereen kansainväliset lyhytelokuvajuhlat, Tampere Jazz Happening, Tammerfest ja Tampereen teatterikesä, rockkonsertteja, tanssia, teatteriesityksiä	Tampere Short Film Festival, Tampere Jazz Happening, Tammerfest and Tampere International Theatre Festival, rock concerts, dance, theatre
Päijät-Häme						
Lahden konserttitalo – Lahti concert hall	Musiikkiopiston omakotisäätiö – Foundation of the music institute	1954	412+165	–	Konsertteja, Lahden konservatorio, ravintola	Concerts, Lahti conservatory, restaurant
Sibeliustalo Kongressi- ja konserttikeskus, Lahti – Sibelius hall congress and concert centre, Lahti*	kunta – municipality	2000	2 300	2 200	Konsertteja, kongresseja, juhlia, tanssia, messuja, näyttelyitä	Concerts, congresses, parties, dance, fairs, exhibitions

9.5 Jatkuu 9.5 Cont.						
Maakunta ja talo – Region and house	Ylläpitäjä – Maintained by	Avaamisvuosi – Opening year	Paikkoja ¹⁾ – Seats ¹⁾	Näyttelytilat – Exhibition area m ²	Tapahtumat ja toiminta	Events and functions
Kymenlaakso						
Kotkan konserttitalo – Kotka concert hall*	kunta – municipality	1986	460	720	Kaupunginorkesteri, Kotkan meripäivien merimieslaulufestivaali, taidenäyttelyitä, kokouksia	City orchestra, Kotka Maritime Festival, art exhibitions, meetings
Kouvola-talo – Kouvola hall*	kunta – municipality	1982/1987	400	220	Dixie Festival, teatteriesityksiä, oopperaa, kuvataidekoulu, taidemuseo, musiikkiopisto, kaupunginorkesteri, nuorisotoimisto	Dixie Festival, theatre, opera, meetings, art school, art gallery, music institute, city orchestra, youth administration
Kulttuuritalo Kyminsuu, Kotka – Kyminsuu house of culture, Kotka	kunta – municipality	1991	299	–	Konsertteja, teatteria, tanssia, elokuvaesityksiä, juhlia, kokouksia	Concerts, theatre, dance, cinema, parties, meetings
Kuusankoskitalo – Kuusankoski hall*	kunta – municipality	1985	720	300	Kansainvälinen Lasten Teatteritapahtuma, konsertteja, elokuvia, harrastajateatteria, näyttelyitä, kongresseja, kahvila	International Children's Theatre Festival, concerts, films, amateur dramatics, exhibitions, congresses, cafeteria
Etelä-Karjala – South Karelia						
Imatran Kulttuurikeskus – Imatra cultural centre*	kunta – municipality	1986	630	430	Imatran taideviikko, kirjasto, taidemuseo, musiikki-instituutti, semiotiikkainstituutti, konsertteja, kongresseja	Imatra art festival, library, art gallery, music institute, institute of semiotics, concerts, congresses
Lappeenranta-sali – Lappeenranta hall*	kunta – municipality	1983	810	550	Kokouksia, konsertteja, juhlia, teatteriesityksiä	Meetings, concerts, parties, theatre
Etelä-Savo						
Mikaeli, Mikkelii*	Mikkelin Mikaeli Oy	1988	860	850	Mikkelin musiikkijuhlat, konsertteja, balettia, kongresseja, kokouksia, seminaareja, juhlia, oopperaa, kahvila	Mikkeli Music Festival, concerts, ballet, congresses, meetings, seminars, parties, opera, cafeteria
Pieksämäen kulttuurikeskus Poleeni – Cultural centre Poleeni in Pieksämäki*	kunta – municipality	1989	350	690	Teatteria, Lied-pianisti -kilpailu, konsertteja, elokuvia, näyttelyitä, museo, kaupunginkirjasto	Theatre, Lied piano competition, concerts, films, exhibitions, museum, library
Savonlinnasali – Savonlinna hall*	Savonlinnasali Oy – Savonlinna hall company	2002	800	..	Konsertteja, teatteriesityksiä	Concerts, theatre
Pohjois-Savo						
Iisalmen kulttuurikeskus – Iisalmi cultural centre*	kunta – municipality	1989	670	250	Aho-päivät, kirjasto, kansalais- ja musiikkiopisto, kesäyliopisto, luontomuseo, konsertteja, teatteriesityksiä, näyttelyitä	Aho festival, library, adult education and music institute, summer university, nature museum, concerts, theatre, exhibitions
Lastenkulttuurikeskus LASTU, Lapinlahti – LASTU cultural centre for children, Lapinlahti	kunta, yhdistys – municipality, association	2003	50	–	Arkkitehtuuri- ja ympäristökulttuurikoulutusta, työpajoja, luentoja, kokouksia, seminaareja, näyttelyitä, majoitustiloja	Architecture and environmental culture education, workshops, lectures, meetings, seminars, exhibitions, accommodation facilities
Kuopion Musiikkikeskus – Kuopio Music Centre*	kunta – municipality	1985	1 510	1 200	Kuopio tanssii ja soi, kaupunginorkesterin konsertteja, Sibelius-Akatemian toimipiste, konservatorio, juhlia, kokouksia	Kuopio Dance Festival, city orchestra concerts, Sibelius-Academy, conservatory, parties, meetings
Warkaus-Sali – Warkaus hall*	kunta – municipality	1989	500	550	Varkaus Mostly Music -festivaali, myyntinäyttelyitä, konsertteja, luentoja, kokouksia, juhlia	Varkaus Mostly Music festival, sales exhibitions, concerts, lectures, meetings, parties

9.5 Jatkuu 9.5 Cont.						
Maakunta ja talo – Region and house	Ylläpitäjä – Maintained by	Avaamisvuosi – Opening year	Palkkoja ¹⁾ – Seats ¹⁾	Näyttelytilat – Exhibition area m ²	Tapahtumat ja toiminta	Events and functions
Pohjois-Karjala – North Karelia						
Carelia-sali, Joensuu – Carelia hall, Joensuu*	valtio – state	1985	750	400	Yliopiston luentoja, kokouksia, kaupunginorkesterin konsertteja, näyttelyitä, kongresseja, ravintola	University lectures, meetings, city orchestra concerts, exhibitions, congresses, restaurant
Lieksan kulttuurikeskus – Lieksa cultural centre*	kunta – municipality	1985	500	380	Lieksan Vaskiviikko, konsertteja, teatteriesityksiä, elokuvia, taidenäyttelyitä, nuorisotilat, musiikkiopisto	Lieksa Brass Week, concerts, theatre, films, art exhibitions, youth club, music institute
Keski-Suomi – Central Finland						
Jyväskylän Paviljonki – Jyväskylä pavilion	Jyväskylän Kongressi- keskus Oy, Jyväskylän Messut Oy, Paviljonki Ravintolat – Jyväskylä Congress Centre Ltd, Jyväskylä Fair Ltd, Paviljonki Restaurants	1999	n. – ca. 2 700	yli – over 20 000	Kokouksia, kongresseja, näyttelyitä, konsertteja, juhlia, ravintola	Meetings, conferences, exhibitions, concerts, parties, restaurant
Kulttuurialta, Jyväskylä	kunta – municipality	2003			Konsertteja, teatteria, kulttuuritapahtumia, kulttuuriharrastusta ja -koulutusta	Concerts, theatre, cultural events and education
Muuramen kulttuurikeskus – Muurame cultural centre*	kunta – municipality	1990	238	–	Päivisin yläaste ja lukio, iltaisin tanssia, konsertteja, harrastajateatteria, elokuvia, työväenopisto	Used by secondary and senior secondary school by day, evening dances, concerts, amateur dramatics, films, adult education institute
Suolahtisali, Äänekoski – Suolahti hall, Äänekoski*	kunta, Keski-Suomen Opisto – municipality, College of Central Fin- land	1989	400	350	Konsertteja, teatteriesityksiä, kokouksia, kulttuuritapahtumia	Concerts, theatre, meetings, cultural events
Tanssisali Lutakko & Näyttä- mö Lutakko, Jyväskylä – Dance hall & theatre Lutakko, Jyväskylä	Jyväskylän Elävän Musiikin Yhdistys JELMU ry., Näyttämö Lutakon Kannatusyh- distys ry. – Jyväskylä li- ve music association JELMU, Support asso- ciation for theatre Lutakko	1990, 2005	530 + 70	..	Konsertteja, tansseja, kirpputoreja, työtiloja taitelijaille, harjoittelutiloja, teatteri, kahvila	Concerts, dance, flea markets, working rooms for artists, rehearsal rooms, theatre, café
Etelä-Pohjanmaa – South Ostrobothnia						
Alavuden kulttuurikeskus – Alavus cultural centre	kunta – municipality	1987	–	20	Kirjasto, kansalaisopisto, musiikkiopisto, kotiseutuarkisto, nuorisotiloja, näyttelyitä, erilaisia tilaisuuksia	Library, adult education institute, music institute, local archives, youth premises, exhibitions, various events
Sanssinkartano, Kauhajoki – The Von Schantz Mansion, Kauhajoki	kunta – municipality	1997	150	80	Kulttuuritapahtumia, konsertteja, näyttelyitä, juhlia	Cultural events, concerts, exhibitions, parties
Seinäjoen hallinto- ja kulttuuri- keskus – Seinäjoki administra- tive and cultural centre	kunta – municipality	1960–1987	2 563	–	Kaupunginteatteri, kaupunginkirjasto, kaupungintalo, kirkko, seurakuntakeskus, valtion virastotalo	Theatre, library, town hall, church, parish centre, state office building
Teuvan Kulttuuritalo Orrela – Cultural house Orrela, Teuva	kunta – municipality	2005	260–300	47	Kulttuuritapahtumia, kokouksia, juhlia, koulustilaisuuksia, kansalaisopisto, museo	Cultural events, meetings, parties, education activities, adult education institute, museum

9.5 Jatkuu						
9.5 Cont.						
Maakunta ja talo – Region and house	Ylläpitäjä – Maintained by	Avaamisvuosi – Opening year	Paikkoja ¹⁾ – Seats ²⁾	Näyttelytilat – Exhibition area m ²	Tapahtumat ja toiminta	Events and functions
Vanhan Paukun kulttuurikeskus, Lapua – Vanha Paukku, Lapua	kunta – municipality	1997	205	150	Konsertteja, kirjasto, museo, valokuvaamo-museo, valokuvaakeskus, kaupungin kulttuuritoimisto, aikuiskoulutuskeskus, kansalaisopisto, musiikkiopisto, galleria, kahvila	Concerts, library, museum, photography museum, photography centre, municipal cultural office, adult education centre, adult education institute, music institute, gallery, cafeteria
Pohjanmaa – Ostrobothnia						
Mustasaaren kulttuuritalo – Mustasaari cultural house	kunta – municipality	1987	349	140	Kirjasto, auditorio, taide-näyttelyitä, kokouksia, yleisöluentoja, aikuisopetusta	Library, auditorium, art exhibitions, meetings, public lectures, adult education
Stundarsin kulttuurikeskus, Mustasaari – Stundars cultural centre, Mustasaari	Stundars rf.	1981	130	250	Taidenäyttelyitä, konsertteja, konferensseja, kahvila, ravintola	Art exhibitions, concerts, conferences, café, restaurant
Vaasan kaupungintalon juhlasali – Vaasa City Hall	kunta – municipality	1883	400	–	Konsertteja, teatteriesityksiä, kokouksia	Concerts, theatre performances, meetings
Keski-Pohjanmaa – Central Ostrobothnia						
Kansantaiteenkeskus, Kaustinen – Folk Arts Centre, Kaustinen*	kunta, kansanmusiikkisäätiö – municipality, folk music foundation	1997	560	250	Kaustinen Folk Music Festival, Kansanmusiikki-instituutti, Suomen kansansoitinmuseo, Tallari-orkesteri, Ala-Könni-opisto, studio, ravintola, kongresseja, koulutustilaisuuksia	Kaustinen Folk Music Festival, folk music institute, Finnish museum of folk music instruments, Tallari folk music ensemble, Ala-Könni institute, studio, restaurant, congresses, training events
Mäkiraonmäen kulttuurikeskus, Kannus – Mäkiraonmäki cultural centre, Kannus	kunta, Oskari Tokoi -seura – municipality, Oskari-Tokoi society	1990	170	–	Taidenäyttelyitä, musiikkiesityksiä, museo	Art exhibitions, musical performances, museum
Pohjois-Pohjanmaa – North Ostrobothnia						
Koivu ja tähti -kulttuurikeskus, Muhos – Cultural centre Koivu ja tähti, Muhos	kunta – municipality	1997	250	207	Kirjasto, näyttelyitä, auditorio, konsertteja, kokouksia, seminaareja, koulutustilaisuuksia, teatteriesityksiä, elokuvia, juhla	Library, exhibitions, auditorium, concerts, meetings, seminars, training events, theatre, cinema, parties
Kuusamotalo – Kuusamo hall*	kunta – municipality	1996	590	130	Konsertteja, näyttelyitä, kokouksia, musiikkiopisto, ravintola, Yleisradion studio, taidegalleria	Concerts, exhibitions, meetings, music institute, restaurant, Finnish Broadcasting Company YLE studio, art gallery
Oulun Musiikkikeskus – Oulu Music Centre*	kunta – municipality	1983/1991	1 100	580	Kaupunginorkesterin konsertteja, kongresseja, juhla, konservatorio	City orchestra concerts, congresses, parties, conservatory
Oulun nuoris- ja kulttuurikeskus Nuku – Youth and Cultural Centre Nuku, Oulu	kunta – municipality	1992	274	340	Tanssia, teatteria, konsertteja, elokuvia, näyttelyitä, kokouksia, luentoja, videopaja, valokuva-laboratorio, kirjasto	Dance, theatre, concerts, cinema, exhibitions, meetings, lectures, video, photography darkroom, library
Oulunsalo-talo – Oulunsalo hall	kunta – municipality	1993	610	–	Kokouksia, konferensseja, koulutustilaisuuksia, konsertteja, kirjasto, koulu, taidekoulu, kansalaisopisto, auditorio, av-keskus, ravintola	Meetings, conferences, education activities, concerts, library, school, art school, adult education institute, auditorium, audiovisual centre, restaurant
Raahen kulttuuri- ja kongressikeskus – Raaha cultural and congress centre*	kunta – municipality	1998	520	336	Konsertteja, kongresseja, kokouksia, näyttelyitä	Concerts, congresses, meetings, exhibitions
Ylivieskatalo Akustiikka – Ylivieskahouse Acoustics	kunta – municipality	2003	405	128,5	Konsertteja, näyttelyitä, kokouksia, koulutustilaisuuksia, ravintola	Concerts, exhibitions, meetings, educational functions, restaurant

9.5 Jatkuu 9.5 Cont.						
Maakunta ja talo – Region and house	Ylläpitäjä – Maintained by	Avaamisvuosi – Opening year	Paikkoja ¹⁾ – Seats ¹⁾	Näyttelytilat – Exhibition area m ²	Tapahtumat ja toiminta	Events and functions
Kainuu						
Kajaanin kongressi- ja kulttuurikeskus Kaukametsä – Congress and cultural centre Kaukametsä in Kajaani*	kunta – municipality	1988	720	260	Kajaanin Runoviikko Sana ja Sävel, kokouksia, konsertteja, balettia, kansalaisopisto, musiikkiopisto	Words and Music in Kajaani, meetings, concerts, ballet, adult education institute, music institute
Kuhmo-talo – <i>Kuhmo hall</i> *	kunta – municipality	1993	770	400	Kuhmon Kamarimusiikki-juhlat, viihdekonsertteja, teatterivierailuja, kokouksia, ravintola, musiikkiopisto	Kuhmo Chamber Music Festival, light music concerts, visiting theatre groups, meetings, restaurant, music institute
Lappi – Lapland						
Hullu Poro Areena, Kittilä – <i>Crazy Reindeer Arena, Kittilä</i>	Hullu Poro Oy	2001	1 500	1 500	Konsertteja, konferensseja, seminaareja, näyttelyitä, messuja, hotelli, ravintola	Concerts, conferences, seminars, exhibitions, fairs, hotel, restaurant
Kemijärven kulttuurikeskus – Kemijärvi cultural centre*	kunta – municipality	1987	200	239	Ruskaswing, kuvanveistoviikko, näyttelyitä, konsertteja, videopaja, teatteria, kirjasto, nuorisotilat, kahvio	Ruskaswing, sculpture festival, exhibitions, concerts, video workshop, theatre, library, youth club, café
Kemin kulttuurikeskus – Kemi cultural centre*	kunta – municipality	1977	680	980	Ammattiopisto, ammattikorkeakoulu, työväenopisto, kaupunginteatteri, kaupunginkirjasto, taidemuseo	Theatre, library, art gallery, various educational institutes
Lappia-talo, Rovaniemi – Lappia hall, Rovaniemi	kunta – municipality	1975	820	1 200	Lapin alueeteatteri, konsertteja, kokouksia, konferensseja, teatteria, musiikkiopisto, Yleisradion studiot	Lapland regional theatre, concerts, meetings, conferences, theatre, music institute, Finnish Broadcasting Company YLE studios
Ahvenanmaa – Åland						
Kulttuuri- ja kongressitalo Alandica, Maarianhamina ²⁾ – Alandica cultural and congress house, Mariehamn ²⁾	Wiklöf Holding	2009	800	..	Konferensseja, kokouksia, musiikki-, teatteri- ja elokuvaesityksiä, kulttuuriyhdistyksiä, harjoitustiloja, taiteilijoiden tiloja, työpajoja, hotelli, ravintola	Conferences, meetings, concerts, theatre performances, film showings, cultural associations, rehearsal rooms, rooms for artists, workshops, hotel, restaurant

* Kuuluu Suomen kulttuuritalojen neuvottelukuntaan. – Member of "Suomen kulttuuritalojen neuvottelukunta" (the advisory board on halls of culture in Finland).

1) Sisältää sekä isojen että pienten salien paikat yhteentaskettuina. – Includes total number of seats in both large and small halls.

2) Ennakkotiedot. – Preliminary data.

Lähteet – Sources:

Helsingin Sanomat 25.10.1998 – Helsingin Sanomat 25 October 1998

Kulttuuri- ja kongressitalojen omat ilmoitukset – Reports of the cultural and congress centres

Suomen kulttuuri- ja kongressitalot (1998). Suomen kulttuuritalojen neuvottelukunta

Suomen kulttuuritalojen neuvottelukunta (the advisory board on halls of culture in Finland)

9.6 Suomen ulkomailta toimivat kulttuuri- ja tiedeinstituutit 2006
9.6 Finnish cultural and scientific institutes abroad 2006

Instituutti – Institute	Sijaintipaikka – Location	Perustettu – Founded	Henkilöstö ¹⁾ – Staff ¹⁾	Tulot – Income		Menot – Expenditure		
				Yhteensä – Total	Josta opetus- ministeriöstä – Of which from the Ministry of Education	Yhteensä – Total	Josta palkat ¹⁾ – Of which wages and salaries ¹⁾	Josta toimitilakulut – Of which premises
				€	€	€	€	€
Suomen Rooman-instituutti – Finnish institute in Rome	Rooma – Rome	1954	6	805 553	461 150	805 553	315 500	334 403
Suomen instituutti Ruotsissa ²⁾ – Finnish Institute ²⁾	Tukholma – Stockholm	1995 (1969)	7	1 048 280	588 178	1 002 280	438 818	194 502
Suomen Ateenan instituutti – Finnish Institute at Athens	Ateena – Athens	1984	7	671 020	524 653	666 514	279 143	169 899
Suomen New Yorkin kulttuuri-instituutti – Finnish Cultural Institute in New York	New York	1989	4,5	974 924	355 000	931 252	155 162	72 927
Suomen Ranskan instituutti – Finnish institute in France	Pariisi – Paris	1990	5,5	957 374	822 215	954 604	270 603	303 860
Suomen Lontoon instituutti – Finnish Institute in London	Lontoo – London	1991	5	947 566	842 917	967 804	264 004	305 689
Kööpenhaminan Suomi-Instituutti – Finnish institute in Copenhagen	Kööpenhamina – Copenhagen	1992	2	224 100	209 000	224 100	86 701	18 801
Suomen Benelux-instituutti – Finnish cultural institute for Benelux	Antwerpen – Antwerp	1993	2,5	371 650	262 000	360 785	123 870	40 928
Suomen Pietarin instituutti – Finnish Institute in St Petersburg, Russia	Pietari – St Petersburg	1993	6	411 632	320 000	442 889	130 713	28 631
Suomen Damaskoksen instituutti – Finnish Institute in Damascus	Damaskos – Damascus	1994	6	284 617	218 900	279 641	115 268	12 500
Suomen Saksan-instituutti – Finnish institute in Germany	Berliini – Berlin	1994	5	722 840	690 000	686 729	288 334	183 057
Suomen Viron-instituutti – Finnish Institute in Estonia	Tallinna, Tartu – Tallinn, Tartu	1994	8,5	336 717	335 000	346 052	186 670	29 032
Suomalais-norjalainen kulttuuri-instituutti – Finnish-Norwegian cultural institute	Oslo	1996	1,8	275 000	230 000	272 000	92 000	66 000
Suomen Madridin-instituutti – Finnish institute in Madrid	Madrid	1996	2,3	292 000	275 000	304 827	93 573	67 302
Suomen Japanin instituutti – Finnish Institute in Japan	Tokio – Tokyo	1997	4	785 000	654 000	751 000	290 000	150 000
FinnAgora – Suomen kulttuurin, tieteen ja talouden keskus – The Centre of Finnish Culture, Research and Business in Hungary	Budapest	2003	3	239 904	205 000	265 718	122 155	55 000

1) Mukaan lukien osa-aikaiset, ei harjoittelijoita. – Including temporary workers but not trainees.

2) Ohjelmatoiminnan tulot ja menot. – Income and expenditure from programme activity.

Lähteet – Sources:

Opetusministeriö – Ministry of Education

Kulttuuri- ja tiedeinstituuttien omat ilmoitukset – Reports of the institutes

10 Kulttuurin yksityinen ja julkinen tuki

Valtion kulttuurimäärärahat

Opetusministeriön pääluokka

Opetusministeriön hallinnonalan kulttuurimäärärahat olivat valtion talousarviossa vuodelle 2008 noin 426,4 miljoonaa euroa. Vuoden 2007 tilinpäätöksessä menot olivat 392,3 miljoonaa euroa, mikä oli 6,0 prosenttia kaikista opetusministeriön hallinnonalan menoista ja 0,97 prosenttia valtion menoista. (Taulukot 10.1 ja 10.2.) – Tässä esitetyt määrärahat ovat valtion tulo- ja menoarviossa kulttuurille korvamerkittyjä, ja niistä käytetään usein termiä ”kulttuuribudjetti”. Opetusministeriön rahoitusta kulttuurin alueelle suuntautuu myös koulutus-, tutkimus-, nuoriso- sekä liikuntapolitiikan sektoreilta. Lisäksi kulttuuriin ohjautuu vuosittain vaihteleva määrä muiden hallinnonalojen rahoitusta esimerkiksi ulkoasiain-, liikenne- ja viestintä-, ympäristö- sekä työ- ja elinkeinoministeriöiden pääluokista.

Suurin osa opetusministeriön kulttuurimäärärahoista kohdistetaan kansallisille taide- ja kulttuurilaitoksille ja kunnille lakisääteisinä valtionosuuksina ja lakiin perustuvina avustuksina. Vuonna 2007 tällaisten menojen osuus kulttuuribudjetista oli yhteensä noin 82 prosenttia. Loput rahat käytetään taiteilijatukeen ja harkinnanvaraisiin kulttuuriavustuksiin (vuonna 2007 nämä osuudet olivat 4 % ja 14 %). (Taulukko 10.1.)

Vuoden 2008 talousarviossa tekstitaulukon 10.1 mukaisesti lakisääteisiin valtionosuuksiin ja lakiin pe-

rustuviin avustuksiin kulttuurimäärärahoista varattu summa oli 212,1 miljoonaa euroa, mikä vastasi puolta koko kulttuuribudjetista. Taiteen perusopetuksen valtionosuudet eivät sisälly taulukkoon, koska ne eivät kuulu kulttuuribudjettiin vaan yleissivistävän koulutuksen määrärahoihin. Vuonna 2008 niihin oli käytettävissä runsaat 67,9 miljoonaa euroa (lisäksi harkinnanvaraisina valtionavustuksina oli jaettavissa noin 1,3 milj. euroa).

Kulttuurimäärärahoja on valtion talousarviossa sekä yleiskatteisilla budjettirahamomenteilla että veikkausvoittovaramomentilla. Painopiste siirtyi 1990-luvun lamavuosina nopeasti veikkausvoittovarojen puolelle. Kun samaan aikaan yleiskatteisen rahoituksen määrää vastaavasti supistettiin, kulttuuribudjetti tuli entistä vahvemmin riippuvaiseksi kansalaisten innosta veikata ja ostaa arpoja. Kun veikkausvoittovarot kattoivat kulttuuribudjetista vain kolmanneksen vuonna 1990, niiden osuus oli vuoteen 1999 mennessä nousut peräti 78 prosenttiin (Kangas ym. 2002, 62; Suomen tilastollinen vuosikirja 2000, 481). Sitten osuus on tasaisesti laskenut. Vuonna 2007 veikkausvoittovaroilla rahoitettu osuus oli 188,8 miljoonaa euroa, mikä vastasi lähes puolta (48 %) kulttuuribudjetista. Vuonna 2008 se putoaa talousarvion mukaan 44 prosenttiin. (Taulukko 10.1.)

Viime vuosina Veikkauksen monopoliasema on ollut EU-lainsäädännön vuoksi uhattuna, mikä on aiheuttanut pelkoa kulttuurirahoituksen tason säilymisestä. Veikkaus on kokonaan valtion omistama osakeyhtiö. Sen taloudellinen tulos vuonna 2007 oli runsaat 427 miljoonaa euroa (liikevaihto 1 391,4 milj. euroa) (Veikkauksen vuosi 2007, 6). Opetusministeriö jakaa yhtiön tuotosta varoja tieteelle, taiteelle, liikunnalle ja nuorisotyölle eduskunnan säätämän jakosuhdelain mukaisesti. Vuonna 2007 ministeriöllä oli käytettävissään näitä varoja 401,5 miljoonaa euroa (taulukko 10.3). Taiteen osuus niistä oli 47,0 prosenttia (kirjastot mukaan lukien, ks. alla). Jakosuhdelain mukaan siirtymäkauden jälkeen taiteen osuus on 38,5 % (liikunta 25 %, tiede 17,5 % ja nuorisotyö 9 %).

Taide on ylittänyt jakosuhdelain mukaisen osuutensa veikkausvoittovaroista sen vuoksi, että niillä on budjettilakien valtuutuksella katettu yleisten kirjastojen lakisääteisiä valtionosuuksia. Vuonna 2007 veikkausvoittovaroista rahoitettiin vielä runsas kolmannes kirjastojen valtionosuuksista ja muista lakisääteisistä avustuksista (ks. taulukko 3.26 sivulla 78). Lain siirtymäsäännöksen mukaan osuus laskee 11 prosenttiin vuoteen 2009 mennessä, minkä jälkeen kirjastot siirtyivät kokonaan normaalin budjettirahoituksen piiriin.

Tekstitaulukko 10.1
Valtionosuudet vuoden 2008 kulttuuribudjetissa

Kohde	Valtionosuuden laskennallinen peruste	Valtion rahoitusosuus laskennallisesta perusteesta	Valtionosuuden saajat	Valtionosuuteen varattu määräraha talousarviossa
Kuntien kulttuuritoiminta	3,50 €/asukas	29,70 %	kaikki kunnat (399)	5,6 milj. €
Museot	48 209 €/htv	37 %*	133 museota	25,2 milj. €
Teatterit	39 176 €/htv	37 %**	56 teatteria	57,0 milj. €
Orkesterit	39 560 €/htv	37 %	27 orkesteria	
Yleiset kirjastot	52,06 €/asukas***	41,89 %	kaikki kunnat (399)	124,6 milj. €

* Valtakunnalliset erikoismuseot, maakuntamuseot ja aluetaidemuseot 47 %.

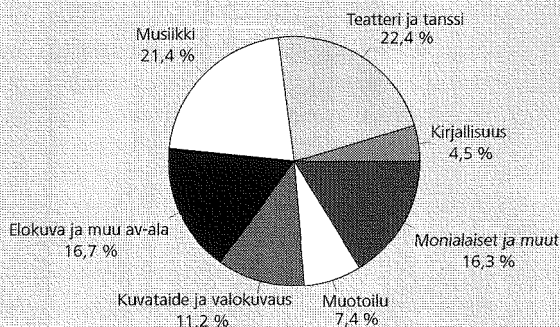
** Svenska Teatern i Helsingfors ja Tampereen Työväen Teatteri 60 %.

*** Valtioneuvoston vahvistama keskimääräinen yksikköhinta.

Tietoruutu 10.1 – Kulttuurivientihanke

Vuonna 2003 käynnistyi opetusministeriön, ulkoasiainministeriön ja kauppa- ja teollisuusministeriön (nykyisen työ- ja elinkeinoministeriön) yhteinen kulttuurivientihanke. Selvitysmies Hannele Koivusen raportti *Onko kulttuurilla vientiä?* julkaistiin vuonna 2004, ja esitys Suomen kulttuuriviennin kehittämisselonteoksi valmistui vuonna 2007. Opetusministeriön kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osastoon perustettiin vuonna 2005 kulttuurivientiyksikkö, joka alkoi myös jakaa avustuksia kulttuurivientihankkeisiin. Ensimmäisenä vuotena oli jaossa vain 122 700 euroa, mutta vuoteen 2008 mennessä summa oli kasvanut jo lähes 1,7 miljoonaan euroon. Yhteensä opetusministeriö myönsi vuosina 2005–2008 kulttuurivientihanketukea runsaat 4,2 miljoonaa euroa. Siitä suurimmat osuudet saivat näyttämötaiteet ja musiikki (kuvio 10.1). Kaksi muuta mukana olevaa ministeriötä on myöntänyt tukea kulttuurialan vientihankkeille osana yleisiä avustusohjelmia, mutta niiden kautta kulttuuriin tai suppeammin eri taiteenaloille kanavoituneesta tuesta ei ole saatavilla tietoa.

Kuvio 10.1
Opetusministeriön kulttuurivientihankeavustusten jakautuminen taiteenaloittain 2005–2008 (yhteensä 4,2 milj. euroa)

Lähde: Opetusministeriö, kulttuurivientiyksikkö

Valtion taidetoimikuntalaitos

Valtio tuki taiteellista toimintaa opetusministeriön alaisen taidetoimikuntalaitoksen kautta vuonna 2007 yhteensä 24,4 miljoonan euron verran (nämä rahat sisältyvät edellä käsiteltyyn opetusministeriön kulttuuri-budjettiin). Tästä tuesta kanavoitiin alueellisten taidetoimikuntien kautta 4,1 miljoonaa euroa; ne jakoivat sen edelleen apurahoina, avustuksina ja palkintoina sekä läänintaiteilijan palkkoina. Taiteen keskustoimikunnan ja taiteenaloista toimikuntien tuki oli 20,4 miljoonaa euroa (taulukko 10.4). Neljä isoa taiteenaloa jakoi keskenään runsaat kaksi kolmasosaa tästä sum-

masta: kirjallisuus (24,0 %), kuvataide (18,7 %), säveltaide (14,2 %) ja näyttämötaide (11,6 %). (Karhunen 2008, 1–3, 11–12.)

Taiteen keskustoimikunnan ja valtion taidetoimikuntien jakamasta tuesta lähes neljä viidesosaa, noin 16,2 miljoonaa euroa, oli taiteilijatukea eli lähinnä työskentelyapurahoja ja projektitukea (taulukko 10.4). Työskentelyä tukemaan tarkoitettujen taiteilija-apurahojen osuus tästä oli runsaat 7,6 miljoonaa euroa ja kirjastoapurahojen 2,6 miljoonaa euroa. Taiteilijatuon kokonaissummaan eivät tässä sisälly taiteilijaeläkkeet (12,2 milj. euroa) eivätkä valtion taidekokoelman hankinta- ja hoitokulut (0,7 milj. euroa). Eläkkeiden jakopäätökset tehdään opetusministeriössä, mutta ne rahoitetaan valtiovarainministeriön pääluokasta. Valtion taidekokoelmaa kartuttaa Taiteen keskustoimikunnan alaisuudessa toimiva valtion taideteostoimikunta (ks. taulukko 7.1 sivulla 147).

Vuonna 2007 kaikkiaan 556 taiteilijaa nautti valtion työskentelyapurahoja, joiden pituudet vaihtelivat 15 vuodesta kuuteen kuukauteen. Uusia 15-vuotisia ei ole myönnetty sitten vuoden 1995; kaikkiaan niitä myönnettiin vuosina 1982–1995 yhteensä 141 taiteilijalle. Vuosiapurahan suuruus vuonna 2007 oli noin 15 200 euroa. Vuosien 1971 ja 2006 välillä valtion taiteilija-apurahoihin käyttämä summa kasvoi 4,2 miljoonasta eurosta 11,9 miljoonaan euroon eli miltei kolminkertaiseksi (summat vuoden 2006 arvossa). Vuonna 2007 työskentelyapurahojen arvioitiin kattavan noin kolme prosenttia Suomen taiteilijakunnasta. (Karhunen 2008, 4; Rautiainen 2008, 33 ja 41.) Summan kasvusta huolimatta peitto ei liene parantunut merkittävästi 1970-luvun alkupuoliskon tilanteesta, sillä samaan aikaan taiteilijoiden lukumäärä on noussut nopeasti (ks. Karttunen 2004).

Kuntien kulttuurimenot

Kunnilla on keskeinen asema julkisessa kulttuuripolitiikassa. Laki säätelee kunnan tehtäväksi järjestää kirjasto- ja tietopalveluita (L 904/1998). Samoin kunnan tulee edistää, tukea ja järjestää kulttuuritoimintaa, millä tarkoitetaan taiteen harjoittamista ja harrastamista, taidepalveluiden tarjontaa ja käyttöä, kotiseututyötä sekä paikallisen kulttuuriperinteen vaalimista ja edistämistä (L 728/1992). Kulttuuritoiminnan sisältö ja toteuttamistapa ovat kuntien itsensä päätettävissä. Valtio tukee kuntia valtionosuuksilla, jotka kattavat tietyn laskennallisen osuuden kustannuksista (ks. tekstitaulukko 10.1). Jokainen kunta saa kirjastopalveluihin ja kulttuuritoimintaan asukasperusteista valtionosuutta, minkä lisäksi kunnat voivat saada valtionosuutta teatterien, museoiden ja orkesterien toimintaan sekä taiteen perusopetukseen. Tuottoa ne saavat pääsylipputuloina ja vuokrana. Peruskirjastopalvelut on säädetty laissa ilmaiseksi käyttäjille. Merkittävä osa kulttuuritoiminnasta jää kunnissa katetta-

vaksi verotuloilla. Esimerkiksi suurin osa teattereista saa kunnilta isompaa avustusta kuin valtiolta (ks. luku 4).

Tilastokeskuksessa vuosittain laadittavan Kuntien talous- ja toimintatilaston mukaan kuntien yhteenlasketut nettokustannukset kulttuurialan tehtävissä olivat 615,0 miljoonaa euroa vuonna 2006. Tästä summasta runsaat kaksi viidesosaa, lähes 258 miljoonaa euroa, käytettiin kirjastoihin. Asukasta kohti kulttuurialan tehtävien hoito kunnissa maksoi 117 euroa. (Taulukko 10.5.) – Tässä kulttuurialaan on kuntien toiminta- ja taloustilaston tehtäväluokista laskettu kirjastot, museo- ja näyttelytoiminta, teatteri-, tanssi- ja sirkustointa, musiikkitoiminta, taiteen perusopetus sekä muu kulttuuritoimi. Laskelmasta puuttuvat opetus- ja kulttuuritoimen hallinnon menot (yhteensä 66,7 miljoonaa euroa), joista kulttuurin osuutta ei voida erottaa; siihen kuuluisi esimerkiksi kulttuuritoimen yleinen hallinto. Kulttuurilaitosten sisäinen hallinto on laskelmassa mukana, koska se sisällytetään asianomaiseen tehtäväluokkaan, kuten orkesterien tapauksessa musiikkitoimintaan.

Kuntatalouden kokonaisuudessa kulttuuritehtävät ovat marginaalisia verrattuna esimerkiksi sosiaali- ja terveystoimeen. Koko maan tasolla kulttuuritehtävien osuus kuntien nettokustannuksista oli 2,9 prosenttia. Suurin se oli Lahdessa (5,6 prosenttia) ja pienin Pomarkussa (0,8 prosenttia). Lahden keskimääräistä suurempia kulttuurimenoja kuntien toiminta- ja taloustilastoissa selittävät useat kunnalliset taide- ja kulttuurilaitokset, kuten teatteri, museot ja orkesteri.

Vuonna 2006 kymmenen asukasmäärältään suurimman kunnan osuus kaikkien kuntien kulttuurimenoista oli noin puolet (49 %) (taulukko 10.6). Kaikista Suomen kunnista asukasta kohti eniten kulttuuriin käytti vuonna 2006 Vaasa (219 euroa/as.) ja vähiten Karjalohja (30 euroa/as.) (tekstitalukko 10.2). Pääkaupunki Helsinki (152 euroa/as.) sijoittui kuntien talous- ja toimintatilastoon perustuvassa asukaskohtaisessa kulttuurimenovertailussa 18:nneksi.

Tekstitalukon 10.2 kaltaisia rankinglistoja tarkasteltaessa on syytä muistaa, että eri kuntien antamat tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia. Kuntien talous- ja toimintatilaston kyvyn kuvata kuntien taloutta ja palveluita sekä niiden kustannusten kehitystä sanotaan heikentyneen sitä mukaa kuin kunnat ovat alkaneet organisoida ja tuottaa palveluita toisistaan poikkeavin tavoin (Helin 2006 ja 2008a). Tilastossa keskeisesti käytettyjen käsitteiden, kuten käyttökustannusten, sisältö ei ole sama kaikissa kunnissa. Helin (2008b) pitää tilaston luotettavuutta parempana karkealla tasolla kuin mentäessä yksityiskohtiin. Kuntien toiminta- ja taloustilastoa tulee hänen mukaansa täydentää teatteri-, orkesteri- ja museotilastoilla, mikäli halutaan selvittää kuntien rahoitusosuutta kulttuurilaitoksissa asukasta tai kävijää kohti. (Aiheesta lisää Tilastolähteet-jaksossa sivulla 192.)

Tekstitalukko 10.2

Suurimmat ja pienimmät kulttuuritehtävien asukaskohtaiset nettokustannukset Suomen kunnissa 2006*

Kunta	Asukkaita vuoden 2006 lopussa	Kulttuuritehtävien nettokustannukset euroa/asukas
Koko maa	5 276 955	117
Suurimmat kulttuurikustannukset		
Vaasa	57 622	219
Lahti	98 766	208
Kemi	22 771	202
Tampere	206 368	201
Kajaani	35 439	194
Kauniainen	8 469	186
Oulu	130 178	178
Valkeakoski	20 394	172
Kuopio	90 960	171
Jyväskylä	84 739	170
Pienimmät kulttuurikustannukset		
Eckerö	929	39
Mietoinen	1 691	39
Hammarland	1 423	38
Saltvik	1 706	38
Nastola	14 871	37
Kiikala	1 854	36
Noormarkku	6 109	35
Pertteli	3 925	34
Pomarkku	2 515	32
Karjalohja	1 465	30

*) Sisältää kirjastot, museo- ja näyttelytoiminnan, teatteri-, tanssi- ja sirkustointa, musiikkitoiminnan, taiteen perusopetuksen sekä muun kulttuuritoimen.

Nettokustannukset = käyttökustannukset – käyttötuotot.

Lähde: Kuntien talous- ja toimintatilasto 2006. Helsinki: Tilastokeskus.

Euroopan unionin ohjelmat

Kulttuurihankkeet voivat saada Euroopan unionilta rahoitusta sekä varsinaisista kulttuuri- ja audiovisuaalisen alan ohjelmista että rakennerahastoista muiden alojen joukossa. Jälkimmäisessä tapauksessa hankkeiden tulee palvella aluekehittämisen päätavoitetta. Rakennerahastojen kehittämisohjelmat voivat myös keskittyä kulttuuriin ja laajemmin luoviin aloihin, kuten tällä hetkellä opetusministeriön hallinnoimat valtakunnalliset ESR-ohjelmat ”Luovien alojen yritystoiminnan kasvun ja kansainvälistymisen kehittämisohjelma” ja ”Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisalojen kolmas sektori hyvinvointipalveluiden tarjoajana”.

EU:lla on ollut lukuisia laajoja kulttuurin alueen tukiohjelmia. Ennen puiteohjelmia kulttuuria ja taide tuettiin Rafael-, Ariane- ja Kaleidoskooppi-ohjelmista. Ensimmäistä puiteohjelmaa, jonka nimi oli ”Kulttuuri 2000”, toteutettiin vuosina 2000–2006. Sen kokonaisbudjetti oli 236,5 miljoonaa euroa. Siitä tuettiin eurooppalaisena yhteistyönä toteutettuja

hankkeita visuaalisten ja esittävien taiteiden, kulttuuriperinnön ja kirjallisuuden aloilla. Lisäksi myönnettiin rahoitusta eurooppalaisen kirjallisuuden käännöshankkeille. Suomalaisilla oli seitsenvuotisen ohjelman aikana pääjärjestäjän rooli 46 hankkeessa. Yhteisjärjestäjän vastuu suomalaisilla oli 111 hankkeessa, minkä lisäksi oltiin lukuisissa hankkeissa yhteistyökumppaneina. Kirjallisuuden käännöshankkeisiin saatiin myös rahoitusta. Kaikkiaan hankkeita, joihin osallistui suomalais-toimijoita, tuettiin yli 34 miljoonalla eurolla. (Kulttuuritekoja jne. 2006, 4.)

Vuoden 2007 alusta voimaan astui toinen kulttuurin puiteohjelma nimeltään ”Kulttuuri”, joka jatkuu vuoteen 2013 saakka. Se kattaa muut taiteen ja kulttuurin alat paitsi audiovisuaalisen alan, jota varten on oma ohjelma ”Media 2007”. Kulttuuri-ohjelman budjetti seitsenvuotiskaudelle on noin 400 miljoonaa euroa. Vuonna 2008 ohjelmasta tuettiin lähes 100 hanketta. Suomalaisia organisaatioita oli mukana 11 yhteiseurooppalaisessa hankkeessa, joista yhtä koordinoitiin täältä käsin. Tukea nämä hankkeet saivat yhteensä yli kaksi miljoonaa euroa. Hanketuki on aina osarahoitusta ja kattaa enintään puolet arvioiduista kustannuksista. (CIMOn mediatiedote 25.9.2008; taulukko 10.7.)

Suomalaista elokuva-, televisio- ja uusmediatuotantoa sekä audiovisuaalisen alan tutkimusta tuettiin vuosina 2001–2006 Media Plus -ohjelmasta vuosittain 1,1–1,9 miljoonalla eurolla. Vuoden 2007 alussa astui voimaan uusi seitsenvuotinen ohjelma Media 2007, joka painottaa aiempaa vahvemmin digitalisointia ja markkinointia. Ensimmäisen vuoden jaossa suomalaiset saivat 1,1 miljoonaa euroa. (Taulukko 10.8.)

Euroopan unionin rakennerahastoista, joiden tavoitteena on vähentää alueiden välisiä taloudellisia ja sosiaalisia eroja, on tullut Suomessa merkittävä kulttuurirahoituksen lähde. Opetusministeriö hallinnonaloineen on Suomessa EU:n sosiaalirahastohankkeiden (ESR) suurimpia toteuttajia, ja sen osuus on merkittävä myös aluekehitysrahastohankkeissa (EAKR). Rakennerahastokaudella 2007–2013 päätöksiä rakennerahastohankkeista tehdään opetusministeriön toimialalla lääninhallituksissa ja Opetushallituksessa. Ministeriö itse vastaa valtioiden välisen yhteistyön ohjelmista. Vuonna 2007 EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus opetusministeriön osalta oli 64,6 miljoonaa euroa, ja vuonna 2008 se oli 72,8 miljoonaa euroa. (Opetusministeriö.)

Ohjelmakaudella 2000–2006 EU:n rakennerahastoista kanavoitui Suomeen yhteensä 2,3 miljardia euroa. Kulttuurihankkeille rakennerahastokaudella 2000–2006 kohdistuneesta tuesta ei ole tehty kattavaa selvitystä (vrt. Kangas ja Hirvonen 2001). Suuntaa antavia tietoja on kuitenkin saatavilla työ- ja elinkeinoministeriön ja opetusministeriön rahoittamista rakennerahastohankkeista.

Opetusministeriö rahoitti rakennerahastohankkeita vuosina 2000–2005 yhteensä 654,3 miljoonalla eurolla. Siitä ESR:n osuus oli 468,4 miljoonaa ja EAKR:n osuus 185,9 miljoonaa euroa. Kulttuurihankkeiden

osuus ESR-rahoista oli 5,3 prosenttia ja EAKR-rahoista 30,5 prosenttia; koko summasta kulttuurille kohdistui 81,3 miljoonaa euroa (12,4 %). (Opetusministeriön hallinnonalan jne. 2006, 28.)

Kauppa- ja teollisuusministeriö teetti vuonna 2007 selvityksen ”luovien alojen” yritystoiminnan kehittämishankkeista ohjelmakaudella 2000–2006 (Kaunisharju 2007). KTM:n (nyk. työ- ja elinkeinoministeriön) vastuulle on kuulunut nimenomaan yritys- ja elinkeinotoimintaa edistävien rakennerahastohankkeiden koordinointi. Selvityksessä käytetty luovien alojen määritelmä vastaa pitkälti Kulttuuritilaston rajausta. Tällaisia hankkeita todettiin olleen 158 kappaletta, ja niiden kokonaisrahoitus oli noin 65 miljoonaa euroa. Hankkeita rahoittivat maakuntien liitot, TE-keskukset sekä lääninhallitukset. (Kaunisharju 2007.)

Pohjoismaiset tukirakenteet

Pohjoismaiden ministerineuvoston budjetin kokonaiskehys sisälsi vuonna 2007 kaikkiaan runsaat 163,5 miljoonaa Tanskan kruunua eli noin 21,9 miljoonaa euroa kulttuuriyhteistyöhön. Projektivarojen osuus jakautui seuraavasti (tietoa osin tai kokonaan suomalaisiin hankkeisiin kohdistetusta rahoituksesta ei ole saatavilla):

- Pohjoismainen kulttuurirahasto jakoi vuonna 2007 yli 3,9 miljoonaa euroa Pohjolassa tai sen ulkopuolella toteutettaviin pohjoismaisiin projekteihin ja kulttuuripanostuksiin. Rahasto tukee myös koulutusta ja tutkimusta, mikäli hankkeet liittyvät kulttuuriin.
- Pohjoismaiden taide- ja kulttuurisektorin yhteistyömahdollisuuksien edistämiseksi perustettiin kaksi puiteohjelmaa vuonna 2007. Liikkuvuus- ja residensiohjelman (2007–2009) kehysbudjetti sisälsi ensimmäisenä toimintavuonna 1,8 miljoonaa euroa ja Taide- ja kulttuuri-ohjelma (2007–2009) 2,7 miljoonaa euroa. Näissä määräraikaisissa, temaattisissa puiteohjelmissa on luovuttu taiteen lajien tai välityskeinojen sektorijaosta. Uusien puiteohjelmien perustaminen liittyy pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön rakenneuudistukseen.
- Pohjoismainen elokuva- ja televisiorahasto myönsi vuonna 2007 tukea yli 140 elokuvahankkeelle. Rahaston kokonaisbudjetti oli lähes 8,9 miljoonaa euroa, josta Pohjoismaisen ministerineuvoston rahoitusosuus oli vajaat 3,3 miljoonaa.
- Tietokonepeliohjelmaan (2006–2012) varattiin vuonna 2007 kaikkiaan noin 1,4 miljoonaa euroa. Tämänkin puiteohjelman perustaminen liittyy pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön rakenneuudistukseen.
- Saamelaisneuvosto jakoi ministerineuvoston myöntämästä avustuksesta noin 120 000 euroa projektivastuksina saamelaisen kulttuurin edistämiseen.

Suomella on kahdenväliset kulttuurirahastot jokaisen Pohjoismaan kanssa. Niitä hallinnoi Hanasaaren ruotsalais-suomalainen kulttuurikeskus. Suomalais-ruotsalai-

nen rahasto jakoi vuonna 2007 apurahoina noin 524 000 euroa, suomalais-norjalainen 96 500 euroa, suomalais-tanskalainen 41 900 euroa ja suomalais-islantilainen 40 100 euroa. Suomalais-ruotsalainen rahasto myönsi lisäksi stipendit yhteensä 236 viikon oleskeluun Tukholmassa (matkat, majoituksen ja ateriat kattava stipendi vastaa noin 900 euroa viikossa).

Säätiöt ja rahastot

Valtion ja kuntien ohella kolmatta sektoria edustavat säätiöt kuuluvat Suomessa perinteisesti taiteen ja kulttuurin rahoittajiin. Säätiöillä on myös keskeinen rooli kulttuurilaitosten ylläpitäjinä. Suurimmilla summilla vuosittain kulttuuria ja taidetta tukevat säätiöt ja säätiöluonteiset yhdistykset ovat Svenska kulturfonden, Suomen Kulttuurirahasto, Jenny ja Antti Wihurin rahasto, Föreningen Konstsamfundet sekä Alfred Korde- linin yleinen edistys- ja sivistysrahasto. Nämä viisi suurinta säätiötä jakoivat yhteensä 46,6 miljoonaa euroa vuonna 2007. Siitä kahden suurimman säätiön, Svenska kulturfondenin ja Suomen Kulttuurirahaston, osuus tästä oli 72 prosenttia. Viiden suursäätiön tuki oli kasvanut noin 16 prosenttia edellisvuodesta nimellisarvosta laskettuna. (Taulukko 10.9.) – Taulukossa esitetyt luvut eivät ole keskenään täysin vertailukelpoisia, koska siinä on jouduttu nojaamaan säätiöiden omiin, toisistaan poikkeaviin tapoihin luokitella tukikohteita; erityisesti on syytä huomata, että Svenska kulturfondenin lukuihin sisältyy tieteen tuki.

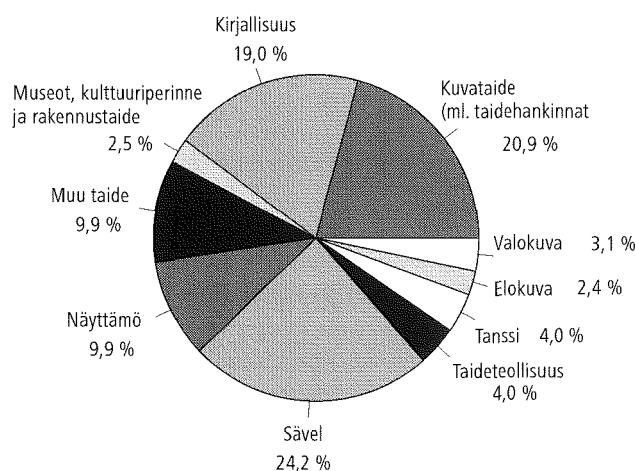
Taiteen keskustuomikunnan tutkimusyksikkö on seurannut säätiöiden taiteelle ja kulttuurille antamaa tukea vuodesta 1987 lähtien. Tuorein säätiöselvitys koskee vuotta 2005, minkä lisäksi siihen sisältyy vuosia 1993–2005 koskevia aikasarjoja (Oesch 2008). Vuonna 2007 Suomessa toimi kaikkiaan 2 758 säätiötä tai säätiöluonteista yhdistystä, joista kulttuuri- ja taidealaa

edustaviksi voitiin laskea 249 (9 %). Kulttuurisäätiöistä runsaat kaksi kolmasosaa oli pääasiassa apurahoja jakavia sijoitussäätiöitä ja vajaa kolmasosa laitossäätiöitä, jotka ylläpitivät esimerkiksi teattereita, museota tai oppilaitoksia. Jäljelle jäävä murto-osa kulttuurisäätiöistä oli luonteeltaan kahden edellä mainitun tyyppin sekoituksia. (Mts. 20–21.)

Kulttuurisäätiöt saavat toimintaansa taloudellista tukea valtiolta, kunnilta, yrityksiltä ja yksityishenkilöiltä. Valtion ja kuntien tuki kohdistuu pääasiassa laitoksia ylläpitäville säätiöille, yritysten tuki sekä laitosten sijoitussäätiöille ja yksityisten lahjoittajien tuki yksinomaan sijoitussäätiöille. (Oesch 2008, 30–31.) Laitossäätiöt rahoittavat toimintansa pääosin julkisilla varoilla, kun taas sijoitussäätiöt käyttävät säätiöidyn omaisuutensa ja pääomansa tuottoa (mts. 58).

Kulttuurisäätiöiden taseiden yhteenlaskettu loppusumma oli vuonna 2005 noin 1,5 miljardia euroa. Reaaliarvoltaan se oli noin viidesosan suurempi kuin vuonna 2001. Laitoksia ylläpitävien säätiöiden taloudellinen tilanne oli pysynyt osapuulleen ennallaan, sijoitussäätiöiden tase sen sijaan oli kasvanut noin neljänneksen. (Oesch 2008, 25.) Taseen perusteella suurimmat kulttuurisäätiöt olivat Suomen Kulttuurirahasto ja Jenny ja Antti Wihurin rahasto, jotka molemmat ovat sijoitussäätiöitä (mts. 27).

Sijoitussäätiöiden apurahoina, avustuksina ja palkintoina taiteelle ja kulttuurille jakaman tuen määrä seuraa pitkälti kansantalouden muutoksia ja osakemarkkinoiden hintakehitystä. Tuen kokonaissumma kasvoi erityisen voimakkaasti vuosien 1997 ja 2001 välillä. Vuonna 2005 säätiöt myönsivät tukea yhteensä noin 21,8 miljoonaa euroa, mikä oli reaaliarvoltaan 227 prosenttia enemmän kuin vuonna 1997 (6,7 milj. euroa) (summista on poistettu säätiöiden sama julkinen tuki). Säveltaiteen, kuvataiteen ja kirjallisuuden osuus tuesta oli yhteensä lähes kaksi kolmasosaa (kuvio 10.2). Tukea myöntäneitä säätiöitä oli 112 kappaletta. (Mts. 38, 61.)

Kuvio 10.2
Säätiöiden myöntämä tuki taiteen- ja kulttuurinaloittain 2005 (yhteensä 21,8 milj. euroa)

Lähde: Oesch 2008, 41–56.

Taiteilijatuon alueella säätiöt ovat lähestyneet volyymiltään valtion taidetoimikuntalaitosta. Vuonna 2005 valtio myönsi taiteilijatukea 15,5 miljoonaa euroa ja säätiöt noin 12,3 miljoonaa euroa. (Karhunen 2006; Oesch 2008, 38; ks. myös Rautiainen 2008, 90–92.)

Sponsorointi

Mainostajien Liiton laatiman Sponsorointibarometri 2007:n mukaan sponsorointi ei ollut sen jäsenyritysten keskuudessa yleistymässä vaan päinvastoin oli näkyvisä hienoista laskua. Kyselyyn vastanneista yrityksistä (115) urheilua oli vuonna 2006 tukenut 86 prosenttia, kulttuuria 46 prosenttia ja muita kohteita, kuten yhteiskunnallisia ja sosiaalisia kohteita, 70 prosenttia. Kulttuurikohteiden piirissä suosiota olivat kasvattamassa taide- ja viihdetapahtumat (25 % ja 17 %) sekä taidelaitokset (4 %). Sen sijaan yksittäisille taiteilijoille annettu tuki oli erittäin harvinaista (4 %). (Mainostajien liiton tiedote 17.4.2007.)

Mainostajien liiton sponsorointibarometri ei anna tietoa yritysten euromääräisestä tuesta. Tuoreimmat tiedot tästä ovat vuodelta 2003 Taiteen keskustoimikunnan tekemästä tutkimuksesta. Tuolloin suomalaiset yritykset käyttivät taiteisiin ja kulttuuriin 4,1 miljoonaa euroa. Summa oli alhaisin sitten 1980-luvun puolenvälin, jolloin Taiteen keskustoimikunta aloitti yritysten tuen seurannan. (Oesch 2005.)

Taiteen tukeminen on vakiintunut pääasiassa sellaisten suuryritysten toiminnaksi, joilla on sekä kokemusta että taitoa hyödyntää kulttuurikohteita. Taiteita rahoittavat vuodesta toiseen yleensä samat yritykset. Yritysten kulttuurirahoitus on keskittymässä suuriin musiikkitapahtumiin, joilla on yhteistyökokemusta ja voimavaroja tuen hankkimiseen. Musiikki kaiken kaikkiaan on yritysrahoituksen merkittävin kohde. Vuonna 2003 kolmannes kaikesta tuesta kohdistui musiikkiin. Seuraavaksi eniten, runsaan viidenneksen, tuesta sai kuvataide. (Oesch 2005, 49.)

Yli puolet (55 %) yritysten taiteen tuesta vuonna 2003 oli sponsorointia eli taloudellisen tai materiaallisen tuen antamista oletuksella, että myös lahjoittaja saa itselleen hyötyä. Taidehankintojen suosio (16 %) oli laskemassa. (Oesch 2005, 31.)

Tilastolähteet

Tiedot valtion kulttuurirahoituksesta on saatu valtion talousarvioista ja tilinpäätöksistä sekä opetusministeriöstä ja Taiteen keskustoimikunnasta. Viimeksi mainittu laatii vuosittain erillisen tilastojulkaisun taidetoimikuntalaitoksen jakamasta rahoituksesta (tuorein Karhunen 2008); lisäksi vastikään valtion taidetoimikuntalaitoksen 40-vuotisjuhlan kunniaksi tehtiin erillinen runsaasti tilastotietoa sisältävä katsaus valtion tai-

teilijatukeen 1970-luvun alusta tähän päivään (Rautiainen 2008). Valtion eläkkeitä tilastoi Valtiokonttori. Opetushallitus vastaa opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusjärjestelmän tietojen keruusta ja laskentapalveluista. Se julkaisee säännöllisesti valtionosuusjärjestelmästä yksikköhinta-, rahoitus- ja opiskelijamääräraportteja (<http://www.vos.uta.fi/rap>).

Kuntien kulttuurimenotietojen lähteenä on käytetty Tilastokeskuksen laatimaa kuntien talous- ja toimintatilastoa, johon kuitenkin liittyy kulttuurin tapauksessa eräitä ongelmia ja puutteita (ks. Karttunen 2003; Saukkonen ja Ruusuvirta 2008). Tilastossa noudatettua kuntien tehtäväluokitusta tarkennettiin vuonna 2006 kulttuurin osalta siten, että luokka ”museot, teatterit ja orkesterit” jaettiin kolmeen osaan: museo- ja näyttelytoiminta, teatteri-, tanssi- ja sirkustoiminta sekä musiikkitoiminta. Kaatoluokkana toimii edelleen ”muu kulttuuritoimi”, johon lasketaan muun muassa kongressi- ja kulttuurikeskukset sekä kulttuuriharrastusten ja -palvelujen tuki ja tarjonta. Kaikki kunnat eivät erittele kustannuksiaan täysin kyselyssä edellytetyllä tavalla (ks. taulukko 10.6).

Kuntien toiminta- ja talustilaston yleinen ongelma koskee kustannustietojen harhaanjohtavuutta tilanteessa, jossa kunnat järjestävät palveluitaan toisistaan poikkeavilla tavoilla. Toiminta- ja talustilasto ei anna kustannusten tulkinnassa tarvittavaa tietoa hallinto- tai palvelutuotantomalleista. Kulttuuripalveluita voidaan järjestää yhdessä toisen kunnan kanssa tai niitä voidaan ostaa toiselta kunnalta tai kuntayhtymältä tai yksityiseltä tai kolmannen sektorin tuottajalta. Tilasto ei kerro paljoakaan kunnassa tarjolla olleista kulttuuripalveluista tai niiden käytöstä. Ainoastaan kirjastopalveluista esitetään muutamia toimintaa tarkentavia tietoja (fyysisten kirjastokäyntien ja lainausten lukumäärät sekä kirjahankintoihin käytetty rahamäärä).

Suomen Kuntaliitto on yhdessä Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämisyhteisö Cuporen kanssa kehittämässä kuntien kulttuuritoiminnan tilastointia. Vertailukelpoista tietoa tarvitaan tämän sektorin suunnittelussa ja seurannassa, ja käynnissä oleva kunta- ja palvelurakenneuudistus on korostanut tietotarpeita entisestään. Hankkeesta on ilmestynyt tähän mennessä kaksi kyselypohjaista julkaisua (Saukkonen ja Ruusuvirta 2008 sekä Ruusuvirta ym. 2008a). Vuotta 2006 koskeneessa pilottivaiheessa oli mukana 14 kaupunkia. Kyselyt ovat kohdistuneet paitsi kulttuuritoiminnan kustannuksiin myös hallintorakenteisiin ja palvelutuotantomalleihin. Vuotta 2007 koskevassa kyselyssä on mukana jo järjestyksessä 18 suurinta kaupunkia sekä viisi muuta kaupunkia (Ruusuvirta ym. 2008b).

Helsingin kaupungin tietokeskus on julkaissut vuodesta 1993 lähtien 10 suurimman kaupungin palvelukustannusten vertailua, joista tuorein koskee vuoden 2006 tilannetta (Helin 2008b). Kulttuurin osalta niissä on käytetty lähdeaineistona Tilastokeskuksen julkaisemaa Kuntien talous- ja toimintatilastoa sekä Teatterin

tiedotuskeskus ry:n, Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n ja Museoviraston julkaisemia sektorikohtaisia tilastoja.

Euroopan unionin kulttuurin puiteohjelmia koskevat tiedot ovat peräisin Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMOsta ja Media Plus -ohjelmaa koskevat tiedot Suomen elokuvasäätiöstä. Tiedot pohjoismaisesta kulttuurituesta on saatu Hanasaaren kulttuurikeskuksesta ja Pohjoismaiden ministerineuvostosta.

Suurimpia kulttuuria tukevia säätiöitä koskevat tiedot on hankittu suoraan niiltä itseltään. Säätiöt julkaisevat tietoja jakamistaan avustuksista vuosikertomuksissa ja nettisivuillaan; niiden käytettävyyttä tilastoinnissa heikentävät kuitenkin toisistaan poikkeavat kohdealueluokitukset. Taiteen keskustoimikunta on selvittänyt säätiöiden taiteille ja kulttuurille antamaa tukea muutaman vuoden välein 1980-luvun puolestavälistä lähtien. Tuorein julkaisu koskee vuotta 2005 (Oesch 2008). Aineistona siinä käytettiin säätiöiden toimintakertomuksia ja tilinpäätösasiakirjoja. Säätiökentästä on tehty myös yksittäisiä tutkimuksia (esim. Manninen 2005).

Taiteen keskustoimikunta on selvittänyt yritysten taiteille ja kulttuurille antamaa tukea noin kolmen vuoden välein vuodesta 1984 alkaen. Kysely on kattanut taidehankinnat, sponsoroinnin, lahjoitukset sekä muut mahdolliset tutkimuodot. Vuonna 1999 tutkimuotojen joukkoon lisättiin markkinointiyhteistyö ja otos laajennettiin samassa yhteydessä suuryrityksistä pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Tuorein tutkimus koskee vuoden 2003 tilannetta (Oesch 2005). Seuraava tehdään vuonna 2009. Mainostajien Liitto laatii vuosittain sponsorointibarometrin. Liittoon kuuluu noin 400 kauppa- ja teollisuutta, palvelualoja sekä julkisyhteisöjä edustavaa jäsenyritystä. Kysely koskee sponsoroinnin kohteita edeltävänä vuotena sekä tulevia suunnitelmia. Euromääräisiä tukia siinä ei tiedustella.

Muut lähteet

- Helin, Heikki (2006). Kuntien talouden vertailu ongelmallista. *Kuntalehti* 3/2006, 38–39.
- Helin, Heikki (2008a). Kuinka kuntien tilastovertilau vaikeutuu. *Kuntalehti* 7/2008, 39–40.
- Helin, Heikki (2008b). Kunnat janoon. Suurten kaupunkien palvelukustannukset 2006. *Tutkimuskatsauksia* 5/2008. Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Kangas, Anita ym. (2002). Kulttuuripoliittinen päätöksenteko, lainsäädäntö ja hallinto. Teoksessa Ilkka Heiskanen ym. (toim.) *Taiteen ja kulttuurin kentät*. Helsinki: Tietosanoma, 28–88.
- Karhunen, Paula (2008). Taidetoimikuntien myöntämä tuki 2007. *Tilastotiedote* 1/2008. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.
- Karttunen, Sari (2003). Kuntien kulttuuritoiminta ja sen kustannukset. *Kulttuuri ja viestintä* 2003: 1. Helsinki: Tilastokeskus.
- Karttunen, Sari (2004). Taiteilijoiden lukumäärän kehitys 1950-luvulta 2000-luvulle. Teoksessa Robert Arpo (toim.) *Taiteilija Suomessa*. Taiteen keskustoimikunnan julkaisuja 28. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta, 13–36.
- Kaunisharju, Kirsti (2007). Luovien alojen kehittämishankkeet 2000–2006. *KTM julkaisuja* 4/2007. Helsinki: Kauppa- ja teollisuusministeriö.
- Kulttuuritekoja yhdyntävässä Euroopassa (2006). Suomalaisen kulttuuritoimijoiden osallistuminen Euroopan unionin KULTTUURI 2000 -ohjelmaan. Helsinki: Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO.
- Manninen, Maarit (2005). Säätiöt Suomessa. *Cuporen julkaisuja* 7. Helsinki: Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore.
- Oesch, Pekka (2005). Yritysten tuki taiteille 2003 ja tuen muutokset 1993–2003. *Tilastotietoa taiteesta* 34. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.
- Oesch, Pekka (2008). Säätiöiden tuki taiteille 2001 ja 2005. *Tilastotietoa taiteesta* 38. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.
- Opetusministeriön hallinnonalan rakennerahastohankkeet 2000-2005 (2006). Opetusministeriön julkaisuja 2006: 40.
- Rautiainen, Pauli (2008). Suomalainen taiteilijatuki. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.
- Ruusuvirta, Minna ym. (2008a). Kulttuuritoiminnan kustannukset 14 kaupungissa vuonna 2006. Raportti tiedonkeruun pilottihankkeen tuloksista. Helsinki: Cupore ja Suomen Kuntaliitto.
- Ruusuvirta, Minna ym. (2008b). Kulttuuritoiminnan kustannukset 23 kaupungissa vuonna 2007. Helsinki: Cupore ja Suomen kuntaliitto.
- Saukkonen, Pasi (2008). Luotettavat mittarit kulttuurin tilasta tarpeen. *Kuntalehti* 5/2008, 46–48.
- Saukkonen, Pasi ja Ruusuvirta, Minna (2008). Kuntien kulttuuritoiminnan menojen ja tulojen tiedonkeruu. Raportti tiedonkeruun pilottihankkeen toteutuksesta, siitä saaduista kokemuksista ja toiminnan kehittämismahdollisuuksista. *Cuporen verkkojulkaisuja* 4. Helsinki: Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore.
- Sponsorointibarometri 2007. Mainostajien liitto. Tiedote 17.4.2007.
- Suomen tilastollinen vuosikirja 2000. Helsinki: Tilastokeskus.
- Veikkauksen vuosi 2007. Helsinki: Veikkaus Oy.
- www.cupore.fi (Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore)
- www.hel2.fi/Tietokeskus (Helsingin kaupungin tietokeskus)
- www.kunnat.net (Suomen Kuntaliitto)
- www.mainostajat.fi (Mainostajien liitto)
- www.minedu.fi (Opetusministeriö)
- www.oph.fi (Opetushallitus)
- www.taiteenkeskustoimikunta.fi (Taiteen keskustoimikunta)
- www.veikkaus.fi (Veikkaus Oy)

Taulukot – Tables

- 10.1 Kulttuurimäärärahat valtion talousarviossa 2005–2009
Funds allocated to culture in the State budget 2005–2009
- 10.2 Kulttuurimäärärahojen osuus valtion ja opetusministeriön menoista 2000–2008
Cultural outlays as percentage of Ministry of Culture and state expenditure 2000–2008
- 10.3 Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarojen jako taiteen, tieteen, urheilun ja nuorisokasvatuksen kesken 2000–2008
Distribution of revenues from the lottery and football pools between art, science, sports and youth education 2000–2008
- 10.4 Taiteen keskustoimikunnan myöntämät apurahat ja avustukset 2005–2007 tukimuodoittain
Grants and subsidies awarded by the Arts Council of Finland by type 2005–2007
- 10.5 Kuntien kulttuuritoimen nettokustannukset tehtävittäin 2002–2006
Net operating costs of municipalities by function in the field of culture 2002–2006
- 10.6 Kymmenen asukasluvultaan suurimman kunnan nettokustannukset tehtävittäin kulttuurialalla 2006
Net operating costs of the ten largest municipalities (by population) by function in the field of culture 2006
- 10.7 EU:n kulttuurin puiteohjelmien tuki suomalaisille hankkeille 2000–2008
Support from EU cultural programmes for Finnish projects 2000–2008
- 10.8 EU:n media-alan puiteohjelmien tuki suomalaisille hankkeille 2001–2007
Support from EU media programmes for Finnish projects 2001–2007
- 10.9 Suurimpien taidetta ja kulttuuria tukevien säätiöiden apurahat taiteelle ja kulttuurille 2003–2007
Grants to art and culture from major foundations supporting art and culture 2003–2007

10.1 Kulttuurimäärärahat valtion talousarviossa 2005–2009
10.1 Funds allocated to culture in the State budget 2005–2009

	Määrärahat nimellisarvoin – Funds allocated, nominal value										
	2005		2006		2007		2008		2009		Muutos – Change 2007–2008
	Tilinpäätös – Balance sheet	%	Tilinpäätös – Balance sheet	%	Tilinpäätös – Balance sheet	%	Talousarvio – Budget	%	Esitys – Budget proposal	%	
1 000 € EUR 1,000		1 000 € EUR 1,000		1 000 € EUR 1,000		1 000 € EUR 1,000		1 000 € EUR 1,000		%	
Valtion talousarvio yhteensä ¹⁾ – Total State budget ¹⁾	37 468 000		39 384 000		40 327 000		43 673 419		45 755 000		4,8
Opetusministeriön hallinnonala – Ministry of Education	6 129 000		6 401 000		6 542 000		6 989 663		7 498 011		7,3
Kulttuurimäärärahat yhteensä – Cultural outlays total	351 996	100	368 386	100	392 275	100	426 383	100	469 784	100	10,2
Josta veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroja – Of which profits from the national lottery and football pools	185 280		190 387		188 800		189 200		191 886		1,4
Valtion / kansalliset laitokset – State / national institutions	119 398	34	126 231	34	128 966	33	140 638	33	148 912	32	5,9
Suomen Kansallisooppera ²⁾ – Finnish National Opera ²⁾	40 933		42 005		43 015		45 343		46 996		3,6
Museovirasto – National Board of Antiquities ..	18 248		19 952		20 038		23 594		23 917		1,4
Suomen elokuvasäätiö – Finnish Film Foundation	12 320		16 349		15 866		17 836		20 336		14,0
Suomen Kansallisteatteri – Finnish National Theatre	12 128		12 352		12 725		13 399		13 833		3,2
Valtion taidemuseo ²⁾ – Finnish National Gallery ²⁾	17 703		17 742		18 043		18 227		19 485		6,9
Suomenlinnan hoitokunta (ml. liikenne) – Administration of Suomenlinna	4 308		4 060		4 553		4 550		5 210		14,5
Näkövammaisten kirjasto – Finnish Library for the Visually Impaired	6 201		6 238		7 107		7 159		6 968		-2,7
Kansallinen audiovisuaalinen arkisto ³⁾ – National Audiovisual Archive ³⁾	3 555		3 524		3 581		4 623		5 995		29,7
Valtion elokuvataarkastamo – Finnish Board of Film Classification	544		547		560		583		611		4,8
Venäjän ja Itä-Euroopan Instituutti – Finnish Institute for Russian and East European Studies	805		806		807		843		992		17,7
Taidetoimikunnat (toimintamenot) – Arts councils (operating expenses)	2 653		2 656		2 671		4 481		4 569		2,0
Valtionosuudet ja lakiin perustuvat avustukset – Statutory state subsidies and grants	168 115	48	171 591	47	192 080	49	212 081	50	233 847	50	10,3
Kirjastot – Libraries	99 892		101 700		120 521		124 354		129 446		4,1
Museot – Museums	18 169		18 987		19 353		25 192		30 875		22,6
Teatterit ja orkesterit – Theatres and orchestras	43 974		45 529		46 665		56 972		67 938		19,2
Kuntien kulttuuritoimi – Municipal cultural services	6 080		5 375		5 541		5 563		5 588		0,4
Taiteilijoiden apurahat ja avustukset – Grants and subsidies to artists	16 552	5	16 806	5	17 029	4	17 120	4	19 411	4	13,4
Apurahat – Grants	8 020		8 362		8 388		8 388		10 060		19,9
Kirjastoapurahat – Public lending right compensation grants	2 600		2 412		2 609		2 700		3 100		14,8
Kuvataiteen näyttöapurahat – Compensation grants to visual artists	841		841		841		841		960		14,1
Säveltaiteen ja kuvittajien kirjastoapurahat – Public lending right compensation grants for music and illustrators	170		170		170		170		170		0,0
Alueellinen taiteen edistäminen – Regional promotion of art	4 921		5 021		5 021		5 021		5 121		2,0
Muu taiteen ja kulttuurin edistäminen – Other promotion of art and culture	47 931	14	53 758	15	54 200	14	56 544	13	67 614	14	19,6

1) Ilman valtiovelan vähennyksiä. – Without decrease in State debt.

2) Sisältää valtion kiinteistöhallinnon uudistuksesta johtuvia tilakustannuksia. – Includes premise costs due to the State real estate management reform.

3) Vuoteen 2008 saakka Suomen elokuva-arkisto. – Until 2008 the Finnish Film Archive.

Lähteet – Sources:

Suomen tilastollinen vuosikirja – Statistical Yearbook of Finland. Helsinki: Tilastokeskus – Statistics Finland

Opetusministeriö – Ministry of Education

10.2 Kulttuurimäärärahojen osuus valtion ja opetusministeriön menoista 2000–2008					
10.2 Cultural outlays as percentage of Ministry of Culture and state expenditure 2000–2008					
Vuosi – Year	Valtion menot – State expenditure	Opetusministeriön menot – Ministry of Education expenditure	Kulttuurimäärärahat – Cultural outlays	Valtion menoista – Of state expenditure	Opetusministeriön menoista – Of Ministry of Education expenditure
	1000 € (käypään hintaan) – EUR 1,000 (current prices)			%	%
2000	38 472 000	4 695 390	292 907	0,76	6,2
2001	36 072 000	5 152 308	295 531	0,82	5,7
2002	35 511 000	5 437 000	302 231	0,85	5,6
2003	36 897 000	5 786 203	315 515	0,86	5,5
2004	36 320 000	5 969 700	332 534	0,92	5,6
2005	37 468 000	6 128 598	351 996	0,94	5,7
2006	39 384 000	6 401 000	368 386	0,94	5,8
2007	40 327 000	6 541 690	392 275	0,97	6,0
2008 ¹⁾	43 673 000	6 989 663	426 383	0,98	6,1

1) Talousarvio. Aiempien vuosien tiedot tilinpäätöksestä. – Budget. Data on preceding years based on final accounts.

Lähteet – Sources:

Suomen tilastollinen vuosikirja – Statistical Yearbook of Finland. Helsinki: Tilastokeskus – Statistics Finland

Valtion talousarviot ja tilinpäätökset – State budget proposals and final accounts

10.3 Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarojen jako taiteen, tieteen, urheilun ja nuorisokasvatuksen kesken 2000–2008					
10.3 Distribution of revenues from the lottery and football pools between art, science, sports and youth education 2000–2008					
Käyttökohde – Recipient sector	Vuosi – Year				
	2000	2005	2006	2007	2008 ¹⁾
mlj. € (käypään hintaan) – EUR million (current prices)					
Yhteensä – Total	382,2	382,6	402,8	401,5	407,9
Taide (ml. kirjastot) – Art (incl. libraries)	208,7	185,3	190,3	188,8	189,2
Taide – Art (%)	55	48	47	47	46
Tiede – Science	74,5	75,7	79,5	76,6	77,1
Urheilu ja liikuntakasvatus – Sports	79,0	89,9	97,8	100,1	104,1
Nuorisotyö – Youth work	19,9	31,6	35,2	36,0	37,5

1) Talousarvio. – Budget.

Lähteet – Sources:

Valtion tilijaoittelut ja tilinpäätökset. – State budgets and final accounts.

Opetusministeriö – Ministry of Education.

10.4 Taiteen keskuksistoimikunnan myöntämät apurahat ja avustukset 2005–2007 tukimuodoittain*			
10.4 Grants and subsidies awarded by the Arts Council of Finland by type 2005–2007*			
Tukimuoto – Type of support	2005	2006	2007
	1000 € – EUR 1000		
Yhteensä – Total	19 418	20 186	20 368
Taiteelliseen työskentelyyn (taiteilijat) – For artistic work (artists)	11 610	11 743	11 987
Taiteilija-apurahat ¹⁾ – Artist grants ¹⁾	7 320	7 444	7 627
Taiteilijaprofessuurit – Artist professors	488	478	501
Valtionpalkinnot ²⁾ – State Prizes ²⁾	219	225	225
Kirjastoapurahat ³⁾ – Public lending right grants for writers & translators ³⁾	2 573	2 584	2 623
Kuvittajien ja sarjakuvataiteen kirjastoapurahat – Public lending right grants for illustrators and comic artists	50	50	50
Näyttöapurahat – Public display grants for visual artists	841	841	841
Säveltaiteen kirjastoapurahat – Public lending right grants for musicians & composers	120	120	120
Projekteihin (taiteilijat/työryhmät/yhteisöt) – For artistic projects (artists/groups/collective bodies)	3 915	4 265	4 211
Kohdeapurahat – Project grants	736	745	761
Matka-avustukset – Travel grants	248	314	229
Residenssi- ja taiteilijavaihtotoiminta – Artist in residence scheme	241	236	256
Elokuvakulttuurin tuki – Film culture	228	245	245
Kuvataiteen ateljee- ja työpajatuki – Ateliers and workshops for visual artists	35	70	70
Kuvataiteen julkaisutuki – Visual artists' publications	55	100	100
Kuvataiteen näyttelytoiminta – Exhibitions of visual arts	520	539	539
Lastenkulttuurituki – Children's culture	486	480	480
Lyhytaikaiset ammattiteatterituotannot – Short-term theatre projects	175	175	175
Media-, sirkus- ja monitaidetuki – Media, circus and multidisciplinary projects	192	290	290
Muotoilun edistäminen (ohjelma) – Policy programme for design	156	79	–
Muotoilun projektituki – Design projects	135	195	270
Näytelmäkirjallisuuden kantaesitystuki – Drama literature (premiere performances)	215	241	241
Rakennustaiteen edistäminen (ohjelma) – Policy programme for architecture	129	174	173
Tanssikulttuurin tuki – Dance culture	38	40	40
Tanssiproduktioiden tuki – Dance productions	171	172	172
Valokuvataiteen produktiotuki – Production of photographic art	90	100	100
Valokuvateosten laatutuki – Publishing of photographic art	65	70	70
Yhteisöille – For collective bodies	3 893	4 178	4 171
Taiteen ja tutkimuksen vuorovaikutus – Interaction between art and research	70	70	70
Alueellinen valokuvatoiminta – Regional activities in photographic art	205	230	230
Alueelliset elokuvakeskukset – Regional cinema centres	400	380	380
Alueoopperat – Regional operas	327	389	344
Elokuvan laatutuki – Cinema productions	360	360	360
Kirjallisuuden projektituki – Projects of literature	60	58	275
Lukemisen ja luovan kirjoittamisen edistäminen – Promotion of reading and creative writing	200	225	275
Konserttitoiminnan edistäminen – Promotion of concert activities	206	247	254
Musiikkikilpailut – Music competitions	50	44	39
Musiikkileirit ja mestarikurssit – Music courses	340	350	358
Rahoituslain ulkopuoliset orkesterit – Orchestras (outside the scope of the Financing Act)	220	208	251
Rahoituslain ulkopuoliset tanssiteatterit – Dance theatres/companies (outside the scope of the Financing Act)	380	432	432
Rahoituslain ulkopuoliset teatterit – Theatres (outside the scope of the Financing Act)	1 010	1 080	1 080
Sävellystilaukset – Commissioning of compositions	65	106	98

* Taiteen keskuksistoimikunta, valtion taidetoimikunnat sekä apurahalautakunnat; ei alueellisia taidetoimikuntia. – Central Arts Council, national arts councils and grant boards; excluding regional arts councils.

1) Sisältää aiempina vuosina myönnetty monivuotiset taiteilija-apurahat. – Including long-term artist grants valid in 2006.

2) Sisältää lastenkulttuurin valtionpalkinnot. – Including state prizes for merits in children's culture.

3) Mukana tietokirjailijat. – Including non-fiction writers.

Lähde – Source:

Taiteen keskuksistoimikunta, www.taiteenkeskuksistoimikunta.fi – Arts Council of Finland, www.artscouncil.fi

10.5 Kuntien kulttuuritoimen nettokustannukset tehtävinäin 2002–2006*					
10.5 Net operating costs of municipalities by function in the field of culture 2002–2006*					
Tehtävä – Function	2002	2003	2004	2005	2006
Käypään hintaan (1 000 €) – Current prices (EUR 1 000)					
Kulttuurialan tehtävät yhteensä¹⁾ – Cultural functions total¹⁾	535 867	555 328	573 270	597 381	615 011
Kirjastot – Libraries	224 927	235 045	241 509	250 570	257 827
Museot, teatterit ja orkesterit yms. ¹⁾ – Museums, theatres and orchestras etc. ¹⁾	167 931	183 479	186 817	198 849	196 995
Taiteen perusopetus ²⁾ – Basic education of arts ²⁾	47 235	49 059	49 412	52 815	53 879
Muu kulttuuritoimi ³⁾ – Other cultural functions ³⁾	95 774	87 745	95 532	95 147	106 310
Käypään hintaan (€/as.) – Current prices (EUR/inh.)					
Kulttuurialan tehtävät yhteensä¹⁾ – Cultural functions total¹⁾	103	106	109	114	117
Kirjastot – Libraries	43	45	46	48	49
Museot, teatterit ja orkesterit yms. ¹⁾ – Museums, theatres and orchestras etc. ¹⁾	32	35	36	38	37
Taiteen perusopetus ²⁾ – Basic education of arts ²⁾	9	9	9	10	10
Muu kulttuuritoimi ³⁾ – Other cultural functions ³⁾	18	17	18	18	20

* Ilman ns. liikelaitosmallin mukaisesti järjestettyä liiketoimintaa. – Excluding commercial operations organised on the commercial public institution model.

- 1) Tehtäväluokitus muuttunut 2006. Aikaisemmin museot, teatterit ja orkesterit yhdessä. – Function classification has been changed in 2006. Previously museums, theatres and orchestras were grouped together.
- 2) Sisältää itsenäisinä yksikköinä toimivat taiteen perusoppilaitokset. Musiikkioppilaitoksista mukana kaikki ei-ammattilinen opetus. – Includes independent basic arts education institutes. All non-vocational training at musical institutes included.
- 3) Muu kulttuuritoiminta, kuten kongressi- ja kulttuurikeskukset, kulttuuriharrastusten ja -palvelujen tuki ja tarjonta. – Other cultural activities such as congress and cultural centres, support and supply of cultural hobbies and services.
- 4) Ei sisällä tehtäväluokkaa Opetus- ja kulttuuritoimen hallinto (66,7 milj. euroa 2006), josta kulttuurin osuutta ei voida erottaa. Luokkaan kuuluvat mm. yleiset hallinto- ja suunnittelutehtävät, joita ei voida kohdistaa opetus- ja kulttuuritoimen muihin tehtäväluokkiin. Laitosten sisäinen hallinto kohdistetaan samaan tehtäväluokkaan kuin laitoksen muu toiminta, esim. teatterin hallinto teatteri-, tanssi- ja sirkustoimintaan. Yleisen kulttuuritoimen avustukset samoin kuin kulttuurisihteerin palkkaus luokassa Muu kulttuuritoiminta. – Excludes the function Education and cultural administration (EUR 66.7 million 2006) of which the share of culture cannot be separated. It includes i.a. general administrative and planning functions that cannot be assigned to other functions within education and cultural services. Internal administration in institutions is assigned to the same function as the other activities of the institution, e.g. theatre administration is assigned to the function Theatre, dance and circus activities. General cultural subsidies as well as remuneration paid to a cultural secretary come under Other cultural functions.

Lähde – Source:

Tilastokeskus, Aluetaloustilastot. – Statistics Finland, Regional Economic Statistics.

10.6 Kymmenen asukasluvultaan suurimman kunnan nettokustannukset tehtävittäin kulttuurialalla 2006*
10.6 Net operating costs of the ten largest municipalities (by population) by function in the field of culture 2006*

	Kulttuurialan tehtävät ¹⁾ – Cultural functions total ¹⁾	Kirjastot – Libraries	Museo- ja näyttely- toiminta ²⁾³⁾ – Museum and exhibition activities ²⁾³⁾	Teatteri-, tanssi- ja sirkustoiminta ³⁾⁴⁾ – Theatre, dance and circus activities ³⁾⁴⁾	Musiikki- toiminta ³⁾⁵⁾ – Music activities ³⁾⁵⁾	Taiteen perusopetus ⁶⁾ – Basic education in the arts ⁶⁾	Muu kulttuuri- toiminta ⁷⁾ – Other cultural functions ⁷⁾
1 000 € – EUR 1 000							
Koko maa – Whole country	615 011	257 827	80 351	60 362	56 282	53 879	106 310
Josta 10 suurinta (%) – Of which the ten largest (%)	49	36	63	..	74	..	63
Helsinki	85 526	28 936	11 488	⁸⁾	10 388	⁸⁾	34 714
Espoo	39 100	13 212	7 798	1 920	3 896	2 663	9 611
Tampere	41 550	11 604	8 913	5 204	8 781	1 176	5 872
Vantaa	18 222	7 259	1 616	212	249	2 512	6 374
Turku	28 794	7 798	6 706	6 384	4 919	592	2 395
Oulu	23 232	6 679	2 936	6 271	2 959	2 368	2 019
Lahti	20 574	5 385	2 918	6 072	3 776	747	1 676
Kuopio	15 577	4 219	2 429	3 744	2 929	⁸⁾	2 256
Jyväskylä	14 381	4 630	3 200	3 462	2 123	425	541
Pori	12 477	3 716	2 624	1 307	1 885	1 779	1 166
€/asukas – EUR/inhabitant							
Koko maa – Whole country	117	49	15	11	11	10	20
10 suurinta – The ten largest	162	50	27	..	23	..	36
Helsinki	152	51	20	⁸⁾	18	⁸⁾	61
Espoo	166	56	33	8	17	11	41
Tampere	201	56	43	25	43	6	28
Vantaa	96	38	9	1	1	13	34
Turku	164	44	38	36	28	3	14
Oulu	178	51	23	48	23	18	16
Lahti	208	55	30	61	38	8	17
Kuopio	171	46	27	41	32	⁸⁾	25
Jyväskylä	170	55	38	41	25	5	6
Pori	164	49	34	17	25	23	15

* Ilman ns. liikelaitosmallin mukaisesti järjestettyä liiketoimintaa. Nettokustannukset laskettu vähentämällä käyttökustannuksista käyttötuotot. – Excluding business operations organised on the so-called municipal enterprise model. Net costs have been calculated by subtracting operating revenues from operating costs.

- 1) Ei sisällä tehtäväluokkaa Opetus- ja kulttuuritoimen hallinto, johon kuuluvat mm. yleiset hallinto- ja suunnittelutehtävät, joita ei voida kohdistaa opetus- ja kulttuuritoimen muihin tehtäväluokkiin. Laitosten sisäinen hallinto kohdistetaan samaan tehtäväluokkaan kuin laitoksen muu toiminta, esim. teatterin hallinto teatteri-, tanssi- ja sirkustoimintaan. Yleisen kulttuuritoimen avustukset samoin kuin kulttuurisihteerin palkkaus luokassa Muu kulttuuritoiminta. – Excludes education and cultural administration, which includes i.a. general administrative and planning functions that cannot be assigned to other functions within education and cultural services. Internal administration in institutions is assigned to the same function as the other activities of the institution, e.g. theatre administration is assigned to the function Theatre, dance and circus activities. General cultural subsidies as well as remuneration paid to a cultural secretary come under Other cultural functions.
- 2) Kunnan järjestämä museo- ja näyttelytoiminta sekä vastaavan toiminnan tukeminen. Näyttelyihin sisältyvät sekä taide- että yleisemmin kulttuurialaan kuuluvat näyttelyt. – Museum and exhibition activities organised by the municipality and support for such activities. Exhibitions include both art exhibitions and more general exhibitions in the field of culture.
- 3) Tehtäväluokitus muutunut 2006. Aikaisemmin museot, teatterit ja orkesterit yhdessä. – Function classification has been changed in 2006. Previously museums, theatres and orchestras were grouped together.
- 4) Kunnan järjestämä teatteri-, tanssi- ja sirkustoiminta sekä vastaavan toiminnan tukeminen. – Theatre, dance and circus activities organised by the municipality and support for such activities.
- 5) Kunnan järjestämä musiikkitoiminta sekä vastaavan toiminnan tukeminen, mm. orkesterit, bändit, kuorot ja oopperat. – Music activities organised by the municipality and support for such activities i.a. orchestras, bands, choirs and operas.
- 6) Sisältää taiteen perusopetuksesta annetun lain mukaisen kunnan järjestämän tai tukeman toiminnan, ei kuitenkaan kunnan kansalaisopiston järjestämää taiteen perusopetusta. – Includes activities organised or supported by the municipality as set out in the Act on basic education in the arts. Excluded is basic education in the arts provided by municipal adult education institutes.
- 7) Muu kulttuuritoiminta, kuten kongressi- ja kulttuurikeskukset, kulttuuriharrastusten ja -palvelujen tuki ja tarjonta. – Other cultural activities such as congress and cultural centres, support and supply of cultural hobbies and services.
- 8) Sisältyy muihin tehtäviin. – Included in other functions.

Lähde – Source:

Tilastokeskus, Aluetaloustilastot – Statistics Finland, Regional Economic Statistics

10.7 EU:n kulttuurin puiteohjelmien tuki suomalaisille hankkeille 2000–2008							
10.7 Support from EU cultural programmes for Finnish projects 2000–2008							
Ohjelma – Programme	Ohjelmakausi/vuosi – Programme period/year						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Kulttuuri 2000 – Culture 2000 (2000–2006)							
Tuetut hankkeet (kpl) – Projects supported (no.)	219	186	224	201	233	217	202
– suom. pääjärjestäjänä – Finnish main organiser	7	7	6	10	6	7	3
– suom. yhteisjärjestäjänä – Finnish co-organiser	35	19	16	13	10	10	8
Tuki yhteensä (milj. euroa) – Total support (million euro)	32	30	33	32	32	33	29
– suom. pääjärj. (1 000 €) – Finnish main organiser (1000 €) . . .	344	1 150	1 380	826	840	784	97
– suom. yhteisjärj. (1 000 €) – Finnish co-organiser (1000 €) . . .	8 290	6 450	4 890	2 820	2 322	3 283	858
Ohjelma – Programme	Ohjelmakausi/vuosi – Programme period/year						
	2007	2008					
Kulttuuri – Culture (2007–2013)							
Tuetut hankkeet (kpl) – Projects supported (no.)	130	209					
– suom. pääjärjestäjänä – Finnish main organiser	4	10					
– suom. yhteisjärjestäjänä – Finnish co-organiser	9	12					
Tuki yhteensä (milj. euroa) – Total support (million euro)	31	32					
– suom. pääjärj. (1 000 €) – Finnish main organiser (1000 €) . . .	335	411					
– suom. yhteisjärj. (1 000 €) – Finnish co-organiser (1000 €) . . .	1 910	7 848					

Lähteet – Sources:

Kansainvälisen kulttuurivaihdon keskus CIMO – Centre for International Mobility CIMO.

10.8 EU:n media-alan puiteohjelmien tuki suomalaisille hankkeille 2001–2007 10.8 Support from EU media programme for Finnish projects 2001–2007						
Ohjelma – Programme	Ohjelmakausi/vuosi – Programme period/year					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
	1 000 €					
Media Plus (2001–2006)						
Yhteensä¹⁾ – Total¹⁾	1 065	1 408	1 155	1 574	1 896	1 317
Hankekehittelytuki – Project development support	270	290	535	485	450	555
Tuki rahoituksen hankintaan – Support for accessing financing	–	–	–	–	17	41
Teatterielokuvien levittäjien harkinnanvarainen tuki – Selective support for cinema distributors	87	346	159	56	86	77
Teatterielokuvien levittäjien automaattituki – Automatic support for cinema	215	236	331	242	181	181
Tv-levitystuki – Television broadcasting support	306	271	–	–	707	280
Festivaalituki – Support for festivals	80	70	52,5	93	116	107
Elokuvateatteriverkostot – Cinema theatre networks	107	78	77,5	³⁾ 78	127	77
Koulutus ²⁾ – Training ²⁾	–	117	–	–	–	–
Automaattinen video/dvd-tuki – Automatic support for video and dvd	–	–	–	621	213	–
	Ohjelmakausi/vuosi – Programme period/year					
Ohjelma – Programme	2007					
	1 000 €					
Media 2007 (2007–2013)						
Yhteensä – Total	1 137					
Hankekehittelytuki – Project development support	540					
Tuki rahoituksen hankintaan – Support for accessing financing	72					
Teatterielokuvien levittäjien harkinnanvarainen tuki – Selective support for cinema distributors	186					
Teatterielokuvien levittäjien automaattituki – Automatic support for cinema	189					
Tv-levitystuki – Television broadcasting support	–					
Festivaalituki – Support for festivals	95					
Elokuvateatteriverkostot – Cinema theatre networks	55					
Uusien jakeluteiden tuki – Support for new distribution channels	–					
Koulutus ²⁾ – Training ²⁾	–					

1) Lisäksi suomalaiset osallistuivat Media Plus -ohjelman koulutukseen. – In addition, Finnish professionals participated in training programmes of Media Plus.

2) Osarahoitusta koulutuksen järjestäjille. – Co-financing for organising training.

3) Arvio. – Estimate.

Lähde – Source:

Suomen elokuvasäätiö, Media Desk – Finnish Film Foundation, Media Desk

10.9 Suurimpien taidetta ja kulttuuria tukevien säätiöiden apurahat taiteelle ja kulttuurille 2003–2007					
10.9 Grants to art and culture from major foundations supporting art and culture 2003–2007					
	2003	2004	2005	2006	2007
	1 000 € – EUR 1 000				
Viisi suurinta yhteensä – Five major ones total	29 303	31 073	35 760	40 233	46 624
Svenska kulturfonden – Swedish cultural fund	13 510	14 069	16 450	17 788	21 071
Arkkitehtuuri – Architecture	33	12	7	9	5
Julkaisuutoiminta – Publication	501	284	217	142	134
Kirjallisuus – Literature	240	345	487	720	941
Kuvataide – Visual art	521	1 013	1 164	1 176	1 373
Lasten ja nuorten toiminta – Activities of children and young people	691	467	776	–	–
Museo- ja kotiseutuutoiminta – Museum and local activities	601	774	1 336	932	2 075
Näyttämötaide – Theatre	553	589	771	902	1 218
Säveltaide – Music	766	1 035	1 239	1 875	2 002
Taideteollisuus – Industrial art	246	133	59	187	314
Tanssitaide – Dance	123	113	169	192	164
Tapahumat, festivaalit – Events, festivals	406	304	156	–	–
Valokuva, elokuva ja video – Photography, film, video	495	532	684	981	821
Muu kulttuurityö, koulutus ja tiede ¹⁾ – Other cultural activities, education and science ¹⁾	8 335	8 470	9 385	10 674	12 025
Suomen Kulttuurirahasto ²⁾ – Finnish Cultural Foundation ²⁾	9 438	10 196	10 656	11 459	12 357
Arkkitehtuuri – Architecture	288	240	393	209	469
Kirjallisuus – Literature	860	777	942	1 168	1 238
Kuvataiteet – Visual art	2 452	2 684	2 491	2 823	2 798
Näyttämötaiteet – Theatre	1 358	1 385	1 722	1 792	1 911
Säveltaiteet – Music	2 650	3 061	2 680	3 042	3 035
Taideteollisuus – Industrial art	652	726	887	892	1 026
Valokuva- ja elokuvataide – Photography and cinema	685	625	881	882	1 084
Lastenkulttuuri – Children's culture	494	698	660	651	797
Föreningen Konstsamfundet rf. – The society Konstsamfundet	2 684	3 177	4 000	5 528	7 340
Kuvataide – Visual art	48	27	36	1 127	180
Musiikki – Music	168	170	752	296	284
Teatteri – Theatre	277	219	278	356	481
Julkaisuutoiminta – Publications	835	1 288	1 004	1 178	522
Yleiset kulttuurivastukset – General cultural grants	292	542	857	1 298	1 632
Koulutus – Education	1 064	931	1 073	1 274	4 240
Jenny ja Antti Wihurin rahasto – Jenny and Antti Wihuri Foundation	2 196	1 997	2 769	3 222	3 307
Arkkitehtuuri – Architecture	–	–	26	63	54
Kirjallisuus, taidehistoria ym. – Literature, art history, etc.	397	397	327	290	389
Kuvataiteet, taideteollisuus, tekstiilitaide ym. – Visual art, industrial art, textile art, etc.	89	90	34	82	74
Musiikki – Music	630	624	786	666	657
Näyttämö-, tanssi- ja lausuntataide – Theatre, dance, recitation	268	273	310	353	354
Palkinnot – Awards	300	60	50	210	50
Taideostot ja kuvataiteen erityiskohteet – Art purchases and special goals of visual arts	253	253	260	260	260
Myöhemmin määrittävät tarkoitukset – Purposes to be determined later	110	300	123	107	311
Muut (tuki säätiöille, seuroille yms.) ¹⁾ – Other (support to foundations, societies, etc.) ¹⁾	150	–	853	1 191	1 158
Alfred Kordelinin yleinen edistys- ja sivistysrahasto – Alfred Kordelin general educational fund	1 475	1 635	1 990	2 236	2 549
Arkkitehtuuri – Architecture	12	12	20	23	26
Joukkoviestintä – Mass communication	27	30	35	40	44
Kansanvalistus – General education	305	315	340	370	400
Kaunokirjallisuuden suomennos – Translation of fiction into Finnish	18	18	20	20	22
Kaunokirjallisuus – Fiction	143	151	160	170	190
Kulttuurin ja taiteen tutkimus – Culture and art research	–	–	74	77	82
Lausuntataide – Recitation	8	7	10	10	10
Kuvataide – Visual art	207	223	280	298	382
Musiikki – Music	100	110	143	160	188
Näyttämötaide – Theatre	94	94	115	130	144
Sirkustaide – Circus	–	–	10	10	10
Taideteollisuus – Industrial art	29	40	47	55	60
Tanssitaide – Dance	14	20	30	37	42
Valokuvaus – Photography	18	20	25	32	34
Muut taidealat – Various fields of art	–	35	83	91	8
Taidealojen tohtoritutkinnot – Post-graduate qualifications and degrees in the field of art	–	–	48	56	56
Erilliset kulttuurihankkeet – Special cultural projects	500	560	682	800	851

1) Sisältää muutakin kuin kulttuurirahoitusta. – Also includes other than cultural funding.

2) Sisältää myös maakuntarahastot, yhteensä 8,2 milj. € vuonna 2007. – Regional funds, a total of EUR 8,2 million in 2007, are included.

Lähteet – Sources:

Säätiöiden vuosikertomukset ja omat ilmoitukset. – Annual reports and other reports of the foundations.

11 Kulttuurialan koulutus ja työvoima

Taide- ja kulttuurialan koulutus

Kulttuurialan koulutus on ollut voimakkaassa kasvussa 1980–1990-luvuilta lähtien. Koulutuspaikkoja on lisätty useilla kulttuurialan lohkoilla nojaten yhtäältä taloudellisen tuotannon yleiseen rakenteen muutokseen ja toisaalta sellaisiin kulttuurikysyntää oletettavasti kiihdyttäviin ilmiöihin kuin koulutustason nousu, varallisuuden kasvu sekä vapaa-ajan lisääntyminen. Monet kulttuurin osa-alueista ovat kuuluneet hakijoiden keskuudessa suosituimpien joukkoon, niinpä mahdollisuuksiin perustaa uusia koulutusohjelmia ja lisätä sisäänottoa on tartuttu hanakasti. Kulttuurialan koulutettujen työllistyminen on kuitenkin ollut keskimääräistä heikompaa. Tilanne on aiheuttanut viime vuosina keskustelua siitä, voidaanko näillä aloilla jo puhua ylikoulutuksesta ja kuinka koulutustarvetta voidaan mitata aloilla, joilla ei ole selkeitä työpaikkoja. Samoin on esitetty kysymys, voidaanko julkisin varoin järjestetyn koulutuksen ymmärtää sisältävän lupauksen työllistymisestä tietylle alalle. (Ks. esim. Karhunen ja Rensu 2006, 120–121.)

Viimeaikaisissa koulutuksen mitoitusarvioissa kulttuuri- ja tiedotustyö on määritelty kuuluvan yhtä aikaa sekä ”kasvavan työllisyyden pääammattiryhmiin” että ”supistuvan aloittajatarpeen aloihin” (Koulutus ja tutkimus 2007–2012, 17 ja 31). Valtioneuvoston vuosiksi 2007–2012 hyväksymän koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman mukaan uusien opiskelijoiden määrää kulttuurialalla tulee supistaa jopa kolmanneksella vuoden 2006 tilanteesta (7 780) vuoteen 2012 mennessä (5 170). Sisäänottojen määrä vähenee kaikilla koulutuslohkoilla ja kaikilla koulutusasteilla lukuun ottamatta viestintä- ja informaatiotieteiden ja kuvataiteen yliopistotutkintoja. Esimerkiksi kulttuurin- ja taiteiden tutkimuksen opiskelijoiden määrästä on suunnitelman mukaan tarkoitus leikata viiden vuoden aikana jopa puolet, 341:stä 170:een. (Koulutus ja tutkimus vuosina 2007–2012, 57–58.)

Opetushallinnon vuoden 2002 koulutusluokituksessa kulttuurialoiksi lasketaan käsi- ja taideteollisuus, kuvataide, kirjallisuus, teatteri, tanssi ja musiikki, viestintä- ja informaatiotieteet sekä kulttuurin- ja taiteiden tutkimus. Edellä mainituissa opetusministeriön laskelmissa on käytetty tätä määritelmää. Yhteenlaskettuna näiden alojen tutkintoon johtavassa koulutuksessa toisen asteen oppilaitoksissa, ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa oli vuonna 2006 noin 39 750 opiskelijaa, mikä oli seitsemän prosenttia kaikkien opintoalojen opiskelijoista (taulukko 11.1). Uusia opiskelijoita kulttuurialalle otettiin tuona vuonna runsaat 9 600 (6 % kaikista uusista opiskelijoista) ja tutkintoja suoritettiin runsaat 6 700 (7 % kaikista tutkinnoista). Kulttuurialan

opiskelijoista kolmasosa oli ammatillisessa peruskoulutuksessa (33 %), vajaa kolmasosa (30 %) ammattikorkeakoulussa ja runsas kolmasosa (37 %) yliopistoissa. Tutkinnoista sen sijaan miltei puolet (45 %) suoritettiin ammatillisen koulutuksen puolella; ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen osuudet olivat molemmat runsaan neljänneksen luokkaa (27 % ja 28 %).

Ammatillisella peruskoulutuksella tarkoitetaan peruskoulun jälkeistä koulutusta (toinen aste). Kulttuurialalla voi suorittaa esimerkiksi audiovisuaalisen viestinnän tai sirkusalan perustutkinnon; edellisten tutkintonimike on media-assistentti, jälkimmäisten sirkusartisti. Vuonna 2006 ammatillisessa peruskoulutuksessa aloitti kulttuurialoilla lähes 5 200 opiskelijaa ja tutkinnon suoritti runsaat 3 000 opiskelijaa. Uusista opiskelijoista naisten osuus oli 64 prosenttia ja tutkinnon suorittaneista 66 prosenttia. (Taulukko 11.1.)

Kulttuurialoilla voidaan suorittaa ammattikorkeakoulututkinto esimerkiksi vaatetusalan koulutusohjelmassa tai restauroinnin koulutusohjelmassa; edellisten tutkintonimike on vestonomi, jälkimmäisten artonomi. Pop/jazz-musiikin koulutusohjelmasta puolestaan valmistuu muusikoita (AMK) ja musiikkipedagogeja (AMK). Erällä kulttuurialoilla voi nykyisin suorittaa myös ylemmän AMK-tutkinnon, esimerkiksi Lahden ammattikorkeakoulussa muotoilun alalla. Vuonna 2006 ammattikorkeakouluihin otettiin kulttuuri- ja taidealoille noin 2 900 opiskelijaa. Kulttuurialan tutkinnon ammattikorkeakouluissa suoritti 1 850 opiskelijaa. Uusista opiskelijoista naisten osuus oli 69 prosenttia ja tutkinnon suorittaneista 74 prosenttia. (Taulukko 11.1.)

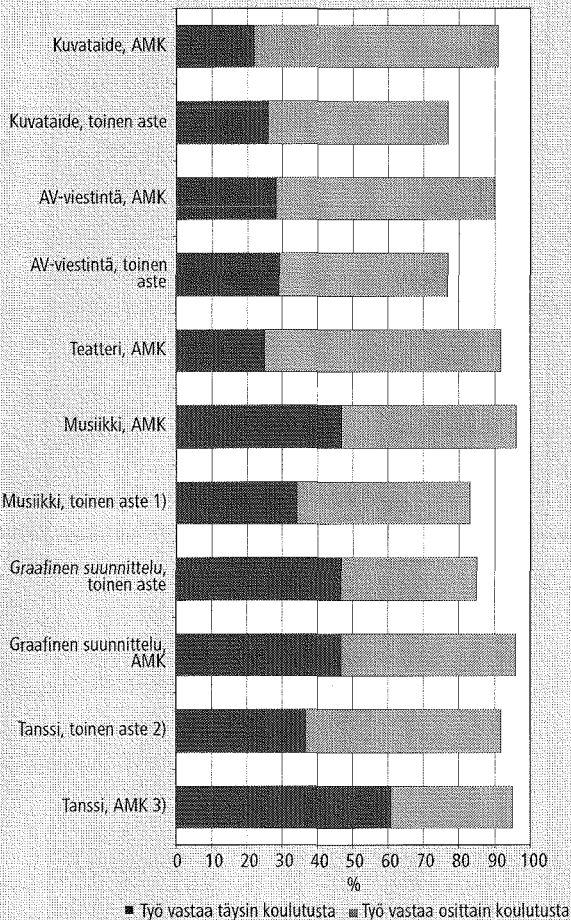
Yliopistotasolla kulttuurialojen koulutuksessa oli vuonna 2006 yhteensä lähes 14 800 opiskelijaa ja tutkintoja suoritettiin 1 850. Naisia oli opiskelijoista 70 prosenttia ja tutkinnon suorittaneista 73 prosenttia. Kulttuurialan yliopisto-opiskelijoista oli taideyliopistoissa – Sibelius-Akatemiassa, Taideteollisessa korkeakoulussa, Teatterikorkeakoulussa ja Kuvataideakatemiassa – runsaat 4 000 ja muissa yliopistoissa runsaat 10 700. (Taulukko 11.1.) Taiteen- ja kulttuurintutkimusta voi opiskella lukuisissa yliopistoissa ja korkeakouluissa eri puolilla maata. Tämän koulutussektorin opiskelijat (3 649 henkeä) edustivat vuonna 2006 neljänestä koko kulttuurialan opiskelijoista. Seuraavina tulivat viestintä- ja informaatiotieteet (2 825) sekä kirjallisuus (2 181).

Varsinaiset taidealat edustavat varsin pientä osaa opintoalojen kokonaisuudesta. Vuonna 2006 taideyliopistojen opiskelijat muodostivat kaksi prosenttia kaikista yliopisto-opiskelijoista ja niissä suoritettut tutkinnot kolme prosenttia kaikista yliopistotutkinnoista (taulukko 11.2). Jatkotutkinnoista taideyliopistoissa suoritettiin vajaan prosentin verran. Taideyliopistojen ohella taidealan yliopisto-opetusta on annettu 1960-luvulta läh-

Tietoruutu 11.1 – Taidekoulutuksesta valmistuneiden työhön sijoittuminen

Taiteen keskustoimikunnassa saatiin vastikään päätökseen monivuotinen tutkimushanke, jossa tarkasteltiin taidealalla annettavan koulutuksen ja siitä valmistuneiden määrää sekä tutkinnon suorittaneiden sijoittumista työelämään (Karhunen ja Rensujeff 2006; ks. myös Karhunen 2004b). Erillistutkimus oli tarpeen, sillä taidealaa ei ole määritelty virallisissa koulutustilastoissa ja -luokituksissa valtion taidehallinnon näkökulmasta relevantilla tavalla. Tilastokeskuksen julkaisemista sijoittumistilastoista ei myöskään selviä, millaisiin työtehtäviin koulutuksen saaneet tarkalleen ottaen sijoittuvat ja kuinka suureksi he katsovat saamansa koulutuksen merkityksen työelämässä. Näiden asioiden kartoittamiseksi Taiteen keskustoimikunnan tutkimusyksikössä

Kuvio 11.1
Toisen asteen tai ammattikorkeakoulututkinnon taidealalla 2000-luvun alkupuolella suorittaneiden näkemykset työn ja koulutuksen vastaavuudesta

1 Pääasiassa muusikoita.
2 Pääasiassa tanssijoita.
3 Tanssipedagogeja.

Lähde: Karhunen ja Rensujeff 2006, 55 ja 69.

tehtiin laajat kyselyt kuvataide- ja audiovisuaalisen alan, musiikkialan sekä tanssi- ja teatterialan koulutuksesta toiselta asteelta tai ammattikorkeakouluista 2000-luvun alkupuolella valmistuneille (Karhunen 2004a, 2005 ja 2006).

Parhaiten koulutusta vastaavaan työhön sijoittuneita olivat tanssitaiteen ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet, joista 61 prosenttia katsoi koulutuksen ja työn vastaavan täysin toisiaan. Kaikilla muilla aloilla osuus jäi alle puolen. Heikoin koulutuksen ja työn vastaavuus oli kuvataiteen alueella: toisen asteen tutkinnon suorittaneista 26 prosenttia ja AMK-tutkinnon suorittaneista vain 22 prosenttia katsoi tekevänsä täysin koulutusta vastaavaa työtä. (Kuvio 11.1.)

Kaikilla aloilla tanssia lukuun ottamatta yliopistokoulutus tuotti parhaan työllisyyden. Tanssitaiteessa AMK-taso päihitti yliopiston, mikä kuitenkin selittyi siitä, että ammattikorkeakouluissa ei kouluteta tanssijoita vaan ainoastaan tanssipedagogeja, jotka ovat työllistyneet hyvin (Karhunen ja Rensujeff 2006, 121).

Työttömyyden ohella kokonaan työvoiman ulkopuolelle jääminen on taidealalla tutkinnon suorittaneiden keskuudessa keskimääräistä yleisempää. Osaselytyksenä on opintojen päätoiminen jatkaminen. Useilla taidealoilla koulutus on moninkertaista. Esimerkiksi toisen asteen tutkinnon kuvataiteessa tai musiikissa suorittaneista 18 prosenttia jatkoi opintojaan päätoimisesti; ammattikorkeakoulutasolla osuus oli kuvataiteessa 10 prosenttia ja musiikissa 9 prosenttia (mts. 115–116).

Lähteet

Karhunen, Paula (2004a). Kuvan ja median koulutuksesta työelämään. Kyselytutkimus ammatillisen tutkinnon suorittaneista. Tilastotietoa taiteesta 33. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.
 Karhunen, Paula (2004b). Taiteilijakoulutus Suomessa – kehityslinjoja 1960-luvulta 2000-luvulle. Teoksessa Robert Arpo (toim.) Taiteilija Suomessa. Taiteen keskustoimikunnan julkaisuja 28. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta, 37–68.
 Karhunen, Paula (2005). Musiikin koulutuksesta työelämään. Kyselytutkimus toisen asteen ja ammattikoulututkinnon suorittaneille. Tilastotietoa taiteesta 35. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.
 Karhunen, Paula (2006). Tanssin ja teatterin koulutuksesta työelämään. Kyselytutkimus toisen asteen ja ammattikoulututkinnon suorittaneille. Tilastotietoa taiteesta 36. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.
 Karhunen, Paula ja Rensujeff, Kaija (2006). Taidealan koulutus ja työmarkkinat. Ammatillisen koulutuksen määrä ja valmistuneiden sijoittuminen. Tutkimusyksikön julkaisuja n:o 31. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.

tien Tampereen yliopiston Näyttelijäntöön laitoksessa sekä vuodesta 1990 lähtien Lapin yliopiston Taiteiden tiedekunnassa, jossa toimii viisi koulutusohjelmaa: audiovisuaalinen mediakulttuuri, graafinen suunnittelu, kuvataidekasvatus, tekstiili- ja vaatetusala sekä teollinen muotoilu. Porin yliopistokeskuksessa aloitettiin vuonna 2004 Taideteollisen korkeakoulun visuaalisen kulttuurin maisteriohjelma, joka vastaa pitkälti kuvataiteilijan koulutusta.

Taideyliopistoihin pääsy on keskimääräistä vaikeampaa. Esimerkiksi Teatterikorkeakouluun otettiin vuonna 2007 vain vajaat viisi prosenttia pyrkineistä, kun osuus kaikissa yliopistossa oli 17 prosenttia (taulukko 11.2). Sibelius-Akatemiaan pääsi (19 %) näennäisesti keskimääräistä helpommin, mutta käytännössä edellytys riittävistä musiikillisista valmiuksista karsinee hakijoita merkittävästi etukäteen.

Kulttuurialan koulutuksen saaneet edustivat vuonna 2005 vajaata kolmea prosenttia koko tutkinnon suorittaneesta työvoimasta (taulukko 11.7). Lukumääräisesti heitä oli noin 55 920. Koulutusaloista ehdottomasti yleisin oli käsi- ja taideteollisuus, jonka tutkinto oli lähes 26 400:lla työvoimaan kuuluvalla henkilöllä; näistä liki kolme neljäsosaa (19 300) oli ammatillisen koulutuksen tutkintoja. Kulttuurialan koulutettujen työllisyys oli vuonna 2005 jonkin verran heikompi (työttömyysaste 13 %) kuin koko tutkinnon suorittaneen työvoiman (työttömiä 9 %). Kaikkein korkeimmat työttömyysasteet löytyivät kuvataidealan koulutuksen saaneiden piiristä: ammatillisen asteen tutkinnon suorittaneista oli työttöminä 27 prosenttia, ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista peräti 36 prosenttia ja yliopistokoulututkinnon suorittaneista 21 prosenttia. Työttömyys kuvataidealalla on silti laskenut 2000-luvun alkuvuosista. On huomattava, että nämä luvut koskevat työllistymistä mille tahansa alalle eivätkä ainoastaan koulutusta vastaaviin tehtäviin. Vapaiden taiteilijoiden työttömyysluvut heijastavat lisäksi aina työvoimaviranomaisten muuttuvia ohjeistuksia ja käytäntöjä (ks. esim. Järvinen 2007).

Taideyliopistojen ulkomainen opiskelijavaihto on keskimääräistä vilkkaampaa. Vuosina 1997–2005 kaikista opintoaloista innokkaimmin kansainväliseen vaihtoon osallistuivat kuvataidealan opiskelijat musiikkialan sijoituessa kokonaisvertailussa kolmanneksi (Alanen 2006). Taideyliopistoihin tulee nykyisin paljon runsaammin opiskelijoita vaihtoon ulkomailta kuin täältä lähtee maailmalle. Vuonna 2007 niistä osallistui pitkiin, yli kolmen kuukauden vaihtoihin yhteensä 149 opiskelijaa ja niihin tuli 245 opiskelijaa; lyhyeen vaihtoon lähti 134 ja tuli 15 opiskelijaa (taulukko 11.3). Vuonna 2007 pitkiä ja lyhyitä vaihtoja tehtiin taideyliopistoista yhteensä 283, mikä vastasi yli puolta uusista opiskelijoista (mittarista ks. Alanen 2006). Ammattikorkeakoulujen kulttuurialalta tehtiin vuonna 2007 ulkomaille 451 pitkää vaihtoa ja Suomeen suuntautui vastaavasti 349 vaihtoa (CIMO).

Taide- ja kulttuurityövoima

Kulttuuriala on kokonaisuutena heterogeeninen ja käsittää useita tuotantorakenteeltaan ja ansaintalogiikaltaan toisistaan merkittävästi poikkeavia osa-alueita. Joillakin alueilla toiminta tapahtuu pääosin yritysmuodossa (esimerkiksi mainostoimistot tai kustantamot), toisilla taas enemmistönä ovat julkiset tai pääosin julkisen rahoituksen varassa toimivat laitokset (kuten museot tai teatterit). Henkilöstö voi vaihdella yhdestä jopa tuhansiin työntekijöihin. Työmarkkina-asetaltaan kulttuurin ammattilainen voi olla vapaa ammatinharjoittaja, freelancer, palkansaaja tai yrittäjä, ja monesti samalla henkilöllä on useita erilaisia asemia päällekkäin tai peräkkäin lyhyen jakson aikana (ks. esim. Akola ym. 2007 tai Rensujeff 2003 ja 2004). Monilla taiteen ja kulttuurin aloilla työllisten määrää on vaikea määritellä yksiselitteisesti, sillä työtä voidaan tehdä ajoittaisesti, osapäiväisesti, sivutoimisesti ja jopa palkatta. Tämän vuoksi ammatin harjoittajia ei voida poimia rekisteri- tai tilastoaineistoista pelkästään tavanomaisen markkinakriteerin eli pääasiallisen tulonlähteen avulla. Alan koulutusta ei myöskään voida käyttää ainoana kriteerinä, sillä harvoilla aloilla on ehdoton koulutusvaatimus ja toisaalta useat alan tutkinnon suorittaneista ovat sijoittuneet aivan muihin tehtäviin tai saavat niistä pätulonsa. Moniulotteisuutensa vuoksi kulttuurityövoimaa onkin tapana kuvata useista eri määritelmistä käsin käyttämällä apuna useita erilaisia aineistoja, jotka tarjoavat ilmiön vaihtoehtoisia tai toisiaan täydentäviä näkökulmia (ks. esim. Karttunen 2001 ja 2004).

Silloin kun kulttuurityövoiman kuvauksessa käytetään lähteenä laajoja koko väestöä koskevia tutkimus-, tilasto- tai rekisteriaineistoja, jotka on koodattu käyttäen virallisia, pitkälle kansainvälisesti harmonisoituja luokituksia, laskentaan poimitaan yleensä kuvion 11.2 mukaisesti sekä tietyissä ammateissa että tietyillä toimialoilla työskentelevät henkilöt (ja lopputuloksesta poistetaan näiden päällekkäisyys). Eri aikoina, eri tarkoituksiin ja eri maissa tehdyt kulttuurityövoimalaskennat poikkeavat sen suhteen, kuinka laajaa kulttuurin määritelmää käytetään ja kuinka pitkälle ”arvoketjut” viedään. Alueen rajauksessa esiintyy vaihtelua esimerkiksi arkkitehtuurin ja käsityöalojen tai viihde-, virkistys- ja vapaa-ajan palveluiden mukaan ottamisessa. Arvoketjut puolestaan katkaistaan joskus lähelle kulttuurin ”luovaa ydintä” (kuten taidetoimintaa) tai ulotetaan pisimmillään kulttuurin tekemisen, välittämisen tai vastaanottamisen välineiden (kuten televisiovastaanotinten, digiboksien tai antennien) valmistukseen ja kauppaan. Suomessa tehdyissä laskelmissa on yleensä noudatettu pikemmin laajaa kuin suppeaa rajausta tarkoituksena tarjota tiedon käyttäjille monipuolisia valintamahdollisuuksia.

Tilastokeskuksen suurista aineistoista kulttuurityövoiman volyymin ja ominaispiirteiden haarukointiin

Kuvio 11.2
Työvoima kulttuurisektorilla kulttuuristen ammattien ja toimialojen yhdistelmänä

		TOIMIALAT	
		Kulttuuriset	Muut
AMMATIT	Kulttuuriset	esim. orkesteri- muusikko taidelaitos- toiminnassa	teollinen muotoilija auton- valmistuksessa
	Muut	hallinto- johtaja taidelaitos- toiminnassa	

soveltuvat lähinnä työssäkäyntitilasto ja työvoimatutkimus. Ne tuottavat erilaisia näkemyksiä kulttuurityövoimasta jo toisistaan poikkeavien keruumenetelmensä vuoksi. Työssäkäyntitilasto on pääosin rekisteripohjainen kokonaistutkimus. Haastattelupohjainen työvoimatutkimus sen sijaan perustuu otokseen, mikä taas asettaa omat rajoituksensa työvoiman kokonaisuudessa marginaalisen kulttuurialan yksityiskohtaiseen tarkasteluun. Kulttuuritilastoissa kulttuurityövoimaa kuvattaessa lähdepohjana on tähän saakka käytetty työssäkäyntitilastoa, minkä lisäksi on julkaistu tietoja mm. alalla toimivien ammatillisten järjestöjen jäsenmääristä. Työvoimatutkimuksen aineiston käyttöä on ehkäissyt otospohjaisuuden ohella se, että toimialoja ei vuoteen 2003 saakka koodattu luokitusten tarkimmalla 4- tai 5-numerotasolla, mikä on kulttuurin identifiointiin edellytys. Esimerkiksi toimiala ”taideteollinen muotoilu ja suunnittelu” voidaan erottaa vasta viiden numeron tarkkuudella (74871), sillä 4-numerotasolla se kuuluu ”muualla luokittelemattomiin liike-elämän palveluihin” (7487) ja 3-numerotasolla vielä suurempaan ”muut palvelut liike-elämälle” (748) ryhmään. Työvoimatutkimuksessa ei lisäksi vuoteen 2008 saakka kysytty tietoja tuloista. Työssäkäyntitilastosta tulotiedot ovat olleet saatavilla, joskin niistä ovat puuttuneet verottomat apurahat, jotka ovat useilla kulttuurin osa-alueilla keskeisiä rahoituslähteitä.

Työvoimatutkimuksen käytöstä tehdään vuoden 2009 aikana kulttuuritilastoinnissa erillisselvitys, jonka pohjalta päätetään, otetaanko se ensisijaiseksi lähteeksi kulttuurityövoiman kuvauksessa vai kehitetäänkö malli, jossa hyödynnetään sekä työssäkäyntitilaston että työvoimatutkimuksen tietoja. Jotta aineistojen erityiset näkökulmat kulttuurityövoimaan voidaan hahmottaa, keruutapojen vaikutusta tällä alueella on analysoitava huolellisesti. Tilastokeskuksessa vastikään tehty ammattitietojen yhtenäistämiprojekti osoitti, että työssäkäyntitilaston ja työvoimatutkimuksen välillä on eroja paitsi tietojen keruumenetelmässä myös koo-

dauskäytännöissä, viiteajankohdissa ja käsitteistöissä. Tällaisten yksityiskohtien merkitys saattaa korostua kulttuurin tapaisella useilta osin keskiverrosta poikkeavalla alueella.

Työssäkäyntitilasto antaa sellaisen ”objektiivisen” kuvan kulttuurityövoimasta, joka taltioituu hallinnollisiin asiakirjoihin ja virallisiin rekistereihin. Se perustuu noin 40 hallinnolliseen ja tilastolliseen aineistoon, joista tärkeimpiä ovat verohallinnon rekisterit, Eläketurvakeskuksen, Valtiokonttorin ja Kuntien eläkevakuutuksen työsuhteaineistot, työ- ja elinkeinoministeriön työnhakijarekisteri sekä Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikka- sekä tutkinto- ja opiskelijarekisterit. Henkilön työllisyys sekä ammatti ja työpaikan toimiala pyritään päättämään eri lähdeaineistoista niin, että ne kuvaisivat tilannetta vuoden viimeisellä viikolla. Työllisyys päätellään ensisijaisesti työeläke- ja verotiedoista. Henkilölle määritellään päätyösuhteen perusteella ainoastaan yksi ammatti; päätyösuhte taas määräytyy ensisijaisesti tulojen pohjalta.

Taulukoissa 11.5 ja 11.6 tarkastellaan kulttuurisektorin työvoimaa työssäkäyntitilaston pohjalta erikseen kulttuurisiksi lasketuilla toimialoilla ja kulttuurisissa ammateissa. Tämänhetkisen suosituksen mukaan ammatteja ja toimialoja ei tässä aineistossa tulisi yhdistää, sillä ne päätellään osin eri rekistereistä eivätkä tarkalleen ottaen koske samaa viiteajankohtaa. Ongelma nousee esiin juuri sellaisten henkilöiden tapauksessa, joilla on useita työpaikkoja tai ansaintalähteitä päällekkäin tai peräkkäin saman vuoden aikana, kuten on tyyppillistä monella kulttuurin osa-alueella. Vuonna 1995 kulttuurin toimialoilla oli työssäkäyntitilaston mukaan noin 74 500 ja vuonna 2005 vajaat 85 300 työntekijää. Kulttuuritoimialojen prosentuaalinen osuus työvoimasta on tämän lähteen perusteella pysynyt viime vuodet 3,7–3,8 prosenttina. Työntekijämäärä kulttuurin toimialoilla kasvoi 15 prosenttia vuodesta 1995 vuoteen 2005, mikä oli hieman hitaampaa kuin koko työvoiman kasvu tänä aikana (17 %). Vuosien 2004 ja 2005 välillä kulttuurialat kasvoivat hieman nopeammin (0,8 %) kuin koko työvoima (0,1 %). Yksittäisistä toimialoista eniten tällä välillä olivat kasvaneet taideteollinen muotoilu ja suunnittelu (41 %) ja antiikkiliikkeet (25 %). Eniten supistuneita olivat sen sijaan kuvataallenteiden jäljentäminen (–43 %), valokuvien kehittäminen (–32 %), TV- ja radiovastaanottimien valmistaminen (–28 %), kirjatukkukauppa (–27 %) sekä elokuvien levitys ja videoiden tukkujakelu (–23 %). (Taulukko 11.5.)

Työssäkäyntitilaston mukaan kulttuuriammateissa työskenteli yhteensä lähes 65 800 henkeä vuonna 2005. Kasvua vuodesta 1995 oli 15 prosenttia eli hieman keskimääräistä vähemmän. Osuus koko työllisestä työvoimasta oli 2,9 prosenttia, ja se on pysynyt viime vuodet osapuilleen samansuuruisena. Vuosittaisia ammattitietoja on tuotettu työssäkäyntitilastossa vuodesta 2004 lähtien, kun aikaisemmin niitä oli saatavilla lä-

hinnä väestölaskentavuosina (eli joka viides vuosi). Vuosien 2004 ja 2005 välillä yksittäisistä ammattiryhmistä eniten olivat kasvaneet kuvataiteilijoiden ja taideollisten suunnittelijoiden (29 %) sekä kulttuurijohtajien (22 %) ryhmät. Lasku oli suurinta klovnien, taikurien ja akrobaattien (–34 %), kaivertajien ja syövyttäjien (–30 %) sekä valokuvatuotteiden teollisten valmistajien (–29 %) ryhmissä. Useat graafisen alan ammatit ovat supistuneet voimakkaasti sitten vuoden 1995. (Taulukko 11.6.)

Haastattelupohjainen työvoimatutkimus antaa työssäkäyntitilastoa subjektiivisemmän näkökulman kulttuuri työvoimaan. Työvoimatutkimuksen tiedonkeruu perustuu Tilastokeskuksen väestötietokannasta (15–74-vuotiaat) kahdesti vuodessa satunnaisesti poimittuun otokseen. Kuukausittainen otos on noin 12 000 henkeä. Työlliseksi määrittymisen edellyttää, että henkilö on tehnyt ansiotyötä haastatteluviikkoa edeltäneen viikon aikana vähintään tunnin rahapalkkaa tai luontaiselta vastaan tai voittoa saadakseen (tai on ollut tilapäisesti poissa työstä). Jos vastaajalla on useita työpaikkoja, häntä pyydetään valitsemaan niistä tärkein, joka merkitään päätyöksi; toiseksi tärkein merkitään sivutyöksi. Ammattia ilmoittaessaan haastateltava voi käyttää valintansa perusteena ajankäyttöä, tulomuodostusta, koulutusta tai jopa vakaata pyrkimystä ja valmistautumista (kuten yrityksen perustamista). Pää- ja sivutyölle määritellään toimiala työnantajan tai oman yrityksen toimialan mukaan.

Alustavan analyysin perusteella työvoimatutkimus ja työssäkäyntitilasto antavat jo kulttuuri ammattien harjoittajien lukumäärästä hyvin erilaiset tulokset. Vuonna 2005 työvoimatutkimuksen mukaan heitä oli noin 82 700 mutta työssäkäyntitilaston mukaan 65 800, kuten edellä todettiin. Kulttuuri ammattien osuus koko työllisestä työvoimasta oli työvoimatutkimuksen mukaan 3,4 prosenttia ja työssäkäyntitilaston mukaan 2,9 prosenttia (tekstitalukko 11.1; laskelmaan sisältyvät toimialat näkyvät taulukosta 11.6). Lukumäärien poikkeama koski ennen muuta taideammattia, joissa työssäkäyntitilaston mukaan työskenteli vajaat 11 400 henkilöä mutta työvoimatutkimuksen mukaan miltei kaksinkertainen määrä, noin 22 100 henkilöä. Karkeasti yleistäen luvut poikkeavat sitä enemmän toisistaan, mitä moniselitteisempiä ammattinimikkeet ovat ja mitä ”epätyypillisempää” työtä ammatissa tehdään eli kuinka paljon poiketaan vakainaisesti ja kokopäiväisesti tehtävän palkkatyön normista. Laskelmassa taideammattieiksi on Tilastokeskuksen vuoden 2001 ammattiluokitukselta katsottu seuraavat ammatit: kirjailijat ja dramaturgit (ammattikoodi 24515), kuvataiteilijat, taideollisen alan suunnittelijat jne. (2452), klassisen musiikin säveltäjät, muusikot ja laulajat (2453), tanssitaiteilijat (2454), näyttelijät (24551), teatteri- ja elokuvaohjaajat (24552), taide- ja taideollisen alan asiantuntijat (34711), viihdemuusikot, laulajat, tanssijat ym. (3473) sekä klovnit, taikurit, akrobaatit ym.

Tekstitalukko 11.1

Työllinen työvoima kulttuuri ammattieissa Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen ja työssäkäyntitilaston mukaan 2005

	Työvoimatutkimus ¹	Työssäkäyntitilasto	Erotus
	Lkm		%
Kulttuuri ammattit yhteensä	82 700	65 788	26
– taideammattit	22 100	11 382	94
– muut kulttuuri ammattit	60 600	54 406	11
Työllinen työvoima yhteensä	2 400 800	2 265 211	6
– josta kulttuuri ammattit %	3,4	2,9	.

¹ Otoksen aineisto korotettu vastaamaan perusjoukkoa; luvut pyöristetty.

Lähde: Tilastokeskus.

(3474). – Vastaaventyyppejä vertailuja tehdään jatkossa myös kulttuurin toimialoista kuviossa 11.2 esitetyn nelikenttämallin mukaisesti. Lisäksi analysoidaan pääammatin ohella sivuammattia koskevat tiedot.

Työvoimatutkimukseen perustuvien tietojen tuottamista kulttuuri työvoimasta puoltaa se, että EU:n tilastovirasto Eurostat käyttää kulttuuritilastoissaan lähteenä eri maiden työvoimatutkimusten aineistoja, jotka toimitetaan sille harmonisoidussa muodossa. Työssäkäyntitilastoa vastaavia rekisteripohjaisia aineistoja ei useimmissa EU-maissa ole käytettävissä. Tähän mennessä Eurostat on julkaissut tilastoja kulttuuri työvoimasta vuosilta 2002 ja 2005 (ks. taulukko 13.20 sivulla 282). Vuonna 2005 kulttuuri työvoiman osuus koko työvoimasta oli Suomessa Eurostatin kulttuuritilaston mukaan 3,3 % (vuonna 2002 se oli 3,5 %). Osuus oli EU-maista kolmanneksi korkein Hollannin (3,8 %) ja Ruotsin (3,5 %) jälkeen. EU-maissa yhteenlaskettuna kulttuurin osuus oli 2,4 prosenttia työvoimasta. (Cultural Statistics 2007, 54.)

Kulttuuri työvoima muodostuu Eurostatin laskelmassa kuvion 11.2 mukaisesti ammattien ja toimialojen yhdistelmänä. Kulttuuri on kuitenkin määritelty siinä hieman suppeammin kuin Suomen kansallisissa kulttuuritilastoissa eikä arvoketjuja myöskään ole viety yhtä pitkälle. Laskelma sisältää silti kansainvälisen kulttuuritilastointikäytännön mukaisesti joukkoviestinnän (”media”). Kulttuurin rajausta Eurostatin tilastoissa suunnitellaan parhaillaan laajennettavaksi, joskin lähinnä ns. luovien alojen suuntaan. Eroja kotimaiseen käytäntöön syntyy myös siitä, että maiden EU:hun toimittamassa työvoimatutkimusaineistossa ammatit ja toimialat on koodattu 2–3 numeron tarkkuudella, minkä vuoksi ammatit x toimialat -matriisin kunkin ruudun kulttuuripitoisuuden arviointiin on kehitetty erityinen menetelmä (ks. Cultural Statistics 2007, 53).

Eurostatin kulttuuritilastojen mukaan kulttuuri työvoima oli niin Suomessa kuin koko EU:n tasolla muuta työvoimaa korkeammin koulutettua (taulukko 11.4). Se oli myös keskittynyt urbaaneille alueille muuta työvoimaa huomattavasti voimakkaammin. Kulttuuri työ-

voimasta suurempi osuus on itsensä työllistäviä kuin muusta työvoimasta (Suomessa nämä osuudet olivat 90 % versus 80 %). Tilapäisten työsuhteiden osuus ei sen sijaan ollut Suomessa kulttuurisektorilla (19 %) merkittävästi korkeampi kuin koko työvoimassa (18 %); molemmat osuudet itse asiassa ylittivät EU-keskiverron. Osa-aikatyötä tehtiin kulttuurin parissa useammin kuin muilla aloilla (Suomessa 21 % versus 13 %), samoin sivutöitä tekeviä oli suhteessa runsaammin kuin muualla työvoimassa (8 % versus 4 %). Kotona työn tekeminen oli lisäksi yleisempää kulttuurialoilla kuin muilla aloilla.

Taidealan ammattilaisia oli työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston mukaan työttöminä työnhakijoina vuonna 2007 noin 3 400. Määrä on ollut muuttaman vuoden laskusuunnassa, kuten koko työvoiman työttömyysaste (taulukko 11.8). Taideammattien osuus kaikista työttömistä työnhakijoista on kuitenkin hienoisesti kasvanut koko 2000-luvun (1,6 % vuonna 2007). Lokakuussa 2008 taidealan työttömistä kolmasosa oli kuvataiteilijoita (33 %). Toisena tulivat muusikot vajaan viidenneksen osuudella (17 %). Taiteenaloikohtaisia työttömyysprosentteja ei ole tähän laskettu, sillä perusjoukkoa on monilla aloilla vaikea määritellä. Esimerkiksi taidemaalarien työttömyydestä suuntaa antavaa tietoa vuonna 2007 saa suhteuttamalla Taidemaalariunionin jäsenmäärän (1 284 henkilöä) ja taidemaalarin ammatikseen ilmoittaneiden työttömien työnhakijoiden määrän (287). Tulokseksi saadaan tällöin 22 prosenttia, mikä on huomattavasti korkeampi kuin koko työvoiman työttömyysaste tuona vuonna, vajaat seitsemän prosenttia.

Kuntasektori työllisti Tilastokeskuksen palkkatilastojen mukaan vuonna 2006 kokopäiväisesti lähes 180 henkilöä näyttelijän nimikkeellä. Heidän keskimääräinen säännöllinen kuukausiansionsa oli 2 314 euroa (taulukko 11.9). Soittajia kuntien palveluksessa oli runsaat 250. Heidän palkkansa oli samaa luokkaa kuin näyttelijöiden, 2 327 euroa kuussa. Museotoimenjohtajien ansiot (3 369 euroa) olivat hieman korkeammat kuin kulttuuritoimenjohtajien (3 151 euroa) mutta alhaisemmat kuin kulttuurijohtajien (3 867 euroa). Kulttuurialan yksittäisistä nimikkeistä kuntien palveluksessa yleisin oli kirjastovirkailija. Heidän lukumääränsä oli 1 660 ja keskipalkkansa 1 815 euroa. Kirjastovirkailijoista valtaosa (89 %) oli naisia.

Yksityisellä sektorilla kokopäiväisiä näyttelijöitä oli vuonna 2006 yhteensä 484 henkeä. Heidän palkkansa oli hieman korkeampi kuin kuntasektorilla, 2 489 euroa kuussa (taulukko 11.10). Kulttuurityövoimaa löytyi myös yksityisistä teollisuusyrityksistä. Esimerkiksi kustannustoiminta-alalla johtajina työskenteleviä henkilöitä oli 61. Heidän keskipalkkansa oli korkeampi (4 748 euroa kuussa) kuin minkään kuntasektorilla toimivan kulttuurialan johtaja- tai asiantuntijaryhmän.

Kulttuurialan ammatilliset järjestöt

Suomessa toimii useita kymmeniä taide- ja kulttuurialan ammatillisia järjestöjä. Niistä 14:llä oli yli tuhat jäsentä vuonna 2007 (taulukko 11.11). Suurin järjestöistä on SAK:n alainen Viestintäalan ammattiliitto, joka perustettiin vuonna 1894 Kirjatyöntekijäin liiton nimellä. Vuonna 2007 sillä oli 23 800 jäsentä. Toiseksi tuli Suomen Journalistiliitto 15 000 jäsenellä. Kahden suuruusjärjestyksessä seuraavan järjestön, Teatteri- ja Mediatyöntekijöiden (TeMe) ja Suomen Muusikkojen Liiton, jäsenmäärät jäivät 3000:n ja 4000:n välille. Taidealan pirstoutuneella järjestökentällä ne olivat silti omaa luokkaansa. TeMessä on seitsemän jäsenjärjestöä, joihin kuuluu elokuvatyöntekijöitä, teatteriohjaajia, teatteritoimihenkilöitä, teatteritekniistä henkilökuntaa, tanssijoita, koreografeja, lavastajia, pukusuunnittelijoita sekä valo- ja äänisuunnittelijoita. Muusikkojen liittoon kuuluu orkesteri-, teatteri-, studio-, ravintola- ja keikkamuusikoita ja -laulajia sekä Suomen Kansallisbaletin tanssijoita. TeMe ja Muusikkojen liitto ovat molemmat SAK:n alaisia.

Ammattitaiteilijoiden järjestöistä vanhimpia ovat 1892 perustettu Suomen Arkkitehtiunioni ja 1897 perustettu Suomen Kirjailijaliitto (taulukko 11.12). Edelliseen niistä kuuluu korkeakoulututkinnon suorittaneita arkkitehtejä (2 908 jäsentä vuonna 2007), jälkimmäiseen hyväksyminen taas edellyttää, että hakija on julkaissut ”sellaisia suomenkielisiä, taiteellisesti korkeatasoisia teoksia, että häntä niiden perusteella voidaan pitää kirjailijana” (566 jäsentä vuonna 2007). Useimpien taiteilijajärjestöjen jäsenkriteerit ovat melko tiukat, mutta vain osa niistä on sellaisia ammattijärjestöjä, että ne takaisivat jäsenilleen työttömyysturvaa.

Taiteilijoiden ammattijärjestöissä oli vuonna 2007 yhteenlaskettuna noin 19 500 jäsentä (taulukko 11.12). Niissä on jonkin verran päällekkäisyyttä, esimerkiksi vuonna 2000 kahdeksan prosenttia järjestöjen yhteenlasketusta jäsenmäärästä kuului kahteen tai useampaan järjestöön (Karhunen 2002, 4–5). Tämän tiedon avulla karkeasti arvioituna taiteilijajärjestöihin kuuluvia taiteilijoita olisi ollut Suomessa vuonna 2007 yhteensä 17 500–18 000.

Kasvuprosentit ovat olleet suuria useissa taiteilijajärjestöissä sitten 1960-luvun lopun, mitä selittävät osaltaan valtion taidehallinnon ja taiteen tukijärjestelmän laajeneminen sekä taidekoulutuksen lisääntyminen. Esimerkiksi Suomen Kuvanveistäjäliiton jäsenmäärä kasvoi vuosien 1969 ja 2007 välillä yli nelinkertaiseksi ja Suomen Säveltäjien jäsenmäärä yli kolminkertaiseksi (taulukko 11.12). Harvat perinteiset taiteilijajärjestöt ovat kuitenkin kasvaneet merkittävästi aivan viime vuosina. Joukkoon on toisaalta tullut muutamia uusia järjestöjä, kuten vuonna 2002 perustettu Kuvittajat ry ja vuonna 2006 perustettu Taiteilijat O. Taideteollisten alojen

kuvataiteilijoita edustava Taiteilijat O kuuluu Ornamon alaisuuteen. Ornamo puolestaan on muuttumassa kattojärjestöstä henkilöjäsenjärjestöksi, mistä johdun taulukossa 11.12 ei ole enää eritelty sen alajärjestöjä.

Tilastolähteet

Tilastokeskus tuottaa tietoja toisen asteen ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen aloituspaikoista ja opiskelijamääristä sekä opetushallinnon että Tilastokeskuksen koulutusluokituksen mukaan. Yliopistoja koskevat aloituspaikat ja opiskelijamäärät saadaan Tilastokeskuksesta ja opetusministeriöstä (KOTA). Opiskelijavaihdoista tiedot on saatu Kansainvälisen henkilövaihdon keskukselta CIMOsta.

Tietoja kulttuurityövoimasta ammateittain ja toimialoittain saadaan vuosittain Tilastokeskuksen työsäkäyntitilastosta ja työvoimatutkimuksesta. Työsäkäyntitilasto perustuu pääasiassa laajoihin tilasto- ja rekisteriaineistoihin, työvoimatutkimus puolestaan tehdään puhelinhaastatteluina.

Tiedot taidealan työttömistä työnhakijoista saadaan työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilastosta. Tietoja kulttuurialan ammattiryhmien ansioista kuntasektorilla ja yksityisellä sektorilla saadaan Tilastokeskuksen palkkatilastoista. Tietoja teatterialan palkoista julkaisee myös Teatterin tiedotuskeskus vuosittaisessa Teatteritilastot-julkaisussaan. Ne koskevat valtionosuutta saavia puhe- ja tanssiteattereita sekä Suomen Kansallisteatteria.

Valtion taidehallinnossa on tutkittu taiteilijan sosiaalista ja taloudellista tilannetta toistuvasti 1970-luvun alusta lähtien. Tuorein tutkimus koskee vuotta 2000 (Rensujeff 2003). Taiteen keskustoimikunnassa on samoin tutkittu useaan otteeseen taidealan koulutuksen määrää ja tutkinon suorittaneiden työllistymistä. Tuoreimmat, pääosin kyselyperäiset tiedot ovat 2000-luvun puolestavälistä (Karhunen ja Rensujeff 2006).

Tiedot kulttuurialan ammatillisista järjestöistä on saatu suoraan niiltä itseltään. Tietoja muista kulttuurialan järjestöistä löytyy Jukka Ekholmin laatimasta raportista Kulttuuria alueittain (2007), jonka Tilastokeskus on julkaissut.

Muut lähteet

Akola, Elisa ym. (2007). Yrittäjyyden ja palkkatyön rajapinnalla? Työn ja toimeentulon rakentuminen eri ammateissa 2000-luvun Suomessa. Työpoliittinen tutkimus 326. Helsinki: Työministeriö.

Alanen, Aku (2006). Lyhytaikainen opiskelu ulkomailla kasvussa mutta kaukana tavoitteesta. Tieto&trendit 9/2006.

Cultural Statistics (2007 edition). Eurostat pocket-books. Luxembourg: Eurostat.

Järvinen, Pasi (2007). Selvitysmies Pasi Järvisen raportti tieteen ja taiteen tekijöiden työttömyysturvan parantamisen edellytyksistä. Työministeriö 4.9.2007.

Karhunen, Paula (2002). Tilastotietoa taiteilijoiden määrästä. Tilastotiedote 1/2002. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.

Karhunen, Paula ja Rensujeff, Kaija (2006). Taidealan koulutus ja työmarkkinat. Ammatillisen koulutuksen määrä ja valmistuneiden sijoittuminen. Tutkimusyksikön julkaisuja n:o 31. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.

Karttunen, Sari (2001). Kulttuurityövoima Suomessa 1970–1999. Kulttuuri ja viestintä 2001: 2. Helsinki: Tilastokeskus.

Karttunen, Sari (2004). Taiteilijoiden lukumäärän kehitys 1950-luvulta 2000-luvulle – kasvaako työvoima työllisyyttä nopeammin? Teoksessa Robert Arpo (toim.) Taiteilija Suomessa. Taiteen keskustoimikunnan julkaisuja 28. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta, 13–36.

Koulutus ja tutkimus 2007–2012 (2007). Alustava laskelma koulutustarjonnan tavoitteista vuodelle 2012. Helsinki: Opetusministeriö.

Koulutus ja tutkimus vuosina 2007–2012 (2007). Kehittämissuunnitelma. Helsinki: Opetusministeriö.

Rensujeff, Kaija (2003). Taiteilijan asema. Taiteen keskustoimikunnan julkaisuja no 27. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.

Rensujeff, Kaija (2004). Taiteellinen työ ja toimeentulo – taiteilijan työmarkkinat, työttömyysturva, verotus ja eläketurva Suomessa. Teoksessa Robert Arpo (toim.) Taiteilija Suomessa. Taiteen keskustoimikunnan julkaisuja 28. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta, 101–128.

epp.eurostat.ec.europa.eu (Eurostat)

www.cimo.fi (Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO)

www.minedu.fi (opetusministeriö)

www.oph.fi (Opetushallitus)

www.taiteenkeskustoimikunta.fi (Taiteen keskustoimikunta)

www.tem.fi (työ- ja elinkeinoministeriö)

Taulukot – Tables

- 11.1 Kulttuurialan opiskelijat ja tutkinnot 2006
Students and degrees in the field of culture 2006
- 11.2 Taideyliopistojen opiskelijat ja tutkinnot 2005–2007
Students and degrees at art academies 2005–2007
- 11.3 Taideyliopistojen opiskelijavaihdot 2005–2007
Student exchanges of art academies 2005–2007
- 11.4 Kulttuurityövoima Suomessa EU-työvoimatutkimuksen mukaan 2005
Cultural employment in Finland according to EU Labour Force Survey 2005
- 11.5 Työllinen työvoima kulttuurin toimialoilla työssäkäyntitilaston mukaan 1995–2005
Employed labour force in cultural industries according to Employment Statistics 1995–2005
- 11.6 Työllinen työvoima kulttuuriammateissa työssäkäyntitilaston mukaan 1995–2005
Employed labour force in cultural occupations according to Employment Statistics 1995–2005
- 11.7 Kulttuurialan tutkinnon suorittaneet: työvoima ja työttömyysaste 2000–2005
Graduates in the field of culture: labour force and unemployment rate 2000–2005
- 11.8 Taidealan ammattien työttömät työnhakijat 1995–2008
Unemployed jobseekers in artistic occupations 1995–2008
- 11.9 Kulttuurialan ammattiryhmien ansioita kunnissa 2006
Earnings from cultural occupations in municipalities 2006
- 11.10 Kulttuurialan ammattiryhmien ansioita yksityisellä sektorilla 2006
Earnings from cultural occupations in the private sector 2006
- 11.11 Suurimmat kulttuurialan ammatilliset järjestöt 2007
Biggest cultural trade unions 2007
- 11.12 Taiteilijoiden ammatilliset järjestöt 1969–2007
Artists' trade unions and professional associations 1969–2007

11.1 Kulttuurialan opiskelijat ja tutkinnot 2006										
11.1 Students and degrees in the field of culture 2006										
Koulutussektori ja opintoala ¹⁾ – Educational level and field ¹⁾	Uudet opiskelijat ²⁾ – First year students ²⁾		Naiset – Females		Opiskelijat – Students		Naiset – Females		Tutkinnot – Qualifications and degrees	
	Lkm. – No.		%		Lkm. – No.		%		Lkm. – No.	%
Ammatillinen, ammattikorkeakoulu- ja yliopistokoulutus yhteensä – Vocational, polytechnic and university education total	166 465	85 618	51		565 987	294 535	52		100 696	57 624 57
Kulttuurialan koulutus yhteensä – Cultural education total	9 634	6 441	67		39 753	26 550	67		6 734	4 705 70
Kulttuurialan koulutus % – Cultural education %	5,8	7,5			7,0	9,0			6,7	8,2
A. Ammatillinen koulutus – Upper secondary vocational education	5 186	3 311	64		13 110	8 198	63		3 030	1 988 66
Käsi- ja taideteollisuus – Crafts and industrial arts	2 667	1 942	73		6 418	4 667	73		1 545	1 164 75
Viestintä- ja informaatiotieteet – Communication and information	2 027	1 125	56		5 364	2 891	54		1 194	675 57
Teatteri ja tanssi – Theatre and dance	132	85	64		325	215	66		64	52 81
Musiikki – Music	360	159	44		1 003	425	42		227	97 43
B. Ammattikorkeakoulukoulutus – Polytechnic education	2 904	2 004	69		11 862	7 974	67		1 850	1 368 74
Käsi- ja taideteollisuus – Crafts and industrial arts	905	745	82		3 453	2 840	82		533	433 81
Viestintä- ja informaatiotieteet – Communication and information	968	528	55		4 298	2 319	54		647	425 66
Teatteri ja tanssi – Theatre and dance	138	111	80		557	432	78		94	76 81
Musiikki – Music	463	303	65		2 046	1 285	63		296	215 73
Kuvataide – Visual art	191	138	72		701	488	70		145	105 72
Muu kulttuurialan koulutus – Other cultural education	239	179	75		807	610	76		135	114 84
C. Yliopistokoulutus, yhteensä – University level education total	1 544	1 126	70		14 781	10 378	70		1 854	1 349 73
C1. Yliopistokoulutus, taideyliopistot ³⁾ – Art academies ³⁾	518	338	62		4 041	2 403	60		604	376 62
Käsi- ja taideteollisuus – Crafts and industrial arts	247	166	63		1 874	1 169	62		270	162 60
Teatteri ja tanssi – Theatre and dance	61	38	59		437	247	57		53	33 62
Musiikki – Music	166	105	62		1 478	856	58		241	159 66
Kuvataide – Visual art	44	29	58		252	131	52		40	22 55
C2. Yliopistokoulutus, muut yliopistot – Other universities	1 026	788	75		10 740	7 975	74		1 250	973 78
Käsi- ja taideteollisuus – Crafts and industrial arts	136	97	70		954	672	70		111	78 70
Viestintä- ja informaatiotieteet – Communication and information	253	191	74		2 825	2 009	71		366	292 80
Kirjallisuus – Literature	176	141	80		2 181	1 680	77		260	207 80
Teatteri ja tanssi – Theatre and dance	10	6	60		36	20	56		13	7 54
Musiikki – Music	110	74	65		1 095	679	62		135	87 64
Kulttuurin ja taiteiden tutkimus – Culture and art research	341	279	78		3 649	2 915	80		365	302 83

1) Opetushallituksen luokitus 2002. – The 2002 classification of the National Board of Education.

2) Yliopistokoulutuksessa alemman ja ylemmän korkeakoulututkinnon opiskelijat. – At university level, lower and higher university degree students.

3) Kuvataideakatemia, Sibeliuksen Akatemia, Taideteollinen korkeakoulu, Teatterikorkeakoulu. – Finnish Academy of Fine Arts, Sibelius Academy, University of Art and Design Helsinki, Theatre Academy

Lähde – Source:

Tilastokeskus, Henkilötilastot: koulutus – Statistics Finland, Population Statistics, Education

11.2 Taideyliopistojen opiskelijat ja tutkinnot 2005–2007
 11.2 Students and degrees at art academies 2005–2007

	Opiskelijat – Students						Tutkinnot – Degrees			
	Yhteensä – Total	Alempi ja ylempi korkea- koulu- tutkinto – Lower and higher university degree	Jatko- opiskelijat – Post- graduate	Muut tutkinto- opiskelijat – Other degrees	Uudet opiskelijat (alempi ja ylempi korkea- koulu- tutkinto) – First year students (lower and higher university degree)	Sisään- pääsy % (alempi ja ylempi korkeakoulu- tutkinto) – Admission % (lower and higher university degree)	Yhteensä – Total	Alempi ja ylempi korkea- koulu- tutkinto – Lower and higher university degree	Jatko- tutkinnot – Post- graduate	Muut tutkinnot – Other degrees
2007										
Kaikki yliopistot yhteensä – All universities total	176 304	152 196	21 557	2 551	19 648	17,0	22 306	19 763	1 984	559
Josta taideyliopistot – Of which art academies	4 072	3 669	403	–	525	10,4	685	670	15	–
Taideyliopistot (%) – Art academies (%)	2,3	2,4	1,9	–	2,7	.	3,1	3,4	0,8	–
Taideteollinen korkeakoulu – University of Art and Design Helsinki	1 900	1 697	203	–	271	10,7	319	311	8	–
Sibelius-Akatemia – Sibelius Academy	1 475	1 345	130	–	165	19,4	229	223	6	–
Teatterikorkeakoulu – Theatre Academy of Finland	425	378	47	–	46	4,9	90	89	1	–
Kuvataideakatemia – Academy of Fine Arts	272	249	23	–	43	7,0	47	47	–	–
Taideyliopistot 2006 – Art academies 2006	4 041	3 655	386	–	518	10,1	604	582	22	–
Taideyliopistot 2005 – Art academies 2005	3 997	3 630	367	–	555	9,5	551	522	29	–

Lähde – Source:
 Opetusministeriö, KOTA-tietokanta – Ministry of Education, KOTA-database

11.3 Taideyliopistojen opiskelijavaihdot 2005–2007						
11.3 Student exchanges of art academies 2005–2007						
	Pitkät vaihdot ¹⁾ – Long-term exchanges ¹⁾			Lyhyet vaihdot ²⁾ – Short-term exchanges ²⁾		
	Suomesta From Finland	Suomeen To Finland	Yhteensä Total	Suomesta From Finland	Suomeen To Finland	Yhteensä Total
2007						
Kaikki yliopistot – All universities	4 476	4 989	9 465	932	303	1 235
Josta taideyliopistot – Of which art academies	149	245	394	134	15	149
Taideyliopistot (%) – Art academies (%)	3,3	4,9	4,2	14,4	5,0	12,1
Taideellinen korkeakoulu – <i>University of Art and Design Helsinki</i> . . .	72	144	216	32	–	32
Sibelius-Akatemia – <i>Sibelius Academy</i>	52	69	121	–	–	–
Teatterikorkeakoulu – <i>Theatre Academy of Finland</i>	11	9	20	48	5	53
Kuvataideakatemia – <i>Academy of Fine Arts</i>	14	23	37	54	10	64
Taideyliopistot 2006 – <i>Art academies 2006</i>	168	229	397	146	48	194
Taideyliopistot 2005 – <i>Art academies 2005</i>	168	175	343	181	49	230

1) Kesto vähintään 3 kk. – Duration at least 3 months.

2) Kesto alle 3 kk. – Duration less than 3 months.

Lähteet – Sources:

Korkala, Siru (2008). Kansainvälinen liikkuvuus yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa 2007. CIMO Publications 1/2008. Helsinki: Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO – *The Centre for International Mobility CIMO*.

Garam, Irma (2007). Kansainvälinen liikkuvuus yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa 2006. CIMO Publications 2/2007. Helsinki: Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO – *The Centre for International Mobility CIMO*.

Garam, Irma (2006). Kansainvälinen liikkuvuus yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa 2005. CIMO Publications 1/2006. Helsinki: Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO – *The Centre for International Mobility CIMO*.

11.4 Kulttuurityövoima Suomessa EU-työvoimatutkimuksen mukaan 2005*				
11.4 Cultural employment in Finland according to EU Labour Force Survey 2005*				
	Kulttuurityövoima – Cultural employment		Koko työvoima – Total employment	
	Suomi – Finland	EU-27	Suomi – Finland	EU-27
Lukumäärä – Number (1000)	79	4 940	2 418	208 945
– kulttuurin osuus – share of culture (%)	3,3	2,4
Sukupuoli – Gender (%)				
Naiset – Women	53	46	50	44
Miehet – Men	47	54	50	56
Ikä – Age (%)				
15–24 vuotta – years	11	10	12	10
25–49 vuotta – years	63	67	60	67
50+ vuotta – years	26	23	28	23
Kansallisuus – Nationality (%)				
Oman maan kansalainen – Nationals	99	95	99	94
Muun maan kansalainen – Non-nationals	1	6	1	6
Koulutustaso – Level of educational attainment (%)				
Esi- tai perusaste – Low (ISCED 0–2)	14	11	18	22
Keskiaste – Medium (ISCED 3–4)	41	42	47	52
Korkea-aste tai tutkijakoulutus – High (ISCED 5–6)	45	48	35	26
Asuinpaikan kaupungistumisen aste – Degree of urbanisation of place of residence (%)				
Tiheään asuttu alue – Densely populated area	51	58	32	44
Keskivertoalue – Intermediate area	17	18	17	24
Harvaan asuttu alue – Sparsely populated area	32	24	51	32
Ammattiasema – Occupational status (%)				
Palkansaaja – Employee	80	71	90	86
Muu (itsensä työllistävä tai yrittäjäperheen jäsen) – Other (self-employed or family workers)	20	29	10	14
Tilapäinen työsuhde – Temporary job	19	16	18	13
Osa-aikatyö – Part-time job	21	25	13	17
Vähintään yksi sivutyö – At least one secondary job	8	7	4	4
Työskentelee yleensä kotona – Usually working at home ...	18	13	8	4
Työskentelee joskus kotona – Sometimes working at home ...	9	16	7	8
Ei koskaan työskentele kotona – Never working at home ...	73	71	85	87

* Kattaa sekä kulttuuriammatit että -toimialat. Rajauksesta tarkemmin ks. Cultural Statistics 2007, 53. – Covers both cultural occupations and industries. For details of the definition, see Cultural Statistics 2007, 53.

Lähde – Source:

Cultural Statistics (2007 edition). Eurostat pocketbooks. Eurostat: Luxembourg.

11.5 Työllinen työvoima kulttuurin toimialoilla työssäkäyntitilaston mukaan 1995–2005							
11.5 Employed labour force in cultural industries according to Employment statistics 1995–2005							
Toimiala ¹⁾ – Industry ¹⁾	1995	2000	2003	2004	2005	Muutos – Change 1995–2005 (%)	Muutos – Change 2004–2005 (%)
Koko työllinen työvoima – All employed labour force	1 932 752	2 228 557	2 245 780	2 262 359	2 265 211	17,2	0,1
Josta kulttuurin toimialat – Of which cultural industries	74 450	88 287	84 493	84 547	85 259	14,5	0,8
Kulttuurin toimialat (%) – Cultural industries (%)	3,9	4,0	3,8	3,7	3,8		
Arkkitehti- ja taideteollinen suunnittelu sekä taide – Architectural and industrial design and art	3 327	5 374	5 873	6 016	6 993	110,2	16,2
Arkkitehtipalvelu – Architectural activities (74203)	1 791	3 015	3 126	3 232	3 626	102,5	12,2
Taideteollinen muotoilu ja suunnittelu – Industrial design (74871)	369	722	977	1 039	1 461	295,9	40,6
Taitelijatoiminta – Artistic creation (92311)	1 167	1 637	1 770	1 745	1 906	63,3	9,2
Taidelaitokset – Arts facilities	4 726	5 767	5 828	5 865	5 997	26,9	2,3
Näyttämö- ja konserttitoiminta – Theatre and concert activities (92312)	4 679	5 430	5 193	5 239	5 278	12,8	0,7
Kulttuurin ja viihteen tukipalvelut (Taidelaitokset) – Operation of arts facilities (9232)	47	337	635	626	719	1429,8	14,9
Taide- ja antiikkiliikkeet sekä antikvariaatit – Art and antique shops and second-hand bookshops	396	444	577	532	605	52,8	13,7
Taideliikkeet – Retail sale of art; art gallery activities (52484)	158	179	209	213	254	60,8	19,2
Antiikkiliikkeet – Antique shops (52501)	60	67	94	94	117	95,0	24,5
Antikvariaattikauppa – Second-hand bookshops (52502)	178	198	274	225	234	31,5	4,0
Kirjastot, arkistot ja museot yms. – Libraries, archives, museums, etc.	9 516	9 780	10 047	10 031	10 056	5,7	0,2
Kirjastot ja arkistot – Library and archives activities (9251)	7 609	7 067	7 119	6 966	6 979	-8,3	0,2
Museot, näyttelyt jne. – Museums activities and preservation of historical sites and buildings (9252)	1 887	2 570	2 731	2 859	2 873	52,3	0,5
Kasvitieteelliset puutarhat jne. – Botanical and zoological gardens and nature reserves activities (9253)	20	143	197	206	204	920,0	-1,0
Kirjojen tuotanto ja jakelu – Production and distribution of books	4 044	4 899	4 906	5 092	5 090	25,9	0,0
Kirjojen kustantaminen – Publishing of books (2211)	1 768	2 386	2 592	2 761	2 733	54,6	-1,0
Kirjansidonta ja viimeistely – Bookbinding and finishing (2223)	294	329	287	269	263	-10,5	-2,2
Kirjatukkukauppa – Wholesale of books (51474)	177	283	216	163	119	-32,8	-27,0
Kirjojen vähittäiskauppa – Retail sale of books (52472)	1 726	1 802	1 710	1 761	1 848	7,1	4,9
Kirjojen postimyynti ja verkkokauppa – Retail sale of books via mail order houses and net commerce (52611)	79	99	101	138	127	60,8	-8,0
Sanoma- ja aikakauslehtien tuotanto ja jakelu – Production and distribution of newspapers and periodicals	27 847	29 290	26 754	26 658	26 139	-6,1	-1,9
Sanomalehtien kustantaminen – Publishing of newspapers (2212)	9 634	10 155	8 125	8 297	8 247	-14,4	-0,6
Aikakauslehtien kustantaminen – Publishing of journals and periodicals (2213)	2 504	3 539	4 742	4 478	4 505	79,9	0,6
Muu kustannustoiminta – Other publishing (2215)	497	607	576	593	566	13,9	-4,6
Uutistoimistot – News agency activities (9240)	392	445	399	428	450	14,8	5,1
Sanomalehtien painaminen – Printing of newspapers (2221)	1 590	1 734	1 533	1 801	1 453	-8,6	-19,3
Muu painaminen – Printing n.e.c (2222)	11 542	11 464	10 438	10 152	9 994	-13,4	-1,6
Ladonta ja painolaattojen valmistus = Painamista edeltävä toiminta – Composition and plate-making = Pre-press activities (2224)	1 530	973	801	722	700	-54,2	-3,0
Muu painamiseen liittyvä toiminta – Ancillary operations activities related to printing (2225)	144	147	105	160	197	36,8	23,1
Aikakausjulkaisujen ja lehtien vähittäiskauppa & Lehtioskot – Retail sale of periodicals & newspaper kiosks (52473 & 52474)	14	226	35	27	27	92,9	0,0
Mainonta – Advertising	4 767	8 470	7 487	7 165	7 581	59,0	5,8
Mainostoimistot – Advertising agency activities (74401)	3 437	5 296	4 865	5 033	5 419	57,7	7,7
Suora- ja ulkomainonta – Direct and outdoor advertising activities (74402)	234	558	633	480	571	144,0	19,0
Muu mainospalvelu – Other advertising activities (74409)	1 096	2 616	1 989	1 652	1 591	45,2	-3,7

11.5 Jatkuu 11.5 Cont.							
Toimiala ¹⁾ – Industry ¹⁾	1995	2000	2003	2004	2005	Muutos – Change 1995–2005 (%)	Muutos – Change 2004–2005 (%)
Valokuvaus²⁾ – Photography²⁾	2 793	2 849	2 490	2 427	2 407	-13,8	-0,8
Valokuvaamotoiminta – Photographic studio activities (74811)	822	791	855	910	1 093	33,0	20,1
Valokuvien kehittäminen – Photographic laboratory activities (74812)	730	714	559	481	325	-55,5	-32,4
Valokuvausväli- ja -tarv. tukkuk. – Wholesale of photographic equipment and supplies (51475)	352	285	111	176	171	-51,4	-2,8
Valokuvausalan vähittäiskauppa – Retail sale of photographic equipment; photography services (52485)	889	1 059	965	860	818	-8,0	-4,9
Radio ja televisio – Radio and television	10 659	12 979	11 465	11 500	11 067	3,8	-3,8
Radio- ja televisiotoiminta – Radio and television activities (9220)	6 870	7 596	6 847	6 889	6 500	-5,4	-5,6
TV- ja radiovastaanott. jne. valm. – Manufacture of television and radioreceivers, sound or video recording or reproducing apparatus and associated goods (3230)	1 359	1 871	1 158	1 100	792	-41,7	-28,0
Viihde-elektronikan tukkukauppa – Wholesale of radio and television goods (51432)	766	790	815	893	872	13,8	-2,4
Kodinkoneiden ja viihde-elektronikan vähittäiskauppa ³⁾ – Retail sale of electrical household appliances and radio and television goods (52451) ³⁾	1 552	2 131	2 010	2 064	2 395	54,3	16,0
Ohjelmansiirtopalvelut – Data transmission services (64203)	112	591	635	554	508	353,6	-8,3
Elokuvien ja videoiden tuotanto ja jakelu – Production and distribution of motion pictures and videos	1 391	2 387	2 959	3 087	3 025	117,5	-2,0
Elokuvien ja videoiden tuotanto – Motion picture and video production (9211)	740	1 159	1 181	1 252	1 262	70,5	0,8
Kuvatallenteiden jäljentäminen – Reproduction of video recording (2232)	43	92	91	81	46	7,0	-43,2
Elokuvien lev., videoiden tukkujak. = Elokuvien ja videoiden levitys – Motion picture and video distribution (9212)	54	255	162	186	143	164,8	-23,1
Videofilmien vuokraus – Renting of videotapes (71401)	227	392	942	1 000	1 011	345,4	1,1
Elokuvien esittäminen – Motion picture projection (9213)	327	489	583	568	563	72,2	-0,9
Musiikin ja äänitteiden tuotanto ja jakelu – Production and distribution of music and sound recordings	992	1 154	1 245	1 240	1 334	34,5	7,6
Soitinten valmistus – Manufacture of musical instruments (3630)	75	114	112	129	122	62,7	-5,4
Äänitallenteiden kustantaminen – Publishing of sound recordings (2214)	271	385	426	382	455	67,9	19,1
Äänitallenteiden jäljentäminen – Reproduction of sound recording (2231)	90	87	89	108	120	33,3	11,1
Musiikkitarvikkeiden tukkukauppa – Wholesale of musical instruments and supplies (51481)	189	158	186	179	158	-16,4	-11,7
Soittimien ja musiikkitarvikkeiden vähittäiskauppa – Retail sale of musical equipment and supplies (52452)	367	410	432	442	479	30,5	8,4
Huvipuistot ja pelit sekä muu viihde ja virkistys – Amusement parks, games and other entertainment and recreation	3 992	4 894	4 862	4 934	4 965	24,4	0,6
Huvipuistot – Fair and amusement park activities (9233)	194	315	283	263	223	14,9	-15,2
Rahapeli- ja vedonlyöntipalvelu – Gambling and betting activities (9271)	2 370	2 758	2 702	2 656	2 512	6,0	-5,4
Pelien ja leikkikalujen valmistus – Manufacture of games and toys (3650)	310	308	168	183	190	-38,7	3,8
Lelujen ja pelien tukkukauppa – Wholesale of toys and games (51483)	208	290	263	256	269	29,3	5,1
Muut viihdepalvelut – Other entertainment activities n.e.c (9234)	371	548	687	752	807	117,5	7,3
Muualla luokittelem. virkistyspalvelut – Other recreational activities n.e.c (9272)	539	675	759	824	964	78,8	17,0

1) Tilastokeskuksen vuoden 2002 toimialaluokitus (TOL2002). – The 2002 classification of industries of Statistics Finland (TOL2002).

2) Optiikka- ja valokuvausvälineiden valmistus (33400) jätetty pois, koska se sisältää pääasiassa optiikkaa. – Manufacture of optical instruments and photographic equipment (33400) not included, because it consists mainly of optics.

3) Ns. "valkoinen linja" (jääkaapit, pesukoneet jne.) jätetty laskelman ulkopuolelle. Osuus on arvioitu KOTEKin (Kodintekniikka-alan tiedotusfoorumin) myyntitilastojen avulla. – The so-called "white line" (refrigerators, washing machines, etc.) have been excluded. The percentage has been estimated on the basis of the sales statistics of the information forum of the household appliance industry (KOTEK).

Lähde – Source:

Tilastokeskus, Työssäkäyntitilasto – Statistics Finland, Employment Statistics

11.6 Työllinen työvoima kulttuuriammateissa työssäkäyntitilaston mukaan 1995–2005						
11.6 Employed labour force in cultural occupations according to Employment Statistics 1995–2005						
Ammatti ¹⁾ – Occupation ¹⁾	1995	2000	2004 ²⁾	2005	Muutos – Change 1995/2005 %	Muutos – Change 2004/2005 %
Koko työllinen työvoima – All employed labour force	1 932 752	2 228 557	2 262 359	2 265 211	17,2	0,1
Josta kulttuuriammatit – Of which cultural occupations	56 967	65 760	66 524	65 788	15,5	–1,1
Kulttuuriammatit (%) – Cultural occupations (%)	2,9	3,0	2,9	2,9	.	.
Taide, muotoilu ja taidekäsityö – Art, design and crafts	11 379	11 678	11 001	11 531	1,3	4,8
Kirjailijat ja dramaturgit – Authors and dramaturgists (24515)	305	200	130	117	–61,6	–10,0
Kuvataiteilijat, taideteollisen alan suunnittelijat ym. – Sculptors, painters and related artists (2452)	3 443	3 586	3 222	4 160	20,8	29,1
Taide- ja taideteollisen alan asiantuntijat – Artistic and crafts and design associate professionals (34711)	2 074	1 955	1 966	1 569	–24,3	–20,2
Soittimien tekijät ja viritäjät – Musical-instrument makers and tuners (7312)	320	164	154	149	–53,4	–3,2
Puu-, tekstiili-, nahka- ym. käsityötuotteiden tekijät – Handicraft workers in wood, textile, leather and related materials (7330)	15	11	7	–	–	–
Klassisen musiikin säveltäjät, muusikot ja laulajat – Composers, musicians and singers (2453)	2 534	2 264	2 455	2 621	3,4	6,8
Tanssitaiteilijat – Choreographers and dancers (2454)	480	542	545	606	26,3	11,2
Näyttelijät – Actors (24551)	1 087	1 041	966	1 034	–4,9	7,0
Teatteri- ja elokuvaohjaajat – Stage and film directors (24552)	332	290	351	364	9,6	3,7
Viihdemuusikot, laulajat, tanssijat ym. – Night-club and related musicians, singers and dancers (3473)	770	1 551	1 141	869	12,9	–23,8
Klovnit, taikurit, akrobaatit ym. – Clowns, magicians, acrobats and related associate professionals (3474)	19	74	64	42	121,1	–34,4
Kulttuurihallinto sekä museo-, kirjasto- ja arkistotyö – Cultural administration and museum, archive and library work	9 620	10 520	10 627	10 898	13,3	2,6
Kulttuurijohtajat – Cultural services managers (12294)	989	914	1 403	1 717	73,6	22,4
Arkistonhoitajat – Archivists (24311)	753	584	784	817	8,5	4,2
Museoalan erityisasiantuntijat – Curators (24312)	475	610	809	754	58,7	–6,8
Kirjastonhoitajat, informaattikot ym. – Librarians and related information professionals (2432)	2 620	3 272	2 179	2 142	–18,2	–1,7
Kirjasto-, arkisto- ja museotyöntekijät – Library and filing clerks (4141)	4 783	5 140	5 452	5 468	14,3	0,3
Mainonta – Advertising	6 045	12 206	18 644	18 775	210,6	0,7
Mainos- ja tiedotusjohtajat – Advertising and public relations managers (1234)	444	613	981	762	71,6	–22,3
Tiedottajat – Public relations professionals (24192)	2 059	2 708	3 305	3 361	63,2	1,7
Mainonnan ja markkinoinnin erityisasiantuntijat – Advertising and marketing professionals (24191)	3 119	8 365	13 728	13 989	348,5	1,9
Mainostoimittajat – Advertising copywriters (24514)	423	520	630	663	56,7	5,2
Journalistinen sekä elokuva- ja valokuva-alan työ – Journalistic and film and photography work	12 310	14 011	12 787	12 972	5,4	1,4
Päällikötoimittajat – Managing editors (24511)	408	500	385	336	–17,6	–12,7
Lehden- ja kustannustoimittajat ja kriitikot – Journalists, editors and critics (24512)	5 114	6 047	5 837	6 072	18,7	4,0
Radio- ja tv-toimittajat – Radio and television journalists (24513)	1 990	2 295	2 852	2 972	49,3	4,2
Juontajat, kuuluttajat ym. – Radio, television and other announcers (3472)	285	345	379	365	28,1	–3,7

11.6 Jatkuu 11.6 Cont.							
Ammatti ¹⁾ – Occupation ¹⁾	1995	2000	2004 ²⁾	2005	Muutos – Change 1995/2005 %	Muutos – Change 2004/2005 %	
Radio- ja tv-tarkkailijat – <i>Broadcasting and telecommunications equipment operators (3132)</i>	691	616	321	269	-61,1	-16,2	
Kuvaussihteerit ym. – <i>Producer's assistants and related associate professionals (34712)</i>	443	433	213	199	-55,1	-6,6	
Kuvaajat, kuvanauhoittajat ja äänittäjät – <i>Photographers and image and sound recording equipment operators (3131)</i>	2 582	2 994	2 188	2 289	-11,3	4,6	
Valokuva-laboratorioiden työntekijät – <i>Photographic and related workers (7344)</i>	561	250	228	196	-65,1	-14,0	
Valokuvatutuotteiden teolliset valmistajat – <i>Photographic-products machine operators (8224)</i>	236	531	384	274	16,1	-28,6	
Graafisen alan työ – <i>Graphics</i>	17 613	17 345	13 465	11 612	-34,1	-13,8	
Graafisen tekniikan asiantuntijat – <i>Printing technicians (31192)</i>	1 925	1 886	1 675	1 549	-19,5	-7,5	
Latojat ja asemoijat – <i>Compositors, typesetters and related workers (7341)</i> ..	5 233	3 334	2 219	1 673	-68,0	-24,6	
Painopinnan valmistajat – <i>Stereotypers and electrotypers (7342)</i>	1 432	1 397	985	1 130	-21,1	14,7	
Kaivertajat ja syövyttäjät – <i>Printing engravers and etchers (7343)</i>	54	29	10	7	-87,0	-30,0	
Kirjansitomotyöntekijät – <i>Bookbinders and related workers (7345)</i>	1 287	442	480	485	-62,3	1,0	
Silkki- ja tekstiilipainajat – <i>Silk-screen, block and textile printers (7346)</i>	256	257	231	220	-14,1	-4,8	
Painokoneen hoitajat – <i>Printing-machine operators (8251)</i>	5 575	7 266	5 194	4 084	-26,7	-21,4	
Jälkikäsitteijät – <i>Book-binding-machine operators (8252)</i>	1 851	2 734	2 671	2 464	33,1	-7,7	

1) Tilastokeskuksen ammattiluokitus 2001, joka perustuu Kansainvälisen työjärjestön (ILO) maailmanlaajuiseen ammattiluokitukseen ISCO-88:aan. – *Statistics Finland's Classification of Occupations 2001, which is based on the global classification of occupations ISCO-88 by International Labour Organization ILO.*

2) Ammattitietojen vuosittainen tuotanto alkoi vuonna 2004. – *The annual production of occupational data was started in 2004.*

Lähde – *Source:*

Tilastokeskus, työssäkäyntitilastot – *Statistics Finland, Employment Statistics*

11.7 Kulttuurialan tutkinnon suorittaneet: työvoima ja työttömyysaste 2000–2005
11.7 Graduates in the field of culture: labour force and unemployment rate 2000–2005

Opintoala ¹⁾ – Educational field ¹⁾	Tutkinnon suorittanut työvoima – Employed graduates						Työttömyysaste % – Unemployment rate %					
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Kaikki koulutusalat yhteensä – All educational fields total	1 906 700	1 934 800	1 954 100	1 981 800	2 012 100	2 039 900	10	10	10	10	10	9
Josta kulttuuriala – Of which culture	40 890	43 140	47 340	50 130	53 020	55 920	14	14	14	14	14	13
Kulttuuriala (%) – Culture (%)	2,1	2,2	2,4	2,5	2,6	2,7
Ammatillinen koulutus – Vocational education												
Käsi- ja taideteollisuus – Crafts and industrial arts	17 480	18 000	18 340	18 750	18 970	19 300	18	18	18	18	17	17
Viestintä- ja informaatiotieteet – Communication and information	3 420	3 770	4 250	4 720	5 320	5 880	11	13	15	17	18	17
Teatteri- ja tanssiala – Theatre and dance	290	330	460	460	530	530	12	14	10	12	14	12
Musiikkiala – Music	690	700	2 100	2 130	2 130	2 150	7	9	6	7	8	9
Kuvataideala – Visual art	1 190	1 170	1 130	1 100	1 050	1 010	31	29	28	27	27	27
Muu kulttuurialan koulutus – Other cultural education	220	200	200	190	190	180	25	23	27	23	21	27
Ammattikorkeakoulukoulutus – Polytechnic education												
Käsi- ja taideteollisuus – Crafts and design	1 330	1 700	2 130	2 570	3 040	3 450	15	14	13	15	15	13
Viestintä- ja informaatiotieteet – Communication and information	180	430	680	1 000	1 440	1 930	16	20	18	17	18	17
Teatteri- ja tanssiala – Theatre and dance	20	50	90	150	200	270	26	7	27	26	21	24
Musiikkiala – Music	20	60	170	310	510	760	20	5	6	5	7	6
Kuvataideala – Visual art	150	220	320	410	490	570	40	38	42	41	38	36
Muu kulttuurialan koulutus – Other cultural education	20	20	70	170	250	330	4	17	22	18	16	16
Yliopistokoulutus – University level education												
Käsi- ja taideteollisuus – Crafts and industrial arts	2 800	2 910	3 070	3 230	3 480	3 620	9	9	10	11	10	9
Viestintä- ja informaatiotieteet – Communication and information	2 920	3 090	3 250	3 390	3 550	3 720	3	4	5	5	6	5
Kirjallisuus – Literature	3 250	3 240	3 270	3 330	3 320	3 330	8	8	7	9	9	8
Teatteri- ja tanssiala – Theatre and dance	620	680	930	970	1 020	1 090	17	18	17	19	17	16
Musiikkiala – Music	3 600	3 710	3 830	4 020	4 180	4 250	6	6	6	6	6	6
Kuvataideala – Visual art	130	150	190	220	220	240	19	25	25	27	28	21
Kulttuurin- ja taiteiden tutkimus – Culture and art research	2 480	2 620	2 780	2 930	3 040	3 220	10	10	10	10	10	10
Muu kulttuurialan koulutus – Other cultural education	80	90	80	80	90	90	16	16	16	19	25	21

1) Opetushallinnon koulutusala- ja koulutusasteluokitus 2002. – The 2002 classification of fields and levels of education of the National Board of Education.

Lähteet – Sources:

Tilastokeskus, Henkilötilastot: koulutus – Statistics Finland, Population Statistics, Education

11.8 Taidealan ammattien työttömät työnhakijat 2000–2008									
11.8 Unemployed jobseekers in artistic occupations 2000–2008									
Ammatti ¹⁾ – Occupation ¹⁾	Vuosi (lokakuun tiedot) – Year (October data)								
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Taidealan ammatit yhteensä – Artistic occupations total	3 214	3 452	3 578	3 896	4 032	4 159	3 776	3 406	3 275
Kaikki työvoimatoimistoissa rekisteröidyt työttömät työnhakijat (vuosikeskiarvo, 1 000 henkeä) – All unemployed jobseekers recorded in the employment service register (yearly average, 1,000 persons)	321	302	294	289	288	275	250	217	204
Koko työvoiman työttömyysaste Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan (vuosikeskiarvo, %) – Unemployment rate (whole labour force) according to the Labour Force Survey (Statistics Finland) (yearly average, %).	9,8	9,1	9,1	9,0	8,8	8,4	7,7	6,9	6,4
Arkkitehdit, rakennusarkkitehdit – Architects, construction architects (00010–00090)	303	296	276	274	263	235	185	152	147
Arkkitehti – Architect	143	133	133	126	127	116	85	78	72
Rakennusarkkitehti – Construction architect	127	123	106	112	100	88	72	55	46
Kaavoitusarkkitehti – Planning architect	3	6	8	7	5	–	2	–	4
Maisema-arkkitehti – Landscape architect	9	8	6	7	9	13	16	11	14
Muu arkkitehti – Other architect	21	26	23	22	22	18	10	8	11
Kirjailijat – Authors (071)	69	60	57	69	58	59	57	55	47
Kirjailija – Author	33	28	30	36	31	30	32	32	23
Kaunokirjallisuuden kääntäjä – Fiction translator	15	12	15	16	7	11	14	9	7
Kriitikko – Critic	4	5	1	3	6	6	2	4	7
Dramaturgi – Dramatist	13	13	8	10	9	9	8	7	8
Muu alaryhmään 071 kuuluva – Other authors	4	2	3	4	5	3	1	3	2
Kuvataiteilijat – Visual artists (072)	797	889	1 003	1 097	1 188	1 216	1 156	1 043	1 096
Taidemaalari – Painter	315	330	334	350	369	365	350	287	292
Graafikko – Graphic artist	82	86	97	98	92	105	98	99	99
Kuvanveistäjä – Sculptor	56	59	68	71	80	84	77	68	64
Graafinen suunnittelija – Graphic designer	149	217	272	326	367	397	380	341	376
Taittäjä – Layout editor	28	24	33	35	37	37	36	50	49
Kuvittaja – Illustrator	28	33	41	49	56	44	56	43	57
Elokuvanpiirtäjä – Animator	4	1	7	8	7	7	10	8	6
Muotipiirtäjä – Fashion designer	1	–	–	1	1	1	1	1	1
Lavastaja – Set designer	57	58	64	68	79	78	64	66	61
Lavastusmestari, -maalari – Stage master, painter	4	9	10	10	10	16	12	9	11
Muu alaryhmään 072 kuuluva – Other visual artists	73	72	77	81	90	82	72	71	80
Muotoilijat – Designers (073)	377	386	437	449	487	466	402	371	335
Keramiikkataiteilija ja lasिताiteilija – Ceramist and glassware artist	50	57	55	53	49	57	44	48	40
Sisustus- ja kalustesuunnittelija – Interior and furnishing designer	104	97	121	116	137	118	100	78	82
Teollinen muotoilija – Industrial designer	63	74	87	100	105	93	100	79	82
Tekstiilitaiteilija – Textile artist	66	81	80	75	91	87	62	68	50
Kankaansuunnittelija – Textile designer	25	27	22	30	33	24	24	23	19
Muu alaryhmään 073 kuuluva – Other designers	69	50	72	75	72	87	72	75	62
Valokuvaajat, elokuvaajat – Photographers, motion picture camera operators (074)	324	355	353	406	430	440	389	364	353
Ateljeevalokuvaaja – Studio photographer	144	169	162	173	190	206	177	167	172
Mainoskuvaaja – Commercial photographer	15	13	14	16	18	12	9	11	9
Lehtivalokuvaaja – Press photographer	34	25	27	30	37	36	42	45	36
Elokuvaaja – Motion picture camera operator	33	32	36	46	49	54	38	32	34
Laitoskuvaaja – Industrial photographer	–	–	2	1	1	2	1	4	3

11.8 jatkuu 11.8 Cont.										
Ammatti ¹⁾ – Occupation ¹⁾	Vuosi (lokakuun tiedot) – Year (October data)									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
Televisiokuvaaja – Television camera operator	75	88	76	106	107	101	101	86	81	
Muu alaryhmään 074 kuuluva – Other photographers and cinematographers	23	28	36	34	28	29	21	19	18	
Näyttämötaiteilijat – Stage artists (075)	280	323	333	394	374	395	363	345	319	
Näyttelijä – Actor	182	212	216	249	241	255	238	232	211	
Laulaja (taidemusiikki) – Singer (artistic music)	25	23	19	30	27	29	33	22	20	
Tanssija – Dancer	59	70	81	86	80	86	68	69	71	
Varieteetaiteilija – Variety artist	2	8	6	11	14	15	10	12	7	
Muu alaryhmään 075 kuuluva – Other stage artists	12	10	11	18	12	10	14	10	10	
Muusikot – Musicians (076)	715	728	701	686	718	793	691	592	547	
Säveltäjä – Composer	20	20	17	16	23	24	18	15	20	
Orkesterin- ja kuoronjohtaja – Orchestra and choir director	9	12	14	12	10	11	10	13	7	
Kirkkomuusikko – Church musician	23	29	27	27	24	28	37	27	24	
Muusikko (eri instrumentit) – Musician (various instruments)	561	566	533	537	555	561	494	420	408	
Laulaja (kevyt musiikki) – Singer (light music)	73	78	84	69	80	86	73	65	48	
Tanssiorkesterit (1–8 jäsentä) – Dance orchestras (1–8 members)	1	1	1	1	1	3	3	–	1	
Muu alaryhmään 076 kuuluva ¹⁾ – Other musicians ¹⁾	28	22	25	24	25	80	56	52	39	
Ohjaajat, näyttämöestorit – Directors, stage managers (077)	241	290	289	365	350	389	364	365	315	
Ohjaaja – Director	105	116	125	153	154	172	169	149	130	
Teatterituottaja – Theatrical producer	8	18	18	20	18	26	24	24	31	
Näyttämöpäällikkö – Stage manager	15	21	22	18	17	10	10	11	11	
Kuvaussihteeri – Director's assistant	33	43	44	70	57	66	53	57	44	
Tarpeistonhoitaja – Properties assistant	7	9	5	11	10	15	7	11	6	
Valaistusestari – Lighting supervisor	20	21	31	33	33	31	34	37	22	
Elokuvaleikkaaja – Film cutter	15	22	15	18	18	28	23	25	21	
Muu alaryhmään 077 kuuluva – Other directors and stage managers	38	40	29	42	43	41	44	51	50	
Muu taide- ja viihdealan työ – Other artistic and entertainment work (079)	108	125	129	156	164	166	169	119	116	
Naamioija – Makeup artist	47	65	63	79	79	76	72	46	49	
Tarpeistonhankkija – Properties purchaser	–	1	–	2	5	5	2	1	1	
Puvustonhoitaja – Wardrobe manager	3	6	9	11	7	9	8	7	4	
Kuisakaaja – Prompt	1	1	2	2	1	–	1	–	0	
Muu alaryhmään 079 kuuluva – Others	57	52	55	62	72	76	86	65	62	

1) Työministeriön ammattiluokitus 2005. – Classification of occupations 2005 of the Ministry of Labour.

2) Sisältää myös musiikkijuontajat vuodesta 2005 alkaen. – Includes also music presenters from 2005.

Lähteet – Sources:

Työ- ja elinkeinoministeriö, työnvälitystilasto – Ministry of Employment and the Economy, Employment service statistics

Tilastokeskus: Elinolot, työelämä – Statistics Finland: Social Statistics, Labour Force

11.9 Kulttuurialan ammattiryhmien ansioita kunnissa 2006
 11.9 Earnings from cultural occupations in municipalities 2006

Kokoaikaiset täysipalkkaiset – Full-time salaried staff			Keskimääräinen säännöllinen ansio – Average regular earnings		
Ammattiryhmä ¹⁾ – Occupation group ¹⁾	Lkm – No.	Naisia – Women %	Kaikki – All €	Miehet – Men €/kk – €/month	Naiset – Women
Kaikki ammatit kunta-alalla yhteensä – All municipal occupations total	354 638	80	2 370	2 811	2 255
Kulttuurijohtajat – Cultural directors (23431)	15	60	3 867
Kulttuuripäälliköt – Cultural managers (74894)	6	67	3 254
Kulttuuritoimen johtajat – Directors of cultural affairs (23416)	22	68	3 151	3 257	3 102
Kulttuurituottajat – Cultural producers (74124)	31	77	2 299	2 509	2 232
Kulttuurisihteerit – Secretaries of cultural affairs (23440)	75	68	2 225	2 206	2 234
Kulttuuriohjaajat – Cultural instructors (23418)	17	71	1 861
Teatterinjohtajat – Theatre directors (52040)	11	27	4 045
Lavastajat – Set designers (26255)	8	38	2 467
Puku suunnittelijat – Costume designers (42681)	8	75	2 341
Näyttelijät – Actors (36470)	178	49	2 314	2 323	2 304
Näyttämöestorit – Stage managers (36510)	30	3	2 309	2 309	...
Äänimestarit – Sound managers (69317)	13	8	2 242
Teatterin ohjaajat – Theatre directors (52042)	6	50	2 224
Näyttämömiehet – Stage crew (36515)	48	6	1 972
Valomiehet – Lighting technicians (60450)	14	0	1 960	1 960	–
Soolosellistit – Solo cellists (48174)	19	26	2 682
Soittajat – Instrumentalists (48120)	252	41	2 327	2 412	2 201
Muusikot – Musicians (33735)	9	11	2 256
Kirjastotoimen apulaisjohtajat – Library administration assistant directors (72131)	19	84	3 203
Aluekirjaston johtajat – Regional library managers (72707)	12	92	3 082
Kirjastotoimenjohtajat – Library administration directors (71776)	169	84	2 710	2 691	2 714
Kirjastonjohtajat – Library directors (19910)	214	88	2 415	2 579	2 392
Vastaavat kirjastonhoitajat – Chief librarians (73430)	8	75	2 215
Kirjastonhoitajat – Librarians (19870)	509	91	2 112	2 128	2 110
Vastaavat kirjastovirkailijat – Chief library clerks (72353)	14	79	2 047
Kirjastosihteerit – Library secretaries (19990)	81	95	1 936
Kirjastovirkailijat – Library clerks (20010)	1 660	89	1 815	1 794	1 818
Kirjastotyöntekijät – Library workers (75601)	9	78	1 720
Kirjastoapulaiset – Library assistants (19780)	64	91	1 701
Kirjastoavustajat – Library attendants (72696)	78	88	1 650	1 617	1 654
Museotoimen johtajat – Museum administration directors (33675)	12	58	3 369
Museonjohtajat – Museum directors (33665)	44	57	3 048	3 061	3 039
Museolehtorit – Museum educators (33642)	19	95	2 288
Museoamanuenssit – Museum assistants (33637)	61	80	2 202	2 223	2 197
Museo-oppaat – Museum guides (33672)	10	100	2 141	–	2 141
Museonhoitajat – Museum managers (33660)	8	88	2 124
Näyttelysihteerit – Exhibition secretaries (36490)	11	82	2 119
Konservaattorit – Conservators (21650)	44	77	1 984	1 984	1 984
Museovirkailijat – Museum officials (33677)	14	93	1 931
Museomestarit – Museum masters (33655)	44	11	1 891
Näyttelyvalvoijat – Exhibition guards (71684)	13	46	1 885	1 779	2 009
Museoassistentit – Museum assistants (33640)	15	93	1 854
Museoavustajat – Museum attendants (72498)	30	70	1 837	1 860	1 829
Museoapulaiset – Museum assistants (33638)	23	78	1 587

11.9 jatkuu 11.9 Cont.					
Kokoaikaiset täysipalkkaiset – Full-time salaried staff			Keskimääräinen säännöllinen ansio – Average regular earnings		
Ammattiryhmä ¹⁾ – Occupation group ¹⁾	Lkm – No.	Naisia – Women %	Kaikki – All €	Miehet – Men €/kk – €/month	Naiset – Women
Yleiskaava-arkkitehdit – Master plan architects (66890)	9	33	3 709
Asemakaava-arkkitehdit – Town plan architects (05380)	19	63	3 664	3 793	3 588
Kaavoitusarkkitehdit – Town planning architects (15035)	68	65	3 396	3 412	3 386
Arkkitehdit – Architects (05310)	117	55	3 329	3 338	3 322
Aluearkkitehdit – Regional architects (00680)	31	65	3 270	3 376	3 218
Maisema-arkkitehdit – Landscape architects (31035)	15	87	3 221
Suunnitteluarkkitehdit – Planning architects (49393)	8	50	2 971
Musiikkiopiston rehtorit – Music institute rectors (33707)	32	47	3 477	3 488	3 464
Kuvaamataidon lehtorit – Senior art teachers (23840)	33	76	3 016	3 224	2 947
Kuvataiteen lehtorit – Senior visual art teachers (23898)	10	100	2 721	–	2 721
Musiikin lehtorit – Senior music teachers (33693)	35	60	2 627	2 457	2 735
Pianonsoiton lehtorit – Senior piano teachers (39805)	18	56	2 609	2 699	2 537
Taideaineiden opettajat – Art teachers (50304)	31	65	2 537	2 953	2 295
Musiikkiopiston lehtorit – Music institute senior teachers (33703)	29	62	2 493	2 532	2 467
Konservatorion lehtorit – Conservatory senior teachers (21685)	25	40	2 448	2 470	2 416
Pianonsoiton opettajat – Piano teachers (39800)	62	69	2 376	2 370	2 379
Kuvaamataidonopettajat – Art teachers (schools) (23855)	12	100	2 357	–	2 357
Musiikkikoulun opettajat – Music school teachers (33681)	40	68	2 343	2 270	2 376
Viulunsoiton opettajat – Violin teachers (66369)	42	79	2 320	2 463	2 280
Musiikkiopiston opettajat – Music institute teachers (33704)	184	64	2 304	2 355	2 275
Musiikinopettajat – Music teachers (33690)	87	49	2 289	2 402	2 180
Kuvataideopettajat – Visual art teachers (73053)	15	80	2 137
Tanssinopettajat – Dance teachers (73743)	8	88	2 131
Toimittajat – Journalists (55110)	8	75	2 546
Graafiset suunnittelijat – Graphic designers (73247)	25	32	2 185	2 015	2 246
Graafikot – Graphic artists (71792)	7	57	1 969
Valokuvaajat – Photographers (60280)	18	28	1 967
Musiikkiterapeutit – Music therapists (33706)	22	55	2 131	2 160	2 107
Arkistonhoitajat – Archivists (05100)	113	84	1 964	1 923	1 971
Lipunmyyjät – Cashiers and ticket clerks (28220)	21	100	1 900	–	1 900

1) Kunta-alan ammattinimikkeistö 2006, Kuntien eläkevakuutus. – Nomenclature of municipal occupations 2006, The Local Government Pension Institution.

Lähde – Source:

Tilastokeskus, Kuntasektorin palkat. – Statistics Finland, Local Government Sector Wages and Salaries.

11.10 Kulttuurialan ammattiryhmien ansioita yksityisellä sektorilla 2006					
11.10 Earnings from cultural occupations in the private sector 2006					
Kokoaikaiset kuukausipalkkaiset – Full-time monthly-paid employees			Keskimääräinen säännöllinen ansio – Average regular earnings		
Ammattiryhmä ¹⁾ – Occupation group ¹⁾	Lkm. – No.	Naisia – Women %	Kaikki – All €/kk – €/month	Miehet – Men	Naiset – Women
Kaikki ammatit yksityisellä sektorilla yhteensä – All occupations in the private sector, total	597 800	49	2 818	3 186	2 434
Yksityisten teatterien henkilöstö – Personnel of private theatres					
Teatterinjohtaja, taiteellinen johtaja – Theatre director, artistic director (73201)	50	28	4 142
Tanssija – Dancer (13102)	112	61	2 699	2 822	2 618
Muusikko, soittaja – Musician (43103)	209	34	2 585	2 632	2 495
Näyttelijä – Actor (13101)	484	45	2 489	2 496	2 480
Skenografi (lavastaja, pukusuunnittelija) – Scenographer (set designer, costume designer) (23231)	44	75	2 479
Mestari – Stage manager (21111)	175	3	2 349
Järjestäjä – Property manager (21129)	42	36	2 160	2 249	1 991
Teatteri-, tiedotus-, myynti-, markkinointisihteeri – Theatre, information, sales and marketing secretary (22212)	132	88	2 156	2 485	2 111
Valo-, äänimies, tehosteiden hoitaja – Lighting, sound and special effects technician (21128)	84	4	2 063
Näyttämö-, kone-, köysimies – Stage, machinery, rope operator (21141)	112	–	2 026	2 026	–
Kampaaja, naamiointsija, maskeeraaja – Hairdresser, mask artist, makeup artist (21182)	44	95	2 015
Puuseppä, metalli-, lavastemies, vaatturi, verhoilija – Carpenter, metal worker, set worker, tailor, upholsterer (21151)	88	18	1 943	1 961	1 861
Tarpeistonhoitaja – Property master (21124)	42	95	1 931
Pukija, pukuhuoltaja – Dresser (21183)	35	100	1 882	–	1 882
Lipunmyyjä, lippukassanhoitaja – Ticket seller, box office assistant (22111)	44	100	1 876	–	1 876
Ompelija – Dressmaker (21131)	72	99	1 815
Seurakuntien henkilöstö – Parish personnel					
A-kanttori – Cantor, level A (2126)	96	32	2 773	2 779	2 759
B-kanttori – Cantor, level B (2127)	419	56	2 418	2 424	2 413
Kanttori – Cantor (2100)	76	70	2 224	2 336	2 174
C-kanttori – Cantor, level C (2128)	141	44	1 965	2 000	1 920
Palvelut/ mainosala – Services/ advertising					
Suunnittelija, copywriter – Designer, copywriter (2715)	486	34	3 996	4 337	3 346
Taiteellinen johtaja – Art director (2712)	402	48	3 751	4 116	3 355
Mediasuunnittelija ja tutkija – Media designer and researcher (2722)	204	47	2 740	2 931	2 533
Ad-assistentti – AD assistant (2716)	408	48	2 566	2 446	2 699
Teollisuuden toimihenkilöt / kustannustoiminta – Salaried employees in manufacturing / publishing					
Johtaja – Manager (1111)	61	62	4 748	4 505	4 896
Eriyasisiantuntija – Specialist (1112)	284	56	3 414	3 528	3 323
Asiantuntija – Expert (1113)	413	74	2 655	2 838	2 591
Asianhoitaja – Employee (1114)	154	65	2 233	2 183	2 261

1) Työnantajaliittojen sopimusalojen ammattinimikkeistöt. – Nomenclatures of occupational titles of the employers' federations involved in collective bargaining.

Lähde – Source:

Tilastokeskus, yksityisen sektorin kuukausipalkat. – Statistics Finland, Private Sector Monthly Salaries.

11.11 Suurimmat kulttuurialan ammatilliset järjestöt 2007				
11.11 Biggest cultural trade unions 2007				
Järjestö tai yhdistys – Union or association	Perustettu – Founded	Keskeiset ammattiryhmät – Principal occupations covered	Jäseniä – Members	Kattojärjestö – Central confederation
Viestintäalan ammattiliitto – Finnish Media Union	1894	Kirjatyöntekijät, sanomalehdenjakajat, graafiset toimihenkilöt – Staff in the fields of books and newspaper delivery, graphic industry salaried employees	23 800	Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK (ammattiosastojen kautta) – Central Organisation of Finnish Trade Unions (via trade union branches)
Suomen Journalistiliitto – Union of Journalists in Finland	1921	Lehtien, radion ja TV:n toimittajat, lehtikuvaajat, toimitussihteerit, kuvaussihteerit, kustannustoimittajat, graafikot, alan opettajat ja opiskelijat – Journalists, photojournalists, subeditors, editorial assistants, publication editors, graphic artists in newspapers, magazines, radio and TV	15 000	–
Teatteri- ja Mediatyöntekijät ry. TeMe – The Theatre and Media Employees in Finland	1973	Elokuvatyöntekijät, teatteriohjaajat, teatteritekniset, television tuotantotyöntekijät, tanssijat, koreografit, teatteri-toimihenkilöt, skenografit, valo- ja äänisuunnittelijat – Film workers, theatre directors, theatre technicians, television production workers, dancers, choreographers, theatre employees, scenographers, light and sound designers	3 800	Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK (ammattiosastojen kautta) – Central Organisation of Finnish Trade Unions (via trade union branches)
Suomen Muusikkojen Liitto – Finnish Musicians' Union	1917	Orkesteri-, teatteri-, studio-, ravintola- ja keikkamuusikot ja -laulajat, (Kansallisbaletin) tanssijat – Musicians and vocalists in orchestras, theatres, studios, restaurants and freelance, dancers at the Finnish National Ballet	3 300	Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK – Central Organisation of Finnish Trade Unions
Suomen Arkkitehtiliitto SAFA – Finnish Association of Architects SAFA	1892	Korkeakoulututkinnon suorittaneet arkkitehdit – Graduate architects	2 900	AKAVA – Confederation of Unions for Academic Professionals in Finland
Mediaunioni MDU ry. – Mediaunion MDU	1909	Viestintäalalla ja sitä lähellä olevilla aloilla työskentelevät faktorit, teknikot, insinöörit ja työnjohtajat – Technicians, engineers and printing house supervisors and foremen in the information, communication and allied industries	2 600	Toimihenkilökeskusjärjestö STTK – Finnish Confederation of Salaried Employees STTK
Suomen musiikinopettajien liitto – Music Teachers' Association in Finland	1925	Musiikkioppilaitosten musiikinopettajat – Music teachers at music colleges and institutes	2 600	Opetusalan Ammattijärjestö OAJ / AKAVA – Trade Union of Education in Finland / Confederation of Unions for Academic Professionals in Finland
Suomen tietokirjailijat – The Finnish Association of Non-Fiction Writers	1983	Tietokirjailijat – Non-fiction writers	2 200	–
Kääntäjien ammattijärjestö KAJ – Finnish Union of Translators KAJ	1979	Kielenkääntäjät, sihteerit, vientsihteerit – Translators, secretaries, export secretaries	1 900	AKAVA – Confederation of Unions for Academic Professionals in Finland
Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU – Art and Culture Professionals Trade Union	1977	Kuntien kulttuurisihteerit, festivaalijohtajat, kuvataideopettajat, taidekorkeakoulujen opettajat, läänintaitelijat – Local authority cultural secretaries, festival directors, teachers of visual art, teachers at art colleges and universities, regional artists	1 900	AKAVA – Confederation of Unions for Academic Professionals in Finland
Suomen Näyttelijäliitto – Union of Finnish Actors	1913	Näyttelijät – Actors	1 690	–
Teollisuustaitteen liitto Ornamo – Finnish Association of Designers Ornamo	1911	Vaatetussuunnittelijat, sisustusarkkitehdit, huonekalu- ja sisustus suunnittelijat, taidekäsityöläiset, tekstiilitaiteilijat, teolliset muotoilijat, keraamikot – Fashion designers, interior designers and architects, artistic artisans, textile artists and designers, industrial designers, ceramists	1 660	–
Museoalan Ammattiliitto – Union of Academic Museum Employees in Finland	1969	Tutkimusapulaiset, amanuenssit, museoamanuenssit, museonjohtajat – Research assistants, museum assistants, museum directors	1 600	Akavan Erityisalojen Keskusliitto AEK / AKAVA – Akava Special Branches, the Confederation of Unions for Academic Professionals in Finland
Taidemaalari liitto – Finnish Painters' Union	1929	Taidemaalarit – Painters	1 280	Suomen Taitelijaseura – Artists' Association of Finland (AAF)
Suomen Kanttori-urkuriliitto – Cantor and organist association of Finland	1907	Kanttorit ja urkurit – Cantors and organists	1 100	AKAVA – Confederation of Unions for Academic Professionals in Finland

Lähteet – Sources:

Liittojen omat ilmoitukset – Reports of the unions

11.12 Taiteilijoiden ammatilliset järjestöt 1969–2007									
11.12 Artists' trade unions and professional associations 1969–2007									
Järjestö tai yhdistys – Union or association	Perustettu – Founded	Keskeiset ammattiryhmät – Principal occupations covered	Jäsenmäärä – Membership				Muutos – Change		
			1969	1989	2004	2007	1969– 2007 %	2004– 2007 %	Naisia – Women 2007 %
Arkkitehtuuri – Architecture									
Suomen Arkkitehtiliitto SAFA – Finnish Association of Architects	1892	korkeakoulututkinnon suorittaneet arkkitehdit – graduate architects	829	2 000	2 706	2 908	251	7	39
Suomen Maisema-arkkitehtiliitto MARK – Finnish Association of Landscape Architects	1997	maisema-arkkitehdit – landscape architects	¹⁾ 25	²⁾ 65	95	164	556	73	77
Muotoilu, käsi- ja taideteollisuus, graafinen suunnittelu – Crafts and design									
Teollisuustaitteen Liitto Ornamo ³⁾ – Finnish Association of Designers Ornamo ³⁾	1911	vaatetus suunnittelijat, sisustusarkkitehdit, huonekalu- ja sisustus suunnittelijat, taidekäsitöläiset, tekstiilitaiteilijat, teolliset muotoilijat, keraamikot – fashion designers, interior designers and architects, artistic artisans, textile artists and designers, industrial designers, ceramists	649	1 140	1 581	1 660	156	5	71
Grafia – Finnish Association of Graphic Design	1933	graafiset suunnittelijat, mainonnan suunnitte- lijat, kuvittajat, taittajat, näyttely- ja pakkaus- suunnittelijat – graphic designers, advertising designers, illustrators, layout editors, exhibiti- on and package designers	207	835	778	831	301	7	52
Freelance-graafikot – Freelance Graphic Artists	1977	freelance-graafikot – freelance graphic artists	–	117	100	170	.	70	78
Sarjakuvantekijät – Finnish Comics Professionals	1995	sarjakuvan käsikirjoittajat, piirtäjät, tekstaajat ja kääntäjät – comic script writers, illustrators, letter designers and translators	–	–	92	104	.	13	19
Kuvittajat – Illustrators in Finland	2002	kuvittajat – illustrators	–	–	140	230	.	64	60
Kirjallisuus – Literature									
Suomen Kirjailijaliitto – Union of Finnish Writers	1897	suomenkieliset kaunokirjailijat – Finnish-language fiction writers	400	515	508	566	42	11	47
Suomen Näytelmäkirjailijaliitto – Finnish Dramatists' Union	1921	näytelmäkirjailijat – playwrights	201	323	389	456	127	17	41
Finlands Svenska Författareförening – Society of Swedish Authors in Finland	1919	suomenruotsalaiset ruotsiksi kirjoittavat kaunokirjailijat – Swedish-Finnish fiction writers writing in Swedish	168	188	180	196	17	9	49
Suomen Nuorisokirjailijat – Association for Finnish Writers for Children and Youth	1946	lasten- ja nuorisokirjailijat – writers for children and young people	115	138	114	131	14	15	83
Kuvataide – Visual art									
Suomen Kuvanveistäjäliitto – Association of Finnish Sculptors	1910	kuvanveistäjät – sculptors	84	179	343	361	330	5	44
Taidemaalariiliitto – Finnish Print Makers	1929	taidemaalarit – painters	260	638	1 279	1 284	394	0	58
Suomen Taidegraafikot – Association of Finnish Graphic Artists	1931	taidegraafikot – graphic artists	108	240	334	336	211	1	60
Muu ry – Artists' Association Muu	1987	media-, performanssi-, ympäristö-, käsite- ym. taiteilijat – artists in the fields of media, performance, environment, concept etc.	–	328	357	505	.	41	65
Teatteri – Theatre									
Suomen Näyttelijäliitto – Union of Finnish Actors	1913	näyttelijät – actors	⁴⁾ 947	1 606	1 679	1 690	78	1	51
Suomen Lavastustaiteilijoiden Liitto – Union of Finnish Set Designers	1943	teatteri-, elokuva- ja televisiolavastajat ja pu- kus suunnittelijat – set designers and costume designers in the fields of theatre, film and TV	87	171	242	235	170	–3	72
Suomen Teatteriohjaajien Liitto – Union of Finnish Theatre Directors	1968	teatteriohjaajat ja dramaturgit – theatre directors and dramatis	152	250	313	332	118	6	52
Suomen Teatterinjohtajaliitto – Association of Theatre Managers in Finland	1968	teattereiden taiteelliset ja taloushallinnolliset johtajat, alan virallisten oppilaitosten johtajat – artistic and financial-administrative directors at theatres and drama schools	65	75	⁵⁾ 64	77	18	20	27
Suomen Valo- ja Äänisuunnittelijoiden liitto – Finnish Lighting and Sound Designers' Union	1992	valo- ja äänisuunnittelijat – lighting and sound designers	–	–	78	117	.	50	30

11.12 Jatkuu 11.12 Cont.									
Järjestö tai yhdistys – Union or association	Perustettu – Founded	Keskeiset ammattiryhmät – Principal occupations covered	Jäsenmäärä – Membership				Muutos – Change		
			1969	1989	2004	2007	1969– 2007	2004– 2007	Naisia – Women 2007
							%	%	%
Sirkus- ja estraditaide – Circus, performance									
Suomen Taikapiiri – Finnish Magic Circle	1945	taikurit – conjurers	25	..	34	43	72	26	5
Esiintyvät Taiteilijat – Finnish Artist Association	1946	viihde-, estradi- ja sirkustaiteilijat – entertainment, stage and circus artists	138	129	..	-7	13
Tanssi – Dance									
Suomen Tanssitaiteilijoiden Liitto – Union of Finnish Dance Artists	1937	tanssijat, koreografit, tanssipedagogit, sirkustaiteilijat – dancers, choreographers, dance pedago- gues, circus artists	171	⁶⁾ 629	630	806	371	28	85
Musiikki – Music									
Suomen Muusikkojen Liitto – Finnish Musicians' Union	1917	orkesteri-, teatteri-, studio-, ravintola- ja keikkamuusikot ja laulajat, (Kansallisbaletin) tanssijat – musicians and vocalists in orchestras, theatres, studios, restaurants and freelance, dancers at the Finnish National Ballet	1 736	3 137	3 332	3 298	90	-1	30
Suomen Säveltäjät – Society of Finnish Composers	1945	taidemusiikin säveltäjät – composers of artistic music	49	89	131	161	229	23	8
Suomen Solistiyhdistys – Association of Finnish Soloists	1951	esittävät säveltaiteilijat – performing soloists	127	307	332	331	161	0	43
Säveltäjät ja Sanoittajat ELVIS – Guild of Light Music Composers and Authors in Finland ELVIS	1954	kevyen musiikin säveltäjät, sanoittajat ja sovittajat – composers, lyricists and arrangers of light music	..	257	570	630	..	11	16
Solo – Association of Recording and Performing Artists in Finland	1975	Suomessa levyttävät ja esittävät solistit ja solistimuusikot – soloists and solo instrumentalists recording and performing in Finland	-	96	⁵⁾ 72
Elokuva – Film									
Suomen Elokuva- ja Videotyöntekijöiden Liitto SET – Association of Finnish Film and Video Workers SET	1972	elokuva- ja videoäänittäjät, leikkaajat, valaisijat, editoijat, kuvaajat, ohjaajat, opettajat – recorders, cutters, lighting technicians, editors, camera operators, directors, teachers	-	..	492	549	.	12	49
Suomen Elokuvaohjaajaliitto SELO – Association of Finnish Film Directors SELO	1982	elokuvaohjaajat – film directors	-	..	91	107	.	18	38
Valokuva – Photography									
Suomen Ammattivalokuvaajat ⁷⁾ – Finnish Professional Photographers' Association ⁷⁾	1919	ammattivalokuvaajat, muotokuvaajat – professional photographers, portrait photographers	328	420	307	302	-8	-2	41
Suomen Lehtikuvaajat – The Finnish Press Photographers' Association	1947	lehtikuvaajat – press photographers	111	350	379	423	281	12	22
Suomen Mainosvalokuvaajat – Finnish Advertising Photographers	1959	mainosvalokuvaajat – commercial advertising photographers	33	90	84
Valokuvataiteilijoiden Liitto – Union of Artist Photographers	1988	valokuvataiteilijat – photographic artists	-	61	247	313	.	27	51

1) Tieto koskee 1946 perustettua Suomen Puutarha-arkkitehdit ry:tä, joka vaihtoi 1979 nimensä Suomen Maisema-arkkitehdeiksi (SMAFLA). – The data concern The Finnish Garden Architects' Association that was established in 1946. It changed its name into Finnish Landscape Architects in 1979.

2) Luvussa ovat mukana myös 1989 perustetun Uuden Maisema-arkkitehtiliiton (MAL) jäsenet. SMAFLA ja MAL yhdistyivät 1997. – The figure also includes the members of the New Finnish Landscape Artists' Union (MAL) which was established in 1989. SMAFLA and MAL were joined in 1997.

3) Ornamo on muuttamassa kattojärjestöstä henkilöjäsenjärjestöksi. – Ornamo is in the process of changing from an umbrella into an individual membership organisation.

4) Sisältää myös 115 Finlands Svenska Skådespelarförbundin jäsentä. – Includes also 115 members of the Swedish-speaking Finlands Svenska Skådespelarförbund.

5) Tieto vuodelta 2000. – Data from 2000.

6) Sisältää 1971 perustetun Suomen Tanssipedagogiliiton 120 jäsentä. – Includes 120 members of the Finnish Dance Pedagogues' Association that was established in 1971.

7) Suomen Valokuvaajain liitto vuoteen 2008. – Until 2008, Finnish Photographers' Association.

Lähteet – Sources:

Taiteen keskustoimikunta. – Arts Council of Finland.

Järjestöt. – Reports of the unions.

12 Kulttuuri kansantaloudessa

Kulttuurin BKT-osuus

Suomessa on opetusministeriön ja Tilastokeskuksen yhteishankkeena luotu metodologista mallia kulttuurin satelliittitilinpitoa varten (Kulttuurin arvo 2006; Kulttuurin satelliittitilinpito 2008). Kansainvälisesti aloitteita vastaavanlaisten laskelmien tekemiseksi on esitetty viime vuosina muun muassa OECD:n piirissä sekä latinalaisessa Amerikassa. Hankkeen yhteydessä Tilastokeskuksessa toteutettiin vuodet 1995–2005 kattava pilottilaskenta, joka julkaistiin loppuraportin yhteydessä. Sitten tiedot päivitettiin vielä vuoteen 2006. Laskenta koski kulttuurin ja joukkoviestinnän osuutta bruttokansantuotteesta, työllisyydestä, tavaroiden ja palveluiden viennistä ja tuonnista sekä kotimaisesta kysynnästä.

Kansantalouden tilinpidon perusjärjestelmän kautta tuotetaan ensisijaisesti tiedot bruttokansantuotteesta (BKT) sekä eri toimialojen BKT-osuuksista. Kansantalouden tilinpito on menetelmiltään pitkälle kansainvälisesti harmonisoitu. Satelliittitilinpidolla tarkoitetaan kansantalouden tilinpitajärjestelmän laajennusta tai tarkennusta tarkoituksena kuvata jotain sellaista kokonaisuutta, jonka tiedot eivät löydy suoraan perusjärjestelmästä. Suomessa on aikaisemmin tehty satelliittitilinpitoja matkailusta ja kotitaloustuotannosta. Matkailutilinpito, josta YK, WTO (World Tourism Organization), OECD ja EU hyväksyivät vuonna 2000 kansainvälisen suosituksen, pysyttelee SNA-kehikon sisäpuolella eli on luonteeltaan sen tarkennus. Keskeisenä tavoitteena on tunnistaa ja koota yhteen matkailuun liittyvät toiminnot, jotka levittäytyvät lukuisten eri toimialojen alueelle. Kotitaloussatelliitti sen sijaan ulottuu SNA-kehikon ulkopuolelle arvioidessaan kotityön taloudellista merkitystä.

Tilastokeskuksessa tehty kulttuuritilinpidon pilotti on matkailusatelliitin kaltainen kansantalouden tilinpidon tarkennus, jossa on keskitytty tunnistamaan kulttuuriset toiminnot taloudellisen toiminnan kokonaisuudesta. Kulttuuri ulottuu matkailun lailla useiden teollisten ja palvelutoimialojen alueelle ja myös sen osuutta on jouduttu arvioimaan useiden toimialaluokkien sisällä. Myöhemmin kulttuurisatelliitti on tarkoitus ulottaa SNA-kehikon ulkopuolelle, jolloin keskeisenä haasteena on arvioida kulttuurialueella tärkeän vapaaehtoistoiminnan ja talkootyön taloudellista merkitystä. Kansainvälisesti vapaaehtoistyön merkitystä selvitetään parhaillaan yhdysvaltalaisen Johns Hopkins -yliopiston vetämässä tutkimushankkeessa. Apuna laskennassa voidaan käyttää väestön ajankäyttöön ja osallistumiseen liittyviä tutkimustietoja sekä tehdyn työn varjohintoja eli vastaavantyyppisen palkkatyön hintoja. Toinen kulttuurisatelliitin jatkokehittämisen kohde

on teollisuusyritysten sisällä tapahtuvan kulttuurisen toiminnan arviointi. Pilottihankkeen yhteydessä tehtiin koelaskelmia muun muassa muotoilun taloudellisesta merkityksestä, mutta niitä ei vielä sisällytetty julkaistuihin laskelmiin (ks. Alanen 2005 ja 2006).

Kansantalouden tilinpidossa keskeisiä tarkasteluyksiköitä eli sektoreita ovat yritykset, rahoitus- ja vakuutuslaitokset, julkisyhteisöt, kotitaloudet sekä kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (järjestöt ja säätiöt). Arvonlisäyksen laskenta tehdään eri sektoreilla hieman eri tavoin. Arvonlisäys (brutto) tarkoittaa tuotantoon osallistuvan yksikön synnyttämää arvoa. Markkinatuotannossa se lasketaan vähentämällä yksikön tuotoksesta tuotannossa käytetyt väli tuotteet (tavarat ja palvelut) ja markkinattomassa tuotannossa laskemalla yhteen palkansaajakorvaukset, kiinteän pääoman kuluminen sekä mahdolliset tuotannon ja tuonnin verot.

Kansantalouden tilinpidossa tarkasteluyksiköt luokitellaan toimialoittain Tilastokeskuksen kansainvälisesti harmonisoidun toimialaluokituksen mukaan. Kulttuurisatelliitin toimialavalikoima on likimain sama kuin kulttuuritilastoissa tähän saakka käytetty. Laskelmaan on valittu 58 kokonaan tai osittain kulttuuriseksi katsottua toimialaa (kulttuuritilastoissa toimialoja on 55). Kulttuurin osuuden arvioimiseen vain osittain laskentaan sisällytettyjen seitsemän toimialan osalta on pyritty löytämään konkreettinen peruste. Esimerkiksi kodinkoneiden ja viihde-elektronikan vähittäiskaupan toimialasta (nro 52451) on poistettu ”valkoinen linja” (jääkaapit, pesukoneet jne.) Kodintekniikka-alan tiedotusfoorumin (KOTEK) vähittäismyynnitilastojen perusteella.

Tarkastelujaksolla 1995–2006 kulttuurialojen tuotama arvonlisäys on kasvanut mutta hieman hitaammin kuin koko kansantalous. Euromääräisesti kulttuurialojen tuottama arvonlisäys oli vuonna 2006 noin 4,6 miljardia (taulukko 12.1). 2000-luvulla kulttuurin BKT-osuus on pysytellyt 3,1–3,2 prosentin tasolla. 1990-luvun loppupuoliskolla osuus oli hieman suurempi, 3,5–3,7 prosenttia. Vuonna 2006 kulttuurin BKT-osuus (3,2 %) oli selvästi suurempi kuin alkutuotannon toimialojen, kuten puutavaran ja puutuotteiden valmistuksen, maa- ja riistatalouden tai metsätalouden (kuvio 12.1). Samoin kulttuuri ohitti vastaavalla satelliittitilinpitomenetelmällä lasketun matkailun (2,4 %). Majoitus- ja ravitsemustoiminta sekä massan ja paperin valmistus jäivät myös osuuksiltaan kulttuuria matalammaksi. Sen sijaan palvelutoimialoista monet olivat taloudellisesti kulttuuria merkittävämpiä, ja ne ovat myös kasvamassa sitä nopeammin. Kulttuuri itse ulottuu sekä teollisen että palvelutuotannon alueille.

Kulttuurin arvonlisäyksestä merkittävä osuus syntyy joukkoviestinnän alueella. Vuonna 2006 sanomaja aikakauslehtien kustantaminen ja painaminen, uutistoimistot sekä radio- ja televisiotoiminta kattoivat miltei kolmanneksen (32,7 %) kulttuurin tuottamasta arvonlisäyksestä. Jos mukaan lasketaan vielä kirjat, elokuvat sekä muu painaminen, joukkoviestinnän osuus nousee selkeästi yli puoleen (53,5 %) kulttuurin arvonlisäyksestä. Tällä tavoin rajatun joukkoviestinnän BKT-osuus oli 1,7 prosenttia. Taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminnan osuus oli 6,2 prosenttia kulttuurin tuottamasta ja 0,2 prosenttia koko kansantalouden arvonlisäyksestä. (Taulukko 12.1.)

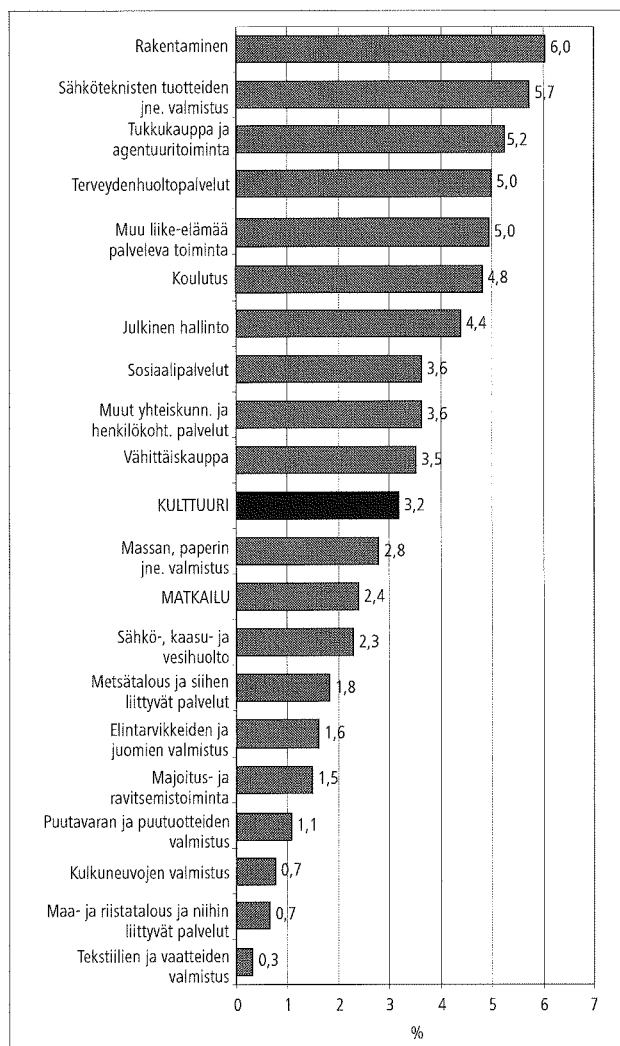
Kulttuurin osa-alueiden keskinäisissä painoarvoissa ei ole tapahtunut silmään pistäviä muutoksia tarkastelujakson aikana. Joukkoviestinnän osuus on laskenut noin 60 prosentista vuonna 1995 edellä mainittuun 53,5 prosenttiin vuonna 2006. Sen sijaan esimerkiksi arkkitehtuuri- ja taideteollisen suunnittelun osuus on hieman kasvanut (3,1 prosentista 5,4 prosenttiin).

Kotitalouksien kulttuuri- ja joukkoviestintämenot

Kotitalouksien kulttuuri- ja joukkoviestintämenojen arvioimisessa voidaan käyttää aineistona Tilastokeskuksessa noin joka viides vuosi toteutettavaa kulutus-tutkimusta. Sen likimain tuhannen tuote- ja palvelunimikkeen joukosta valitaan tällöin tarkasteluun ne, joiden lähinnä voidaan katsoa kuuluviksi kulttuuriin ja joukkoviestintään. Kulutustutkimuksen oma pääryhmä ”kulttuuri ja vapaa-aika” on Kulttuuritilastossa käytettyä huomattavasti laajempi, sillä se kattaa muiden muassa tietokoneet, urheilun, retkeilyn, ulkoilun, kasvit, mullat, lannoitteet, lemmikkieläimet, rahapelit sekä valmismatkat. Toisaalta siitä puuttuvat taideteokset ja koriste-esineet, jotka sisältyvät Kulttuuritilaston laskelmiin.

Kulutustutkimuksen oman raportoinnin mukaan edellä kuvatulla tavalla laajasti määritellyt kulttuuri- ja vapaa-aikamenot olivat kasvaneet keskimääräistä nopeammin vuosien 2001 ja 2006 välillä. Yhteenlaskettuna niihin kului vuonna 2006 kotitaloutta kohti 3 373 euroa (vuonna 2001 käypään hintaan 2 543 euroa). Vuosien 2001 ja 2006 välillä kulttuuri- ja vapaa-aikamenojen osuus kaikista kotitalouksien kulutusmenoista oli noussut 9,9 prosentista 11,2 prosenttiin. Kasvua oli nähtävissä myös kodin kalusteisiin, koneisiin ja tarvikkeisiin kuuluvassa pääryhmässä, johon edellä mainitut taideteokset ja koriste-esineet kuuluvat. Kokonaisuudessaan vuonna 2006 tähän ryhmään käytettiin 1 529 euroa kotitaloutta kohti (vuonna 2001 käypään hintaan 1 271 euroa). (Partanen 2008, 5; Ahlqvist ym. toim. 2008 sekä <http://tilastokeskus.fi/til/ktutk/>.)

Kuvio 12.1
Vertailutietoja kulttuurin ja eräiden muiden toimialaryhmien BKT-osuuksista 2006

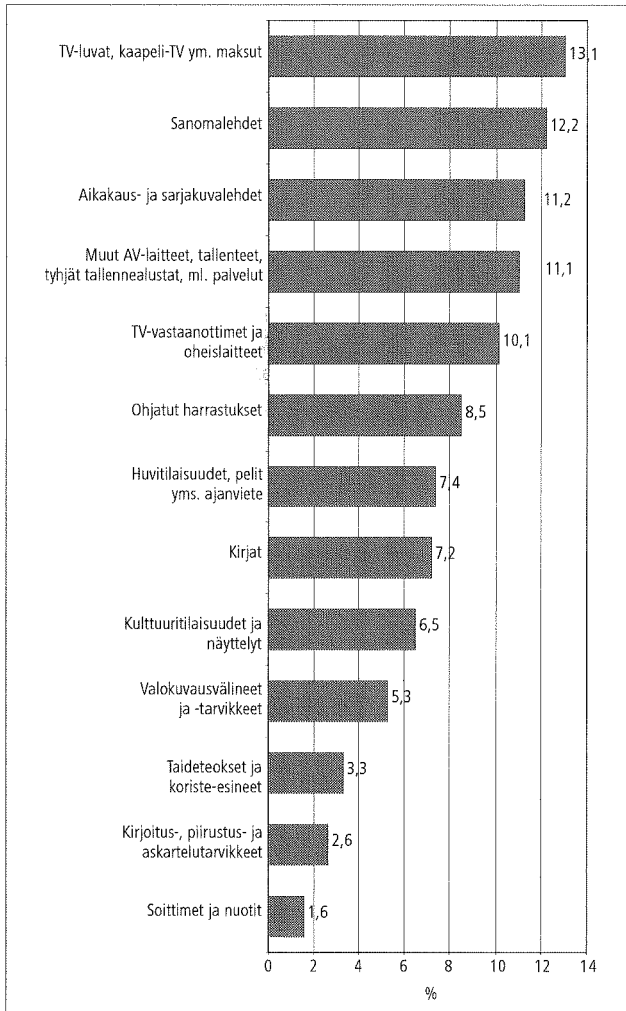
Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito.

Kotitalouksien kokonaiskulutus kasvoi vuosien 2001 ja 2006 välillä reaalisesti 17 prosenttia (taulukko 12.2). Sekä kulutustutkimuksen laajan määritelmän mukaisissa kulttuuri- ja vapaa-aikamenoissa että kulttuuritilastoinnin suppeammin määritellyissä kulttuuri- ja viestintämenoissa kasvu oli keskimääräistä voimakkaampaa, molemmissa 30 prosenttia. Vuonna 2006 kulttuuriin ja joukkoviestintään kului 1 638 euroa kotitaloutta kohti. Vuosien 2001 ja 2006 välillä kulttuuri- ja joukkoviestintämenojen osuus kokonaiskulutusmenoista kasvoi 5,0 prosentista 5,4 prosenttiin.

Yhteensä Suomen liki 2,5 miljoonaa kotitaloutta käyttivät kulttuuri- ja joukkoviestintäsektorin tarjoamiin hyödykkeisiin ja palveluihin vuonna 2006 noin neljä miljardia euroa. Tästä summasta kului leijonanosaa joukkoviestintään. Pelkästään sanoma- ja aikakauslehtien osuus lähenei neljännestä (23,4 %) kulttuuri- ja joukkoviestintämenoista, ja televisiovastaanottimiin, -lupiiin yms. kulu-

Kuvio 12.2

Eri hyödyke- ja palveluryhmien osuudet kotitalouksien keskimääräisistä kulttuuri- ja joukkoviestintämenoista 2006 (yhteensä 1 638 euroa/kotitalous)

Lähde: Tilastokeskus, kulutustutkimus.

tettiin miltei yhtä paljon (23,2 %) (kuvio 12.2). Muun kulttuurin ja etenkin varsinaisen taiteen osuudet kokonaiskulutusmenoista jäivät sen sijaan melko vaatimattomiksi. Taideteosten, julisteiden ja koriste-esineiden ostoon esimerkiksi käytettiin 54 euroa kotitaloutta kohti, mikä vastasi runsaan kolmen prosentin osuutta kulttuuri- ja joukkoviestintämenoista ja kahden promillen osuutta kokonaiskulutusmenoista.

Kotitalouksien kasvaneet kulttuurimenot eivät välttämättä tarkoita sitä, että kulttuuria harrastettaisiin entistä enemmän tai useammin, sillä kysymys voi olla myös hintojen keskimääräistä nopeammasta kasvusta. Kuluttajahintaindeksin pisteluvut paljastavat, että esimerkiksi huvipuisto- ja teatterilippujen hinnat ovat sitten vuoden 1995 nousseet keskimääräisiä kuluttajahintoja nopeammin (taulukko 12.4). Sama koskee muun muassa televisiolupamaksua. Televisioihin, digisovittimiin ja muihin oheislaitteisiin käytetty summa oli kasvanut 168 prosenttia vuosien 2001 ja 2006 välil-

lä (taulukko 12.2). Suurimmillaan digisiirtymä näkyy kulutusmenoissa vuosina 2007–2008. Analogiset televisiolähetykset päättyivät kaapeliverkoissa suuressa osassa maata 2008 helmikuun lopussa, antenniverkossa jo vuoden 2007 puolella. Tilastokeskuksen Kuluttajabarometrin mukaan elokuuhun 2008 mennessä digisovittimen tai -television hankkineiden talouksien osuus (88 %) alkoi olla samaa luokkaa television omistavien talouksien kanssa (90 % kaikista talouksista). Elokuussa 2006 tv-talouksien osuus kaikista kotitalouksista oli Kuluttajabarometrin mukaan 95 prosenttia, joista pieni osa näyttää ainakin tässä vaiheessa jättäytyneen uudistuksen ulkopuolelle.

Tuorein kulutustutkimus osoittaa, että menojen kasvu ei ole viime vuosina jakaantunut tasaisesti eri väestöryhmien kesken. Kulttuuri- ja joukkoviestintämenoissa paljastuu samaten suuria vaihteluita kotitalouden viitehenkilön sosioekonomisen aseman mukaan tarkasteltuina (taulukko 12.3). Kun kulttuuri- ja joukkoviestintämenojen osuus kulutusmenoista oli vuonna 2006 kaikilla kotitalouksilla 5,4 prosenttia, ylempien toimihenkilöiden kotitalouksissa se oli 6,3 prosenttia. Maatalousyrittäjillä osuus jäi alle keskiarvoon, 4,2 prosenttiin, ja työttömällä se oli vielä alempi, 4,0 prosenttia. Monilla kulttuurin osa-alueilla yrittäjät (muut kuin maatalousyrittäjät) nousivat ahkerina kulttuurin kuluttajina tunnettujen ylempien toimihenkilöiden rinnalle tai jopa heidän ohitseen. Esimerkiksi taide- ja koriste-esineisiin (170 euroa) samoin kuin kulttuuri- ja huvitilaisuuksiin (249 euroa ja 238 euroa) eniten rahaa olivat käyttäneet nimenomaan yrittäjäkotitaloudet. Kokonaiskulutus oli kasvanut vuosien 2001 ja 2006 välillä eniten juuri yrittäjäkotitalouksissa. Niiden käytävissä olevat tulot olivat suurimmat vuonna 2006 (runsaat 58 200 euroa kotitaloutta kohti).

Niissä sosioekonomisissa ryhmissä, joissa kulttuurin ja joukkoviestinnän kulutus oli matalinta, sanoma- ja aikakauslehtien sekä tv-lupien ja kaapelimaksujen osuudet kokonaisuudesta korostuivat. Kun näiden menojen osuus kaikilla kotitalouksilla oli 36,5 prosenttia kulttuuri- ja joukkoviestintämenoista, eläkeläisillä se oli peräti 61,2 prosenttia, työttömällä 56,9 prosenttia ja maatalousyrittäjillä 50,5 prosenttia. Joukkoviestintämenoilla näyttää olevan välttämättömyshyödykkeen ominaisuus, sillä karkeasti yleistäen niiden osuus kaikista menoista kasvoi, kun kotitalouden tulot vähenivät. Niitä koskee usein myös skaalaetu: iso perhe maksaa yhden tv-lupamaksun tai tilaa päivälehdet vuosikerran siinä missä yksineläjäkin. Kulttuurimenosta esimerkiksi teatteri- ja konserttiliput edustavat päivävastaista hyödyketyyppeä, sillä ylellisyshyödykkeen tapaan niiden osuus kulutuksesta kasvaa tulojen kasvaessa. Toiseksi jokainen teatterissa tai orkesterissa kävijä tarvitsee oman lipun. Kun kaikki kotitaloudet käyttivät vuonna 2006 teatteriin, oopperaan ja konsertteihin keskimäärin 79 euroa, yrittäjätalouksien kulutus oli 223 euroa.

Tietoruutu 12.1 – Tekijänoikeus kansantaloudessa

Kopiosto ry:n Turun kauppakorkeakoulun Mediaryhmillä teettämän tutkimuksen mukaan ydintekijänoikeustoimialojen ja tekijänoikeudesta riippuvaisten toimialojen yhteenlaskettu bruttokansantuoteosuus vuonna 2005 oli 4,3 prosenttia, missä oli 0,2 prosenttiyksikön lasku vuodesta 2000. Ydintekijänoikeustoimialojen osuus oli 3,5 prosenttia, mikä oli hieman kasvanut vuodesta 2000. Tekijänoikeudesta riippuvaisten toimialojen osuus oli sen sijaan laskenut 1,2 prosentista 0,8 prosenttiin. Arvonlisäykseltään merkittävimmät tekijänoikeustoimialat vuonna 2005 olivat ”tietokoneohjelmat ja tietokannat” (1,6 % BKT:sta) sekä ”lehdistö ja kirjallisuus” (1,2 % BKT:sta), jotka molemmat kuuluvat ydintekijänoikeustoimialoihin. (Economic Contribution of Copyright-Based Industries in Finland jne. 2008.)

Ydintekijänoikeustoimialoilla tarkoitetaan sellaisia yrityksiä ja yksilöitä, joiden toiminta perustuu tekijänoikeudella suojattujen teosten luomiseen, monistamiseen, esittämiseen, radio- ja televisiolähetysiin, näytteille panoon, jakeluun sekä tukku- ja vähittäiskauppaan. Toimialoja, jotka tuottavat, valmistavat, jakelevat tai myyvät välineitä ja laitteistoja, jotka on ensisijaisesti tarkoitettu tekijänoikeuden alaisten tuotosten luomiseen, tuottamiseen tai kuluttamiseen, kutsutaan tekijänoikeudesta riippuvaisiksi. (Taalas 2006, 5.)

Tekstitaulukossa 12.1 esitetyt luvut on laskettu kansainvälisesti vertailukelpoisen menetelmän avulla, jonka on kehittänyt World Intellectual Property Orga-

nisation eli Maailman henkisen omaisuuden järjestö. WIPO on Yhdistyneiden kansakuntien erityisjärjestö. Tekijänoikeustoimialat käyvät monelta osin yksiin kulttuuritilastoissa noudatetun kulttuurin ja joukkoviestinnän toimialojen rajauksen kanssa, sillä sektorilla tuotetaan tyypillisesti ”luovuusintensiivisiä” ja tekijänoikeuden suojaamia tuotteita tai ollaan tekemisissä sellaisten kanssa. Osalla kulttuurin toimialoista tehdään uniikkeja tekijänoikeuden suojaamia tuotoksia, osa taas on tekijänoikeudellisen sisällön tuotteistamiseen, monistamiseen ja jakeluun perustuvaa teollista tuotantoa. (Ks. Luovan kentän yritystoiminta s.a., 5.) WIPO-määritelmään sisältyviä tietokoneita, tietokoneohjelmia ja valokopiointilaitteita ei ole sisällytetty kulttuurin BKT-laskentaan (luvun alussa esiteltyyn satelliittitilinpitoon), eikä siihen myöskään ole otettu paperinvalmistusta ja myyntiä. (Rajauksen eroista ja yhtäläisyyksistä ks. Alanen 2004.)

Lähteet

- Alanen, Aku (2004). Aineeton pääoma kasvaa. Tietoaika 12, 16–18.
- Economic Contribution of Copyright-based Industries in Finland 2000, 2003, 2004 and 2005 (2007). Helsinki: Finnish Copyright Institute.
- Luovan kentän yritystoiminta – elinkelpoisuus ja kehityssuunnat (s.a.). Turun kauppakorkeakoulu, Mediaryhmä.
- Taalas, Saara (2006). Tekijänoikeustalous. Mercurius YTTK 2006, 5.

Tekstitaulukko 12.1
Tekijänoikeustoimialojen kansantaloudellinen merkitys vuosina 2000 ja 2005

	2000			2005		
	Liikevaihto (milj. €)	Arvonlisäys (milj. €)	BKT-osuus (%)	Liikevaihto (milj. €)	Arvonlisäys (milj. €)	BKT-osuus (%)
Ydintekijänoikeustoimialat	11 989	4 344	3,28	13 912	5 544	3,52
Tietokone-ohjelmat ja tietokannat	4 439	1 599	1,21	5 694	2 553	1,62
Lehdistö ja kirjallisuus	4 550	1 825	1,38	4 902	1 931	1,23
Radio ja televisio	813	294	0,22	963	413	0,26
Mainonta	1 416	376	0,28	1 433	352	0,22
Musiikki, teatteri, ooppera	351	109	0,08	389	126	0,08
Elokuva ja video	314	97	0,07	413	115	0,07
Valokuvaus	83	32	0,02	95	40	0,03
Tekijänoikeusjärjestöt	–	7	0	–	8	0,01
Kuvataide ja graafinen suunnittelu	23	6	0	23	7	0
Tekijänoikeudesta riippuvaiset toimialat	7 844	1 627	1,23	7 776	1 263	0,8
Paperi	3 459	1 053	0,80	2 813	638	0,41
Tietokoneet ja -tekniikka	3 089	344	0,26	2 745	380	0,24
Televisiot, radiot, videonauhurit, CD- ja DVD soittimet, pelilaitteet jne.	907	148	0,11	1 745	165	0,1
Valokopiokoneet	210	43	0,03	178	41	0,03
Musiikki-instrumentit	65	14	0,01	79	17	0,01
Valokuvaus- ja elokuvauslaitteet	71	17	0,01	161	17	0,01
Tyhjät tallennusalustat	43	9	0,01	54	5	0
Yhteensä	19 833	5 971	4,51	21 688	6 807	4,32

Lähde: Economic Contribution of Copyright-based Industries in Finland 2000, 2003, 2004 and 2005 (2007). Helsinki: Finnish Copyright Institute.

Kulttuuri- ja joukkoviestintäalan yritystoiminta

Tilastokeskuksen yritysrekisterin mukaan Suomessa oli vuonna 2006 noin 15 350 kulttuurin ja joukkoviestinnän aloilla toimivaa yritystä (taulukko 12.5). Niiden liikevaihto oli yhteensä lähes 14 miljardia euroa. Vuosien 2004 ja 2006 välillä kulttuurialan yritysten lukumäärä oli kasvanut lähes kahdeksalla prosentilla ja henkilöstö noin yhdellä prosentilla. Liikevaihdossa oli kasvua vajaat 13 prosenttia (käyvästä hinnoista laskettuna). Henkilöstömäärä, liikevaihto ja maksetut palkat olivat kulttuuriyrityksissä keskimääräistä pienempiä. Eniten kulttuuriyrityksiä vuonna 2006 oli mainonnan (runsas 2 800) sekä arkkitehtipalvelujen ja taideteollisuuden (vajaat 2 800) toimialaryhmissä. Kaikilla näihin ryhmiin sisältyvillä yksittäisillä toimialoilla henkilöstön keskimääräinen palkka jäi alle neljän hengen; taideteollisessa muotoilussa ja suunnittelussa henkilötyövuosia oli keskimäärin yksi yritystä kohti. Suurimmat yrityskoot puolestaan löytyivät sanomalehtien painamisesta (keskimäärin 52 henkeä yritystä kohti), rahapeli- ja vedonlyöntitoiminnasta (44 henkeä), sanomalehtien kustantamisesta (31 henkeä) sekä radio- ja televisiotoiminnasta (31 henkeä).

Yritysrekisteristä on saatavilla yritys kohtaisten tietojen lisäksi toimipaikkakohtaisia tietoja. Toimipaikka tarkoittaa yhden yrityksen omistamaa, yhdessä paikassa sijaitsevaa ja yhdellä toimialalla toimivaa eli pääasiassa yhdenlaisia tavaroita tai palveluita tuottavaa yksikköä. Samalla yrityksellä voi olla toimipaikkoja useilla eri toimialoilla. Yritystason tilastoissa toimialaksi määräytyy sen toimipaikan toimiala, jossa tilikauden arvonlisäys on suurin. Toimipaikkatilastoissa tulevat näkyviin myös yritysten sivutoimialat. Kulttuuri- ja joukkoviestinnän alalla toimipaikkoja oli noin 16 700 (taulukko 12.6). Kulttuurialan suhteellinen osuus pysyi samalla kuuden prosentin tasolla sekä toimipaikka- että yritys kohtaisessa tarkastelussa (6,0 % ja 6,1 %). Kulttuurialan toimipaikoista runsas kolmasosa (37,0 %) sijaitsi Helsingissä, Espoossa, Kauniaisissa tai Vantaalla. Kaikista toimipaikoista pääkaupunkiseudun osuus oli runsas viidennes (21,1 %). Eräillä aloilla keskittyminen on merkittävää myös pääkaupunkiseudun sisällä, esimerkiksi mainonnassa, muotoilussa, arkkitehtuurisuunnittelussa ja taidekaupassa (ks. Alanen 2007; taidegallerioista ks. tekstitalukko 7.1 sivulla 143).

Kulttuurihyödykkeiden ja -palveluiden vienti ja tuonti

Kulttuurisektorin ansaintamahdollisuuksia on pyritty vuodesta 2003 lähtien edistämään kolmen ministeriön yhteistyönä (opetusministeriö, ulkoasiainministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö). Vuonna 2007 valmistuneen kansallisen kulttuuriviennin kehittämissuunnitelman tavoitteena on vähintään kolminkertaistaa suomalaisen kulttuuriviennin arvo vuoteen 2011 mennessä (Onko kulttuurilla vientiä? 2007, 14). Kehittämissuunnitelman laatinut

työryhmä kohdisti erityistä huomiota alan yritystoiminnan kehittämiseen, vientitoiminnan kannalta merkittävien klustereiden ja verkostojen vahvistamiseen, kansainväliseen markkinointiin ja promootioon, kulttuuriviennin rakenteiden ja tietoperustan vahvistamiseen, kulttuuriryhteistyön ja -vaihdon kehittämiseen sekä kulttuuriviennin kannalta kilpailukykyisen lainsäädännöllisen toimintaympäristön aikaansaamiseen.

Tullihallituksen tietojen mukaan kulttuurin ja joukkoviestinnän hyödykkeiden ulkomaankaupassa on suuria vuosittaisia vaihteluita (taulukko 12.7). Kun ne ovat olleet kutakuinkin samansuuntaisia kuin tuonnin ja viennin yleiset trendit, kulttuurin osuus on pysytellyt samalla tasolla, noin kahtena prosenttina tuonnista ja yhtenä prosenttina viennistä. Vuonna 2007 kulttuurin ja joukkoviestinnän alaan kuuluvien hyödykkeiden vienti oli noin 891 miljoonaa euroa ja tuonti noin 1,4 miljardia euroa. Vienti oli suurinta, noin 434 miljoonaa, tavaraluokassa ”TV-vastaanottimet (mukaan lukien videomonitorit ja -projektorit) jne.” (taulukko 12.8). Toisena tulivat sanoma- ja aikakauslehdet (lähes 123 milj. euroa) ja muut painotuotteet (105 milj. euroa). Tuonnin puolella suurin ryhmä olivat samaten edellä mainitut televisiovastaanottimet yms. (648 milj. euroa), ja toisena tulivat mikrofonit, kaiuttimet yms. (128 milj. euroa). Digisiirtymä näkyi selvästi kuvantallennus- ja toistolaitteiden ja -tarvikkeiden tuonnissa, joka yli kaksinkertaistui vuosien 2005 ja 2007 välillä (taulukko 12.7).

Taide- ja antiikkiesineiden tuonnin arvo oli Tullihallituksen tilaston mukaan 6,9 miljoonaa euroa ja viennin arvo 2,1 miljoonaa euroa vuonna 2007. Taide- ja antiikkiesineiden tuonti on 0,5 prosenttia kaikesta kulttuurihyödykkeiden tuonnista ja 0,2 prosenttia niiden viennistä. Valtaosa vaihdosta koskee maalauksia, piirustuksia ja pastelleja. Merkittävin vaihtokumppani oli Yhdysvallat. (Taulukko 12.9.)

Taulukoita 12.7–12.9 tarkasteltaessa on muistettava, että Tullihallituksen tiedot perustuvat EU:n sisämarkkinoiden osalta otokseen. Ulkokaupan osalta kyse on kokonaisuudesta, ja sitä koskevat tiedot saadaan tulliselvityksistä. Sisäkaupan tilastot kerätään suoraan yrityksiltä, joista pienimmillä ei ole ilmoittamisvelvollisuutta. Vuoden 2008 alussa ilmoittamiskynnystä nostettiin tuonnin osalta 100 000 eurosta 200 000 euroon ja viennin osalta 200 000 eurosta 300 000 euroon. Kulttuurialalla valtaosa yrityksistä on kooltaan pieniä, joten moni niistä puuttuu sisäkaupan tilastoista. Toiseksi ulkomaankaupan lukujen tulkinnassa on otettava huomioon, että ne kuvaavat tavarantoiminnan fyysisistä saapumista maahan tai lähtemistä maasta, mihin ei välttämättä liity maksuliikennettä. Ensisijainen tavarantoiminnan määrän mittayksikkö on nettopaljous kilogrammoina. Rahassa ilmaistu arvo on viennissä (toimituksissa) ns. FOB-arvo (”vapaasti aluksessa”) ja tuonnissa (hankinnoissa) CIF-arvo (”kulut, vakuutus ja rahti maksettuina”). Riippuen toimitusehdoista nämä luvut eivät aina käy yksiin myyntisopimusten laskutusarvon kanssa.

Monilla kulttuurin ja joukkoviestinnän osa-alueilla ulkomaille viedään ja samoin sieltä tuodaan suurelta osin palveluita, kuten erilaisten suunnitelu- ja tuotantopalveluiden tai televisio-ohjelmien, elokuvien ja äänitteiden esitysoikeuksia (Kohvakka 2004). Yritysten ulkomailta ostamia ja sinne viemiä palveluita tilastoidaan vuosittain kyselypohjaisesti Tilastokeskuksen Yritysten rakenteet -yksikössä. Sen tuottama ulkomaankauppatilasto kuvaa palvelujen vientiä ja tuontia palvelutyypeittäin ja kohdemaittain. Yritykset luokitellaan toimialoittain, mikä mahdollistaa periaatteessa kulttuurin ja joukkoviestinnän poiminnan joukosta. Aineistoa koskee kuitenkin sama rajoitus kuin Tullihallituksen tilastoja eli kyselyjoukosta puuttuvat pienet yritykset, jotka juuri ovat monella kulttuurin osa-alueella enemmistönä. Lisäksi otospoiminta painottaa liike-elämän palveluita. Aineistonkeruun painotukset selittyvät pitkälti siitä, että palvelujen ulkomaankauppatilasto muodostaa osan Suomen maksutasetta. Tilastoja koskeva EU-asetus ohjaa kiinnostuksen kohdistumaan pikemmin tuonti- ja vientivirtojen suuruuksiin kuin yksittäisten toimialojen panoksiin. Toimialanäkökulman puuttumisen vuoksi vuosittaiset muutokset arvioituissa osuuksissa voivat olla suuria.

Palvelujen ulkomaankaupan tilaston kyselyjoukkoa alettiin arvioida kulttuurin ja joukkoviestinnän näkökulmasta luvun alussa käsitellyn kulttuurisatelliittihankkeen yhteydessä, ja tulevina vuosina siitä saataaneen entistä luotettavampaa tietoa tältä alueelta. Tällä hetkellä tilanteesta voidaan esittää vain hyvin karkeita, suuntaa antavia arvioita. Kun palvelujen ulkomaankaupan tilaston ennakkotietojen mukaan viennin arvo vuonna 2007 oli noin 11,8 miljardia euroa, siitä kulttuurin ja joukkoviestinnän toimialojen yhteenlaskettu osuus oli korkeintaan parin prosentin luokkaa. Palvelujen tuonnin arvo oli lähes 8,4 miljardia euroa, mistä kulttuurin ja joukkoviestinnän toimialojen osuus jäi alle viiden prosentin. Toimialoittaisia tai toimialaryhmittäisiä tietoja ei ole mahdollista esittää.

Tekijänoikeusjärjestelmä

Suomessa on kuusi tekijänoikeusjärjestöä: Gramex, Kopiosto, Kuvasto, Sanasto, Teosto ja Tuotos. Vuonna 2006 nämä järjestöt keräsivät korvauksia yhteensä 81 miljoonaa euroa, joista 95 prosenttia tuli kotimaasta. Keräämänsä rahat järjestöt jakavat edustamilleen korvaussensaajille sekä kotimaisen kulttuurin edistämi-

seen. Vuonna 2006 eteenpäin tilitettiin lähes 66,7 miljoonaa euroa, mikä oli noin viisi kuudesosaa kerätyistä korvauksista. Eniten korvauksia keräsivät ja tilittivät Teosto, Kopiosto ja Gramex. Teosto valvoo musiikin tekijöiden ja Gramex esiintyvien taiteilijoiden tekijänoikeuksia, Kopioston kohteena ovat muun muassa teosten valokopiointi ja televisio-ohjelmien lähettäminen. (Taulukko 12.10.)

Vuodesta 1984 lähtien peritty hyvitysmaksu (aikaisemmin ”kasettimaksu”) on yksi suurimmista tekijänoikeusvarojen lähteistä. Se kohdistuu tuotteisiin, joita käytetään merkittävässä määrin tekijänoikeuden suojaaman aineiston kopiointiin lain sallimaan yksityiseen käyttöön. Tyhjästä tallennusvälineistä (ääni- ja kuvanauhoista sekä digitaalisista tallennusalustoista ja -laitteista) kerätään niiden kapasiteettiin perustuva maksu, jonka käytännössä suorittavat tallennusalustojen maahantuojat tai valmistajat. Valtioneuvosto päättää vuosittain opetusministeriön esittelystä siitä, mitä laitteita hyvitysmaksun piiriin kuuluu. Taiteilijoiden painostuksesta huolimatta maksu ei vielä ulotu matkapuhelimiin (eikä tietokoneisiin). Opetusministeriö päättää, kuinka suuria eri tallennusalustojen korvaukset ovat ja kuinka kerätyt rahat jaetaan edelleen oikeudenhaltijoita edustaville järjestöille. Korvausten keruuta hallinnoi Teosto.

Digisiirtymä näkyy merkittävästi myös hyvitysmaksujen keruussa, sillä tallentavat digisovittimet kuuluvat hyvitysmaksun piiriin. Teoston vuodelta 2007 keräämien hyvitysmaksujen summa oli 15,2 miljoonaa euroa, mikä oli 33 prosenttia enemmän kuin vuonna 2006. Summasta 12,8 miljoonaa euroa tilitettiin vuonna 2008 ja 2,4 miljoonaa euroa jätettiin tilitettäväksi kahtena seuraavana vuotena. Vuonna 2008 tilitetystä summasta 7,1 miljoonaa euroa (56 %) maksettiin suoraan oikeudenhaltijoille Kopioston, Gramexin, Teoston ja Tuotoksen kautta. Loput hyvitysmaksun tuotosta, runsaat 5,3 miljoonaa euroa, jaettiin tekijöiden yhteisiin tarkoituksiin. Siitä eniten, runsaat 2,7 miljoonaa euroa, sai jaettavakseen Audiovisuaalisen viestintäkulttuurin edistämiskeskus AVEK, joka tukee elokuva-, video- ja televisiokulttuuria. AVEKin summassa oli 19 prosenttia kasvua edellisestä vuodesta. Seuraavaksi eniten (1,4 milj. euroa) sai Esittävän säveltaiteen edistämiskeskus ESEK, joka tukee suomalaista äänite-tuotantoa ja elävää musiikkia. (Taulukko 12.11.)

Tekijänoikeusperusteisten korvausten joukkoon on astumassa lainauskorvaus, jota maksetaan yleisistä kirjastoista tehtyjen lainojen perusteella¹. Se toteuttaa osaltaan EU:n vuokraus- ja lainausdirektiiviä. Korvaus

1 Tätä korvausta ei tule sekoittaa kirjastoapurahoihin ja -avustuksiin, joita myöntää kirjailijoille ja kääntäjille Taiteen keskuustoimikunnan yhteydessä toimiva kirjastoapurahalautakunta. Kirjastoapurahajärjestelmä luotiin 1960-luvun alussa tarkoituksenaan hyvittää tekijöille ne ansionmenetykset, jotka heille koituvat siitä, että heidän teoksiaan on maksutta lainattavissa ja luettavissa yleisissä kirjastoissa. Kirjastoapurahojen ja -avustusten määräraha on sidottu yleisten kirjastojen edellisen vuoden kirjajahankintoihin (10 prosenttia hankintojen kokonaissummasta). Apurahat ovat harkinnanvaraisia eivätkä perustu lainausmääriin. Vuonna 2007 kirjastoapurahoja ja -avustuksia myönnettiin yhteensä runsaat 2,6 miljoonaa euroa (ks. taulukko 10.4 sivulla 197).

on tekijäkohtainen. Varat tarkoitukseen tulevat valtion budjetista. Niitä oli varattu 2,0 miljoonaa euroa vuodelle 2007 ja 3,0 miljoonaa vuodelle 2008. Tätä kirjoitettaessa opetusministeriö ei kuitenkaan ollut vielä päättänyt, minkä järjestön tai järjestöjen kautta korvaukset hallinnoidaan, myöskään korvausten laskentamallia tai niihin oikeutettujen tahojen joukkoa ei ole vielä lopullisesti vahvistettu. Korvausten tilittämisen arvioidaan alkavan vuoden 2008 lopussa tai vuoden 2009 alussa.

Gramexin yhteydessä toimiva Esittävän säveltäiteen edistämiskeskus ESEK myönsi tukea lähes 2,1 miljoonaa euroa vuonna 2007 (taulukko 12.12). Tuki oli kasvanut 40 prosenttia vuosien 2005 ja 2006 välillä, ja se säilyi saavutetulla tasolla vuonna 2007. ESEKin rahoitus tulee pääosin hyvitysmaksuista sekä korvauksista, joita peritään ulkomaisen musiikin esittämisestä Suomessa. Kopioston yhteydessä toimiva Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEK puolestaan jakoi toimintakaudella 07/2007–06/2008 runsaat 2,1 miljoonaa euroa (taulukko 12.13). AVEK ja ESEK tukevat alojensa tuotantoa, tapahtumia ja markkinointia sekä tekijöiden koulutusta.

Tilastolähteet

Kulttuurin toimialojen bruttokansantuotetta koskevat laskelmat perustuvat pääosin Tilastokeskuksen kansantalouden tilinpidon tarjonta- ja käyttötaulujen perusaineistoon vuosilta 1995–2006. Tiedot on tuotettu yhteistyössä opetusministeriön kanssa toteutetussa Kulttuurin satelliittitilinpito -hankkeessa (2008). Laskennan menetelmiä on tarkoitus kehittää edelleen tulevina vuosina. Kansantalouden tilinpidon lopulliset tiedot valmistuvat aina vajaan puoleltoista vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä (vuoden 2007 tiedot valmistuvat loppukeväästä 2009). Tilastokeskuksen ja opetusministeriön yhteistyönä kulttuurin tilinpitotietoja suunnitellaan vuonna 2009 tuotettaviksi paitsi koko maata kattavina myös alueittain eriteltyinä.

Kotitalouksien kulttuurimenoja koskevat tiedot ovat peräisin Tilastokeskuksen kulutustutkimuksesta, jossa kerätään tietoja kotitalouksien kulutusmenoista, asumisesta, velkaantumisesta, tuloista ja kestokulutustavaroiden omistamisesta. Kulutustutkimus tehdään otostutkimuksena, ja aineistona käytetään haastatteluita, kotitalouksien täyttämiä päiväkirjoja ja kuitteja sekä hallinnollisia rekistereitä. Tutkimus tarjoaa tietoa lähes 1000 kulutuskohteesta tuotteen tai tuoteryhmän tarkkuudella. Kulutustutkimukset aloitettiin Suomessa jo sata vuotta sitten, mutta aluksi ne koskivat lähinnä työväestöä (Ahlqvist ym. 2008). Vuodesta 1966 lähtien aineistot ovat edustaneet koko väestöä. Tuoreimmat tiedot koskevat vuotta 2006.

Kulttuuriyrityksiä koskevat tiedot on saatu Tilastokeskuksen ylläpitämästä yritys- ja toimipaikkarekisteristä, joka sisältää lähes kaikki suomalaiset liikeyritykset. Rekisteristä on saatavissa vuosittain tiedot toimialoittain mm. liikeyritysten ja toimipaikkojen sekä henkilöstön määrästä ja liikevaihdosta. Kulttuuriyritykset voidaan poimia aineistosta toimialan perusteella. Yrityksen toimialaksi määryytyy yleensä sen toimipaikan toimiala, jossa tilikauden arvonlisäys on suurin. Toimipaikkakohtaisessa tarkastelussa näkyvät myös yritysten sivutoimialat. Tässä julkaisussa käytetään vuoden 2002 toimialaluokitusta. Toimialaluokitus uudistuu osin vuonna 2008.

Kulttuurihyödykkeiden tuontia ja vientiä koskevat tiedot saadaan Tullihallituksen ulkomaankauppatilastoista. Tuoteluokituksena käsillä olevan julkaisun taulukoissa on käytetty Euroopan Yhteisöjen tuoteluokitusta CN (Combined Nomenclature), jota uudistetaan vuosittain. Edellä tekstiosuudessa (s. 233) on selvitetty Tullihallituksen aineiston kattavuutta ja rajoituksia. Tullihallitus avasi keväällä 2008 Internetissä maksuttoman Uljas-nimisen tilastotietokannan, josta voidaan poimia maittäisiä tuonti- ja vientitilastoja useilla erilaisilla tuoteluokituksilla (www.uljas.tulli.fi).

Palveluiden viennistä ja tuonnista tietoja tarjoaa Tilastokeskuksen palvelujen ulkomaankauppatilasto, joskin tämän kyselypohjaisen tilaston otos ei tällä hetkellä mahdollista kuin suuntaa antavien tietojen antamisen kulttuurin ja joukkoviestinnän toimialojen osalta (ks. edellä s. 234). Tilastossa kuvataan palvelujen vientiä ja tuontia palvelutyypeittäin ja kohdemaittain. Tilastointi kattaa yritysten välisten liike-elämän palvelujen ohella sekä koulutus- ja virkistyspalvelut että immateriaalioikeudet, kuten rojalit ja lisenssimaksut. Yritykset luokitellaan Tilastokeskuksen toimialaluokituksen mukaan. Tilastotietoja julkaistaan Tilastokeskuksen Internet-sivuilla sekä Yritysten kansainvälistyminen -julkaisussa.

Eräiden kulttuurin osa-alueiden viennistä ja tuonnista on saatavilla erillisselvityksiä. Esimerkiksi Musex (Music Export Finland) teettää vuosittain selvityksen musiikkialan viennistä (ks. Musiikki-luvun taulukko 5.16 sivulla 123). Samoin Graafinen Teollisuus ry. laatii vuosittain raportin alan viennistä ja tuonnista; näitä lukuja julkaistaan säännöllisesti Tilastokeskuksen joukkoviestintätilastoissa. Markus Leikolan ja Päiviikki Leroux'n (2006, 92) arvion mukaan kulttuurialan osasektorien viennin tilastointi on yleisesti ottaen vielä liian heikkoa, jotta siitä olisi hyötyä liiketoiminnan kehittämisessä.

Tiedot tekijänoikeuskorvauksista on kerätty suoraan tekijänoikeuksia valvovilta järjestöiltä. Tekijänoikeusalojen kansantaloudellista merkitystä on viime vuosina arvioitu Turun kauppakorkeakoulun Mediaryhmän tekemisissä selvityksissä.

Muut lähteet

- Ahlqvist, Kirsti ym. (toim.) (2008). Kulutuksen pitkä kaari. Niukkuudesta yksilöllisiin valintoihin. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Alanen, Aku (2005). Mallisuojan käyttö on osa muotoilun taloutta. Tietoaika & Economic Trends.
- Alanen, Aku (2006). Muotoilun kansantaloudellinen merkitys nousussa. Tieto & trendit 5, toukokuu 2006, 14–17.
- Alanen, Aku (2007). Muotoilupalvelujen verkostokylä sijaitsee Etelä-Helsingissä. Tieto&trendit 14 (4–5), 22–26.
- Kohvakka, Rauli (2004). Kulttuurin ja joukkoviestinnän toimialojen yritysten palveluvienti Tilastokeskuksen palvelujen ulkomaankauppa -kyselyn mukaan. Muistio 6.5.2004.
- Kulttuurin arvo? (2006). Kulttuurin kansantaloudellisia vaikutuksia arvoineen työryhmän raportti. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006: 35. Helsinki.
- Kulttuurin satelliittitilinpito (2008). Pilottiprojektin loppuraportti. Opetusministeriön julkaisuja 2008: 20. Helsinki.
- Leikola, Markus ja Leroux, Päivikki (2006). Kulttuuriviennin liiketoimintamallit. Helsinki: Delicate Services Oy.
- Onko kulttuurilla vientiä? ON! (2007). Esitys Suomen kulttuuriviennin kehittämissuunnitelmaksi 2007–2011. Opetusministeriön julkaisuja 2007: 9. Helsinki.
- Partanen, Jarmo (2008). Tuoreesti kulutuksesta – uusi kulutustutkimus. Stat.fi 1/2008, 4–7.
- <http://tilastokeskus.fi/tk/ktutk> (Tilastokeskuksen kulutustutkimus)

Taulukot – Tables

- 12.1 Kulttuurin bruttoarvonlisäys toimialoittain 1995–2006
Gross value added of culture by industry 1995–2006
- 12.2 Kotitalouksen kulutusmenot kulttuuriin sekä kulttuurin osuus kulutusmenoista 1985–2006
Household consumption expenditure on culture and proportion of total consumption expenditure 1985–2006
- 12.3 Kotitalouksien kulutusmenot kulttuuriin kotitaloutta kohti sosioekonomisen aseman mukaan 2006
Household consumption expenditure on culture by socioeconomic group 2006
- 12.4 Kuluttajahintaindeksin 1995=100 pisteluvut kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluille 1995–2007
The consumer price index 1995=100 index numbers for cultural and recreational services 1995–2007
- 12.5 Kulttuurin ja joukkoviestinnän yritykset toimialoittain 2004–2006
Culture and media enterprises by industry 2004–2006
- 12.6 Kulttuurin ja joukkoviestinnän yritysten toimipaikat maakunnittain 2006
Establishments of culture and media enterprises by region 2006
- 12.7 Kulttuurihyödykkeiden tuonti ja vienti 1995–2007
Imports and exports of cultural goods 1995–2007
- 12.8 Kulttuurihyödykkeiden tuonti ja vienti tavaraluokittain 2007
Imports and exports of cultural goods by category 2007
- 12.9 Taide- ja antiikkiesineiden tuonti ja vienti 1995–2007
Imports and exports of works of art and antiques 1995–2007
- 12.10 Tekijänoikeusjärjestöjen keräämät ja tilittämät tekijänoikeuskorvaukset 2006
Royalties collected and disbursed by copyright societies 2006
- 12.11 Hyvitysmaksun nettotuotto ja käyttö 2003–2007
Net revenues from private copying remunerations and their allocation 2003–2007
- 12.12 Esittävän säveltaiteen edistämiskeskus ESEKin myöntämät tuet 2001–2007
Grants and subsidies from the Finnish Performing Music Promotion Centre (ESEK) 2001–2007
- 12.13 Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEKin myöntämät tuet toimintakausittain 2000/01–2007/08
Grants and subsidies from the Promotion Centre for Audiovisual Culture in Finland (AVEK) 2000/01–2007/08

12.1 Kulttuurin bruttoarvonlisäys toimialoittain 1995–2006*								
12.1 Gross value added of culture by industry 1995–2006*								
Toimialaryhmä – Industry group	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Bruttoarvonlisäys, yhteensä (milj. euroa) – Gross value added, total (EUR million)	83 712	115 167	122 489	125 699	126 585	132 621	136 595	144 957
Josta kulttuuri (milj. euroa) – Of which culture (EUR million)	3 082	3 842	3 818	3 945	3 936	4 213	4 409	4 608
Kulttuuri (%) – Culture (%)	3,7	3,3	3,1	3,1	3,1	3,2	3,2	3,2
	Arvonlisäys, milj. euroa – Value added, EUR million							
Taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminta – Artistic, theatre and concert activities ¹⁾	162	215	221	240	240	251	270	286
Kirjastot, arkistot ja museot yms. – Libraries, archives, museums, etc. ²⁾	210	244	240	276	278	287	304	321
Taide- ja antiikkiilikeet – Art and antique shops ³⁾	4	5	5	6	6	6	5	9
Kirjojen kustantaminen ja kauppa – Production and distribution of books ⁴⁾	152	177	186	207	204	240	217	219
Sanoma- ja aikakauslehdet ja uutistoimistot – Newspapers, periodicals and news agencies ⁵⁾	737	863	854	900	892	1 052	1 075	1 091
Elokuvien ja videoiden tuotanto, jakelu ja esittäminen – Production and distribution of motion pictures and videos ⁶⁾	69	98	99	107	116	116	111	141
Soitinten valmistus ja kauppa – Manufacture and sale of musical instruments ⁷⁾	24	21	20	25	24	27	21	27
Äänitteet – Sound recordings ⁸⁾	16	26	29	28	30	32	35	36
Radio ja televisio – Radio and television ⁹⁾	350	303	314	326	337	402	428	415
Muu painaminen ja siihen liittyvä toiminta – Printing and related activities ¹⁰⁾	546	623	636	625	584	572	592	599
Mainonta – Advertising ¹¹⁾	219	393	417	380	364	365	388	414
Arkkitehti- ja taideoollisuussuunnittelu – Architectural and industrial design ¹²⁾	95	181	190	193	193	207	226	250
Valokuvaus – Photography ¹³⁾	101	111	113	115	104	88	84	126
Huvipuistot, pelit sekä muu viihde ja virkistys – Amusement parks, games and other entertainment and recreation ¹⁴⁾	147	187	190	199	204	226	261	267
Viihde-elektronikan valmistus ja kauppa – Manufacture and sale of entertainment electronics ¹⁵⁾	134	222	128	137	156	127	164	167
Kulttuuritapahtumien järjestäminen ja siihen liittyvä toiminta – Cultural events and related activities ¹⁶⁾	38	80	79	77	95	100	109	124
Kulttuurihallinto ja koulutus – Cultural administration and education ¹⁷⁾	80	92	95	105	108	115	120	116

* Toimialaluokitus 2002:n mukaan. – According to the Standard Industrial Classification 2002.

- 1) Taiteilijatoiminta – Artistic creation (92311), Näyttämö- ja konserttitoiminta – Theatre and concert activities (92312).
- 2) Kirjastot ja arkistot – Library and archives activities (9251), Museot, näyttelyt sekä historiallisten paikkojen ja rakennusten suojelu – Museums, exhibitions and preservation of historical sites and buildings (9252), Kasvitieteelliset puutarhat jne. – Botanical and zoological gardens and nature reserves activities (9253).
- 3) Taideilikeet – Retail sale of art; art gallery activities (52484), Antiikkiilikeet – Antique shops (52501).
- 4) Kirjansidonta ja viimeistely – Bookbinding and finishing (2223), Kirjatukkukauppa – Wholesale of books (51474), Kirjojen vähittäiskauppa – Retail sale of books (52472), Antikvariaattikauppa – Second-hand bookshops (52502), Kirjojen postimyynti ja verkkokauppa – Retail sale of books via mail order houses and net commerce (52611).
- 5) Sanomalehtien kustantaminen – Publishing of newspapers (2212), Aikakauslehtien kustantaminen – Publishing of journals and periodicals (2213), Muu kustannustoiminta – Other publishing (2215), Sanomalehtien painaminen – Printing of newspapers (2221), Aikakausjulkaisujen ja -lehtien vähittäiskauppa, lehtioskot – Retail sale of journals and periodicals, newspaper kiosks (52473), Uutistoimistot – News agency activities (9240).
- 6) Kuvatalenteiden jäljentäminen – Reproduction of video recording (2232), Videofilmin vuokraus – Renting of videotapes (71401), Elokuvien ja videoiden tuotanto – Motion picture and video production (9211), Elokuvien ja videoiden levitys – Motion picture and video distribution (9212), Elokuvien esittäminen – Motion picture projection (9213).
- 7) Soitinten valmistus – Manufacture of musical instruments (363), Musiikkitarvikkeiden tukkukauppa – Wholesale of musical instruments and supplies (51481), Soitinten ja musiikkitarvikkeiden vähittäiskauppa – Retail sale of musical equipment and supplies (52452).
- 8) Äänitallenteiden kustantaminen – Publishing of sound recordings (2214), Äänitallenteiden jäljentäminen – Reproduction of sound recording (2231).

12.1 Jatkuu 12.1 Cont.								
Toimialaryhmä – Industry group	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
	Osuus kulttuurin arvonnäyksestä (%) – Share of value added of culture (%)							
Taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminta – <i>Artistic, theatre and concert activities</i> ¹⁾	5,3	5,6	5,8	6,1	6,1	6,0	6,1	6,2
Kirjastot, arkistot ja museot yms. – <i>Libraries, archives, museums, etc.</i> ²⁾	6,8	6,3	6,3	7,0	7,1	6,8	6,9	7,0
Taide- ja antiikkiliikkeet – <i>Art and antique shops</i> ³⁾	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2
Kirjojen kustantaminen ja kauppa – <i>Production and distribution of books</i> ⁴⁾	4,9	4,6	4,9	5,2	5,2	5,7	4,9	4,8
Sanoma- ja aikakauslehdet ja uutistoimistot – <i>Newspapers, periodicals and news agencies</i> ⁵⁾	23,9	22,5	22,4	22,8	22,7	25,0	24,4	23,7
Elokuviin ja videoiden tuotanto, jakelu ja esittäminen – <i>Production and distribution of motion pictures and videos</i> ⁶⁾	2,2	2,6	2,6	2,7	3,0	2,8	2,5	3,1
Soitinten valmistus ja kauppa – <i>Manufacture and sale of musical instruments</i> ⁷⁾	0,8	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,5	0,6
Äänitteet – <i>Sound recordings</i> ⁸⁾	0,5	0,7	0,8	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8
Radio ja televisio – <i>Radio and television</i> ⁹⁾	11,4	7,9	8,2	8,3	8,6	9,5	9,7	9,0
Muu painaminen ja siihen liittyvä toiminta – <i>Printing and related activities</i> ¹⁰⁾	17,7	16,2	16,7	15,8	14,8	13,6	13,4	13,0
Mainonta – <i>Advertising</i> ¹¹⁾	7,1	10,2	10,9	9,6	9,2	8,7	8,8	9,0
Arkkitehti- ja taideteollisuussuunnittelu – <i>Architectural and industrial design</i> ¹²⁾	3,1	4,7	5,0	4,9	4,9	4,9	5,1	5,4
Valokuvaus – <i>Photography</i> ¹³⁾	3,3	2,9	3,0	2,9	2,6	2,1	1,9	2,7
Huvipuistot, pelit sekä muu viihde ja virkistys – <i>Amusement parks, games and other entertainment and recreation</i> ¹⁴⁾	4,8	4,9	5,0	5,0	5,2	5,4	5,9	5,8
Viihde-elektronikan valmistus ja kauppa – <i>Manufacture and sale of entertainment electronics</i> ¹⁵⁾	4,4	5,8	3,3	3,5	4,0	3,0	3,7	3,6
Kulttuuritapahtumien järjestäminen ja siihen liittyvä toiminta – <i>Cultural events and related activities</i> ¹⁶⁾	1,2	2,1	2,1	1,9	2,4	2,4	2,5	2,7
Kulttuurihallinto ja koulutus – <i>Cultural administration and education</i> ¹⁷⁾	2,6	2,4	2,5	2,7	2,8	2,7	2,7	2,5

9) Ohjelmansiirtopalvelut – *Data transmission services* (64203), Radio- ja televisio toiminta – *Radio and television activities* (922).

10) Muu painaminen – *Printing n.e.c.* (2222), Painamista edeltävä toiminta – *Pre-press activities* (2224), Muu painamiseen liittyvä toiminta – *Ancillary operations activities related to printing* (2225).

11) Mainostoimistot – *Advertising agency activities* (74401), Suora- ja ulkomainonta – *Direct and outdoor advertising activities* (74402), Muu mainospalvelu – *Other advertising activities* (74409).

12) Arkkitehtipalvelu – *Architectural activities* (74203), Taideteollinen muotoilu ja suunnittelu – *Industrial design* (74871).

13) Valokuvausvälineiden ja -tarvikkeiden tukkukauppa – *Wholesale of photographic equipment and supplies* (51475), Valokuvausalan vähittäiskauppa – *Retail sale of photographic equipment; photography services* (52485), Valokuvaamotoiminta – *Photographic studio activities* (74811), Valokuvien kehittäminen – *Photographic laboratory activities* (74812).

14) Pelien ja leikkikalujen valmistus – *Manufacture of games and toys* (365), Lelujen ja pelien tukkukauppa – *Wholesale of toys and games* (51483), Huvipuistot – *Fair and amusement park activities* (9233).

15) Televisio- ja radiovastaanottimien, äänen- ja kuvantallennus- ja -toistolaitteiden valmistus – *Manufacture of television and radio receivers, sound or video recording or reproducing apparatus and associated goods* (323), Viihde-elektronikan tukkukauppa – *Wholesale of radio and television goods* (51432), Kodinkoneiden ja viihde-elektronikan vähittäiskauppa – *Retail sale of electrical household appliances and radio and television goods* (52451) (osin – *partially*).

16) Messujen ja kongressien järjestäminen – *Trade fair and product demonstration activities* (74873) (osin – *partially*), Muu liike-elämää palveleva toiminta – *Other business activities n.e.c.* (74879) (osin – *partially*), Kulttuurin ja viihteen tukipalvelut – *Operation of arts facilities* (9232).

17) Julkinen yleishallinto – *General (overall) public service activities* (75110) (osin – *partially*), Opetuksen ja kulttuuriasian hallinto – *Administration of education and cultural services* (75121) (osin – *partially*), Korkeakoulut – *Higher education* (80300) (osin – *partially*).

Lähteet – *Sources*:

Kulttuurin satelliittitilinpito. Opetusministeriön julkaisuja 2008: 20.

Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito. – *Statistics Finland, National Accounts.*

12.2 Kotitalouksen kulutusmenot kulttuuriin sekä kulttuurin osuus kulutusmenoista 1985–2006							
12.2 Household consumption expenditure on culture and proportion of total consumption expenditure 1985–2006							
Hyödyke tai palvelu ¹⁾ – Good or service ¹⁾	Kaikki kotitaloudet – All households						Reaalimuutos ³⁾ – Real change ³⁾
	1985	1990	1994–1996 ²⁾	1998	2001–2002	2006	2001–2006
	Euroa kotitaloutta kohti käypään hintaan – EUR per household at current prices						%
Kokonaiskulutusmenot (netto) – Total consumption expenditure (net)	12 987	18 869	18 358	21 270	24 832	30 247	17
Josta kulttuurimenot – Of which cultural consumption	850	1 058	1 046	1 121	1 241	1 638	30
Kulttuuri (%) – Culture (%)	6,5	5,6	5,7	5,3	5,0	5,4	
TV-vastaanottimet ja oheislaitteet – TV equipment and accessories	77	66	71	80	85	166	168
Telesiviot ja digisovittimet – Television sets and digital set-top boxes (A0911201)	71	56	53	64	75	152	
Telesivioden, tietokoneiden ym. korjaus – Repair of television, computer, etc. (A09151S1)	5	8	14	14	7	11	
Satelliittiantennit – Satellite dishes (A0911203)	..	1	3	1	3	3	
TV-luvat, kaapeli-TV ym. maksut – TV licence fees, cable TV payments	85	125	144	148	168	214	7
Telesiviolupa – Television licence (A0942301)	84	118	137	142	160	200	
Maksullisten tv-kanavien katselumaksut – Cable television fees, etc. (A0942302)	1	7	8	6	8	14	
Radiot ja yhdistelmälaitteet – Radio equipment	70	50	33	51	49	28	-22
Radiot ja viritinvahvistimet – Radios and amplifiers (A0911101)	18	9	8	9	14	5	
Radion, nauhurin ym. osat ja tarvikkeet – Radio, cd player, etc. accessories and spare parts (A0911107)	..	9	3	8	8	8	
Radionauhurit ym. yhdistelmät – Radio-tape recorders, other sets (A0911103)	10	5	4	12	7	3	
Kaiuttimet – Loudspeakers (A0911104)	4	3	3	6	11	5	
Stereosarjat – Stereo sets (A0911105)	37	25	16	16	9	7	
CD-soittimet, kasettinauhurit yms. – CD-players, cassette decks etc.	10	10	14	13	18	14	7
CD- ja kasettisoittimet, nauhurit ym. – Cassette and CD-players, tape recorders etc. (A0911102)	10	10	12	10	14	3	
Henkilökohtaiset minilaitteet – Personal stereo equipment (A0911106)	2	3	4	11	
Äänitteet ja kasetit – Records, audio cassettes	22	32	36	47	42	42	12
CD-levyt, äänilevyt, ym. – Compact discs, records, etc. (A09141S1)	9	19	26	43	40	41	
Äänitetyt kasetit ja nauhat – Pre-recorded cassettes and tapes (A0914104)	9	9	6	3	1	0	
Äänittämättömät kasetit ja nauhat – Blank cassettes and tapes (A0914105)	5	5	4	2	1	1	
Videonauhurit, -kamerat ja DVD-laitteet ⁴⁾ – Vcrs, camcorders and DVD recorders ⁴⁾	46	47	25	31	41	48	61
Videokamerat ja oheislaitteet – Video cameras and accessories (A0912102)	..	14	5	9	13	8	
Videonauhurit ja DVD-laitteet – Video cassette recorders and DVD recorders (A09112S1)	46	32	19	23	28	40	
Videokasetit – Video cassettes	15	28	22	27	32	49	71
DVD-levyt ja videokasetit – Video cassettes (A09141S2)	6	18	17	19	23	41	
Videokasettien, television, videon vuokra – Video cassette, recorder, television, etc. rentals (A0942303)	9	10	5	7	9	8	

12.2 Jatkuu 12.2 Cont.		Kaikki kotitaloudet – All households						Reaalimuutos ³⁾ – Real change ³⁾
Hyödyke tai palvelu ¹⁾ – Good or service ¹⁾	1985	1990	1994–1996 ²⁾	1998	2001–2002	2006	2001–2006	
	Euroa kotitaloutta kohti käypään hintaan – EUR per household at current prices						%	
Sanoma- ja aikakauslehdet – Newspapers and periodicals	187	289	303	308	333	384	0	
Sanomalehdet – Newspapers (A09521S1)	102	161	172	177	188	200		
Aikakauslehdet – Periodicals (A09521S2)	77	115	119	122	133	169		
Sarjakuvalehdet – Comic books (A09521S3)	8	12	11	10	12	15		
Kirjat – Books	87	87	86	96	87	118	31	
Oppikirjat, tietokirjat, tietokirjasarjat – Textbooks and other non-fiction, encyclopaedias (A09511S1)	56	43	54	47	37	46		
Romaanit, novellit, runot – Novels, short stories, poetry (A0951103)	22	33	25	18	12	33		
Kaunokirjalliset sarjat – Fiction series (A0951104)	5	3	2	2	4	..		
Lasten ja nuorten kirjat – Books for children and young adults (A0951105)	4	8	6	9	6	15		
Kirjat erittelemättä – Books n.e.c. (A0951106)	21	28	24		
Taideteokset ja koriste-esineet – Art and decorative items	31	40	43	37	59	54	-13	
Taidemaalaukset ja grafiikka – Paintings and graphics (A0511113)	18	26	19	18	31	26		
Taide-esineet – Art objects (A0511113)	5	6	14	6	12	8		
Julisteet ja painokuvat ym. – Posters, prints, etc. (A0953101)	1	1	1	1	1	1		
Peilit ja koriste-esineet – Mirrors and decorative objects (A0511116)	6	7	10	12	15	19		
Valokuvausvälineet ja -tarvikkeet – Photographic equipment and supplies	54	66	56	56	58	86	131	
Digi- ym. kamerat ja ohjelaitteet – Digital and other cameras and accessories (A0912101)	20	12	7	11	11	47		
Valokuvien kehitys, joulupukki, opas ym. – Film development expenses, Santa Claus, guide etc. (A0942402)	27	42	36	37	39	35		
Filmit ja muut valokuvaustarvikkeet – Film and other photographic supplies (A0914101)	8	12	13	8	8	4		
Soittimet ja nuotit – Musical instruments, sheet music	30	22	24	23	15	26	54	
Pianot, viulut ym. suurehkot soittimet, nuotit – Pianos, violins and other larger musical instruments, sheet music (A0921101)	30	22	24	23	15	26		
Kirjoitus-, piirustus- ja askartelutarvikkeet – Writing, drawing and hobby supplies	15	21	22	21	38	43	26	
Kynät, liidut, tussit ym. – Pens, chalks, felt-tip pens, etc. (A0954101)	2	3	3	4	4	4		
Kirjoituspaperit, kirjekuoret ym. – Paper products and envelopes, etc. (A0954102)	6	7	6	6	7	9		
Muut kirjoitus- ja piirustusarvikkeet – Other writing and drawing supplies (A0954103)	2	3	3	3	4	6		
Askartelu- ja keräilytarvikkeet – Hobby and collector's supplies (A0931104)	6	8	9	7	23	24		
Ohjatut harrastukset – Hobby-related courses and lessons	24	57	39	35	15	139	704	
Harrastuksiin liittyvät kurssit ja leirit – Courses and camps related to hobbies (A09411S1)	6	12	9	13	5	⁵⁾ 132		

12.2 Jatkuu 12.2 Cont.							
Hyödyke tai palvelu ¹⁾ – Good or service ¹⁾	Kaikki kotitaloudet – All households						Reaalimuutos ³⁾ – Real change ³⁾
	1985	1990	1994–1996 ²⁾	1998	2001–2002	2006	2001–2006
	Euroa kotitaloutta kohhti käypään hintaan – EUR per household at current prices						%
Liikunta-, tanssi- ja ratsastustunnit – Sports and other physical education lessons (A09411S2)	9	25	21	16	6	6	
Muut harrastuksiin liittyvät tunnit – Other lessons related to hobbies (A09411S3)	9	21	9	7	4	1	
Kulttuuritilaisuudet ja näyttelyt – Cultural events and exhibitions	47	40	50	68	76	106	17
Teatterit, oopperat ja konsertit – Theatre, opera, concerts (A0942101)	13	21	24	36	40	79	
Kausi- ja sarjaliput teatteriin ym. – Theatre etc. season and series tickets (A0942102)	1	2	2	3	6	2	
Päivämatkat teatteriin tai urheilukeskuksiin, kiertoajelut ym. – One-day theatre and sports trips, sight-seeing, etc. (A0961102)	16	2	6	13	6	1	
Elokuvat ja elokuvakerhot – Cinema and film clubs (A0942103)	12	12	13	14	18	18	
Museot, taidenäyttelyt, eläinpuistot ym. – Museums, art exhibitions, zoos, etc. (A0942201)	5	2	4	3	6	6	
Huvitilaisuudet, pelit yms. ajanviete – Amusements, games, etc.	50	78	78	80	125	121	8
Tanssit, diskot, illamat – Dances, discotheques, socials (A0941102)	15	21	18	18	19	18	
Huvipuistot, sirkus, tivoli, puuhapaikat ym. – Circus, amusement parks, fairgrounds, etc. (A0941103)	5	6	8	6	14	17	
Leikkikalut, pienehköt soittimet, pelikoneet ja niiden pelit – Toys, minor musical instruments, gameboys, computer games (A09311S1)	24	35	37	44	57	64	
Seura- ja elektroniikkapelit, pelikortit – Parlour and electronic games, playing cards (A0931103)	4	8	8	6	23	15	
Ajanvieteautomaatit – Game machines (A0943104)	3	7	8	6	12	7	
Kotitalouksia otoksessa – Number of households in sample	8 200	8 258	6 743	4 359	5 495	4 007	
Kotitalouksia perusjoukossa – Number of households in population	2 045 176	2 154 281	2 290 433	2 355 000	2 381 500	2 455 001	
Kotitalouden keskikoko (henkeä) – Average household size (persons)	2,4	2,3	2,2	2,2	2,2	2,1	

1) Kulutustutkimuksen aikasarjanimikkeistö. – The time series nomenclature of the Household Budget Survey.

2) Koska 1994, 1995 ja 1996 kulutustutkimuksen otoskoko oli pienempi kuin muina vuosina, aineistot on yhdistetty tarkkuuden parantamiseksi. – Materials combined to improve accuracy as consumer survey sample sizes for 1994, 1995 and 1996 were smaller than in other years.

3) Laskettu menoryhmien hintaindeksillä; Tilastokeskus, Kansantalouden tilinpito. – Calculated with price indices by commodities and services; Statistics Finland, National Accounts.

4) DVD-laitteet mukana 2001–2002 alkaen. – DVD recorders included in 2001–2002.

5) Tiedonkeruumenetelmä muuttunut 2006. – Method of data collection changed in 2006.

Lähde – Source:

Tilastokeskus, Kulutustutkimus – Statistics Finland, Household Budget Survey.

12.3 Kotitalouksien kulutusmenot kulttuuriin kotitaloutta kohti sosioekonomisen aseman mukaan 2006										
12.3 Household consumption expenditure on culture by socioeconomic group 2006										
Hyödyke- tai palveluryhmä ¹⁾ – Commodity or service group ¹⁾	Kaikki kotitaloudet – All house- holds	Maatalous- yrittäjät – Farmers	Muut yrittäjät – Other entre- preneurs	Ylemmät toimi- henkilöt – Upper level salaried employees	Alemmat toimihenkilöt – Lower level salaried employees	Työntekijät – Workers	Opiskelijat – Students	Eläkeläiset – Pensioners	Työttömät – Unemp- loyed	Muut – Other
Euroa kotitaloutta kohti – EUR per household										
Kokonaiskulutusmenot (netto) – Total consumption expenditure (net)	30 247	38 188	47 098	45 285	32 639	31 104	17 928	20 504	17 244	19 564
Josta kulttuurimenot – Of which cultural consumption	1 638	1 603	2 603	2 851	1 665	1 666	1 148	951	698	703
Kulttuuri (%) – Culture (%) ..	5,4	4,2	5,5	6,3	5,1	5,4	6,4	4,6	4,0	3,6
TV-vastaanottimet ja ohjelmit – TV equipment and accessories	166	164	263	267	136	215	75	108	73	44
Telesivut ja digisovittimet – Television sets and digital TV set-top boxes (A0911201)	152	160	257	240	120	200	75	98	73	44
Telesivujen, tietokoneiden ym. korjaukset – Repair of television, computer, etc. (A09151S1)	11	23	14	11	..	7
Satelliittiantennit – Satellite dishes (A0911203)	3	4	6	4	2	4	..	3
TV-luvat, kaapeli-TV ym. maksut – TV licence fees, cable TV payments	214	199	223	224	217	222	185	204	195	207
Telesivulupa – Television licence (A0942301)	200	191	200	201	200	202	185	201	195	207
Maksullisten tv-kanavien katselumaksut – Cable television fees, etc. (A0942302)	14	8	23	23	17	20	..	3
Radiot ja yhdistelmälaitteet – Radio equipment	28	6	6	60	24	50	40	4	0	0
Radiot ja viritinvahvistimet – Radios and amplifiers (A0911101)	5	6	6	10	6	7	..	3
Radiot, nauhurit ym. osat ja tarvikkeet – Radio, cd player, etc. accessories and spare parts (A0911107)	8	14	8	16	14
Radionauhurit ym. yhdistelmät – Radio-tape recorders, other sets (A0911103)	3	5	2	3	3	1
Kaiuttimet – Loudspeakers (A0911104)	5	19	4	5	7
Stereosarjat – Stereo sets (A0911105)	7	12	4	19	16
CD-soittimet, kasettinauhurit yms. – CD-players, cassette decks etc.	14	6	22	39	16	15	14	2	5	11
CD- ja kasettisoittimet, nauhurit ym. – Cassette and CD-players, tape recorders etc. (A0911102) ..	3	..	2	12	2	4	..	1
Henkilökohtaiset minilaitteet – Personal stereo equipment (A0911106)	11	6	20	27	14	11	14	1	5	11
Äänitteet ja kasetit – Records, audio cassettes	42	49	57	87	55	42	32	10	24	0
CD-levyt, äänilevyt, ym. – Compact discs, records, etc. (A09141S1)	41	49	57	87	55	42	32	10	24	..
Äänitetyt kasetit ja nauhat – Pre-recorded cassettes and tapes (A0914104)	0

12.3 Jatkuu 12.3 Cont.										
Hyödyke- tai palveluryhmä ¹⁾ – Commodity or service group ¹⁾	Kaikki kotitaloudet – All house- holds	Maatalous- yrittäjät – Farmers	Muut yrittäjät – Other entre- preneurs	Ylemmät toimi- henkilöt – Upper level salaried em- ployees	Alemmat toimihenkilöt – Lower level salaried employees	Työntekijät – Workers	Opiskelijat – Students	Eläkeläiset – Pensioners	Työttömät – Unemp- loyed	Muut – Other
Euroa kotitaloutta kohti – EUR per household										
Äänittämättömät kasetit ja nauhat – Blank cassettes and tapes (A0914105)	1
Videonauhurit, -kamerat ja DVD-laitteet – Vcrs, camcorders and DVD recorders ²⁾	48	56	65	85	55	77	28	9	13	24
Videokamerat ja oheislaitteet – Video cameras and accessories (A0912102)	8	12	15	14	7	12	..	1
Videonauhurit ja DVD-laitteet – Video cassette recorders and DVD recorders (A09112S1)	40	44	50	71	48	65	28	8	13	24
Videokasetit – Video cassettes	49	34	65	104	54	75	50	3	0	0
DVD-levyt ja videokasetit – Video cassettes (A09141S2)	41	34	55	90	43	64	27	3
Videokasettien, television, videon vuokra – Video cassette, recorder, television, etc. rentals (A0942303)	8	..	10	14	11	11	23
Sanoma- ja aikakauslehdet – Newspapers and periodicals	384	611	517	521	371	335	144	378	202	166
Sanomalehdet – Newspapers (A09521S1)	200	326	261	262	184	154	59	221	114	76
Aikakauslehdet – Periodicals (A09521S2)	169	257	227	237	165	159	72	155	82	72
Sarjakuvalehdet – Comic books (A09521S3)	15	28	29	22	22	22	13	2	6	18
Kirjat – Books	118	128	214	282	104	96	16	50	0	68
Oppikirjat, tietokirjat, tietokirjasarjat – Textbooks and other non-fiction, encyclopaedias (A09511S1)	46	91	96	116	36	33	..	12	..	68
Romaanit, novellit, runot – Novels, short stories, poetry (A0951103)	33	16	57	80	25	30	16	18
Kaunokirjalliset sarjat – Fiction series (A0951104)
Lasten ja nuorten kirjat – Books for children and young adults (A0951105)	15	21	29	30	14	18	..	7
Kirjat erittelemättä – Books n.e.c. (A0951106)	24	..	32	56	29	15	..	13
Taideteokset ja koriste-esineet – Art and decorative items	54	36	170	118	47	31	18	20	29	17
Taidemaalaukset ja grafiikka – Paintings and graphics (A09511113)	26	6	102	68	18	10	12	10	3	17
Taide-esineet – Art objects (A0511113)	8	..	23	19	6	5	6	1
Julisteet ja painokuvat ym. – Posters, prints, etc. (A0953101)	1	1
Peilit ja koriste-esineet – Mirrors and decorative objects (A0511116)	19	30	45	31	22	16	..	9	26	..

12.3 Jatkuu 12.3 Cont.										
Hyödyke- tai palveluryhmä ¹⁾ – Commodity or service group ¹⁾	Kaikki kotitaloudet – All house- holds	Maatalous- yrittäjät – Farmers	Muut yrittäjät – Other entre- preneurs	Ylemmät toimi- henkilöt – Upper level salaried em- ployees	Alemmat toimihenkilöt – Lower level salaried employees	Työntekijät – Workers	Opiskelijat – Students	Eläkeläiset – Pensioners	Työttömät – Unemp- loyed	Muut – Other
Euroa kotitaloutta kohti – EUR per household										
Valokuvausvälineet ja -tarvikkeet – Photographic equipment and supplies	86	78	117	162	108	102	64	27	15	63
Digi- ym. kamerat ja oheislaitteet – Digital and other cameras and accessories (A0912101)	47	49	62	85	67	54	46	11	15	63
Valokuvien kehitys, joulupukki, opas ym. – Film development expenses, Santa Claus, guide etc. (A0942402)	35	29	49	74	36	43	18	14
Filmit ja muut valokuvaustarvikkeet – Film and other photographic supplies (A0914101)	4	..	6	3	5	5	..	2
Soittimet ja nuotit – Musical instruments, sheet music	26	27	26	64	23	15	113	6	14	0
Pianot, viulut ym. suurehkot soittimet, nuotit – Pianos, violins and other larger musical instruments, sheet music (A0921101)	26	27	26	64	23	15	113	6	14	..
Kirjoitus-, piirustus- ja askartelutarvikkeet – Writing, drawing and hobby supplies	43	66	77	72	42	49	29	26	6	40
Kynät, liidut, tussit ym. – Pens, chalks, felt-tip pens, etc. (A0954101)	4	8	7	6	4	6	2	2	..	9
Kirjoituspaperit, kirjekuoret ym. – Paper products and envelopes, etc. (A0954102)	9	9	13	14	13	11	12	4	2	15
Muut kirjoitus- ja piirustustarvikkeet – Other writing and drawing supplies (A0954103)	6	2	16	13	4	9	4	1
Askartelu- ja keräilytarvikkeet – Hobby and collector's supplies (A0931104)	24	47	41	39	21	23	11	19	4	16
Ohjatut harrastukset – Hobby-related courses and lessons	139	60	294	332	178	113	81	30	24	45
Harrastuksiin liittyvät kurssit ja leirit – Courses and camps related to hobbies (A09411S1)	132	60	282	315	175	105	81	29	24	45
Liikunta-, tanssi- ja ratsastustunnit – Sports and other physical education lessons (A09411S2)	6	..	12	17	3	8	..	1
Muut harrastuksiin liittyvät tunnit – Other lessons related to hobbies (A09411S3)	1
Kulttuuritilaisuudet ja näyttelyt – Cultural events and exhibitions	106	31	249	219	90	75	110	51	56	0
Teatterit, oopperat ja konsertit – Theatre, opera, concerts (A0942101)	79	31	223	168	52	55	78	42	56	..
Kausi- ja sarjaliput teatteriin ym. – Theatre etc. season and series tickets (A0942102)	2	4	6	..	3	1

12.3 Jatkuu 12.3 Cont.										
Hyödyke- tai palveluryhmä ¹⁾ – Commodity or service group ¹⁾	Kaikki kotitaloudet – All house- holds	Maatalous- yrittäjät – Farmers	Muut yrittäjät – Other entre- preneurs	Ylemmät toimi- henkilöt – Upper level salaried em- ployees	Alemmat toimihenkilöt – Lower level salaried employees	Työntekijät – Workers	Opiskelijat – Students	Eläkeläiset – Pensioners	Työttömät – Unemp- loyed	Muut – Other
Euroa kotitaloutta kohti – EUR per household										
Päivämatkat teatteriin tai urheilukeskuksiin, kiertoajelut ym. – One-day theatre and sports trips, sight-seeing, etc. (A0961102)	1	1
Elokuvat ja elokuvakerhot – Cinema and film clubs (A0942103)	18	..	26	35	24	15	29	3
Museot, taidenäyttelyt, eläinpuistot ym. – Museums, art exhibitions, zoos, etc. (A0942201)	6	12	8	5	..	4
Huvittelaisuuudet, pelit yms. ajanviete – Amusements, games, etc.	121	52	238	215	145	154	149	23	42	18
Tanssit, diskot, illamat – Dances, discotheques, socials (A0941102)	18	..	20	30	23	22	57	5
Huvipuistot, sirkus, tivoli, puuhapaikat ym. – Circus, amusement parks, fairgrounds, etc. (A0941103)	17	..	51	33	19	19
Leikkikalut, pienehköt soittimet, pelikoneet ja niiden pelit – Toys, minor musical instruments, gameboys, computer games (A09311S1)	64	52	118	110	83	91	61	10	42	18
Seura- ja elektroniikkapelit, pelikortit – Parlour and electronic games, playing cards (A0931103)	15	..	26	31	13	19	31	4
Ajanvieteautomaatit – Game machines (A0943104)	7	..	23	11	7	3	..	4
Kotitalouksia otoksessa – Number of households in sample	4 007	132	237	774	686	819	122	1 102	98	37
Kotitalouksia perusjoukossa – Number of households in population	2 455 000	43 807	144 379	409 653	394 313	471 370	83 610	748 022	112 975	46 873
Kotitalouden keskikoko (henkeä) – Average household size (persons)	2,11	3,59	2,92	2,56	2,31	2,48	1,56	1,44	1,67	1,92
Kotitalouden käytettävissä olevat tulot (€) – Disposable income per household (€)	35 390	49 521	58 239	53 490	36 353	35 063	14 002	26 022	16 717	21 454

1) Kulutustutkimuksen aikasarjanimikkeistö. – The time series nomenclature of the Household Budget Survey.

Lähde – Source:

Tilastokeskus, Kulutustutkimus – Statistics Finland, Household Budget Survey

12.4 Kuluttajahintaindeksin 1995=100 pisteluvut kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluille 1995–2007

12.4 The consumer price index 1995=100 index numbers for cultural and recreational services 1995–2007

Hyödyke – Item	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Kokonaisindeksi – Overall index	100,0	100,6	101,8	103,2	104,4	108,0	110,8	112,5	113,5	113,7	114,7	116,7	119,6
Kulttuurin ja vapaa-ajan palvelut ¹⁾ – Cultural and recreational services ²⁾	100,0	104,1	105,3	106,1	109,0	111,2	114,4	119,1	121,6	127,5	130,2	132,6	135,1
Elokuvalippu – Cinema ticket	100,0	98,9	100,3	100,9	102,0	102,1	110,8	112,0	115,7	119,3	121,0	121,6	122,5
Teatterilippu – Theatre ticket	100,0	105,1	108,9	114,3	120,4	124,3	131,8	141,5	147,9	154,8	164,7	172,3	182,4
Musiikki- ja taideleirit – Music and art camps	100,0	103,0	105,4	109,1	111,3	113,3	115,7	121,0
Televisiolupa – TV-licence	100,0	99,6	99,6	101,7	101,9	107,6	113,3	113,3	113,3	128,1	133,1	137,8	142,9
Huvipuistot – Amusement parks	100,0	105,0	108,0	110,8	114,2	121,0	125,3	130,6	134,3	138,6	142,7	149,7	159,9
Huvitilaisuudet – Entertainment events	100,0	99,8	100,6	103,8	102,1	96,7	86,5	99,8	101,1	101,6	97,3	94,1	96,0
Jalkapallo-ottelu – Football match	100,0	99,6	101,3	99,6	97,3	103,5	109,2	112,6	116,7	117,0	120,1	117,6	120,3
Jääkiekko-ottelu – Ice hockey match	100,0	104,1	108,3	107,9	116,4	122,1	124,4	132,8	135,5	145,3	155,7	150,2	162,8
Pesäpallo-ottelu – Baseball match	100,0	104,1	108,3	104,1	104,0	101,8	101,0
Aerobic-tunti – Aerobic hour	100,0	99,8	101,7	101,8	102,2	105,7	112,6	123,8
Keilatunti – Bowling hour	100,0	103,1	105,5	110,7	119,4	123,1	125,1
Sulkapallotunti – Badminton hour	100,0	99,9	102,0	97,7	98,5	100,0	101,2	106,6	111,2	114,4	116,2	116,4	121,0
Kuntosali ²⁾ – Fitness centre ²⁾	100,0	99,8	101,8	102,4	102,6	105,8	113,5	119,5	124,8	138,0	140,1	147,2	150,3
Uimahallimaksu – Swimming pool fee	100,0	101,9	109,9	114,3	121,4	124,0	128,5	140,2	144,6	149,0	151,7	156,5	158,4

1) Kuluttajahintaindeksin luokitus. – Consumer price index classification.

2) 2005–2007 kuntokeskusmaksu. – 2005–2007 so called fitness centre fee.

Lähde – Source:

Tilastokeskus, kuluttajahintaindeksi – Statistics Finland, consumer price index

12.5 Kulttuurin ja joukkoviestinnän toimialojen yritykset toimialoiltaan 2004–2006				
12.5 Culture and media enterprises by industry 2004–2006				
Toimiala ¹⁾ – Industry ¹⁾	Yrityksiä ²⁾ – Enterprises ²⁾	Henkilöstö – Staff	Liikevaihto – Turnover 1 000 € – EUR 1,000	Palkat – Wages and salaries 1 000 € – EUR 1,000
2006				
Kaikki Suomen yritykset – All enterprises in Finland	250 378	1 377 732	347 570 538	42 793 570
Josta kulttuuri ja joukkoviestintä – Of which culture and the media ..	15 354	62 512	13 865 237	2 048 023
Kulttuuri ja joukkoviestintä (%) – Culture and the media (%)	6,1	4,5	4,0	4,8
Taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminta – Artistic, theatre and concert activities				
Taiteilijatoiminta – Artistic creation (92311)	1 736	1 088	89 736	10 775
Näyttämö- ja konserttitoiminta – Theatre and concert activities (92312)	171	413	–	11 584
Kirjastot, arkistot ja museot yms. – Libraries, archives, museums, etc.				
Kirjastot ja arkistot – Library and archives activities (9251)	4	2	–	24
Museot, näyttelyt sekä historiallisten paikkojen ja rakennusten suojelu – Museums, exhibitions and preservation of historical sites and buildings (9252)	30	85	5 177	1 959
Kasvitieteelliset puutarhat jne. – Botanical and zoological gardens and nature reserves activities (9253)	11	78	5 815	1 769
Taide- ja antiikkiliikkeet – Art and antique shops				
Taideliikkeet – Retail sale of art; art gallery activities (52484)	208	205	22 082	2 333
Antiikkiliikkeet – Antique shops (52501)	139	96	17 765	1 188
Kirjojen kustantaminen ja kauppa – Production and distribution of books				
Kirjojen kustantaminen – Publishing of books (2211)	343	2 432	403 499	83 487
Kirjansidonta ja viimeistely – Bookbinding and finishing (2223)	48	187	12 123	4 995
Kirjatukkukauppa – Wholesale of books (51474)	33	161	57 398	4 417
Kirjojen vähittäiskauppa – Retail sale of books (52472)	231	1 122	219 824	25 122
Antikvariaattikauppa – Second-hand bookshops (52502)	166	132	14 017	1 539
Kirjojen postimyynti ja verkkokauppa – Retail sale of books via mail order houses and net commerce (52611)	20	108	39 741	3 734
Sanoma- ja aikakauslehdet ja uutistoimistot – Newspapers, periodicals and news agencies				
Sanomalehtien kustantaminen – Publishing of newspapers (2212)	247	7 602	1 268 887	287 898
Aikakauslehtien kustantaminen – Publishing of journals and periodicals (2213) ..	277	4 694	844 543	183 979
Sanomalehtien painaminen – Printing of newspapers (2221)	20	1 037	236 794	40 334
Aikakausjulkaisujen ja -lehtien vähittäiskauppa, lehtioskot – Retail sale of journals and periodicals, newspaper kiosks (52473)	23	20	1 846	280
Muu kustannustoiminta – Other publishing (2215)	133	625	80 546	18 110
Uutistoimistot – News agency activities (9240)	61	298	46 989	12 440
Muu painaminen ja siihen liittyvä toiminta – Printing and related activities				
Muu painaminen – Printing n.e.c. (2222)	837	9 404	1 351 017	304 577
Painamista edeltävä toiminta – Pre-press activities (2224)	141	563	54 657	19 631
Muu painamiseen liittyvä toiminta – Ancillary operations activities related to printing (2225)	90	191	21 259	5 167
Elokuvien ja videoiden tuotanto, jakelu ja esittäminen – Production and distribution of motion pictures and videos				
Elokuvien ja videoiden tuotanto – Motion picture and video production (9211)	630	1 440	146 110	42 471
Kuvatallenteiden jäljentäminen – Reproduction of video recording (2232) ..	18	20	4 718	755
Elokuvien ja videoiden levitys – Motion picture and video distribution (9212) ..	30	147	118 467	6 817
Videofilmiin vuokraus – Renting of videotapes (71401)	74	574	42 052	10 180
Elokuvien esittäminen – Motion picture projection (9213)	69	423	65 398	10 516
Äänitteet – Sound recordings				
Äänitallenteiden kustantaminen – Publishing of sound recordings (2214) ..	437	388	66 999	10 592
Äänitallenteiden jäljentäminen – Reproduction of sound recording (2231) ..	71	97	12 491	2 486
Radio ja televisio – Radio and television				
Radio- ja televisiotuotanto – Radio and television activities (922)	183	5 634	845 527	235 400
Ohjelmansiirtopalvelut – Data transmission services (64203)	32	478	165 635	20 782

12.5 Jatkuu				
12.5 Cont.				
Toimiala ¹⁾ – Industry ¹⁾	Yrityksiä ²⁾ – Enterprises ²⁾	Henkilöstö – Staff	Liikevaihto – Turnover 1 000 € – EUR 1,000	Palkat – Wages and salaries 1 000 € – EUR 1,000
Mainonta – Advertising	2 827	6 823	1 535 268	244 952
Mainostoimistot – Advertising agency activities (74401)	2 143	5 106	1 220 003	191 529
Suora- ja ulkomainonta – Direct and outdoor advertising activities (74402) ..	144	537	72 932	16 729
Muu mainospalvelu – Other advertising activities (74409)	540	1 180	242 333	36 694
Arkkitehti- ja taideteollisuussuunnittelu – Architectural and industrial design	2 776	4 847	404 841	134 239
Arkkitehtipalvelu – Architectural activities (74203)	1 536	3 589	287 292	106 993
Taideteollinen muotoilu ja suunnittelu – Industrial design (74871)	1 240	1 258	117 549	27 246
Valokuvaus ³⁾ – Photography ³⁾	1 100	2 108	794 284	48 288
Valokuvaamotoiminta – Photographic studio activities (74811)	774	987	102 474	18 926
Valokuvien kehittäminen – Photographic laboratory activities (74812)	23	246	35 266	7 149
Valokuvausvälineiden ja -tarvikkeiden tukkukauppa – Wholesale of photographic equipment and supplies (51475)	37	191	572 227	8 574
Valokuvausalan vähittäiskauppa – Retail sale of photographic equipment, photography services (52485)	266	684	84 317	13 639
Soitinten valmistus ja kauppa – Manufacture and sale of musical instruments	355	705	135 945	15 061
Soitinten valmistus – Manufacture of musical instruments (363)	83	115	8 031	1 825
Musiikkitarvikkeiden tukkukauppa – Wholesale of musical instruments and supplies (51481)	47	171	49 535	5 833
Soitinten ja musiikkitarvikkeiden vähittäiskauppa – Retail sale of musical equipment and supplies (52452)	225	419	78 379	7 403
Huvipuistot, pelit sekä muu viihde ja virkistys – Amusement parks, games and other entertainment and recreation	1 083	4 370	2 419 563	116 124
Huvipuistot – Fair and amusement park activities (9233)	26	505	43 926	10 408
Rahapeli- ja vedonlyöntipalvelu – Gambling and betting activities (9271)	48	2 097	2 070 168	64 366
Pelien ja leikkikalujen valmistus – Manufacture of games and toys (365)	47	123	10 393	2 878
Lelujen ja pelien tukkukauppa – Wholesale of toys and games (51483)	71	285	178 282	10 413
Muut viihdepalvelut – Other entertainment activities n.e.c. (9234)	280	429	50 669	8 317
Kulttuurin ja viihteen tukipalvelut – Operation of arts facilities (9232)	59	325	19 904	11 645
Muulla luokittelemattomat virkistyspalvelut – Other recreational activities n.e.c. (9272)	552	606	46 221	8 097
Viihde-elektronikan valmistus ja kauppa – Manufacture and sale of entertainment electronics	700	3 915	2 314 224	124 018
Televisio- ja radiovastaanottimien, äänen- ja kuvantallennus- ja -toistolaitteiden valmistus – Manufacture of television and radio receivers, sound or video recording or reproducing apparatus and associated goods (323)	55	801	139 152	29 150
Viihde-elektronikan tukkukauppa – Wholesale of radio and television goods (51432) ..	191	860	1 367 442	38 184
Kodinkoneiden ja viihde-elektronikan vähittäiskauppa ⁴⁾ – Retail sale of electrical household appliances and radio and television goods (52451) ⁴⁾ ..	454	2 254	807 630	56 684
Kulttuuri ja joukkoviestintä 2005 – Culture and the media 2005	14 594	61 392	13 250 509	1 978 216
Kulttuuri ja joukkoviestintä 2004 – Culture and the media 2004	14 248	61 814	12 297 331	1 915 390

1) Tilastokeskuksen vuoden 2002 toimialaluokitus (TOL2002). – The 2002 classification of industries of Statistics Finland (TOL2002).

2) Yritys voi olla luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Voittoa tavoittelemattomia yhteisöjä ei lueta yrityksiin. Taulukko sisältää yritykset, joiden toiminta-aika tilastovuonna ylitti 6 kk ja jotka työllistivät vähintään 0,5 henkilöä tai joiden liikevaihto oli vähintään 9 187 euroa. – An enterprise is a natural person or a legal person. Non-profit institutions are not included in enterprises. The table describes enterprises which operated more than six months in the statistical year and employed more than half a person or their turnover exceeded EUR 9,187.

3) Optiikka- ja valokuvausvälineiden valmistus (33400) jätetty pois, koska se sisältää pääasiassa optiikkaa. – Manufacture of optical instruments and photographic equipment (33400) not included, because it consists mainly of optics.

4) Ns. valkoinen linja (jääkaapit, pesukoneet jne.) jätetty laskelman ulkopuolelle. Osuus on arvioitu KOTEKin (Kodintekniikka-alan tiedotustoorumin) myyntitilastojen avulla. – The so-called 'white line' (refrigerators, washing machines, etc.) have been excluded. The percentage has been estimated on the basis of the sales statistics of the information forum of the household appliance industry (KOTEK).

Lähteet – Sources:

Tilastokeskus, Yritys- ja toimipaikkarekisteri – Statistics Finland, Business Register

Suomen yritykset 2006 – Corporate Enterprises and Personal Businesses in Finland 2006 (2008). Helsinki: Tilastokeskus – Statistics Finland.

12.6 Kulttuurin ja joukkoviestinnän yritysten toimipaikat maakunnittain 2006						
12.6 Establishments of culture and media enterprises by region 2006						
Maakunta – Region	Toimipaikkoja – Establishments	Henkilöstö – Staff	Aputoimipaikkoja ¹⁾ – Ancillary establishments ¹⁾	Aputoimipaikkojen henkilöstö – Staff at ancillary establishments	Liikevaihto – Turnover	Liikevaihto / henkilö – Turnover / person
					1 000 € – EUR 1 000	
Kaikki Suomen yritykset – All enterprises in Finland	279 919	1 351 561	1 777	29 286	345 126 782	255
Josta kulttuuri ja joukkoviestintä – Of which culture and the media	16 698	62 044	154	1 148	13 432 784	217
Kulttuuri ja joukkoviestintä (%) – Culture and the media (%)	6,0	4,6	8,7	3,9	3,9	84,8
Uusimaa	7 275	31 936	56	497	8 925 533	523
– Pääkaupunkiseutu ²⁾ – Capital area ²⁾	6 233	29 889	51	484	8 639 328	533
– Muu Uusimaa – Rest of Uusimaa	1 042	2 049	5	14	286 204	372
Itä-Uusimaa	313	845	3	126	89 207	281
Varsinais-Suomi	1 327	5 569	9	25	984 196	427
Satakunta	493	1 394	3	16	204 253	389
Kanta-Häme	412	1 577	2	21	212 869	415
Pirkanmaa	1 583	5 024	20	193	704 687	368
Päijät-Häme	573	1 442	2	5	200 005	387
Kymenlaakso	325	982	5	10	199 852	439
Etelä-Karjala – South Karelia	240	628	5	10	86 319	337
Etelä-Savo	344	1 384	7	9	223 141	355
Pohjois-Savo	434	1 407	5	19	204 970	389
Pohjois-Karjala – North Karelia	305	975	2	8	159 418	383
Keski-Suomi – Central Finland	646	2 164	3	8	279 814	364
Etelä-Pohjanmaa – South Ostrobothnia	400	902	5	44	132 627	363
Pohjanmaa – Ostrobothnia	472	1 458	7	25	191 957	338
Keski-Pohjanmaa – Central Ostrobothnia	147	385	–	–	49 205	367
Pohjois-Pohjanmaa – North Ostrobothnia	717	2 117	10	117	272 522	344
Kainuu	136	380	3	3	41 572	277
Lappi – Lapland	454	1 012	7	12	135 854	345
Ahvenanmaa – Åland	103	465	–	–	134 782	498

1) Aputoimipaikka sijaitsee erillään varsinaisesta tuotantotoiminnasta ja tuottaa palveluja vain yritykselle itselleen. – An ancillary establishment is located separately from the actual production activity of an enterprise and only produces services (not goods) for the enterprise itself.

2) Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen.

Lähde – Source:

Tilastokeskus, Yritys- ja toimipaikkarekisteri – Statistics Finland, Business Register

12.7 Kulttuurihyödykkeiden tuonti ja vienti 1995–2007								
12.7 Imports and exports of cultural goods 1995–2007								
Tavaruokka ¹⁾ – Goods category ¹⁾	1995		2000		2005		2007	
	Tuonti – Imports	Vienti – Exports	Tuonti – Imports	Vienti – Exports	Tuonti – Imports	Vienti – Exports	Tuonti – Imports	Vienti – Exports
	1 000 € käypään hintaan – EUR 1,000 at current value							
Kaikki hyödykkeet yhteensä – All goods total	21 621 467	29 604 679	36 837 421	49 484 343	47 026 609	52 453 007	59 616 039	65 687 616
Kulttuurihyödykkeet yhteensä – Cultural goods total	381 257	435 876	745 769	498 458	1 050 605	693 993	1 421 670	890 792
Kulttuuri – Culture (%)	1,8	1,5	2,0	1,0	2,2	1,3	2,4	1,4
Huvipuistovälineet, pelit yms. – Fairground amusements, games, etc.	17 674	4 179	34 848	16 640	51 571	11 871	74 023	25 442
Kirjat, lehdet ym. painotuotteet – Books, journals and other printed matter	76 997	242 217	157 629	313 529	162 929	270 851	171 058	281 397
Kirjoitus-, piirustus- ja taitelijatarvikkeet – Writing, drawing and artists' equipment	24 848	9 637	41 540	34 417	49 830	65 772	51 565	49 726
Kuvantallennus- ja toistolaitteet sekä kuvantallennustarvikkeet – Video recording and reproducing apparatus and video recording equipment	156 653	154 588	349 357	57 843	396 295	253 392	833 099	482 358
Soittimet ja soitintarvikkeet – Instruments and playing equipment	11 536	864	15 655	1 569	18 361	1 878	23 157	1 612
Taide-, koriste- ja antiikkiesineet – Objects of art, ornaments and antiques	9 517	3 988	15 286	3 059	20 963	5 989	22 092	7 354
Äänentallennus- ja toistolaitteet sekä -tarvikkeet – Sound recording and reproduction apparatus and equipment	84 033	20 403	131 455	71 401	350 656	84 241	246 677	42 903

1) Katso taulukko 12.8. – See Table 12.8.

Lähteet – Sources:

Ulkomaankauppa 1995–2007. Helsinki: Tullihallitus – Foreign Trade 1995–2007. Helsinki: National Board of Customs

<http://uljas.tulli.fi>

12.8 Kulttuurihyödykkeiden tuonti ja vienti tavaraluokittain 2007		
12.8 Imports and exports of cultural goods by category 2007		
Tavaraluokka ¹⁾ – Goods category ¹⁾	Tuonti – Imports 1 000 € käypään hintaan – EUR 1,000 at current value	Vienti – Exports
Kaikki hyödykkeet yhteensä – All goods total	59 616 039	65 687 616
Josta kulttuurihyödykkeet – Of which cultural goods	1 421 670	890 792
Kulttuurihyödykkeet (%) – Cultural goods (%)	2,4	1,4
Taide-, koriste- ja antiikkiesineet – Objects of art, ornaments and antiques	22 092	7 354
Alkuperäiskaiverrukset, -painokset ja -litografiat – Original engravings, prints and lithographs (9702 00 00)	110	6
Kelim-, sumak-, karamanie- ja niiden kaltaiset käsin kudotut matot – 'Kelem', 'Schumacks', 'Karamanie' and similar hand-woven rugs (5702 10 00)	367	19
Kulta- ja hopeasepänteokset ja niiden osat, jalometallia tai jalometallilla pleteroitua metallia – Articles of goldsmiths' or silversmiths' wares and parts thereof, of precious metal or of metal clad with precious metal (7114)	2 360	3 350
Käsin kudotut kuvakudokset (...) ja käsin neulatyönä kirjutut kuvakudokset (...) – Hand-woven tapestries (...), and needle-worked tapestries (...) (5805 00 00)	33	5
Maalaukset, piirustukset ja pastellit – Paintings, drawings and pastels (9701 10 00)	5 294	1 079
Mistä tahansa aineesta valmistetut alkuperäisveistokset ja -patsaat – Original sculptures and statuary, in any material (9703 00 00)	1 332	249
Pienoispatsaat ja muut keraamiset koriste-esineet – Statuettes and other ornamental ceramic articles (6913)	5 386	1 025
Pienoispatsaat ja muut koriste-esineet – Statuettes and other ornamental articles (3926 40 00)	4 318	476
Puiset pienoisveistokset ja muut koriste-esineet muuta puulajia – Statuettes and other ornaments, of wood, of other wood (4420 10 19)	2 656	342
Puiset pienoisveistokset ja muut koriste-esineet trooppista puulajia – Statuettes and other ornaments, of wood, of tropical wood (4420 10 11)	43	0
Yli 100 vuotta vanhat antiikkiesineet – Antiques of an age exceeding 100 years (9706 00 00)	195	803
Kirjat, lehdet ym. painotuotteet – Books, journals and other printed matter	171 058	281 397
Kirjat, esitteet ja niiden kaltaiset painotuotteet; myös irrallisina lehtinä – Printed books, brochures, leaflets and similar printed matter, whether or not in single sheets (4901)	67 906	53 543
Muut painotuotteet, myös painetut kuvat ja valokuvat – Other printed matter, including printed pictures and photographs (4911)	44 685	104 930
Painetut tai käsinkirjoitetut nuotit, myös sidotut, nidotut tai kuvitetut – Music, printed or in manuscript, whether or not bound or illustrated (4904 00 00)	411	167
Sanoma- ja aikakauslehdet, myös jos ne ovat kuvitetut tai sisältävät mainosaineistoa – Newspapers, journals and periodicals, whether or not illustrated or containing advertising material (4902)	58 056	122 757
Huvipuistovälineet, pelit yms. – Fairground amusements, games, etc.	74 023	25 442
Karuselli, keinut, ampumaratarusteet ja muut huvipuistovälineet, kiertävät sirkukset, kiertävät eläinnäyttelyt ja kiertävät teatterit – Roundabouts, swings, shooting galleries and other fairground amusements; travelling circuses, travelling menageries and travelling theatres (9508 90 00)	2 547	304
Seurapelivälineet ja pelilaitteet sisätiloja varten, biljardipelit, kasinoiden pelipöydät ja automaattiset keilapelivälineet – Articles for funfair, table or parlour games, including pin-tables, billiards, special tables for casino games and automatic bowling alley equipment (9504)	71 476	25 138
Soittimet ja soitintarvikkeet – Instruments and playing equipment	23 157	1 612
Kielisoittimet (esim. viulut, kitarat, harput) – Other string musical instruments (e.g. violins, guitars, harps) (9202)	2 607	243
Lyömäsoittimet (esim. rummut, ksylofonit, symbaalit, kastanjetit ja marakasit) – Percussion musical instruments (e.g. drums, xylophones, cymbals, castanets, maracas) (9206 00 00)	2 428	22
Pianot, cembalot ja muut koskettimistolla varustetut kielisoittimet – Pianos, harpsichords and other keyboard stringed instruments (9201)	2 787	3
Puhallussoittimet – Wind musical instruments (9205)	2 350	78
Soittimet, joiden ääni saadaan aikaan tai joudutaan vahvistamaan sähköisesti (esim. urut, digitaalipianot, syntetisaattorit, kitarat ja hanurit) – Musical instruments, the sound of which is produced, or must be amplified, electrically (e.g. organs, digital pianos, synthesizers, guitars, accordions) (9207)	8 458	303
Soittimien kotelot ja laukut – Musical instrument cases (4202 92 15)	143	2
Soittimien osat ja tarvikkeet (esim. kielet); kaikenlaiset metronomit, ääniraudat ja virityspillit – Parts and accessories (e.g. strings) of musical instruments; metronomes, tuning forks and pitch pipes of all kinds (9209)	4 181	937
Soittorasiat, orkestrionit, posetiivit, mekaaniset laululinnut, ... – Musical boxes, fairground organs, mechanical street organs, mechanical singing birds, ... (9208)	202	25

12.8 Jatkuu 12.8 Cont.		
Tavaraluokka ¹⁾ – Goods category ¹⁾	Tuonti – Imports 1 000 € käypään hintaan – EUR 1,000 at current value	Vienti – Exports
Kirjoitus-, piirustus- ja taiteilijatarvikkeet – Writing, drawing and artists' equipment	51 565	49 726
Kivitalut ja muut kirjoitus- ja piirustustalut – Slates and boards, with writing or drawing surfaces, whether or not framed (9610 00 00)	2 630	247
Painovärit, kirjoitus- ja piirustusmusteet, myös tussi, sekä muut musteet – Printing ink, writing or drawing ink and other inks, whether or not concentrated or solid (3215)	45 916	49 433
Pastelliliidut ja piirustushiileet – Pastels and drawing charcoals (9609 90 10)	315	4
Taiteilijan-, koulu- ja julistevärit, sävytysvärit, harrastevärit ja niiden kaltaiset värit – Artists', students' or signboard painters' colours, modifying tints, amusement colours and the like, in tablets, tubes, jars, bottles, pans or in similar forms or packings (3213)	2 350	36
Taiteilijansiveltimet ja kirjoitussiveltimet – Artists' and writing brushes (9603 30 10)	353	6
Kuvantallennus- ja toistolaitteet sekä kuvantallennustarvikkeet – Video recording and reproducing apparatus and video recording equipment	833 099	482 358
Digitaalikamerat – Digital cameras (8525 8030)	96 904	30 032
Elokuvaliimit, valotetut ja kehitetyt, myös yhdistettyinä ääniraitaan tai sisältäen vain ääniraidan – Cinematographic film, exposed and developed, whether or not incorporating sound track or consisting only of sound track (3706)	1 256	346
Elokvakamerat ja -projektorit, myös jos niissä on äänen tallennus- ja toistolaitteet – Cinematographic cameras and projectors, whether or not incorporating sound recording or reproducing apparatus (9007)	2 593	442
Laitteet ja varusteet valo- ja elokuvaalaboratorioita varten..., valkokankaat – Apparatus and equipment for photographic (including cinematographic) laboratories (...), not specified or included elsewhere in this chapter; negatoscopes; projection screens (9010)	7 575	833
Objektiivit kameroita, projektoreita tai valokuvan suurennus- tai pienennyslaitteita varten – Objective lenses for cameras, projectors or photographic enlargers or reducers (9002 11 00)	16 429	2 486
Projektorit, muut kuin elokuvaprojektorit ja profiiliprojektorit; valokuvan (mutta ei kuitenkaan elokuvan) suurennus- ja pienennyslaitteet – Image projectors, other than cinematographic; photographic (other than cinematographic) enlargers and reducers (9008)	3 414	298
TV-vastaanottimet (myös videomonitorit ja videoprojektorit), myös samaan ulkokuoreen yhdistetyin yleisradiovastaanottimin tai äänen tai kuvan tallennus- tai toistolaittein – Reception apparatus for television, whether or not incorporating radio-broadcast receivers or sound or video recording or reproducing apparatus; video monitors and video projectors (8528)	648 451	433 609
Valokuvausfilmit rullissa, säteilyherkät, valottamattomat – Photographic film in rolls, sensitized, unexposed, of any material other than paper, paperboard or textiles; instant print film in rolls, sensitized, unexposed (3702)	4 009	2 064
Valokuvauskamerat, -salama-laitteet ja -lamput – Photographic (other than cinematographic) cameras; photographic flashlight apparatus and flashbulbs other than discharge lamps of heading No. 8539 (9006)	8 364	1 817
Valokuvauslevyt ja -filmit, valotetut ja kehitetyt, muut kuin elokuva-filmit – Photographic plates and film, exposed and developed, other than cinematographic film (3705)	326	1 549
Valokuvauslevyt ja -laakafilmit, valottamattomat – Photographic plates and film in the flat, sensitized, unexposed, of any material other than paper, paperboard or textiles; instant print film in the flat, sensitized, unexposed, whether or not in packs (3701)	22 707	3 170
Valokuvauslevyt, -filmit, -paperi, -kartonki, -pahvi ja tekstiilit, valotetut kehitettämättömät – Photographic plates, film, paper, paperboard and textiles, exposed but not developed (3704)	390	1
Valokuvauspaperi, -kartonki, -pahvi ja -tekstiilit, valottamattomat – Photographic paper, paperboard and textiles, sensitized, unexposed (3703)	4 620	190
Videokameranauhurit – Video camera recorders (8525 8091, 8525 8099)	16 062	5 520
Ääntällennus- ja toistolaitteet sekä -tarvikkeet – Sound recording and reproduction apparatus and equipment	246 677	42 903
Digitaaliset monikäyttölevyt, dvd-levyt, tallenteen sisältävät – Recorded digital multi-purpose records, DVDs (8523 4051)	56 244	1 834
Gramofonilevyt ja muut mediat äänen tai kuvan toistoon, sisältäen tallenteen, myös matriisit ja isiot äänilevyjen valmistusta varten – Gramophone records and other recorded media for sound or picture, incl. matrices and masters for the production of records (8523 8099)	8 619	1 587
Levysoittimet (joko sähkövahvistimella varustettuna tai ilman), kasettisoittimet ja muut – Turntables (record-decks), record players, cassette-players and other sound reproducing apparatus, not incorporating a sound recording device (8519)	14 927	5 344
Mikrofonit ja niiden jalustat; kaiuttimet, myös koteloidut; kuulokkeet, myös kuulokemikrofoniyhdistelmät; sähköllä toimivat äänitaajuusvahvistimet; sähköllä toimivat äänenvahvistusyhdistelmät – Microphones and stands therefor; loudspeakers, whether or not mounted in their enclosures; headphones, earphones and combined microphone / speaker sets; audio-frequency electric amplifiers; electric sound amplifier sets (8518)	128 374	32 242
Radiovastaanottimet – Radio receivers (8527)	38 512	1 896

1) Euroopan Yhteisöjen CN (Combined Nomenclature) -luokitus. – The CN (Combined Nomenclature) classification of the European Communities.

Lähteet – Sources:

Ulkomaankauppa 2007. Helsinki: Tullihallitus – Foreign Trade 2007. Helsinki: National Board of Customs
http://uljas.tulli.fi

12.9 Taide- ja antiikkiesineiden tuonti ja vienti 1995–2007						
12.9 Imports and exports of works of art and antiquities 1995–2007						
Tavaraluokka ¹⁾ – Goods category ¹⁾	1995	2000	2005	2006	2007	Merkittävin alkuperämaa 2007 – Principal country of origin 2007
	1 000 € käypään hintaan – EUR 1,000 at current value					
Tuonti – Imports	1 505	1 354	4 055	14 678	6 930	Yhdysvallat – USA
Maalaukset, vesivärimaalaukset ja pastellit – Paintings, drawings and pastels (9701 10 00)	644	1 042	3 647	13 489	5 294	Yhdysvallat – USA
Alkuperäiskaiverrukset, -painokset ja -litografiat – Original engravings, prints and lithographs (9702 00 00)	31	60	183	159	110	Espanja – Spain
Mistä aineesta tahansa valmistetut alkuperäisveistokset ja -patsaat – Original sculptures and statuary, in any material (9703 00 00)	626	200	36	785	1 332	Yhdysvallat – USA
Yli 100 vuotta vanhat antiikkiesineet – Antiques of an age exceeding 100 years (9706 00 00)	205	52	188	245	195	Britannia – United Kingdom
	1 000 € käypään hintaan – EUR 1,000 at current value					Merkittävin määrämaa 2007 – Principal country of destination 2007
Vienti – Exports	1 125	725	2 018	21 217	2 138	Yhdysvallat – USA
Maalaukset, vesivärimaalaukset ja pastellit – Paintings, drawings and pastels (9701 10 00)	1 033	478	694	14 539	1 079	Yhdysvallat – USA
Alkuperäiskaiverrukset, -painokset ja -litografiat – Original engravings, prints and lithographs (9702 00 00)	34	60	65	39	6	Yhdysvallat – USA
Mistä aineesta tahansa valmistetut alkuperäisveistokset ja -patsaat – Original sculptures and statuary, in any material (9703 00 00)	56	149	604	6 444	249	Yhdysvallat – USA
Yli 100 vuotta vanhat antiikkiesineet – Antiques of an age exceeding 100 years (9706 00 00)	2	39	655	195	803	Yhdysvallat – USA

1) Euroopan Yhteisöjen CN (Combined Nomenclature) -luokituksen mukaan. – According to the CN (Combined Nomenclature) classification of the European Communities.

Lähteet – Sources:

Ulkomaankauppa 1995–2002. Helsinki: Tullihallitus. – Foreign trade 1995–2002. Helsinki: National Board of Customs.

http://uljas.tulli.fi

12.10 Tekijänoikeusjärjestöjen keräämät ja tilittämät tekijänoikeuskorvaukset 2006							
12.10 Royalties collected and disbursed by copyright societies 2006							
	Teosto	Kopioisto	Gramex	Tuotos	Kuvasto	Sanasto	Yhteensä – Total
	1000 € – EUR 1,000						
Kerätyt korvaukset – Royalties collected	39 335	24 749	15 800	583	525	–	80 992
– kotimaasta – from Finland	36 539	24 407	15 245	559	436	–	77 186
– ulkomailta – from abroad	2 796	342	555	24	90	–	3 806
Tilittetyt korvaukset – Royalties disbursed	34 500	21 783	9 558	538	307	–	66 686

Lähteet – Sources:

Kopioisto – Kopioisto Copyright Society

Kuvasto ry. – Visuaalisen alan taiteilijoiden tekijänoikeusyhdistys – Visual Artists' Copyright Society

Säveltäjäin Tekijänoikeustoinstituutti Teosto – Teosto, the Finnish Composers' Copyright Society

GRAMEX ry.

Tuotos

Sanasto

12.11 Hyvitysmaksun nettotuotto ja käyttö 2003–2007*
12.11 Net revenues from private copying remunerations and their allocation 2003–2007*

	2003	2004	2005	2006	2007
	1 000 € – EUR 1 000				
Nettotuotto – Net revenues	9 907	11 785	11 264	11 440	15 170
Käyttö – Allocation	9 907	11 785	11 264	11 440	¹⁾ 12 770
Suorat korvaukset oikeudenomistajille – Direct compensation to copyright holders	5 634	6 738	6 359	6 438	7 136
Kopioston kautta – Via Kopiosto Copyright Society	2 011	2 318	2 386	2 464	2 858
Gramexin kautta – Via Gramex, Copyright Society of Performing Artists and Phonogram Producers in Finland	1 725	2 121	1 870	1 861	1 978
Teoston kautta – Via Teosto, Finnish Composers' Copyright Society	1 603	1 961	1 750	1 747	1 872
Tuotoksen kautta – Via Tuotos, Copyright association for audiovisual producers in Finland	295	338	353	366	427
Väilliset korvaukset – Indirect compensation	3 987	4 672	4 575	4 629	5 267
Kopiosto/AVEK – Promotion Centre for Audiovisual Culture in Finland (AVEK)	1 855	2 120	2 242	2 292	2 732
AV-musiikkituotanto (ESEK/LUSES) – Audio-visual music production (ESEK/LUSES)	²⁾	²⁾	²⁾	²⁾	²⁾
ESEK – Finnish Performing Music Promotion Centre	1 126	1 353	1 240	1 250	1 371
LUSES – Foundation for the Promotion of Finnish Music	636	789	678	670	700
Suomen Tekijänoikeudellinen Yhdistys ry. – Finnish Copyright Association	129	132	127	126	142
Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus – Copyright Information Centre	105	119	135	135	149
Kirjallisuuden edistämiskeskus – Centre for the Promotion of Finnish Literature	101	120	112	113	124
Kuvasto/VISEK – Centre for the Promotion of Visual Art	29	33	34	36	41
Kuurojen liitto ry. – Association for the Deaf	6	6	6	7	8
Siirretty myöhemmin jaettavaksi – To be allocated later	286	375	330	373	368

* Maksu kerätään tekijänoikeuslain 821/2005 perusteella. Opetusministeriö vahvistaa vuosittain hyvitysmaksujen suuruuden ja päättää niiden käyttösuunnitelmasta. – The remuneration is collected pursuant to copyright law 821/2005. The remunerations and the principles governing their allocation are determined annually by the Ministry of Education.

1) 2,4 milj. euroa siirretty käytettäväksi 2008 ja 2009. – EUR 2.4 million to be allocated in 2008 and 2009.

2) Sisältyy ESEKin lukuun. – Included in the figure of ESEK.

Lähteet – Sources:

Teoston toimintakertomukset – The Finnish Composers' Copyright Society annual reports
Opetusministeriö – Ministry of Education

12.12 Esittävän säveltaiteen edistämiskeskus ESEKin myöntämät tuet 2001–2007*
12.12 Grants and subsidies from the Finnish Performing Music Promotion Centre (ESEK) 2001–2007*

Tehtäväalue – Function	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Josta kevyt musiikki ¹⁾ – Of which light music
	1 000 € – EUR 1,000							%
Yhteensä – Total	1 689	1 373	1 478	1 519	1 487	2 083	2 072	..
Äänitetuotanto – Phonogram production	604	469	487	453	523	468	401	84
Esiintymislaisuuudet ²⁾ – Public appearance ²⁾	597	399	518	416	478	606	438	60
Audiovisuaaliset musiikkiohjelmat ³⁾ – Audiovisual music programmes ³⁾	453	389	439	623	457	617	614	n.–ca. 100
Koulutustoiminta – Training and education	34	35	34	27	29	31	32	53
Työskentelytuki – Working	–	–	–	–	–	161	270	..
Markkinointi- ja vientituki – Marketing and export	–	–	–	–	–	201	237	n.–ca. 100
Julkaisu- ja muu toiminta – Publishing and other activities	1	81	1	–	8	100

* Toiminta rahoitetaan pääosin ulkomaisen musiikin esittämisestä Suomessa perityillä korvauksilla ja hyvitysmaksutuotoilla. – Funded mainly through fees collected from the playing of foreign music in Finland and private copying remunerations.

1) Lopun saa vakava musiikki. – The rest is granted to 'serious' music.

2) Sisältää kuorojen ulkomaanmatkojen tuen. Vuonna 2007 niihin myönnettiin opetusministeriön tukea 73 500 euroa. – Includes Ministry of Education support to international tours of choirs. In 2007, the sum was EUR 73,500.

3) ESEKin ja LUSESin yhteisen AV-jaoston jakamaa tukea. – Subsidies from the audiovisual section of ESEK and LUSES.

Lähde – Source:

Esittävän säveltaiteen edistämiskeskus ESEK – Finnish Performing Music Promotion Centre

12.13 Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEKin myöntämät tuet toimintakausittain 2000/01–2007/08*								
12.13 Grants and subsidies from the Promotion Centre for Audiovisual Culture in Finland (AVEK) 2000/01–2007/08*								
Tehtäväalue – Function	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
	1 000 € – EUR 1,000							
Yhteensä – Total	2 239	2 293	2 174	1 930	1 662	1 994	1 967	2 119
Tuotantotuki – <i>Production subsidies</i>	1 827	1 820	1 801	1 600	1 435	1 635	1 478	1 501
– Lyhyt- ja dokumenttielokuvat – <i>Short films and documentaries</i>	1 603	1 519	1 485	1 279	1 149	1 307	1 186	1 202
– Mediataide ja multimedia – <i>Video art and multimedia</i>	224	301	316	321	286	329	292	299
Koulutustuki – <i>Educational subsidies</i>	153	166	131	139	131	113	141	121
– Henkilökohtaiset apurahat – <i>Personal grants</i>	115	118	100	84	92	72	81	82
– Muu koulutustuki – <i>Other educational subsidies</i>	38	48	31	54	39	40	60	39
Festivaali- ja muu av-kulttuurin tuki – <i>Support for festivals and audiovisual culture</i>	151	172	129	106	96	101	100	136
Kansainvälistymistuki – <i>Support for international functions</i>	108	134	114	85	66	145	–	–
Kulttuurivientituki – <i>Support for cultural export</i>	–	–	–	–	–	–	104	157
Vietetuki (kehittelytyö) – <i>'Vieteri' support (development work)</i>	–	–	–	–	–	–	145	203

* Toiminta rahoitetaan pääosin hyvitysmaksuvaroista. – *Funded mainly through private copying remunerations.*

Lähteet – *Sources:*

AVEKin toimintakertomukset – *Annual reports of AVEK*

13 Kansainvälinen katsaus

Tähän lukuun on koottu kulttuuritilastotietoja eri maista. Tietoja vertailtaessa on syytä muistaa, että yhdenmukaistamispyrkimyksistä huolimatta eri maiden tilastointitavoissa on eroja, jolloin tietojen täydelliseen vertailukelpoisuuteen ei aina päästä edes Euroopan unionin tai Pohjoismaidenkaan sisällä.

Kieli on kulttuurin perusta. Euroopan puhutuin kieli on venäjä, jota puhuu äidinkielenään lähes 140 miljoonaa henkeä eli lähes 20 prosenttia Euroopan asukkaista. Saksaa puhuu äidinkielenään Euroopassa yli 90 miljoonaa henkeä (12 prosenttia), englantia ja ranskaa kumpaakin runsaat 60 miljoonaa (8 prosenttia). Siirtolaisuuden ja pakolaisuuden seurauksena monien etnisten vähemmistöjen kielet ovat yleistyneet Euroopassa: esimerkiksi jo yli 2 miljoonalla Saksassa asuvalla on äidinkielenään turkki, ja yli 1,5 miljoonaa ranskalaista puhuu äidinkielenään arabiaa (Suomen tilastollinen vuosikirja 2007). (Taulukko 13.1.) Euroopan unioni tukee alueellisten ja vähemmistökielten säilyttämistä. On arvioitu, että noin 40 miljoonaa eurooppalaista puhuu jotain sellaista alueellista kieltä, joka ei ole kyseisen valtion virallinen kieli. (Kansojen Eurooppaa rakentamassa – Euroopan unioni ja kulttuuri.)

Noin kolme neljäsosaa eurooppalaisista, runsaat 556 miljoonaa henkeä vuonna 2006, kuuluu kristillisiin kirkkokuntiin. Näistä katolilaisia on noin puolet eli lähes 280 miljoonaa, ortodokseja runsas neljännes eli vajaat 160 miljoonaa. Siirtolaisuus ja pakolaisuus on vaikuttanut Euroopassa myös uskontoihin: esimerkiksi Ranskassa on muslimeja jo yli 7 ja Ruotsissa lähes 3 prosenttia väestöstä. (Suomen tilastollinen vuosikirja 2007.) (Taulukko 13.2.)

Euroopan komission Eurobarometri-tutkimuksessa on kartoitettu kulttuurienvälisen vuoropuhelun merkitystä 27:ssä Euroopan unionin jäsenmaassa. Tutkimusajankohta oli marraskuu 2007. Tiedot kerättiin haastatteleamalla 27 000:ta 15 vuotta täyttänyttä henkilöä. 65 prosenttia haastatelluista oli ollut vuorovaihtuksessa eri kulttuuriin kuuluvan henkilön kanssa viimeisten 7 päivän aikana: osuus oli suurin Luxemburgissa (82 prosenttia), pienin Virossa (43 prosenttia), Suomessa 62 prosenttia. Asenteiltaan myönteisimpiä vieraan kulttuurin edustajia kohtaan olivat luxemburgilaiset ja irlantilaiset sekä myös ranskalaiset, saksalaiset ja suomalaiset. (Intercultural dialogue in Europe 2007.)

Kulttuuriperinnön suojelun piiriin luetaan Euroopan unionissa rakennukset, ympäristö, irtaimisto, taideteokset sekä henkinen kulttuuriperintö. Vain osasta kulttuuriperintöä on saatavissa tilastotietoja, eivätkä nekään ole yleensä kovin vertailukelpoisia maiden välillä. Esimerkiksi museoiden määrittely ja hallinnolli-

nen jaottelu on hyvin erilaista eri maissa. Näin ollen museoiden lukumäärissä on suuria maakohtaisia eroja. Saksassa on yli 6 000 museota, ja niissä kertyi käyntejä lähes 103 miljoonaa vuonna 2006, kun taas esimerkiksi Japanin noin 1 200 museossa käyntimäärä oli lähes 118 miljoonaa vuonna 2004. Venäjällä museoita oli vajaat 2 300 vuonna 2005 ja käyntien kokonaismäärä niissä runsaat 75 miljoonaa. Väkilukuun suhteutettuna museokäyntien määrä on Pohjoismaissa suurempi kuin useimmissa muissa sivistysmaissa: Islannissa lähes 500 käyntiä, Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa noin 200 käyntiä sataa asukasta kohden. Museokäyntien määrässä maailman ykkönen on Louvren taidemuseo Pariisissa: käyntejä kertyi yli 8 miljoonaa vuonna 2006. Pohjois-Euroopan museoista käyntien määrä on suurin Pietarissa sijaitsevassa Eremitaašissa, noin 2,5 miljoonaa vuodessa. (Taulukot 13.3 ja 13.4.) (Kansojen Eurooppaa rakentamassa – Euroopan unioni ja kulttuuri.)

Eräät muutkin kulttuurinähtävyydet kuuluvat maailman suosituimpiin matkailukohteisiin. Esimerkiksi Eiffel-tornissa kävi lähes 7 miljoonaa henkeä vuonna 2006, Kölnin tuomiokirkossa noin 6 miljoonaa henkeä vuonna 2004 ja Empire State Buildingissa New Yorkissa lähes 4 miljoonaa vuonna 2005. (Taulukko 13.4.) Unescon maailmanperintökohteita oli kaikkiaan 878 vuonna 2008. Niistä oli kulttuurikohteita tai kulttuuri- ja luonnonperinnön yhdistelmiä 704. Euroopassa kulttuuriperintökohteita on eniten Italiassa (42), Espanjassa (37) ja Saksassa (32). (Taulukko 13.5.)

Kirjastojen kokonaismäärä Pohjoismaissa ei ole tiedossa, sillä kaikki kirjastot eivät sisälly tilastoihin. Yleisiä kirjastoja on eniten Suomessa ja Norjassa, edellisessä vajaat 900 ja jälkimmäisessä runsaat 800. Pohjoismaalaisista suomalaiset lainaavat yleisistä kirjastoista eniten, noin 19 lainaa asukasta kohden vuodessa. Kirjastojen määrä asukaslukuunkin suhteutettuna on Pohjoismaita selvästi suurempi esimerkiksi Venäjällä, jossa yleisiä kirjastoja on lähes 50 000. Kiinassa sen sijaan kirjastojen sekä lainojen määrä on maan asukaslukuun suhteutettuna hyvin pieni. (Taulukko 13.6.)

Pohjoismaista eniten kirjoja julkaistaan Ruotsissa, vajaat 18 000 nimekettä vuonna 2004. Asukaslukuun suhteutettuna ykkössijalla on kuitenkin Islanti noin 7 nimekkeellä 1 000 asukasta kohden vuonna 2000. (Taulukko 13.7.) Suomen, Ruotsin, Tanskan ja Islannin kirjatutuotanto on asukaslukuun suhteutettuna huomattavan suuri muihin kehittyneisiin maihin verrattuna. Vuodessa julkaistujen kirjanimekkeiden määrä on Kiinassa Euroopan suurimpiin maihin verrattuna noin kolminkertainen mutta asukaslukuun suhteutet-

tuna selvästi pienempi. Eri maiden kirjamyynnistä on saatavissa vain arviolukuja. Eniten kirjoja myydään Kiinassa ja Yhdysvalloissa. Kirjamyynnin jakautumisessa kauno- ja tietokirjallisuuteen on suuria maakoh- taisia eroja. (Taulukko 13.8.)

Pohjoismaissa oli yhteensä 357 valtionapua saavaa teatteria vuonna 2006. Kaikissa Pohjoismaissa on valtakunnallinen pääteatteri, ”kansallisteatteri”, sekä muita julkista tukea saavia teattereita kuten myös yksityisiä teattereita ja harrastajateattereita. Pohjoismaisista teattereista eniten esityksiä, lähes 21 000, oli ruotsalaisissa teattereissa vuonna 2006. Myös käyntien määrä, noin 3,5 miljoonaa, oli suurin Ruotsissa, mutta Suomen teatterit vetivät yleisöä lähes yhtä paljon. Norjassa on maan kokoon nähden huomattavan vähän teattereita. (Taulukko 13.9.) Venäjällä oli 588 ammatillista teatteria vuonna 2005, ja niiden kokonaiskäyntimäärä oli noin 28 miljoonaa. Venäjän teattereista 72 (yli 12 prosenttia kaikista ammatteattereista) on ooppera- tai balettiteattereita. Yhdysvalloissa oli 1 490 ammatti- teatteria vuonna 2005, käyntien määrä niissä oli noin 32,5 miljoonaa. Maailman suosituimmat näytelmät ovat pysyneet teattereiden ohjelmistossa useita vuosikymmeniä, ja niitä on esitetty kymmeniä tuhansia kertoja (taulukko 13.10). (Russia in Figures 2007, The 2008 Statistical Abstract.)

Maailman äänitemarkkinoiden viisi suurinta maata vuonna 2006 olivat Yhdysvallat, Japani, Britannia, Saksa ja Ranska. Näiden maiden osuus koko maailman äänitekaupan arvosta on noin kolme neljännestä. Äänitteiden vähittäismyynnin arvo vuonna 2006 oli vajaat 32 miljardia dollaria. Arvo on ollut laskussa jo useita vuosia, mutta tiedostoina myytävien äänitteiden myynti kasvaa nopeasti. Vuonna 2007 tiedostoina myytävien äänitteiden osuus koko äänitemarkkinoiden arvosta oli jo 15 prosenttia. Kotimaisen musiikin osuus äänitemyynnistä on yli 90 prosenttia Yhdysvalloissa ja Turkissa, kun taas Sveitsissä, Irlannissa ja Itävallassa ulkomaisten äänitteiden osuus äänitemyynnin arvosta on yli kolme neljäsosaa. (www.ifpi.org.) (Taulukot 13.11 ja 13.12.)

Vuonna 2007 elokuvissa käyntejä kertyi Euroopan unionin jäsenmaissa noin 919 miljoonaa, hieman vähemmän kuin edellisvuonna. Asukaslukuun suhteutettuna innokkaimpia elokuvissa kävijöitä ovat islantilaiset, amerikkalaiset sekä irlantilaiset, jotka käyvät elokuvissa keskimäärin 4–5 kertaa vuodessa. EU:n uusissa jäsenmaissa elokuvissa käynti on vähäisempää kuin vanhoissa jäsenmaissa. Film Distributors’ Associationin tietojen mukaan Kiina ja Yhdysvallat pitävät maailman kärkisijoja hallussaan elokuvasalien määrässä: edellisessä on noin 42 000 salia, jälkimmäisessä vajaat 37 000 salia. Euroopan kärjessä on Ranska yli 5 000 salilla. Euroopan unionin maissa tuotettiin 921 pitkää elokuvaa vuonna 2007. Vaikka EU-maat tuottavat yhteensä enemmän elokuvia kuin Yhdysvallat, jopa kolme neljännestä eurooppalaisten elokuvateattereiden

lipputuloista menee amerikkalaisille elokuville. (Taulukot 13.13 ja 13.14.) (Kansojen Eurooppaa rakentamassa – Euroopan unioni ja kulttuuri, European Audiovisual Observatory.)

Trans Europe Halls on eurooppalainen itsenäisten, ei-valtiollisten ja ei-kunnallisten kulttuurikeskusten verkosto, joka perustettiin vuonna 1983. Sen toimipaikka on Lundissa Ruotsissa. Sen tarkoitus on edistää kulttuurivaihtoa ja -yhteistyötä eri taiteenaloilla kulttuurikeskusten välillä. Vuonna 2007 verkostoon kuului 45 kulttuurikeskusta 25 maassa. Suomesta mukana oli 3 keskusta. (www.teh.net) (Taulukko 13.15.)

Maailman kulttuurituotteiden kauppa lähes kaksinkertaistui vuodesta 1994 vuoteen 2002, jolloin kaupan volyyymi oli yli 59 miljardia dollaria. Kulttuurituotteiden kauppa on keskittynyt rikkaisiin maihin, sillä yli 80 prosenttia kulttuurituotteiden viennistä ja lähes 90 prosenttia tuonnista tapahtui korkean tulotason maissa vuonna 2002. (International Flows of Selected Cultural Goods and Services, 1994–2003.) Euroopan unionin jäsenmaista Britannia on kirjojen sekä taide- ja antiikkiesineiden suurin tuoja ja viejä. CD-levyjen kaupassa Saksa on ykkössijalla. (Cultural Statistics, 2007 edition.) (Taulukko 13.16.)

Maailman taidehuutokauppojen liikevaihto oli runsaat 9 miljardia euroa vuonna 2007. Kasvua edellisvuodesta oli lähes 44 prosenttia, ja kasvu on jatkunut edelliset 7 vuotta. Vuonna 2008 sitä vastoin taidehuutokauppojen myynti on ollut ennakoitua heikompaa kansainvälisen talouskriisin johdosta (Christie’s Sotheby’s). Vuonna 2008 sitä vastoin taidehuutokauppojen myynti on ollut kansainvälisen talouskriisin johdosta ennakoitua heikompaa (Christie’s, Sotheby’s). Yhdysvaltojen osuus liikevaihdosta on kasvanut viime vuosina ja oli noin 42 prosenttia vuonna 2007. Britannia oli toiseksi suurin noin 30 prosentin osuudella, ja kolmanneksi nousi Kiina ohit- taen Ranskan. Myös nykytaiteen myynti huutokaupoissa on lisääntynyt voimakkaasti vuoteen 2007 saakka, ja hintataso nousi: vielä vuonna 2002 hinnat olivat 1990-luvun alun tason alapuolella, mutta vuoteen 2007 mennessä taidehuutokauppojen hintataso oli noussut yli 150 prosenttia ja nykytaiteen hintataso jopa 233 prosenttia. Vuonna 2008 sen sijaan nykytaiteenkin myynti on selvästi heikentynyt (Christie’s, Sotheby’s). Maalauksista on maksettu viime vuosina huippuhintoja myös yksityisissä myynneissä, ja maailman kolme kalleinta maalausta onkin myyty yksityisesti. Huomattavaa on myös, että ne edustavat modernia 1900-luvun taidetta. Liikevaihdolla mitattuna eniten taidehuutokaupoissa on viime vuosina myyty Pablo Picasson ja Andy Warholin teoksia. (Art Market Trends 2007, Contemporary Art Market 2006/2007, Artforum, April 2008.) (Taulukot 13.17–13.19).

Myös valokuvien arvostus sijoituskohteena on noussut viime vuosina, ja kalleimmista valokuvista on huutokaupoissa maksettu korkeita hintoja: maailman

kallein huutokaupassa myyty valokuva on (2006 mennessä) Edward Steichenin *Lampi kuunvalossa* (Pond-Moonlight), josta maksettiin yli 2,9 miljoonaa dollaria Sotheby'sillä New Yorkissa vuonna 2006. Kuva on otettu Long Islandilla vuonna 1904. (<http://most-expensive.net/photograph-world>.)

Euroopan komission teettämän kulttuurin taloutta koskevan raportin mukaan kulttuurin ja luovan sektorin liikevaihto 25 EU-maassa oli kaikkiaan runsaat 636 miljardia euroa vuonna 2003. Kulttuuriin ja luovaan sektoriin on tässä luettu kuvataiteet, teatteri, tanssi, sirkus, festivaalit, kulttuuriperintö, elokuva ja video, televisio ja radio, musiikki, kirjat ja lehdet, design, arkkitehtuuri sekä mainonta. Alan bruttokansantuotteeseen aikaansaama arvonlisä on raportin mukaan suurin Ranskassa, Norjassa, Suomessa ja Tanskassa, joissa se on yli 3 prosenttia. Pienin (0,2 prosenttia) se on Maltalla. (The Economy of Culture in Europe 2006.)

Euroopan unioni tukee ja edistää kulttuurivaihtoa jäsenmaiden välillä sekä ammattilais- että harrastajatasolla kuten myös koulutuksessa. Kulttuuriala työllistää Euroopan unionin jäsenmaissa kaikkiaan lähes 5 miljoonaa henkeä eli noin 2,4 prosenttia koko työllisestä työvoimasta. Euroopan unionin maista kulttuuriala työllistää lukumääräisesti eniten ihmisiä Saksassa (yli 1 miljoonaa henkeä vuonna 2005) ja Britanniassa (vajaat 0,9 milj. henkeä). Kulttuurialan osuus koko työllisestä työvoimasta on Euroopassa suurin Alankomaissa ja Islannissa, molemmissa lähes 4 prosenttia. Pienin kulttuurialan osuus on Romaniassa, jossa se jää runsaaseen yhteen prosenttiin. (Taulukko 13.20.)

Kulttuurituotteiden hintavertailuissa kuvastuvat tuotteiden hintaerot eri maiden välillä. Hintoihin vaikuttavat mm. tuloerot ja elinkustannusten erot eri maissa. Taulukossa 13.21 on vertailtu joidenkin tuotteiden ja -palveluiden hintoja Euroopan maissa: esimerkiksi sama normaalihintainen cd-levy maksaa maasta riippuen 4–25 euroa, kirja 5–44 euroa ja museon pääsymaksu 0–10 euroa.

Taru Virtasen (2007) mukaan Suomi, Ruotsi, Tanska, Alankomaat ja Luxemburg ovat kulttuurin kuluttamisessa Euroopan kärjessä. Näiden maiden kansalaiset lukevat enemmän, kuluttavat kulttuuria monipuolisemmin ja osallistuvat aktiivisemmin kulttuuritapahtumiin kuin muiden EU-maiden kansalaiset. Vähäisintä kulttuurin kuluttaminen on Portugalissa ja Kreikassa. Tutkimuksessa selvitettiin kulttuurin kuluttamista 15 EU-maassa vuonna 2001 kerätyn Eurobarometri-aineiston pohjalta.

Eurooppalaisten kaupunkien vertailumahdollisuudet paranivat vuonna 2004, kun Euroopan unioni avasi yhdessä Eurostatin kanssa Urban Audit -tietokannan, jossa on mukana 258 kaupunkia. Suomesta tietokannassa ovat mukana Helsinki, Oulu, Tampere ja Turku. Tietokannassa yhtenä osa-alueena on kulttuuri ja vapaa-aika. (www.urbandigit.org)

Tilastolähteet

Ulkomaisia tilastotietoja ei ole saatavissa läheskään kaikilta kulttuurin aloilta. Lisäksi monet tiedot ovat kaupallisten yritysten tuottamia, eikä niiden luotettavuutta ole mahdollista aina arvioida.

Tiedot eri kielten puhujamääristä on saatu *Encyclopaedia Britannica Book of the Year 2007* -vuosikirjasta. Uskontoja koskevat tiedot on koottu mainitun teoksen lisäksi *The Statesman's Yearbookista* ja *Der Fischer Weltalmanachista*.

Pohjoismaiden ministerineuvoston vuosikirjassa *Nordic Statistical Yearbook* on tilastotietoja Pohjoismaiden museoista, teattereista, elokuvateattereista ja kirjastoista. Museotilastoinnin yhtenäistämiseksi toimiva *European Group on Museum Statistics (EGMUS)* on tuottanut tilastotietoja EU-maiden museoista. Niitä on julkaistu EGMUSin raportissa *A Guide to European Museum Statistics (Materialien aus dem Institut für Museumkunde – Sonderheft 3)*. Tietojen vertailu ei ole kovin luotettavaa, koska maat luokittelevat museoita eri tavoin.

Äänitealan kansainvälinen järjestö *International Federation of the Phonographic Industry (IFPI)* julkaisee vuosikirjaa *The Recording Industry in Numbers*, joka sisältää tilastotietoja maailman äänitemarkkinoista. Lisäksi Ifpi julkaisee äänitealan erillisraportteja esimerkiksi piratismista. Ifpin hyväksymä *Nielsen Music Control* julkaisee tilastoja kevyen musiikin kappaleiden radioosoittomääristä. Pohjoismaisia äänitetilastoja on myös *Nordicomin* julkaisussa *Media Trends*.

Euroopan audiovisuaalisen observatorion (*European Audiovisual Observatory*) julkaisema vuosikirja *Film and Home Video* sisältää monipuoliset tiedot Euroopan maiden elokuvatuotannosta ja -esityksistä. Elokuva-alalta ilmestyy lisäksi *Media Sallesin* julkaisema *European Cinema Yearbook*. Pohjoismaisia elokuvatilastoja on myös em. *Nordicomin* julkaisussa.

Eurostatin julkaisussa *Cultural Statistics, 2007 Edition* on kulttuuritulastoja Euroopan unionin jäsenmaista sekä eräistä muista Euroopan maista. Euroopan komission julkaisussa *The Economy of Culture in Europe* on tilastotietoja kulttuurin taloudesta ja työvoimasta Euroopan maissa. *Artprice.comin* vuosikirja *Artprice Annual* sisältää lähes 3 000 taidehuutokaupan hintatiedot niissä myydyistä taideteoksista kautta maailman. Lisäksi *Artprice* julkaisee taidemarkkinoiden vuosikatsauksia *Art Market Trends* ja *Contemporary Art Market* (www.artmarketinsight.com). Taidehuutokauppojen hintatilastoja on myös huutokauppakamarien omilla nettisivuilla, esim. www.christies.com ja www.sothebys.com.

Matkailun edistämiskeskus MEK sekä eri maiden vastaavat organisaatiot tuottavat tilastotietoja kulttuurimatkatilastoja kävijämääristä. Unesco julkaisee tietoja maailmanperintökohteista. Jotkin maat, esim. Ruotsi, Viro ja Ranska, julkaisevat säännöllisesti kult-

tuuritilastollisen kokoomajulkaisun. Kulttuuritilastotietoja on myös eri maiden sekä suurten kaupunkien tilastollisissa vuosikirjoissa sekä Russell Ashin teoksessa Maailman top 10 -listat, joka ilmestyy vuosittain.

Euroopan Unioni ja Eurostat pitävät yllä Urban Audit -tietokantaa (www.urbanaudit.org), jossa on kulttuuritilastotietoja eurooppalaisista kaupungeista. Euroopan neuvosto ja ERICarts ylläpitävät Compendium-tietojärjestelmää (Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe), joka sisältää vertailevia tilastotietoja Euroopan maista kulttuurin eri osa-alueilta. Tiedot julkaistaan Internetissä (www.culturalpolicies.net).

Muut lähteet

Artforum. April 2008.

Intercultural dialogue in Europe. Summary. (2007).

Flash Eurobarometer 217. European Commission.

International Flows of Selected Cultural Goods and Services, 1994–2003 (2005). Montreal: Unesco Institute for Statistics.

Kansojen Eurooppaa rakentamassa – Euroopan unioni ja kulttuuri (2002). Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto.

Russia in Figures 2007. Moscow: Federal State Statistics Service.

Suomen tilastollinen vuosikirja 2007 (2007). Helsinki: Tilastokeskus.

The 2008 Statistical Abstract (2008). U. S. Census Bureau.

Virtanen, Taru (2007). Across and Beyond the Bonds of Taste. On Cultural Consumption Patterns in the European Union. Turun kauppakorkeakoulun julkaisuja – *Publications of the Turku School of Economics and Business Administration*, sarja – *series A-11:2007*. Turku: Turun kauppakorkeakoulu – *Turku School of Economics and Business Administration*.

<http://most-expensive.net/photograph-world>

www.teh.net

www.ifpi.org

European Audiovisual Observatory

Taulukot – Tables

- 13.1 Puhutuimmat kielet Euroopassa 2003
Largest languages in Europe 2003
- 13.2 Yleisimmät uskonnot Euroopassa 2001
Largest religions in Europe 2001
- 13.3 Museot eräissä maissa 2004–2006
Museums in certain countries 2004–2006
- 13.4 Käynnit eräissä kulttuurimatkoille 2002–2007
Visits to certain cultural tourist attractions 2002–2007
- 13.5 Unescon eurooppalaiset kulttuuriperintökohteet 2008
UNESCO World Heritage cultural sites in Europe 2008
- 13.6 Kirjastot eräissä maissa 2003–2007
Libraries in certain countries 2003–2007
- 13.7 Kirjatuotanto eräissä maissa 2000–2006
Book production in certain countries 2000–2006
- 13.8 Kirjojen myynti maittain 2007
Book sales by country 2007
- 13.9 Teatterit Pohjoismaissa, Venäjällä ja Yhdysvalloissa 2005–2006
Theatres in the Nordic countries, Russia and the USA 2005–2006
- 13.10 Eniten esitetyt näytelmät
Most performed plays
- 13.11 Äänitteiden myynti Euroopassa sekä Japanissa ja Yhdysvalloissa 2006
Recording sales in Europe, Japan and the United States 2006
- 13.12 Eniten äänitteitä myyneet maat 2000–2006
Top ten music markets 2000–2006
- 13.13 Elokuviin käynnit Euroopassa sekä Japanissa ja Yhdysvalloissa 1990–2006
Cinema admissions in Europe, Japan and the United States 1990–2006
- 13.14 Elokuvateatterit Euroopassa sekä Japanissa ja Yhdysvalloissa 1991, 2002 ja 2006
Cinemas in Europe, Japan and the United States 1991, 2002 and 2006
- 13.15 Trans Europe Halles -verkoston kulttuurikeskukset 2007
Trans Europe Halles member cultural centres 2007
- 13.16 Eräiden kulttuurituotteiden suurimmat tuojat ja viejät Euroopan unionissa 2006
Biggest exporters and importers of certain cultural products in EU 2006
- 13.17 Maailman taidehuutokauppojen liikevaihto 2002–2007
Global turnover of art auctions 2002–2007
- 13.18 Maailman kalleimmat huutokaupoissa myydyt maalaukset
The most expensive paintings in the world sold at auctions
- 13.19 Huutokaupoissa eniten myydyt taiteilijat liikevaihdon mukaan 2006–2007
Best-selling artists at auctions by turnover 2006–2007
- 13.20 Kulttuurialan työvoima Euroopan maissa 2005
Cultural employment in European countries 2005
- 13.21 Eräiden kulttuurituotteiden ja -palvelujen hintoja Euroopan maissa 2007
Prices for selected cultural goods and services in European countries 2007

13.1 Puhutuimmat kielet Euroopassa 2003										
13.1 Largest languages in Europe 2003										
Maa – Country	Viralliset kielet – Official languages	Puhutuin kieli – Most spoken language	Äidinkielenään puhujia – Mother tongue speakers	%	Toiseksi puhutuin kieli – Second language	Äidin- kielenään puhujia – Mother tongue speakers	%	Kolmanneksi puhutuin kieli – Third language	Äidinkielenään puhujia – Mother tongue speakers	%
			1 000			1 000			1 000	
EU										
Alankomaat – Netherlands	hollanti – Dutch	hollanti – Dutch	15 556	95,8	friisi – Frisian	613	3,8	arabia – Arabic	133	0,8
Belgia – Belgium	flaami, ranska ja saksa – Flemish, French and German	flaami – Flemish	6 128	59,3	ranska – French	3 376	32,6	italia – Italian	252	2,4
Britannia – United Kingdom	englanti – English	englanti – English	57 559	97,3	kymri (wales) – Welsh	565	1,0	gaeli (skotti) – Gaelic	79	0,1
Bulgaria	bulgaria – Bulgarian	bulgaria – Bulgarian	6 480	83,2	turkki – Turkish	734	9,4	romani (tigani) – Romany language (tigani)	286	3,7
Espanja – Spain	espanja – Spanish	espanja (castellano) – Spanish (castellano)	30 373	71,3	katalaani (català) – Catalanian (català)	6 886	16,2	galicia (gallego) – Gallician (gallego)	2 604	6,1
Irlanti – Ireland	iiri ja englanti – Irish and English	englanti – English	3 751	94,5	iiri – Irish	62	1,6
Italia – Italy	italia – Italian	italia – Italian	52 956	92,9	sardi – Sardinian	1 492	2,6	friuli – Friulan	702	1,2
Itävalta – Austria	saksa – German	saksa – German	7 409	92,0	serbo- kroatia – Serbo- croatian	175	2,2	turkki – Turkish	122	1,5
Kreikka – Greece	kreikka – Greek	kreikka – Greek	10 834	98,5	turkki – Turkish	104	0,9
Kypros – Cyprus	kreikka ja turkki – Greek and Turkish	kreikka – Greek	685	74,4	turkki – Turkish	203	22,0
Latvia	latvia – Latvian	latvia (lätti) – Latvian	1 298	55,9	venäjä – Russian	755	32,5	valko- venäjä – Belorussian	87	3,7
Liettua – Lithuania	liettua – Lithuanian	liettua – Lithuanian	2 907	84,2	puola – Polish	235	6,8	venäjä – Russian	220	6,4
Luxemburg – Luxembourg	letzeburg, ranska ja saksa – Letzeburgish, French and German	letzeburg (luxemburg) – Letzeburgish	197	43,5	portugali – Portuguese	182	40,2	italia – Italian	14	3,1
Malta	malta ja englanti – Maltese and English	malta – Maltese	380	95,2	englanti – English	14	3,5
Portugali – Portugal	portugali – Portuguese	portugali – Portuguese	10 079	99,0
Puola – Poland	puola – Polish	puola – Polish	37 704	97,6	saksa – German	500	1,3	ukraina – Ukrainian	230	0,6
Ranska – France	ranska – French	ranska – French	55 974	93,6	arabia – Arabic	1 514	2,5	saksa – German	1 016	1,7
Romania	romania – Romanian	romania – Romanian	19 346	89,5	unkari – Hungarian	1 427	6,6	romani (tigani) – Romany language (tigani)	540	2,5
Ruotsi – Sweden	ruotsi – Swedish	ruotsi – Swedish	8 021	89,5	suomi – Finnish	211	2,4	etelä- slaavilaiset kielet – South Slavonic languages	117	1,3
Saksa – Germany	saksa – German	saksa – German	75 429	91,3	turkki – Turkish	2 120	2,6	etelä- slaavilaiset kielet – South Slavonic languages	1 196	1,4

13.1 Jatkuu 13.1 Cont.										
Maa – Country	Viralliset kielet – Official languages	Puhutuin kieli – Most spoken language	Äidinkielenään puhujia – Mother tongue speakers	%	Toiseksi puhutuin kieli – Second language	Äidin- kielenään puhujia – Mother tongue speakers	%	Kolmanneksi puhutuin kieli – Third language	Äidinkielenään puhujia – Mother tongue speakers	%
			1 000			1 000			1 000	
Slovakia	slovakki – Slovakian	slovakki – Slovakian	4 626	85,6	unkari – Hungarian	569	10,5	romani – Romany language	90	1,7
Slovenia	sloveeni – Slovenian	sloveeni – Slovenian	1 732	87,9	serbo- kroatia – Serbo- croatian	156	7,9	unkari – Hungarian	9	0,5
Suomi – Finland	suomi ja ruotsi – Finnish and Swedish	suomi – Finnish	4 797	92,1	ruotsi – Swedish	290	5,6	venäjä – Russian	33	0,6
Tanska – Denmark	tanska – Danish	tanska – Danish	5 102	94,7	turkki – Turkish	47	0,9	arabia – Arabic	39	0,7
Tšekki – Czech Republic	tšekki – Czech	tšekki – Czech	8 282	81,2	määri – Moravian	1 313	12,9	slovakki – Slovakian	312	3,1
Unkari – Hungary	unkari	unkari	9 984	98,5	romani – Romany language	51	0,5	saksa – German	40	0,4
Viro – Estonia	viro – Estonian	viro – Estonian	883	65,3	venäjä – Russian	380	28,1	ukraina – Ukrainian	34	2,5
Muu Eurooppa – Rest of Europe										
Albania	albania – Albanian	albania – Albanian	3 102	98,0	kreikka – Greek	59	1,9	makedonia – Macedonian	5	0,2
Bosnia–Hertse- govina – Bosnia and Herzegovina	bosnia (= serbokroatia) – Bosnian (= Serbocroatian)	serbokroatia – Serbocroatian	3 420	91,9
Islanti – Iceland	islanti – Icelandic	islanti – Icelandic	278	95,9	englanti – English
Kroatia – Croatia	kroatia (= serbokroatia) – Croatian (= Serbocroatian)	serbokroatia – Serbocroatian	4 252	96,0	sloveeni – Slovenian
Makedonia – Macedonia	makedonia ja albania – Macedonian and Albanian	makedonia – Macedonian	1 368	66,5	albania – Albanian	470	22,9	turkki – Turkish	82	4,0
Moldova	moldovia – Moldovan	moldovia – Moldovan	2 646	62,0	venäjä – Russian	985	23,1	ukraina – Ukrainian	368	8,6
Norja – Norway	norja – Norwegian	norja – Norwegian	4 411	96,5	englanti – English	24	0,5	tanska – Danish	18	0,4
Serbia ja Montenegro – Serbia and Montenegro	ei virallista kieltä – no official language	serbokroatia – Serbocroatian	7 920	75,2	albania – Albanian	1 738	16,5	unkari – Hungarian	346	3,3
Sveitsi – Switzerland	saksa, ranska, italia ja retoromaani – German, French, Italian and Retoromanian	saksa – German	4 669	63,6	ranska – French	1 410	19,2	italia – Italian	562	7,7
Ukraina – Ukraine	ukraina – Ukrainian	ukraina – Ukrainian	30 937	64,6	venäjä – Russian	15 714	32,8	romania – Romanian	318	0,7
Valko-Venäjä – Belarus	valkovenäjä ja venäjä – Belorussian and Russian	valkovenäjä – Belorussian	6 488	65,7	venäjä – Russian	3 155	31,9	ukraina – Ukrainian	129	1,3
Venäjä – Russia	venäjä – Russian	venäjä – Russian	118 000	81,4	tataari – Tatar language	5 519	3,8	ukraina – Ukrainian	3 446	2,4

Lähde – Source:
Encyclopaedia Britannica 2005 Book of the Year. Chicago, London et al.: Encyclopaedia Britannica, Inc.

13.2 Yleisimmät uskonnot Euroopassa 2001*										
13.2 Largest religions in Europe 2001*										
Maa – Country	Väkiluku – Population	Suurin uskontokunta – Largest religious community	Jäseniä – Members	% väestöstä – % of population	Toiseksi suurin uskontokunta – Second largest religious community	Jäseniä ¹⁾ – Members ¹⁾	% väestöstä ¹⁾ – % of population ¹⁾	Kolmanneksi suurin uskontokunta – Third largest religious community	Jäseniä ¹⁾ – Members ¹⁾	% väestöstä ¹⁾ – % of population ¹⁾
	1 000		1 000			1 000			1 000	
EU	452 226	katolilaiset – Catholics	241 511	53,4	protestantit – Protestants	60 265	13,3	anglikaanit – Anglicans	26 223	5,8
Alankomaat – Netherlands	15 980	katolilaiset – Catholics	4 950	31,0	protestantit ²⁾ – Protestants ²⁾	3 360	21,0	muslimit – Muslims	720	4,5
Belgia – Belgium	10 270	katolilaiset – Catholics	8 310	80,9	muslimit – Muslims	250	2,4	protestantit – Protestants	..	1,0
Britannia – United Kingdom	59 960	anglikaanit – Anglicans	26 140	43,6	katolilaiset – Catholics	5 590	9,3	protestantit – Protestants	5 020	8,4
Bulgaria	7 950	ortodoksit – Orthodox	5 690	71,6	[sunnii] muslimit – [Sunni] Muslims	940	11,8	protestantit – Protestants	..	1,4
Espanja – Spain	40 130	katolilaiset – Catholics	36 920	92,0	muslimit – Muslims	200	0,5	protestantit – Protestants	..	0,3
Irlanti – Ireland	3 820	katolilaiset – Catholics	3 500	91,6	anglikaanit – Anglicans	83	2,2	presbyteerit – Presbyterians	13	0,3
Italia – Italy	57 890	katolilaiset – Catholics	46 260	79,9	muslimit – Muslims	680	1,2	protestantit – Protestants	50	0,1
Itävalta – Austria	8 070	katolilaiset – Catholics	6 060	75,1	luterilaiset ym. protestantit – Lutherans and other Protestants	430	5,3	muslimit – Muslims	..	2,1
Kreikka – Greece	10 870	ortodoksit – Orthodox	10 010	92,1	muslimit – Muslims	360	3,3	protestantit – Protestants	..	0,6
Kypros – Cyprus	870	ortodoksit – Orthodox	630	72,4	[sunnii]muslimit – [Sunni] Muslims	200	23,0	Armenian ortodoksit – Armenian Orthodox
Latvia	2 358	katolilaiset – Catholics	350	14,8	evankelis- luterilaiset – Evangelical Lutherans	345	14,6	ortodoksit – Orthodox	181	7,7
Liettua – Lithuania	3 690	katolilaiset – Catholics	2 660	72,1	ortodoksit – Orthodox	90	2,4	protestantit – Protestants	..	1,3
Luxemburg – Luxembourg	440	katolilaiset – Catholics	400	90,9	protestantit – Protestants	..	1,1	juutalaiset – Jewish	1	0,1
Malta	384	katolilaiset – Catholics	363	94,5	muut – others	21	5,5
Portugali – Portugal	10 330	katolilaiset – Catholics	9 520	92,2	protestantit – Protestants	..	1,5	muut kristityt – other Christians	..	1,1
Puola – Poland	38 650	katolilaiset – Catholics	35 050	90,7	ortodoksit – Orthodox	550	1,4	protestantit – Protestants	268	0,7
Ranska – France	59 080	katolilaiset – Catholics	38 690	65,5	[sunnii]muslimit – [Sunni] Muslims	4 180	7,1	protestantit – Protestants	720	1,2
Romania	22 410	Romanian ortodoksit – Romanian Orthodox	19 460	86,8	katolilaiset – Catholics	1 140	5,1	protestantit – Protestants	802	3,6
Ruotsi – Sweden	8 890	evankelislute- rilaiset – Evangelical Lutherans	7 690	86,5	muslimit – Muslims	250	2,8	katolilaiset – Catholics	158	1,8
Saksa – Germany	82 400	evankelislute- rilaiset – Evangelical Lutherans	29 330	35,6	katolilaiset – Catholics	27 590	33,5	muslimit – Muslims	3 660	4,4
Slovakia	5 410	katolilaiset – Catholics	3 270	60,4	Slovakian evankeliset – Slovakian Evangelics	340	6,3	ortodoksit – Orthodox	..	4,1
Slovenia	1 990	katolilaiset – Catholics	1 650	82,9	ortodoksit – Orthodox	..	2,4	muslimit – Muslims	..	1,5
Suomi – Finland	5 190	evankelislute- rilaiset – Evangelical Lutherans	4 410	85,0	ortodoksit – Orthodox	58	1,1	Jehovan todistajat – Jehovah's Witnesses	18	0,3

13.2 Jatkuu 13.2 Cont.										
Maa – Country	Väkiluku – Population	Suurin uskontokunta – Largest religious community	Jäseniä – Members	% väestöstä – % of population	Toiseksi suurin uskontokunta – Second largest religious community	Jäseniä ¹⁾ – Members ¹⁾	% väestöstä ¹⁾ – % of population ¹⁾	Kolmanneksi suurin uskontokunta – Third largest religious community	Jäseniä ¹⁾ – Members ¹⁾	% väestöstä ¹⁾ – % of population ¹⁾
	1 000		1 000			1 000			1 000	
Tanska – Denmark	5 360	evankelislu- terilaiset – Evangelical Lutherans	4 600	85,8	muslimit – Muslims	120	2,2	katolilaiset – Catholics	32	0,6
Tšekki – Czech Republic	10 270	katolilaiset – Catholics	4 010	39,0	protestantit ³⁾ – Protestants ³⁾	410	4,0	ortodoksit – Orthodox	20	0,2
Unkari – Hungary	10 190	katolilaiset – Catholics	6 120	60,1	protestantit – Protestants	2 470	24,2	juutalaiset – Jewish	80	0,8
Viro – Estonia	1 363	ortodoksit – Orthodox	277	20,3	evankelislu- terilaiset – Evangelical Lutherans	187	13,7	juutalaiset – Jewish	3	0,2
Muu Eurooppa – Rest of Europe										
Albania	3 090	[sunni] muslimit – [Sunni] Muslims	1 200	38,8	katolilaiset – Catholics	520	16,8	Albanian ortodoksit – Albanian Orthodox	320	10,4
Bosnia- Hertsegovina – Bosnia and Herzegovina	3 930	sunni- muslimit – Sunni Muslims	1 690	43,0	ortodoksit – Orthodox	1 180	30,0	katolilaiset – Catholics	710	18,1
Islanti – Iceland	280	evankelislu- terilaiset – Evangelical Lutherans	260	92,9	katolilaiset – Catholics	..	1,5
Kroatia – Croatia	4 400	katolilaiset – Catholics	3 890	88,4	ortodoksit – Orthodox	250	5,7	sunnimuslimit – Sunni Muslims	100	2,3
Makedonia – Macedonia	2 050	ortodoksit – Orthodox	1 210	59,0	sunnimuslimit – Sunni Muslims	580	28,3	katolilaiset – Catholics	..	0,4
Moldova	3 612	Romanian ortodoksit – Romanian Orthodox	1 263	35,0	Venäjän ortodoksit – Russian Orthodox	342	9,5	muslimit – Muslims	..	5,5
Norja – Norway	4 520	evankelislu- terilaiset – Evangelical Lutherans	3 990	88,3	muslimit – Muslims	56	1,2	katolilaiset – Catholics	38	0,8
Serbia ja Montenegro – Serbia and Montenegro	10 680	ortodoksit – Orthodox	6 680	62,5	sunnimuslimit – Sunni Muslims	2 030	19,0	katolilaiset – Catholics	620	5,8
Sveitsi – Switzerland	7 220	katolilaiset – Catholics	3 330	46,1	protestantit – Protestants	2 890	40,0	muslimit – Muslims	..	2,2
Ukraina – Ukraine	48 765	ortodoksit – Orthodox	14 569	29,9	katolilaiset – Catholics	3 993	8,2	protestantit – Protestants	1 736	3,6
Valko-Venäjä – Belarus	9 985	ortodoksit – Orthodox	3 151	31,6	katolilaiset – Catholics	1 772	17,7	juutalaiset – Jewish	60	0,6
Venäjä – Russia	144 430	ortodoksit – Orthodox	23 580	16,3	muslimit – Muslims	10 980	7,6	protestantit – Protestants	1 320	0,9

* Tilasto sisältää pääsääntöisesti vain eri uskontokuntiin kuuluvat; ateistit ovat mukana ainoastaan, jos kyseinen maa tilastoi ne uskonnoksi. Ryhmä protestantit ei sisällä taulukossa anglikaaneja. Nimen sunni esiintyessä hakasulkeissa muslimien yhteydessä tilastossa ovat mukana kaikki muslimit, vaikka pääosan tiedetäänkin kuuluvan sunnimuslimeihin, mutta heitä ei ole tilastoitu erikseen. – Statistics mainly include only those belonging to different religious communities; atheists are included only if the country in question records them as religion. The group Protestants does not include Anglicans in the table. When the term 'sunni' is in brackets with Muslims, the statistics contain all Muslims, although the majority is known to belong to Sunni Muslims but they are not recorded separately in the statistics.

1) Kursiivilla merkityt luvut ovat eri vuodelta tai eri tilastosta kuin muut. – Figures in italics are from different years or different statistics than others.

2) Hollannin reformoitu kirkko ja kalvinistit. – Dutch Reformed Church and Calvinists.

3) Evankeliset ja hussilaiset. – Evangelicals and Hussites.

Lähteet – Sources

Encyclopaedia Britannica Book of the Year 2005

The Statesman's Yearbook 2005

Der Fischer Weltatmanach 2005

13.3 Museot eräissä maissa 2004–2006*			
13.3 Museums in certain countries 2004–2006*			
Maa – Country	Museoita – Museums	Käyntejä – Visits	Käyntejä 100 as. kohden – Visits per 100 inhabitants
		1 000	
Pohjoismaat – <i>Nordic countries</i>	1 000	45 129	184
Suomi – <i>Finland</i> (2005)	165	4 340	83
Ruotsi – <i>Sweden</i> (2005)	228	20 139	223
Norja – <i>Norway</i> (2005)	188	9 061	197
Tanska – <i>Denmark</i> (2006)	262	10 175	187
Islanti – <i>Iceland</i> (2005)	157	1 414	482
Alankomaat – <i>Netherlands</i> (2005)	775	19 648	120
Espanja – <i>Spain</i> (2004)	1 367	49 728	116
Italia – <i>Italy</i> (2006)	400	18 761	32
Ranska – <i>France</i> (2005, 2004)	1 191	15 205	25
Saksa – <i>Germany</i> (2006)	6 175	102 645	125
Venäjä – <i>Russia</i> (2005)	2 285	75 600	53
Australia (2004)	1 329	31 200	155
Japani – <i>Japan</i> (2005, 2004)	1 196	117 854	92
Kiina – <i>China</i> (2006)	1 617	120 320	9

* Museoiden määrittelyn ja luokittelun maakohtaisista eroista johtuen luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia. – *Due to differing definitions and classifications of museums in various countries the figures are not entirely comparable.*

Lähteet – *Sources:*

- Anuario Statistico Italiano 2007. Roma: Istituto Nazionale di Statistica.
 Anuario Estadístico De España 2007. Madrid: Instituto Nacional de Estadística.
 Cardona, Jeannine & Lacroix, Chantal (2006). Statistiques de la culture. Chiffres clés 2006. Paris: Ministère de la Culture et de la Communication.
 China Statistical Yearbook 2007 (2007). Beijing: National Bureau of Statistics of China.
 Japan Statistical Yearbook 2008. Tokyo: Statistics Bureau. Ministry of Internal Affairs and Communications.
 Nordic Statistical Yearbook 2007. Copenhagen: Nordic Council of Ministers.
 Russia in Figures 2007. Moscow: Federal State Statistics Service.
 Statistical Yearbook of the Netherlands 2007. Voorburg: Statistics Netherlands.
 Statistische Gesamterhebung an den Museen der Bundesrepublik Deutschland für das Jahr 2006 (2007). Berlin: Staatliche Museen zu Berlin – Preussischer Kulturbesitz. Institut für Museumsforschung. Heft 61.
 Yearbook Australia 2008 (2008). Canberra: Australian Bureau of Statistics.

13.4 Käynnit eräissä kulttuurimatkoissa 2002–2007*
13.4 Visits to certain cultural tourist attractions 2002–2007*

Kohde – Attraction	Valtio – Country	Vuosi – Year	Käyntejä vuodessa – Visits / year miljoonaa – million
1. Museot – Museums			
Louvren taidemuseo (Pariisi) – <i>Musée du Louvre (Paris)</i>	Ranska – <i>France</i>	2007	8,3
National Gallery of Art (Washington D. C.)	Yhdysvallat – <i>USA</i>	..	n.-ca. 6
Tate Modern (Lontoo – <i>London</i>)	Britannia – <i>United Kingdom</i>	2006	4,9
British Museum (Lontoo – <i>London</i>)	Britannia – <i>United Kingdom</i>	2006	4,8
National Gallery (Lontoo – <i>London</i>)	Britannia – <i>United Kingdom</i>	2006	4,6
Natural History Museum (Lontoo – <i>London</i>)	Britannia – <i>United Kingdom</i>	2006	3,8
Vatikaanin museot – <i>Vatican Museums</i>	Vatikaani – <i>Holy See</i>	..	yli-over 3
Bonner Museumsmeile	Saksa – <i>Germany</i>	2004	2,5
Eremitaasi (Pietari) – <i>The Hermitage (St. Petersburg)</i>	Venäjä – <i>Russia</i>	2003	2,5
Science Museum (Lontoo – <i>London</i>)	Britannia – <i>United Kingdom</i>	2006	2,4
Victoria and Albert Museum (Lontoo – <i>London</i>)	Britannia – <i>United Kingdom</i>	2006	2,4
Musée d'Orsay (Pariisi – <i>Paris</i>)	Ranska – <i>France</i>	2004	2,6
Musée national d'art moderne (Pariisi – <i>Paris</i>)	Ranska – <i>France</i>	2003	2,3
Van Gogh Museum (Amsterdam)	Alankomaat – <i>Netherlands</i>	2006	1,7
Uffizin galleria ja Corridoio Vasariano – <i>Uffizi Gallery and Corridoio Vasariano (Firenze – Florence)</i>	Italia – <i>Italy</i>	2006	1,7
National Portrait Gallery (Lontoo – <i>London</i>)	Britannia – <i>United Kingdom</i>	2006	1,6
Tate Britain (Lontoo – <i>London</i>)	Britannia – <i>United Kingdom</i>	2006	1,6
Tokyo National Museum	Japani – <i>Japan</i>	2005	1,4
Kunsthistorisches Museum (Wien – <i>Vienna</i>)	Itävalta – <i>Austria</i>	2005	1,2
British Library Exhibition Galleries (Lontoo – <i>London</i>)	Britannia – <i>United Kingdom</i>	2006	1,2
FC Barcelona President Núñez -museo – <i>FC Barcelona President Nunez Museum</i>	Espanja – <i>Spain</i>	2004	1,0
CaixaForum (Barcelona)	Espanja – <i>Spain</i>	2004	1,0
Guggenheim Museum Bilbao	Espanja – <i>Spain</i>	2005	1,0
Vaasamuseo (Tukholma) – <i>The Vasa Museum (Stockholm)</i>	Ruotsi – <i>Sweden</i>	2006	1,0
Museu Fundació Francisco Godia (Barcelona)	Espanja – <i>Spain</i>	2004	0,9
Luonnonhistoriallinen museo (Tukholma) – <i>The Swedish Museum of Natural History (Stockholm)</i>	Ruotsi – <i>Sweden</i>	2006	0,8
Picasso-museo – <i>Picasso Museum (Barcelona)</i>	Espanja – <i>Spain</i>	2004	0,7
Moderna Museet – <i>The Modern Museum (Tukholma – Stockholm)</i>	Ruotsi – <i>Sweden</i>	2006	0,6
Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design – <i>National Museum of Art, Architecture and Design (Oslo)</i>	Norja – <i>Norway</i>	2006	0,6
Nationalmuseum (Tukholma – <i>Stockholm</i>)	Ruotsi – <i>Sweden</i>	2006	0,5
Ekomuseum Bergslagen – <i>Ecomuseum Bergslagen</i>	Ruotsi – <i>Sweden</i>	2006	0,5
Pyöreä torni (Kööpenhamina) – <i>Round Tower (Copenhagen)</i>	Tanska – <i>Denmark</i>	2004	0,4
Nationalmuseet: Prinsens Palæ (Kööpenhamina – <i>Copenhagen</i>)	Tanska – <i>Denmark</i>	2004	0,4
Statens Museum for Kunst (Kööpenhamina – <i>Copenhagen</i>)	Tanska – <i>Denmark</i>	2004	0,3
Rosenborg-kokoelma (Kööpenhamina) – <i>The Royal Danish Collection at Rosenborg Palace (Copenhagen)</i>	Tanska – <i>Denmark</i>	2004	0,3
2. Kirkot ja luostarit – Churches and monasteries			
Kölnin tuomiokirkko – <i>Cologne Cathedral</i>	Saksa – <i>Germany</i>	2004	n.-ca. 6
Sagrada Família -kirkko – <i>The Temple de la Sagrada Família (Barcelona)</i>	Espanja – <i>Spain</i>	2004	2,3
St. Paulin katedraali (Lontoo) – <i>St. Paul's Cathedral (London)</i>	Britannia – <i>United Kingdom</i>	2006	1,6
York Minster -tuomiokirkko – <i>York Minster cathedral</i>	Britannia – <i>United Kingdom</i>	2002	1,6
Mont-Saint-Michel -luostari – <i>Mont-Saint-Michel monastery</i>	Ranska – <i>France</i>	2004	1,1
Canterburyn katedraali – <i>Canterbury Cathedral</i>	Britannia – <i>United Kingdom</i>	2006	1,0
Westminster Abbey (Lontoo – <i>London</i>)	Britannia – <i>United Kingdom</i>	2006	1,0
Uppsalan tuomiokirkko – <i>Uppsala cathedral</i>	Ruotsi – <i>Sweden</i>	2005	0,6
Lundin tuomiokirkko – <i>Lund cathedral</i>	Ruotsi – <i>Sweden</i>	2005	0,5
3. Linnat, kartanot ja palatsit – Castles, manors and palaces			
Versaillesin linna – <i>Palace of Versailles</i>	Ranska – <i>France</i>	2004	3,3
Tower of London	Britannia – <i>United Kingdom</i>	2006	2,1
Schönbrunnin linna (Wien) – <i>Schönbrunn Palace (Vienna)</i>	Itävalta – <i>Austria</i>	2005	1,6
Hofburg (Wien – <i>Vienna</i>)	Itävalta – <i>Austria</i>	2005	1,1

13.4 Jatkuu 13.4 Cont.			
Kohde – Attraction	Valtio – Country	Vuosi – Year	Käyntejä vuodessa – Visits / year miljoonaa – million
Oldway Mansion (Paignton)	Britannia – United Kingdom	2006	1,0
Windsorin linna (Lontoo) – Windsor Castle (London)	Britannia – United Kingdom	2006	1,0
Kuninkaalinna (Tukholma) – The Royal Palace (Stockholm)	Ruotsi – Sweden	2005	0,8
4. Muut – Others			
Eiffel-torni – Eiffel Tower (Pariisi – Paris)	Ranska – France	2006	6,7
Centre Georges Pompidou (Pariisi – Paris)	Ranska – France	2003	5,3
British Airways London Eye	Britannia – United Kingdom	2002	4,1
Colosseum & Palatino (Rooma – Rome)	Italia – Italy	2006	4,1
Empire State Building (New York)	Yhdysvallat – USA	2005	3,8
Rüdesheimer Drosselgasse	Saksa – Germany	2004	3,0
Cité des Sciences de la Villette (Pariisi – Paris)	Ranska – France	2003	2,9
Reichstag (Valtiopäivätalo – Parliament building) (Berliini – Berlin)	Saksa – Germany	2004	2,7
Kulturhuset (Tukholma – Stockholm)	Ruotsi – Sweden	2005	2,7
Pompeji – Pompeii	Italia – Italy	2006	2,6
Rothenburg ob der Tauber	Saksa – Germany	2004	2,5
Bad Münstereifel vanhakaupunki – Bad Münstereifel Old Town	Saksa – Germany	2004	2,0
La Pedrera Centre Cultural Caixa de Catalunya (Barcelona)	Espanja – Spain	2004	1,5
Poble Espanyol de Montjuic (Barcelona)	Espanja – Spain	2004	1,4
Riemukaari (Pariisi) – Arch of Triumph (Paris)	Ranska – France	2004	1,0
Dunkers kulturhus – Dunkers hall of culture (Helsingborg)	Ruotsi – Sweden	2006	0,5
Sydneyn oopperatalo – Sydney Opera House	Australia	..	0,3

* Ei sisällä huvipuistoja eikä kulttuuritapahtumia. – Excluding amusement parks and cultural events.

Lähteet – Sources:

Anuari Estadistic de la Ciutat de Barcelona 2005. Ajuntament de Barcelona.

Cardona, Jeannine & Lacroix, Chantal (2006). Statistiques de la culture. Chiffres clés 2006. Ministère de la Culture et de la Communication

Cultural Statistics, 2007 edition (2007). Luxembourg: Eurostat.

Der Deutsche Tourismusverband e.V. (DTV), www.deutschtourismusverband.de

http://mv.vatican.va

http://usinfo.state.gov

København Statistiske Årbog – Statistical Yearbook of Copenhagen 2005. Københavns Kommune – Copenhagen City.

Matkailukohteiden kävijämäärät 2006 (2007). MEK E:54. Tuomas Santasalo Ky.

Mémento du Tourisme 2004, Observatoire National du Tourisme

Museer & konsthallar 2006 – Museums & Art Galleries 2006 (2007). Kulturen i siffror 2007/6. Stockholm: Statens kulturråd – Swedish Arts Council.

National Tourist Boards

Netherlands Board of Tourism & Conventions, www.nbtc.nl

Plaza, Beatriz (2006). Is the Guggenheim Museum Bilbao really a liability or rather an asset? 14th international conference of the ACEI. Vienna, July 2006.

Statistics on Tourism & Research, www.staruk.org

Statistisches Jahrbuch der Stadt Wien – City of Vienna Statistical Yearbook 2006. Magistrat der Stadt Wien – Vienna City Administration.

Statistisk årsbok för Stockholm – Statistical Yearbook of Stockholm 2007. Stockholms stad, utrednings- och statistikkontoret – Stockholm Office of Research and Statistics

The British Museum. Report and accounts for the year ended 31 March, 2005.

Tokyo Statistical Yearbook 2005. Tokyo Metropolitan Government Bureau of General Affairs.

TourMis, http://tourmis.wu-wien.ac.at/

Turistdelegationen, www.tourist.se

www.answers.com/topic/national-gallery-of-art?

www.auswaertiges-amt.de

www.cnn.com

www.heritagemuseum.org

www.tour-eiffel.fr

www.tourismtrade.org.uk

www.usatoday.com

www.yorkschoools.org

www2.pompeisites.org

www3.vangoghmuseum.nl

www.yle.fi/ uutiset

13.5 Unescon eurooppalaiset kulttuuriperintökohteet 2008*	
13.5 UNESCO World Heritage cultural sites in Europe 2008*	
Maa – Country	Kohteita – Sites
Maailma yhteensä – World total	878
– joista kulttuuri- tai yhdistelmäkohteita – of which cultural or mixed sites	704
Alankomaat – Netherlands	7
Albania	2
Andorra	1
Belgia – Belgium	9
Bosnia–Hertsegovina – Bosnia and Herzegovina	2
Britannia – United Kingdom	23
Bulgaria	7
Espanja – Spain	37
Irlanti – Ireland	2
Islanti – Iceland	1
Italia – Italy	42
Itävalta – Austria	8
Kosovo	1
Kreikka – Greece	17
Kroatia – Croatia	6
Kypros – Cyprus	3
Latvia	2
Liettua – Lithuania	4
Luxemburg – Luxembourg	1
Makedonia – F.Y.R. Macedonia	1
Malta	3
Moldova	1
Montenegro	1
Norja – Norway	6
Portugali – Portugal	12
Puola – Poland	12
Ranska – France	31
Romania	6
Ruotsi – Sweden	13
Saksa – Germany	32
San Marino	1
Serbia	3
Slovakia	5
Suomi – Finland	6
Sveitsi – Switzerland	6
Tanska – Denmark	3
Tšekki – Czech Republic	12
Turkki – Turkey	9
Ukraina – Ukraine	3
Unkari – Hungary	7
Valko-Venäjä – Belarus	3
Vatikaanivaltio – Holy See	2
Venäjä – Russian Federation	15
Viro – Estonia	2

* Sisältää myös yhdistetyt kulttuuri- ja luontokohteet. Mikäli kohde sijaitsee usean maan alueella, se on laskettu mukaan kaikkiin. – Also includes mixed natural and cultural sites. If the site stretches to several countries, then it is included in figures of all these countries.

Lähde – Source:
Unesco (whc.unesco.org)

13.6 Kirjastot eräissä maissa 2003–2007				
13.6 Libraries in certain countries 2003–2007				
Maa – Country	Kirjastoja – Libraries	Kokoelmat (säilytysyksikköä) – Collections (physical units)	Lainoja – Loans	Lainoja / asukas – Loans / inhabitant
		1 000	1 000	
Suomi – Finland				
Yleiset kirjastot – Public libraries (2007)	895	40 478	100 863	19
Kansalliskirjastot – National libraries (2007)	1	7 001	542	
Yliopistokirjastot – University libraries (2005)	21	27 387	13 420	
Erikoiskirjastot – Special libraries (2005)	16	9 673	525	
Ruotsi – Sweden (2006)				
Yleiset kirjastot – Public libraries	290	40 633	58 555	6
Kansalliskirjastot – National libraries	1	4 094	110	
Yliopistokirjastot – University libraries	38	25 838	10 874	
Erikoiskirjastot – Special libraries	36	3 389	234	
Norja – Norway (2005)				
Yleiset kirjastot – Public libraries	832	20 060	17 898	4
Kansalliskirjastot – National libraries	1	2 603	127	
Yliopistokirjastot – University libraries	78	10 107	1 896	
Koulukirjastot – School libraries	2 586	8 864	5 803	
Erikoiskirjastot – Special libraries	241	6 813	1 957	
Muut kirjastot – Other libraries	398	3 654	1 647	
Tanska – Denmark (2005)				
Yleiset kirjastot – Public libraries	222	28 249	73 743	14
Kansalliskirjastot – National libraries	1	21 919	2 547	
Yliopistokirjastot – University libraries	19	9 752	4 109	
Koulukirjastot – School libraries	38 141	24 089	
Erikoiskirjastot – Special libraries	818	
Muut kirjastot – Other libraries	4 852	2 130	
Islanti – Iceland (2005)				
Kansalliskirjastot – National libraries	1	915	83	
Yliopistokirjastot – University libraries	6	214	67	
Alankomaat – Netherlands (2005)				
Yleiset kirjastot – Public libraries	340	37 419	134 319	8
Espanja – Spain (2004)				
Yleiset kirjastot – Public libraries	4 043	¹⁾ 51 077	46 999	1
Kansalliskirjastot – National libraries	1	¹⁾ 13 890	3	
Yliopistokirjastot – University libraries	338	¹⁾ 32 757	14 254	
Erikoiskirjastot – Special libraries	1 777	¹⁾ 27 879	1 946	
Muut kirjastot – Other libraries	426	¹⁾ 6 542	2 525	
Italia – Italy (2006)				
Yleiset kirjastot – Public libraries	6 335
Yliopistokirjastot – University libraries	2 092	
Muut kirjastot – Other libraries	
Ranska – France				
Yleiset kirjastot – Public libraries (2004)	2 913	107 500	208 100	3
Kansalliskirjastot – National libraries (2005)	1	35 501	..	
Yliopistokirjastot – University libraries (2003)	105	
Muut kirjastot – Other libraries (2005)	101	

13.6 Jatkuu 13.6 Cont.				
Maa – Country	Kirjastoja – Libraries	Kokoelmat (säilytysyksikköä) – Collections (physical units)	Lainoja – Loans	Lainoja / asukas – Loans / inhabitant
		1 000	1 000	
Saksa – Germany (2006)				
Yleiset kirjastot – <i>Public libraries</i>	7 134	108 027	308 936	4
Kansalliskirjastot – <i>National libraries</i>	4	38 060	4 559	
Yliopistokirjastot – <i>University libraries</i>	75	143 709	56 768	
Muut kirjastot – <i>Other libraries</i>	136	29 281	20 810	
Venäjä – Russia (2005)				
Yleiset kirjastot – <i>Public libraries</i>	49 500	¹⁾ 977 000
Australia (2004)				
Kirjastot ²⁾ – <i>Libraries</i> ²⁾	1 733	52 800
Japani – Japan (2005)				
Yleiset kirjastot – <i>Public libraries</i>	2 979	³⁾ 340 304	580 726	5
Kiina – China (2006)				
Yleiset kirjastot – <i>Public libraries</i>	2 778	500 240	252 170	0,2
Yhdysvallat – USA (2005)				
Yleiset kirjastot – <i>Public libraries</i>	⁴⁾ 16 543	⁵⁾ 815 605	2 062 961	7

1) Kirjat ja pienpainatteet. – *Books and pamphlets.*

2) Paikallishallinnon alaiset kirjastot sekä kansallis- ja osavaltio kirjastot. – *Local government libraries, national and state libraries.*

3) Ainoastaan kirjat. – *Only books.*

4) Pää- sekä sivukirjastot yhteensä. – *A total of central libraries and branches.*

5) Ainoastaan kirjat ja lehdet. – *Only books and magazines.*

Lähteet – *Sources:*

Annuario Statistico Italiano 2007. Roma: Istituto Nazionale di Statistica.

Anuario Estadístico De España 2007. Madrid: Instituto Nacional de Estadística.

Cardona, Jeannine & Lacroix, Chantal (2006). Statistiques de la culture. Chiffres clés 2006. Paris: Ministère de la Culture et de la Communication.

China Statistical Yearbook 2007 (2007). Beijing: National Bureau of Statistics of China.

Chute, A. & Kroe, P. E. (2007). Public Libraries in the United States: Fiscal Year 2005. NCES 2008–301. Washington DC: National Center for Education Statistics, U.S. Department of Education.
<http://tilastot.kirjastot.fi>

Japan Statistical Yearbook 2008. Tokyo: Statistics Bureau. Ministry of Internal Affairs and Communications.

Nordic Statistical Yearbook 2007. Copenhagen: Nordic Council of Ministers.

Russia in Figures 2007. Moscow: Federal State Statistics Service.

Statistical Abstract of the United States 2006. U.S. Department of Commerce.

Statistical Yearbook of the Netherlands 2007. Voorburg: Statistics Netherlands.

Statistisches Jahrbuch 2007 für die Bundesrepublik Deutschland. Wiesbaden: Statistisches Bundesamt.

Yearbook Australia 2008 (2008). Canberra: Australian Bureau of Statistics.

13.7 Kirjatuotanto eräissä maissa 2000–2006
13.7 Book production in certain countries 2000–2006

Kirjallisuudenlaji – Type of literature	Suomi – Finland (2004)	Ruotsi – Sweden (2004)	Norja – Norway (2004)	Tanska – Denmark (2004)	Islanti – Iceland (2000)	Espanja – Spain (2006)	Italia – Italy (2005)	Ranska – France (2004)	Saksa ¹⁾ – Germany ¹⁾ (2006)	Venäjä – Russia (2005)	Japani – Japan (2005)	Kiina – China (2006)
Nimekkeitä – Titles												
Yhteensä – Total	12 977	17 683	5 531	14 829	1 967	66 270	59 743	65 268	81 177	95 500	78 304	233 971
Kaunokirjallisuus – Fiction	2 201	4 590	2 234	3 298	415	18 892	15 968	13 137	28 495	..	13 595	..
Tietokirjallisuus – Non-fiction	10 776	13 093	3 297	11 531	1 552	47 378	43 775	52 131	52 682	..	64 709	..
Nimekkeitä 1 000 asukasta kohden – Titles per 1,000 inhabitants												
Yhteensä – Total	2,5	2,0	1,2	2,8	7,0	1,5	1,0	1,1	1,0	0,7	0,6	0,2
Kaunokirjallisuus – Fiction	0,4	0,5	0,5	0,6	1,5	0,4	0,3	0,2	0,3	..	0,1	..
Tietokirjallisuus – Non-fiction	2,1	1,5	0,7	2,1	5,5	1,1	0,7	0,8	0,6	..	0,5	..

Lähteet – Sources:

Annuario Statistico Italiano 2007. Roma: Istituto Nazionale di Statistica.

Anuario Estadístico de España 2007. Madrid: Instituto Nacional de Estadística.

Cardona, Jeannine & Lacroix, Chantal (2006). Statistiques de la culture. Chiffres clés 2006. Paris: Ministère de la Culture et de la Communication.

China Statistical Yearbook 2007 (2007). Beijing: National Bureau of Statistics of China.

Japan Statistical Yearbook 2008. Tokyo: Statistics Bureau. Ministry of Internal Affairs and Communications.

Nordic Statistical Yearbook 2007. Copenhagen: Nordic Council of Ministers.

Russia in Figures 2007. Moscow: Federal State Statistics Service.

Statistisches Jahrbuch 2007 für die Bundesrepublik Deutschland. Wiesbaden: Statistisches Bundesamt.

13.8 Kirjojen myynti maittain 2007*
13.8 Book sales by country 2007*

Valtio – Country	Kaunokirjoja – Fiction		Tietokirjoja – Non-fiction		Yhteensä – Total 1 000
	1 000	%	1 000	%	
Kiina – China	628 838	7	7 856 761	93	8 485 599
Yhdysvallat – USA	971 127	36	1 718 030	64	2 689 157
Japani – Japan	702 001	53	630 069	47	1 332 070
Venäjä – Russia	172 800	31	392 000	69	564 800
Ranska – France	222 157	48	238 750	52	460 907
Saksa – Germany	178 603	40	268 669	60	447 272
Britannia – United Kingdom	150 098	40	223 768	60	373 866
Brasilia – Brazil	46 908	13	322 066	87	368 974
Espanja – Spain	107 893	39	167 312	61	275 205
Italia – Italy	111 236	41	157 006	59	268 242

* Ennuste. – Forecast.

Lähteet – Sources:

Ash, Russell (2006). Maailman top 10 listat 2007. Helsinki: Gummerus.

Euromonitor

13.9 Teatterit Pohjoismaissa, Venäjällä ja Yhdysvalloissa 2005–2006
13.9 Theatres in the Nordic countries, Russia and the USA 2005–2006

Maa – Country	Teattereita – Theatres	Esityksiä – Performances	Käyntejä – Visits 1 000
Kaikki Pohjoismaat ¹⁾ – All Nordic countries ¹⁾	357	58 734	10 758
Suomi – Finland (2006)	92	17 275	3 347
Ruotsi – Sweden (2005)	113	20 706	3 497
Norja – Norway (2005)	25	7 773	1 380
Tanska – Denmark (2006)	121	11 820	2 272
Islanti – Iceland (2006)	6	1 160	262
Venäjä ²⁾ – Russia ²⁾ (2005)	588	..	28 000
Yhdysvallat ²⁾ – USA ²⁾ (2005)	1 490	169 000	32 500

1) Ainoastaan valtionapua saavat teatterit. – Only theatres supported by the State.

2) Ammattiteatterit. – Professional theatres.

Lähteet – Sources:

Kansalliset tilastovirastot sekä Swedish National Council for Cultural Affairs – National statistical institutes and the Swedish National Council for Cultural Affairs

Nordic Statistical Yearbook 2007

Russia in Figures 2007. Moscow: Federal State Statistics Service.

The 2008 Statistical Abstract (2008). U. S. Census Bureau.

13.10 Eniten esitetyt näytelmät*
13.10 Most performed plays*

Näytelmä – Play	Esitysaika – Period of performances	Paikkakunta – Locality	Esityksiä – Performances
The Golden Horseshoe Revue	16.7.1955 – 12.10.1986	Disneyland, Kalifornia – Disneyland, California	47 250
Hiirenloukku – The Mousetrap	25.11.1952 –	Lontoo – London	22 227
The Fantasticks	3.5.1960 – 13.1.2002	New York	17 162
La Cantatrice Chauve – The Bald Soprano	16.2.1957 –	Pariisi – Paris	15 588
Shear Madness	31.1.1980 –	Boston	10 959
The Drunkard	6.7.1933 – 17.10.1959	Los Angeles	9 477
Hiirenloukku – The Mousetrap	19.10.1977 – 18.1.2004	Toronto	9 000
Cats	11.5.1981 – 11.5.2002	Lontoo – London	8 949
Kurjat – Les Misérables	8.10.1985 –	Lontoo – London	8 434
Oopperan kummitus – The Phantom of the Opera	1986 –	Lontoo – London	8 099

* 31.3.2006 mennessä. – By 31 March, 2006.

Lähde – Source:

Ash, Russell (2006). Maailman top 10 listat 2007. Helsinki: Gummerus.

13.11 Äänitteiden myynti Euroopassa sekä Japanissa ja Yhdysvalloissa 2006
13.11 Recording sales in Europe, Japan and the United States 2006

Maa – Country	Äänitetyyppi – Format				Alkuperä – Origin		
	CD	DVD	Muut digitaaliset – Other digital	Muut ¹⁾ – Other ¹⁾	Kotimaiset – Domestic	Ulkomaiset – International	Klassiset – Classical
% myynnin arvosta – Per cent of sales value							
EU							
Alankomaat – Netherlands	77	17	4	2	25	74	1
Belgia – Belgium	81	8	6	5	21	74	5
Britannia – United Kingdom	86	4	6	4	50	45	5
Bulgaria
Espanja – Spain	85	6	5	4	46	48	6
Irlanti – Ireland	86	7	4	3	21	79	0
Italia – Italy	87	7	6	0	53	43	4
Itävalta – Austria	83	7	5	5	9	79	12
Kreikka – Greece	87	5	6	2	57	41	2
Kypros – Cyprus
Latvia
Liettua – Lithuania
Luxemburg – Luxembourg
Malta
Portugali – Portugal	82	13	4	1	39	57	4
Puola – Poland	88	9	1	2	38	51	11
Ranska – France	80	8	6	6	63	31	6
Romania
Ruotsi – Sweden	87	4	6	3	40	57	3
Saksa – Germany	80	9	5	6	47	46	7
Slovakia
Slovenia
Suomi – Finland	88	8	2	2	52	40	8
Tanska – Denmark	90	3	6	1	48	49	3
Tšekki – Czech Republic	83	13	4	0	56	37	7
Unkari – Hungary	83	8	2	7	42	51	7
Viro – Estonia
Muu Eurooppa – Rest of Europe							
Albania
Bosnia-Hertsegovina – Bosnia and Herzegovina
Islanti – Iceland
Kroatia – Croatia
Makedonia – Macedonia
Moldova
Norja – Norway	90	4	4	2	47	49	4
Serbia ja Montenegro – Serbia and Montenegro
Sveitsi – Switzerland	89	4	3	4	9	83	8
Turkki – Turkey	71	..	0	29	92	8	0
Ukraina – Ukraine
Valko-Venäjä – Belarus
Venäjä – Russia	95	..	0	5	70	28	2
Muut maat – Other countries							
Japani – Japan	66	11	11	12	75	25	..
Yhdysvallat – USA	80	3	17	0	93	5	2

1) Fyysiset singlet, LP-levyt, musiikkikasetit, VHS-nauhat – Physical singles, LPs, MCs, VHS.

Lähde – Source:

Recording Industry in Numbers 2007. London: IFPI (International Federation of the Phonographic Industry).

13.12 Eriten äänitteitä myyneet maat 2000–2006*
13.12 Top ten music markets 2000–2006*

Maa – Country	Vähittäismyynnin arvo – Retail value	Osuus maailman myynnin arvosta – Share of world sales	Ei-fyysisten äänitteiden osuus kauppa-arvosta – Share of non-physical recordings in trade values
	milj. US \$ – US \$ million	%	%
2006			
Koko maailma yhteensä – World total	31 813	100	11
10 suurinta yhteensä – Top ten total	26 626	84	
Yhdysvallat – USA	11 501	36	17
Japani – Japan	5 273	17	11
Britannia – United Kingdom	3 252	10	6
Saksa – Germany	2 091	7	5
Ranska – France	1 700	5	6
Kanada – Canada	719	2	6
Australia	621	2	5
Italia – Italy	598	2	6
Espanja – Spain	497	2	5
Meksiko – Mexico	374	1	4
Koko maailma yhteensä 2000 – World total 2000	36 858		
2001	34 787		
2002	32 538		
2003	32 340		
2004	33 507		
2005	33 456		

* Ei-fyysiset singlet mukana vuodesta 2004 alkaen, muut ei-fyysiset äänitteet vuodesta 2006 alkaen lukuun ottamatta soittoaaniä. – Non-physical singles included from 2004, other non-physical recordings included from 2006 excluding ringtones.

Lähde – Source:

The Recording Industry in Numbers 2005, 2006 & 2007. London: IFPI (International Federation of the Phonographic Industry).

13.13 Elokuviissa käynnit Euroopassa sekä Japanissa ja Yhdysvalloissa 1990–2006
13.13 Cinema admissions in Europe, Japan and the United States 1990–2006

Maa – Country	1990	1995	2000	2006
	Käyntejä / asukas – Admissions / Inhabitant			
EU				
EU:n keskiarvo ¹⁾ – EU average ¹⁾	1,6	1,4	2,0	2,0
Alankomaat – Netherlands	1,0	1,1	1,4	1,4
Belgia – Belgium	1,7	1,9	2,3	2,3
Britannia – United Kingdom	1,5	2,0	2,4	2,6
Bulgaria	..	1,4	0,3	0,3
Espanja – Spain	2,0	2,4	3,4	2,8
Irlanti – Ireland	2,1	2,7	3,9	4,2
Italia – Italy	1,5	1,5	1,8	1,8
Itävalta – Austria	1,3	1,5	2,0	2,1
Kreikka – Greece	1,3	0,8	1,3	²⁾ 1,2
Kypros – Cyprus	..	1,2	1,2	²⁾ 0,9
Latvia	..	0,4	0,6	0,9
Liettua – Lithuania	..	0,2	0,6	0,7
Luxemburg – Luxembourg	1,4	1,7	3,1	2,7
Malta	2,5	²⁾ 2,5
Portugali – Portugal	1,0	1,1	1,8	1,6
Puola – Poland	..	0,6	0,5	0,8
Ranska – France	2,2	2,2	2,8	3,0
Romania	..	0,8	0,2	0,1
Ruotsi – Sweden	1,8	1,7	1,9	1,7
Saksa – Germany	1,6	1,5	1,9	1,7
Slovakia	..	1,1	0,5	0,6
Slovenia	..	1,5	1,1	1,3
Suomi – Finland	1,3	1,0	1,4	1,3
Tanska – Denmark	1,9	1,7	2,0	2,3
Tšekki – Czech Republic	..	0,9	0,9	1,1
Unkari – Hungary	..	1,4	1,2	1,2
Viro – Estonia	..	0,7	0,8	1,2
Muu Eurooppa – Rest of Europe				
Albania
Bosnia–Hertsegovina – Bosnia and Herzegovina
Islanti – Iceland	8,5	7,7	5,6	²⁾ 4,9
Kroatia – Croatia	0,6	0,6
Makedonia – Macedonia	²⁾ 0,1
Moldova
Norja – Norway	2,7	2,5	2,6	2,6
Serbia ja Montenegro – Serbia and Montenegro	0,4	..
Sveitsi – Switzerland	2,1	2,2	2,2	2,2
Ukraina – Ukraine
Valko-Venäjä – Belarus
Venäjä – Russia	..	0,5	0,3	0,6
Muut maat – Other countries				
Japani – Japan	1,2	1,0	1,1	1,3
Yhdysvallat – USA	4,7	4,3	4,7	4,8

1) Mukana kunkin vuoden EU-jäsenmaat. – Includes EU member states of each year.

2) Vuoden 2005 tieto. – 2005 figure.

Lähteet – Sources:

European Cinema Yearbook 2001–2003, Milano: Media Salles.

Yearbook 2003 & 2006: Film and Home Video, Strasbourg: European Audiovisual Observatory.

13.14 Elokuvateatterit Euroopassa sekä Japanissa ja Yhdysvalloissa 1991, 2002 ja 2006
13.14 Cinemas in Europe, Japan and the United States 1991, 2002 and 2006

Maa – Country	Elokuvasaleja – Screens			Saleista multiplex-teattereissa ¹⁾ – Density of screens in multiplexes ¹⁾			Lipun keskihinta – Average ticket price		
	1991	2002	2005	1991	2001	2005	1991	2002	2006
				%	%	%	ECU	€ – EUR	€ – EUR
EU									
Alankomaat – Netherlands	..	538	625	–	12	19	5,3	6,5	6,9
Belgia – Belgium	429	505	503	22	49	55	4,1	5,6	²⁾ 5,8
Britannia – United Kingdom	..	3 402	3 357	..	56	65	3,9	7,3	7,1
Bulgaria	441	194	97	39	..	2,2	2,6
Espanja – Spain	1 806	4 039	4 401	4	41	58	3,0	4,5	5,2
Irlanti – Ireland	192	326	386	11	31	39	3,2	5,4	6,4
Italia – Italy	2 241	..	3 280	0	12	25	4,9	5,7	5,7
Itävalta – Austria	394	564	568	–	39	41	4,7	6,5	6,6
Kreikka – Greece	350	440	490	..	10	29	3,8	..	²⁾ 7,0
Kypros – Cyprus	..	43	30	6,4	²⁾ 7,0
Latvia	..	103	61	23	..	3,1	3,6
Liettua – Lithuania	522	79	70	27	..	2,4	2,9
Luxemburg – Luxembourg	18	25	24	–	40	42	4,3	..	²⁾ 6,6
Malta	..	42	42	40	..	4,5	²⁾ 4,5
Portugali – Portugal	277	401	519	4	19	27	1,7	3,8	4,2
Puola – Poland	1 195	..	937	..	22	37	..	3,5	3,7
Ranska – France	4 490	5 262	5 374	..	26	32	4,8	5,6	5,9
Romania	524	..	120	..	4	18	..	1,2	2,9
Ruotsi – Sweden	1 169	1 176	1 174	..	14	15	7,1	8,0	8,5
Saksa – Germany	3 706	4 868	4 889	4	25	26	4,0	5,9	6,0
Slovakia	674	283	245	..	3	8	..	1,8	2,3
Slovenia	113	83	106	..	13	30	..	3,4	3,7
Suomi – Finland	332	342	332	–	13	13	5,5	7,1	7,5
Tanska – Denmark	334	358	386	6	16	20	4,6	7,7	9,6
Tšekki – Czech Republic	..	785	667	..	10	18	..	2,9	3,2
Unkari – Hungary	1 025	605	485	..	18	29	..	3,0	3,1
Viro – Estonia	617	81	69	..	14	16	..	3,7	4,3
Muu Eurooppa – Rest of Europe									
Albania
Bosnia-Hertsegovina – Bosnia and Herzegovina
Islanti – Iceland	46	52	45	–	6,0	8,2	²⁾ 8,5
Kroatia – Croatia	123	11	..	2,5	²⁾ 3,1
Makedonia – Macedonia	21
Moldova
Norja – Norway	428	401	432	7	9	13	4,4	7,8	8,8
Serbia ja Montenegro – Serbia and Montenegro
Sveitsi – Switzerland	401	511	537	..	9	12	5,9	9,5	9,2
Ukraina – Ukraine
Valko-Venäjä – Belarus
Venäjä – Russia	2 536	..	1 036	1,8	3,7
Muut maat – Other countries									
Japani – Japan	1 804	2 635	2 926	10,5	8,4
Yhdysvallat – USA	24 570	35 280	37 740	6,5	5,2

1) Multiplex-teattereissa on vähintään 8 salia. – Multiplexes are theatres with at least 8 screens.

2) 2005-tieto. – 2005 figure.

Lähteet – Sources:

European Cinema Yearbook 2001. Milano: Media Sales.

Statistical Yearbook 2001: Film, television, video. Strasbourg: European Audiovisual Observatory.

Yearbook 2003, 2004 & 2006: Film and Home Video. Strasbourg: European Audiovisual Observatory.

Focus 2005. World Film Market Trends. Strasbourg: European Audiovisual Observatory.

13.15 Trans Europe Halles -verkoston kulttuurikeskukset 2007
13.15 Trans Europe Halles member cultural centres 2007

EU

Alankomaat – Netherlands

- Melkweg, Amsterdam
- P60, Amstelveen
- Effenaar, Eindhoven
- 013 Popcentrum, Tilburg

Belgia – Belgium

- Halles De Schaerbeek, Bryssel – Brussels

Britannia – United Kingdom

- Beat Initiative, Belfast
- The Junction CDC, Cambridge
- Farnham Maltings, Farnham (Surrey)

Bulgaria

- Pro Rodopi Art Centre, Bostina

Espanja – Spain

- Ateneu Popular Nou Barris, Barcelona

Irlanti – Ireland

- CityArts, Dublin
- Cló Ceardlann na gCnoc, Co Donegal

Italia – Italy

- Buenaventura, Castelfranco Veneto
- OZU, Monteleone Sabino

Itävalta – Austria

- WUK, Wien – Vienna

Latvia

- NOASS, Riika – Riga

Liettua – Lithuania

- Arts Printing House, Vilna

Luxemburg – Luxembourg

- Kulturfabrik, Esch sur Alzette

Portugali – Portugal

- Lugar Comum, Barcarena

Puola – Poland

- Fabryka Trzciny, Varsova – Warsaw
- Laznia Nowa Theatre, Krakova – Cracow

Ranska – France

- La Friche la Belle de Mai, Marseille
- Mains d'Oeuvres, St Ouen

Romania

- Toaca Cultural Foundation, Bukarest – Bucharest

Ruotsi – Sweden

- Subtopia, Tukholma – Stockholm
- Mejeriet, Lund

Saksa – Germany

- Ufa-Fabrik, Berliini – Berlin
- Kulturzentrum Schlachthof, Bremen
- Theatrale Halle (Saale)
- Moritzbastei, Leipzig
- Z-bau, Nürnberg – Nuremberg

Slovakia

- IC Culture Train, Kosice
- Stanica, Ziline

Slovenia

- Metelkova, Ljubljana
- Pekarna Magdalenske Mreze, Maribor

Suomi – Finland

- Kaapelitehdas, Helsinki
- Korjaamo, Helsinki
- Verkatehdas, Hämeenlinna

Tanska – Denmark

- Huset, Århus

Unkari – Hungary

- A38, Budapest

Viro – Estonia

- Kultuuritehas Polymer, Tallinna – Tallinn

Muu Eurooppa – Rest of Europe

Norja – Norway

- Parkteatret Scene, Oslo
- Tou Scene, Stavanger
- Arena Vestfossen, Vestfossen

Serbia – Serbia

- REX, Belgrad – Belgrade

Lähde – Source:
 Trans Europe Halles (www.teh.net)

13.16 Eräiden kulttuurituotteiden suurimmat tuojat ja viejät Euroopan unionissa 2006
13.16 Biggest exporters and importers of certain cultural products in EU 2006

 1 000 € –
 EUR 1,000
Kirjat – Books**Tuonti – Imports**

Britannia – <i>United Kingdom</i>	1 256 215
Ranska – <i>France</i>	666 919
Saksa – <i>Germany</i>	528 287
Belgia – <i>Belgium</i>	416 592
Itävalta – <i>Austria</i>	404 337

Vienti – Exports

Britannia – <i>United Kingdom</i>	2 015 890
Saksa – <i>Germany</i>	1 321 223
Ranska – <i>France</i>	601 682
Espanja – <i>Spain</i>	598 295
Italia – <i>Italy</i>	480 440

CD-levyt – CDs**Tuonti – Imports:**

Saksa – <i>Germany</i>	225 422
Britannia – <i>United Kingdom</i>	184 153
Ranska – <i>France</i>	181 165
Itävalta – <i>Austria</i>	68 523
Italia – <i>Italy</i>	58 193

Vienti – Exports

Saksa – <i>Germany</i>	339 699
Alankomaat – <i>Netherlands</i>	218 583
Britannia – <i>United Kingdom</i>	150 828
Ranska – <i>France</i>	101 321
Itävalta – <i>Austria</i>	89 234

Taide-, antiikki- ja keräilyesineet – Works of art, antiques and collectors' pieces**Tuonti – Imports**

Britannia – <i>United Kingdom</i>	1 870 694
Espanja – <i>Spain</i>	383 072
Ranska – <i>France</i>	340 158
Saksa – <i>Germany</i>	276 697
Alankomaat – <i>Netherlands</i>	157 118

Vienti – Exports

Britannia – <i>United Kingdom</i>	3 153 133
Ranska – <i>France</i>	896 525
Itävalta – <i>Austria</i>	319 847
Saksa – <i>Germany</i>	275 528
Italia – <i>Italy</i>	132 814

 Lähde – Source:
 Cultural Statistics, 2007 edition (2007). Luxembourg: Eurostat.

13.17 Maailman taidehuutokauppojen liikevaihto 2002–2007
13.17 Global turnover of art auctions 2002–2007

Vuosi – Year	Liikevaihto – Turnover	Osuus liikevaihdosta / maa – Share of turnover / country					
		Yhdysvallat – USA	Britannia – United Kingdom	Kiina ¹⁾ – China ¹⁾	Ranska – France	Saksa – Germany	Ruotsi – Sweden
	Miljardia € – EUR billion	%					
2002	3	41,9	25,2	1,1	8,6	2,7	1,0
2003	3	41,6	28,0	1,2	9,3	3,4	1,3
2004	4	46,3	26,9	1,9	7,2	2,9	..
2005	5	43,1	28,4	3,7	6,6	3,6	..
2006	7	45,9	26,9	4,9	6,4	2,9	1,1
2007	9,2	41,7	29,7	7,3	6,4	2,9	..

1) Vuoteen 2005 saakka Hongkong. – Until 2005: Hong Kong.

Lähteet – Sources:

Art Market Trends 2002–2007. St-Romain-au-Mt d'Or: Artprice.

13.18 Maailman kalleimmat huutokaupoissa mydyt maalaukset*
13.18 The most expensive paintings in the world sold at auctions*

Taiteilija – Artist	Teos – Title	Vasarahinta – Hammer price	Myyntiajankohhta – Date of sale	Myyntipaikka – Place of sale	Huutokauppa – Auction house
		milj. \$ – \$ million			
Pablo Picasso	Poika ja piippu – Garçon à la Pipe (1905)	104,2	2004	New York	Sotheby's
Pablo Picasso	Dora Maarin muotokuva – Dora Maar au chat (1941)	96,2	2006	New York	Sotheby's
Gustav Klimt	Adele Bloch-Bauerin muotokuva II – Portrait of Adele Bloch-Bauer II	87,9	2006	New York	Christie's
Francis Bacon	Triptyykki, 1976 – Triptych, 1976	86,3	2008	New York	Sotheby's
Vincent van Gogh	Tohtori Gachet'n muotokuva – Portrait of Doctor Gachet (1890)	82,5	1990	New York	Christie's
Auguste Renoir	Galetten mylly – Bal au Moulin de la Galette (1876)	78,1	1990	New York	Sotheby's
Peter Paul Rubens	Viattomien joukkomurha – Massacre of the Innocents (1609–1611)	76,7	2002	Lontoo – London	Sotheby's
Mark Rothko	White Center (Yellow, Pink and Lavender on Rose) (1950)	72,8	2007	New York	Sotheby's
Andy Warhol	Green Car Crash (Green Burning Car I) (1963)	71,7	2007	New York	Christie's
Vincent van Gogh	Taiteilijan muotokuva ilman partaa – Portrait de l'artiste sans barbe (1898)	71,5	1998	New York	Christie's

* 31.5.2008 mennessä. – By 31 May, 2008.

Lähteet – Sources:

www.productionmyarts.com/arts-et-marche/100-oeuvres-fr.htm

Christie's

Sotheby's

13.19 Huutokaupoissa eniten myytyt taiteilijat liikevaihdon mukaan 2006–2007
13.19 Best-selling artists at auctions by turnover 2006–2007

Taiteilija – Artist	Myytyjen teosten yhteisarvo – Total value of works sold
1 000 \$	
2006	
Picasso Pablo	339 580
Warhol Andy	199 569
Klimt Gustav	175 144
Kooning Willem de	107 383
Modigliani Amedeo	90 714
Chagall Marc	89 208
Schiele Egon	79 082
Gauguin Paul	62 313
Matisse Henri	59 739
Lichtenstein Roy	59 716
2007¹⁾	
Warhol Andy	422 250
Picasso Pablo	319 697
Bacon Francis	244 539
Rothko Mark	206 690
Monet Claude	164 928
Matisse Henri	114 186
Basquiat Jean-Michel	101 508
Léger Fernand	92 283
Chagall Marc	88 614
Cézanne Paul	86 583

1) Ennakkotiedot. – Preliminary data.

Lähde – Source:

Art Market Trends 2007. St-Romain-au-Mt d'Or: Artprice.

13.20 Kulttuurialan työvoima Euroopan maissa 2005
13.20 Cultural employment in European countries 2005

Maa – Country	Kulttuurityövoima – Cultural employment 1 000	Koko työvoima – Total employment	Kulttuurityövoiman osuus – Share of cultural employment %
EU 27	4 940,3	208 945	2,4
Alankomaat – <i>Netherlands</i>	305,8	8 112	3,8
Belgia – <i>Belgium</i>	88,4	4 212	2,1
Britannia – <i>United Kingdom</i>	870,0	28 072	3,1
Bulgaria	53,4	3 008	1,8
Espanja – <i>Spain</i>	389,8	18 893	2,1
Irlanti – <i>Ireland</i>	47,9	1 929	2,5
Italia – <i>Italy</i>	464,4	22 650	2,1
Itävalta – <i>Austria</i>	88,6	3 754	2,4
Kreikka – <i>Greece</i>	92,4	4 382	2,1
Kypros – <i>Cyprus</i>	7,8	348	2,2
Latvia	27,5	1 028	2,7
Liettua – <i>Lithuania</i>	36,3	1 453	2,5
Luxemburg – <i>Luxembourg</i>	3,5	193	1,8
Malta	3,4	148	2,3
Portugali – <i>Portugal</i>	69,8	5 132	1,4
Puola – <i>Poland</i>	231,3	13 947	1,7
Ranska – <i>France</i>	487,9	24 312	2,0
Romania	97,8	9 298	1,1
Ruotsi – <i>Sweden</i>	153,5	4 357	3,5
Saksa – <i>Germany</i>	1 003,9	36 179	2,8
Slovakia	40,3	2 196	1,8
Slovenia	22,2	947	2,3
Suomi – <i>Finland</i>	79,3	2 418	3,3
Tanska – <i>Denmark</i>	82,4	2 737	3,0
Tšekki – <i>Czech Republic</i>	93,7	4 739	2,0
Unkari – <i>Hungary</i>	79,8	3 891	2,1
Viro – <i>Estonia</i>	19,2	609	3,2
Islanti – <i>Iceland</i>	6,0	157	3,8
Norja – <i>Norway</i>	48,0	2 212	2,2
Sveitsi – <i>Switzerland</i>	104,6	3 945	2,7

Lähde – Source:
 Cultural Statistics, 2007 edition (2007). Luxembourg: Eurostat.

13.21 Eräiden kulttuurituotteiden ja -palvelujen hintoja Euroopan maissa 2007*
13.21 Prices for selected cultural goods and services in European countries 2007*

Maa – Country	Yksityisen sektorin kulttuurituotteet – Private sector cultural products		Julkiset taidelaitokset – Public arts institutions	
	Cd-albumi ¹⁾ – CD album ¹⁾	Kirja ²⁾ – Book ²⁾	Museon pääsymaksu – Entrance fee to museum	Teatterilippu – Theatre ticket
	€ – EUR			
EU				
Alankomaat – <i>Netherlands</i>	17,99	17,99	10	55
Belgia – <i>Belgium</i>	17,99	18,5	5	42
Britannia – <i>United Kingdom</i>	12,55	15,32	³⁾ –	69,7–211,9
Bulgaria	27	16	2	5,5
Espanja – <i>Spain</i>	17,95	27,08	6	65
Irlanti – <i>Ireland</i>	14,99	22,99	–	35
Italia – <i>Italy</i>	21	25	9–10	40–50
Itävalta – <i>Austria</i>	21,7	25,6	8	45–65
Kreikka – <i>Greece</i>
Kypros – <i>Cyprus</i>
Latvia	18,5	11,4	3,56	7,1
Liettua – <i>Lithuania</i>	17,3	20,2	1,1	10
Luxemburg – <i>Luxembourg</i>
Malta	18,52	23,18	³⁾ –	18–24
Portugali – <i>Portugal</i>	17,95	22	3–5	25–50
Puola – <i>Poland</i>	17	..	2,75	6,87
Ranska – <i>France</i>	16,99	25,18	9	100
Romania
Ruotsi – <i>Sweden</i>	17,89	13,5–22,1	8,47	32,8–49,9
Saksa – <i>Germany</i>	16,9	24,9	8	25–60
Slovakia	22,5	15	3	15
Slovenia	15,89	37,96	4	17
Suomi – <i>Finland</i>	24,95	27,9	6	32–44
Tanska – <i>Denmark</i>	20,16	44,22	³⁾ –	63,17
Tšekki – <i>Czech Republic</i>
Unkari – <i>Hungary</i>	18	28	2	16
Viro – <i>Estonia</i>
Muu Eurooppa – Rest of Europe				
Albania	8,31	6,65	0,83	2,08
Bosnia–Hertsegovina – <i>Bosnia and Herzegovina</i>
Islanti – <i>Iceland</i>
Kroatia – <i>Croatia</i>	18	24,5	2,73	10,3
Makedonia – <i>Macedonia</i>	11,5	11,5	0,9	3,5
Moldova	10–12	10–12	0,9	5–7
Norja – <i>Norway</i>
Serbia ja Montenegro – <i>Serbia and Montenegro</i>
Sveitsi – <i>Switzerland</i>	13,85	21,15	10	70
Ukraina – <i>Ukraine</i>	4–6	5–7	3	7
Valko-Venäjä – <i>Belarus</i>
Venäjä – <i>Russia</i>	5,53	4,17	11,68

* Joulukuu. – December.

1) James Blunt: All the Lost Souls.

2) J. K. Rowling: Harry Potter and the Deathly Hallows.

3) Pääsymaksu vain erikoisnäyttelyihin. – Entrance fee only for special exhibitions.

Lähde – Source:

Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe (www.culturalpolicies.net)

Liitteet – Appendices

Liite 1. Euron (ecun) ja dollarin markka- ja eurokurssit (vuosikeskiarvoja) 1980–2008 Appendix 1. Rates of exchange, yearly averages 1980–2008			
Vuosi – Year	EUR (ECU)/FIM	1 US\$ in FIM	1 EUR in US\$
1980	5,19	3,73	1,39
1981	4,81	4,32	1,11
1982	4,72	4,82	0,98
1983	4,96	5,57	0,89
1984	4,74	6,01	0,79
1985	4,71	6,21	0,76
1986	4,99	5,08	0,98
1987	5,08	4,40	1,15
1988	4,95	4,19	1,18
1989	4,73	4,30	1,10
1990	4,87	3,83	1,27
1991	5,02	4,05	1,24
1992	5,80	4,49	1,29
1993	6,68	5,71	1,17
1994	6,17	5,22	1,18
1995	5,64	4,37	1,29
1996	5,75	4,59	1,25
1997	5,86	5,19	1,13
1998	5,99	5,34	1,12
1999	5,95	5,58	1,07
2000	5,95	6,44	0,92
2001	5,95	6,64	0,90
2002			0,95
2003			1,13
2004			1,24
2005			1,24
2006			1,26
2007			1,37
2008			1,47

Lähde – Source:
Suomen Pankki – Bank of Finland

Liite 2. Rahan arvon muunnoskertoimet vuosien 1995–2007 rahaksi (mk ja €)
Appendix 2. Transformation coefficients into 1995–2007 money, FIM and EUR

Vuosi – Year	1995 rahaksi – into 1995 money	1996 rahaksi – into 1996 money	1997 rahaksi – into 1997 money	1998 rahaksi – into 1998 money	1999 rahaksi – into 1999 money	2000 rahaksi – into 2000 money	2001 rahaksi – into 2001 money	2002 rahaksi – into 2002 money	2003 rahaksi – into 2003 money	2004 rahaksi – into 2004 money	2005 rahaksi – into 2005 money	2006 rahaksi – into 2006 money	2007 rahaksi – into 2007 money				
1980	2,135	2,148	2,174	2,204	2,230	2,306	2,365	2,401	2,422	2,427	2,449	2,404	0,407	0,408	0,412	0,419	0,429
1981	1,907	1,917	1,941	1,968	1,992	2,058	2,111	2,144	2,163	2,167	2,187	0,361	0,364	0,365	0,368	0,374	0,383
1982	1,744	1,754	1,776	1,801	1,822	1,883	1,932	1,961	1,979	1,982	2,000	0,330	0,333	0,333	0,336	0,342	0,351
1983	1,607	1,616	1,636	1,659	1,679	1,735	1,780	1,807	1,823	1,827	1,843	0,304	0,307	0,307	0,310	0,315	0,323
1984	1,503	1,511	1,529	1,551	1,570	1,622	1,663	1,690	1,705	1,708	1,723	0,284	0,287	0,287	0,290	0,295	0,302
1985	1,418	1,427	1,444	1,464	1,482	1,531	1,571	1,595	1,609	1,612	1,627	0,268	0,271	0,271	0,274	0,278	0,285
1986	1,369	1,377	1,394	1,414	1,431	1,478	1,517	1,540	1,554	1,557	1,570	0,259	0,261	0,262	0,264	0,269	0,275
1987	1,321	1,329	1,345	1,364	1,380	1,426	1,463	1,486	1,499	1,502	1,515	0,250	0,252	0,253	0,255	0,259	0,266
1988	1,259	1,266	1,282	1,300	1,315	1,359	1,395	1,416	1,428	1,431	1,444	0,238	0,240	0,241	0,243	0,247	0,253
1989	1,181	1,188	1,203	1,219	1,234	1,275	1,308	1,328	1,340	1,342	1,354	0,223	0,225	0,226	0,228	0,232	0,237
1990	1,114	1,120	1,134	1,150	1,163	1,202	1,233	1,252	1,264	1,266	1,277	0,211	0,213	0,213	0,215	0,219	0,224
1991	1,069	1,076	1,089	1,104	1,117	1,155	1,184	1,202	1,213	1,215	1,226	0,202	0,204	0,204	0,206	0,210	0,215
1992	1,043	1,048	1,061	1,077	1,089	1,125	1,154	1,173	1,183	1,185	1,196	0,197	0,199	0,199	0,201	0,205	0,210
1993	1,021	1,027	1,039	1,054	1,067	1,102	1,131	1,148	1,159	1,161	1,171	0,193	0,195	0,195	0,197	0,200	0,205
1994	1,010	1,016	1,028	1,043	1,055	1,090	1,118	1,136	1,146	1,148	1,158	0,191	0,193	0,193	0,195	0,198	0,203
1995	1,000	1,006	1,018	1,032	1,045	1,080	1,108	1,124	1,135	1,137	1,147	0,189	0,191	0,191	0,193	0,196	0,201
1996	1,000	1,000	1,012	1,026	1,039	1,073	1,101	1,118	1,128	1,130	1,140	0,188	0,190	0,190	0,192	0,195	0,200
1997	1,000	1,000	1,000	1,014	1,026	1,060	1,088	1,105	1,114	1,117	1,127	0,186	0,187	0,188	0,189	0,193	0,198
1998	1,000	1,000	1,000	1,000	1,012	1,046	1,073	1,089	1,099	1,101	1,111	0,183	0,185	0,185	0,187	0,190	0,195
1999	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,034	1,060	1,076	1,086	1,088	1,098	0,181	0,183	0,183	0,185	0,188	0,193
2000	1,000	1,000	1,006	1,026	1,045	1,080	1,108	1,124	1,135	1,137	1,147	0,175	0,177	0,177	0,179	0,182	0,186
2001	1,000	1,000	1,012	1,026	1,039	1,073	1,101	1,118	1,128	1,130	1,140	0,171	0,172	0,173	0,174	0,177	0,182
2002	1,000	1,000	1,000	1,014	1,026	1,060	1,088	1,105	1,114	1,117	1,127	1,000	1,009	1,011	1,020	1,038	1,063
2003	1,000	1,000	1,000	1,000	1,012	1,046	1,073	1,089	1,099	1,101	1,111	1,000	1,000	1,011	1,020	1,038	1,063
2004	1,000	1,000	1,000	1,000	1,012	1,046	1,073	1,089	1,099	1,101	1,111	1,000	1,000	1,011	1,020	1,038	1,063
2005	1,000	1,000	1,000	1,000	1,012	1,046	1,073	1,089	1,099	1,101	1,111	1,000	1,000	1,011	1,020	1,038	1,063
2006	1,000	1,000	1,000	1,000	1,012	1,046	1,073	1,089	1,099	1,101	1,111	1,000	1,000	1,011	1,020	1,038	1,063
2007	1,000	1,000	1,000	1,000	1,012	1,046	1,073	1,089	1,099	1,101	1,111	1,000	1,000	1,011	1,020	1,038	1,063

Deflatoitu elinkustannusindeksillä (1951: 10=100). – Deflated by the level of cost of living index (1951: 10=100).

1) Muunnettu euroiksi kertoimella 1 EUR = 5,94573 FIM. – Converted into euros by using the coefficient EUR 1 = FIM 5.94573.

Lähde – Source:

Tilastokeskus, Hinnat ja palkat – Statistics Finland, Prices and Wages Statistics

Liite 3. Bruttokansantuote 1980–2007
Appendix 3. Gross domestic product 1980–2007

Vuosi – Year	Käypiin hintoihin, milj. € – At current prices, EUR million
1980	33 322
1981	37 665
1982	42 368
1983	47 216
1984	52 824
1985	57 499
1986	61 864
1987	66 814
1988	75 712
1989	84 780
1990	89 747
1991	85 698
1992	83 041
1993	83 924
1994	88 103
1995	95 916
1996	99 258
1997	107 626
1998	117 111
1999	122 747
2000	132 272
2001	139 868
2002	143 974
2003	145 938
2004	152 345
2005	157 335
2006 ¹⁾	167 041
2007 ¹⁾	179 734

1) Ennakkotieto – Preliminary data.

Lähde – Source:

Tilastokeskus – Taloudelliset olot: kansantalouden tilinpito – Statistics Finland – Economic Statistics: national accounts

Liite 4. Väkiluku 1980–2007
Appendix 4. Population 1980–2007

Vuosi – Year	Keskiväkiluku – Mean population	Väkiluku vuoden lopussa – Population at end-year
1980.....	4 779 500	4 787 800
1981.....	4 800 000	4 812 200
1982.....	4 826 900	4 841 700
1983.....	4 855 800	4 869 900
1984.....	4 881 800	4 893 700
1985.....	4 902 200	4 910 700
1986.....	4 918 200	4 925 600
1987.....	4 932 100	4 938 600
1988.....	4 946 500	4 954 400
1989.....	4 964 400	4 974 400
1990.....	4 986 400	4 998 500
1991.....	5 013 700	5 029 000
1992.....	5 042 000	5 055 000
1993.....	5 066 500	5 077 900
1994.....	5 088 300	5 098 800
1995.....	5 107 800	5 116 800
1996.....	5 124 600	5 132 300
1997.....	5 139 800	5 147 300
1998.....	5 153 500	5 159 600
1999.....	5 165 500	5 171 300
2000.....	5 176 200	5 181 100
2001.....	5 188 000	5 194 900
2002.....	5 200 600	5 206 300
2003.....	5 213 000	5 219 700
2004.....	5 228 200	5 236 600
2005.....	5 246 100	5 255 600
2006.....	5 266 268	5 276 955
2007.....	5 288 720	5 300 484

Lähde – Source:

Tilastokeskus, Väestötilastot – Statistics Finland, Population Statistics

Liite 5. Kotitalouksien määrä ja koko 1980–2006
Appendix 5. Number and size of households 1980–2006

Vuosi – Year	1 000 kotitaloutta – 1,000 households	Henkilöitä keskimäärin / kotitalous – Persons on average / household
1980.....	1 868,5	2,54
1985.....	2 045,2	2,36
1986.....	2 035,6	2,41
1987.....	2 082,3	2,35
1988.....	2 102,3	2,32
1989.....	2 149,2	2,29
1990.....	2 170,6	2,29
1991.....	2 200,2	2,27
1992.....	2 218,0	2,26
1993.....	2 243,1	2,24
1994.....	2 270,0	2,22
1995.....	2 290,1	2,21
1996.....	2 310,0	2,19
1997.....	2 326,0	2,18
1998.....	2 355,0	2,16
1999.....	2 365,1	2,15
2000.....	2 373,0	2,15
2001.....	2 381,5	2,15
2002.....	2 397,5	2,14
2003.....	2 405,0	2,14
2004.....	2 415,0	2,14
2005.....	2 435,0	2,13
2006.....	2 455,0	2,12

Lähde – Source:
 Tilastokeskus, tulonjakotilasto – Statistics Finland, Income and Consumption.

Osoitteita – Addresses

Finland Festivals

puh. – tel. (09) 612 6760

Tempellicatu 3–5 A 5, 00100 Helsinki

e-mail info@festivals.fi

website www.festivals.fi

Kansallinen audiovisuaalinen arkisto –
National Audiovisual Archive

puh. – tel. (09) 615 400

PL 177, 00151 Helsinki

e-mail kava@kava.fi

website www.kava.fi

Kansallisarkisto – *National Archives*

puh. – tel. (09) 228 521

PL 258, 00171 Helsinki

e-mail kansallisarkisto@narc.fi

website www.narc.fi

Kansalliskirjasto –

The National Library of Finland

puh. – tel. (09) 1912 3196

PL 15, 00014 Helsingin yliopisto

e-mail kk-palvelu@helsinki.fi

website www.kansalliskirjasto.fi

Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liitto Kultti ry. –
*The Association for Cultural, Scientific and Advocacy
Magazines Kultti ry.*

puh. – tel. (09) 726 2212

Tallberginkatu 1 C 31, 00180 Helsinki

e-mail kultti@kultti.net

website www.kultti.net

Käsi- ja taideteollisuusliitto –

Finnish Crafts Organization

puh. – tel. (09) 7519 1900

Kalevankatu 61, 00180 Helsinki

e-mail ktl@taitogroup.fi,

website www.taitogroup.fi

Museovirasto – *National Board of Antiquities*

puh. – tel. (09) 40 501

PL 913, 00101 Helsinki

e-mail museovirasto.kirjaamo@nba.fi

website www.nba.fi

Opetusministeriö – *Ministry of Education*

puh. – tel. (09) 16 004

PL 29, 00023 Valtioneuvosto

e-mail opmkirjaamo@minedu.fi

website www.minedu.fi

Suomalaisen musiikin tiedotuskeskus –

Finnish Music Information Centre

puh. – tel. (09) 6810 1313

Lauttasaarentie 1, 00200 Helsinki

e-mail info@fimic.fi

website www.fimic.fi

Suomen elokuväsäätiö – *Finnish Film Foundation*

puh. – tel. (09) 622 0300

Kanavakatu 12 K 13, 00160 Helsinki

e-mail ses@ses.fi

website www.ses.fi

Suomen Filmikamari ry. –

Finnish Chamber of Films

puh. – tel. (09) 6877 2312

Kaisaniemenkatu 3 B 29, 00100 Helsinki

e-mail filmikamari@filmikamari.fi,

website www.filmikamari.fi

Suomen Kustannusyhdistys ry. –

Finnish Book Publishers' Association

puh. – tel. (09) 2287 7250

PL 177, 00121 Helsinki

website www.kustantajat.fi

Suomen Sinfoniaorkesterit ry. –

Association of Finnish Symphony Orchestras

puh. – tel. (09) 2709 1411

Tempellicatu 3–5 A 5, 00100 Helsinki

e-mail info@sinfoniaorkesterit.fi

website www.sinfoniaorkesterit.fi

Suomen Ääni- ja kuvatalennetuottajat ÄKT ry. –

The Finnish National Group of IFPI

(International Federation of the Phonographic Industry)

puh. – tel. (09) 6803 4050

Yrjönkatu 3 B, 00120 Helsinki

e-mail ifpi@ifpi.fi

website www.ifpi.fi

Taiteen keskustoimikunta – *Arts Council of Finland*

puh. – tel. (09) 1607 7921

PL 293, 00171 Helsinki

e-mail tktinfo@minedu.fi

website www.taiteenkeskustoimikunta.fi

Tanssin Tiedotuskeskus ry. – *Dance Info Finland*

puh. – tel. (09) 612 1812

Bulevardi 23–27, 00180 Helsinki

e-mail tanssi@danceinfo.fi

website www.danceinfo.fi

Teatterin tiedotuskeskus ry. –
Finnish Theatre Information Centre
puh. – tel. (09) 2511 2120
Meritullinkatu 33 A, 00170 Helsinki
e-mail tinfo@teatteri.org
website www.teatteri.org

Tilastokeskus / Joukkoviestintä- ja kulttuuritilastot –
Statistics Finland / Media and Culture Statistics
puh. – tel. (09) 17 341
PL 5 B, 00022 Tilastokeskus
e-mail kulttuuri.tilastokeskus@stat.fi
website www.stat.fi

Tullihallitus – *National Board of Customs*
puh. – tel. (09) 6141
PL 512, 00101 Helsinki
e-mail kirmo@tulli.fi
website www.tulli.fi

Yleisradio Oy – *Finnish Broadcasting Company YLE*
puh. – tel. (09) 14 801
PL 64, 00024 Yleisradio
e-mail fbc@yle.fi
website www.yle.fi

Kulttuuritilasto 2007 on seitsemäs suomalaisen kulttuurin kokoomatilasto. Julkaisussa on tietoja Suomen vanhoista ja uusista vähemmistöistä, kielistä, uskonnoista, kulttuuriperinnöstä, kirjallisuudesta, teatterista, musiikista, elokuvasta, kuvataiteesta, käsi- ja taideteollisuudesta, kulttuuritapahtumista ja kulttuurikeskuksista, kulttuurialan koulutuksesta ja työvoimasta sekä kulttuurin taloudesta. Julkaisuun sisältyy myös kansainvälisiä vertailutietoja. Tiedot on saatu Tilastokeskuksesta, opetusministeriöstä ja Taiteen keskus-toimikunnasta sekä kulttuurialan laitoksilta, järjestöiltä ja yrityksiltä. Taulukot ovat sekä suomeksi että englanniksi, ja niiden kokonaislukumäärä on 180. Julkaisussa on ruotsin- ja englanninkielinen yhteenveto.

Cultural Statistics 2007 is the seventh review on Finland's culture. The publication contains information about Finland's old and new minorities, languages, religions, cultural heritage, literature, theatre, music, cinema, visual art, crafts and design, cultural events and cultural centres, cultural education and labour force as well as cultural economy. The publication also includes international comparative statistics. The data derive from Statistics Finland, the Ministry of Education and the Arts Council of Finland as well as from cultural institutions, organisations and enterprises. The tables are in both Finnish and English, and their total number is 180. The publication includes a summary in Swedish and English.

Tilastokeskus, myyntipalvelu
PL 4C
00022 TILASTOKESKUS
puh. (09) 1734 2011
faksi (09) 1734 2500
myynti@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi

Statistikcentralen, försäljning
PB 4C
00022 STATISTIKCENTRALEN
tfn (09) 1734 2011
fax (09) 1734 2500
myynti@stat.fi
www.stat.fi

Statistics Finland, Sales Services
P.O.Box 4C
FI-00022 STATISTICS FINLAND
Tel. +358 9 1734 2011
Fax +358 9 1734 2500
sales@stat.fi
www.stat.fi

ISBN 978-952-467-917-6, print
ISBN 978-952-467-965-7, pdf
Tuotenumero 3137, print
Product Number 3137, print
Tuotenumero 3138, pdf
Product Number 3138, pdf
DE